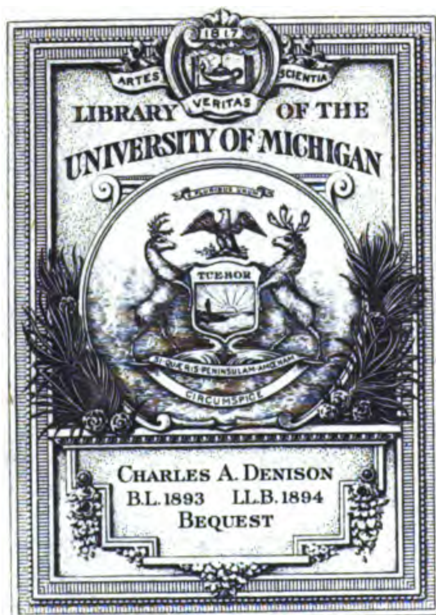
Grønlands

historiske Mindesmærker

2. Bind.

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE
CHARLES A. DENISON
B.L. 1893 LL.B. 1894
BEQUEST

GRÖNLANDS HISTORISKE MINDESMÆRKER,

UDGIVNE

AF

DET KONGELIGE

NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

ANDET BIND.

KJØBENHAVN.

TRYKT I DET BRÜNNICHSKE BOGTRYKKERI.

1838.

Denison
Levin
7-22-38
36673

INDHOLD AF ANDET BIND.

S.

IX. Uddrag af Floamanna-Saga, indeholdende Thorgils Thordarsöns, kaldet Orrabeinsfostres, Liv og Levnet 1

X. Brudstykker angaaende Christendommens förste Indförelse paa Grönland efter Foranstaltning af den norske Konge Olaf Tryggvesön 221

A. Uddrag af Kong Olaf Tryggvesöns Saga, forfattet af Gunlög Leifsön 222

B. Af Olaf Tryggvesöns Saga i Snorre Sturlesöns Heimskringla eller Norske Kongers Historie 226

C. Af Kristni-Saga 232

D. Af Olaf Tryggvesöns Saga, forfattet af Odd Snorresön 234

XI. Om Thoraren Nefjulfsöns mislykkede Tog til Grönland, Uddrag af Olaf den Helliges Saga 237

XII. Uddrag af Fostbrædra-Saga angaaende Thorgeir Havarsöns Drab og Thormod Kolbruneskjalds Ophold i Grönland 250

XIII. Skjald-Helge, Grönlands Laugmand, et historisk Mindedigt 419

XIV. Uddrag af Gisle Sursöns Saga, især indeholdende Helge Vesteinsöns, een af Grönlands förste Indbyggeres, Levnet 576

XV. Fortælling om Thrond fra Oplandene . . . 608

XVI. Uddrag af Fortællingen om Audun den Vestfjordske 630

S.

XVII. Sammendrag af Beretningerne om Lig-Lodin 653
XVIII. Fortælling om Einar Sokkesön 669
XIX. Udtog af Rafn Sveinbjörnsöns Saga 725
XX. Uddrag af Biskop Gudmund Aresöns, kaldet den Godes Saga 749
XXI. Uddrag af Biskop Pauls Saga 762
XXII. Uddrag af Biskop Thorlak den Helliges Saga 767
XXIII. Uddrag af Kong Hakon Hakonsöns Saga . 772
XXIV. Uddrag af Sturlunga-Saga 779
XXV. Uddrag af det gamle Tillæg til Landnama . 784
XXVI. Uddrag af Biskop Arne Thorlaksöns Saga . 786

IX.

UDDRAG AF FLOAMANNA-SAGA,

INDEHOLDENDE THORGILS THORDARSÖNS, KALDET ORRABEINSFOSTRES, LIV OG LEVNET.

Denne for Grönlands ældste Historie og Geographie særdeles mærkværdige Saga er endnu aldrig för bleven udgiven i Trykken, men en smuk dansk Oversættelse, efter visse, men langt fra ikke de fuldstændigste Exemplarer deraf, haves i det Skandinaviske Selskabs Skrifter (7de Bind) for 1808 af Börge Thorlacius[1], med hans egen lærerige og interessante Indledning, samt hans som Philolog og nordisk Oldgrandsker ligeledes berömte Faders, Skule Thorlacius's, oplysende Anmærkninger. Forhen var den bleven benyttet af Arngrim Johnsen, deels til hans *Crymogæa* S. 149-50, deels til hans endnu ikke i Original udgivne *Grœnlandia*, hvor han i 5te Cap., kun meget löselig ommelder Thorgils Orrabeinsfostres Skibbrud og Ophold i Grönland, ligesom og af Torfæus, som i den Henseende meddeler et noget udförligere, men dog ingenlunde fuldstændigt eller nöiagtigt Uddrag af Sagaen i hans *Grœnlandia antiqua*, 18de Cap. S. 130-51, men ellers af andre dens Beretninger om hans Ophold i Norge m. m. i hans *Historia Norvegica* Tom. 2, samt endelig, leilighedsviis, af Suhm, Schöning og flere gode nyere Forfattere.

Skriftets sædvanlige Navn er *Floamanna-Saga* eller

[1]) En nordisk Helt fra det 10de Aarhundrede, Thorgils, kaldet Orrabeins-Stifsöns, Historie, oversat fra det gamle Skandinaviske o. s. v. (S. 94, jfr. S. 223.)

Floemændenes Historie, en Benævnelse der vel mest er tagen af 4de til 12te Capitels Indhold, i hvilke vor Thorgilses nærmeste Forfædres og flere af de saakaldte ældste Floemænds Herkomst, samt deres Bosættelse i en betydelig Deel af det nuværende Arnes-Syssel paa Sönderlandet i Island, kaldet Floe, kortelig beskrives, mest i Overeensstemmelse med den ældste Recension af Landnama, som endnu haves, til hvilket Skrift Forfatteren, eller i det mindste en sildigere Interpolator, paa et Sted udtrykkelig henviser. Börge Thorlacius fremsætter i den nævnte Indledning fölgende grundede Bemærkning med Hensyn til Sagaens Titel: „Af den nordenfor Örebak beliggende Egns side og sumpige Beliggenhed, hvorefter Herredet blev kaldet Floe, have Indbyggerne faaet Navn af Floemænd, og heraf maa Sagaens almindelige Titel forklares. Men da de ¾ Dele af Fortællingen allene angaae Thorgils, da endog hine 9 förste Capitler have bestemt Hensyn til hans Forfædres Skjæbne, og saa at sige dreie sig om denne Familie, synes det rigtigere, at benævne Historien efter Thorgils, der i samme aabenbart spiller Hovedrollen." Titelen til Sagaens ældste Text, hvoraf et Membranfragment nu er opdaget og vil nærmere ommeldes i det fölgende, kjende vi ikke, og havde maaskee ikke engang lært den at kjende af det samme Exemplars Begyndelse, da Eyrbyggja-Saga, strax efter dens Slutning, begynder paa det samme Blad, uden nogen Titel eller Overskrift. Ei heller har det af os herefter benyttede Exemplar af vor Sagas almindeligste Recension, hvilket vi have betegnet med *E* og som sees at nedstamme umiddelbart fra en tabt Membran, nogen Titel, og vi formode da at Titelen: *Floamanna-Saga,* hvilken de fra samme Kilde nedstammende Afskrifter *A* og *G* have, er tilföiet i nyere Tider til Underretning for Læseren. Sagaens (som det synes) i det hele næstældste Recension, vor *K,* hvilken vi endnu kun kjende i dette eneste Exemplar, der dog

tydelig röber sin Oprindelse fra en Skindbog, har fölgende simple og rigtige Overskrift: *Hèr hefr upp sögu af Þorgils Orrabeinsfóstra ok Flóamönnum*, d. e. her begynder Thorgils Orrabeinsfostres og Floemændenes Historie. Syv af os brugte Haandskrifter give Sagaen Navn af Historien om nogle af Sönderlandets, og især Floens, Landnamsmænd eller ældste Indbyggere, især Thorgils, Orrabeins Fostersön eller Stedsön[1].

Da Sagaens förste 9 Capitler ikke egentlig vedkomme vor Helts Levnet, men især omhandle hans Forfædre, og tildeels de med dem samtidige Landnamsmænd eller ældste Colonister i Floen og dens Naboegne, meddele vi her et Uddrag heraf, for saavidt de egentlig angaae Thorgilses egen Stamme, — knyttet til en kortfattet Udsigt over dens Historie og Hovedretningen af vor egen Helts Levnetslöb: En norsk Jarl (over Fjordene, *Fjörðum*, og end för over Gaulum, efter Tillægget til Landnama, sidste Udg. S. 252) ved Navn Hundolf (eller Hunnolf) havde tvende Börn; Sönnen Atle og Datteren Solvör[2]. Hun blev gift med Harald Guldskjæg, Konge i Sogn, altsaa een af den berömte Fridthjofs Efterkommere i Regjeringen. Een af deres Döttre hed Thora, som ægtede Kongen over Oplandene, Halfdan Svarte (eller den Sorte); de havde en Sön sammen, ved Navn Harald, som arvede sin Morfaders Navn og Rige efter hans og sin Moders Död, men selv döde han ung, og Sogn kom da under Halfdan Svarte, der saaledes arvede

[1]) *Saga af nokkrum landnámsmönnum Sunnlendinga (en) sèrdeilis Þorgils Þórðarsyni, kölluðum Orrabeinsfóstra, ok nokkrum Flóamönnum.*

[2]) Saaledes (nemlig *Sólvör*) kaldes hun i nogle Exemplarer af vor Saga og i Landnamas Tillæg; i sidstnævnte Skrifts 5te Bog 9de Cap. kalde nogle Exemplarer hende *Salvör*, andre *Sölvör*; dette sidste Navn tillægges hende og i adskillige Afskrifter af Floamanna Saga.

sin egen Sön. Han satte da sin afdöde Dronnings Morbroder, Atle den Smækkre (*hinn mjófi* eller *mjói*), til Jarl over det sidstnævnte Rige. Han bestyrede det indtil Halfdans Sön, Harald Haarfager, havde vundet Enevældet over Norge, og besvogret sig med Jarlen Hakon Grjotgardsön, da han siges at have overdraget denne sin Svigerfader Sognefylke. Atle Jarl vilde dog ikke give Slip paa sit Herredömme derover, hvorfor Hakon paaförte ham Krig, som endtes med et Söslag i Stafnæsvaag i Fjalefylke, hvori Hakon Jarl faldt[1], men Atle Jarl fik saa farlige Saar, at han maatte flytte til Atleö, hvor han kort efter döde deraf. Atles ældste Sön Hallstein og hans tvende Brödre vare först Venner med Vikingerne Ingolf og Leif (fra Fjorde- og Fjale-Fylke) men siden bleve de Uvenner. Deres Strid endtes paa den Maade, at de to sidstnævnte, efter at have fældet Hallsteins yngre Brödre, forvistes, ved en Voldgiftskjendelse, fra Fjordefylke, hvorefter de droge til Island, som da var ubeboet, for at bosætte sig der. Kort efter tog Hallstein den samme Beslutning, da han, efter sin Faders Död, efterstræbtes af Kong Harald og hans Jarl Hakon. Han udvandrede da fra Norge, og styrede til Island. Ved dets sydlige Kyst led han Skibbrud i Nærheden af Gaarden Stoksöre (*Stokkseyri*) i den Egn som kal-

[1]) Saaledes berettes det virkelig i en særegen og vistnok gammel Recension af Sagaen (vor F), skjönt det hedder i de övrige, at Hakon Jarl fik Seieren (hvor dog muelig Ordet *úsigr* ved en Skrivefeil kan være blevet til *sigr*); jfr. Thorlacius's Anmærkning *l. c.* S. 224. Saaledes stemmer denne hele Beretning nöie med Landnamas 5te P. 9 Cap., efter dens ældste Recension, og tillige med Halfdan Svartes Saga 3die Cap. (paa det nær at Thora der kaldes Ragnhilde) og Harald Haarfagers Saga, 13de Capitel. Jfr. det endnu ikke udgivne *Upphaf rikis Haralds hárfagra*, hvoraf et oversat Uddrag findes i Schönings Norske Hist. II, 55-57. En Lov om Leding, udgivet af vor Atle, som Jarl paa Gaulum, læses endnu i den gamle, ikke udgivne Gulethingslov.

des Örebak (*Eyrarbakki*) ved det nuværende Handelssted, som og er bekjendt under dette Navn. Han bemægtigede sig der en anseelig Strækning Land, som ikke för var tagen i nogens Besiddelse, mellem Ölvesaa og Rödeaaen, bosatte sig paa Gaarden Stjernestene (*Stjörnusteinar*) siden kaldet Ölverstade eller Ölverstopte, samt anlagde senere eller lod opbygge (ligesom mange andre Hövdinger for de til Island udvandrede Nordmænd) forskjellige andre Gaarde i sit Landnam (eller Colonie-District), som laae i det ovenmeldte Herred Floe, hvilke han tildeels besatte med sine Frigivne, som fra hans Trælle bleve til hans Leilændinger. Han blev snart en mægtig Hövding, ikke allene for sine Undergivne, men og for mange Naboer, som underkastede sig hans Gode- eller Hövdingdömme. Med sin Hustru Thora Ölversdatter, som han allerede i Norge var bleven gift med, avlede han to Sönner, Atle og Ölver. Den sidstnævnte gik til Söes, blev en vældig Viking og boesatte sig tilsidst i Sogn i Norge. Atle blev derimod i Island, og valgte, efter Faderens Död, Gaarden Tradarholt til sit Hovedsæde. Han blev, ved gunstige Omstændigheder, meget velhavende, men döde tidlig, da han blev overfaldet og dræbt af Rafn Thormodsön fra Ossabai (*Ossabæ*), i Anledning af en Eiendomstrætte om en Kratskov i Nærheden af Bödvarstade. Atle efterlod sig en Sön, ved Navn Thord, kun 9 Aar gammel, som siden blev Fader til Thorgils, om hvem den störste Deel af Sagaen handler. Thord foretog en Reise til Norge da hans nævnte Sön kun var to Aar gammel, men man hörte siden intet fra ham eller hans Skib. En rum Tid derefter ægtede hans Enke Thorun en vis Thorgrim Orrabein (eller Skrammefod); han opdrog sin Stedsön Thorgils, som derfor kaldtes *Orrabeinsstjúpr*, Orrabeens Stedsön eller *O. fóstri*, O. Fostersön. Allerede i sine Börneaar övede han sig i Sömandskab, blev som Yngling An-

förer for et Vikingeskib, inddrev tre Aars Skat af Syderöerne for Hakon Jarl, Norges Hersker, ved hvis Hof han lærte den da unge Erik Röde, der siden blev Grönlands Opdager, at kjende, og indgik med ham en venskabelig Forbindelse. Ellers streifede Thorgils i nogen Tid om paa Havet, men lod Bönder (Fiskere) og Handlende fare i Fred, samt viste sig stedse rede til at hjælpe eller hævne den Undertrykte. Han udvirkede, hos Norges Regjering, Tilbagegivelsen af hans Forfædres der inddragne Eiendomme, men overlod dem, mærkværdig nok, tillige med sin förste Kone, Gudrun, en skotsk Jarls Söster, som han havde ægtet paa sit Udenlandstog, til en prövet Ven, Thorstein Hvide, som dog egentlig skulde forvalte dem for hans spæde Sön Thorleif, der med Moderen blev tilbage i Norge. Selv drog Thorgils til sin Fædrenegaard i Island, bosatte sig der, og giftede sig anden Gang med Thorey, der nedstammede fra Odda. Efter 13 Aars Forlöb vaagnede den gamle Lyst til Söfart og eventyrlige Foretagender hos ham igjen, da hans Ungdoms-Ven Erik Röde, der sandsynlig da har pönset paa sin Colonies Udvidelse, indböd ham til Grönland. Hans Reise dertil, paa hvilken han, efter længe at have drevet om i Söen, omtumlet af heftige Storme, led Skibbrud i en ubeboet Egn, mellem Isbjerge, samt hans og hans Nærmestes der paa Kysten udstandne Gjenvordigheder, ville stedse blive mindeværdige, i Forening med den Sinds- og Legems-Styrke hvormed han udholdt og overvandt dem, især ved at redde sin i Öster-Grönland födte Söns Liv paa en vidunderlig Maade. I Hovedsagen bære Efterretningerne derom Sandhedens umiskjendelige Præg, skjönt Kritiken, ved nöiere Undersögelse, eet eller andetsteds kan finde noget at rette, som uvilkaarlig Misforstaaelse hos Fortællere eller Afskrivere. Af alle Thorgilses Begivenheder er det vistnok denne hans Grönlandsreise, som for os har den störste

Mærkværdighed og Interesse, men da han, for saavidt vi endnu vide, var (foruden hans egne Medreisende) den eneste Europæer, som, förend vor Graah, har saaledes bereist Grönlands Östkyst, at han slap derfra med Livet, og maatte endog, efter at have lidt Skibbrud, og senere være blevet alt berövet, opholde sig der i fire Aar, ligesom nu sidst den berömte Ross paa det nordvestlige Ishavs Kyster, — saa fordrer hans Eftermæle den Ret, at alt hvad Oldtiden, os vitterlig, har sagt og skrevet om ham, kommer til vor Samtids og Eftertids Kundskab, endskjönt hine Efterretninger tildeels ere fremsatte paa den Maade, som mest svarer til Middelalderens Overtro og Fordomme. Er end en Deel af dem nu kun lidet tillokkende for dannede Læsere, som fordreiet af mindre oplyste Menneskers töileslöse Indbildningskraft og vildledte Forstand, saa afspeile de dog Oldefædrenes sande Charakteer, Tænkemaade og Meninger. Af störst Vigtighed for os ere de deriblandt, om hvis Troværdighed vi ikke kunne tvivle som ægte historiske Beretninger, og som tillige ere næsten de eneste, fra en saa ældgammel Tid, der give os en sandru Skildring af Beliggenheden, Udstrækningen og den vilde, udyrkede Tilstand af Grönlands Östkyst, samt tillige tydelig vise os, at dens Afstand fra og dens Forhold til Österbygd og Vesterbygd sidst i det 10de og först i det 11te Aarhundrede, omtrentlig have været de samme som de nu ere i vore Dage, samt stemme saaledes overeens med Graahs Erfaringer, som vistnok först uddroge os og flere af den langvarige Vildfarelse om den gamle Österbygds sande Beliggenhed, til hvilken en med Tiden opstaaet og almindelig vedtaget Navneforvirring[1], i Forbindelse med de gamle Efterretningers

[1]) Den nemlig, at man i nyere Tid (f. Ex. selv Torfæus) har skrevet og sagt *Austurbygd* og *Vesturbygd*, ligesom i Dansk Österbygd og Vesterbygd. Derved faldede de fleste, baade Islændere og Danske, den Mening, at enhver af disse to Bygder

ukritiske og unöiagtige Fremstilling i forskjellige trykte Udgaver, havde forledt baade os selv og de fleste andre blandt vore Samtidige. Först ved Kildeskrifternes nöiagtige Eftersyn, Undersögelse og Collationering ere vi blevne oplyste om deres sande Beskaffenhed, — og nu först erfare vi saaledes, ved en lignende Behandling af denne Sagas tildeels hidindtil, i nyere Tider, aldeles ubekjendte og ubenyttede Recensioner, at den fremstiller Grönlands Östkyst som havende en meget stor Udstrækning og dog næsten ubeboet; som gjennemskaaren af mange Vige (eller Sunde) og Fjorde, samt frygtelige Jökler eller Isblinke, over hvilke, i Forbindelse med den uden for Kysten liggende Havis, det ikke var mueligt at komme i to Vintre og en mellem dem værende Sommer, mod Vesten, fra det östligste Punkt paa Kysten, hvortil Storm og Skibbrud först förte dem. At dette Sted har ligget mod Vest eller Nordvest fra Island, indlyser af den Sagaskriverens Beretning: at vor Thorgils, paa hans Reise til Grönland, vel seilede med en god Vind ud af Leirevaags Havn og Faxebugten paa Island, men fik, strax da han havde tabt Landet af Sigte, en bestandig Modvind med heftige Storme, der vedvarede, som det synes uafbrudt, i hele tre Maaneder, indtil Skibet först eller midt i October, drev op paa Grönlands ubeboede Kyststrækning i en Vig mellem Isbjerge, men dog paa en sandet Strandbred. Först efter 1½ Aars Forlöb (og efter at 10 eller 12 medbragte Trælle havde dræbt Thorgilses Hustru, medens han og de fleste frie Mænd vare paa Jagt,

---

maatte have ligget paa Grönlands tilsvarende Östkyst og Vestkyst. Undersöger man derimod de ældste Sagaer og deres ægte Afskrifter, finder man næsten stedse *eystri bygð*, *vestari* eller *vestri bygð*, det vil sige den östligere eller vestligere Bygd, og disse Benævnelser udtrykke da rigtig de geographiske Forhold hvori Julianehaabs District og den norden for Nunoarsok liggende Kyststrækning (ved Baals Revier o. s. v.) staae til hinanden.

samt roet bort paa hans Skib og borttaget Födemidler, Kister, Redskaber m. m.) kunde han og hans efterladte Fölge komme bort fra dette, hidindtil af Isen til Lands og Vands omspændte Sted, hvorfra, eftersom Sagaen udtrykkelig melder, Bygden, eller Landets beboede Egne, hvortil de Reisende agtede sig, forudsattes at ligge i Vesten, hvilken Kaas da Thorgils og hans Mænd toge, da Isen endelig lösnedes, og Reiseselskabet begav sig paa Toget, langs Kysten, i en Skindbaad (bygt paa Skrælingernes eller Eskimoernes Maade). Dog kom de den Sommer ikke længere end til det saakaldte *Seleyrar* eller *Seleyre*[1] (en flad Landtunge eller jævn udgaaende Strandbred, hvor Sælhunde havdes i Mængde). De opholdt sig der Vinteren over. Omtrent midt i April begave de sig derfra. Efter at de havde reist hele 14 Dage ommeldes det, at de paa en lille Ö fandt nogle faa Æg, lagte af Svartbagen (*larus marinus*), hvilke vare dem en stor Vederkvægelse, da de ellers havde Mangel paa Levnetsmidler. Dog arbeidede de sig med Möie frem, langs forbi en Isblink, indtil de fandt et Landingssted under en steil Klint eller Klipperække, hvor de kunde opreise deres Telt. De mistede der om Natten deres Baad, hvilket nær havde bragt dem til Fortvivlelse, da de ikke kunde vente at komme frem paa en anden Maade end at kravle over Isbjerge og steile Klipper. Dog löstes de snart af denne Vaande, da Vilde (Eskimoer) som havde taget Baaden, havde bragt den igjen til samme Sted. Förend de toge fra denne Landingsplads, vare de saa heldige der i Nærheden at fange en Björn, som sprællede i en Isvaage med brækket Forbeen, næsten forkommen af Snee og Frost. Derefter styrede de ud paa Havet, og roede foran mange Vige, Sunde eller Fjordmundinger (som her i det hele bleve bredere). En Dag, da de befandt sig midt i Aab-

[1]) Enkelte Exemplarer have *Seley*, andre *Seléyar*, Sælhundenes Ö eller Öer.

ningen eller Gabet af en stor og bred Fjord, overfaldtes de af Mödighed og Törst, saa at de nær vare blevne der, hvis Thorgils ikke havde benyttet et meget naturligt Tilfælde som et foregivet heldigt Varsel, hvorved hans Mænd fik Mod, fordoblede deres Anstrængelser og kom snart til rindende Vand, hvor de slukkede deres Törst, samt endelig kom til et Landingssted paa den anden Side af Kysten, uden for Fjordens Udlöb. Derfra fortsatte de Reisen i 3 Dage; derefter traf de Thorgilses Forvalter eller Bryde (som var löbet bort med Trællene eller bortfört af dem); han berettede, at han og Trællene havde den sidste Vinter opholdt sig i Nærheden af Sælöre. De reiste endnu længe, langs Kysten, til Söes, og ud paa Efteraaret landede de i en Fjord, hvor de först fandt et Nöst, eller Skibshuus, (indrettet paa norsk Maade) og i Nærheden deraf en Gaard. Dens Beboer, en Mand af skandinavisk Herkomst, ved Navn Rolf, tog vel imod dem, samt fortalte, at et Skib den Sommer var seet der udenfor, og havde drevet Fiskerie, men at ingen af Mandskabet havde der gaaet i Land. Tillige sagde han, at hans Gaard ikke laae i selve Bygden, men i en betydelig Afstand fra den, og at Veien til den ikke var saa lang, som den var vanskelig og besværlig. Han tilböd dem derfor at huse og beværte dem Vinteren over, hvilket Tilbud de modtoge. Ellers aabenbarede Rolf dem, at han, formedelst begaaet Drab, var forvist fra Bygden[1], og önskede Thorgilses Mægling, naar han kom dertil, til sin Benaadning eller Fredlysning. Om Foraaret overlod Rolf Thorgils og hans Medreisende sit Skib, hvorpaa de atter

[1]) Af dette og flere Sagasteder erfare vi, at saadanne forviste, fredlöse Mennesker hyppig opholdt sig i Grönlands Udörkener eller saakaldte Ubygder; det er da ikke usandsynligt at nogle af dem have indgaaet Forbindelser med Eskimoerne, som allerede för og ved den Tid vides at have været eller omvanket paa Landets Vest- og Östkyst.

begave sig paa Reisen. Nu styrede de syd paa, indtil de kom forbi Landets Sydspidse (Cap Farvel), men Veien til Bygden var dog i det hele saa lang, at skjönt intet Uheld tilstödte dem, kom de ikke förend henimod Efteraaret til nogen Havn i de beboede Egne. De fandt den i en Fjord, i hvilken et andet fra Havet kommende Skib indseilede paa samme Tid. De erfarede snart at det var fra Norge, men kom sidst fra Island, og förtes af Thorgilses gode gamle Ven Thorstein Hvide, som var kommen for at opsöge ham og sin Stedsön Thorleif i Grönland[1]. De overvintrede nu i Östbygden, og Thorgils selv, med 12 af hans og Thorsteins Fölge, begav sig i den Henseende til Erik Rödes Gaard (Brattelid), efter hans Indbydelse. Thorgils fandt sig dog ikke ret vel fornöiet med Eriks Modtagelse eller Beværtning. Han besluttede saaledes snart at opgive sit Forsæt om at bosætte sig der i Landet. Om Vinteren fældede han en Björn, som var et meget skadeligt Rovdyr, hvorfor han tilkom en Godtgjörelse, hvortil alle Landets Indbyggere (efter fælles Vedtægt) skulde bidrage. For at inddrive denne saakaldte Björnetold i Vesterbygden, hvorfra den ikke i Vintertiden var indkommen, reiste Thorgils med sit Skib derhen, efter at have udvirket Rolfs Frifindelse eller Fredlysning, og lovet Erik Röde at hjelpe ham til at udrydde en Röverbande, som havde sit Tilhold paa nogle Öer (eller Skibe) i Eriksfjorden. Da Thorgils kom til Vesterbygden traf han en Bonde der, ved Navn Bjalfe, som paatog sig at drage omkring for at inddrive hans Björnetold, naar han imidlertid vilde beskytte hans Hjem mod Röverne, som da vare komne did til Egnen, og havde

[1]) Dette Sammentræf synes vel at falde i det Vidunderlige, men kan i visse Maader sammenlignes med det nylig skete, at Capt. Ross forlöstes fra det nordvestlige Ishavs Kyster, med al Sandsynlighed, af det selvsamme Skib, hvormed han havde gjort sin förste Opdagelsesreise til de nordlige Polaregne.

deres Tilhold paa en nærliggende Öe. Thorgils underrettede Erik Röde herom, og bad ham indfinde sig, efter Löfte, for at de i Fællesskab kunde angribe Röverne. Erik kom dog ikke til bestemt Tid, men det lykkedes alligevel Thorgils at udspeide og overvinde Röverne, hvorved han erhvervede sig 2 Skibe og meget andet Bytte. Han vendte derpaa tilbage til Österbygden. I Grönland erhvervede han sig mange Venner saavel ved de der udförte store Bedrifter, som det Ædelmod, hvormed han erstattede mange den dem af Röverne tilföiede Skade, af det fra disse erobrede Bytte. Derfor havde han og den Fornöielse at see den fredlyste Rolf hjemkommen og forligt med sine Landsmænd, samt at opspörge sine bortlöbne forbryderske Trælle, og straffe dem med ny Trældom, til hvilken han overlod Fremmede dem, mod Værdies Erlæggelse. Derefter drog han bort fra Grönland i Selskab med sin norske Ven Thorstein Hvide.

Af den her fremstilte kortfattede Udsigt over Thorgilses Reiser og Bedrifter i Grönland vil den opmærksomme Læser snart kunne lægge Mærke til, at det nödvendig maa antages, at Thorgils, efter at have, i 3 Maaneder, havt bestandig Modvind, med heftige Storme, paa hans forehavte Reise til Grönlands Östbygd, hvortil han i al Fald, naar Vinden havde föiet, fra Faxebugten i Island af, maatte tage en vestlig Cours — ingenlunde kunde fordrives vester, og syd paa, forbi Cap. Farvel og det nærværende Julianehaabs District (hvilket mange hidindtil have antaget for Vesterbygden) samt endvidere langt imod Norden til de vildeste Udörkener, — men at han tværtimod maatte, af hin bestandige Modvind, först drives mod Östen (rimeligviis sönden, muelig dog norden for Island) men siden mod Nord og derpaa mod Nordvest o.s.v., indtil han led Skibbrud ved een af Östgrönlands Isblinke eller dette Fastlands Isfjelde. Fra Landingsstedet maatte han, efter Sagaens udtrykkelige Vidnesbyrd, vente

Bygden i Vesten, og fölgelig söge at naae den ved at fölge Kysten i denne Retning, — indtil han, hvilket Sagaen og udtrykkelig beretter, dreiede af mod Sönden, forbi Landets sydlige Spidse; först efter da igjen at have vendt mod Norden, kom han til Havn i Österbygden og derfra til Eriksfjorden. Först senere begav han sig derfra til Vesterbygden.

Sætte vi derimod at Thorgils, mod alle Naturens Love (naar Sagaens Beretning fölges) strax er drevet langt mod Vest og Nord, samt endelig op paa Grönlands Vestkyst, maatte han der vente Bygden i Syden, eller og i Östen, efter den gamle Hypothese om Östbygdens Beliggenhed. Ventede han den dog virkelig, efter Sagaens Udtryk, i Vesten, maatte han strax have sat sin Kaas saaledes og da være kommen til den amerikanske Kyst. Da maatte Grönlands Österbygd have ligget der, paa Vestkysten af Baffins Bay, eller og noget sydligere, samt saaledes omtrentlig smelte sammen med de Gamles Helluland; dog maatte da Vestbygden naturligviis söges endnu vestligere, men med slige Urimeligheder ville vi ikke længer opholde vore Læsere.

I det vi derimod tröstig antage den Mening, at Thorgils forliste paa Grönlands af Skandinaverne ikke regelmæssig beboede Östkyst, bemærke vi her, hvilket og tildeels vil erfares af det foregaaende, at Eskimoer allerede da, efter Sagaens Fortællinger paa flere Steder, sees at have omvanket der, allerede sidst i det 10de Aarhundrede, skjönt neppe i noget betydeligt Antal. At Sagaen kalder dem Trolde (*tröll*) kan ikke forvilde os; deels kaldtes den östlige Egn af Östergrönland ofte *Tröllabotnar* (Troldbugtens Kyststrækninger), saa at Indbyggerne fölgelig maatte kaldes *tröll* eller Trolde, og deels vide vi at Eskimoerne lige til Islændernes sidste Bekjendtskab med Grönland, (endnu sidst i det fjortende Aarhundrede) af dem fik dette Navn, efter hvad vi nærmere paa forskjellige Steder i dette Værk komme til at udvikle. Vore Læsere ville i ovenanförte Frem-

stilling finde meget hidindtil ubekjendt, og som ikke læses i Sagaens danske Oversættelse, men dette foraarsages naturligviis deraf, at Oversætteren ikke kjendte eller benyttede Sagaens fuldstændigste Recension. Vi selv have ei heller kjendt denne, förend ved nærværende Arbeide; og beklage, at de deri indeholdte Efterretninger ikke för vare komne til vor, eller selv til Torfæus's, Erichsens, Wormskjolds, Estrups, Bredsdorffs og flere om det gamle Grönlands Geographie handlende gode Forfatteres Kundskab. Fuldt saa beklageligt er det dog, at det meste af den eneste Membran, hvoraf Levninger endnu haves, nu, saavidt vi vide, er ganske tabt, skjönt det er vel muueligt, at det ommeldte vidtlöftige Stykke af Recensionen *F* nedstammer fra andre Brudstykker deraf. Arngrim Johnsen lader dog til at have havt et Exemplar, som har indeholdt mere end hvad vi nu kjende, i det han fortæller at Thorgils i Grönland har dræbt adskillige af hine saakaldte Bjergtrolde *(dæmones montanos)*, at sige Eskimoer eller Vilde, hvorom de af os benyttede Haandskrifter intet melde.

Thorgilses Udreise fra Grönland var nær bleven ligesaa uheldig for ham og hans Fölge som Seiladsen dertil. Langvarig Modvind drev hans Skib fra den rette Kaas, saa at de, mod Sommerens Ende, fordreves til Irlands vestlige Kyst, hvor de, skiönt mod deres Villie, nödtes af den sildige Aarstid til at overvintre. Næste Foraar seilede de fra Irland til Norge, (hvortil de formodentlig for Thorstein Hvides Skyld vare bestemte), men forliste ved Kysten af det norske Helgeland. Næste Sommer fik dog Thorgils, paa sin Hjemreise til Island, det haardeste Veir. En Söstyrtning tilföiede hans höitelskede Sön Thorfinn en saa voldsom Trykning, at han fik en Blodstyrtning, af hvis Fölger han döde. Derover havde Thorgils nær sörget sig ihjel, indtil hans Sorg adspredtes noget ved en List af hans Venner. Derpaa begav han sig hjem til Tradarholt, hvor han, noget

derefter, giftede sig tredie Gang med Helga, en Söster til den berömte Laugmand Skapte Thoroddsön, og fra dem regner en talrig, endnu tildeels i Island og Danmark blomstrende, Stamme sin Herkomst. Han döde 85 Aar gammel.

Om denne Sagas Affatningstid haves disse Meninger af grundige Lærde, nemlig: A) B. Thorlacius (*l. c.* S. 203): „Landnama anföres kun paa et Sted udtrykkelig, nemlig i Enden af 3die Cap. Men ved at sammenligne f. Ex. det 5te, 8de, 9de Capitel og flere Steder med Landnamas 5te Bog 8de, 9de og 10de Stykke vil man finde en næsten ordret Overensstemmelse. At een af Forfatterne har havt den anden for Öie og troligen fulgt ham, er aabenbart; men da Landnama er samlet til saa forkjellige Tider, og Værkets sidste Bearbeider Hauk Erlendsön döde förft 1334, saa er det ei urimeligt, at den Landnama, som i Floamannasagas 3die Cap. citeres, er een af dens ældste, maaskee endog Are Frodes eller Kolskeggs Recensioner; og Landnamas senere Fortsættere, Styrmer, Sturla eller Hauk kunde da gjerne have indfört benævnte og andre Stykker af vor Saga" o. s. v. „Sagaen er altsaa uden Tvivl forfattet noget hen i det 13de eller senest i Begyndelsen af det 14de Seculum, og kunde altsaa gjerne være benyttet til Landnamas Fuldbyrdelse, men hvilken af disse Meninger man end antager, bevises ved hver af dem vor Histories Paalidelighed." B) P. E. Müller mener (i Sagabibliotheket) at Stykket om Thorgilses Forfædre neppe kan være skrevet tidligere end efter Midten af det 13de Aarhundrede, samt har erholdt sin nærværende Form i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede. Efter en foretagen Jevnförelse af Landnamas nu tilværende ældste Bearbeidelse, med Sagaens forskjellige Recensioner, have vi fundet at de, og især de ældste og bedste af disse, kun have optaget noget af dens, men ikke noget af Höksbogen eller de övrige nyere Omarbeidelser af Landnama. Sagaens förste Grundlæg kunne altsaa gjerne være blevne op-

tegnede midt i det 12te eller först i det 13de Aarhundrede, skjönt de, ved forskjellige Samlere og Bearbeidere, senere have faaet betydelige Tillæg og Forandringer. Suhms hertilhörende, formedelst de af ham benyttede feilagtige Afskrifter noget vaklende, Meninger faae vi bedre Leilighed til at omhandle i det följgende.

Vi have gjort os al Umage for at samle og undersöge alle de Haandskrifter, som vi her kunde overkomme af Floamanna-Saga, for om muelig, blandt andet, derved at kunne med nogen Sikkerhed bestemme dens Affattelses Alder. Desværre er det ikke kommet til vor Kundskab, at nogen fuldstændig Membran er nu til af Sagaen, hvoraf man herom kunde drage nogen sikker Slutning. Derimod have vi været saa heldige at opdage et Blad af en forhen tilværende Pergaments-Codex, som indeholder Sagaens Slutning, saaledes afvigende fra samtlige os bekjendte Papirs Afskrifter, at den uden al Tvivl viser sig som den allerældste Recension, hvilket vi maae forbeholde os at udvikle nærmere i det fölgende. Dette unike (og saavidt vi vide i denne Henseende aldrig för afskrevne) Blad findes i den Arnæmagnæanske Haandskrift Samling under Nr. 445, *b*, i 4to, men sees slet ikke at været blevet nævnt i de over den affattede Cataloger. Vi have allerede her ovenfor I, 510 ommeldt dette Blad, da det tillige indeholder Begyndelsen til Eyrbyggja, og udgjör, med et andet til Eyrbyggja henhörende Blad, de eneste bevarede Levninger af en ellers tabt og vistnok uvurdeerlig Codex. Vi meddele Fragmentets Indhold, forsaavidt det her vedkommer os, som Textens Slutning i de nærværende Uddrag af Floamanna-Saga. Originalfragmentet synes, efter Bogstavernes Form, samt Retskrivningen i det hele at dömme, at være skrevet sidst i det 14de eller först i det 15de Aarhundrede. Nogle Ord deri vare ved Tidens og muelig tillige Behandlingens Indflydelse, næsten udslettede og kun med megen Möie og

Synsanstrængelse læselige. De fuldstændigere, af os benyttede Papiirshaandskrifter, ere fölgende, her betegnede efter Alphabetets Orden, med de Bogstaver som vi, for Collationeringens Skyld, have tillagt ethvert af dem især.

A) Et særdeles zirligt og tydeligt, samt, som det synes, efter sin Original nöiagtig afskrevet Haandskrift paa 92 Sider i Folio, som af Retskrivning og Interpunctions-Maade at dömme synes at være (paa förste eller anden Haand) afcopieret fra en Membran. At dette virkelig har været Tilfældet, kan endvidere sluttes af nogle med samme Haand i Margen tilföiede Varianter, der deels nöiere efterligne Membranernes sædvanlige Abbreviaturer, deels synes at være tagne bogstavelig fra Originalen, men berigtigede i denne Afskrifts Text, — men vi vide det end ydermere med Vished ved een af disse Læsemaader, som udtrykkes saaledes, i Slutningen af det 7de Capitel: i Texten *„frelsis gjöfina"*; i Margen: *„lifsgjöfina, Membr. sed prave."* Hvem denne Membran i sin Tid har tilhört, eller hvor den tilsidst er bleven af, er os fuldkommen ubekjendt. Derimod har Afskriften, som synes at være skrevet omtrent 1755, maaskee af Præsten Odd Johnsen, tilhört den berömte Gerhard Schöning, som egenhændig har tegnet sit Navn paa Titelbladet, og ligeledes paa Smudsbladet Ordet: *„excerperet"*, — uden Tvivl til Brug ved Udarbeidelsen af hans norske Historie (hvori dog kun lidet om Thorgils forekommer, da det mærkværdigste deraf blev af Forfatteren forbeholdt de fölgende ikke fuldförte eller udgivne Dele). Dette mærkelige Haandskrift er formodentlig efter Schönings Död solgt ved Auction i Kjöbenhavn, og har senere tilhört afgangne Provst Arne Thorstensen til Hof i Vapnefjorden i Island; ved hans Eftermands, Hr. Provst Guttorm Thorsteinsens, Omsorg er det nu kommet i min, Finn Magnusens, Eie. Vi have lagt det, som vitterlig og formodentlig umiddelbart nedstammende fra en Mem-

bran, til Grund for vor Text, med Undtagelse af Sagaens Slutning (og navnlig Slutningen af det 33te samt hele det 34te Capitel) som, efter det ovenbemærkede, er afskrevet fra et ældgammelt originalt Pergamentsfragment i den Arnæ-Magnæanske Samling. Dog ere dette Papirshaandskrifts Læsemaader i de samme Stykker nöie anförte blandt Varianterne.

B) Et Haandskrift i Folio, skrevet omtrent 1640, som det synes correct efter sin Original og med en temmelig god Retskrivning. Capitlerne ere ikke numererede. Det er kommet fra Island, og tilhörer nu mig, Finn Magnusen.

C) Er ogsaa i Folio, samt tilhörer den Arnæ Magnæanske Samling under Nr. 164 C. Arne Magnussen har vedföiet den en Seddel med disse Linier *„Ur bók þeirri er ek fékk af Jónas Dadasyni"*. — Det synes at være skrevet henved 1650.

D) Ligeledes i Folio, i samme Samling under Nr. 163D. Arne Magnussen har paa en vedlagt Seddel bemærket at han har faaet det 1711 af Sigurd Jonsen paa Ferja, samt at det sikkert nok var ældre end 1683. Dette Manuscript er benyttet ved Anmærkningerne til den Thorlacianske Oversættelse, med Hensyn til de deri indeholdte Tillæg og Læsemaader. Det synes at være skrevet med samme Haand, som det næstforegaaende.

E) I Qvart, af samme Samling, under Nr. 517, skrevet med Torfæus's Afskrivers, Asgeir Johnsens Haand, som det synes, efter en Membran. Dog characteriseres det, med Grund, af Börge Thorlacius, vel som „overvældet med Abbreviaturer", men dog mindre rigtigt end Samlingens 516 (see vort Litr. *G.*)

F) Ligeledes, under Nr. 515. Efter Arne Magnussens Vedtegning er det kommet til ham fra Gaarden Skard paa Skardsstranden, og havde forhen tilhört Hr. Thord Johnsen, som blev Præst til Hitardal 1634; — det synes at være skre-

vet omtrent paa den Tid eller vel endog noget för. I Margen ere adskillige Varianter og korte Bemærkninger tilföiede af en anden gammel Haand. Dette Exemplar afviger mærkelig fra alle andre nu bekjendte, og er, især i Efterretningerne om Thorgils's Grönlandsreise, betydeligen udförligere. Det (eller dets Kilde) er ikke benyttet ved den Thorlacianske Oversættelse; ei heller, saavidt vi kunne see, af Torfæus eller Arngrim Johnsen. I Margen er det inddeelt i 33 Capitler — og bliver for os særdeles mærkeligt derved, at Pladsen for enkelte Ord undertiden findes blank, og vidner saaledes derom at Afskriften er taget fra en gammel, paa enkelte Steder ulæselig Codex.

G) Ligeledes, under 516, skrevet af Ketil Jörundsen, som blev Conrector ved Skalholts Latinskole 1623. Det synes at være afcopieret fra en Membran, med en sjelden Accuratesse. Det er benyttet ved den Thorlacianske Oversættelse; see ovenfor under *E.* — I Margen ere nogle Varianter tilföiede med forskjellige gamle Hænder.

H) I Qvart, skrevet omtrent midt i sidstafvigte Aarhundrede; er af mig, Finn Magnusen, erhvervet fra Island.

I) Ligeledes; skrevet 1750.

K) Ligeledes; det er erhvervet i Island af Hr. Sysselmand Thord Sveinbjörnson, og fra ham tilsendt mig, Finn Magnusen. Det lader til (paa förste eller anden Haand) at være skrevet efter en nu ganske ubekjendt Membran.

L) Fragmenter i 4to, skrevne i Island, formodentlig henved 1700; os tilsendte fra Hr. Agent Svendsen paa Önundarfjord.

M) Et Haandskrift i Qvart, i afg. Professor Rasks Samling, (nu tilföiet den Arnæ-Magnæanske), Nr. 30. Det er skrevet i Island ved Udgangen af det sidstafvigte Aarhundrede.

N) Ligeledes, i samme Samling Nr. 37, skrevet i Island 1813.

De ovenmeldte 14 Haandskrifter tilhöre forskjellige Recensioner, som kunne, efter deres formodede Alder og anden Beskaffenhed, inddeles i Classer, som atter tildeels have deres Underafdelinger, nemlig:

1ste Classe: Den ældste Recension, hvoraf kun et ovenfor S. 16 beskrevet Membranfragment er tilbage. Det viser sig og at være den virkelig (os bekjendte) ældste Text, især derved, at ingen af Thorgils Orrabeinsfostres Afkom deri nævnes ved Navn. Numererede Capitler forekomme ligesaa lidet i denne som andre gamle Membraner.

2den Classe: Den (saavidt vides) næstældste Recension. Heraf haves kun Haandskriftet Litr. *K.* Det er tit meer kortfattet end de övrige. Den deri indeholdte Recensions höie Alder synes især at kunne udledes deraf, at det blandt Thorgils's Efterkommere kun nævner Biskopperne Thorlak og Jörund, men indeholder ikke Jon Hakonsöns yngre Slægtregister, som nu findes tilföiet alle de fölgende. Vi formode dog (efter hvad vi paa sit Sted nærmere ville söge at udvikle) at denne Classe forhen, efter Tidsfölgen, har kunnet gives tvende Afdelinger, nemlig a) den förste, forfattet noget efter den hellige Thorlaks Död (1193), og b) den anden, fortsat i Biskop Jörunds Tid (henved 1268). Den er nu (hvilket ikke er Tilfældet med nogen af de övrige Recensioner) inddeelt i 22 Capitler.

3die Classe: Hertil henhörer Haandskriftet *F*, som er vidtlöftigere end de övrige, især i Beskrivelsen over Thorgils's Grönlands-Reise, som muelig altsaa, forsaavidt, er udsprunget af andre Kilder, f. Ex. gamle os nu aldeles ubekjendte Folkesange. Slægtregistrene kunne her være tilföiede af en langt yngre Afskriver. Den har i Margen en særegen Inddeling af 33 Capitler.

4de Classe: som igjen har forskjellige Underafdelinger:

a) De upaatvivlelige Afskrifter af een eller flere gamle Membraner (i al Fald af samme Hoved-Recension) nemlig

A, *E* og *G*. De have alle været inddeelte i 34 Capitler, hvis Numerering man dog senere har tilföiet. Hertil kan man vel og regne den (os ellers ubekjendte) Afskrift som Börge Thorlacius især har lagt til Grund for sin danske Oversættelse. Den var i Folio, skrevet med en temmelig ny Haand, men var 1779 solgt paa Bogauctionen efter afg. Sysselmand John Arnesen, Forfatter til det bekjendte Skrift om den Islandske Rettergang.

b) Haandskrifterne *C*, *D*, som stamme fra en fælles Original, samt synes og at være skrevne med samme Haand. De have intet Capiteltal.

c) Haandskrifterne *B*, *H*, som ligeledes, efter de fleste Læsemaader, ere udsprungne af en fælles Kilde skjönt meget forskjellige i Alder. De have ingen numererede Capitler.

d) *I*, inddeelt i 34 og *M* i 35 Capitler, afvige i adskilligt fra de andre, men ere mere kortfattede og tillige (især det sidste) meget ucorrecte.

e) *N* er inddeelt i 47 Capitler, og *L* sees at have havt en lignende, skjönt ei aldeles den samme Capitel-Inddeling.

Vi bemærke, at vi ved Collationeringen af denne Saga have optegnet en stor Mængde Varianter, hvoraf det meste (med Undtagelse af vigtige Ord og Navne) efter nöiere Prövelse atter er blevet udslettet, som overflödigt, med Undtagelse af det Stykke som handler om Thorgils's for os især vigtige Grönlandske Reise og Tildragelser.

Det er især fölgende Steder eller Capitler af Landnamas ældste Text (*B*; see her ovenfor II, 15, samt I, 18, 51) som vi have jevnfört med andre tilsvarende i vor Saga:

Landnama.	*Floamanna-Saga.*
I, 3 (om Ingolf, Leif, Atle Jarl og hans Sönner samt deres Slægt	2 Cap.
I, 4, Ingolfs og Leifs Strid med Atles Sönner	3 —
V, 7, Om Flose Thorbjörnsön m. m.	6 —
— 8, Lopt Ormsön, kaldet Eyrar-Lopt, hans Slægt m. m.	5 —

V, 8, Thorvid eller Thormod, hans Sön Rafn m. m. . 5 Cap.
— 9, om Kong Harald Guldskæg i Sogn, og hans Slægt 1, 4 —
— Atle Jarl og hans Sön Hasteins (eller Hallsteins) Nedsættelse i Island, dennes Sönner m. m. . . . . 4 —
— Om Hallstein paa Framnes m. fl. . . . . 5 —
— Om Önund Bild . . . . 8 —
V, 10, om Össur Hvide, hans Landnam, Slægt og Frigivne, samt Rafns förste Trætte med Atle Hallsteinsön . . . . 6 —
— Rafns og Atles Strid . . . . 7 —
— Önunds Venskab for Atle, dennes Död og hans Sön Thord m. m. . . . . 8 —
— Rafns Drab, Thords Udenlandsreise, vor Thorgils's Barndom . . . . 9, 10 —
— Thorgrim Orrabein, hans Slægt og Giftermaal . 10 —
— Olaf Tvennumbrune, hans Slægt og Hustru . . 18 —
— Orrabeins Drab, Helges Hævn og Fald . . . . . 18 —

Ved de saaledes anförte (og flere) Beretningers Jævnförelse have vi erfaret, at Floamanna-Saga, forsaavidt den stemmer overeens med Landnama, og kan have öst af denne Kilde, i alt holder sig til dens ældste Recension *(B)* men ingenlunde til Hóksbogen *(C)* eller andre forholdsmæssig nye Bearbeidelser; ogsaa de forskjellige Læsemaader i *B* og *C* vidne herom. Floamanna-Sagas Forfatter kan saaledes, i det höieste, have benyttet Ares, Kolskegs og Styrmers, men ingenlunde Landnamas andre Fortsætteres, Sturlas, Höks o. fl. Beretninger. Dens med Landnama overeenstemmende Deel kan fölgelig (efter hvad vi i vor literairhistoriske Indledning til dette Værk have viist) ingenlunde være yngre end 1245. Det er og aldeles ikke usandsynligt at Landnamas tredie Bearbeider, Styrmer Frode, som döde i sidstmeldte Aar, har benyttet en i hans Dage tilværende Recension af vor Saga, af hvilken han da har indskudt adskilligt i sin Fortsættelse eller Revision af Landnama, — hvorimod dennes ældste

Text, ved Are og Kolskeg efter Börge Thorlacius's Gisning, virkelig var den, som nævnes af Sagaens Forfatter, i det han en eneste Gang har henvist til Landnamsbogen, (angaaende den förste Udvandring fra Norge til Islands Beboelse).

Synderlig nok ere visse Navne paa de samme (men dog kun faa) Personer afvigende fra vor Saga i Landnama f. Ex. paa Atle Jarls Sön, Landnamsmanden, hvem de fleste Exemplarer af sidstmeldte stedse kalde Hastein (Hásteinn) isteden for Hallstein.

Det er bekjendt at Landnama, ved dens successive Omarbeidelser, er interpoleret med mange Slægtregistre, fortsatte til 1300Tallet, hvilke naturligviis dog savnes i dens ældste Text. Det selvsamme er tildeels blevet Tilfældet ved Floamanna-Saga, især dog i dens Slutning, ved de fleste Exemplarer, hvorimod saadanne nyere Tilsætninger og mangle i de trende vitterlig ældste, efter hvad Variantanförelserne her tildeels vise. — Saaledes have og Afskriverne indfört i det 6te Capitel af de fleste Exemplarer et Slægtregister fra Landnamsmanden Flose Thorbjörnsön, og hans Efterkommere, de mægtige og berömte Oddemænd til Kalf Brandsön, een af de Islands Hövdinger, som förste Gang hyldede Norges Konge, Aar 1262. Dette Slægtregister udelades ganske af den næstældste Recension i Exemplaret *K*, og ligesaa flere andre, som det (i samme Capitel) fra Thorgrim Kambe og et fra Olaf Tvennumbrune i 18de Capitel, som dog ikke gaae nær saa langt ned i Tiden.

I alle nu fuldstændig tilværende Exemplarer af Sagaen bemærkes det især som vigtigt: at den hellige Biskop til Skalholt, Thorlak Thorhallsön, nedstammede fra Thorgils Orrabeinsfostre, og var hans ypperste Efterkommer. Kun i dens ældste Texts Slutning, som endnu haves, meldes dette ikke, men blot det i Almindelighed: at mange store eller fornemme Folk paa Island nedstammede fra Thorgils. Netop hin Recensions Slutning (men ikke de övriges) beret-

ter og i Særdeleshed, at Sagaens Helt var andægtig og gudfrygtig. Dette, saavel som meget mere i selve Sagaen, synes at vise, at den maa være skreven af en geistlig Mand, og det er faldet os ind at dens Forfatter, eller i det mindste Samleren af de Materialier, hvoraf den ældste Recension er sammensat, var netop denne Biskop Thorlak selv, som derved har villet forherlige og bevare sin mest berömte Stamfaders Minde [1]. Hertil ere vi tildels blevne ledte ved fölgende Beretninger af de tvende, endnu ikke udgivne, Sagaer om den hellige Thorlak: at Thorlaks Moder Halla, i hans yngre Aar, naar han ikke læste Böger eller lærte deraf, meget flittig lærte ham alt hvad hun kunde, især Genealogie *(ættvísi)* og Sagn eller Sange om (Fortidens) Mænds Bedrifter *(mann-fræði)*. At hans egne Forfædre have spilt Hovedrollen i disse Meddelelser, er vistnok (efter Middelalderens nordiske Skikke) upaatvivleligt, og at Thorgils Orrabeinsfostre er bleven betragtet som een af de ypperste blandt dem, er tillige sandsynligt. Den Unges Lyst til at gjöre sig bekjendt med Islands Historie og literaire Skatte kunde ikke tilfredsstilles bedre end ved hans Moders vel udförte Beslutning, selv at flytte, med sin Sön, til Odde, hvilket Biskoppens Biographie vel med Ret, i den Henseende kaldte Landets ypperste Hovedsted, *(hærsta höfuðstað)*, for

[1]) Den fromme katholske Biskop sögte naturligviis især at fremstille sin Stamfader som en christelig Helt, og det lykkedes ham saa vel, at Lutheraneren Torfæus (Groenl. S. 131) beundrede den Nyomvendtes Andagt og den Standhaftighed, hvormed Thorgils modstod saa mange Fristelser af Djævelen i Thors Skikkelse; (jfr. herefter Anm. 53), samt at endog Herrnhuteren Crantz (i hans Udsigt over Grönlands gamle Historie) sammenligner ham med Job og Tobias, uden ellers at give anden Underretning om ham, end at han havde hört til Landets förste Colonister, og at han havde udstaaet mangeaarige Forfölgelser af den Onde, samt svære Ulykkestilfælde til Lands og Vands, hvorefter han tilsidst var kommen til stor Ære og Lykke (Hist. v. Grönland, I, 321-22).

at han kunde der undervises af den lærde Præst og fortrinlige Lærer Ejulf, Sæmund Frodes Sön, der da var i fuldkommen Besiddelse af Faderens herlige Bogsamling, som uden al Tvivl har indeholdt saavel dennes som Are Frodes og flere nu vel ubekjendte Værker, Afskrifter og Optegnelser. Her har den unge Thorlak vistnok havt god Leilighed til at lære og samle alle de Underretninger som da, henved Aar 1140, kunde haves om den berömte Thorgils Orrabeinsfostre. I Are Frodes Landnama var allerede meget deraf optegnet, og Sæmund Frode (der gjennemsaae Ares Skrifter) har vel tilföiet mere sligt, som let kunde lægge Grund til en egen Saga. Gamle Almuekvad, saavel som og prosaiske Folkesagn om Thorgils's forskjellige Heltebedrifter, havdes vistnok da i Mængde. Disse havde tildeels gaaet for sig, og vare blevne tit fortalte, i de nærliggende Egne; bans Kone Thorey nedstammede fra Odde og ligeledes hendes Fosterfader Josteins Hustru; disse Ægtefolk boede og nær ved Odde förend de droge til Grönland, saa at det overhoved bliver os saare begribeligt, at Rygter og Sagn om deres vaandefulde Reise og sörgelige Endeligt i Grönland, men deres Medreisende Thorgils's lange, næsten vidunderlige Ophold der og lykkelige Tilbagekomst derfra, have været meget gængse og længe vedligeholdte i Oddes Omegn. Vi indsee saaledes, at andet neppe var muelig, end at Thorlak Thorhallsön her, i sin Skoletid, maatte blive opmærksom paa de Traditioner og skriftlige Optegnelser, som havdes paa Odde om hans berömte Oldefader, Thorgils Orrabeinsfostre, og dennes trende Hustruer, samt andre dem tildeels paarörende Hovedpersoner i denne Saga, saavel som og Thorgils's berömte, baade islandske og norske Stamfædre, der tillige stode i lignende Slægtforhold til Sagaens Forfatter, eller Samleren til de Materialier hvoraf den senere er bleven sammensat. — Hertil kommer Biskop Thorlaks Levnetsbeskriveres udtrykkelige Vidnesbyrd derom, at han, endog efter at

han havde modtaget det bispelige Embede og til sin Död, „havde meget Morskab af Sagaer og Kvad" (*hann henti skemtan af sögum ok kvæðum)*, hvorved de indenlandske og overhoved nordiske af fortællende eller episklyrisk Art formodentlig især menes, — og det er höist sandsynligt at Optegnelse eller Afskrifter af sligt have hört til det meget Skriverie, hvormed han i sin Ungdom siges at have beskjeftiget sig.

I Biskop Thorlaks Levnet ommeldes og mere end eet Charaktertræk, der synes at röbe at han har havt nogen Andeel i nærværende Sagas Affattelse. Hertil hörer först den megen Vægt han lagde paa Drömme, og at han morede sig ved at höre dem fortælle af andre, ligesom han og selv fortalte sine egne, samt hörte gjerne andres Forklaringer derover; jævnför hermed denne Sagas 20, 21, 23 og 24 Capitler. Vi antage det ikke for usandsynligt at Thorgils's paa sidstanförte Sted fortalte Dröm, der blev forklaret om hans Börn og Afkom, hvoriblandt een skulde blive særdeles berömt, allerede er bleven fortalt Thorlak i hans Barndom, af hans Forældre, for at anspore ham til Flid, hvorved han kunde opnaae en saadan Udmærkelse med Tiden. Om han end selv kunde have optegnet sin Dröm i det förste Udkast til Thorgils's Levnet, kunde det ikke regnes ham til synderlig Stolthed, at han bag efter havde ladet vedtegne „fra ham nedstammer Biskop Thorlak" thi dette Embede var paa hin Tid (især i det da næsten til sig selv ganske overladte Island) en overordentlig Udmærkelse, som nödvendigviis maatte gjöre sin Besidder berömt og höit anseet. Ordene „*hinn heilagi*" (den hellige) ere dog, i al Fald, en senere Interpolation. Dog havde vel Biskop Thorlak allerede i levende Live en Anelse om sin tilkommende Hellighed, der alt blev forkyndt ham selv i Drömme, efter andres i hans eget Paahör derover gjorte Forklaring, mod hvilken det ei fortælles at han selv har gjort den mindste Indvending. Overhoved

var den Tids Tro paa Drömme saa stor, at Kammagerkonen Gunhild og hendes Söns Aabenbarelser paa denne Vei tilsidst ophöiede hendes Slegfredsön, Sverre, paa Norges Kongethrone.

Endmere paafaldende er det andet af os tilsigtede Charaktertræk af Biskop Thorlak, hvilket vi troe at kunne gjenfinde i vor Saga, nemlig hans Had mod Lege. Det beskrives saaledes af hans ældre Biograph, at han aldrig havde nogen Morskab af Lege, da han kun ansaae dem for at være en Beskjeftigelse for slette Mennesker. Jævnför hermed hvad der fortælles om Thorgils's Advarsler mod Lege, og de onde Fölger af Sysselsættelsen dermed for Jostein og hans Reiseselskab, i Sagaens 22de Capitel.

At den som historisk Samler og Forfatter saa overordentlig flittige og frugtbare Styrmer Frode har været denne Sagas anden Bearbeider, tillade vi os endvidere at gjætte. Hertil ledes vi baade af den ovenfor bemærkede, næsten fuldkomne Overeensstemmelse mellem saa mange af dens og Landnamas Beretninger, — og af den Omstændighed, at Styrmer, ved den sidstnævntes Bearbeidelse, sees at have havt og tildeels benyttet meget udförlige Slægtregistre over den hellige Thorlaks Forfædre, hvilke vi ikke tvivle paa at han, der netop siges i sin Ungdom at have lært Genealogien som en Videnskab, har været i Besiddelse af eller endog selv forfattet [1]. At Floamanna-Saga kunde betragtes som

[1]) Strax efter at det ovenstaaende var skrevet, kom vi hændelsesviis til at opdage den hellige Thorlaks og hans Formænds (Skalholts 5 förste Biskoppers) Slægtregistre, efter al Sandsynlighed forfattede af ham selv, paa tvende Membranblade, i de Arnæmagnæanske Haandskrifter Nr. 162, Folio (skjönt Bladene selv er i Qvart). I dets Begyndelse kaldes han ikke engang Biskop, (som dog aldrig er glemt at vedtegnes om de foregaaende) end mindre hellig, — og intet forekommer derefter om nogen af hans Eftermænd. Dette Slægtregister viser nöiagtig, hvorledes Thorlak Thorhallsön nedstammede fra Reine-Björn og fra Lopt den

et historisk Bilag dertil, falder af sig selv i Öinene. Desuden var Styrmer, efter hvad vi ovenfor I, 19, 20, have bemærket, de mægtige Oddemænds Client, og kunde saaledes i sin Ungdom let faae Adgang til deres literaire Samlinger, men disse ere dog vel tilsidst, efter hvad vi andensteds have sögt at udvikle, mestendeels komne i Snorre Sturlesöns Eie, hos hvem hans Ven og Haandskriver, Styrmer, da allerbedst kunde læse og benytte dem. At Snorre Sturlesön let kunde benytte den hellige Thorlaks efterladte Samlinger og Skrifter, kunne vi formode af fölgende Omstændigheder: Vi maae antage det for vist, at de, efter Biskoppens Död, ere tilfaldne hans Söstersön og Eftermand i Embedet Biskop Paul, som var den störste Beundrer af sin Formand og Morbroder, samt udvirkede Tilladelsen for hans offentlige Helgendyrkelse i Island. Paul döde 1211, og hans ældste, ved Lærdom udmærkede Sön Lopt er da kommet i Besiddelse af hans, og senere, 1211, af hans Broder Ketils, bekjendt som flittig Skrivers, Efterladenskaber. Lopt var i mange Aar en fortrolig Ven af Snorre Sturlesön, opholdt sig nogen Tid i hans Huus og boede ellers i hans Nabolag. Saaledes have da Snorre og Styrmer upaatvivlelig havt fri Adgang til Lopts Samlinger, hvorfra da sandsynligviis hine Uddrag

---

Gamle, om hvilke Styrmer, i hans Bearbeidelse af Landnama, kortelig melder, at de vare hans Stamfædre, uden Slægtleddenes nöiere Udvikling. Han har da vistnok seet eller benyttet denne genealogiske Opsats, uden at extrahere den nöie i disse Poster (see Landnama, 4 P. 13 Cap. og 5 P. 8 Cap.). I disse Blade seer man og den hidindtil (selv af Finn Johnsen) savnede Underretning om Biskop Klangs Herkomst, samt Gissur Jarls Mödreneslægt; de nedstammede fra vor Are Marsön ved Thorkatla (see ovenfor I, 154 o. f.) og flere berömte Mænd. Endelig indeholde disse Blade adskillige interessante hidindtil ubekjendte Optegnelser om de norske Kongers Herkomst fra Aserne, hidkomne fra Asien, hvorhos det dog modsiges at Vile og Ve vare himmelske Guder, at Valhall virkelig var til, m. m.

eller Afskrifter af Biskop Thorlaks Optegnelser eller Skrifter helst kunne antages at nedstamme, hvis ikke endog Styrmer selv, som Præst allerede havde benyttet dem paa Bispesædet Skalholt, eller havde dem tillaans derfra. Sin (i det mindste) tredie Fortsætter [1] maa Sagaen have faaet henved midt i det 14de eller endog först i det 15de Aarhundrede; han har vel været en Client af den i sin Tid i Island meget mægtige Gissur Björnsön [2] Galle, hans Sön eller Sönnesön. Gissur [3] var, efter de gamle Annaler födt 1269 (langt fra ikke, efter Suhms Gisning 1399) og blev ikke mindre end 101 Aar gammel. Han var opkaldt efter sin Slægtning, Jarlen Gissur Thorvaldsön, og kunde siges at have arvet

[1]) Da medregnes ikke den Fortsætter, som har tilföiet nogle Led af den Holumske Biskop Jörunds Stamtavle, hvis han er forskjellig fra den, som tillagde Biskop Thorlaks; han maatte i al Fald have skrevet den efter 1267.

[2]) I Islandsk Bjarnarson, ikke Bjarnason, da hans Fader havde maattet heddet Bjarne, hvilket Espolin dog har antaget i den 1ste Deel af *Islands Arbækr*, S. 16 o. f. I Værkets Navne-Register eller 10de Deel (1833) anföres Gissur som „*Bjarnarson* v. *Bjarnason*" hvortil den lærde Forfatter föier fölgende Anmærkning: „Nylig læste jeg i et Slægtregister at hans Fader har heddet Björn, en Sön af Svarthöfde Dugfussön." Vor Saga afgiver et endnu ældre Beviis derfor. Denne Svarthöfde og hans Kone Herdis nævnes udtrykkelig i Höksbogen og Melabogen til Landnamas II, 25, samt omhandles ellers meget vidtlöftig i Sturlunga-Saga; dog ommeldes ikke hans Sön Björn i noget af disse Skrifter. Et aldeles ligelydende Slægtregister med vor Sagas (paa Björn og hans Afkom nær) i opstigende Linie, ligetil Thorgils Orrabeinsfostre, findes i Sturlunga-Sagas 7de B. 3die Cap. (Udg. III, 10.) Af Rafn Sveinbjörnsöns Saga see vi allerede at denne Linie af Thorgils's Afkom vedblev at være bosat i Floen, indtil den förstmeldte giftedes med Hallkatla, hvis Fader boede paa Kaldadarnes, og förte hende til sin Bolig Vatnsfjord paa Vesterlandet.

[3]) S. Suhms (genealogisk-chronologiske) Tabeller til den critiske Historie af Danmark (Kbavn. 1779) Fol. Tab. LXXX, samt S. 376.

hans Lykke med Navnet. Efter at han 1306 havde i Island begaaet et Drab som ikke blev hævnet, drog han ud af Landet til Norge, hvor han snart kom i stor Anseelse hos Kong Erik Præstehader, som vedligeholdtes og forögedes under hans Efterfölger Magnus Smek. Han blev udsendt af Kong Erik for at inddrive hans Skatter af Finmarken 1310, og fölgende Aar; 1317 blev han, paa et Krigstog i Sverrig, saaret og sat i et haardt Fængsel; han maatte see paa alle sine Medfangnes Drab, men blev lösladt 1319. Fra 1324 opholdt han sig i Island, som en hovedrig Mand, paa Gaarden Videdalstunga, kom vel i Trætte med Biskop Laurentius over Tiendevæsenet, men forligtes snart med ham og skjenkede 1359 al Forstrandsrettighed, der forhen havde tilhört 13 Gaarde paa Vatnsnæs, til Holums Domkirke. Annalerne henföre hans Död til Aaret 1378. För var det i dem blevet bemærket at hans Sön Hakon blev födt 1324 (ikke som Suhm giætter 1432). Han arvede sin Faders Rigdomme og efterlod dem til sin Sön Jon, hvis Födsel ogsaa er optegnet i de gamle Annaler ved Aaret 1350 (skjönt Suhm ansætter den til 1465); vi finde at han har levet og været, i Island, en virksom Ven af Björn Einarsön (omhandlet ovenfor I, 112 o. f.) i Aaret 1394. Ingen Tvivl kan haves derom, at det er disse tre Mænd, hvis Slægtregister vor Sagas almindelige Slutning indeholder, fordi, som vi mene, en Afskrift af Sagaen er bleven forfærdiget for en af dem (rimeligst Gissur eller Hakon). Dog ville vi ikke fortie for vore Læsere en modsat Gisning af Skule Thorlacius, meddeelt i hans næstsidste Anmærkning til hans Söns danske Oversættelse, i hvilken Gissurs Tilnavn Galle sees at være blevet forandret til Glade: „Dette Tilnavn er uden „Tvivl feilskreven i alle 4 *Codices chartacei* man har benyt-„tet, af hvilke nogle læse Gamle, andre Galle. Man kan „formode at der i et gammelt Afskrift ved en kort Skrivning „har staaet *gla*, som har givet Anledning til denne urigtige

„Læsning. Meget rimeligt er det at her menes den Gissur „Glade, som iflge den ypperlige Sturlunga-Sagas Vidnes-„byrd saa troligen fulgte Gissur Jarl Thorvaldsön, med hvil-„ken han og var beslægtet; thi de stammede ned fra tvende „Söstre, Jarlen nemlig fra Thordise, og Gissur Glade fra „Helga, begge Döttre af Thorodd og Söstre til Laugmand „Skapte Thorodsön. Denne Sturlunga-Saga melder og om „andre Thorgilses Descendenter, blandt andre og om oven-„meldte Ingjald.'' Forfatteren er her vel bleven vildledt af den Mening, at Tillæggets Affattelse ikke burde sættes saa langt ned i Tiden, som det virkelig maa, skjönt Suhm, paa den anden Side, efter blot Gisning, har rykket den meget længere ned (som ovenanfört) i sine Tabeller til Danmarks critiske Historie, i den paaberaabte Tabel, hvorved han dog (S. 375) meget rigtig har bemærket: at denne Genealogie gjerne kan være en nyere Tilsætning, men Sagaen derimod meget ældre og skrevet i det 13de, senest 14de Seculo. (Jfr. ovenfor S. 29).

Vi maae ellers beklage at Suhm, ved paa ommeldte Tavle at fremstille Genealogierne i Floamanna-Saga, maa have benyttet et meget slet og uefterretteligt Exemplar af denne [1]. Saaledes er f. Ex. Lopt den Gamles Herkomst urigtig opgivet; Jostein fremstilles som Thorgerdes Broder; Thord, Thorgils's Fader, siges at have draget til Erik Blodöxe [2]; o. s. v. Herved er vel Suhm bleven forledt til den

[1]) Dette Exemplar maa Suhm vel have havt til Laans, da ingen Afskrift haves af Sagaen, eller sees at have været til, i hans nu i det store Kongelige Bibliothek indlemmede Haandskriftsamling, hvilket overhoved ikke er i Besiddelse af noget Exemplar af den, med Undtagelse af en i Retskrivningen overdrevet archaiserende, men ny og slet Afskrift iblandt de Thottske Manuscripter.

[2]) Denne urigtige Anförelse i et Haandskrift har foraarsaget Suhm meget ufornödent Hovedbrud, B. Thorlacius har i det hele berigtiget den l. c. S. 204. — Dog har vel Suhm egentlig misforstaaet Sagaens Forf. i at henföre Thords Udenlandsreise til

urigtige Mening, at Thorgils döde længe för 1030, skjönt han tilstaaer at Sagaens Chronologie snarest maa antage 1041 for hans Dödsaar. Börge Thorlacius antog og i sin Indledning, i Overeensstemmelse med Suhms Udregning (dog saaledes berigtiget at Thorgils döde kun 85 Aar gammel) at dennes Dödsaar har været 1038, og Skule Thorlacius ligeledes (i en Anmærkning til Oversættelsen l. c. S. 334), at hans Dödsfald maa have indtruffet i eet af Aarene fra 1038 til 1040. Vi troe at Suhms förste Conjectur, efter Sagaen selv, er ganske rigtig, endskjönt han dog, ved en forudfattet og neppe grundet Gisning, siden har forkastet den). Vi have nemlig saaledes, af Sagaen selv, sögt at udlede de fölgende Tidsbestemmelser. Hovedgrundvolden dertil er det antagne Aarstal, i hvilket Hakon Jarl den Mægtige tiltraadte Regjeringen over Norge. Vor Thorgils reiste da förste Gang fra Island til Norge, 16 Aar gammel, Aar 976, og krævede sine Arvegodser af Harald Graafeld, men 977 eller i det næstfölgende Aar af Hakon Jarl; 979 drog han til Syderöerne, og kom 980 tilbage; var paa Vikingstog 981; stadigt Ophold i Norge til 983; Handelsreise til Oplandene og Sverrig 984; Reise til Island 985; ved Stefners eller Thangbrands Forkyndelse af Christendommen, antog Thorgils den, som een af de förste, i eet af Aarene 996 til 998. Kort efter, og efter at han (som Sagaen udtrykker sig) havde boet 13 Aar i Island, begav han sig paa sin Grönlandsreise, men led Skibbrud paa Landets ubeboede Östkyst, midt i October 998; hans nödtvungne Ophold paa Strandingsstedet, endnu hele Aaret 999; Opbrud derfra og Ankomst til Selöre, i Efteraaret 1000. Bortreise derfra om Foraaret, og Ankomst til en fredlös Mands Tilflugtssted sidst paa Sommeren 1001; Bortreise derfra og Ankomst til Eriksfjord, i Efteraaret 1002; Reise til Vesterbygden; Af-

Erik Blodöxes Regjeringstid, da vi mene, at Talen kun der er om hans Broder Ölvers Bosættelse i Sogn i Norge.

reise fra Grönland, til Island 1003; Ankomst til Norge 1004, og til Island 1005; Thorgils gifter sig tredie Gang 55 Aar gammel 1011; nedlægger Nordmanden Helge, 70 Aar, 1026; forliger sig med dennes Brödre 1028; döde, 85 Aar gammel, 1041. — Alle disse Aarsbestemmelser grundes paa Sagaens udtrykkelige Vidnesbyrd, i dens til Grund for Texten her lagte Recensioner, skjönt egentlige Aarstal efter Christi Födsel der ikke forekomme.

Hvad sagkyndige nyere Forfatteres Bedömmelse over denne Saga angaaer, bemærke vi först at Finn Johnsen, i Fortalen til *Hist. eccl. Island Tom.* IV. anförer den blandt de gamle Sagaer, angaaende Island, som ere nyttige til sin Brug og give meget gode Oplysninger om mange Ting: *„suum etiam usum habent multaque bene satis illustrant."* Börge Thorlacius gav vor Saga (l. c. S. 194) det Vidnesbyrd: at den fortjente Opmærksomhed, ikke blot med Hensyn til Helten og hans Skjæbne, men og formedelst Historiens Sandhed, dens udvortes Værd og charakteristiske Behandling, samt fornemmelig formedelst det Lys, den udbreder over mange Dele af de nordiske Oldsager. Han lægger til (S. 202 o. f., jfr. 206 o. f.), at Historiens Troværdighed for den opmærksomme Læser ikke kan være tvivlsom, og oplyser dette med Exempler. P. E. Müllers Dom i Saga-Bibliotheket (I, 313 o. f.), er noget strængere. Dog har han (hvad der her er det vigtigste for os) ikke opkastet nogen Tvivl om Sandheden af de Beretninger, som angaae Thorgilses grönlandske Reise og hvad der staaer i Forbindelse dermed. Derom hedder det nemlig: „Hvad der fortælles om Erik den Röde stemmer godt overens med dennes Saga. Flere Træk af Thorgilses Ophold i Grönland ere saa naive og charakteristiske, at de bære indvortes Præg paa Sandheden, og det er ikke at undres over at skibbrudne Folk, opkastede i en grönlandsk Udörk i det ellevte Aar-

hundrede, og levende der kummerligen i flere Vintre, kunde have indbildt sig at see Gjengangere og höre Varsler. Dog maa man paa den anden Side tilstaae, at det Overnaturlige i denne Saga, uagtet det har en Sandfærdighed i Fremstillingen, der viser, at Forfatteren selv har troet det, og derved adskiller sig fra lignende Optrin i de blotte Æventyr, dog er hyppigere og griber mere ind i Begivenhederne end ellers pleier at være Tilfældet i de reenhistoriske Sagaer [1]. De mange af Thor tilsendte Fristelser synes og at röbe en senere Tidsalder, i det mindste findes intet lignende i nogen gammel Saga [2]. Thorgilses Kamp paa Syderöerne har alt

[1]) B. Thorlacius synes at have været herom af en anden Mening (l. c. S. 205): „Vidunderlige Begivenheder ere vel ikke ganske forbigaaede; men deels anföres de langt sparsommere end i de andre Sagaer, deels er ogsaa her Tildragelsernes psychologiske Sammenhæng Borgen for Fortællerens Paalidelighed. — I denne Saga er meget maaskee en ved Tildragelsernes Fölge opröt Indbildningskrafts, men intet en bedragerisk Opdigtelsessyges Foster" o. s. v.

[2]) Heri ere vi ikke enige med den höilærde Forfatter, men finde derimod med B. Thorlacius (S. 207) at Kampen i Thorgilses Sjæl, under en overhængende Livsfare, mellem Thors Religion og Christendommen, er meget interessant. Vel at mærke skete Thors heromtalte Aabenbarelser næsten stedse i Drömme. At vore hedenske Forfædre, ved Overgangen til Christendommen, tit frygtede for de af dem forladte hedenske Afguders Vrede, bevidnes noksom af meget troværdige Sagaer. Det var netop vor Helts Svigerfader og Nabo, Thorodd Gode, hvis Gaard truedes ved en i Ölves opkommen Jordbrand, paa den Tid da Gissur og Hjalte först forkyndte offentlig Christendommen paa Islands Althing, og Hedningerne i den Anledning bemærkede: at det var ei at undres over at Guderne vredtes over slige Taler. Kun Snorre Godes Aandsnærværelse og træffende Modbemærkning: at Guderne intet sligt havde havt at vredes over, da den Grund, hvorpaa Forsamlingen holdtes, længe för Landets Beboelse kom i Brand, standsede denne vægtige Indvendings Indflydelse paa den store Hob. (*Kristnisagas* 11te Cap.). Have vi Ret i at

for megen Lighed med saadanne Optrin i de fabelagtige Sagaer, ligesom og Jarnhauses Navn i slige Fortællinger ofte forekommer[1]. Ogsaa Maaden, hvorpaa Thorgils i Norge sloges med en Viking i et Kar, hvilken Kamp kun paa dette Sted nævnes som nordisk, forekommer mistænkelig[2]. Men om end Thorgilses Bedrifter i Udlandet ere blevne udsmykkede, ere hans Stridigheder hjemme desto simplere og troværdigere." I denne sidste Bemærkning, og altsaa i Hovedsagen, ere vi fuldkommen enige, samt mene, at Aarsagen dertil ligger deri, at Sagaen egentlig er sammensat deels af forskjellige Traditioner eller Folkesagn og deels tillige af historiske Sagnkvad (*söguljöð*) eller Folkesange af denne Art, som dog vare af ulige Gehalt, skjönt vi formode, at Grönlandsreisen, der tildrog sig en almindelig Interesse i Island, endog förend den foretoges, tidlig har været Gjenstand for en saadan Bearbeidelse, hvorved Efterretninger om dens Gang i det Hele og dens vigtigste Begivenheder, saa nöie ere blevne opbevarede for os. Derimod kunne Beretningerne om Thorgilses Kamp med de formeentlige Gjengangere i Norge og flere slige være optegnede efter nyere Folkesange, i hvilke Indholdet er blevet

---

mene, at den hellige Biskop Thorlak först har nedskrevet denne Saga, finde vi tilstrækkelig Grund dertil, at han med Forkjærlighed har optegnet hine Thors Fristelser (ligesom Munkene Gunlög og Odd adskilligt lignende om Olaf Tryggvesön) som Beviser paa hans Stamfader Thorgilses Rettroenhed. Maaskee har Erichsen anet dette Forfatterskab, da han hos Suhm (om Odin, S. 163) bemærkede: at denne Saga er skreven efter at Biskop Thorlak den Hellige havde bragt den papistiske Overtro næsten til samme Höide, som den hedenske havde naaet.

[1]) Vi antage det for sandsynligere at Jarnhauses Navn o. s. v. er gaaet over fra nærværende Saga i de fabelagtige, end omvendt.

[2]) Herom mere i vor Anmærkning til den omhandlede Fortælling, i Sagaens 7de Capitel.

mere udsmykket med eventyrlige Tilsætninger. Dersom vi endnu vare i Besiddelse af Sagaens hele ældste Recension,

---

8. Þordr hèt son Atla; hann var IX vetra er þetta var tíðinda; Atli heimti hann til sín, ok kvaðst ætla hann mundi af sárum deyja. Áttu, segir hann, allt fè eptir mik, ok ef þú ert þínum frændum líkr, þá muntu hefna föður þíns, ok svâ segir mèr hugr um, at þú munir verða mikill fyrir þèr, ok þínir ættmenn. Eptir þat andaðist Atli heima í Traðarholti, ok var hann heygðr, sem þá var siðvenja til. Þórðr tók við fè öllu ok ráðum eptir föður sinn. Hann var fríðr sýnum, bráðþroskaðr ok mikill fyrir sèr..... Þórðr varðveitti bú í Traðarholti.

9. Þá var Þórðr XV vetra gamall, er hann hugsar um föðurhefndir........ Þórðr gjörðist ágætr maðr. Hann fèkk Þórunnar, dóttur Ásgeirs Austmannaskelfis; [var hann af því svâ kallaðr, at hann drap skipshöfn í Grímsárósi, fyrir þat er hann var áðr ræntr af þeim. [Ásgeir var ið mesta mikilmenni[1]. Þórunn var ok skörúngr mikill. Þórðr eignaðist skóg þann, er þeir höfðu deilt um. Þá er Þórðr [hafði II vetr ok XX[2], þá keypti hann skip í Knararsundi, ok vildi utan fara, ok heimta erfðir sínar, þær er[3] frændr hans höfðu átt í Sogni ok konúngr hèlt, ok kvað Þórunni (með) fara skyldu, en hún [kvaðst vilja eptir vera, ok kvað þat ráðligra[4].

---

[1]) *till. af de övrige.* [2]) hafði XXXII vetr, *I;* var XXII ára, *L;* gamall, *till. K, M.* [3]) hann þóttist í Noregi eiga ok, *till. B, C, D, F, M.* [4]) vildi eigi, *K.*

vilde dette sandsynligviis have kunnet fremstilles i et end klarere Lys.

Atles Sön hed Thord; han var 9 Aar gammel, da dette tildrog sig; Atle kaldte ham til sig, og sagde (om sig selv) at han troede, han skulde döe af sine Saar; du eier, sagde han, alt det Gods som jeg efterlader mig, og hvis du ligner dine Frænder, vil du vist hævne din Fader; det kommer mig og saa for, at du og dine Efterkommere ville blive raske Folk. Derefter döde Atle hjemme paa Tradarholt, og blev jordet i en Höi, efter den Tids Sædvane[1]. Thord modtog alt Gods og Raadighed efter sin Fader. Han var smuk af Udseende, blev snart fuldvoxen og viste megen Raskhed[2]. Thord forestod Boet paa Tradarholt.

9. Thord var 15 Aar gammel, da han tænkte paa at hævne sin Fader..... Thord blev en ypperlig Mand. Han ægtede Thorun, en Datter af Asgeir Östmænds Skræk, der havde faaet dette Tilnavn, fordi han havde ombragt et heelt Skibsmandskab i Udlöbet af Grimsaaen, fordi de forhen havde rövet hans Eiendele[3]. Asgeir var en udmærket Kæmpe. Thorunn var ogsaa en meget rask Kone. Thord fik den Skov til Eie, om hvilken der forhen havde været Trætte. — Da Thord var 22 Aar gammel, kjöbte han et Skib i Knararsund[4], og vilde reise ud af Landet, for at fordre sit Arvegods, hvilket hans Slægtninge havde eiet i Sogn, men Kongen havde taget i Besiddelse. Han sagde, at Thorun skulde reise med, men hun svarede, at hun vilde blive tilbage, og sagde at det var raade-

Þórðr reiddist við þessi orð, ok tók mikit fè er hann átti ok fal í jörðu. Þórunn mælti þá: þat máttu gjöra, at fela fèit[1], en svâ segir mèr hugr um, at litlar nytjar[2] munir þú hafa fjár þess er þú átt í Noregi, ok svá hèr. Síðan tók hún við öllum[3] eignum þeirra.

10. Þorgils hèt son þeirra; hann var tvævetr er Þórðr fór utan. Þat skip hvarf, ok spurðist ekki til síðan, ok vetri síðar kom út Þorgrímr örrabeinn[4] í Knararsundi[5]; hann var Þormóðarson. Hans móðir var Þuríðr Ketilbjarnardóttir at Mosfelli. Þorgrímr var hraustmenni mikit. Hann var í Traðarholti um vetrinn með Þórunni, ok var henni hið mesta traust at honum, ok líkaði henni vel við hann, ok bað hann með sèr dveljast ok ráða sjálfan kaupi. Hann kvaðst þat vilja, ok mælti til samfara við hana; kvaðst ellegar ekki þar vera mundu hjá henni, nema hún giptist honum. Hún hugsar þetta með ráði vina sinna [ok frænda[6], því [at hún vildi reynast hugum[7] við hann ok skap sitt. Þá er III vetr voru liðnir, fèkk hann Þórunnar[8], ok voru samfarar góðar þeirra í milli. Þorgrímr þótti inn mesti garpr ok heldr údæll; hafði hann verit vík-

[1]) fè þitt, *dine Penge*, *B*, *C*, *D*, *F*, *H*, *K*; fyri mèr, *for mig*, *till*. *M*. [2]) menjar, *I*. [3]) *udel*. *B*, *H*. [4]) orrabeyrn, *B*; orrabeirn, *I*; orrabeinn, *C*, *D*, *H*, *M*, *N*; Örabeinn, *F*. [5]) *saal*. *B*, *D*, *F*, *H*, *I*, *M*, *N*; Bjarnarsundi, *A*, *E*, *G*; *udel*. *C*. [6]) *udel*. *K*; *her till*. *A*: þat var þrim vetrum síðar, *dette skete tre Vintre (Aar) derefter*. [7]) hugun, *B*; huggun, *H*; samlyndi, *I*. [8]) *fra* [því hún vildi reynast trú við Þorð, *fordi hun vilde lade det erfares, at hun var*

ligere. Thord vredtes saaledes over disse Ord, at han tog en heel Deel Penge, som hörte ham til, og gravede dem ned i Jorden. Thorun sagde da: Det staaer dig frit for at skjule Pengene, men det ahner mig, at du kun vil have ringe Nytte af det Gods som du eier i Norge og ligesaa af det, som tilhörer dig her. Derpaa modtog hun alle deres (övrige) Eiendele.

10. Thorgils hed deres Sön; han var to Aar gammel, da Thord reiste ud af Landet. Det Skib blev borte og man hörte siden aldeles intet om det[5]; men et Aar derefter kom Thorgrim Orrabein udenlands fra til Knararsund. Han var Thormods Sön, men Thurid Ketilbjörnsdatter fra Mosfell var hans Moder. Thorgrim var en stærk Mand. Han opholdt sig Vinteren over hos Thorun paa Tradarholt, og var hende til særdeles megen Nytte; hun syntes og meget godt om ham, samt bad ham blive hos sig, men selv bestemme sin Lön. Han svarede at han nok havde Lyst dertil, men friede med det samme til hende, samt erklærede, at han ikke vilde blive der længere, hvis hun ikke giftede sig med ham. Hun betænkte dette, og overlagde det med sine Venner og Frænder; thi hun vilde pröve om deres Gemytter kom til at stemme overeens, og tillige sit eget Sindelag. Da tre Aar vare forbi, ægtede han Thorun[6], og de levede siden meget godt sammen. Thorgrim ansaaes for en særdeles dygtig Mand, men dog noget vanskelig; han havde

tro mod Thord, M; fra [**einum vetri síðar fékk hann hennar,** *een Vinter derefter fik (ægtede) han hende, K.*

íngr[1], ok [víða af því örróttr[2], ok af því var hann kallaðr örrabeinn, en Þorgils stjúpson hans var kallaðr örrabeinsstjúpr[3]. Þorgrímr var góðr forstjóri hèraðsins. Hann var vel til Þórunnar ok sonar hennar Þorgils. Þar stóð mikit fè saman er þau áttu öll.

Þat er sagt eitt sumar, er menn komu til mannamóts í fjörbaugsgarð til Lóns[4]; þá var Þorgils fimm vetra er hann fór þángat, ok vildi vera at sveinaleik, markar sèr völl, ok kvaðst vilja at vera. Sveinar sögðust hafa sammælzt á, at sá einn skyldi at leiknum vera, er nokkru kvikindi hefði at bana vorðit. Rèðst Þorgils þá frá leikinum, ok þótti þó illa er hann var fráskila gjörr. Um kveldit fara menn heim. Þorgrímr var at öllu fè auðugr; hann átti mart kvikfè, bæði sauði ok naut; einn hestr hèt Illíngr er hann átti; þat var klárr ókostigr. Ok er menn voru sofnaðir um nóttina, þá vakir Þorgils ok íhugar sitt mál, ok vildi eigi optar or leikinum gjörr vera. Hann stóð upp ok tekr sèr beizl, ok gekk út síðan, ok sá ross hjá garði. Hann snýst þángat til ok tekr hestinn Illíng ok leiðir til húss nokkurs; síðan tekr hann spjót í hönd sèr ok gengr at hestinum ok rekr spjótit i kviðinn, ok fellr hann dauðr niðr. Þorgils leggst niðr síðan. Um morg-

[1]) í hernaði hinn fyrra hlut æfi sinnar, *i Hærfærd i sine yngre Dage, K.* [2]) var mjök öróttr af sárum, *havde mange Ar efter Saar, K.* [3]) orrabeinsfóstri, *Orrabeins Fostersön, B, H, K;* o. b. stjúpi, *J.* [4]) Jóns, *B, C, D, F, H, K, L, M, N; jfr. Anm. 4, hvor det bemærkes at visse Exemplarer, som havdes forhen i Island, her have havt:* hofs *ɔ: til Afgudstemplet.*

forhen været Viking og havde da faaet mange Ar, hvorfor man kaldte ham Orrabein (Arbeen), men Thorgils, hans Stedsön, blev kaldet Orrabeinsstjup[7]. Thorgrim var en god Bestyrer for Herredet. Han var kjærlig mod Thorun og hendes Sön Thorgils. Der var meget Gods samlet, som tilhörte dem alle i Fællig.

Det fortælles, at en Sommer, da Folk kom sammen paa et almindeligt Möde i Nærheden af Thingstedet, paa Lon[8], da tog Thorgils, som var 5 Aar gammel, ogsaa derhen; han agtede at tage Deel i Drengenes Lege, udsögte sig en Plads dertil paa Marken, og sagde at han vilde være med. Drengene svarede at de vare komne overeens derom, at kun den skulde deeltage i Legen, som havde ombragt et levende Dyr[9]. Thorgils maatte da forlade Legen, men var misfornöiet dermed at han var bleven afviist. Om Aftenen toge Folk hjem. Thorgrim havde Overflod af alskens Gods; han eiede en Mængde af Kvæg (Huusdyr) især Faar og Stude. Een af hans Heste kaldtes Ilding; den var kun et slet Udgangsög. Da Folk vare sovede ind om Natten, vaagede Thorgils, overtænkte sit Anliggende, og havde ingen Lyst til at lade sig tiere vise bort fra Legene. Han stod op, tog et Bidsel og gik ud. Han saae Heste i Nærheden af Gaarden, gik til dem, fik fat paa Hesten Ilding og ledte den til et Huus. Derefter tog han et Spyd i Haanden, gik til Hesten, og jog det ind i dens Bug, saa at den styrtede död paa

uninn, er mönnum var til verks skipat, bað þorgrímr reka heim Illíng, en hann fannst eigi. Var þorgrími sagt þetta. Hann kvað hestinn þar verit hafa um kveldit, ok bað enn leita; fara þeir ok finna dauðan hestinn; (þeir) segja þorgrími. Hann kvaðst eigi sjá mann til þess at girnast at eiga íllt við hann. þorgils svarar: ek veldr[1] því at hestrinn er dauðr. þorgrímr spurði: hvi hann gjörði þat. þorgils sagði, hver sök til var. Ekki munum við eiga skap saman, segir þorgrímr; far þú nú til Lopts vinar þíns, því ekki verðum við samlyndir.

11. Eptir þat fór þorgils í brott inn sama dag, ok til Lopts, ok tók hann við honum ágæta vel. Svâ er sagt at þorgils var fríðr maðr sýnum ok drengiligr í viðbragði[2], ok [skírligr; hár[3] á vöxt ok rètt vaxinn, ramr at afli, harðgjörr ok skjótráðr, gegn ok öruggr, örðigr ok allra mannna bezt vígr, ok hinn hraustasti í öllum mannraunum, þegar honum jókst aldr, sem frá mun verða sagt. Hann var stórlyndr ok þó stöðugr, [hjartaprúðr ok hugstórr, stóðst vel margar mannraunir, er hann hlaut at bera[4]. þat er sagt, þá er þorgils var IX[5] vetra gamall, beiddist hann at róa á sjó með húskörlum Lopts, ok var þat eptir honum látit, sem mart annat. þorgils kastaði færi sínu fyrir borð, ok dró einn mikinn flatan fisk, en eingi annarr veiddi um dag-

[1]) veld, *B, C, D, F, I, K.* [2]) ok andlits ásján, *og af Ansigts Udseende, till. B, C, D, F, H.* [3]) skírligt hár, *lysladne Haar, B, C, D, F, H, N.* [4]) *fra [udel. K.* [5]) tíu, *ti, B, X, C, D, F, K, L, N;* 10, *H.*

Stedet. Thorgils lagde sig derpaa til Sengs. Om Morgenen, da Folk skulde gaae til deres Arbeide, befalede Thorgrim at Hesten Ilding skulde drives hjem, men man fandt den ikke. Man meldte Thorgrim det. Han sagde at Hesten havde været der Aftenen næstforhen, og bad Folk at söge nöiere; de gik, fandt Hesten död, og lode Thorgrim det vide. Han sagde da at han ei kjendte nogen Mand, der attraaede at have noget Udestaaende med sig. Thorgils svarede: Jeg har voldet Hestens Död. Thorgrim spurgte, hvorfor han havde gjort det. Thorgils forklarede ham Aarsagen dertil. Vort Sindelag stemmer ikke overeens, svarede Thorgrim; tag du nu til din Ven Lopt[10], thi vi to ville ikke kunne enes.

11. Derefter drog Thorgils bort den samme Dag til Lopt, som tog udmærket vel mod ham. Man beretter, at Thorgils var smuk af Udseende, mandig i sit Væsen, og saae ud til at være forstandig; han var höi og rank af Vægt, stærk af Kræfter, haardför og hurtig i sine Beslutninger, gjæv og fast, ivrig og overhaands færdig i at före Vaaben; han var uforfærdet i alskens Modgang, saasnart han blev ældre, hvorom vi komme til at fortælle adskilligt. Han var heftig af Sind, men dog stadig, behjertet og stormodig, og udstod vel mange Gjenvordigheder som han maatte gjennemgaae[11]. Der fortælles at da Thorgils var 9 Aar, udbad han sig Forlov at roe til Söes med Lopts Tjenestekarle, hvori man föiede ham, som i saa meget andet. Thorgils udkastede sin Medesnor, og fangede en stor

inn; ok er hreggit tók at vaxa, reyndist þat at Þorgils hafði numit at róa, þótt hann væri úngr. [Síðan lögðu þeir at landi[1]. Loptr kvað í slíku marka mega, hverr hann mundi verða; gánga nú heim, ok dró Þorgils eptir sèr fiskinn. Er hann gekk eptir götunni, þá losnaði moldinn, þar er hann dró fiskinn, ok kendi er varð fyrir nokkut hart; lítr hann þá til, ok sèr at þar liggr silfrbaugr. Nú koma þeir heim, ok selr Þorgils Lopti bauginn, fóstra sínum, til varðveizlu.

12. [Vetri síðar[2] varð sá atburðr, at þrælar nokkrir brutu haug til fjár sèr [þar í landeign[3], en Þorgils kom at þeim, ok kvað þat ekki vera þeirra fè, ok tók af þeim III merkr, ok hrakti þá sjálfa. Hann fèkk Lopti fè þetta ok svâ allt annat þat er hann aflaði; varð hann nú frægr mjök, þótt hann væri úngr. [Þá er Þorgils var XV[4] vetra, fýstist hann utan at fara; var hann vel þroskaðr, bæði at viti ok afli. Hann beiddist fjárskiptis af Þorgrími, stjúpföður sínum, ok fèkk ekki. Loptr bað hann dveljast hjá sèr enn um vetrinn, ok kvað hann mundu síðar at öllu meira fram koma. Hann gjörði svâ, [ok er hann var XVI vetra[5], beiddist hann enn fjárskiptis. Þorgrímr kvað þess enn eigi kost: því ósvinni lízt mèr þín fjárvarðveizla en mín. Þorgils kvaðst nú hafa vilja

---

[1]) um kvöldit, *om Aftenen, till. K.* [2]) Litlu s., *M;* um veturinn, *den Vinter, K.* [3]) *till. K.* [4]) liða nú stundir fram þar til hann er XX, *B, C, D, F, K, L, N; 20, H, jfr. Anm.* [5]) þar eptir, *der efter., B, C, D, H, K, F.*

Helleflynder, skjönt ingen af de andre fik noget den Dag, og da Uveiret tog til, erfarede man at Thorgils, saa ung han end var, havde lært at roe. Derefter lagde de til Landet. Lopt sagde: at man af sligt kunde mærke, hvad han vilde blive til. Nu gik de hjem, og Thorgils trak Fisken efter sig. Da han gik paa Veien, lösnedes Jorden, og ved at trække Fisken, mærkede han at han stödte paa noget haardt; han kastede et Blik derhèn, og saae, at der laa en Sölvring[12]. Da de vare komne hjem, gav Thorgils sin Fosterfader Lopt Ringen i Forvaring.

12. En Vinter derefter hændte det sig at nogle Trælle opgravede en Höi, paa Gaardens Lod, for at söge efter Skatte[13]. Thorgils kom til dem, og sagde at det (fundne) ikke var deres Eiendom. Han tog tre Mark (Sölv) fra dem[14], jog dem bort med Magt, og gav Lopt (til Forvaring) Hittegodset, saavel som alt andet hvad han erhvervede. Herved blev han, skjönt han endnu var ung, meget navnkundig. Da han var 15 Aar[15] gammel, fik han megen Lyst til at reise udenlands; han var da vel kommet til Modenhed baade i Forstand og i Kræfter, samt foreslog sin Stedfader Thorgrim at dele Boet med ham, men det blev ham nægtet. Lopt bad ham endnu at töve den Vinter hos sig, og sagde, at han siden, i alle Henseender, vilde kunne udrette meget mere. Han gjorde saa, og da han var 16 Aar[16] gammel, begjerede han paa ny Godsets Deling. Thorgrim svarede at dette endnu ikke kunde lade sig gjöre: thi mig synes, sagde han, at du

fèit: en ef ek fær[1] nú eigi, þá mun ek fá í þriðja sinn er ek heimti, ok ferr síðan, ok segir Lopti. Loptr kvað þat hug sinn, at Þorgrímr mundi eigi fyrir standa, þá er Þorgils heimti næst. Fèkk Loptr honum þá fè til utanferðar. Þorgils kvaðst lítit fè hafa vilja at sinni, ok er hann er búinn til ferðar, kallaði hann [til sín leiksveina[2]; ok kvaðst vilja launa þeim gleði ok góða fylgð: skulu þèr hèr taka III merkr silfrs, er ek tók af þrælunum, en Loptr fóstri minn skal hafa bauginn ok vingan mína. Eptir þat fór Þorgils utan í Knararsundi[3] með lítit fè, ok kom til Noregs um haustit, ok var með þeim manni um vetrinn, er Ólafr hèt, ok bjó á Hörðalandi; [hann var ríkr maðr ok vel vitr[4]. Í þennan tíma rèð Haraldr gráfeldr Noregi með öðrum bræðrum sínum, ok Gunnhildr konúngamóðir; þau fóru at veizlum um vetrinn, sem þá var siðr til. Ólafr bjó veizlu í móti konúngi ok móður hans með mikílli vegsemd, ok er þau höfðu at veizlunni verit um hríð, þá spurðu þau, hverr sá væri inn mikli maðr [ok inn úngligi[5], er þar var. Ólafr svarar: hann er íslenzkr. Konúngr sagði, at hann mundi vera mikillar ættar, því hann hefir þesskáttar yfirbragð. Þorgils var í leikum með konúngi, ok þótti honum mikit gaman at honum, ok

---

1) fæ *(som sædvanligst) B o. fl.* 2) saman leiksveina sína, *kaldte han sine Legekammerater sammen, B, C, D, F, H, K, M, N.* 3) Knararsundum, *F.* 4) mentr, *vel opdraget, dannet, B, C, D, F, H;* vaskr, *kjæk, I; fra [udel. K.* 5) vegligi, *E; fra* [svå vegligr, *B, C, D, F, H;* úngligr ok vænn, *I; udel. K.*

forstaaer ikke saa godt at forvalte Eiendommene, som jeg[17]. Thorgils erklærede at han vilde have Pengene: men faaer jeg dem ikke nu, lagde han til, skal jeg nok faae dem, naar jeg kræver dem tredie Gang; han drog derpaa bort og fortalte dette til Lopt. Denne sagde, at det forekom ham, at Thorgrim ikke vilde afslaae Fordringen[18], naar den gjentoges næste Gang. Lopt udstyrede ham da til Udreisen. Thorgils sagde, han vilde denne Gang kun have lidet med sig. Da han var reisefærdig, kaldte han sine Legebrödre[19] til sig, og lod dem vide, at han nu vilde belönne dem for ydet Morskab og godt Fölgeskab: I skulle her modtage de tre Mark Sölv, som jeg tog fra Trællene, men min Fosterfader Lopt skal beholde Ringen og mit Venskab. Derefter reiste Thorgils bort, fra Knararsunds Havn, med faa Penge. Han kom til Norge om Hösten, og opholdt sig, Vinteren over, hos en Mand som hed Olaf og boede paa Hördeland, samt var en bemidlet og meget forstandig Mand. Paa den Tid regjerede Harald Graafeld over Norge og andre hans Brödre, tillige med Kongemoderen Gunhild. Disse droge, efter den Tids Skik, omkring til Gjæstebude i Vintertiden. Olaf modtog Kongen og hans Moder med et særdeles herligt Gilde. Da de havde været der en Stund, spurgte de, hvem den velvoxne Mand af ungdommeligt Udseende var. Olaf svarede, at det var en Islænder. Kongen sagde at han, efter hans Ansigtstræk at slutte, maatte være af en meget anseelig Slægt. Thorgils deeltog i Lege (Le-

gengu Þorgilsi allir leikar vel. Þá mælti konúngr: þik mun ek kalla Þorgils kappa minn. Þorgils sagði þá konúngi, at hann ætti stórar erfðir í Sogni eptir göfga frændr sína. Konúngr svarar: móðir mín hefir nú bú á jörðum þeim, ok hún hefir á þeim allt forræði; því hyllstu hana at, ok mun þèr þá vel duga. Þorgils kemr nú á þetta mál við Gunnhildi. Húu svarar þessu vel, ok bauð honum hirðvist með konúngi. Þorgils kvaðst lítt við látinn at vera með konúngs hirð, ok kvað nei við því. Drottníng varð reið mjök, ok spyrndi fæti sínum til hans, ok hratt honum frá hásætinu, ok varnaði honum þá fjárins, ok sagði hann eigi kunna at [þiggja sóma sinn[1]. Konúngr var vel til hans, ok gaf honum[2] silfr á laun, svâ at þat var góðr kaupeyrir; má hèr af græðast, segir konúngr, ef gæfa vill til, ok vitja mín kunnliga, ok allrahelzt ef móðir mín er eigi nær. Síðan fór konúngr fra veizlunni.

13. Um vorit segir Þorgils Ólafi, at hann vill fara kaupferð um sumarit[3], ok leita svâ undan ójafnaði Gunnhildar. Ólafr lèt vel yfir því[4]; var Þorgils nú í kaupferð um sumarit, ok tókst þat vel. En um haústit kom hann [í Vestr-Víkina[5], ok ferr til [konu einnar[6], er Gyða hèt; hún var ekkja,

[1]) sjá sóma sinn nè þiggja, *B, C, D, F, H*, sjá s. s., *J, K*. [2]) mikit, *meget, till. K.* [3]) með kaupmönnum, *med Kjöbmænd, till. F.* [4]) ok lauk vel við hann, *skiltes vel fra ham, till. F.* [5]) í Víkina, *K*; heim í Víkina, *B*; vestr í Víkina, *C, D, N*; austr í Víkna, *F*; í vestr í Víkina, *J.* [6]) húsfreyu þeirrar ríkrar, *den rige (eller mægtige) Huusmoder, F.*

gemsövelser) med Kongen, som havde meget Morskab af ham, thi alle Legene faldt heldigen ud for Thorgils, saa at Kongen sagde: Dig, Thorgils, vil jeg kalde min Kæmpe. Thorgils berettede da Kongen, at han havde arvet betydelige Eiendele i Sogn efter sine fornemme Frænder[20]. Kongen sagde: Min Moder har nu Avlsdrift paa de Jorder, og tillige fuld Raadighed over dem; søg derfor hendes Yndest, saa vil du have stort Gavn deraf. Thorgils androg da Sagen for Gunhild. Hun svarede ham vel, og tilböd ham fast Ansættelse hos Kongen, men Thorgils gav til Svar at han kun havde liden Leilighed til at opholde sig ved Hoffet, og vægrede sig derfor. Dronningen blev da meget vred[21], stödte til ham med Foden og drev ham bort fra Höisædet; hun afslog ham og Eiendommene, og sagde at han ikke forstod at modtage Æresbevisninger. Derimod yndede Kongen ham, og forærede ham hemmeligen endeel Sölv, som var vel tjenligt til Handel; dette, sagde Kongen, kan vel forööges ved Omsætning, hvis Lykken er med, og sög til mig, som en Bekjendt, allerhelst naar min Moder ikke er tilstede. Derefter drog Kongen fra Gjæstebudet.

13. I Foraaret siger Thorgils til Olaf, at han vil gjöre en Handelsreise om Sommeren, for at undgaae Gunhilds Forfölgelse. Olaf raadte ham dertil. Thorgils drev da den Sommer Handel, og Reisen lykkedes vel. Mod Hösten kom han til Vigens Vestkyst, til

son átti hún er Auðunn hèt. Þau veittu honum [bæði af hinni mestu dygð[1]. Gyða var margkunnandi á fyrnsku[2] ok fróðleik. Auðunn var vel til Þorgils, ok mælti til vináttu [við hann[3], er hann fór í brutt. Eptir þat fór Þorgils til eins ríks manns er Björn hèt, ok var þar vel haldinn. Þar voru góð hýbýli ok heldr snemma háttat[4]. Þorgils spurði hverju þat gegndi. Honum var sagt at faðir Bjarnar hefði fyrir litlu andazt, ok þat með, at hann gengi aptr; voru menn ok hræddir við hann. Þorgils gjörðist ramr at afli. Þat var opt um vetrinn, at Þorgils heyrði lamit úti um þekjuna, ok eina nótt var þat, at hann stóð upp, tók öxi í hönd sèr ok gekk út. Hann sá draug fyrir dyrum standa, mikinn ok illiligan. Þorgils færir upp öxina, en þessi snýr undan, ok til haugsins[5], ok sem þeir koma þar, snýr draugrinn á móti; takast þeir fángbrögðum, þvíat Þorgils hafði sleppt öxinni; var þeirra atgángr bæði harðr ok grimmligr, svá upp gekk jörðinn[6] undir fótum þeim, en at lyktum varð svá, með því at Þorgilsi var lengra líf ætlat, at draugrinn fellr á bak aptr, en Þorgils ofan á hann; tekr hann þar þá hvíld, ok náir síðan öxi sinni; höggr Þorgils þá af honum höfuð, ok mælir [síðan yfir honum[7] at hann skuli engum manni at meini verða; varð ok aldri vart við hann síðan. Björn virti Þorgils mikils, er hann hafði

---

[1]) vel, *K.* [2]) *saal. B, C, D, H, I, K;* fyrnsk, *A, E, G.* [3]) *till. B, C, D, H, K.* [4]) náttat, *F.* [5]) haugs síns, *sin Gravhöi*, *K.* [6]) víða, *till. B, C, D, F, H.* [7]) svá fyrir, *B, C, D, F, H, K.*

en Kone ved Navn Gyde; hun var Enke, og havde en Sön som hed Ödun. De modtoge ham begge paa det bedste. Gyde forstod sig særdeles vel paa Oldtidens Klögt og Vidskab. Ödun var meget velvillig mod Thorgils, og da denne tog bort, udbad han sig hans Venskab. Derefter drog Thorgils til en rig Mand, som hed Björn. Ogsaa der blev han meget godt modtaget. Der var et ypperligt Vaaningshuus, og man gik temmelig tidlig til Sengs. Thorgils spurgte hvi man gjorde dette, og fik det Svar, at Björns Fader, der for nylig var död, gik igjen, og at Folk vare bange for ham. Thorgils var nu bleven stærk af Kræfter. Ofte skete det om Vinteren at Thorgils hörte at der blev banket paa Taget. En Nat stod han op, tog en Öxe i Haanden, gik ud og saae en stor Gjenganger, af ondskabsfuldt Udseende, staae uden for Dören. Thorgils hævede Öxen, men Spögelset vendte sig fra ham og tyede til Gravhöien; da de kom dertil, vendte Gjengangeren sig mod ham og de begyndte da at brydes, thi Thorgils havde givet Slip paa sin Öxe. Kampen var baade haard og uskaansom, saa Jorden lösnedes under deres Födder. Slutningen blev dog den, eftersom Thorgils var bestemt til et længere Liv, at Spögelset faldt baglænds og Thorgils ovenpaa det. Nu fik Thorgils nogen Hvile, og fik fat paa sin Öxe; han huggede da Gjengangerens Hoved af, og læste (mumlede) over ham, at han ikke skulde gjöre noget Menneske Ulempe; siden mærkede man heller aldrig noget til

gjört þar svâ mikla hýbýlabót. Eina nótt bar þat til at lostit var högg á dyr; gengr Þorgils út; er þar kominn Auðunn Gyðuson, vinr hans. Þorgils heilsar honum vel, ok spyrr hvat hann vill. Auðunn kvaðst þurfa hans liðsinnis; sagði móður sína Gyðu andaða, ok nokkut vorðit hafa kynliga[1] um hennar dauðá; stukku ok allir menn á brottu, þvíat aungvir þorðu við at vera; nú vilda ek fara með hana til greftrar, ok fylgðir þú mèr. Þat skal vera, kvað Þorgils. Síðan ferr hann með Auðunni, at óvitanda Birni. Koma þeir til bæjar Auðunnar; finna þar húsfreyju dauða, búa nú um líkit. [Skaltu, Þorgils, segir Auðun, gjöra kistu at móður minni, ok [undir knakka, reka síðan á kistuna sterkar henkur[2], þvíat þurfa mun þess alls við, ef hlýða skal. Er nú þetta alltsaman gjört. Auðunn sagðist nú mundi gjöra ráð fyri kistunni[3]; [skulum við nú draga hana í brottu, færa niðr í jörð, ok bera á hana sem mestan þúnga. Fara nú síðan, ok sem þeir hafa farit um hríð, tekr at braka mjök í kistunni, ok því næst bresta af hánkarnir, ok kemst Gyða or kistunni. Þá fara þeir til báðir, ok tóku hana, ok þurfti þó alls við, ok voru þeir báðir sterkir menn. Þat taka þeir bragða, at þeir flytja hana til

---

[1]) skyndiliga, *I*, *M*. [2]) hrukkur, *B*, *C*, *D*, *H*, *N*; *fra* [skulu við síðan reka á hánka ramliga; *vi skulle siden befæste den med stærke Touge*, *F*; *fra andet* [Auðun bað hann at reka á kistuna terka hrínga, *K*. [3]) *fra* [nú er kistan var gjör ok hánkar à reknir, þá mælti Auðun: nú mun ek leita henni legstaðar, en þú varðveit kistuna á meðan, *F*; *udel. K*.

Spögelset[22]. Björn agtede Thorgils meget, fordi han havde skaffet ham saa god Huusfred. En Nat blev der banket paa Dören; Thorgils gaaer ud, og seer at hans Ven Ödun Gydesön var kommen. Thorgils hilste ham venlig, og spurgte hvad han vilde. Ödun svarede at han behövede hans Bistand, da hans Moder Gyde var död, og at hendes Dödsmaade havde været meget underlig, saa at alle Mennesker havde römt Gaarden, men ingen vilde befatte sig med hendes Ligfærd[23]. Nu önskede jeg (sagde han) at före hende hen for at begraves, og at du vilde fölge med mig. Det skal skee, svarede Thorgils, og drog afsted med Ödun uden Björns Forevidende. De kom til Öduns Gaard, fandt der Huusmoderens Lig, og gave sig i Færd med at berede det til Jorden. Nu skal du, sagde Thorgils, forfærdige en Kiste til min Moder, med Knage under og beslaae den med stærke Hanker, thi dette vil behöves, hvis alt skal gaae godt. Dette skete da altsammen. Ödun sagde, at han havde betænkt, hvorledes man skulde bære sig ad med Kisten: Vi ville trække den bort, nedgrave den i Jorden, og lægge siden saa stor Tyngsel oven paa den, som mueligt. De droge afsted, og da de havde gaaet en Stund, begyndte det at brage stærkt i Kisten, hvorpaa Hankerne sprang af, men Gyde selv kom ud af Kisten. De toge begge strax fat paa hende, og havde nok at bestille dermed, skjönt de vare stærke Mænd. Endelig besluttede de sig til at före hende til et Baal,

báls, er Auðunn hafði búit. Síðan kasta þeir henni á bálit, ok voru hjá, meðan hún brann[1]. Þá mælti Auðunn: mikla víngan hefir þú mèr nú sýnt, Þorgils, ok [góða karlmennsku, sem þú munt í öllum stöðum[2]. Sverð ok kyrtil vil ek gefa þèr, en ef svâ verðr, at ek kalli síðar til sverðsins, þá vilda ek, at þú lètir laust, en ek mun fá þèr annat vâpn, [þat er gott er[3]. Nú skilja þeir við svâ búit; ferr Þorgils aptr til Bjarnar. Nú er þar til at taka, at Björn saknar Þorgils; færr hann af þessu mikla úgleði, ok kvaðst þar mist hafa góðs manns: ok er þat illa, at tröll eðr úvættir hafa tekit hann; skulum vèr þat þó gjöra í heiðr við hann, at drekka erfi hans, [ok uggir mik at eigi megi fagnaðaröl heita, þvíat vèr höfum nú leitat hans marga daga[4]. En um veizlu þessa kom Þorgils heim, ok verðr Björn honum harðla feginn, ok eykr þá [af[5] vinaveizluna, ok eptir þat fóru menn heim[6].

14. Í þenna tíma tók Hákon Hlaðajarl ríki í Noregi. Þá sagði Þorgils Birni, at hann vildi leita eptir eignum sínum í Sogni. Björn svarar: rèttligt væri þat, en uggir mik at Hakon jarl kalli sèr bæði þat ok

1) *fra* [Síðan færa þeir kistuna niðr í jörð ok bera á ofan mikinn þúnga. En er þá varði litt, heyrðu þeir brak ok bresti í kistunni. Eptir þat kom Gyða upp ok var ekki svipgóð. Þeir tóku báðir móti kerlíngu, ok þurftu þó alls við. At síðustu snæddist hún fyri þeim, ok varð svâ undir. Þeir tóku hana síðan ok brendu á báli til ösku; *K.* 2) *fra* [væri launa vert, *det var Belönning værdt, K.* 3) sem því er jafngott, *som er ligesaa godt som det, I.* 4) *fra* [en mik uggir þó at fagnaðaröl heita megi, ok munum vèr eigi þurfa marga daga hans at leita; *men det aner mig*

som Ödun havde beredt. Derefter kastede de hende paa Baalet, og bleve tilstede medens hun brændte[24]. Da sagde Ödun: Du har nu, Thorgils, vist mig trofast Venskab og mandig Bistand, hvilken du og vil yde ved alle Leiligheder. Et Sværd og en Kjortel vil jeg forære dig, men om saa skeer, at jeg siden kræver Sværdet tilbage, da önsker jeg at du vil overlade mig det; dog skal jeg, i saa Fald, give dig et godt Vaaben isteden. Efter denne Aftale skiltes de ad. Thorgils drog da tilbage til Björn. Nu maae vi give os til at fortælle derom, at Björn savnede Thorgils, og faldt i stor Sorg derover. Björn beklagede, at han i ham havde mistet en god Mand: og var det ilde (sagde han) om nogen Trold eller ond Aand har taget ham[25]; dog skulle vi, til hans Ære, drikke Arveöl[26], men jeg frygter, at det neppe bliver noget muntert Velkomstgilde, thi vi have (forgjeves) sögt efter ham i mange Dage. Under Gjæstebudet kom Thorgils hjem. Björn modtog ham med stor Glæde og fortsatte Vennegildet paa ny. Derpaa droge Gjæsterne hjem.

14. Ved den Tid modtog Hakon Lade Jarl Regjeringen over Norge. Da sagde Thorgils til Björn at han vilde forsöge paa at faae sine Eiendomme i Sogn tilbage. Björn svarede: Det vilde vist være retmæssigt, men jeg frygter at Hakon Jarl tilegner sig

---

dog at det kan kaldes et Velkomstgilde, og at vi ikke behöve at söge mange Dage efter ham, B, C, D, F, H; udel. K. [5]) at nýju, *paa ny, B, C, D, F, H;* aptr, *B; udel. I.* [6]) *fra* [at nýju veizluna i fagnaðaröl, *Gjæstebudet paa ny til (som) et Velkomstgilde, K.*

annat, því hann er mjök fègjarn, ok er óvænligt um, at hann vili til láta við þik, en flytja vil ek þitt mál, þá er hann kemr hèr til mín. Nú kemr jarl at ákveðnu til veizlunnar, ok flytr Björn fyrir hann mál Þorgils, ok sagði mikit frá vaskleik hans ok atgerfi. Hákon jarl kvað þat nú vera sína eign, en kvaðst þó vilja sjá manninn. Ok er Þorgils kom fyrir jarl, mælti Hákon til hans: mikill maðr ertu ok sterkligr, fríðr sýnum ok líkligr til giftu, ok vil ek bjóða þèr til mín. Lítum síðan á þitt mál. Þorgils kvaðst þat þiggja vilja.

15. Þorsteinn hèt maðr ok var kallaðr inn hvíti; hann var lendr maðr Hákonar jarls; hann var vinsæll, ok átti eignir nær jörðum Þorgils. Þeir lögðu mikla vingan saman, ok voru með jarli báðir. Þorgils gaf Þorsteini kyrtilinn Auðunarnaut; hann var af nýju skarlati skorinn[1]. Þá var ok með Hákoni jarli Eiríkr rauði, íslenzkr maðr, er [síðan fann ok[2] bygði Grænland. Hann var úngr maðr ok kurteis, ok hinn mesti vin Þorgils. Þat var einn dag at Þorgils vekr við jarl sitt mál um jarðirnar. Hákon jarl svarar: vel geðjast mèr at framferð þinni, en eigi er ek viss um at vita, hverr framkvæmdarmaðr þú munt verða; mun ek ok þessar eignir eigi upp gefa, utan þú sýnir mèr nokkurn frama í gjörðum þínum, ok skaltu heimta skatta mína af Suðreyjum, er ek hefir mist um þrjá vetr.

---

[1]) *till. F.* [2]) *fra* [*síðarr, K.*

dette som saa meget andet, thi han er saare begjerlig efter Penge, og det er neppe at vente at han vil overlade dig dette; dog vil jeg understötte dit Andragende, naar han kommer hid til mig. Jarlen kom, til bestemt Tid, til Gjæstebudet, og Björn androg for ham Thorgils's Sag, samt fortalte meget om hans Raskhed og Færdigheder. Hakon Jarl svarede at Godserne da vare hans Eiendom, men lagde til, at han dog vilde see Manden. Da Thorgils kom for Jarlen, sagde Hakon til ham: Du er en anseelig og stærkbygget Mand, smuk af Udseende, og seer ud til at have Lykken med dig. Jeg byder dig til mig og vil siden tage din Sag i nöiere Betragtning. Thorgils svarede, at han gjerne vilde modtage dette Tilbud.

15. En Mand hed Thorstein og blev kaldt den Hvide. Han var Hakon Jarls Lehnsmand, almindelig yndet, og besad Eiendomme, som laae i Nærheden af Thorgils's Jorder. De indgik nöie Venskab med hinanden, og vare begge hos Jarlen. Thorgils gav Thorstein den Kjortel, af nyt Skarlagen, som han havde faaet af Ödun. Den Tid var og hos Hakon Jarl Erik den Röde, en islandsk Mand, som siden fandt og först bebyggede Grönland[27]. Han var da en ung og beleven Mand, og blev en særdeles god Ven af Thorgils. En Dag bragte Thorgils sine Jorder paa Tale hos Jarlen. Han svarede: Din Opförsel behager mig meget, men endnu har jeg dog ikke seet nogen overtydende Pröve paa din tilkommende Driftighed; jeg vil ei heller opgive disse Eiendomme til dig, uden du viser

Þorgils biðr hann fá höfðíngja til ferðarinnar, en ek mun fylgja honum sem manndómr minn er til. Þú skalt formaðr vera, segir jarl, fyri ferð þessi, því þú reynir þeim mun meir þína dáð ok karlmennsku. Þorgils mælti: lát fara með mèr Þorstein hvíta; hann skal því ráða, sagði jarl. Þorsteinn kvaðst fara mundu, ef Þorgils vildi. Nú búast þeir, ok höfðu tvö skip, ok ekki mjök skipuð. En er þeir koma til eyjanna, beiða þeir skatta, ok fengu lítit af. Um haustit hèldu þeir til Kataness, ok brutu skip sín, en týndu fjárhlut; menn hèldust allir. Ólafr hèt jarl er rèð fyri ríki því. Hann frètti til manna Hákonar jarls, ok bað þá til sín fara. Þat þiggja þeir, ok voru þar um vetrinn [vel haldnir[1]. Surtr[2] járnhaus[3] hèt maðr; víkíngr mikill ok hinn mesti illgjörðamaðr. Hann lá úti [laungum um Vestrlönd[4]. Þat var einn háttr hans, ef konur voru fríðar ok vel at sèr, at hann tók þær at sèr um hríðar sakir, en menn þorðu eigi í móti honum at standa. Systir Ólafs jarls hèt Guðrún[5]. Hún var fríð kona sýnum ok vel at kvennligum listum búin. Surtr járnhaus finnr Ólaf þenna vetr ok vill fá systur hans til frillu, ella til eiginorðs. Ólafr svarar: þat væri mèr lítill styrkr þó at þú gjörðir sem bezt mættir[6] þú, en þá allra síðst, ef þú ert ráðinn til illa at gjöra, ok

[1]) *fra* [*till.* K. [2]) Svartr, *H, K og stundum i A.* [3]) járnhöfði, *B, C, D, F, H, N.* [4]) vetr við lönd, *om Vinteren ved Kysterne, J, M; fra* [á vetrum, *i Vintertiden, K.* [5]) Goðrún *(stedse) K, M.* [6]) mæltir, *talt, B, D, H.*

nogen Fortrinlighed ved dine Handlinger; du skal da inddrive de mig tilhörende Skatter af Syderöerne[28], som nu i hele tre Aar ere udeblevne. Thorgils begjerede, at en Anförer for Toget maatte udnævnes: men jeg, sagde han, skal understötte ham som jeg bedst formaaer. Du selv, svarede Jarlen, skal være Anförer paa dette Tog, thi saa har du des större Leilighed til at aflægge Pröver paa Duelighed og Mandeom. Lad da, sagde Thorgils, Thorstein Hvide reise med. Derfor kan han selv raade, svarede Jarlen. Thorstein sagde, at han nok skulde reise, hvis Thorgils önskede det. Nu lavede de sig til Reisen med to Skibe, som kun vare svagt besatte. De kom til Öerne, og fordrede Skatter, men fik kun lidet deraf. Om Hösten droge de til Katanes[29], lede derSkibbrud, og mistede(alt)deres Gods, men hele Mandskabet blev reddet. Olaf hed den Jarl, som bestyrede den Provinds[30]. Da han hörte, hvorledes det var gaaet Hakon Jarls Mænd, böd han dem til sig, hvilket de toge imod og bleve der om Vinteren vel beværtede. Surt (Svart)Jernhös hed en vældig Viking, som tillige var den störste Ildgjerningsmand. Han krydsede for det meste ved de vestlige Landes Kyster. Det var een af hans Uskikke, at han pleiede at bortföre smukke og dannede Kvinder, og beholdt dem hos sig i nogen Tid; men man vovede dog ikke at staae ham imod. Olaf Jarls Söster hed Gudrun[31]; hun var skjön af Udseende og vel oplært i alle kvindelige Kunster. Denne Vinter kom Surt Jernhös til Olaf, og forlangte hans Söster enten til Frille eller til Hustru.

mun ek [níta[1] þessu gjaforði[2]. Víkíngrinn mælti þá: gakk á hólm við mik, ella berst við lið mitt ok safna liði í móti. Jarl mælti: betra er at deyja virðuliga en lifa skammsamliga. [Surtr svarar[3]: þann kost kýss þú nú, er þèr gegnir verr, ok þèr mun minnisamr verða, ok ver níðíngr ef þú kemr eigi. At vísu skal ek koma, segir jarl, í móti þèr, eðr annarr maðr ella; ok skildu við svâ búit. Eptir þat kveðr jarl þíngs, ok sagði þar, fyri hverju áfelli hann var orðinn: vil ek þeim manni gifta Guðrúnu systur mína, [er Surti verðr[4] at bana, þvíat ek veit at sá einn mun til þess ráðast, at mèr mun engi úsæmd í því verða. Engir urðu til at svara jarli, þótt ráðit þætti fýsiligt, því mönnum þótti ílls von af Surti járnhaus. þeir þorgils ok þorsteinn ræddust við, ok þótti þorsteini fýsiligt, en þorgilsi fannst fátt um. þorsteinn mælti: viltu þenna kost, vinr! þorgils svarar fá um. Síðan sagði þorsteinn [jarli at hann mundi til ráða. Jarl tekr því vel. Um nóttina eptir[5] dreymdi þorgils at Auðunn vinr hans kæmi at honum ok mælti: þú sefr, en jafnt mun vera sem þú vakir; þú skalt á hólm gánga við berserk þenna, því þèr unnum

[1]) neita, *B, C, D, F.* [2]) *fra* [eigi fram selja systur mína illmenni þínu, *K.* [3]) *till. I, K.* [4]) sem á hólm vill gánga fyri mik, ok verða Surti, *K.* [5]) *fra* [við jarl: ek mun til ráðast, herra, ef þèr látit standa þat er þèr hafit um mælt. Jarl kvað þat skyldi vissuliga standa. Næstu nótt; *til Jarlen: jeg vil beslutte mig til Kampen, Herre, hvis I lade det staae, som I have talt. Jarlen sagde det skulde visselig staae ved Magt. Næste Nat.*

Olaf svarede: Det vilde kun gjöre mig liden Nytte, om du end handlede paa det bedste du kunde, end sige nu, du har foresat dig at gjöre ondt, og derfor vil jeg afslaae dig dette Giftermaal. Vikingen svarede: Saa möd mig da i Tvekamp, eller fægt med mine Folk, og saml dig Mandskab mod mig. Jarlen svarede: Det er bedre at döe med Ære end at leve med Skam. Nu vælger du de Kaar, sagde Surt, som bekomme dig værst, og som du vil komme til at huske, og en Nidding skal du være, hvis du ikke möder. Jarlen svarede: Vist skal jeg komme dig i Möde, eller en anden i mit Sted. Med denne Aftale skiltes de ad. Derpaa sammenkaldte Jarlen Folk til et Thing, og lod dem der vide, hvad Uheld der var mödt ham. Jeg gifter, sagde han, min Söster Gudrun med den Mand, som tager Surt af Dage, thi jeg veed, at den allene forsöger derpaa, som jeg har ingen Vanære af. Der var ingen som svarede Jarlen herpaa, skjönt Partiet ansaaes for tillokkende, men man ventede sig kun ondt af Surt Jernhös. Thorstein og Thorgils talte sammen herom, og Thorstein forekom det önskeligt, men Thorgils var det temmelig ligegyldigt. Thorstein sagde da: Vil du, min Ven, antage disse Kaar? Thorgils gav et kort Svar. Derefter siger Thorstein til Jarlen, at han nok vilde gjöre et Forsög, hvormed denne var vel fornöiet. Natten efter drömte Thorgils at hans Ven Ödun viste sig for ham, og talte saaledes: Du sover, men det vil dog være det samme, som om du vaagede. Du skal gaae i Tvekamp mod denne Berserk, thi dig unde vi al Hæder.

vèr sæmdar; en Surtr þessi er bróðir minn, ok er hann þó mèr ekki þarfr; er hann ok hit mesta illmenni. þess spyrr hann jafnan, þá er hann háir hólmgaungur, þann er hann skal berjast við, hvert hann[1] hafi sverðit Blaðni[2], en ek gaf þèr þat, en þú skalt fela þat í sandi, ok seg honum at þú vitir eigi hjölt sverðs þess fyrir ofan jörð[3]. Eptir þat hvarf Auðunn í brott. þorgils vaknar, ok sagði þorsteini vin sínum drauminn.

16. Um morguninn fóru þeir þorgils ok þorsteinn með jarli til [hólmstefnu, ok er þorgils búinn til hólmgaungu[4]. Víkíngrinn spurði um sverðit Blaðni. þorgils kvaðst eigi vita þess hjölt fyrir ofan mold. þorgils dró nu sverðit upp or sandinum, ok börðust síðan; ok er þeir hafa barizt um stund, höggr þorgils sporðinn af skildi Surts ok undan honum fótinn, [en þat voru þá lög: at menn vogu til arfs þess, er fèll á hólmi. Eptir þat hjó þorgils höfuð af Surti, tók öll skip hans ok fè[5], ok fèkk síðan Guðrúnar, systur Ólafs jarls[6]. Skorti þorgils nú eigi menn ok[7] pennínga. Um vorit segja þeir jarli at þeir vilja [herja um sumarit[8]. Nú halda þeir at Suðreyjum, ok gjöra þeim kost, hvârt þeir vilja þola hernað ok manndráp, eðr

---

[1]) sá, *K.* [2]) Blaðinn, *B, C, D, F, H, K.* [3]) mold, *B, H, K, M.* [4]) *fra* [hólmsins; er Svartr þar fyri. þorgils gengr fram móti honum; *til Holmen (Kamppladsen); Svart var allerede der tilstede, Thorgils gik frem mod ham, K.* [5]) *fra* [ok brátt þar eptir af honum höfuðit, ok eignaðist þorgils svà skip hans ok fè, at fornum víkíngalögum; *og strax derefter Hovedet af ham, og*

Vel er denne Surt min Broder, men dog har jeg intet godt af ham, og tillige er han den störste Skurk. Förend han gaaer til Tvekamp, pleier han stedse at spörge den, han skal fægte imod, om han har Sværdet Bladner, hvilket just er det, som jeg har givet dig; men du skal skjule det i Sandet og sige ham, at du ikke veed dets Fæste over Jorden. Derefter forsvandt Ödun. Thorgils vaagnede, og fortalte Drömmen til sin Ven Thorstein[31].

16. Den Morgen droge Thorgils og Thorstein med Jarlen til Tvekampsmödet. Vikingen spurgte om Sværdet Bladner. Thorgils svarede, at han ikke vidste dets Fæste over Jorden. Strax efter trak Thorgils Sværdet op af Sandet. Dernæst fægtede de, og da det havde varet en Stund, huggede Thorgils det nederste bort af Surts Skjold, og Hugget borttog tillige hans ene Been. I den Tid gjeldte den Lov, at man kunde tilegne sig Arv efter den Mand, man havde nedlagt i Tvekamp. Derpaa hug Thorgils Hovedet af Surt, og bemægtigede sig alle hans Skibe og övrige Eiendomme. Derefter fik han Gudrun, Jarlen Olafs Söster, tilægte. Nu manglede Thorgils hverken Folk eller Penge. I Foraaret sagde de til Jarlen, at de den Sommer agtede at drive Fribytteri. De seilede da til Syderöerne, og forelagde Indbyggerne Valget, enten de vilde taale Plyndring og Manddrab, eller give Hakon

fik saaledes hans Skibe og Gods til Eiendom, efter gamle Fribytterlove, K. 6) ok varð frægr af þessu verki, *og blev berömt ved denne Gjerning, till. K.* 7) nè, *E, B, C, D, F, H.* 8) heim um sumarit halda, *drage hjem den Sommer, J.*

gjalda skatt Hákonar jarls, en þeir kjöru at gjalda slíkt sem á var lagit; síðan var allt lukt. Eptir þat fóru þeir austr til Noregs, ok hitta Hákon jarl; fagnar hann þeim vel. þeir greiða honum fèit, ok gefa honum þó at auki sæmiligar gjafir. Jarl játtir þorgilsi nú öllum eignum sínum. Voru þeir með jarli um vetrinn í góðu yfirlæti[1]. [At sumri[2] vilja þeir í hernað, en ætla til jarls at vetri. Eina nótt kom Auðunn at þorgilsi[3], ok heimti at honum sverðit Blaðni: en ek mun fá þèr fyrst öxi, en innan lítils tíma gott sverð. þorgils kvað hann víst hafa skyldu sverðit. Auðunn bað hann hafa þökk fyrir, ok gaf honum fíngrgull, en er þorgils vaknaði, var sverðit brottu, ok þótti honum svipr[4] at. Síðan hèldu[5] þeir víða um sumarit. Gyrðr[6] hèt víkíngr er þeir fundu um sumarit undir [ey einni[7]. Um morguninn fór skúta frá skipum Gyrðs til þeirra þorgils, ok kvaðst Gyrðr vilja gjöra fèlag við þá. þetta fór fram, ok skal Gyrðr hafa jafnmörg skip, ok at helmíngi allt hlutskipti; herja nú um sumarit ok varð þeim gott til fjár, eyddu mjök illþýði ok[8] hernaðarmönnum, [en lètu bændr ok kaupmenn fara í friði. þeir komu til Írlands um sumarit; var þar skógr fyrir er þeir komu at; gengu síðan upp í skóginn, ok í einum stað sá þeir

[1]) haldi, *K.* [2]) um sumarit, *B,C,D,F,H.* [3]) i svefni, *i en Dröm, till. B, C, D, F, H, K,N.* [4]) missir, *I.* [5]) *saaledes K;* herja, *de övrige (og gjentage det kort efter).* [6]) Girðir, *C, N;* Gyrðir, *J, M.* [7]) eyjum nokkrum, *K.* [8]) illum, *till. B, H, N.*

Jarl Skat; de valgte at yde den Skat som blev dem paalagt, og den blev tilfulde betalt. Derefter droge de östpaa, til Norge, og kom til Hakon Jarl. Han modtog dem meget vel, og de bragte ham Pengene, samt desuden sömmelige Foræringer. Jarlen indrömmede da Thorgils alle hans faste Eiendomme. Den Vinter vare de ved Jarlens Hof, i stor Anseelse. Næste Sommer vilde de drage paa Fribytteri, men agtede sig hjem til Jarlen mod Vinteren. En Nat kom Ödunr til Thorgils, og krævede Sværdet Bladner af ham. Jeg skal, sagde han, i dets Sted först give dig en Öxe og inden kort Tid et godt Sværd. Thorgils svarede, at han frit kunde tage Sværdet. Ödun ydede ham sin Tak, og gav ham en Guld-Fingerring, men da Thorgils vaagnede, var Sværdet borte, hvilket dog voldte ham et ubehageligt Savn[32]. Den Sommer droge de vidt omkring. En Viking hed Gyrd; ham traf de da ved en Öe. I Morgenstunden kom en Skude fra Gyrds Skibe til Thorgils, og meldte, at Gyrd vilde gjöre Fælledsskab med dem. Dette kom i Stand paa de Vilkaar at Gyrd skulde holde lige saa mange Skibe som Thorgils, imod at have det Halve af alt hvad der blev forhvervet. Den Sommer dreve de Fribytteriet med megen Vinding, og udryddede mange Skarnsfolk og Ransmænd, men lode Bönder og Kjöbmænd fare i Fred. Den samme Sommer kom de til Irland. Der, hvor de kom til Kysten, var den bevoxet med Skov. De gik ind i Skoven, og kom til et Sted, hvor de saae at

fallit[1] lauf af trè. þeir kippa upp eikinni, ok finna þar jarðhús undir. [þeir sjá menn með vopnum niðri í húsinu. þorgils gjörir sínum mönnum kost, at sá skal eignast III kostgripi er fyrstr gengi í húsit, en allir játta því, nema Gyrðr. Eptir þat hljóp þorgils í húsit, ok varð þar engin mótstaða. þar lá klæði blátt, ok á tveir gullhríngar, ok sverð gott. þar voru ok tvær konur; [var önnur úng ok fríð, en önnur gömul ok þó fríð[2]. þorgils gekk um húsit, ok var[3] víða berg undir. Hann hafði í hendi eina rótakylfu, ok barði henni á báðar hendr, ok stökk flest undan. þorsteinn fór með honum, ok er þeir gengu or jarðhúsinu, tóku þeir konu þá hina ýngri ok fluttu með sèr til skipa, ok svâ hina eldri. Nú sækir liðit fast eptir þeim, en þeir þorgils komast til skipa ok láta þegar frá landi. Nú gekk maðr or liðinu því er eptir sótti, ok [mælti lángt erindi[4]. þeir skildu eigi hans mál. þá mælti kvinnan á norrænu, ok sagði þeim at [hann vildi[5] upp gefa þat er þeir höfðu fengit af fènu: ef þèr látit okkr lausar. þessi maðr er jarl ok son minn, en ek er víkversk at móðurkyni; munu þèr þá ok bezt njóta gripanna, er svâ er gjört, þvíat

[1]) fallinn, *B, C, D, F, H, K, N.* [2]) friðar sýnum; önnur við aldr, hin úng, en báðar kurteislegar at sjónum; *smukke af Udseende; den ene noget til Aarene, den anden ung, men begge lode til at have et net Væsen, K.* [3]) sá, *B, C, D, F, H, N; fra* [voru viðir beygðir, *(der) under (ɔ: Jorden eller Grönsværet) vare Tömmerstykkerne böiede, J; udel. K,* [4]) ok snjallt, *till. B, C, D, F, H, N; fra* [hrópaði eptir þeim, *raabte til dem, K.* [5]) þeir vildu, *de vilde, J.*

Lövet var faldet af et Træ. De rykkede Træet op, og fandt derunder et saakaldet Jordhuus. De saae, at bevæbnede Folk opholdt sig dernede. Thorgils udsatte, for sine Folk, den Belönning, at hvo der först vilde gaae ned i Jordhuset, skulde forlods beholde de tre Ting af Byttet som han selv önskede, hvilket alle samtykkede, Gyrd undtagen. Derefter sprang Thorgils ned i Aabningen, og fandt ingen Modstand. I Jordhuset laa et blaat Klæde (Teppe) og derpaa to Guldringe, samt et godt Sværd. Der vare og tvende Kvinder, den ene ung og deilig, den anden gammel, men dog smuk. Thorgils gik omkring i Huset, som for det meste var anlagt paa Klippegrund[33]. Han havde i Haanden en Rodkjölle, hvormed han slog om sig til begge Sider, saa at de fleste flygtede for ham[34]. Thorstein fulgte med ham, og da de gik ud af Jordhuset, toge de begge Kvinderne, saavel den yngre som den ældre, og förte dem med sig til Skibene. En Trop Krigsfolk satte da stærkt efter dem, og da Thorgils med hans Mænd naaede Skibene, lagde de strax fra Land. Nu fremtraadte en Mand af den Hær som forfulgte dem, og talte vidtlöftig, men de forstode ikke hans Tungemaal. Da talte den fangne Kone til dem i Nordens Sprog, og underrettede dem om at han vilde opgive til dem, hvad de havde faaet af Godset, „naar I kun ville sætte os i Frihed. Denne Mand er Jarl og min Sön, men min Moders Slægt er fra Vigen (i Norge); I ville og bedst drage Nytte af disse Kostbarheder, naar

[þúngi fylgir[1] sverðinu. Son minn heitir Hugi; hann býðr þèr þorgils fè, heldr en þèr takit mik í brottu; er yðr ok ekki happ í okkr brott at taka. þorgils hlýðir þeirra[2] ráðum, ok flytr þær til lands. Hugi jarl gekk með fagnaði á móti þorgilsi, ok gaf honum ríng einn, annan móðir hans, mærin hinn þriðja, ok mæltu síðan vel fyrir honum.

17. Eptir þetta vilja þeir þorgils ok þorsteinn hætta hernaðinum ok skipta fjárhlut. Gyrðr kallaði til gripanna. þorgils kvað þar marga vitnismenn til vera, hvat- skilit var um. Gyrðr kvaðst aldrei játtat hafa, ok vill heldr berjast en missa gripanna. þorgils kvað ráðligra at leggja eigi allt lið í hættu: ok reynum heldr tveir [með okkr[3]! því játtar Gyrðr. Síðan berjast þeir; hafði þorgils sverðit jarðhússnaut, ok höggr til Gyrðs ok undan honum fótinn, fyrir neðan[4] ökla. Skildu við svâ búit; lifði Gyrðr síðan, ok var kallaðr Gyrðr hinn halti. Eptir þat fóru þeir til Noregs, ok voru með Hákoni jarli um vetrinn. Guðrún kona þorgils fæddi þá sveinbarn; hann var þorleifr[5] nefndr. En er vorar vill þorgils út til Íslands, til eigna sinna; gaf Hákon jarl þorgilsi aptr allar eignir sínar, þær er hann átti í Sogni[6], ok skildu þeir jarl með vináttu. Sat hann nú at búum sínum um sumarit, ok svâ um vetrinn.

[1]) þúngt f., *E;* þrautir fylgja, *K.* [2]) hennar, *K.* [3]) *till. K.* [4]) ofan (*ovenfor*) *J, M.* [5]) þorleikr, *J. M.* [6]) þorgils þakkaði honum, *Thorgils takkede ham, till. K.*

I handle saaledes, thi med Sværdet fölger Besvær[34]. Min Sön hedder Huge, og han tilbyder dig, Thorgils, heller Penge, end at I skulle före mig bort; det kan heller ikke bringe eder nogen Lykke, at I bortförer os. Thorgils fulgte deres Raad og bragte dem i Land. Jarlen Huge gik Thorgils med Glæde imöde, og gav ham selv en Ring, hans Moder en anden, Möen den tredie, og önskede ham alt godt til Afsked.

17. Derefter vilde Thorgils og Thorstein holde op med Fribytteriet, og foretage Byttets Deling. Gyrd gjorde Paastand paa Kostbarhederne. Thorgils sagde, at der vare Vidner nok paa, hvad der var blevet betinget. Gyrd erklærede, at han aldrig havde givet sit Ja dertil, og vilde heller slaaes, end miste Kostbarhederne. Thorgils holdt det raadeligere, ikke at udsætte deres hele Mandskab for Fare, men heller, sagde han, burde vi to forsöge os mod hinanden. Gyrd gav sit Samtykke dertil. Derefter sloges de. Thorgils havde det Sværd, som han havde faaet i Jordhuset; med dette hug han det ene Been af Gyrd, ovenfor Ankelen. Saaledes skiltes de fra hinanden. Gyrd beholdt Livet, men blev siden kaldet Gyrd den Halte. Derefter droge de til Norge, og bleve den Vinter hos Hakon Jarl. Gudrun, Thorgils's Kone, födte da et Drengebarn, der blev kaldet Thorleif. Da Vaaren indfandt sig, fik Thorgils Lyst til at reise til sine Eiendomme paa Island. Hakon Jarl gav ham da tilbage alle de Eiendomme, som tilhörte ham i Sogn, og de skiltes meget venskabeligen fra hinanden. Næste

þorgils sagði þorsteini, at hann vill vitja eigna sinna á Islandi: því þeir varðveita er mèr er ekki um; hefi ek nú látit skip búa, ok flutt þángat til mikit fè; en jarðir þessar, er ek á hèr, skaltu varðveita til handa þorleifi[1] syni mínum; hefi ek þik reynt góðan dreng; mun ek nú ok launa þèr með einni gjöf; skal ek gefa þèr Guðrúnu konu mína, því þat hefi ek fundit, at þú hefir lagt ástar þokka til hennar, þótt þú hefir vel með því farit. þorsteinn þakkaði þorgilsi gjöfina, ok þótti mönnum mikils um þetta vert. [Skildu þeir þorgils með mestu kærleikum[2]. þorgils fór[3] kaupferð eina á Upplönd ok Svíþjóð, ok var um vetrinn hjá bónda þeim er þrándr hèt; hann var auðigr maðr, ok átti dóttur þá er Sigríðr hèt. Hana vildi eiga sá maðr er Randviðr hèt; hann var illmenni ok kappi mikill. þrándr synjaði honum ráðsins. þá bauð Randviðr þrándi hólmgaungu þá er köllut er[4] kergánga; skal þar berjast í keri ok byrgja yfir ofan, ok hafa kefli í hendi. þrándr vildi heldr berjast en gipta dóttur sína svá illum manni. þorgils mælti þá til þrándar: [vel hefir þú mèr víst[5] veitt, ok skal ek þat góðu launa, ok mun ek berjast við Randvið fyrir þik. þrándr kvaðst þat þiggja mundu. þorgils hafði sverðit jarðhússnaut; Randviðr hafði álnar[6] kefli [í hendi[7]

[1]) þorleiki, *J, M.* [2]) *till. K.* [3]) eptir þat, *derefter, till. K.* [4]) var, *B, N.* [5]) *eller* vist, *Beværtning, B, C, D; fra* [góða vist h. þ. m., *F, H.* [6]) lángt, *till. K.* [7]) *till. B, C, D, F, H, N.*

Sommer og Vinter forblev han paa sine Gaarde i Sogn. Derpaa sagde Thorgils til Thorstein, at han vil see til sine Besiddelser paa Island, „thi disse bestyres nu af Folk som jeg ikke holder meget af. Jeg har ladet et Skib udruste og bragt ombord derpaa meget Gods; men disse Gaarde, jeg her eier, skal du varetage paa min Sön Thorleifs Vegne. Jeg har prövet dig som en brav Mand, og skal derfor belönne dig med en Gave. Min Kone Gudrun vil jeg overlade dig, thi jeg har fundet at du har fattet Kjærlighed for hende, men dog i den Henseende opfört dig meget vel". Thorstein takkede Thorgils for Gaven, og Folk fandt denne Handling at være særdeles udmærket. De skiltes saaledes ad med det inderligste Venskab. Thorgils gjorde derpaa en Handelsreise til Oplandene og Sverrig. Han var om Vinteren hos en Bonde ved Navn Thrand, der var en rig Mand og havde en Datter som hed Sigrid. Til hende beilede en vis Randvid, en ond Mand, men dog en stor Kæmpe. Thrand afslog ham Giftermaalet. Da udfordrede Randvid ham til Tvekamp af det Slags, der kaldes Kargang; den skeer nemlig i et stort Kar, som skulde lukkes foroven, og hver af Parterne skulde have en Knevel i Haanden. Thrand vilde heller slaaes end give sin Datter til saa ond en Mand. Thorgils sagde da til ham: Vistnok har du beværtet mig vel, og derfor vil jeg belönne dig godt, jeg skal slaaes med Randvid i dit Sted. Thrand erklærede, at han vilde tage mod Tilbudet. Thorgils havde Sværdet fra Jordhuset med. Randvid havde en Knevel i Haanden, som

ok digurt mjök; var byrgt yfir kerit. Randviðr bað Þorgils leggja fyrst, þvíat á hann var skorat; hann gjörði svá, ok kemr[1] á keflit, ok sprakk þat í sundr, ok [hljóp sverðit[2] í kviðinn á Randvið; hann mælti þá: fá þú mèr nú sverðit, en þú haf keflit, ok mun ek leggja til þín með sverðinu. Mèr þykir nú, segir Þorgils, þetta vera spænir, en ekki kefli. Litlu síðar dó Randviðr; hafði hann treyst fjölkýngi sinni, þvíat hann hafði margan mann fellt með þessi hólmgaungu. Þorgils drap tvo aðra víkínga, Snækoll ok Snæbjörn. Þrándr launaði Þorgilsi vel; fèkk hann virðíng mikla af þessu verki. Hann bjóst síðan út til Íslands um sumarit eptir.

18. Ólafr tvennumbrúni[3] hèt maðr; hann kom til Íslands, ok nam öll Skeið á milli Þjórsár ok Sandlækjar[4]; hann var hamrammr mjök. Ólafr bjó á Ólafsvöllum; hann liggr í Brúnahaugi[5] undir Vörðufelli. [Ólafr átti Áshildi, ok voru synir þeirra Helgi ok Þórðr[6], faðir Þorkels[7], föður Gullkárs, föður Orms, föður Helgu, móður Odds Hallvarðssonar[8]. Þórgrímr örrabeinn lagði hug á Áshildi[9], þá er Ólafr var dauðr, en Helgi trausti, son hennar, vandaði um, ok fór frá búi sínu til hennar, ok [kvaðst eigi vilja fíflíngar hennar, ok

[1]) kom höggit, *K.* [2]) *saal. A, E, G, J; fra* [kom, *de övrige* [3]) brúni, *B, C, D, H, K, L, N; i F er* tvennum *senere lagt til; udel. af M.* [4]) Saurlækjar, *K.* [5]) Brúnahrauni, *J, M.* [6]) drífa, *till. F (Landn.)* [7]) Þorgils, *B, H; udel. F.* [8]) *fra* [*udel. K.* [9]) Alfhildi, konu Olafs, *K.*

var en Alen lang og meget tyk. Karret blev lukket foroven. Randvid bad Thorgils at begynde Angrebet, thi han var den udfordrede. Det gjorde han, og hug saaledes lös paa Knevelen, at den sprang i Stykker, og Sværdet tillige gik Randvid i Livet. Denne sagde: Giv mig nu Sværdet, og tag mod Knevelen, saa vil jeg give dig et Stöd. Thorgils svarede: Jeg troer at Knevelen nu er bleven til lutter Spaaner. Kort efter döde Randvid. Han havde stolet paa sin Trolddomskunst, thi han havde nedlagt mangen en Mand i dette Slags Tvekamp[36]. Thorgils dræbte tvende andre Vikinger, Sneekoll og Sneebjörn. Thrand belönnede Thorgils rigeligen, og denne Daad forögede meget hans Anseelse. Han lavede sig siden til at reise til Island i den næste Sommer.

18. Olaf Tvennumbrune (Dobbelbryn) hed en Mand, som kom til Island og tilegnede sig först den hele Strækning som kaldes Skeid, mellem Thjorsaaen og Sandbækken. Han havde en overnaturlig Styrke, boede paa Gaarden Olafsvalle, og ligger begravet i den saakaldte Brunes-Höi under Vardefjeldet. Olaf var gift med Ashild; Helge og Thord vare deres Sönner. Thord var Fader til Thorkel, denne til Guld-Kaar, denne til Orm, denne til Helga, Odd Hallvardsöns Moder. Efter Olafs Död blev Thorgrim Orrabein forelsket i Ashild, men hendes Sön Helge tröste (den trofaste) satte sig derimod. Han drog fra sin Gaard til hende og forsikkrede, at han ikke vilde tilstede, at hun lod sig forlede til Ukydskhed, hvil-

kvað óvirðíng í vera, bæði henni ok frændum hennar. Hún bað hann sik eigi reiðan gjöra; kvað ekki hans færi at keppa við Þorgrím. Hann svarar: auðsætt er þat at maðrinn hugnar þèr vel, en ek mun eigi at [síðr ekki sitja[1] honum slíka svívirðíng. Skilja þau nú tal sitt. Þorgrímr gistir á Ólafsvöllum. Áshildr gjörði honum góðan beina, ok fóru mjök saman hugir þeirra. Hún[2] sagði Þorgrími, hvert tal þeirra Helga hafði verit. Helgi ræðir ok um komur Þorgríms; kvaðst illa við una; bað hann af láta[3]. Þorgrímr kvaðst eigi hirða um hans [þokka eðr hót[4], ef hennar vili væri til[5]. Nú leiðir hún Þorgrím á götu, ok gaf honum mikit fíngrgull áðr þau skildu. Áshildi kvaðst grunr á at þau mundu eigi optar sjást. Þorgrímr kvaðst ætla at finna hana brátt. Hún kvað vel, ef svâ væri. Skilja við svâ búit. Þorgrímr reið nú leið sína fyrir neðan[6] Áshildarmýri. Helgi sat fyrir honum hjá gatnamóti, ok er þeir fundust, bað Helgi hann af láta komum, ok gjöra sèr eigi skapraun í þessu. Þorgrímr kvaðst eigi hafa barnaskap; kvaðst búinn at reyna alla hluti við hann. Helgi kvaðst ætla, at at málefnum mundi gánga: ok er vel at við reynum (með) okkr. Síðan börðust þeir snarpliga ok lengi. Þorgrímr var þá á hinum efra aldri, ok

[1]) heldr líða, *B, H*; síðr setja, *J, M*. [2]) Alfhildr *(stedse)*, *K*. [3]) þetta var um kveldit; *dette skete om Aftenen, till. B, C, D, F, H, N*. [4]) hans óþokka, *B, C, D, F, H, K*. [5]) reiðu, *till. B, H*. [6]) norðan *(nordenfor)*, *C, D*.

ket da vilde blive baade hende selv og hendes Frænder til Vanære. Hun sagde, at han kun ikke skulde gjöre sig saa vred; at han ikke var Mand for at binde an med Thorgrim. Han svarede: Det er let at see at du synes godt om Manden, men alligevel vil jeg ikke taale af ham slig Beskjæmmelse. Saaledes afbrödes deres Samtale. Thorgrim overnattede paa Olafsvalle, Ashild beværtede ham godt, og de gjorde meget af hinanden. Hun fortalte ham Samtalen med Helge. Denne talte og til Thorgrim om hans Besög, som han sagde vare ham meget ubehagelige, og bad ham höre op dermed. Thorgrim svarede, at han bröd sig ikke om hans Tykke eller Trudsler, naar han kun havde hendes Minde. Nu ledsagede hun Thorgrim paa Veien, og gav ham en stor Fingerring af Guld, förend de skiltes ad. Ashild lod sig forstaae med, at det anede hende, at de ikke skulde sees oftere. Thorgrim sagde, at han agtede snart at besöge hende igjen. Hun svarede, at da vilde det være godt, og de toge da Afsked med hinanden. Thorgrim rider nu sin Vei neden for Ashildsmyre. Helge laa i Baghold for ham, ved Korsveien, og da de der traf hinanden, bad Helge ham lade sine Besög fare, og ikke saaledes foraarsage ham Ærgrelse. Thorgrim sagde at han var intet Barn, og erklærede sig rede til at pröve alt med ham. Helge svarede, at han troede, den vilde vinde, som havde Retten paa sin Side, og er det ret vel, lagde han til, at vi pröve hverandre. Dernæst begyndte de en Kamp, som blev haard og langvarig. Thorgrim

þorgils fór heim í Traðarholt; tók bróðir hans[1] vel við honum, ok búa þeir bræðr nú báðir saman þessi misseri.

þórey hèt kona; hún var þorvarðs[2] dóttir; þorfinna hèt móðir hennar; hún bjó í Odda. þorvarðr[3] var andaðr[4]. þórey var at fóstri á þeim bæ er heitir í Kálfholti[5] með þeim manni er Jósteinn hèt, gildr bóndi. Jósteinn átti dóttur, systur þorvarðar[6] í Odda, er þorgerðr hèt; þau voru börn þórðar Freysgoða: Kolr ok Starkaðr voru fóstbræðr þóreyjar; Guðrún hèt systir þeirra, ok var hún fóstsystir þóreyjar; [þorgils bað þóreyjar, ok var hún honum gipt[7]; [voru þeirra samfarar góðar[8].

19. Sörli hèt maðr; hann bjó skamt í brott[9] frá Kálfholti[10]. Hann venr komur sínar[11] til Guðrúnar, systur þeirra Starkaðar ok Kols. Einn tíma ferr Kolr á leið Sörla, ok bað hann af láta komum til systur sinnar. Sörli kvaðst þat mundi gjöra eptir hugþokka sínum, en hirða ekki um orð hans. þú munt ráða, segir Kolr. Annan dag kom Sörli ok sat á tali við Guðrúnu, ok um kveldit ferr hann seint heim; ok er hann kemr skamt frá bænum,

---

1) Hæríngr, *till. F.* 2) þorvalds, *C, D, K.* 3) þorvaldr, *C, D*; bóndi hennar, *hendes Mand, K.* 4) auðigr maðr, *en rig Mand, J.* 5) Kálfaholti, *(stedse) F*; Kolsholti, *K.* 6) þorvaldr, *C, D, K.* 7) þórey var skörúngr mikill ok fríð sýnum. þeirrar konu bað þorgils Orrabeinsstjúpr, ok þann kost fær hann ok gjörði brullaup til hennar; *Thorey var særdeles rask og smuk af Udseende; til denne Pige friede Thorgils, Orrabeens Stedsön, samt fik hende tilægte, og holdt Bryllup med hende, F.* 8) urðu góðar ástir með þeim, *de fattede inderlig Kjærlighed for hinanden, K*; Hæríngr

gils havde været borte; hans Moder Thorun var ogsaa död. Thorgils tog hjem til Tradarholt, og blev vel modtaget af sin Broder. Begge Brödrene boede der sammen dette Aar.

En Kvinde hed Thorey Thorvardsdatter; hendes Moder, Thorfinna, boede paa Odde efter hendes Mand Thorvard. Thorey blev opdraget paa Gaarden Kalfholt hos Jostein, en formuende Bonde. Han var gift med Thorgerde, en Sösterdatter til Thorvard paa Odde. Disse vare Börn af Thord Freysgode, nemlig: Drengene Kol og Starkad, som bleve der opfostrede tilligemed Thorey, og deres Söster Gudrun var ligeledes hendes Fostersöster[42]. Thorgils friede til Thorey; hun blev gift med ham, og de levede vel med hinanden.

19. I Nærheden af Kalfholt boede en Mand, som hed Sörle[43]. Han gjorde Vane af at besöge Gudrun, Starkads og Kols Söster. Kol gik engang paa Veien for ham, og bad ham at holde op med disse Besög. Sörle svarede, at han vilde fölge sit eget Sind, og agtede ikke paa hans Erindring. Du faaer da at gjöre som du vil, sagde Kol. Dagen efter kom Sörle, sad hos Gudrun og talte med hende. Han tog sildig hjem om Aftenen. Da han var kommen et kort Stykke

---

bjó nú á Stokkseyri. Þorgils bjó í Traðarholti, ok gjörðist hann ríkr maðr, svá at Asgrímr Elliðagrímsson bar ekki af honum á þingum; *Høring boede nu paa Stoksöre; Thorgils boede paa Tradarholt; han blev snart en mægtig Mand, saa at Asgrim Ellidagrims Sön ikke overgik ham til Thinge, till. F.* [9]) út, *B, H; udel. C, D, F, K.* [10]) Kolsholti, *C, D, H, K.* [11]) í Kálfaholt, *till. F.*

sprettr Kolr upp fyrir honum; verðr ekki af kveðjum; höggr Kolr Sörla banahögg, ok fór heim, ok sagði Gudrúnu, at stöðvaðar voru komur Sörla. Hún kvaðst eigi þat lasta mundu, en kvað eigi svâ búit hlýða mundu, þvíat hann var[1] þíngmaðr Ásgríms Elliðagrímssonar: far nú ok hitt Þorgils, þvíat hann þykir mèr líkligastr til at veita þèr nokkut skjól. Kolr kemr í Traðarholt; þat var síð um kveld; menn [voru at mat[2]. [Þórey gekk fram til dyra, ok bauð fóstra sínum þar at vera. Hann sagði henni tíðindi. Þú skalt þat, segir Þórey, vita við Þorgils, hvert hann vill nokkurt traust (veita) þèr, eðr ekki, ok láttu hljótt um þik. Hún leiddi hann í skot eitt; síðan gekk hún til stofu[3]. Þorgils mælti: hví skulu menn svâ lengi bíða matar í kveld? [enda hefir þú fengit rauðan lit[5]. Þórey svarar: satt er hit fornkveðna

[1]) gjafvinr ok, *till. F.* [2]) sátu yfir borðum, *F.* [3]) *fra* [en Þórey húsfreyja bar mat í stofu; þá var barit á dyr, ok gekk hún til hurðar ok heilsar vel Kol fóstbróður sínum, ok býðr honum þar at vera; hann vill eigi þar svâ vera, at eigi viti hún tíðindi er í hans ferðum voru, ok segir henni vígit. Hún lastar lítt, ok kvaðst við skuli leita at veita honum ásjá: en þó er nokkut vanstillt til við Þorgils, en ærit er traust, ef hann vill veita þèr, ok mun ek fylgja þèr í skot, er hèr er um skálann, ok heyrðu þaðan viðræður okkar Þorgils. Hann gjörir svâ, ok eptir þat ferr hún í stofuna; *Men Huusmoderen Thorey bar Maden ind i Stuen. Da blev der banket paa Dören; hun gik til den og hilste venlig sin Fostbroder Kol, samt böd ham at blive der (den Nat). Han vil ikke opholde sig der saaledes, at hun ikke vidste de Tidender, som han bragte med, samt fortalte hende Drabet. Hun dadlede det kun lidet, og lovede at forsöge paa at hjelpe ham tilrette, men*

Vei fra Gaarden, sprang Kol op foran ham; de hilste ikke paa hinanden, men Kol gav Sörle, med eet Hug, sit Banesaar. Han gik derpaa hjem, og fortalte Gudrun at Sörles Besög vare nu standsede. Hun svarede, at hun vel ikke vilde laste hvad der var skeet, men herved kunde det ikke blive, fordi Sörle var Asgrim Ellidasöns Thingmand[44]. Hun tilföiede: Gaa nu og tal med Thorgils, thi hos ham er det rimeligst at du faaer nogen Beskjermelse. Kol kommer til Tradarholt silde ud paa Aftenen, og Folkene skulde til at spise. Thorey gik frem til Dören, og bad sin Fosterbroder[45] at blive der om Natten. Han fortalte hende det skete. Thorey sagde da: Du skal forsöge hos Thorgils, om han vil give dig nogen Understöttelse eller ikke; hold dig imidlertid skjult. Hun ledte ham da i en Afkrog, men gik selv ind i Stuen. Thorgils spurgte, hvorfor man skulde bie saa længe efter Aftensmaden: men du er og, lagde han til, bleven ganske röd i Ansigtet. Hun svarede: Sandt er det gamle Ordsprog: at kloge Folk lægge Mærke

---

(sagde hun) Thorgils er noget vanskelig at have med at gjöre; dog vilde det være en stor Hjelp, hvis han vil understötte dig; jeg skal lede dig til en Afkrog som stöder til Stuen, hvorfra du kan höre, hvad Thorgils og jeg tale sammen. Han gik derhen, men hun siden ind i Stuen, F. [5]) ok gott hefir þèr vorðit til fjár í framgaungunni; klæði rautt hefir þú fengit. Eigi veit ek þat, segir hún, en; *og du har gjort en heldig Fangst, i det du gik til Dören; du har faaet et rödt Klæde; det veed jeg ikke, sagde, hun, men, F, (som og udelader de to fölgende Ord);* enda sè ek þik fengit hafa r. l., *K.*

at spakir menn henda á mörgu mið; mús-hljóp áðan á kinn mèr, en hún er mèr harðla úþekk. Svâ má vera, segir þorgils. En er þau komu í rekkju um kveldit, kvaðst þorgils vilja vita, hvat í framgaunguuni hafði verit um kveldit. Hún sagði honum allan atburðinn, ok kvaðst ásjá vilja veita Kol: ok muntu ok svâ gjöra fyrir mína skyld. þorgils kvaðst svâ gjöra mundu[1]. Um morguninn fór þorgils til hús Kols[2], ok lèt fara á brot fè allt með sèr ok Guðrúnu, [en lèt eptir ómegð aðra[3]. En er þeir voru brott farnir, kom Ásgrímr; ætlar hann at taka upp fyrir Kol fè allt, ok hafði hann ekki. Kolr sitr hjá þorgilsi um vetrinn, ok um vârit býr Ásgrímr mál til á hendr Kol; lætr þorgils eigi sem hann viti; verðr Kolr sekr skógarmaðr. þorgils ríðr sem áðr um hèraðit, ok Kolr með honum; sækja mannamót, ok verðr nú óþokki mikill [á milli höfðingjanna[4]. þykir hèraðsmönnum[5] mein á þessu, ok leita um sættir, en þorgils býðr aungvar[6]. Eitt sinn ríðr hann til hestaþíngs[7], ok Svartr verkstjóri

[1]) hefi ek góða vináttu haft af Kol, segir hann, *jeg har nydt godt Venskab af Kol, sagde han; till. F.* [2]) hann átti bú austr hjá Kálfaholti, *till. F.* [3]) *udel. K.* [4]) *saal. B, C, H;* hèraðshöfðingja, *Herredets Hövdinger, F;* manna á milli; höfðingjum, *A, D, E, G, K.* [5]) *till. F.* [6]) *saal. B, C, D, H;* ekki sættir, *A, E, G, J;* bætr fyri Kol, *Böder for Kol, till. F, K;* Hèraðsmenn eiga nú fund til, ok leggja allir fè til við Asgrím ok bæta víg Sörla; gefa ok fè til sýknu honum, ok var þetta gjört án ráðs þorgils. Sýkna Kols var færð annat sumar á þíngi, ok er þó fátt um með þeim höfðingjum; *Herredets Indbyggere samledes paa et forudbestemt Möde, og de skjöde alle Penge sammen til*

til alt[46]: en Muus sprang mig paa Kinden, og den er mig meget ubehagelig. Det kan saa være, sagde Thorgils; men da de vare komne i Seng, forlangte han at vide, hvad der var foregaaet, da hun samme Aften gik ud i Forstuen. Hun fortalte ham da den hele Tildragelse, og tilföiede, at hun gjerne vilde tage sig af Kol: og du vil vist, sagde hun, gjöre det samme for min Skyld. Thorgils lovede hende det. Morgenen efter drog han til Kols Bolig, og bortförte med sig derfra alt Gods, tilligemed Gudrun, men lod vanföre Folk[47] blive der tilbage. Da de vare borte, kom Asgrim der; han havde i Sinde at optage alt Boet for Kol, men fik intet. Kol forblev hos Thorgils om Vinteren. I Foraaret anlagde Asgrim et Sögsmaal mod Kol. Thorgils lod som om han vidste intet deraf. Kol blev (paa Thinget) erklæret for fredlös. Thorgils rider dog, ligesom ellers, omkring i Herredet, og havde Kol med sig; de indfandt sig og paa Folkeforsamlinger[48]. Herover fattede Hövdingerne stort Mishag til hinanden. Herredernes Indbyggere antoge dette for en almindelig Ulykke, og sögte at stifte Forlig, men Thorgils vilde ikke indlade sig derpaa. Engang drog han, tilligemed sin Avlskarl[49] Svart, til et Hestething[50], hvor man

Asgrim, hvormed de erlagde Böderne for Sörles Drab, men dette blev gjort uden Thorgils's Raad. Kols Frifindelse (for Straffen) blev udfört (eller bekjendtgjort) anden (næste) Sommer til Thinge, og dog var der kun en maadelig Forstaaelse mellem Hövdingerne, till. F. [7]) austr i hèraði, *österpaa i Herredet, till. F.*

hans með honum, var þá [góð gleði[1] um daginn; Ásgrímr talar mart við Svart, ok at kveldi ríðr þorgils heim. Svartr reið nær honum. þorgils fann at hann vildi ríða seinna; grunar hann þá, ok gefr honum færi á sèr; ok er þorgils varir minst, höggr Svartr til hans. þorgils kastar sèr or söðlinum, ok klauf Svartr söðulinn. þorgils [þrífr Svart[2], ok spyrr, [hverju gegni. Hann segir honum at Ásgrímr bauð honum þetta, en þá er hann svipti honum Svarti[3], fèll fèsjóðr undan yfirhöfn hans; segir hann þá at Ásgrímr hafi gefit honum fèit til höfuðs þorgilsi. Hann drepr Svart þegar í stað. Eptir þat ríðr þorgils fram[4], ok segir sínum mönnum, hversu farit hafði, en [hvert sinn[5] er hann kemr á mannamót, [synir hann þar sjóðinn[6]; voru þar í þrjár merkr silfrs[7], ok gekk enginn við at ætti[8].

20. [Nú kom kristni á Ísland, ok tók þorgils í fyrra lagi við trú[9]. [Hann dreymdi eina nótt[10] at þórr kæmi at honum með illu yfirbragði, ok kvað

---

[1]) mikil skemtan, *stor Forlystelse, K.* [2]) þreif til Svarts ok rak hann niðr, *greb til Svart og kastede ham ned, K.* [3]) um tilræði hans við sik? Svartr kvað Asgrim hafa boðit sèr þetta verk, en er þorgils kipti af honum sverðinu; *Svart sagde at Asgrim havde betalt ham denne Gjerning, men da Thorgils rykkede Sværdet fra ham, K.* [4]) heim *(hjem), I, fl.* [5]) sumar, *hver Sommer, F, fra* [hvar, *K.* [6]) lýsti hann fèsjóðnum ok sýndi hann, *oplyste han Pengepungen og fremviste den, K.* [7]) þess er bezt var, *af det allerbedste, till. F.* [8]) þorgils kvaðst þat fè hafa mundu, ok hafa sitt satt við, hvar Svartr hefði fengit; *Thorgils erklærede da, at han vilde beholde de Penge, og antage sin Mening om det, hvor Svart havde faaet Pengene, for den sande, till. F.* [9]) *fra Capitlets Begyndelse:* A þeim dögum, er christni var boðut á Is-

morede sig ret godt. Asgrim talte da meget med Svart. Om Aftenen, da Thorgils tog hjem, red Svart nær ved ham. Thorgils mærkede, at han stedse vilde ride bag efter; han fattede da Mistanke, og gav Svart Leilighed til at nærme sig for Alvor. Da Thorgils mindst varede sig, hugger Svart til ham, og da Thorgils i det samme kastede sig af Sadelen, klövede han denne. Thorgils tog fat paa Svart og spurgte hvorledes det hængte sammen. Han tilstod da, at Asgrim havde befalet ham dette, men da Thorgils dygtig ruskede Svart, faldt en Pose med Penge ned, som han havde havt under Kappen. Svart tilstod da, at Asgrim havde givet ham disse Penge, for at skille Thorgils ved Livet. Thorgils dræber da Svart paa Stedet, rider siden hjem og fortæller sine Folk disse Tildragelser, — men paa ethvert Folkemöde, hvor han derefter var tilstede, viste han Pengepungen frem med de 3 Mark Sölv som den indeholdt, men ingen vilde kjendes derved som Eier[61].

20. Nu blev den christne Tro forkyndt paa Island, og Thorgils var een blandt de förste som antoge den[62]. En Nat drömte han at Thor[63] kom til ham med et ondskabsfuldt Udseende. Du har svigtet

landi, tók þorgils trú, sem fleiri aðrir, *i de Dage, da Christendommen blev forkyndt paa Island, tog Thorgils den Tro, ligesom flere andre, B, C, D, H;* á þessum tíma var kristni lögtekin á Islandi. þorgils tók retta trú sem aðrir, *paa denne Tid blev Christendommen paabuden i Island ved Loven, og Thorgils antog, ligesom andre, den rette Tro, F, K, N, fra* (sið christinn, *F;* ok hèlt vel trú sina, *og holdt sin Tro vel, till. F.* [10]) einn tíma þótti honum, sem, *en Tid syntes ham som om, B, C, D, H, F.*

hann sèr brugðizt hafa; hefir þú illa or haft við mik, segir hann, valit mèr þat er þú áttir verst til, en kastat silfri því í fúla tjörn, er ek átta, ok skal ek þèr í móti koma. Guð mun mèr hjálpa, segir þorgils, ok er ek þess sæll, er okkat fèlag sleit. Ok er þorgils vaknar, sá hann at töðugöltr[1] hans var dauðr[2]. Hann lèt grafa hann hjá toftum nokkrum, ok [lèt ekki af nýta[3]. Enn barst þórr í drauma þorgilsi, ok sagði, at honum væri eigi meira fyrir, at taka fyrir nasar honum, en galta[4] hans. þorgils kvað guð mundu því ráða. þórr heitaðist at gjöra honum fjárskaða. þorgils kvaðst eigi hirða um þat. Aðra nótt eptir dó uxi gamall fyrir þorgilsi. þá sat hann sjálfr hjá nautum nóttina eptir; en um morguninn, er hann kom heim, var hann víða[5] blárr; hafa menn þat fyrir satt, at þeir þórr [muni þá fundizt hafa[6]. Eptir þat tók af fallit. þorgils var hit mesta mikilmenni.

[þorgilsi komu þær[7] orðsendíngar af Grænlandi, at Eiríkr rauði býðr honum til sín, ok at hafa þá kosti, er bezta hefir hann til[8]. þorgils á hlyddist[9] [brátt[10] við[11] þat. Hann hafði þá verit[12] hèr XIII[13] vetr. Skip kom[14] af hafi; var þar á þor-

---

[1]) túngöltr, *K*; göltr einn, *M*. [2]) ok mjök blás, *og meget blaa, till. K*. [3]) neyta, *B, C, F, H, J, M*; nita, *C*; *fra* [ok vildi eigi láta af eta, *K*. [4]) túngelti, *B, C, D*; töðugelti, *F, H*; galtarins, *J, M*. [5]) þrekaðr ok, *till. K*. [6]) helðu við ázt um nóttina; *K*. [7]) *saal. K*; Nú liða fram stundir; ok er skip gánga landa á milli, þá koma, *F*; Honum komu, *de övrige*. [8]) faung á, *F*; hjá sèr á Grænlandi, *till. K*. [9]) athylltist, *C, D*. [10]) litt, *E, F*.

mig, sagde Thor, og opfört dig slet mod mig. Du har udsögt til mig det ringeste du havde i din Eie, og kastet det Sölv, som hörte mig til, i en stinkende Pöl[54]; jeg skal og derfor nok ramme dig. Gud vil hjelpe mig, svarede Thorgils, jeg föler mig lykkelig derved, at vort Fællesskab blev hævet. Da Thorgils vaagnede, saae han at hans Fedegalt[55] var död. Han lod den nedgrave ved nogle Tomter, og tillod ikke at noget af den maatte benyttes. Nok en Gang viste Thor sig i Drömme for Thorgils, og sagde, at det var ikke sværere for ham at standse hans Aandedrag[56], end at gjöre det samme ved hans Galt. Thorgils svarede, at derfor kunde Gud raade. Thor truede ham med at gjöre ham Skade paa hans Kvæg; Thorgils sagde, at han bröd sig kun lidet derom. En anden Nat derefter döde en gammel Oxe for Thorgils. Den næste Nat sad han selv over sine Stude; men om Morgenen, da han kom hjem, var han blaaslaaet, og holder man det for sandt, at han og Thor da have havt fat paa hinanden. Siden ophörte denne Kvægdöd[57]. Thorgils var vistnok en særdeles stærk og rask Mand.

Til Thorgils kom det Budskab fra Grönland, at Erik den Röde indböd ham til sig, hvor han skulde faae de bedste Vilkaar som stod i Eriks Magt[58]. Thorgils syntes strax ret godt om dette Forslag. Han havde da boet her (i Island) i 13 Aar. Et Skib kom fra Havet; derpaa var hans Sön Thorleif, som havde mange ko-

[11]) *fra [udel. B, C, D, H, K.* [12]) búit, *K, L.* [13]) XVII, *C, D.*
[14]) um sumar þetta, *i denne Sommer, till. K.*

leifr[1] son hans, ok hafði góða gripi at færa honum. [Þórleifr var þá XX vetra[2]. Þorgils talar við konu sína, ef hún vildi fara til Grænlands. Hún kvað vanbreytt[3] um. Hann sagði Eiríkr hafði sent sèr orð um: má ok at þú sèr eptir, ef þú villt þat[4]. Misráðit mun, sagði hún, at þángat sè farit, en þó skal ek fara, ef þú ferr. [Hæríngr tók við gótsum[5] Þorgils[6]. Þórný hèt dóttir þeirra Þorgils ok Þóreyjar; [hún var VIII vetra[7]. Þorleifr skal fara með þeim, Kolr ok bróðir hans Starkaðr ok Guðrún[8] systir þeirra, Snækollr ok Össurr, [þrælar hans[9], [ok X aðrir[10] þrælar[11], ok ráðsmaðr hans Þórarinn[12], því at Þorgils ætlaði bæ[13] at reisa, þá er kæmi til Grænlands[14]. Jósteinn or Kálfholti[15] rèðst til ferðar með [Þorgilsi við XII menn, Þorgerðr kona hans ok son[16]. Þorgils kaupir nú skip í Leiruvogi. Þórólfr hèt maðr, er Þorgils fèkk [bú í hendr[17], en Hæríngi [fèkk hann[18]

[1]) Þorleikr *(som för og senere)*, *J*, *M*. [2]) *fra [fattes i nogle Haandskrifter; F har i dets Sted:* Þorgils tók vel við honum, *Thorgils tog vel mod ham*. [3]) vandbreitt, *C*, *D*, *H*, *N*. [4]) ok gæta bús okkar, en ek fari, *og forvalte vort Bo, men at jeg reiser, till. F*. [5]) goðorði, *Godedömme*, *B*, *C*, *D*, *H*, *K*, *L*, *N*. [6]) *fra* [Þorgils fèkk nú í hendr Hæríngi bróður sínum fè sitt til varðveizlu, ok svá tekr hann við goðorði því er Þorgils haft hafði. Hann vill, at landit í Traðarholti sè eign erfíngja hans, ef hann kemr eigi til; *Thorgils overgav sin Broder Hæring sit Gods til Forvaring; han tog ligeledes mod det Godedömme som Th. havde havt. Han vilde at Tradarholts Gaard skulde tilhöre hans Arvinger, hvis han selv ikke kom tilbage, F*. [7]) *Fra* [þessi ráðabreytni Þorgils spurðist nú víða um sveitir, *dette Thorgilses nye Foretagende rygtedes nu vidt omkring i Bygdelagene, F*. [8]) *till. B, C, D, H, N*. [9]) *udel. K*. [10]) *udel. K*. [11]) *fra [udel.*

stelige Ting at bringe ham. Thorgils talte med sin Kone, om hun vilde være med paa Reisen til Grönland. Hun svarede, at den vilde have sine Vanskeligheder. Han forklarede hende Eriks Tilbud, men tilföiede, at hun kunde blive tilbage, hvis hun önskede det. Hun svarede: Den Beslutning, at tage derhen, er neppe heldig, men dog skal jeg fölges med dig, dersom du reiser. Hæring modtog Raadigheden over Thorgils's Godser[59]. Thorgils og Thorey havde en Datter ved Navn Thorny, som da var 8 Aar gammel. Til at reise med bestemtes Thorleif, Kol og hans Broder Starkad, samt Gudrun, deres Söster, hans Trælle Sneekoll og Össur samt 10 andre Trælle, og hans Avlsforvalter Thorarin, thi Thorgils var betænkt paa at bygge sig en Gaard[60], saasnart han var kommen til Grönland. Jostein fra Kalfholt besluttede, selv tolvte, at fölges med Thorgils, tilligemed sin

F her. [12]) *udel. K.* [13]) bú, *B, H*; bæi, *Boliger, Gaarde, E.* [14]) *fra* [Þrælarnir voru alls X; Þorgils hafði nefnda menn mest fyri því, ef hann vildi bæ láta reisa á Grænlandi; þeir voru allir öflgir menn, Þorgils hafði allskonar fè, ef hann vildi þar staðfestast, *Trællene vare* 10 *i alt; Thorgils medtog de nævnte Mænd mest med Henseyn dertil, hvis han vilde lade en Gaard opföre paa Grönland. De vare alle kraftfulde Mænd. Thorgils tog ogsaa alskens Kvæg med, hvis han kom til at bosætte sig der for bestandig, F.* [15]) Kolsholti, *K.* [16]) honum ok brá búi sinu; hann var með XIIta mann. Þorgerðr fór ok, kona hans, ok Þórarinn son þeirra; hann var hinn knársti maðr, *han og ophævede sin Huusholdning; han var selv tolvte. Thorgerde, hans Kone, reiste og med, samt deres Sön Thoraren; han var særdeles flink, F.* [17]) ómagabú, *Myndlinges (eller Vanföres) Bo, Forsörgelseslodder, F.* [18]) seldi hann í hendr, *F.*

LX hundraða mórent[1], VI[2] álna aura, annat en staðfestur[3]. Þorgils gisti at Þórodds at Hjalla[4]; með honum var í ferð Þórný dóttir hans[5]. Þar tók hún sótt, ok beið Þorgils þar[6] III nætr; sagði hann, at þat stæði ekki fyrir ferð hans, þótt hún væri sjúk: má vera, at hèr sè hennar forlög. Þóroddr kvaðst ætla hún mundi giftudrjúg verða ok lánglíf. Lèt hann hana eptir ok gaf henni [LX hundraða[7], ef hún þyrfti[8]. Þorgilsi kvaðst nú fyri þykja at fara, en lèzt ekki nenna aptr at setjast[9].

21. Þorgils bíðr nú byrjar, ok dreymir at maðr kæmi at honum, mikill ok rauðskeggjaðr, ok mælti: ferð hefir þú ætlat fyrir þèr, ok mun hún erfið verða. Draummaðrinn sýndist honum heldr grepp-ligr[10]. [Illa mun yðr farast, segir hann, nema þú hverfir aptr til míns átrúnaðar; mun ek þá enn til sjá með þèr[11]. Þorgils kvaðst aldri hans umsjá

[1]) *udel, K.* [2]) III, *F.* [3]) staðfestu, *en fast Bopæl, F.* [4]) *i* Ölvesu (Ölvesi) *i Ölves, till. F.* [5]) ok ætlaði hann at hún skyldi fara, *og han havde bestemt, at hun skulde reise med, till. F.* [6]) eptir bata hennar, *efter hendes Bedring, till. K.* [7]) *saaledes E, J, A, C, D;* Illa aura, *till. F;* XL hundraða, *B, H.* [8]) til at taka. Þorgils segir Þóroddi at hann kveðst mundi mjök treystast um-mælum Eiríks rauða. Þóroddr svarar: opt verðr vant til manna at ætla, ok eigi at síðr, at maðr leggi mikinn kost til, *Thorgils sagde til Thorodd, at han vilde sætte megen Lid til Erik Rödes Löfter. Thorodd svarede: Det er tit vanskeligt at stole paa andre, om man end selv anvender megen Bekostning, till. F.* [9]) skilja nú þeir Þór-oddr, *Han og Thorod skiltes derpaa ad, till. F.* [10]) greypligr, *E;* grepsligr, *H;* grettiligr, *J.* [11]) Alla stund hefir þú verit mèr gagnstæðligr, þótt þú værir heiðinn maðr, en oss er mikill missir orðinn at siðaskipti þínu; áðr var allt fólk leitandi til vårs trausts ok fulltings, ok ertu sem þeir er oss vilja þýngst, ok mun illa

Kone Thorgerde, og med sin Sön[61]. Thorgils kjöber sig nu et Skib i Leirevaag; — han overdrog en vis Thorolf en Gaard til Forvaltning; Hæring overgav han 60 Hundrede Alen brunt Vadmel, hvoraf 6 Alen vurderes for en Öre, foruden faste Eiendomme. Thorgils gjæstede hos Thorodd paa Hjalle[62], og havde sin Datter Thorny med sig. Der blev hun syg, og han opholdtes derved 3 Nætter; da sagde han at hendes Sygdom ikke maatte staae i Veien for hans Reise: maaskee, föiede han til, at Skjæbnen har bestemt hende til at blive her. Thorodd svarede dertil, at han troede at et langt og lyksaligt Liv vilde vorde hende til Deel. Thorgils lod hende da blive der tilbage, og gav hende 40 Hundrede, ifald hun skulde behöve dem. Thorgils sagde da, at han nu ugjerne drog af Sted, men kunde dog ikke beslutte sig til at lade Reisen fare.

21. Thorgils ventede noget efter en föielig Vind, og drömte da, at en stor Mand med rödt Skjæg[63] kom til ham, og sagde: Du har foresat dig en Reise, men den vil blive heel besværlig. Manden, som han drömte om, forekom ham at see noget barsk ud, og at sige disse Ord: det vil gaae eder ilde, hvis du ikke

---

farast, ef þú villt eigi aptr til mín hverfa um átrúnað; mun ek þa enn umsjá yðar ráð; *allid har du staaet mig imod, skjönt du var en Hedning, men (dog) have vi lidt stort Tab ved din Troesforandring; för tyede alle Folk til vor Beskjermelse og Hjelp, men nu er du som de der ville os det værst, og skal det viet gaae ilde, dersom du ikke vil vende tilbage til Troen paa mig; da skal jeg endnu (fremdeles) have Tilsyn med eders Forfatning. F.*

hafa vilja, ok bað hann brott dragast sem skjótast frá sèr: en mín ferð tekst sem almáttigr guð vill[1]. Síðan þótti honum Þórr leiða sik á hamra nokkra[2], þar sem sjáfar straumr[3] brast í björgum: í slíkum bylgjum skaltu vera ok aldri or komast, utan þú hverfir til mín[4]. Nei, sagði Þorgils, far á brott, inn leiði fjandi; [sá mun mèr hjálpa, sem alla leysti með sínum dreyra[5]. Síðan vaknar hann, ok segir drauminn konu sinni. Aptr mundi ek setjast, segir hún, ef mik hefði svâ dreymt, ok eigi vil ek segja Jósteini draum þenna, ok eigi öðrum mönnum[6]. Nú kemr byrr[7], ok sigla þau út úr firði[8]; hafði Jósteinn skip fyrir framan siglu; ok sem þau koma or landsýn,[9] [tekst af byrr allr[9] ok velkjast þau úti lengi, svâ at bæði varð matfátt ok drykkjarfátt. Þorgils dreymdi, at hinn sami maðr kæmi at honum ok mælti: fór eigi sem ek [sagði þèr? Þórr talaði þá enn mart við Þorgils, en Þorgils rak hann frá sèr með hörðum orðum[10]. [Tekr nú at hausta[11],

[1]) hugðist hann svara í svefninum, *till. F.* [2]) bratta, *F, H, B*; mjök hán ok bratta, *meget höie og steile Klinte, K.* [3]) strönd, *B, C, D, H, L*; stormr, *F.* [4]) þó lengi í volki vera, ok kveljast í vesöld ok háska, nema þú gjörist minn maðr; *og dog omtumlet længe samt plages af Uselhed og Farer, undtagen du bliver min Mand (Tjener), F.* [5]) *fra* [guð mun mèr hjálpa, *Gud vil hjelpe mig, K*; ok á líta ferð vora, *og see til (befordre) vor Reise, till. F.* [6]) þvílíkan draum, *B, C, D*; hún kvað þetta eigi góða furðu ok kvað vel ráðit, því hann ætti fátt við Þór, *hun sagde, at dette ikke var noget godt Varsel, og at vel (Drömmen) var blevet rigtig udtydet, da han ei yndede Thor, till. F.* [7]) af landi, *till. K.* [8]) á haf, góðan byr, *ud paa Havet, ved god Vind, till. F, jfr. Anm.* [9]) tók af byr allàn, *B, C, D, K*; tekr af byri alla, *for-*

vender tilbage til Troen paa mig, men gjör du dette, skal jeg endnu sörge for dit Bedste. Thorgils svarede, at han aldeles ikke skjöttede om hans Omsorg, og bad ham snarest skynde sig bort, — men min Reise, sagde han, lykkes saaledes, som den almægtige Gud vil. Det syntes ham da, som om Thor förte ham paa en steil Klint, hvor Söens Ström brödes mod Klipperne, og sagde: Af saadanne Bölger skal du omgives, og aldrig slippe bort fra dem[64], med mindre du henvender dig til mig. Nei, svarede Thorgils, far bort, du lede Fjende! han skal hjelpe mig, som frelste alle med sit Blod. Derefter vaagnede han og fortalte sin Kone Drömmen. Hun sagde: Havde jeg havt saadan en Dröm, saa blev jeg tilbage, og ikke vil jeg fortælle den til Jostein eller til nogen anden. Nu fik de god Vind og seilede ud af Fjorden[65]. Jostein havde den Afdeling af Skibet, som var foran Masten, i sin Besiddelse. Strax da de havde tabt Landet af Sigte, ophörte al föielig Vind ganske[66], og nu dreve de saalænge om paa Havet, at baade Mad og Drikke begyndte at fattes. Thorgils drömte da at den

---

svandt enhver föielig Vind, F. [10]) *fra* [gat, þvíat þú hefir neitat mínu fulltingi ok ásjá; má enn vera at betrist um hag þinn, ef þú vill mik þiðast. Hann kvaðst þat aldregi vilja, þótt líf hans lægi við, bað úvin á brott dragast ok koma aldregi optar, ok vaknar hann eptir þat; *forudsagde, thi du har nægtet min Hjelp og Forsorg; det er endnu mueligt at din Tilstand forbedres, hvis du vil tye til mig. Thorgils svarede at han aldrig vilde det, om det end gjalt hans Liv; han sagde derimod at Fjenden skulde gaae sin Vei, men aldrig komme igjen; derpaa vaagnede han, F.*
[11]) útivistin harnar mjök, *Sölivet blev meget besværligt, F.*

ok mæltu sumir menn, at þeir [skyldi heita á Þór. Þorgils bannaði þat, ok sagði at menn skyldu missmíði á finna, ef nokkr maðr blótaði þar í skipi[1]. Við þessi orð treystist enginn á Þór at kalla. Eptir þetta dreymdi Þorgils at sami maðr kom at honum ok mælti: enn sýndist þat, hversu trúr þú vart mèr, er menn vildu [á mik kalla[2], en ek [hefi beint nú [fyri þínum mönnum[3], ok eru nú kommir at þrotum allir, ef ek duga þeim eigi[4]. En nú muntu taka höfn á sjö nátta fresti, ef [þú hverfr til mín [með nokkurri alvöru[5]. Þó ek taki aldrei höfn, segir Þorgils, þá skal ek þèr ekki gott gjöra[6]. Þórr svarar: þótt þú gjörir mèr aldrei gott, þá gjald þú mèr þó góts[7] mitt[8]. Þorgils [hugsar, hvat um þetta er, ok veit nú, at þetta er einn uxi, ok var þetta þá kálfr, er hann gaf honum[9]. Nú vaknar

[1]) *fra* [mundu blóta Þór til byrjar; kváðu betr þá hafa farit ráð manna, er þeir blótuðu bann, ok kváðu ráð at fella þángat hugi sína. Þorgils segir: ef ek verð varr við þat, at nokkr maðr blótar ok gjörist guðníðíngr, þá skal ek þat harðliga hefna; *at de skulde ofre til Thor, for god Vind; de sagde at det havde gaaet Folk bedre i den Tid, da man dyrkede ham, og sagde det vilde være raadeligt at vende sit Sind derhen. Thorgils sagde: Hvis jeg mærker at nogen Mand ofrer og gjör sig til en Gudsforræder, da skal jeg haardelig straffe det, F.* [2]) mik þrðast, *F;* en þú bannaðir þat öllum, *men du forböd alle det, till. K.* [3]) *fra* [skyldi þó hafa beint fyri þeim, *jeg skulde dog have hjulpet dem tilrette, K.* [4]) fyrir yðr, því at margir eru nú skipverjar þínir at bana komnir; *for eder, thi mange af dine Skibsfolk ere nu nær ved at omkomme, F;* fyri þ. m., er þeir voru at þrotum komnir, ef ek dygða þ. e., *for d. M., da de manglede alt, hvis jeg ikke havde hjulpet dem, J, jfr. Anm.;* erut þèr þó at þrotum komnir allir, ef ek duga yðr ekki, *I ere dog alle i den yderste Mangel,*

samme Mand kom til ham, og sagde: Gik det ikke, som jeg sagde dig? Thor talte da paa ny meget for Thorgils, men denne jog ham fra sig med haarde Ord. Da det nu kom ud paa Efteraaret, yttrede nogle, at man skulde gjöre Löfter til Thor. Thorgils forböd det, og forkyndte med det samme, at hvis nogen der paa Skibet ofrede paa hedensk Viis, skulde han komme til at undgjelde derfor[67]. Formedelst dette Forbud vovede ingen at paakalde Thor. Derefter drömmer Thorgils at samme Mand kom til ham og sagde: End engang har du viist, hvor tro du var mig, da andre vilde paakalde mig; jeg har hjulpet dine Folk til rette, men nu vil de snart komme i den yderste Mangel, hvis jeg ikke staaer dem bi. Alligevel skal du komme i Havn efter 7 Nætters Forlöb, hvis du endelig, for Alvor, henvender dig til mig. Skjönt jeg aldrig naaer Havn, svarede Thorgils, skal jeg dog ikke gjöre dig det mindste Godt. Thor sagde da: Om du end ikke vil gjöre mig noget Godt, saa lad mig dog faae det Gods som tilhörer mig. Thorgils betænker, hvad dette monne være, og besinder sig nu paa, at dette var en Oxe, som han havde tilegnet Thor, medens den endnu var en Kalv[68]. Saa-

hvis jeg ikke kommer eder til Hjelp, K. [5]) af alvöru geði, *K; fra næstforrige* [ef þú vilt mik athyllast, *till. F.* [6]) nè til þín leita um neina stoð, ok ef þú kemr optar, skal ek gjöra þèr nokkra skömm, *eller tye til dig om nogen Hjelp, og hvis du kommer tiere; skal du faae Skam, till. F.* [7]) fè, *J.* [8]) þat ek á, ok þú hefir mèr heitit, *hvilket jeg eier og som du har lovet mig, till. F.* [9]) brakti hann með mörgum orðum, ok við þat fór hann á brott.

Þorgils, ok ætlar nú[1] at kasta utanborðs uxanum. En er Þorgerðr [verðr þess vís, falar hún uxann, því henni var vistafátt. Þorgils sagðist vilja únýta uxann [ok engum selja. Þorgerði þótti nú illa. Hann lèt kasta uxanum útbyrðis[2], ok kvað eigi kynligt, þó illa færist, er fè Þórs var innbyrðis.

22. [Þau eru nú úti um hríð[3], ok höfðu harða rèttu[4]. Þórarinn[5] var knárstr maðr annar en Þorgils. Hann var tvítugr at aldri. Þat er sagt, at þeir brutu skipit[6] undir[7] Grænlands jöklum[8], í vík nokkurri, við sandmöl[9]; tók skipit í sundr í efra rúmi; menn hèldust allir, ok [svâ fè[10]; bátr var ok heill; stafn rak upp við syðra land; þá var vika til vetrar. Jöklar miklir gengu tveim megin[11]

Þorgils vaknar, ok hugsar, hvat hann muni þar eiga, ok nú man hann, at hann gaf fyri laungu Þór kálf einn. Þorgils segir þetta Þóreyju, ok var þetta þá gamall oxi, ok kvað aldregi þat skyldu innanborðs, er hans kanna væri á, ok segir hann því þar hverfa mundu um skipit. Hún kvað þat vel til fundit; *skjeldte ham ud med mange Ord, og derved jagedes han bort. Thorgils vaagnede og grublede derpaa, hvad Thor vel eiede der, og erindrer da, at han for lang Tid siden havde givet Thor en Kalv. Thorgils fortæller dette til Thorey, og Kalven var da bleven til en gammel Oxe; han sagde at det slet ikke (fremdeles) skulde være der inden borde, som Thor kunde kjendes ved (som Eiendom), samt bemærkede, at det vel var derfor, at han sværmede om (paa) Skibet. Hun sagde at det var vel betænkt, F.*

[1]) at morgni, *næste Morgen, till. K.* [2]) *fra* [hún reiddist við orð hans, ok er eigi undarligt, þó illa takist, er Þórr vor er svâ svívirðr, ok mikit munu menn nú verr kunna fyri sèr, en þá menn sæmðu hann í mörgum hlutum. Þorgils hirðir ekki um orð hennar, ok lèt skjóta útbyrðis oxanum; *hun blev vred over hans Ord: og (sagde hun), det er ikke underligt at*

snart Thorgils vaagnede, beslutter han at lade kaste Oxen over Borde. Men da Thorgerde fik dette at vide, forlangte hun at faae Oxen til Kjöbs, thi hun havde kun lidet Forraad af Födemidler. Thorgils svarede, at han vilde forspilde Oxen, men ikke sælge den til nogen. Thorgerde var ikke vel tilfreds hermed. Thorgils lod Oxen kaste i Havet, og sagde, det var ingen Under at Reisen ikke lykkedes, saa længe Thors Kvæg var inden borde.

22. De dreve endnu en Tid lang om i Söen, og havde tit haardt Veir. Thoraren[69] var den raskeste af Mandskabet, næst efter Thorgils; han var da 20 Aar gammel. Det fortælles, at de forliste Skibet under Grönlands Isbjerge, i en Vig, ved en sandig Strandbred[70]. Skibet gik fra hinanden i det överste Rum; dog reddedes alle Folkene, saavel som ogsaa Godset. Skibsbaaden blev og heel. Skibets Forstavn drev op til den sydligere Kyststrækning[71]. Dette skete en Uge för Vinterens Begyndelse[72]. Paa

det gaaer (os) ilde, naar vor Thor saaledes forhaanes; Folk maa nu være meget ukyndigere (uforstandigere) end för, da man ærede ham paa mange Maader. Thorgils bryder sig ikke om hendes Tale, K. ³) III mánuðr voru þeir í hafi, *tre Maaneder vare de paa Havet, till. F.* ⁴) útivist, *J;* ok litla byri, *næsten ingen föielig Vind, till. F.* ⁵) son Jósteins, *Jostens Sön, till. F.* ⁶) sitt síð dags, *deres (Skib), silde paa Dagen, F.* ⁷) við, *J.* ⁸) jökul, *J;* óbygðum, *Örkenen, M.* ⁹) sandfjöru, *J, M; fra* [Nokkuru eptir þetta komu þeir undir Grænlands jökla, í úbygðir, ok brutu þar skipit í einni vik, *K.* ¹⁰) fè allt, *B, C, D, H;* fè, *F, J.* ¹¹) til, *till. C, D.*

víkrinnar[1]. Þeir gjöra sèr nú skála[2], ok í Þverþili; búa nú sínum megin[3] hvârir. [Mjöl nokkut höfðu þeir til atvinnu sèr; henda ok af selum[4], ok eiga þat allir saman. Dautt var fè þeirra flest[5]. Þorgils mönnum varð betri hluti af veiðifángi; varð hann lengrum[6] hlutsælli. Hann bað sína menn vera hljóðláta ok siðsama[7] á kveldum, ok halda vel trú sína. [Þórey var mjök þúngut[8]. Þat er sagt, at Jósteinn ok hans menn[9] gjörðu mikit um sik, ok höfðu [náttleika með háreysti[10]. [Nær vetrnóttum varð Þórey lèttari at sveinbarni, ok hèt Þorfinnr[11]; hún[12] bjargaðist[13] lítt við þá fæðu er til var. [Þorgils hafði útróðrarmenn[14] með þrælum Jósteins. Líðr nú á vetrinn, ok dregr at jólum.

---

[1]) en til vestrættar væntu þeir bygðar, *men mod (i) Vestkanten (den vestlige Himmelkant) ventede de beboede Egne; (troede de at Bygden skulde ligge), till. F, jfr. Anm.* [2]) allir saman, *till. F.* [3]) þilsins, *till. F.* [4]) rekum slíkt er þeir fengu, *F; fra* [mjök lítit hafa þ. t. a. s. af selum, *C;* hvölum ok fiskum, *Hvale og Fiske, till. M.* [5]) hirðslur þeirra voru í skála þeirra, *deres Gjemmer vare i deres Bolig, till. F.* [6]) laungum, *C, H;* um flest, *F.* [7]) síð, *silde, till. F.* [8]) Þóreyju húsfreyju var mjök framat, ok var hún lítt heil, *F; udel. K.* [9]) voru laungum úti síð á kvöldum, *vare jævnlig ude silde paa Aftenen, till. F.* [10]) leika, *Lege, J;* knattleika, *Boldspilslege, M;* Jósteinn mælti eitthvört sinn við Þorgils, kvað sèr þykja mikinn mun veiðifángsins. Þorgils kvað þá eigi einn veg rækja: þvíat þèr haldit lengr við á kvöldum, en vèr erum at fyrri. Jósteinn vildi þá skipta láta öllu veiðifángi, ok svå var gjört, ok varð Þorgils jafnan hlutsælli, ok skortir þá hvåruga. Svå er sagt at fátt var með þeim; voru þeir Þorgils spakir ok hljóðir, en hinir höfðu náttleika með miklu erfiði ok háreysti; *Jostein talte engang med Thorgils og sagde at han syntes at Udbyttet af deres Fangst var heel forskjelligt; Thorgils*

begge Sider af Vigen fremragede store Isbjerge. De opförte nu en stor Hytte, som blev deelt tvers igjennem ved et Skillerum af Bræder. Ethvert af Partierne opholdt sig paa sin Side af dette Skillerum. Noget Meel havde de til deres Næring; de fangede og nogle Sælhunde, som anvendtes til fælles Brug. Det meste af deres Kvæg var omkommet. Thorgils's Karle vare heldigere i Fangsten, og det bedste faldt gjerne i hans Lod. Han bad sine Folk være stille og sædelige om Aftenen, og holde fast ved deres Tro. Thorey var höifrugtsommelig. Man siger at Jostein og hans Folk gjorde megen Stöi og vare meget höiröstede ved de natlige Lege som de holdt. Henimod Vinterens Begyndelse blev Thorey forlöst med et Drengebarn, som blev kaldet Thorfinn[73]; hun næredes kun lidet af den Föde, som de der havde. Thorgils lod sine Karle roe ud at fiske med Josteins Trælle. Det lider nu hen paa Vinteren, og Julen nær-

bemærkede at de dreve den ikke paa samme Maade, „da I blive længere ved i Aftenstunden, men vi ere tidligere paa Færde." *Jostein vilde da at man skulde dele hele Fangsten, og det gik for sig; dog fik Thorgils tit en bedre Lod, men ingen af Parterne led Mangel. Man siger at der ikke var noget ret Venskab mellem dem. Thorgils og hans Mænd vare spagfærdige og stille, men de andre holdt Lege om Natten med megen Anstrængelse og Skrigen, K.* [11]) *fra* [þórey ol sveinbarn at vetrnóttum; var þat vatni ausit ok nefndr þorfinnr; *Thorey födte et Drengebarn ved Vinternætternes Begyndelse; det blev overöst med Vand og kaldt Thorfinn, K.* [12]) hann, *han, B, C.* [13]) hjúkraðist, *F.* [14]) þórarinn Jósteinsson hafði úti róðra, *Thoraren Josteinsön drev Havfiskeriet, F.*

Þorgils biðr menn hljóða vera, ok fara snemma í rekkju. Jólamorgin var veðr gott, ok voru menn[1] úti um daginn, ok heyrðu óp mikit í útnorðr, ok kemr annar dagr[2] í jólum. Þorgils háttar[3] snemma, [ok er þau höfðu sofit dúr, kom Jósteinn inn, ok hans menn, ok er heldr mikit um þá[4]. Ok er þeir voru niðrlagstir, er drepit högg mikit á dyr. Þá mælti einn þeirra: góð tíðindi munu nú vera, ok hljóp út, ok [varð hann þegar ærr, en[5] um morguninn deyr hann. Svâ ferr annan aptan, at maðr ærist[6], ok kallast sjá hinn hlaupa at sèr, er áðr dó. Eptir þat kom sótt í lið Jósteins, ok deyja VI menn. Þá tekr Jósteinn sótt[7], ok deyr hann. Síðan eru þeir kasaðir í mölinni[8]. Þorgils [ræðir um við sína menn, ok bað þá við sjá slíkum fádæmum[9]. Á bak jólum gengu þessir menn allir aptr[10]. [Þá tók Þorgerðr

---

[1]) þeir þá lengi, *de da længe, F.* [2]) aptan, *F.* [3]) náttar, *F.* [4]) lið þeirra, ok búast til matar. Þorgerðr var í öllu háreysti með þeim, ok var hún sterk sem karlar, ok er þau eru at mat, þá er drepit á dyr mikit högg ok snjallt; *deres Flok stöiede meget og skulde til at spise. Thorgerde deeltog i al Tummel med dem, og var saa stærk som en Karl; i det de spiste, bankedes der paa Dören med et dygtigt og lydeligt Slag, F.* [5]) *fra* [þykir þeim er inni voru fresta innkomu hans. Nú gánga þeir Jósteinn út, ok er sá þá ærr, er úti var; *tyktes de som vare inde, at det varede længe, inden han kom tilbage; Jostein og hans Folk gaae ud, da var den gal, som var ude, K.* [6]) ok deyr skjótt, *og döer hastig, till. F.* [7]) hinn XIIta dag jóla, en Þorgerðr sitr yfir honum ok lýr hann sótt, *den tolvte Dag i Julen, og Thorgerde sad (vaagede) over ham; han overvældedes af Sygdommen, till. K.* [8]) *saaledes B, F, H, J, K;* mjöllinni, *Sneen, A, E, G, C, D, B.* [9]) hèlt þá sínum mönn-

mede sig. Thorgils bad Folkene at være stille, og gaae betimeligen til Sengs[74]. Julemorgen var det godt Veir, saa at Folk vare ude om Dagen; da hörte man et stort Skraal fra Nordvest[75]. Anden Juledag gik Thorgils tidlig i Seng. Da han og hans Folk havde faaet nogen Sövn, kom Jostein med sine Folk ind, og gjorde temmelig megen Stöj. Da de havde lagt sig til Hvile, hörtes et stærkt Slag paa Dören. Da sagde een af dem: Nu faae vi vist gode Tidender; han löb ud, men blev strax rasende, og döde Morgenen efter. Det gik og saaledes den næste Aften, at en anden blev rasende, og sagde, at han saae den, som nylig var död, komme löbende imod sig[76]. Derefter opkom Sygdom blandt Josteins Folk, og 6 Mænd döde. Dernæst blev Jostein angrebet af Sygdommen, og döde ligeledes deraf. Alle disse Lig bleve nedgravede i Sandet[77]. Thorgils talte til sine Mænd, og bad dem see til at undgaae saadanne næsten uhörte Ulykker. Efter Julen begyndte alle de Döde at gaae igjen[78]. Thorgerde blev da syg og döde, og derpaa, den ene efter den anden, de övrige af de Mænd som havde været i Josteins Fölge. Thoraren

---

um öllum, ok ræðir jafnan um við þá at þeir sè hljóðlátir ok siðsamir; bað þá láta sèr annars víti at varnaði verða, minnast à guðliga hluti ok fremja nú skynsemð um kristnihald sitt ok saungva; *beholdt da alle sine Mænd, og formanede dem jævnlig til at være rolige og sædelige, samt bad dem om at lade andres Plager tjene dem til Advarsel, men tænke paa gudelige Sager, og bære sig fornuftig ad med Iagttagelse af Christendommens Skikke og Sange, K.* [10]) ok einna mest Þorgerðr, *og især Thorgerde, till. F.*

sótt ok andast[1], ok þar næst hverr at öðrum þeirra manna er með Jósteini höfðu verit. [Þórarinn lèzt síðast[2]. Voru nú allmiklar aptrgaungur, ok sóttu mest Þorgils. Öll voru þau dauð í miðja Gói[3]. Ekki mátti Þorgils ok hans menn í brott færast, meðan aptrgaungur voru sem mestar. Í þenna hluta skálans gengu þau mest aptr er þau höfðu átt. [Þorgils lèt[4] brenna þau öll á báli, ok varð þaðan af ekki mein af aptrgaungum[5]. Nú líðr [á vetrinn[6], ok máttu þeir [eigi brott leita[7] fyrir ísum, ok fengu sèr vistir um sumarit. Annan vetr[8] andaðist Guðrún, systir Kols, [ok gróf Þorgils[9] hana undir rúmi sínu, ok er vorar, megu þau ekki í brott komast[10].

23. Þat er[11] eitthvert sinn[12], at Þórey sagði draum sinn Þorgilsi, at hún kvaðst sjá fögr hèröð ok menn[13] bjarta: ok get ek at vèr leysimst[14] [brott or þessum vandræðum[15]. Þorgils svarar: góðr er draumr þinn, ok þó [ekki úlíkast[16], at viti til annars

---

[1]) *udel. F, samt J.* [2]) af liði Jósteins; var hann grafinn undir skipshræinu, *af Josteins Folk; han blev begravet under Skibsvraget, F; fra* [Þorgerðr tók líka sótt ok andaðist síðast; *Thorgerde blev ogsaa syg og döde allersidst, J.* [3]) Þorgils segir þá at Þorgerðr hefði lið sitt allt, ok hún þurfti þá ekki fleira at kalla, ok eptir þat lètti af sóttinni; *Thorgils sagde da at Thorgerde nu havde (samlet) sit hele Fölge, og behövede da ikke at kalde flere (til sig); derefter aftog (ophörte) Sygdommen, till. F.* [4]) en þó gengu þeir í hinn hlut skálans, ok sótti Þorgerðr konur mest, ok er svá hafði fram farit um hríð, þá lèt Þorgils; *men dog gik de (tillige) i den anden Afdeling af Huset. Thorgerde forfulgte mest Kvinderne, og da dette havde gaaet saaledes en Tid, F.* [5])

var den sidste som döde[79]. Gjengangerne toge saaledes temmelig Overhaand, og anfaldt især Thorgils. Alle hine Dödsfald vare skete inden Midten af Maaneden Goe[80]. Medens Gjenfærdenes Uvæsen var paa det höieste, kunde Thorgils og hans Folk ikke flytte fra Stedet. Det spögede mest i den Deel af Hytten, som Jostein og hans Folk för havde beboet. Thorgils lod dem da alle brænde paa et Baal[81], og siden mærkedes ikke noget til Gjengangerne. Nu led det ud paa Vinteren, men Isen forböd dem dog alle Forsög til Bortreise. Næste Sommer samlede de sig en deel Levnetsmidler. Den fölgende Vinter döde Gudrun, Kols Söster, og Thorgils begravede hende under sin egen Seng[82]. Da Vaaren begyndte, var det endnu ikke muelig for dem at slippe bort[83].

23. Engang fortalte Thorey sin Mand Thorgils en Dröm hun havde havt, hvori hun syntes at see vidtstrakte skjönne Egne og skinnende Mænd[84], og formoder jeg, sagde hun, at vi snart forlöses af denne Vaande. Thorgils svarede: God er din Dröm, og dog

þeir Þorgils höfðu skip á stokka sett, ok mjök gjört at öðru, ok höfðu hvårirtveggja at skipsbúnaði verit; *Thorgils og hans Mænd havde havt et Skib (stor Baad) paa Stabelen (i Bygning) og gjort meget ved (istandsat) et andet; begge Partier havde beskjæftiget sig med Skibsbygning, till. F.* 6) hávetrinn, *K*; mjök, *till. B, C, D, H.* 7) þó eigi á brott komast, *dog ikke komme bort, F, J.* 8) eptir, *till. F.* 9) Kolr grefr; *Kol begrov, F.* 10) leysast, *K.* 11) enn, *till. F.* 12) sem optar bar at, *som tiere skete, till. F.* 13) fagra ok, *skjönne og, till. F.* 14) treystumst snart, *B, C, D, H*; senn, *K.* 15) ánauðum, *K*; *fra* {hèðan i burt or ánauð þessari, *F.* 16) eigi úlíkari, *F.*

heims, [ok munir þú eiga gott fyrir höndum, ok munu helgir[1] menn hjálpa þèr fyrir hreint[2] líf ok mannraunir. Hún bað hann brott leita or óbygðum, ef þeir mætti. Þorgils kvaðst eigi [yfir þat sjá[3]. Hún lá í rekkju laungum, ok einn góðan veðrdag segir Þorgils at þeir muni gánga á jökla[4], ok vita, ef þeir sæi nokkut leysast ísinn. Þórey kvaðst þess ófús at hann færi frá henni; hann kvaðst skamt fara mundu[5]. Þrælarnir skulu róa at veiðifángi, en Þórarinn briti skal ýta, ok vera síðan hjá Þóreyju. Þeir Þorleifr, Kolr ok Starkaðr beiddust at fara með honum. Þorgils kvað þá forustulaust heima[6], en kvaðst eigi vel trúa þrælum. Þeir fóru allir á jökla. Þorgils hafði þolöxi í hendi ok gyrðr sverðinu jarðhúsnaut. [At nóni dags[7] sneru þeir aptr; gjörði þá á veðr hart. Þorgils fór fyrir ok hitti vel leiðina; koma til skálans ok sá eigi skipit; gengu (svâ) í skálann; voru í brottu allar kistur[8] ok [svâ menn[9]. Þorgils mælti: nú munú ill efni í. En er þeir komu innar í skálann[10], heyrðu þeir snörgl[11] nokkut til rekkju Þóreyjar; ok er þeir komu þar, sjá þeir at hún var öndut,

[1]) hluta, ok muntu eiga fyrir höndum fagra staði, ok munu dýrðligir, *F.* [2]) gott, *F.* [3]) sjá ráðrúm til þess, *see Udvei dertil, B, H, J;* sjá ráð þar til, *see Raad dertil, G, K.* [4]) upp, *op paa, till. F.* [5]) hún kvað hann ráða mundu enn sem fyrr; *hun sagde at han vel vilde (skulde) raade (herfor) ligesom forhen, till. F.* [6]) ef eigi væri nokkr þeirra hjá Þóreyju; *hvis ikke een af dem var hos Thorey, till. F.* [7]) þeir gengu til eikta, ok höfðu farit árla morguns, ok er nón var dags, þá; *de gik og havde taget af Sted tidlig om Morgenen o.s.v. (see Anm.), F.* [8]) Þór-

er det ikke urimeligst at den hentyder paa en anden Verden, samt at du der har Godt i Vente, og at hellige Mænd skulle hjelpe dig for dit rene Levnets og mange haarde Trængslers Skyld. Hun bad ham söge at komme bort fra denne Udörken, hvis de kunde. Thorgils svarede, at han ikke endnu saae nogen Udveie dertil. Hun holdt for det meste Sengen. En Dag, da Veiret var godt, siger Thorgils de vilde gaae op paa Jöklerne, for at eftersee, om Isen lösnedes noget fra Landet. Thorey sagde, det var hende ukjært, at han forlod hende; han svarede, at han kun vilde gaae et kort Stykke Vei derfra. Trællene skulde roe ud paa Fiskefangst, og Avlsforvalteren Thorarcn skulde hjelpe dem at trække Baaden ud paa Vandet, og siden være hos Thorey. Thorleif, Kol og Starkad udbade sig at maatte fölges med Thorgils, men han anmærkede, at saa manglede man Forsvar hjemme: thi Trællene, sagde han, kan jeg ikke vel troe. Desuagtet gik de alle op paa Jöklerne. Thorgils havde en Bulöxe i Haanden, og Sværdet fra Jordhuset ved sin Side. Henved tre Timer efter Middag[85] vendte de tilbage, og fik da et haardt Veir. Thorgils gik foran, og fandt Veien meget vel. De kom nu til Hytten, men saae ikke Baaden, og da de kom ind i Huset, vare alle Kister og Mennesker borte. Da sagde Thorgils: Her er

eyjar, *till. C.* 9) var svipt fénu, ok mennirnir á brott; *alt Gods var borttaget o. s. v., F.* 10) var þar myrkt, *var der mörkt, till. F.* 11) snörl, *B, D, F, J, H, K*; snorl, *C.*

en sveinninn saug hana dauða; [leituðu þeir um hana, ok fundu ben litla[1] undir hendinni sem [mjófum knífsoddi[2] hefði stúngit verit; [mjök var þar [allt blóðugt[3]. Þessa sýn hafði Þorgils svâ sèt, at honum þótti mest harmr í vera[4]; brott var sópat öllum vistum. Um nóttina vill Þorgils vaka yfir sveinanum, ok kvaðst eigi sjá[5] at hann mætti álengðar lifa; [ok þiki mèr þat allmikit, ef ek má ekki honum hjálpa; skal þat nú fyrst taka til bragða, at skera í[6] geirvörtuna, ok svâ var gjört; fór fyrst or blóð, [síðan blanda, ok lèt eigi fyrr af, en or fór[7] mjólk, ok þar fæddist sveinninn [upp við þat[8]. Þeir Þorgils sóttu fast at veiði-

---

[1]) Þorgils leitar um hana, ok finnr einstaðar at harðnat var holdit ok ben litit, *Thorgils eftersaae hende, og fandt etsteds at Kjödet var blevet haardt (stivt) og at der var en liden Vunde, F*; þeir leituðu um hennar líkama eptir benjum, *de sögte efter Saar paa hendes Legeme o. s. v., K.* [2]) mjófu járni, *et smalt (Redskab af) Jern, K.* [3]) alblóðúgt, *E; i* rúminu, *i Sengen, till. F; fra næstforr.* [rúm hennar allt var mjök blóðugt, *hendes hele Seng var meget blodig, K.* [4]) grafa þeir hana hjá Guðrúnu. Þorleifr leggr á alla stúnd at gleðja föður sinn; *de begrove hende hos Gudrun; Thorleif gjorde sig al Flid for at opmuntre (tröste, glæde) sin Fader, till. F;* hurðirnar höfðu þeir ok frá tekit húsunum, ok hvílutjaldit var í burtu, *de havde ogsaa taget Dörrene fra Husene, og Sengeomhænget var ligeledes borte, till. F.* [5]) ráð til, *Raad dertil, till. K.* [6]) *saal. B, H;* af mèr, *af mig, A; udel. C, D, E;* á, *har G havt, men det er senere forandret til* at mèr; *jfr. Anm.* [7]) *fra næstforrige* [nema mikit væri til unnit, ok vill hann eigi at þat deyi; lætr hann nú saxa á geirvörtuna á sèr, ok kemr þar blóð út; síðan lætr hann tegja þat, ok kom þar út blanda, ok eigi lèt hann af fyrr en þat var; *uden en særdeles Anstrængelse, og vil han ikke at Barnet skal döe; han lod derfor sin Brystvorte saare og siden strække; först kom Blod derud af, dernæst en*

noget ondt paa Færde. Men da de traadte noget længere ind i Hytten, hörte de et Slags rallende Lyd fra Thoreys Seng, og da de kom nærmere, saae de at hun var död, og at Barnet diede sin Moders Lig[86]. Ved nöiere Eftersyn fandt de at hun havde et lidet Saar under den ene Arm, som om det var stukket med Spidsen af en smal Kniv, og alt var der ganske overblödet. Dette Syn bragte Thorgils störste Hjertesorg af alle som han indtil den Tid havde seet. Alle Födevarer vare reent borttagne. Om Natten vilde Thorgils vaage over Barnet, endskjönt han sagde at han ikke saae nogen Mulighed til at det kunde friste Livet fremdeles, og dog, sagde han, vil det falde mig meget tungt, hvis jeg ikke kan redde Drengen; nu skal det först forsöges at skjære i min ene Brystvorte. Da dette blev gjort, kom der först Blod ud, siden en blandet Vædske (lignende Valle) og man lod ikke af förend der kom Melk frem, hvorved Drengen blev ernæret[87]. Thorgils og hans Folk

---

blandet Vædske, og han holdt ikke op, för end den blev, K.; fra det senere [þareptir blátt vatn, ok síðan hvítnaði með mjólkrilt, ok lèt hann svå sveininn sjúga sik, ok þar á fæddist hann; *derefter blaat Vand (en blaa Vædske), som siden blev hvidt, med Melkefarve, og lod han da Drengen patte sig, hvorved denne opfödtes, K.* [8]) á, *B, C, D, H, J;* við, *F;* ok um nóttina trúði hann sèr eigi til vöku, fyrr en hann lèt glóð undir fætr sér. Þat er sagt at þeir Snækollr ok aðrir þrælar höfðu skipit í brott tekit. Ketil hinn meira höfðu þeir, en lítill ketill var eptir, er Þórey hafði átt, ok flykkisstúfr einn; ok svå nafrar í burt voru, sem í tólakistunni höfðu verit. Þórarinn briti var ok á brott horfinn. Þeir Þorgils eru þar enn nokkra hríð; *og om Natten var han selv ikke sikker paa at kunne vaage, förend han lagde*

fángi[1], ok gjörðu sèr einn húðkeip[2] [ok bjuggu innan með viðum[3].

24. Einn morgun er þorgils einn úti, ok sèr í vök [rekáld mikit[4], ok þarhjá tröllkonur tvær[5], ok bundu byrðar miklar[6]. þorgils hleypr til þángat, ok hafði sverðit jarðhúsnaut[7], ok höggr til annarrar með sverðinu, í því er hún færist undir byrðina, ok rekr af henni höndina[8]. Byrðin fèll niðr, en hún hljóp í brott. Síðan taka þeir rekaldit[9], ok [eru þá vistir nógar[10]. [Síðan losnar[11] ísinn, ok leitar þorgils ok hans menn [þá í brott, ok komast til Seleyra[12] um sumarit[13], ok voru þar um vetrinn. At sumarmálum fóru þeir þaðan, [komu við[14] ey

---

(brændende) Glöder under sine Födder. Det fortælles at Sneekoll og de andre Trælle havde taget Skibet bort. Den större Kjedel havde de faaet med, men en liden Kjedel, som Thorey havde eiet, var tilbage, tilligemed en Stump af et stort Stykke Kjöd. Navrene, som havde været i den Kiste, hvori Værktöi forvaredes, vare ogsaa borte. Thoraren Bryde var ligeledes forsvunden. Thorgils og hans Mænd vare der endnu nogen Tid; till. F.

[1]) (veiðifaungum), ok verðr þeim mjök ekki mein at öðrum úvættum; leita þeir enn við at gjöra sèr farkost, ok eru nú smíðartól heldr fá; ..... *og fik ingen Skade af nogen Uvætter (onde Væsener); de forsögte paa ny at skaffe sig et Fartöi, men Redskaberne dertil vare nu vel faa, till. F.* [2]) or skinnum ok trjám, *till. K;* á honum rèru þeir til veiðiskapar; *paa den roede de ud til Fiskefangst, K.* [3]) líðr nú á sumarit, ok sjá menn ekki um vistafaung brýnligt; þeir bjuggu um húðkeipinn ok .... ok byrgðu, ok lifðu nú við reka ok smádýri íkorna; *nu lider det ud paa Sommeren, og det saae ikke ud til at Levnetsmidler kunde skaffes; de forvarede Skindbaaden vel .... (her er et uudfyldt Sted i Haandskriftet, hvor adskillige Ord i Originalen ei have kunnet læses af Afskriveren) og dækkede den til (skjulte*

sögte Fiskefangsten med megen Iver, og gjorde sig en Skindbaad, hvis indvendige Bygning var af Træ[88].

24. En Morgen er Thorgils ene ude, og seer i en Vaage et stort Södyr opdrevet, og derhos tvende Troldkoner (vilde Kvinder), som bandt store Bylter sammen (af Dyrets Kjöd)[89]. Thorgils löb did med Sværdet fra Jordhuset i Haanden, og hug til den ene af dem, i det hun löftede Byrden paa sig, saaledes, at hun mistede Haanden. Bylten faldt ned, men hun selv löb bort. Siden toge de det opdrevne Södyr, og havde da tilstrækkelige Levnetsmidler. Derefter lösnedes Isen; da forsögte Thorgils og hans Mænd paa at slippe bort, ok kom den Sommer til Sælöre[90], hvor de forbleve den fölgende Vinter. Ved Som-

---

den) og levede nu af Vrag og Smaadyr (som) Egern, F. (jfr. Anm.) ⁴) reköld mikil, *K.* ⁵) í skinnkyrtlum, *i Skindkjortle, till. F.* ⁶) ákaflega stórar, *overmaade store, F.* ⁷) járnhausnaut, *J.* ⁸) uppi viðr öxlina, *(Armen) oppe ved Skuldren, till. F.* ⁹) rekann, *K; undir sjk, till. F.* ¹⁰) um tíma, *for en Tid, till. K; fra [* er þá eigi vistaskortr um vetrinn, ok er vorar, er mjök uppi vistin. Þorgilsi kvaðst leiðast þarvistin; *er der da ingen Mangel paa Föde i Vintertiden, men da Foraaret kom, vare Levnetsmidlerne næsten ganske fortærede; Thorgils blev da kjed af Opholdet der, F.* ¹¹) ok losnar nú, *og nu lösnes, F;* nokkut, *noget, till. K.* ¹²) Seleyja, *til Sælöerne, K;* Seleyjar, *til Sælöen, M.* ¹³) *fra næstforrige [* nú á brott, ok hafa með sèr ketilinn; fara nú fram með jöklunum, ok á ísinn at öðru hvöru, ok um sumarit komast þeir suðr til Seleyja á keipinum, en lítit máttu þeir hafa af faungum sínum. Þar fengu þeir sela nóga; *De toge nu af Sted, og havde Kjedelen med sig; de reiste langs med Jöklerne, og vexelviis (stundum) over Isen. I Sommertiden kom de sydpaa til Sælöerne paa Skindbaaden, men kunde kun före lidet med sig af deres Fangst (Reisetöi); der fangede de nok af Sælhunde, F.* ¹⁴) *saaledes F;* ok fundu, *funde, A, B, C, D, G, H, J.*

litla hálfum mánaði síðar; fundu þeir (þar) svartbaksegg, ok gáfu sveininum[1]; hann át hálft eggit[2]. Þeir spurðu, hví hann át eigi; hann svarar: Því spari ek minn mat, at þèr sparit yðvarn mat[4]. Þeir dragast nú[5] fram [með jöklinum[6], ok komu[7] at björgum bröttum; brýna upp skipinu[8], reisa þar tjald; ok[9] um morgininn gengr Kolr út, ok sèr eigi skipit[10], ok leggst síðan niðr, ok vill eigi segja Þorgilsi[11]. Litlu síðar kom Þorleifr út, [ok getr eigi um[12]. Þorgils kom út, ok sèr at skipit er á brottu, ok sagði þeim hvarf skipsins. Sèr ek nú ekki annat til, kvað Þorgils, en at tapa verði sveininum[13].

[1]) Þorfinni, *Thorfin, F; fra* [mánaði síðar komu þeir at einni lítilli ey, ok fundu þar svartbaksegg; þau gáfu þeir sveininum, því at bágt var mjök um matbjargir; *En Maaned derefter kom de til en lille Öe, og fandt der nogle Svartbagsæg; de gave Drengen dem, fordi det var meget vanskeligt for dem at skaffe Mad til Næring, K.* [2]) eitt, *eet, F.* [3]) ok eigi allt, *og dog ikke heelt, till. F.* [4]) *udel. F;* þeir voru á skipi sínu á náttum, en fóru á land um daga, ok fá þó lítit fáng, ok einn dag fundu þeir árarstofn einn, ok voru á rúnir þessar:

vaskaði ek dann [ðann, þann] sjá görði mèr
er ek þessa dró sára lófa,
opt úsjaldan meðan heim dragi [drægi];
ár at borði; hnauð-at rauða.

De vare paa deres Fartöi om Natten, men gik i Land om Dagen, og gjorde dog kun en ringe Fangst. En Dag fandt de en Stump af en Aare, hvorpaa disse Runer vare:

Den (Stump) vasked jeg med indvendig
meget tit, ömme Hænder,
da til Bord jeg trak medens hjem jeg drog;
denne Aare; Jern jeg dog ei hamred.

till. F. [5]) enn, *end paa ny, till. F.* [6]) jöklum, *Jökler, H;* jökl-

merens Begyndelse[91] toge de derfra, og en halv Maaned derefter anlöb de en lille Öe; der funde de et Svartbagsæg[92] og gave Drengen det. Han spiste kun det halve af Ægget. De spurgte, hvorfor han ikke spiste? Han svarede: Derfor sparer jeg paa min Mad, fordi I spare eders[93]. De arbeidede sig nu frem langs med Isblinken, og kom til steile Klinte. De trak her Baaden paa Land, og opsloge et Telt. Næste Morgen gik Kol ud og savnede Baaden, lagde sig igjen, og vilde ikke sige det til Thorgils. Kort efter gaaer Thorleif ud, og tier stille dermed. Tilsidst kommer Thorgils selv ud, seer at Baaden er borte og fortæller da de andre dens Tab. Jeg seer nu intet andet Raad, sagde han, end at Drengen maa ombringes. Thorleif svarede: Det bör ingenlunde skee. Thor-

---

unum, *C, J, K; fyri jöklana, F;* smámsaman, *lidt efter lidt, till. K.* ⁷) um síðir, *till. K.* ⁸) ok hafa þar dvöl, ok; *og tövede der noget, samt, till. F.* ⁹) á landi, ok sváfu af um nóttina, snemma; *paa Landet, og sove (deri) Natten over, tidlig, till. K;* ok höfðu nær aungar vistir, *og havde næsten ingen Födemidler, till. F.* ¹⁰) honum varð kynligt við; *han blev bestyrtet derover, till. F.* ¹¹) ok þykir áðr ærinn harmr hans, *og synes at hans Sorg var stor nok i Forveien, till. F.* ¹²) fór með öllu eins ok Kolr; leggst einnig niðr, ok leggr eigi neitt til; *bar sig ad i alt ligesom Kol; lægger sig ogsaa ned, men taler aldeles intet, till. K.* ¹³) þar skipit er tapat, því ekki munum vèr bera hann lengi á jöklunum í úbygð ok björgum sem fyrir hendi oss eru. Þorgils biðr þá at týna barninu, en þeim þótti úgott verk. Þorleifr tók þá barnit, ok biðr Kol at farga því; *da Skibet er tabt, thi vi ville ikke kunne bære ham længe i Örkenen, over de Jökler og Klipper som forestaae os. Thorgils bad dem om at ombringe Barnet, men de ansaae det for en ond Gjerning. Thorleif tog da Barnet, og bad Kol om at dræbe det, K.*

Þorleifr svarar: ekki er þat til. Hann bað þó þat skyldi gjöra. Taka þeir nú sveininn, [ok biðr Þorleifr Kol[1] tapa piltinum. [Eigi mun ek þat gjöra, segir Kolr, því ek veit at þegar af líðr Þorgilsi þetta, þá er honum þat hinn mesti harmr, en ek ætta Þorgilsi gott at launa[2]. Síðan fara þeir inn[3], ok láta úti eptir sveininn. Þorgils spurði þá, hvert þeir hefði drepit sveininn; þeir kváðu þat eigi vera. Hann [þakkaði þat fagrliga, er þeir höfðu svâ gjört[4]. Var þá sóttr sveinninn, ok var hann hjá Þorgilsi um nóttina.

Þá[5] sagði Þorgils[6] draum sinn: ek þóttumst vera [á þíngi staddr[7] á Íslandi; þótti mèr sem við Ásgrímr Elliðagrímsson togaðim [eina haunk[8], ok [misti hann[9]. Þorleifr svarar: þar muntu enn koma til Íslands, ok skipta málum við hann, ok mun þèr þat betr gánga. Svâ má vera, segir

[1]) Kolr bað Þorleif, *Kol bad Thorleif*, *F.* [2]) *fra* [þat sómir mèr eigi, sagði hann, ok skal ek eigi þat gjöra ok því er betr. Kolr *segir*: fyri því skal ek eigi týna honum, at ek hefi lengi verit með Þorgilsi, ok á ek honum margt gott at launa, ok ef týnt er sveininum, þá mun honum svâ mikit þykja, at eigi er sýnt, at hann lifi eptir; *det sömmer mig ikke, sagde han, og jeg skal ikke gjöre det, og er det bedre. Kol sagde: Af den Aarsag skal jeg ikke ombringe ham, at jeg har været længe hos Thorgils, og har ham meget godt at takke, men hvis Drengen dræbes, vil det falde ham saa tungt, at det ikke er vist, at han kan overleve det, F.* [3]) í tjaldit, *i Teltet, till. K.* [4]) þakkar þeim, ok kvað úsýnt, hversu hann væri: ok er gott til góðra drengja at taka, ok hafi þit firt mik miklum glæp, ok mundi ek aldregi síðan þykja dugandismaðr, ok svífr nú ýmsu á mik; *takker dem og sagde det var ikke godt at see, hvorledes han (selv) havde det: og er det godt at*

gils befalede ikke desto mindre, at det skulde gjöres. De toge nu Drengen, og Thorleif bad Kol at aflive ham. Kol svarede: Det vil jeg ikke gjöre, thi jeg veed at naar Thorgils besinder sig og den förste Hede er ovre, saa vil det blive ham til den störste Hjertesorg, men det er min Pligt, at vise ham al Erkjendtlighed. Derefter gik de ind, men lode Drengen blive ude. Thorgils spurgte, om de havde gjort det af med Drengen; de svarede at det var ikke skeet. Han takkede dem inderlig for at de havde handlet saaledes. Drengen blev nu hentet, og han var hos Thorgils om Natten.

Da fortalte Thorgils at han havde havt fölgende Dröm: Det forekom mig at jeg var til Thinge paa Island, samt at jeg der trak Reb med Asgrim Ellidagrimsön, og at han tabte[94]. Thorleif svarede: det betyder at du endnu skal komme til Island og have Retssager at afgjöre med Asgrim, som ville faae et bedre Udfald for dig. Det kan vel blive Tilfældet, svarede Thorgils. En anden Nat drömte Thorgils

---

holde sig til brave Mænd; I have holdt mig fra en svær Forbrydelse, thi havde jeg begaaet den, vilde jeg aldrig været bleven anseet for at være en Hædersmand, og vistnok gaaer mig nu meget over, F. [5]) um morguninn eptir, *den næste Morgen, K.* [6]) Þorleifi syni sínum, *till. K.* [7]) á alþíngi, *paa Landsthinget, F.* [8]) *saal. vor Text; K m. fl. har:* einn havtt, *en Hat;* einn hnött *en Kugle, C, D, L, J, M;* eina haunk, *en Hank (jfr. Anm);* ok allr lýðr horfði á, *og hele Folket saae derpaa, till. F.* [9]) hann misti hánkarinnar, *han mistede Hanken, F;* þótti mèr honum, verr vegna, *jeg syntes det gik værre for ham, K.*

þorgils[1]. Aðra nótt dreymdi hann, ok sagði[2]: ek þóttumst heima vera í Traðarholti, ok var þar fjölmennt; ek sá álpt[3] eina gánga eptir gólfinu, ok var blíðari við aðra en mik; þá hristi ek hana, ok var hún þaðan af miklu betr til mín. þorleifr svarar: þar muntu kvongast, faðir! ok [muntu lítt í fyrstu njóta[4] ástar hennar, ok mun þat [þó[5] vel dragast[6] [Enn dreymdi mik, segir þorgils, at ek væri[7] heima í Traðarholti[8]; ek sá á knè mínu enu hægra[9]; þar voru vaxnir fimm hjálmlaukar[10] saman, ok kvísluðust þaraf margir laukar, ok ofarliga yfir höfuð mèr bar [einn laukinn[11], en svâ var hann fagr sem hann hefði gulls lit. þorleifr svarar: sè ek draum þinn; þar muntu eiga fimm börn; frá þeim munu kvíslast margar ættir á Íslandi, en ek mun ekki þar aldr ala, ok mun ek auka ætt mína annarstaðar; en hinn fagri laukrinn mun merkja þat, at einhverr maðr mun frá þèr koma,

---

1) þótt nú þyki eigi líkligt, ok er vel ráðit; *skjönt det nu ikke synes rimeligt, og dette er vel udtydet, till. F.* 2) þorleifi, *til Thorleif, till. F.* 3) elft, *K.* 4) mun kona þín vera úng, ok muntu í fyrstunni missa; *du faaer en ung Kone, og du vil i Förstningen savne, F.* 5) svâ, *M.* 6) *fra* [lagfærast ok verða með framtíð allgott, *rettes og blive ret godt i Fremtiden, K.* 7) Hina III nátt dreymði þorgils enn, at hann þóttist, *den tredie Nat drömte Thorgils paa ny at han syntes at han var, F.* 8) ok kerti voru á knjá mèr ok favlcki [fölski, fölskvi] á hinu vinstra. Ok enn dreymði mik, at kona kæmi at mèr, ok kvað mik kominn í tún sitt; þykir mèr illa at þèr hafit etit egg þorfinns, ok hún segir mèr, at sveinar hennar hefði tekit skip vort. þorleifr svarar: þar munu vèr í burtu komast. Enn dreymði mik, segir þorgils, at ek væri heima

saaledes: Det forekom mig, sagde han, at jeg var hjemme i Tradarholt, hvor en Mængde Folk var forsamlet. Der saae jeg en Hun–Svane gaae hen ad Gulvet, som viste sig blidere mod andre end mod mig; da ruskede jeg den, og derefter holdt den meget mere af mig. Thorleif svarer: Det betyder at du vil gifte dig igjen, min Fader, og i Förstningen ikke elskes inderlig af din Kone, men siden hen vil det dermed blive meget bedre. End drömte jeg, siger Thorgils, at jeg var hjemme i Traderholt. Jeg saae til mit höire Knæ; derpaa vare fem Lögstilke voxne sammen, hvoraf mange særskilte Lög fremspirede; een af dem voxte saa höit, at den gik mig over Hovedet, og var saa skjön, som om den var guldfarvet. Dertil sagde Thorleif: Jeg indseer din Dröms Betydning: du vil komme til at avle 5 Börn, fra hvilke mange Slægter paa Island skulle nedstamme; der skal jeg dog ikke henleve min Tid, men forplante min Æt i et andet Land; men det deilige Lög

i Traðarholti; *og Lys (af Talg eller Vox) vare paa mit (höire) Knæ (eller: begge Knæer) og udbrændt Aske paa det venstre. Endvidere drömte jeg at en Kone kom til mig, og sagde at jeg var kommen paa hendes Toft (Hjemmemark). „Det mishager mig, (sagde hun), at I have spist Thorfins Æg"; ogsaa fortalte hun mig at hendes Svende (Drenge eller Tjenere) havde taget vort Fartöi. Thorleif svarede: Det betyder, at vi skulle slippe bort. Paa ny drömte jeg, sagde Thorgils, at jeg var hjemme paa Tradarholt, K.* [9]) *saal, B, H;* ægra, *A, E, G, udel, K.* [10]) hálmlaukar, *Halmlöge, F;* laukar, *Lög, H.* [11]) laukrinn, *F fra* [ein kvíslin, *K.*

[sá er[1] agætr mun verða[2]. [Ok þat gekk eptir[3] síðan, því[4] frá [þorgilsi er[5] kominn þorlákr biskup hinn helgi. [þorleifr mælti þá[6]: þat dreymdi mik, faðir! at mèr þótti þórný systir mín gefa mèr ostleif, ok voru af bárurnar. [þorgils mælti[7]: þar mun af hit harðasta af kostum okkrum, er af voru bárurnar. þá heyrðu þeir óp mikit[8]; [var þá kallat at íslendíngar skyldu taka skip sitt[9]; þeir gánga út[10] ok sjá tvær konur[11]; þær hurfu skjótt. Björn einn brauzt um í vök, ok var brotinn í hrammrinn. þorgils hleypr til, ok leggr björninn með sverði; dó dýrit af því lagi. þorgils hrífr þá til hlustanna, ok vill eigi at sökkvi dýrit; draga upp síðan[12] ok gjöra til. þorgils deildi þá stykki sèrhverjum þeirra, [ok má af slíku marka, hversu þúngan matarafla þeir áttu[13]. þorleifr mælti: matsparr ertu nú, faðir! [Já, son minn, segir þorgils, þat hæfir

---

1) mjök, *till. B, H, K.* 2) *fra [* at ágætari maðr mun vera, en allir aðrir þínir ættmenn, *som vil blive en ypperligere (meer berömt) Mand, end alle dine Slægtninge, F.* 3) *fra [* þetta rættist, *K.* 4) *fra næstforrige [* En þat gekk svå eptir at, *F.* 5) honum var, *F.* 6) þorleif dreymði draum ok segir föður sínum: soddan (slikan?) draum hefir mik dreymt, at hèðan af mun batna ráð vort; *Thorleif havde en Dröm og fortalte den til sin Fader; jeg har drömt saaledes, at herefter vil det nok blive bedre med vor Tilstand, F.* 7) vera má þat, segir þorgils, at hún gæfi, ef hún mætti, ok; *det kan være, sagde Thorgils, at hun gav (den), hvis hun kunde, till. F.* 8) inn í tjaldit, *till. K.* 9) ok hafi þèr illa við orðit, *og I tage kun slet imod (det); da I have ikke berēdet eder vel dertil, till. F.* 10) skjótt, *till. A o. fl.* 11) tröllkonur, *Jættekvinder, K, M;* er tekit höfðu skipit, *som havde taget Fartöiet, till. F.* 12) á ísinn, ok hlóðu skipit; dýrit var kalit á fyrr

betyder, at en Mand skal nedstamme fra dig, som vil blive særdeles berömt[95]. Dette gik siden efter i Opfyldelse, thi fra Thorgils nedstammede den hellige Biskop Thorlak[96]. Nu sagde Thorleif: Jeg har havt en Dröm, min Fader! hvori mig syntes at min Söster Thorny gaf mig et Stykke Ost, af hvilket det yderste af Skorpen var bortskaaret. Thorgils sagde: Dette betyder vel at det haardeste i vore Kaar nu er forbi. Da hörte de et stærkt Raab, som sagde, at Islænderne skulde tage deres Baad. De gik ud, og saae tvende Kvinder, som strax forsvandt[97]. En Björn, hvis ene Forbeen var brækket, tumlede sig om i en Isvaage. Thorgils löb til, og gav Dyret et Stöd med Sværdet, hvoraf det döde. Thorgils greb Dyret ved Örerne, og vilde ikke at det skulde synke; de droge Dyret op, og lavede det til Spise. Thorgils tildeelte da hver af dem sit Stykke; af sligt kan man slutte sig til, hvorbesværligt det var for dem at skaffe sig Levnetsmidler. Thorleif sagde: Nu sparer du, Fader, vel meget paa Maden. Ja, min Sön, svarede Thorgils, det bör nu saa være. Siden vendte de ud mod Havet, og

---

fieti (fæti), ok má af slíku merkja, hve mikinn háska þeir Þorgils höfðu af fjúki ok frosti í þessari ferð, at dýrit var örkumlat af kulda. Þat er sagt at; *paa Isen, og ladede Fartöiet; Dyret var beskadiget af Kulde paa det ene Forbeen, og deraf kan man slutte, hvor meget Thorgils og hans Mænd have maattet lide af Sneefog og Frost paa denne Reise, da et saadant Dyr var forkommet af Kulden. Man siger, till. F.* [13]) þeim þótti oflítit, ok ræddu um hví hann væri svå harðbýll; *de syntes Stykkerne vare for smaae, og talte derom med hinanden, hvorfor han vel var saa knap, till. F.*

at svâ sè. Síðan snúa þeir[1] til hafs, ok róa [fyrir framan[2] margar víkur, [ok er þeir komu fyrir[3] eitt fjarðarmynni, gekk þeim þá [með mikilli mæði[4]. [Tekr þá nú at þyrsta fast. Þeir voru fimm saman, með sveininum[5]; þeir gjörðust þá mjök máttfarnir af þorsta, en var hvergi nær vatn. Þá mælti Starkaðr: þat hef ek vitat menn hafa gjört, ef líf þeirra hefir við legit, at menn hafa blandat saman sjó ok hlandi; þeir taka nú auskerit[6] ok míga í, ok blönduðu við sjó, ok báðu Þorgils leyfis at drekka. Hann kvað vorkunn á, en kvaðst þó hvârki banna nè [lofa. En er þeir ætluðu at drekka, bað Þorgils þá fá sèr[7], ok kvaðst skyldi mæla fyrir minni[8].

---

[1]) *fra [* svâ vill vera, son minn, því at eigi hæfir oss annat, svâ mjök sem áðr erum vèr þjakaðir. Róa þeir nú fyri fjörðinn framm, ok snúa út; *saa maa det være, min Sön; thi det er raadeligst for os, da vi allerede för have udstaaet stor (været i Fare for) Mangel, F.* [2]) nú af, *F.* [3]) framan í, *J.* [4]) *fra [* mjök mæðiliga róðrinn, *blev Roningen dem meget besværlig, K; fra næstforr. [* fóru gángleiði; þá rýmðist ísinn ok breiddust sundin; fóru utarliga fyri fjörðu fram; drógu skipit stundum milli vakanna. Nú koma þeir á einn mikinn fjörð; stefna fyrir utan minnit til lagis (lægis). Ok um daginn gjörðist mæði mikil með þeim. Þorgils var þá miklu hraustari um allt; *de styrede en lige Kaas, saa ut de, temmelig langt fra Landet, kom forbi Fjordene; undertiden trak de Furtöiet frem (paa Isen) mellem Vaagerne. De kom derefter i en stor Fjord (Bugt), og styrede (omtrent) uden for dens Munding, til en Ankerplads (Leireplads). Ud paa Dagen bleve de meget udmattede; Thorgils var da meget raskere (end de andre) i alle Henseender; till. F.* [5]) Þorfinnr, Þorgils ok Þorleifr, Kolr ok Starkaðr, *till. F.* [6]) örskotuna (austskotuna), *F.* [7]) leyfa, en eigi man ek drekka, segir hann. Þeir gjörðu drykkinn. Þorgils kvaðst nú vilja taka við avrskotunni (austskotunni); ... *tillade, men jeg vil ikke drikke, siger han. De lavede Drikken.*

roede (langs Landet) forbi mange Vige; da de vare komne foran Aabningen af en Fjord[98], vare de heel mödige, og begyndte at blive meget törstige. Med Drengen iberegnet vare de 5 tilsammen. De vare da næsten vansmægtede af Törst, men ingensteds i Nærheden var Vand at bekomme. Da sagde Starkad: Det er mig bekjendt, at Folk i yderste Nöd have, for at redde Livet, grebet til det Middel at sammenblande deres eget Vand med Sövandet. De toge da Ösekarret, lode deres Vand deri, og blandede det med Sövand, og bade Thorgils om Tilladelse til at drikke det. Han sagde, at det kunde vel undskyldes, men erklærede, at han hverken vilde forbyde eller tillade det[99]. Da de vilde til at drikke, bad Thorgils dem række sig Karret, og sagde, at han vilde tale over Skaalen. Han tog mod det, og talte

---

Thorgils sagde derefter at han vilde tage mod Ösekarret, F; fra fjerde [þá mælti Starkaðr: svá þyrstir mik fast, at ek mun senn deyja af, en þeir höfðu ekki vatn. Kolr mælti: þat hefi ek heyrt, at menn hafi gjört í sjóhrakníngi, nær þeir voru at bana komnir af þorsta, at blanda saman sínu eigin vatni við sjó, ok drekka síðan í nauðsyn. Þeir spurðu Þorgils at, hvört þeir mættu eigi þetta gjöra. Hann kvað stóra vårkunn vera, ok sagðist hvårki leyfa nè banna. Þeir tóku þá eitt ker *o. s. v.; Da sagde Starkad: Jeg törster nu saa stærkt, at jeg snart vil döe deraf, men de havde intet Vand. Kol sagde: Jeg har hört, at Folk, som omtumledes paa Havet, have baaret sig saaledes ad, naar de vare nærved at döe af Törst, at de sammenblandede deres eget Vand med Sövand, og drak det derpaa af Nödvendighed. De spurgte Thorgils, om de ikke maatte gjöre dette. Han svarede: at man neppe kunde fortænke dem deri, men sagde dog at han hverken tillod eller forböd det. De toge da et Kar o. s. v., K.* *) fyri munni sèr, yfir drykk þeirra, *K.*

Hann tók við ok mælti svâ: þú, hit [argasta dýr[1]! er ferð vora dvelr, skalt eigi því ráða, at [ek nè aðrir drekki sinn[2] þarfagáng; í því fló fugl, [þvílíkastr sem álkuúngi, brott frá[3] skipinu, ok skrækti við. [þorgils hellti síðan útbyrðis or auskerinu. Síðan róa þeir, ok [sjá vatn renna[4], ok taka[5] af, sèr til gagns, ok var þat síð dags. [þessi fugl flaug[6] í norðrætt frá skipinu[7]. þorgils mælti: seint hefir fugl þessi við oss skilit, ok taki nú allir gramir við honum, en við þat megum vèr una, at hann kom eigi því á leið sem hann vildi[8]. [At þrim nóttum liðnum sjá þeir[9] tjald af lèrepti; þeir kendu, at þat var tjald þóreyjar; fundu þar [brytja þorgils[10], ok spyrja hann, með hverju faraldi hann hafði þar komit. Hann sagði þá kostaboð þeirra Snækolls við sik, ef hann vildi eigi fara, at þeir mundi drepa hann; [Snækollr stakk[11] mjófu járni

[1]) arga ok hit illa kvikindi, *F.* [2]) vèr drekkum vorn, *K.* [3]) líkastr álku út undan, *mest lig en Alke ud og nedenfra, K.* [4]) sjá þeir vatnsrennu, *see de et lille Vandfald, K.* [5]) drekka, *drikke, K; fra [* taka sèr vatn, *E; fra andet:* illiliga. þorgils segir: þetta er(u) enn lítil laun hjá því sem vert var, en (er) þèr firðuð mik glæpnum. En hugstætt má oss verða þessi skömm ok hneysa, ok heðan af mun batna um vort ráð. Róum nú at ísinum, ok verum kátir ok glaðir, ok lagði oss nú nærri, ok vildi guð at vèr forðuðustum þessa skömm. Taka þeir nú vatn á ísnum; *fælt; Thorgils siger: Dette er endnu kun en ringe Løn derfor, at I holdt mig fra Forbrydelsen; men vistnok maae vi længe kunne huske denne Skam og Vanære; dog vil vor Forfatning blive bedre herefter. Lad os nu roe til Isen, samt være muntre og glade; vi vare nu haardt betrængte, men Gud vilde at vi skyede en saadan Skam. De toge da Vand paa Isen, F.* [6]) þá

saaledes: Du argeste Dyr, som forsinker vor Reise, skal ikke raade derfor, at jeg eller andre skulle drikke vor egen Udtömmelse! I det samme flöi en Fugl, der mest lignede en Alkeunge, bort fra Baaden, og gav et Skrig fra sig. Derefter slog Thorgils Ösekarrets Indhold ud i Söen[100]. De roede nu fort, fik Öie paa rindende Vand, og toge deraf sig til Nytte; dette skete tidlig paa Dagen. Hin Fugl flöi mod Nord fra Fartöiet[101]. Da sagde Thorgils: Seent har denne Fugl forladt os, og gid nu alle onde Aander annamme den! dog maae vi være tilfreds dermed, at den ikke fik det frem som den vilde. Efter tre Dages Forlöb saae de et Telt af Lærred, som de gjenkjendte at være Thoreys Telt; de traf der Thorgilses Avlsforvalter, og spurgte ham, ved hvilke Hændelser han var kommen dertil. Han forklarede, hvad Vilkaar Sneekoll, havde forelagt ham, de nemlig, at hvis han ikke vilde fölges med dem, skulde de dræbe ham;

segir Þorgils at sjá mundi, af hvörs völdum var, ok er þeir voru á sjónum, þá fló fuglinn; *da siger Thorgils at man nok vilde see, hvem der var Skyld i (Ulykken), og da de vare paa Söen, flöi Fuglen, F.* 7) ok var stórum illiligr, *og saae meget arrig ud, till. F.* 8) ok veldr guð sjálfr því, sá er vèr trúum á, *og det volder Gud selv, paa hvem vi troe, till. F.* 9) koma nú siðan við ey eina, ok voru þar III nætr, áðr en þeir sjá; *de anlöb siden en Öe, og vare der tre Nætter, förend de saae, F.* 10) Þórarin brita, *F, H, K.* 11) ok þeir hefðu verit skamt frá Seleyjum um vetrinn, þeir spurðu hann margs; hann kvaðst nauðigr allt gjör hafa, þeir hrifa fè allt, en Snækollr lagði; *og at de havde opholdt sig i Nærheden af Sælöerne den (næste?) Vinter over; han fortalte at han var bleven tvungen til at gjöre alt; de (Trællene) toge alt Godset, men o. s. v., F.*

á þóreyju. þorgils svarar: eigi veit ek hvers þú ert af verðr, en úsannlig þykir mèr þín sögn, ok skalltu ekki lifa lengi. þar var hann drepinn, ok grófu hann þar[1]; fara síðan í brott. Nú tekr at hausta; ok koma þá í fjörð einn, láta at landi, ok sjá at þar var naust; brýna þar upp skipinu, ok gánga frá sjó, ok koma at bæ; þar var maðr úti, ok heilsar á þá, ok spyrr [at nafni, ok þeir hann. þessi[2] kvaðst Hrólfr heita, ok bauð þeim þar at vera. þat þiggja þeir, ok er þorfinnr fenginn konum til geymslu, ok er honum mjólk gefin; sagði hann mjólk föður síns ekki svâ lita[3]. Eru þeir þar um vetrinn. Um vârit býðr Hrólfr þorgilsi þar at vera með sínum mönnum, en þá bauð hann honum skip sitt, ef hann vildi brott fara. þorgils [þakkar honum[4], en kvaðst skipit hafa vilja: væri ok skylt at launa þèr góðu[5]. Hrólfr kvaðst ætla, at hann mundi gott[6] af honum hljóta, því at þú munt í mikla virðíng koma, ok ef svâ væri, þá mættir þú mik í frið [kaupa við bygðarmenn[7], því ek er í ófriði

---

[1]) en tóku með sèr þat sem þar var; *men toge det (Gods) med sig, som var der, till. F.* [2]) hverir þeir væri ok hvaðan þ. v. at komnir; þeir segja sem farit var, hann; *hvo de vare og hvorfra de vare komne; de fortalte hvad der var skeet o. s. v., F.* [3]) Hrólfr kvaðst hafa stokkit, fyri víga sakir, or bygð; var hann hinn greiðasti við þorgils; kvað skip farit þar til fiska um sumarit, ok komit ekki við land; en sagði leið ekki svâ lánga, sem torsótta; *Rolf sagde at han, for Manddrabs Skyld, havde maattet flygte (derhen) fra Bygderne; han var den beredvilligste mod Thorgils; endvidere fortalte han at et Skib havde været der (udenfor) den samme Sommer, men havde ikke anlöbet Landet,*

ellers sagde han at Sneekoll havde gjennemboret Thorey med et smalt Jern. Thorgils svarede: Vel veed jeg ikke, hvad du ved din Opförsel har fortjent, men usandsynligt forekommer det mig, hvad du fortæller, og skal du ikke leve længe. De dræbte og jordede ham da paa Stedet, hvorefter de droge bort[102]. Det lakkede nu alt mod Efteraaret; de kom i en Fjord, hvor de saae et Skibsstade[103], roe til Landet og trække Baaden op. De gik fra Stranden, og kom til en Gaard[104], hvor en Mand stod uden for Dören, som hilsede paa dem. Han spurgte dem om deres Navne, og de ligeledes om hans. Manden sagde at han hed Rolf, og tilböd dem at blive der; de toge mod Tilbudet. Thorfinn blev overladt til Fruentimmernes Varetægt. Da de gave ham Melk, sagde han, at hans Faders Melk ikke havde den Farve[105]. De opholdt sig der Vinteren over[106]. Da Vaaren kom, tilböd Rolf Thorgils og hans Mænd at blive der fremdeles, eller og at benytte hans Fartöi, hvis han vilde drage bort. Thorgils takkede ham, og sagde, at han önskede nok at faae hans Skib; det vilde og, lagde han til, være vor Skyldighed, at yde dig en god Belönning. Rolf svarede, at han haabede at Thorgils vilde blive ham til stor Nytte, og selv komme til stor Ære, og om saa skeer, sagde han, kunde du skaffe

og at Veien (til Bygden) ikke var saa lang, som den var vanskelig; till. F. [4]) segir honum vel fara, *sagde at han viste megen Godhed, F.* [5]) góðan greiða, *god Beværtning, J.* [6]) giftu, *Lykke, F.* [7]) þiggja aptr í bygðinni, *skaffe mig Fred igjen i Bygden, F.*

við þá[1]. Þorgils játtar því, ok mæla þar hvárir vel fyrir öðrum. Þeir fara suðr fyrir land, ok [koma í fjörð[2], ok lögðu í lægi. Síðan tjölduðu þeir, ok í því bili sá þeir skip, [ok var þat kaupskip. Sigldu þeir á fjörðinn[3], ok höfðu eitt veðr hvárirtveggju; ok komu at einni[4] lendíngu. Þorgils mælti: þetta eru góð tíðindi; fari þit, Þorleifr ok Kolr, ok [vitit, hverir þessir eru[5]. Síðan fóru þeir ok komu at skipinu, ok gánga út á þat. Aptr við lyptíngina sat maðr í rauðum kyrtli, ok sprettr upp þegar, ok fagnar Þorleifi. Var þar kominn Þorsteinn hvíti, fóstri hans ok stjúpfaðir. Hann spyrr at Þorgilsi; þeir sögðu at hann var þar. Þorsteinn fór til fundar við Þorgils; varð þar fagnafundr; kvaðst Þorsteinn koma af Íslandi, ok kvað ráð hans standa heilt; kvaðst ekki þar til hans frètt hafa á fjórum vetrum; sagði Þórnýju dóttur hans vera gipta Bjarna í Gröf, Þorsteinssyni rauða[6]: ok er Þorleifr kom ekki aptr til Noregs, bjó ek skip mitt, ok fór ek til Íslands, ok var ek þar tvo vetr, ok frètti ek ekki þar til þín; [fór ek þá híngat, at leita þín[7]. Góðs

---

[1]) bygðarmenn, *F.* [2]) gefr þeim vel fararleiði, ok haustar mjök fyri þeim; koma við vetr á Eiríksfjörð, hèldu inn í fjörðinn; *deres Reise gik godt, skjönt den varede til det sildige Efteraar; de styrede ind paa Fjorden, F.* [3]) er utan sigldi á fjörðinn, ok lögðu í lagi (lægi), *som seilede fra Havet ind paa Fjorden, og sögte Havn, F.* [4]) höfn ok, *till. F.* [5]) hittit mennina; munu þeir kunna at segja nokkur tíðindi; *taler med Folkene, som vist ville kunne fortælle adskillige Nyheder, F.* [6]) *saal. A, K* (rauðs, *C); A og samtlige övrige Afskrifter tillægge urigtig:* landnámamanns, *om Aarsagen dertil see Anm.* 109. [7]) kunni ek því eigi

mig Fred med Bygdens Mænd, som have gjort mig fredlös. Thorgils lovede det, og de önskede hinanden alt Godt til Afsked; de droge da mod Sönden, og forbi Landspidsen[107]. De kom (derefter) til en Fjord, og styrede hen til en Ankerplads. Derefter opsloge de deres Dæktelte[108]. I det samme saae de et Handelsskib komme seilende ind ad Fjorden; de havde begge den samme Vind, og kom til den samme Landingsplads. Thorgils sagde: Dette er en god Tidende; I, Thorleif og Kol, skulle drage ud til dem og faae at vide, hvo disse ere. De begave sig til Skibet, og gik ombord paa det. Agter ved Löftingen sad en Mand i en röd Kjortel, som strax sprang op, og tog meget venskabelig mod Thorleif. Det var Thorstein Hvide, hans Fosterfader og Stedfader. Han spurgte om Thorgils; de svarede at han var der. Thorstein drog hen at tale med ham, og der blev da et glædeligt Möde. Thorstein fortalte, at han kom fra Island og at alt, som Thorgils vedkom, stod der vel til, men at man der i fire Aar ikke havde spurgt det mindste fra ham; dog var hans Datter Thorny bleven gift med Bjarne i Gröf, en Sön af Landnamsmanden Thorstein den Röde[109]: og da Thorleif, sagde han, ikke kom tilbage til Norge, udrustede jeg mit Skib og drog til Island, hvor jeg opholdt mig to Vintre over uden at höre noget fra dig, og saa reiste jeg hid, for at opsöge dig. Godt ventede jeg stedse af

---

vel, ok sigldi ek svå hingat; *jeg var ikke vel fornöiet dermed, og seilede derpaa hertil, K.*

þótti mèr at þèr von, segir Þorgils[1]. Menn komu brátt til þeirra. Bóndi sá, er þar bjó næst, hèt Þórir; hann bauð Þorsteini til sín, ok þángat fór hann[2]. Eiríkr rauði bauð Þorgilsi til sín, ok þat þekktist hann. [Þángat fóru XII[3] menn með honum[4]. [Þorgilsi er skipat gagnvart Eiríki, [ok þar utar frá sat Þorleifr, þá Kolr, þá Starkaðr[5]. Þorfinni var fengin fóstra, ok vill hann ekki mjólk drekka fyrr en myrkt var; þá var hann af brjósti vaninn. Eigi var Eiríki margt til Þorgils, ok var vistin með minna þokka veitt, en Þorgils hugði. Þat frètti Þorgils, at þrælarnir voru þar í landi[6], ok lèt ekki sem hann vissi.

25. Þat bar til um vetrinn, at bjarndýr lagðist á fè manna, ok gjörði mikinn skaða; [þat var einn tíma at menn komu til kaupa við Þorgils, ok voru[7]

---

1) *fra* [þá fýsti mik at leita yðar híngat. Nú er ek feginn vorðinn yðrum fundi, ok allt mitt skal yðr jafnheimilt vera sem mèr. Þorgils kvað ekki mætti stórs (?) betr *i* hald koma, sem at honum væri. Þeir halda nú um morguninn þángat, ok tjalda búðir á landi; *og da jeg intet hörte om eder, fik jeg Lyst til at reise hid, for at opsöge eder. Nu er jeg bleven glædet ved vor Sammenkomst, og alt hvad jeg har maa I bruge lige saa fuldt som jeg selv. Thorgils svarede, at neppe nogen Hjelp kunde ydes bedre af en anden, end af ham. Næste Morgen toge de derhen, og opsloge deres Telt-Boder paa Landet, F.* 2) *fra* [bóndi visar honum til hafnar; ryðja skip ok bera af faung sín, *Bonden lodsede ham ind paa Havnen; de udlodse og bringe deres Gods derfra, F.* 3) XV. 4) *fra* [ok öllum þeim er hann vildi at þángat færi; fóru þeir þángat XII menn *i* Brattahlíð; *og alle dem, som han vilde skulde tage derhen; de toge, tilsammen* 12 *Mand, til Brattelid, F.* 5) *fra* [á annan bekk, þá Þorstein hit næsta

dig, svarede Thorgils. Snart kom adskillige af Indbyggerne ud til dem, Nærved Stedet boede en Bonde, ved Navn Thorer, han tilböd Thorgils Ophold i sit Huus, og han begav sig derhen. Senere indböd Erik Röde Thorgils til sig[110], og han modtog da denne Indbydelse. 12 Mand toge dertil, tilligemed ham. Lige overfor Erik blev Thorgils der anvist Sæde (i Salen); næst ham sad Thorleif, saa Kol, og dernæst Starkad. Thorfinn skaffede man en Amme, han vilde ikke nyde nogen Melk, förend det blev mörkt. Da var han bleven vant fra Brystet. Erik begegnede Thorgils noget koldsindig, og Beværtningen var mindre omhyggelig, end han havde ventet[111]. Thorgils fik det opspurgt, at Trællene vare der i Landet, men han lod som om han ikke vidste det.

25. Om Vinteren hændte det sig, at en Björn hyppig angreb Indbyggernes Kvæg, og gjorde saaledes stor Skade. En Dag kom Folk til Thorgils, for at

---

honym utarfrá, þá Þorleifi, Kol ok Starkaði; *paa anden Bænk, dernæst og uden for ham Thorstein, derpaa Thorleif, Kol og Starkad, F; fra andet [udel. K.* [6]) með mikla kosti, ok sögðu fátt satt frá ferðum sinum; *med mange Koster (meget Gods), og fortalte kun lidet sandt om deres Færd, till. F.* [7]) mörgum manni; eru þá stefnur at gjörvar, ef þat mætti af ráðast, ok þar kom, at fè var lagt til höfuðs dýrinu, ok gjörðu menn or hvárritveggja bygðinni. Fátt lèt Eiríkr sèr til finnast. Ok um vetrinn er á líðr, koma menn til fundar við Þorgils ok Þorstein, ok eru; *for mangen en Mand; man foranstaltede da almindelige Sammenkomster, angaaende dets Udryddelse, og det kom saavidt, at en Pengesum blev udlovet for dets Hoved, af Mænd fra begge Bygder. Erik var ikke meget herfor. Da det lakkede ud paa Vinteren, kom Folk for at tale med Thorgils og Thorstein, og ere, F.*

menn margir í útibúri því, er varníngrinn var í; þar var þorfinnr. Hann mælti við föður sinn: [hèr er úti, faðir, rakki fagr ok mikill[1]. þorgils svarar: hirð eigi um þat, ok hlaup eigi út. Sveinninn hljóp út [sem áðr, ok var þar bjarndýrit fyrir. þat svipti honum undir sik[2]; sveinninn kvað við hátt. þorgils hljóp út með sverðit jarðhússnaut. Dýrit hafði leikit við sveininn. þorgils höggr á milli hlustanna á dýrinu[3], ok klýfr hausinn, ok fellr þat niðr dautt, en hann tekr sveininn, ok var hann lítt sakaðr. Verðr þorgils nú ágætr af þessu verki, ok þotti stór heill til hans horfit hafa[4]. Ekki fanst Eiríki til þessa verks, en lèt þó tilgjöra dýrit; sögðu [þat sumir menn, at Eiríkr hefði haft á því fornan átrúnað[5]. þat er sagt um vetrinn, at menn sátu í baðhúsi[6] í Brattahlíð, ok þó eigi allir senn, því sumir [stóðu fram í húsinu[7]. þar var Kolr ok Starkaðr[8]. þat var tal þeirra, at þeir fóru í mannjöfnuð, ok töluðu um þorgils ok Eirík, sagði Kolr þorgils mörg afreksverk gjört hafa. þá svarar sá maðr, er

[1]) hèr er kominn úti rakki, faðir minn, ok sá ek aldregi slíkan fyrr, svå er hann mikill; *Her er kommen en Hund, min Fader, og jeg har aldrig seet en saadan för, saa stor er den, F.* [2]) bjarndýrit var þar komit, ok hafði gengit af jöklum, ok kipti undir sik sveininum; *Björnen var kommen der, og var gaaet ned fra Isbjergene, og kastede Drengen under sig, F.* [3]) af miklu afli ok reiði, *med megen Kraft og Vrede, till. F.* [4]) lögðu margir góða þykkju til hans, ok færðu margir honum bjarngjöldin; *mange viste sig velvillige mod ham, og mange bragte ham (hvad de skulde svare af) Björnepengene, till. F.* [5]) sumir Eiríki at þorgils hefði haft til þessa verks illan átrúnað; *nogle sagde til Erik,*

handle med ham, og mange Mennesker vare samlede i et særskilt Oplagshuus, hvori Varerne forvaredes. Der var ogsaa Thorfinn tilstede. Han sagde til Thorgils: Fader! der er en stor og smuk Hund der ude. Thorgils svarede: Bryd dig ikke derom, og gaa kun ikke ud. Desuagtet löb Drengen udenfor, hvor Björnen strax var ved Haanden og kastede ham under sig; Barnet skreg da höit. Thorgils sprang ud med Sværdet fra Jordhuset; Dyret legede da med Drengen. Thorgils huggede nu til Björnen mellem Örerne, og klövede densHoved, saa den faldt död ned, men greb strax Barnet, som kun havde faaet ubetydelig Skade[112]. Af denne Daad blev Thorgils meget navnkundig, og man antog, at en stor Lykke var vederfaret ham. Erik var ikke meget vel tilfreds med denne Gjerning, men lod dog Dyret tillave; nogle sagde endog at han, efter Fortidens Skik, havde viist Dyret etslags Dyrkelse[113]. Det fortælles, at endeel Mandfolk, i den Vinter, sade i Badehuset paa Brattelid; dog ikke alle paa een Gang, thi nogle stode foran i Huset[114]. Blandt dem var Kol og Starkad. Samtalens Gjenstand var forskjellige Folks Sammenligning med hinanden; især talte de saaledes om Thorgils og Erik[115]. Kol sagde, at Thorgils havde udfört mange Heltebedrifter. Da svarede en Mand af Eriks Huusfolk som

---

at Thorgils havde udrettet denne Gjerning ved onde Væseners Dyrkelse, F. [6]) *saal. B, H, K, N;* náðahúsi, *A, C, D, M;* heim ilishúsi, *i et Vaaningshuus, F.* [7]) vorg i framhúsinu, *nogle vare i Forstuen (den yderste Afdeling af Bygningen), B, C, D, F, H, K, N.* [8]) sveitúngar hans, *hans Staldbrödre, F.*

Hallr[1] hèt; hann var heimamaðr Eiríks. Þat er ójafnt, segir hann, því Eiríkr er höfðíngi mikill ok frægr, en Þorgils þessi hefir verit í vesöld ok ánauð, ok óvíst er mèr, hvert hann er heldr karlmaðr eðr kona. Kolr svarar: mæl þú manna armastr, ok leggr í gegnum hann með spjóti, fèkk hann þegar bana. Eiríkr bað menn sína upp standa ok taka Kol. Kaupmenn allir hlaupa til ok veita Kol. Þorgils mælti þá: þat er næst, Eiríkr, at þú hefnir sjálfr heimamanns þíns. Nú eiga hlut í beggja vinir; þikir eigi auðsóttligt at fara at þeim; nú sættast þeir með því, at þeir Þorgils ok Eiríkr skulu gjöra um. Þeir verða vel á sáttir um gerðina, en þó fækkaðist síðan með þeim, ok ætlar Þorgils þar ekki lángvistum at vera. Um vetrinn bar þat til at mein mikit var at útilegumönnum. Þorsteinn hèt sá er fyrir þeim var. Þeir voru XXX, ok sekir allir; urðu menn af þeim fyrir ránum miklum, ok sögðu til Eiríki. Þeir lágu [á eyjum nokkrum[2] í Eiríksfirði. Eiríkr berr upp mál þetta fyrir Þorgilsi, ok kvaðst vilja hans liðsinni til hafa. Þorgils kvaðst eigi til þess farit hafa til Grænlands, at leggja sik í hættu við illmenni; kvaðst íllt hlotit hafa af Eiríki, ok kvaðst þó eigi nenna at synja ferðarinnar fyrir nauðsyn lands-

---

[1]) Halli. *M.* [2]) á tveimr skútum, *paa tvende Skuder, B, C, D, F, N*; á tveimr skipum, *paa to Skibe, K. Skulde ikke disse to Afvigelser være foraarsagede ved en Feillæsning af* skerjum, *Skjær, Klippeöer?*

hed Hall: Partiet er ulige, siger han, thi Erik er en stor og berömt Hövding, men denne Thorgils har levet i Usselhed og Trældom, og jeg er ikke vis paa, enten han er Mand eller Kvinde[116]. Kol svarede: Det skal du have sagt som den elendigste Usling! — og stak ham igjennem med et Spyd, saa at han strax döde. Erik bad sine Mænd reise sig og gribe Kol. Alle de Handlende löbe til for at forsvare Kol. Da sagde Thorgils: Dig, Erik, tilkommer det nærmest selv at hævne din Mands Drab. Nu lægge begges Venner sig derimellem; man indsaae og, at det ikke vilde være let at overmande de Fremmede. Parterne bleve da forligte paa den Maade, at Thorgils og Erik skulde afgjöre Sagen; vel bleve de godt enige om Kjendelsen, dog kjölnedes deres Venskab end mere derefter, saa at Thorgils var betænkt paa, ikke at forblive der i Længden. Det hændte sig endvidere den Vinter, at nogle Rövere tilföiede Folk megen Skade; deres Formand hed Thorstein; de vare 30 i Tallet og alle dömte fredlöse. Indbyggerne lede stort Tab ved deres idelige Ran, og androge det for Erik. Röverne havde deres Tilhold paa nogle Öer[117] i Eriksfjorden. Erik beklagede sig herover for Thorgils, og udbad sig hans Bistand. Thorgils svarede, at han ikke var draget til Grönland for at vove sit Liv mod Skurke, men at han havde lidt meget ondt for Eriks Skyld; dog sagde han, at han ikke nænte at undslaae sig for Toget, da Landsfolket stædtes i Nöd, og erklærede sig at være beredt dertil, naar Erik selv vilde drage af-

manna, ok kvaðst búinn, þá er Eiríkr vildi fara, en kvaðst vilja gjöra til lykta áðr sín erindi: ok vertu þá búinn, er ek gjöri þèr orð. Eptir þat fóru þeir til skips, ok ætluðu at fara um[1] [ena vestri bygð[2], því menn höfðu eigi goldit þorgilsi bjarngjöldin[3]. þorgils færir fram sýknu Hrólfs, svâ at hann skyldi vera friðheilagr. En er þorgils kom í vestri bygð, tók við honum sá maðr, er Bjálfi[4] hèt. Hann kvaðst mikla þökk kunna hans þarkvomu: skal ek taka saman fè þitt, þvíat þú ert frægr maðr ok muntu mèr at liði verða, því ek er í nauðum staddr; hèr liggja fyrir eyjar þær er ránsmennirnir eru í, ok ætlar höfðíngi þeirra híngat, ok taka á brott dóttur mína; vil ek at þú sèr hèr til trausts ok varnar. þorgils kvaðst þat gjöra mundu. Bóndi ferr nú, ok tekr saman fèit, ok koma eigi víkíngarnir. Bóndi kemr heim; þorgils mælti þá: þú hefir kostat oss, bóndi! en vèr höfum gjört þèr ekki til gagns svâ búit; nú mun ek fara til móts við víkíngana, þvíat úsýnt er um þinn frið, þegar vèr erum brottu. Bóndi þakkar honum, en kvað þó mikit í hættu, þar er þorgils var ok hans menn.

26. Nú býr þorgils skip sitt, ok ferr með XXX manna; hann sendi orð Eiríki, at hann kæmi með jafnmarga menn, ok er Eiríki komu

---

[1]) með, *langs, C, F; i, till. K; udel. H.* [2]) Vestrbygð, *K.* [3]) bjarndýrsgjöld, *B, F, K;* gjald, *C, D;* bjarnargjöldin, *J.* [4]) þjálfi, *C, D.*

sted, men at han dog først vilde fuldføre sine egne Forretninger: hold dig da kun færdig, lagde han til, naar jeg skikker dig Bud. Derefter gik Thorgils med sine Folk til Skibs, og agtede at besöge hele Vesterbygden, hvis Beboere endnu ikke havde betalt Björnetolden til ham[118]. Thorgils androg nu paa, og fik det bragt derhen, at Rolf erklæredes fredhellig. Da Thorgils kom til Vesterbygden, blev han modtaget af en Mand ved Navn Bjalfe; denne forsikkrede at han var meget taknemmelig mod Thorgils for hans Ankomst dertil. Jeg skal, sagde han, inddrive hvad du har tilgode, thi du 'er en ypperlig Mand, som vist vil hjælpe mig udaf den Nöd, hvori jeg nu er stædt. Her udenfor ligge de Öer, hvor Ransmændene opholde sig[119], og deres Anförer agter sig hid, for at bortföre min Datter; jeg önsker derfor at du vil opholde dig her til Beskjermelse og Forsvar. Thorgils erklærede sig villig dertil. Bonden drog nu hen og indsamlede Pengene, men Vikingerne bleve borte. Da Bonden kom hjem, sagde Thorgils: Du, Bonde, har givet os Kosten, uden at vi hidindtil have gjort dig noget Gavn; nu vil jeg drage mod Söröverne, thi du er ikke sikker paa Freden, saa snart vi ere borte. Bonden takkede ham, men sagde, at meget stod paa Spil, naar Thorgils og hans Mænd udsatte sig for en saadan Fare.

26. Nu gjör Thorgils sit Skib færdigt og drager afsted med 30 Mand. Han sender Erik det Budskab, at han skulde komme med ligesaa mange Mænd. Erik gav Budet det Svar, at han selv vilde komme,

orðin, kvaðst hann mundi koma, ok verða ekki seinni til eyjanna en þeir. Þeir Þorgils koma nú við eyna, ok var Eiríkr eigi þar kominn. Þorgils gjörir þá ráð við menn sína. Leidt er mèr, segir hann, frá at hverfa, [en sjá þikjumst ek Eirík í gegnum; hann ætlar at vísa oss á illmenni þessi, ok hyggr at vèr munim eigi nenna frá at hverfa[1], þó hann komi eigi. Ekki höfðu víkingar til lands komit, síðan Þorgils kom í vestri bygð. Sá maðr var á Grænlandi er Án [hinn heimski hèt[2]; hann hljóp um [allt land[3], kunnr öllum mönnum[4]. Þorgils lá í einum leynivogi ok hafnleysu. Eitthvert sinn stígr Þorgils á bát, ok rær frá skipinu. Hann sèr matsveina á landi, ok höfðu graut í kötlum. Þorgils hafði vond klæði, er hann kom til þeirra. Þeir spurðu, hverr hann var. Þorgils svarar: ek heitir Án. Þeir hlógu at honum, enda lèt hann heimskliga. Hann spyrr, hvar höfðingi þeirra er. Þeir sögðu hann vera á eyjunni skamt í brott, ok þángat von til þeirra um kveldit. Þeir færðu hann í reikhús[5]. Ferr Þorgils nú til báts síns, ok hvelfir honum undir sèr. Þeir hlógu[6]

---

[1]) snúa, *J, M; fra [udelader B, H; i dettes Sted har K:* en sè ek at Eiríkr ætlar oss illmenni þessi; *men jeg seer at Erik har bestemt, at vi skulle slaaes med disse onde Folk, K.* [2]) var kallaðr, *C, D;* nefndr, *F; fra [* hèt, h. h. var kallaðr, *B, H.* [3]) bygðir, *K.* [4]) *fra [udel. K.* [5]) reikuð, *E; G har havt* reckuð, *som er overströget, og* [reikuð] *sat oven over med en anden Haand, men en tredie har skrevet* reikhús, *i Margen.* [6]) nú fast, *till. K.*

og ikke være senere, end Thorgils, ved Öerne. Nu tager Thorgils og hans Fölgeskab til Öen, men Erik var ikke kommen der. Thorgils holdt da Raad med sine Folk. Det er mig, sagde han, meget imod at drage herfra, men nu troer jeg ret at kunne gjennemskue Eriks Indre. Han agter at hidse os paa disse onde Mennesker, og forestiller sig at vi ikke kunne före det over vort Sind at reise tilbage med uforrettet Sag, om han end ikke selv kommer. Siden Thorgils kom til Vesterbygden, havde Röverne ikke gjort nogen Landgang der. Der var i Grönland en Karl som blev kaldet An den Taabelige[120]; han löb om i hele Landet, og var kjendt af alle. Thorgils laa i en skjult Bugt og en ellers aldeles ubesögt Havn. Engang besteg Thorgils sin Baad, og roede bort fra sit Skib. Han saae paa Landet nogle Kokkedrenge, som havde Kjedler med Gröd paa Ilden. Thorgils havde slette Klæder paa, da han kom til dem. De spurgte, hvo han var. Han svarede: Jeg hedder An. De loe ad ham, men han stilte sig ogsaa ret taabelig an. Han spurgte, hvor deres Hövding var. De sagde at han var paa Öen, kort derfra, og at de ventede ham dertil den Aften. De förte ham ind i et Röghuus[121]. Thorgils gik derpaa til sin Baad, og kantrede den under sig, men de loe ad ham. Een af dem sagde da: Mig forekomme nu underlige Ting. Hvad da? spurgte hans Staldbroder. En Mand (svarede den anden) er kommen til Bygden; han er særdeles tapper og berömt, og derfor vil vor Anförer ikke gaae i Land paa Kysten, og vistnok har

at honum, [ok mæltu[1]: undarliga bregðr nú við, sagði annarr. Hvat er þat? sagði fèlagi hans. Maðr er kominn í bygðina, sá er Þorgils heitir, mikill ok frægr, ok því kemr höfðíngi vor eigi til lands, ok heillabrigði er nú vorðit. Ek heyrða í morgin, er ek kom út, þetta mæla skipin: þat skip, er Stakanhöfði heitir, mælti þetta: veiztu þat, Vinagautr, at Þorgils skal eiga okkr. Veit ek þat, sagði annat skipit, ok þikki mèr þat vel; ok ætla ek, segir hann, slíkt fyrir tíðindum. Nú ferr Þorgils aptr til skips síns. Í þat mund [róa víkíngarnir at lægi[2]. [Þorgils leggr þá at þeim. Voru víkíngarnir komnir til skála; koma þeir Þorgils þá á[3] óvart, ok lætr hann þegar leggja eld í skálann. Varð lítil vörn af víkíngunum; gefa þeir sik upp ok beiða griða. Þorgils kvað þess einga vân, fyrir mörg illvirki er þeir höfðu unnit. Var lið þeirra allt drepit, utan þeir buðu formanni þeirra grið; hann kvaðst eigi þat þiggja vilja: þvíat ek verð yðr aldrei trúr; hann var þá högginn. Þeir tóku þar fè mikit, ok höfðu þat með sèr, ok svâ skipin Stakanhöfða ok Vinagaut; fóru nú til lands; tók Bjálfi vel við þeim. Þorgils gaf mörgum mönnum fè, þeim er mist höfðu fyrir víkíngunum, ok hefir þó mikit sjálfr. Verðr hann

---

[1]) *fra* [einn þeirra mælti, *K*. [2]) koma víkíngarnir til skálans, *K*. [3]) ok koma til skálans; Þorgils leggr þá at þeim, ok kemr á þá; *og kom til deres Huus; Thorgils angriber dem da o. s. v.*, *B*, *C*, *D*, *F*,

Lykken nu forandret sig. Jeg hörte i Morges, da[122] jeg kom ud, at Skibene förte fölgende Samtale. Det Skib, som kaldes Stakanhöfde, sagde disse Ord: Veed du det, Vennegöit! at Thorgils skal blive vor Eier? Det veed jeg, sagde det andet Skib, og jeg synes vel derom — og dette troer jeg vist vil betyde noget Nyt. Thorgils sögte tilbage til sit Skib. Omtrent i det samme komme Vikingerne roende til Ankerpladsen, og Thorgils drog da hen for at angribe dem. Da Röverne vare komne op i deres Vaaning, overfaldt Thorgils dem uventet, og lod strax sætte Ild paa Huset. Vikingerne gjorde kun liden Modstand; de opgave den snart aldeles og bade om Naade. Thorgils svarede, at derom var intet Haab, formedelst de mange Ugjerninger som de havde begaaet. De bleve da alle dræbte paa Anföreren nær; ham tilböd man Livet, men han vilde ikke tage derimod: da jeg (sagde han) aldrig kan blive eder tro. Han blev da og nedhugget. Der toge de meget Gods, og förte det bort med sig, tilligemed Skibene Stakanhöfde og Vennegöit; dernæst droge de til Fastlandet, og Bjalfe tog der vel mod dem. Thorgils erstattede mange Folk, som vare blevne udplyndrede af Röverne, deres Tab ved Foræringer, og beholdt dog meget Gods tilbage for sig selv, ved hvilken Daad han vandt manges Venskab. Rolf var imidlertid kommen nordenfra og allerede tagen i Fred Med Erik var Thorgils ingenlunde tilfreds. Nu opspurgte han Sneekolls Tilholdssted, og sagde, at han nok vilde faae fat paa

nú vinsæll af þessum verkum. Hrólfr var þá norðan kominn ok í frið tekinn. Þorgilsi líkar illa við Eirík[1]: Þorgils spyrr til Snækolls, ok kvaðst vilja finna hann. Þorsteinn hvíti kvað betr fallit, at hann seldi Snækoll við verði, en dræpi hann; þat gjörði Þorgils. Þrælarnir höfðu fengit góð kvonföng. Þorgils tekr fè allt af þrælunum, en seldi þá í þrældóm. Eptir þetta fór Þorgils brott með góðri sæmd ok virðíng; láta í haf; berr þá at Írlandi; koma vestan at landinu; tala nú um, hvârt þeir skulu þar vera um vetrinn, eðr brott halda. Þorsteinn kvað óráðligt brott at halda, er sumar var mjök áliðit. Tóku menn sèr þá vistir nær skipi. Þorgils var á vist með þeim manni er Anakol hèt; var honum þar blíðliga veitt. Nú líðr á vetrinn. Anakol var vanr at drekka í brottu um [hálf[2] jól[3]; hann bauð Þorgilsi at fara með sèr; hann þá þat. Þeir Kolr ok Starkaðr voru heima meðan til umsjár við Þorfinn. Gíparr[4] hèt þræll Anakols; hann bað Kol drekka karlmannliga; er þat auðsætt, sagði hann, at þèr þikist mikils verðir. Kolr kvaðst ætla at ráða drykkju sinni, en hann eggjan sinni. Gíparr ámælti honum mjök, ok þar kom, at hann laust Kol með horni, ok bað hann þat hafa fyrst, ok bíða svâ hins verra. Starkaðr gekk á milli, ok vildi eigi hefna láta, fyrr

---

[1]) er hann hafði eigi komit, *fordi han ikke var kommen (efter Aftalen), till. K.* [2]) öll, *C, D, K, N.* [3]) *fra* [jólin, *B, H.* [4]) Gunnar *(stedse), B, C, D, F, H, K, N;* Gypar, *J;* Þorfinnr gypr, *M.*

ham. Thorstein Hvide sagde at det var mere passende at sælge Sneekoll for Betaling, og det gjorde Thorgils. Trællene vare, ved Giftermaal, komne til nogen Velstand; Thorgils tog nu alt deres Gods fra dem, og solgte dem selv til Trældom paa ny. Derefter reiste Thorgils bort med megen Berömmelse og Hæder. De holdt ad Havet til, og Vinden förte dem til den vestlige Kyst af Irland. De raadsloge nu med hverandre, om de skulde blive der om Vinteren eller fortsætte Reisen. Thorstein meente at det ikke var raadeligt at seile bort, da Sommeren for det meste var forbi. De skaffede sig Opholdssteder nær Skibet. Thorgils opholdt sig hos en Mand som hed Anakol, og blev der venligen beværtet, til noget hen paa Vinteren. Anakol pleiede at drage hen til Drikkegilder i den förste Halvdeel af Julen, og tilböd Thorgils at gjöre sig Selskab. Han tog derimod, men Kol og Starkad bleve hjemme for at passe paa Thorfinn Anakol havde en Træl[123], ved Navn Gipar; denne opfordrede Kol til at drikke som en brav Karl; det er godt at see, lagde han til, at I sætter stor Pris paa eder selv. Kol svarede, at han selv vilde raade for sin Drikken, ligesom den anden for sin Nöden. Gipar gjorde ham da heftige Bebreidelser, og det kom saa vidt at han slog Kol med et Drikkehorn, og bad ham tage dette först, men vente siden paa noget værre. Starkad lagde sig derimellem, og vilde ikke lade hævne det skete, förend Thorgils var kommen hjem. Nu kom Thorgils tilligemed Huusbonden tilbage, og man fortalte dem denne Tildragelse. Thorgils sag-

en Þorgils kæmi heim. Nú koma þeir Þorgils ok bóndi heim, ok er þeim sagðr þessi atburðr. Þorgils kvað þat vel vera, þó eigi hefði hefnt verit: höfum vèr þegit góða vist í vetr hjá bónda; nú vil ek til bóta mæla, ok svâ gjörði hann. Bóndi kvaðst ekki þræla mundu mun gjöra, þótt þeir hnippist. Þorgils kvað ekki vel svarat. Ok er boðsmenn voru brottu farnir/ þeir er drukkit höfðu þar (inn) efra hlut jólanna, tóku þeir Þorgils Gípar ok drepa hann eptir jólin. Síðan fóru þeir Þorsteinn til skips, ok bjuggust til varnar. Þeir sá lið mikit fara með skjöldum, ekki færra en C manns. Þá mælti Þorgils: má vera, at oss sè [skjótt fullliða[1]. Þá berr brátt at, ok tók höfðíngi þeirra til orða: þat var mèr þá í hug, er Þorgils þessi gaf í mitt vald systur mína, at eigi mundi ek efla flokk í móti honum. Þar var kominn Hugi jarl[2], ok bauð þeim með sèr at vera, ok þat þágu þeir. Hugi lèt bæta skip þeirra, ok voru þeir með honum þat eptir var vetrar. Systir Huga lifði ok fagnaði þeim vel; móðir hennar var önduð. Jarl lèt heimta saman fè Þorgils ok til skips færa, ok setti málum[3] þeirra, svâ at [þeim hugnaði vel, ok gaf þeim gjafir, áðr þeir fóru brott[4].

[1]) fullting snart veitt, *at Hjelp ydes os snart, B, H.* [2]) til liðs við Þorgils með fólk þetta, *til Hjelp for Thorgils med disse Folk, till. K.* [3]) samdi mál, *F.* [4]) *fra* [allir undu vel við, ok sæmðu Þorgils gjöfum, áðr þeir skildu; *alle bleve vel fornöiede dermed, og hædrede Thorgils med Gaver, förend de skiltes ad, J.*

de, det var vel, at man ei havde taget Hævn: vi have, sagde han, ellers i Vinter havt det meget godt i Værtens Huus; nu vil jeg derfor begjere Böder i Mindelighed, og det gjorde han. Anakol svarede, at han ansaae den ene Træl for ligesaa god som den anden, og at han derfor ikke bröd sig om deres indbyrdes Klammerier. Thorgils sagde, at dette ikke var noget godt Svar. Da de Gjæster, som bleve beværtede der i den sidste Halvdeel af Julen, vare dragne bort, lod Thorgils sine Folk gribe Gipar, og dræbe ham der, efter Juletidens Udlöb. Derefter forföiede Thorstein og Thorgils sig med deres Folk til Skibet, og lavede sig til Modværge. De saae nu en heel Trop komme anstigende, ikke færre end et Hundrede Mand, udrustede med Skjolde. Da sagde Thorgils: Muelig faae vi her snart overflödig talrigt Mandskab til Hjelp[124]. Hin Flok nærmede sig snart, og dens Anförer tog saaledes til Orde: Da denne Thorgils overgav min Söster i min Vold, var det den Gang mit faste Forsæt, at jeg aldrig skulde sætte mig i Spidsen for et Parti, som var fjendtligt mod ham. Det var Huge Jarl, som der var kommen. Han gjorde dem det Tilbud at tage hjem til ham, og det modtoge de. Huge lod udbedre deres Skib, og de forbleve hos ham det övrige af Vinteren. Huges Söster levede, og tog særdeles vel mod dem, men hendes Moder var död. Jarlen lod indsamle og flytte til Skibet, hvad Thorgils havde tilgode. Han forligte og Drabssagen til alle Vedkommendes Tilfredshed, og gav dem Gaver, förend de droge bort.

27. Síðan lètu þeir í haf, ok velktust úti lengi, ok komu við Hálogaland um haustit, ok brotnaði kjölrinn undan skipinu. Björn hèt góðr bóndi; hann tók við þorgilsi, þorfinni ok Kol, en þorsteinn, þorleifr ok Starkaðr vistuðust þar í nánd. Snemmendis bættu þeir skip sitt. Sá maðr hvarflaði[1] þar um land er Randviðr[2] hèt; hann var illmenni mikit; hann kom til Bjarnar bónda, ok kvaðst vilja taka við dóttur hans er Yngbildr[3] hèt, eðr berjast við hann, ef hann vildi þat heldr. [þorsteinn vildi berjast við þenna mann[4]. Eigi vildum vèr, segir þorgils, at þú hefðir þik í hættu fyrir illmenni þetta, [ok vil ek heldr berjast við hann[5]. þorgils finnr Randvið, ok bað hann láta bónda vera í friði, gamlan mann. Hann kvaðst einskis mundu hans orð um þat virða. þorgils mælti: ek [vil leysa[6] bónda. þorgils gengr á hólm við Randvið, ok höggr þegar skjöld hans únýtan; þvínæst höggr hann kappann sundr í miðju, en við höggit skaut Randviðr sverðinu utan á knè þorgilsi, ok særði hann. þat sár grèri svâ, at fótr hans sá var [skemri síðan[7], ok [varð hann aldrei úhaltr[8]. Björn

---

[1]) svarflaði, *J.* [2]) Randver, *M.* [3]) Ragnhildr, *B, D, F, H, K, L, N*; Randhildr, *C*; *udel. af M.* [4]) Bóndi vill heldr berjast, en fá því illmenni dóttur sína; *Bonden vilde heller slaaes, end give sin Datter til den Skurk, K.* [5]) mun ek heldr leysa þik; bóndi kvaðst þat gjarna þiggja vilja; *jeg vil heller löse dig (gaae i dit Sted); Bonden sagde, at han gjerne vilde tage derimod, K.* [6]) vil berjast fyri, *vil slaaes for, B, C, D, F, H, N.* [7]) styttri en

27. Derefter gik de til Söes, og havde en lang og besværlig Seilads. I Efteraaret anlöb de Helgeland (i Norge), hvor Skibets Kjöl brækkedes og tabtes. Björn hed en agtet Bonde; han tog imod Thorgils, Thorfinn og Kol, men Thorstein, Thorleif og Starkad fik et andet Opholdssted der i Nærheden. De satte deres Skib betids i Stand. En ondskabsfuld Voldsmand, som hed Randvid, sværmede omkring der i Landet. Han tog nu til Bonden Björn, og affordrede ham hans Datter Inghild; vilde Faderen ikke afstaae hende, udfordrede Randvid ham til Tvekamp. Thorstein valgte dette sidste. Vi ville ikke, sagde Thorgils til ham, at du udsætter dig for nogen Fare ved at vove dig mod dette onde Menneske, jeg vil heller selv slaaes med ham. Thorgils opsögte da Randvid, og bad ham at lade Bonden, som allerede var til Alders, være i Fred; men Randvid svarede, at han i den Sag agtede hans Ord for intet. Thorgils sagde: Jeg gaaer da i Bondens Sted. Han gik da i Tvekamp med Randvid, og klövede strax hans Skjold saaledes, at det blev ubrugbart. Dernæst huggede han Kæmpen midt over, men i det Randvid fik Hugget, kastede han sit Sværd, som traf ham udvendig paa Knæet, hvorved han blev saaret. Vel blev dette Saar lægt, men dog saaledes, at hans ene Fod blev kortere end tilforn, og fra denne Halten blev han aldrig befriet. Björn takkede Thorgils ind-

hinn, *B, C, D, F, H, K.* [8]) var hann nokkut haltr síðan, *B, C, D, F, H, K.*

þakkar honum vel, ok bauð þorgilsi fè, en hann kvaðst þat ekki til fjár gjört hafa[1]. Skildu þeir vinir.

28. Eptir þat lètu þeir í haf ok höfðu harða útivist, þartil er þeir sá land; þá tók af byrina, ok kom á norðanveðr hvast, ok rak þá undan XII daga. Síðan kom sunnanveðr hvast, ok sigldu tvö dægr[2] at landinu. þá vildi þorgils eigi lengr sigla láta. Hann var þar tvö dægr í austri. þá höfðu gengit átta[3] áföll. Starkaðr bauð honum at fara frá[4] austri; þá kom áfall it níunda[5], ok var þat mest. þat rak þorgils af austrbitanum, ok sló sveininn þorfinn or knjám honum, ok utanborðs. þá mælti þorgils: sú bylgja gekk nú yfir, at eigi þarf at[6] ausa. Báran kastaði inn aptr sveininum lifanda; hann mælti þá: stórum stöplar[7] nú yfir, faðir minn! þorgils mælti þá: ausi hverr sem má. þeir gjörðu svâ, ok gátu [upp ausit[8]. Samdægris kom blóðspýja at sveininum, ok andaðist hann tveim náttum síðar. þá sá þeir Hjörleifshöfða. þeir komu í Arnarbælisós. Nú vildu þeir fara með lík þorfinns til kirkju. þorgils kvað þá lengi fylgzt hafa; sagði þá ok ekki at svâ búnu skilja mundu. þorsteinn[9] spurði Starkað[10] hvârt

[1]) eptir þat bjóst hann heiman (heim) ok burt; *derefter lavede han sig til at reise hjem, bort derfra, till. B, H*; e. þ. b. hann b.; *C, D, F, K*. [2]) daga, *C, D, F, K*. [3]) sjö, *syv, B, H*. [4]) með, *J*. [5]) áttunda, *B, H*. [6]) lengr, *K*. [7]) stoflar, *C, D*; stólpar, *H, J, K*. [8]) þurausit, *F*. [9]) Kolr, *C*; Starkaðr, *K*. [10]) þorstein, *K*.

stændig, og tilböd ham en Pengebelönning, men han svarede, at han ikke havde gjort dette for Vindings Skyld. De skiltes da ad som Venner.

28. Derefter gik de til Söes, og havde haardt Veir paa Reisen, indtil de saae Land (Kysten af Island); da forsvandt al föielig Vind, hvorimod de fik en stærk Nordenstorm, som i hele tolv Dage drev dem tilbage. Derpaa fik de igjen en stærk Storm fra Sönden, saa at de i to Dögn atter nærmede sig til Landet. Da vilde Thorgils lade Seilene stryge; han havde i de tvende Dögn arbeidet paa at udöse Sövandet, thi otte svære Söstyrtninger havde da gaaet over Skibet. Starkad tilböd Thorgils at aflöse ham i Ösningen, og i det samme kom den 9de Söstyrtning, som var den största, ind over Skibet. Den drev Thorgils fra den Tværbjelke som var nærmest ved Öserummet, rev Thorfinn fra hans Skjöd, og kastede Drengen over Bord. Da sagde Thorgils: Nu gik den Bölge over os, at man ikke behöver meer at öse. Bölgen kastede Drengen atter ind i Skibet; han var endnu levende og sagde: nu blive Overskyllingerne vel svære, min Fader! Saa öse nu, sagde Thorgils, hvo som kan! De gjorde saa, og fik Sövandet opöst. Den samme Dag fik Drengen Blodstyrtning, og döde to Dage derefter. Da saae de Hjörleifshöfde[125]. Endelig kom de til Havn i Floddybet ved Arnarbæle[126]. Her vilde de bringe Thorleifs Lig til Kirken, men Thorgils sagde, at da de havde fulgt hverandre saa længe, skulde de da ikke skilles ad.

hann vildi heldr tegja þorgils á land, eðr fara með líkit til graptrar[1].

29. Sigmundr hèt maðr; hann heimti skiptoll at þorsteini, þvíat hann átti land at annast, þar er þeir voru komnir. Nú gjörðu þeir þorsteinn ok Sigmundr þat ráð, at þeir hniptust við. þá sagði Kolr þorgilsi, at þorsteinn þyrfti manna við. þorgils hleypr þegar á land, ok beit þetta ráð. [Urðu þeir Sigmundr ok þorsteinn[2] vel sáttir. Kolr tók lík þorfinns ok gróf í kirkjugarði. Ok er þorgils verðr varr við, hvat Kolr hafði gert, varð hann reiðr mjök, ok hèt honum bana. Kolr kvað þat til vinnanda, ef þorgils raknar við, þá heldr en áðr. Ok við umtölur þorsteins sættust þeir. Fjögur dægr hafði þorgils hvârki mat nè svefn. þorgils kvaðst mundu vârkynna konunum, þótt þær ynni brjóstbörnunum meira en öðrum mönnum. Litlu eptir þíng komu þeir þorgils út, ok fór hann heim í Traðarholt, ok þorsteinn með honum, ok aðrir[3] fèlagar. Hæríngr bróðir hans tók við honum vel, ok vildi at þorgils tæki við [fjám sínum[4]. þorgils kvaðst eigi vilja við taka, fyrr en at vâri. þorsteinn ok þorleifr fóru utan samsumars; skildu þeir þorgils vel sitt fèlág. þorgils var í Traðarholti um vetrinn,

[1]) kirkju, *K.* [2]) þá segir Kolr at þeir Sigmundr ok þorsteinn urðu, *da sagde Kol (til Thorgils) at Sigmund og Thorstein vare*, C, *D.* [3]) einnin þorleifr ok þeir, *C, D, F, H.* [4]) fè sínu, *K;* bústjórn, *Huusholdningens Bestyrelse*, *B, H.*

Thorstein overlod Valget til Starkad, enten at lokke Thorgils i Land eller före Liget til Begravelse.

29. En Mand, ved Navn Sigmund, fordrede Havnetold af Thorstein, thi han raadede over det Land, hvor de vare indkomne. Thorstein og Sigmund grebe til det Raad, at de lode som om de vare komne i Trætte med hinanden. Da berettede Kol Thorgils, at Thorstein behövede Hjelp. Thorgils gik da strax i Land, og saaledes hjalp dette Paafund. Ellers forligtes Sigmund og Thorstein ret vel. Imidlertid tog Kol Thorfins Lig, og begrov det paa Kirkegaarden. Da Thorgils erfarede, hvad Kol havde gjort, blev han meget vred, og truede med at slaae ham ihjel. Kol svarede kun det dertil, at han ikke skulde have noget derimod, naar blot Thorgils selv kom til Eftertanke derved snarere end för. Ved Thorsteins Overtalelser bleve de dog endelig forligte. I fire samfulde Dögn havde Thorgils hverken nydt Mad eller Sövn. Han sagde da, at han ikke vilde fortænke Konerne, om de holdt mere af de Börn, som de selv havde opammet, end af andre Mennesker. Det var kort efter at Thinget var holdt, at Thorgils kom til Landet[127]. Han tog strax hjem til Tradarholt, tilligemed Thorstein og de övrige Medreisende. Hæring, hans Broder, tog vel mod ham, og vilde, at han da strax tog sine Eiendomme i Besiddelse. Thorgils undskyldte sig derfor, förend til det da næstfölgende Foraar. Thorstein og Thorleif reiste den samme Sommer ud af Landet; de og Thorgils ophævede deres Fællesskab meget venskabeligen. Om

þetta er allvel mælt, segir þorgils, ok skal þetta þiggja, ella óvíst, hversu farit hefði. Bjarni bauð honum þá til heimboðs. þorgils kvaðst fara mundu af þínginu með honum, ok hafa brott fè slíkt er honum líkaði. Bjarni bað hann því ráða, ok koma þeir í Gröf. Lítr þorgils á fèit, ok kvaðst brott mundu hafa XX kýr ok C ásauðar. þórný bað hann taka slíkt er hann vildi, ok sagði þat mundi bezt gegna, at hann rèði fyrir. Maðr hèt þórólfr; hann hafði verit með þórði, föður þorgils, ok náinn frændi. [Hann átti fè at þorgilsi, ok beiddi þorgils at hann mundi gjalda þórólfi XL hundraða. Bjarni hèt at hann skyldi ráða; skildu við svâ búit; ok er þorgils kom heim, kom þar þórný, dóttir hans. þorgils spyrr, hvat hún vill. Hún sagð-ist vilja fylgja fè sínu, ef honum þætti þat meiri sómi, at skilja með þeim Bjarna: ok ráða þess manns traust undan mèr, er þèr er mestr bati í, ok þèr er sjálfrátt at láta þinn hlut fyrir neinum manni, ef þit erut at einu ráði báðir. þorgils svarar: vel ferr þèr, dóttir, ok vel ferr ykkr báðum; nú skaltu heim fara, ok vil ek eigi skilja ráðahag með ykkr Bjarna; ok leggr þeim nú svâ peninga fyrir fèit, at þeim vel líkar. Ok um sumarit býðr þorgils Bjarna, ok báðum þeim, heim í Traðarholt, ok þâgu þar góðar viðtökur ok miklar gjafir, ok er nú góð vinátta með þeim Bjarna. Einhverju tíma

jeg vil da tage imod dit Tilbud; det vilde ellers have været uvist, hvad Udfald Sagen havde faaet. Bjarne indböd ham da til et Gjæstebud hos sig, og Thorgils lovede at tage hjem med ham fra Thinget, samt siden före bort med sig saa meget af Godset, som han kunde finde for godt. Bjarne samtykkede heri, og da de kom til Gröf, besaae Thorgils den hele Kvæghjord, og sagde da, at han vilde lade bortföre 20 Köer og et Hundrede Malkefaar. Thorny bad ham tage hvad han önskede, og sagde det vilde blive det bedste at han raadede selv. En Mand, ved Navn Thorolf, havde för opholdt sig hos Thord, Thorgils's Fader, og var nærbeslægtet med ham. Denne Mand havde noget tilgode hos Thorgils, og nu bad denne, at Bjarne vilde udbetale 40 Hundrede til Thorolf[131]. Bjarne lovede at det skulde skee efter hans Villie, og saaledes skiltes de ad. Da Thorgils kom hjem, var hans Datter Thorny fulgt bag efter. Han spurgte, hvad hendes Ærende var. Hun svarede, at hun vilde fölge med sit Gods, hvis hendes Fader fandt det sömmeligere at hun blev skilt fra Bjarne: og du vil skille mig ved den Mands Bistand som kan være dig til störste Nytte; thi saa længe I ville holde sammen, vil det staae dig frit for, at du ikke behöver at give efter for nogen Mand. Thorgils svarede: Du opförer dig vel, min Datter, og det gjöre I begge. Nu skal du tage hjem igjen, thi jeg agter ikke at ophæve dit Ægteskab med Bjarne. Han tildeelte dem da saa mange Penge for det udlagte Gods, at de vare vel fornöiede dermed. Samme Sommer indböd Thorgils

segir Þorgils Bjarna, at hann vill leita sèr kvânfángs. Bjarni [kvaðst þat gjarna vilja[1]. [Þú skalt biðja Helgu, dóttur Þórodds goða[2] í Ölfúsi, Eyvindarsonar, frænda míns. [En þar var svâ farit frændsemi, at móðir Þórodds var Þórvör, dóttir Þormóðar, en Þórey var móðir Þorsteins goða, föður Bjarna spaka[3]. Þorgils vekr nú bónorðit. Skapti tók því seint ok svâ Helga sjálf, þótti maðr heldr stórlyndr, ok þó heldr gamall. Annar maðr bað ok Helgu; var þat Ásgrímr Elliðagrímsson; svarar Skapti þar vel til, en Þóroddr vill heldr gipta Þorgilsi. Nú var þetta talat á þíngi, ok var ekki at gjört. Líða nú þau misseri ok annat sumar eptir ríðr Þorgils til skips í Einarshöfn. Hann frèttir til ferða Skapta, ok vildi fyrir víst finna hann. Þorgils reið til Flóagafls við VI. mann. Þeir voru með honum bræðr Kolr ok Starkaðr ok Þórólfr frændi hans ok tveir húskarlar. Þeir voru í hrísum nokkurum, ok bíða svâ Skapta; þetta var nær Kaldaðarnesi. Skapti sá frá ferjunni at hestar með söðlum gengu með ánni. Skapti sagði, at þeir mundu aptr snúa; kvaðst frètt hafa, at síðar[4] mundu betri kaupin, ok fóru þeir heim. Þóroddr spurði, hví hann færi

---

[1]) kvað þat vel stofnat, *sagde at det var vel betænkt*, *K; udel. B, H.* [2]) á Hjalla, *paa Hjallè, till. M.* [3]) *fra* [þeir riðu þángat báðir; *de rede begge derhen*, *K.* [4]) suðr, *syd paa*, *J.*

Bjarne og hans Kone til Tradarholt, hvor de nöde en god Modtagelse og fik store Foræringer. Derefter levede Thorgils og Bjarne i den venskabeligste Forstaaelse med hinanden. Engang siger Thorgils til Bjarne, at han agtede at opsöge sig en Hustru. Bjarne svarede, at han gjerne billigede det, og lagde til: Du skal da frie til Helga, en Datter af min Frænde, Goden Thorodd Eyvindsön i Ölves. Deres Slægtskab forholdt sig saaledes, at Thorodds Moder var Thorvör Thormodsdatter, men Thorey var Moder til Thorstein Gode, Bjarne den Spages Fader[132]. Thorgils bringer nu sit Frierie paa Bane. Skapte var ikke meget derfor, og Helga selv heller ikke, thi hun syntes at Manden var vel storsindet og tillige temmelig meget til Alders. En anden Mand friede og da til Helga, nemlig Asgrim Ellidagrimsson; ham gav Skapte föieligere Svar, men Thorodd önskede heller Partiet med Thorgils. Man talte nu om dette Anliggende paa Thinget, men det blev dog ikke der afgjort, og saaledes gik det Aar til Ende. I den fölgende Sommer red Thorgils engang til Einarshavn, til et did ankommet Skib. Han spurgte der, at Skapte var paa en Reise og foresatte sig bestemt at træffe ham. Thorgils red da selv sjette til Floegavl; med ham vare nemlig Brödrene Kol og Starkad, hans Frænde Thorolf og tvende af hans Tjenestekarle. De opholdt sig i en lille Kratskov, og ventede saaledes paa Skafte. Dette var i Nærheden af Kaldadarnæs[133]. Skafte saae fra Færgebaaden, at nogle opsadlede Heste græssede paa Elvbreden. Han sagde da til sine Folk,

svâ skjótt aptr, eðr hræddist þú hann, hraunskeggjan þorgils, ok þætti mèr þat betra at ríða óhræddum um hèraðit, ok gipta honum Helgu, en vera hvergi [óhræddr um þik[1]. Á þíngi um sumarit var talat um gjaforð Helgu; dregr þóroddr fram með þorgilsi, en Skapti með Ásgrími. þóroddr mælti þá: ek kann sjá, hversu fara mun, ef þorgilsi er synjat konunnar, þá mun þat margra manna vandræði, en ek væntir, með vingjöfum góðum, at Ásgrímr láti úhappalaust. Nú við þessi atkvæði þórodds var þat afráðit, at þorgilsi var föstnut Helga, ok var brúðhlaup at Hjalla; þá var þorgils hálfsextugr; ferr hann nú heim í Traðarholt með Helgu, ok var hún mjök fálát; ok eitt sinn er þorgils var á brottu at byggja jarðir sínar, kveðst Helga vilja fara til Hjalla; ok heim um kveldit, ok bað húskarl einn fara með sèr. Ok er þau koma til Hjalla, kvað Helga húskarlinn ekki þurfa sín at bíða. Skapti tók vel við Helgu, en þóroddr illa[2]; er hún þar margar nætr. þorgils kemr heim ok lætr sem hann viti eigi. Ok einn dag býr hann ferð sína, ok ríðr til Hjalla, ok voru menn at mat. þorgils gengr með borðum alvopnaðr, ok at Helgu, tekr í hönd henni, ok leiðir hana út, ok sýndist þeim maðrinn, sem inni sátu, ekki dælligr[3].

[1]) *fra* [úkviðinn, *K.* [2]) eigi, *B, H.* [3]) *saaledes rigtigst G;* dæligr, *A;* dæiligr, *deilig, smuk, B;* dægiligr, *C, D, F, H, I.*

at han vilde vende tilbage, da han havde hört at man længere hen vilde faae bedre Kjöb, og derefter droge de hjem. Thorodd spurgte, hvi han kom saa snart tilbage: eller ræddes du maaskee, siger han, for den skjæggede Rönbeboer Thorgils[134]. Mig tykkes, det var bedre for dig at ride, uden Frygt, omkring i Herredet, og overlade ham Helga, end aldrig at være uden Frygt for Overfald. Om Sommeren blev Helgas Giftermaal (atter) omhandlet paa Thinget, og Thorodd understöttede her Thorgils's, men Skapte Asgrims Sag. Da sagde Thorodd: Jeg forudseer, hvorledes det vil gaae; dersom man afslaaer Thorgils Giftermaalet, vil det volde mange Mennesker Ulempe, men jeg haaber at Asgrim, ved fortrinlige Vennegaver, vil lade Sagen gaae af uden videre Ulykker. Ved denne Thorodds Tale blev den Beslutning taget, at Helga blev fæstet til Thorgils, og Brylluppet blev holdt paa Hjalle. Da var Thorgils 55 Aar gammel[135]. Han drog nu hjem til Tradarholt med Helga; men hun var taus og ilde tilmode. Engang da Thorgils var tagen fra sit Hjem, for at bortforpagte sine Jorder, foregav Helga at hun vilde tage til Hjalle og hjem igjen den samme Aften. Hun lod een af Tjenestekarlene ledsage sig, men da de vare komne til Hjalle, sagde hun til ham, at han ikke behövede at vente der efter hende. Skapte tog vel mod Helge, men Thorod ikke. Han forblev der mange Dage i Træk. Thorgils kom hjem, og lod som om han intet vidste heraf, indtil han en Dag gjorde sig færdig, red til Hjalle, og kom der da Folk spiste. Thorgils gik mellem

Skapti biðr menn eptir sækja. Þóroddr svarar: Þorgils sækir eptir sínu, ok skal mönnum eigi hlýða at fara eptir honum. Þorgils ríðr nú heim, ok sendir hann orð Skapta, at þeir hittist. Er nú svâ gjört. Sættast þeir með tilstilli Þórodds, ok gerðist vinátta með þeim, ok varð Þorgils höfðíngi ok virðíngamaðr mikill.

31. Frá því er sagt eitthvert sinn, at þau Þorgils ok Helga sátu úti, ok hrein hænan við hananum, en haninn leggr at henni ok berr hana, þartil er hún mæðist. Þorgils mælti: sèr þú, Helga, sameign þeirra, hana ok hænu? Helga svarar: hvers er þat verdt? segir hún. Svâ má vera, segir Þorgils, annara viðeign. Gjörast nú góðar samfarar þeirra. Son áttu þau, Þorgils ok Helga, er Grímr glömuðr[1] hèt. Þorgils var nú gamall, ok þó hraustr. Sá maðr bjó skamt frá Þorgilsi er Sámr hèt; kona hans hèt Þorfinna; sá maðr var þar í sveit, er Bjálfi hèt, úeyrðarmaðr; hann glapti konu Sáms, ok settist í bú hans löngum, en heitaðist við bónda; honum líkar þetta illa. Bjálfi bauð bónda hólmgaungu: ella gef upp konu þína! Sámr ferr nú at finna Þorgils, ok segir honum at Bjálfi bauð honum einvígi. Ek skal hjálpa við þínu máli, segir Þorgils; ferr Sámr nú glaðr heim. Annan dag ferr Þorgils ok hittir Sám; hann fagnar

[1]) glummuðr, *C, D, F; H, K, L; udel. J, M.*

Spisebordene i fuld Rustning, tog Helge ved Haanden og förte hende ud; de Folk, der sade ved Maaltidet, forekom Mandens Udseende da ikke at være det blideste. Skapte opfordrede de Tilstædeværende at sætte efter ham. Thorodd svarede: Thorgils henter kun sit eget, og ingen maa derfor understaae sig at forfölge ham. Thorgils red nu hjem, og sendte Bud til Skapte, at han önskede en Sammenkomst med ham. Den fandt Sted og ved Thorodds Mægling fattede de Venskab for hinanden. Thorgils selv blev (en stor) Hövding, og stod i megen Anseelse blandt Folket.

31. Det fortælles, at da Thorgils og Helga engang sade ude, skreg en Höne for Gaardhanen, som forfulgte og baskede den, til den blev mödig. Thorgils sagde: Seer du, Helga, hvad Hanen og Hönen have med hinanden at gjöre? Hvad er det værdt (at bryde sig om)? sagde Helga, hvortil Thorgils svarer: Vel mueligt, at det gaaer ligesaa til i andres Samliv. Derefter levede de kjærlig sammen, og fik en Sön, som kaldtes Grim Glammad (den höiröstede eller stöiende). Thorgils var, skjönt gammel, endnu rask. I hans Nærhed boede en Mand som hed Sam, og havde en Kone, ved Navn Thorfinna. En vis Bjalfe opholdt sig der i Bygdelaget, og var en meget urolig Mand. Han forförte Sams Kone, opholdt sig tit, uden Bondens Indbydelse, i hans Huus, og anfaldt ham med Trudsler, hvormed Sam var meget misfornöiet. Bjalfe udfordrede ham til Tvekamp, hvis han ikke vilde afstaae sin Hustru. Da tog Sam hen til Thorgils, og fortalte ham om Bjalfes

honum vel, ok litlu síðar kom Bjálfi, ok spurði, hví hann veri þar, ok kvaðst enga þökk kunna hans komu. Ekki fer ek at því, segir þorgils, þvíat vel má ek þar koma sem þú kemr, ok þar sem þú hefir boðit Sámi einvígi, skalltu mèr mæta, en ekki honum. Bjálfi svarar: þat kemr til þess, at Sámr, greyit, þorir eigi at berjast við mik. Nú gánga þeir á hólm, ok er ekki sagt frá viðskiptum annat, en þorgils drepr Bjálfa, ok frelsti svâ bónda[1]: ok nauztu þess at, segir þorgils, at þú vart svâ nær mèr. — Ásgrímr Elliðagrímsson var höfðíngi mikill ok farmaðr, ok átti skip í förum. Hann atti twâ sonu, ok hèt hvârtveggi þórhallr[2]; [hinn eldri þórhallr[3] var þroskaðr mjök, þá er þetta var. Gunnvör[4] hèt dóttir Bjarna í Gröf; [hún var ekki dóttir[5] þórnýjar. Gizorr hvíti bjó þá í Höfða, ok átti þórdísi, dóttur þórodds. Móðir Ásgríms var Jórunn Teitsdóttir. þorgils[6] átti land nær skipalægi Ásgríms[7], ok lá þar á hafnartollr, ok [heimti sá maðr skiptollinn, er á landinu bjó, ok galt Ásgrímr[8] aldri toll, þeim er á [landi þorgils[9] bjó[10].

---

1) hann þakkaði þorgilsi vel, *han takkede Thorgils inderlig, till. K.* 2) Annarr þeirra var fóstrson Njáls, sem bjó at Bergþórshvoli, ok var sá þriði mestr lagamaðr á Islandi í þann tíma; *den ene af dem var en Fostersön af Njal, som boede paa Bergthorshvol, og som var den tredie störste Lovkyndige i Island paa den Tid, till. K.* 3) Annarr þeirra bræðra, *K.* 4) Geirvör, *B, C, D, F, H, J, K;* Guðvör, *G.* 5) *fra [* ok, *og, B, C, D, F, H, K.* 6) *saal. A, K;* Asgrímr *(omvendt) B, C, D, E, F, G, J, H, M.* 7) *udel. E, G, J;* þorgils, *B, C, D, F, H, N.* 8) þorgils, *J, M.* 9) því

Udfordring. Thorgils svarede: Jeg skal nok hjælpe paa din Sag, og Sam tog da fornöiet hjem. Næste Dag besögte Thorgils Sam, og blev vel modtagen. Siden kom Bjalfe did, og spurgte Thorgils, hvi han var der, samt sagde at han ingen Tak kunde yde ham for det Besög. Thorgils svarede: Derefter retter jeg mig ikke, thi jeg maa meget vel komme der, hvor du kommer, og da du har udfordret ham til Tvekamp, skal du möde mig, men ikke ham. Bjalfe svarede: Det kommer deraf, at Uslingen Sam ikke tör slaaes med mig. Nu gik Kampen for sig, hvorom ingen andre Omstændigheder berettes, end at Thorgils ombragte Bjalfe, og frelste saaledes Bonden. Det var din Lykke, sagde Thorgils til ham, at du var mig saa nær. Asgrim Ellidagrimsson var en mægtig Hövding og drev Handel udenlands, hvortil han brugte et Skib som han selv eiede. Han havde to Sönner, som begge hedte Thorhall. Den ældste af dem var fuldkommen voxen, da dette skete[136]. Bjarne i Gröf havde en Datter, som hed Gunnvör, men Thorny var ikke hendes Moder. Gissur Hvide[137] boede da paa Höfde[138], og havde Thordise, Thorodds Datter, tilægte. Asgrims Moder var Jorun Teitsdatter[139]. Thorgils[140] eiede det Land, som omgav den Havn, hvor Asgrim havde sit Skibsleie, hvoraf Havnetold burde svares, samt hæves af den Mand, som boede paa den nærmest liggende Gaard; dog vilde Asgrim ingen Told svare til Thorgils's Leilænding.

---

landi, *B, H*; *fra* [landinu bjó er Asgrímr átti, *J*. [10]) *fra förste* [ok var aldri goldinn landseta Þorgils sem heimta átti, *K*.

32. Eitthvert sinn hittir [Þorgils Ásgrím[1], ok biðr at hann minnist í nokkru um tollinn[2]. Ásgrímr[3] segir, at skip koma þar fari[4] sem auðit verðr, en kvaðst eigi vanr at gjalda skiptolla[5] sem smábændr, ok bað hann eigi heimta slíkt. Þorgils kvaðst þat fyrir annars hönd gjöra, en eigi fyrir sína, ok skilja þeir nú við svâ búit. Um vârit voru menn kvaddir af Ásgrími til skipsdráttar, ok kom fjöldi manns. Pyttar voru um sandana víða, ok voru fullir með vatni, þó at fjaran væri. Ásgrímr tók á festum í fremra lagi, ok voru þar mest konur hjá honum; hann var í litklæðum; tóku[6] nú fast á. Maðr reið á landinu fyrir ofan, mikill vexti, ok hafði bolöxi í hendi; hann horfir á skipdráttinn. Ásgrímr eggjar nú fast, at menn herði sik vel, ok er Þorgils var[7] kominn at flæðarpyttinum, sá hann at Ásgrímr [hèlt á strenginum[8]; hleypr hann þá til, ok höggr strenginn, ok verðr aptrhlaupit hart, ok hrapar Ásgrímr í pyttinn, ok konurnar á hann ofan. Vurðu öll klæði Ásgríms vot ok þrekkótt, ok svâ hann sjálfr. Þetta þikkir honum mikil svívirðíng ger til sín. Verðr nú víss, hverr gjört hefir, ok kvað þá Þorgils varla mega við svâ búit skilja. Þórhallr[9] bað hann utan fara, ok megi

[1]) Asgrímr Þorgils, *E, G, J, M.* [2]) Asgrímr segir, at Þorgils skuli nú sýna í nokkru gjaldit, *till. J.* [3]) Þorgils, *J o. fl.* [4]) *till. B, C, D, F, H.* [5]) þar, *der. till. B, C, D.* [6]) tók, *B, D, F, H.* [7]) sèr at Asgrímr er, *seer at Asgrim var, B, H.* [8]) streittist við strenginn, *K.* [9]) son hans, *till. K.*

32. Engang traf Thorgils Asgrim, og bad ham dog endelig huske paa at afbetale noget af den tilbagestaaende Told. Asgrim svarede, at Skibe kom der til, hvor Lykken förte dem hen, men at han ikke var vant til at betale Skibsafgifter ligesom ringe Bönder[141], og bad ham ikke fordre sligt. Thorgils bemærkede, at han gjorde dette paa en andens Vegne, men ikke for sig selv. Efter denne Ordvexling skiltes de ad. Næste Foraar bleve Mænd tilsagte af Asgrim, for at trække hans Skib til Stranden[142], hvortil en Mængde Folk forsamledes. Der vare hist og her, paa den sandige Strandbred, Pytter fulde af Vand, endog i Ebbetiden. Asgrim holdt paa Trækketouget blandt de forreste, og havde mest Fruentimmer hos sig. Selv var han iført farvede Klæder, og trak stærkt til. En Mand kom ridende henimod Strandbredden, höi og för af Væxt, og havde en Bulöxe i Haanden. Han saae paa Skibstrækningen. Asgrim opmuntrede meget ivrig sine Folk til at anstrænge sig ret kraftig. Da Thorgils var kommen til én af Floden efterladt Vandpyt, og saae at Asgrim trak paa Touget, löb han til, og huggede det over. Herved blev Asgrim, der trak stærkt paa Rebet, fört saa hurtig tilbage, at han styrtede ned i Pytten, og Fruentimmerne ovenpaa ham, saa at hans hele Klædning, og han selv med, blev vaad og tilsölet. Asgrim fandt sig derved meget beskæmmet, og da han fik at vide, hvo der havde gjort det, sagde han, at det neppe kunde blive

þá sjatna þessi úþokki, er ímillum ykkar er. Ásgrímr kvaðst mundu ráða sjálfr ferðum sínum[1]. Þat var einhvern tíma at Þórhallr bað Ásgrím föður sinn fara með sèr [til kvonbæna, til móts við Bjarna bónda í Gröf[2]. Ásgrímr segir, at þat var í mörgu lagi góðr kostr, en íllt þikki mèr, at Þorgils er þar nokkut við riðinn. At Þorgilsi er ekki mein, segir Þórhallr. Síðan fara þeir. Bjarni svarar vel, ok er þessum ráðum ráðit. Ásgrímr biðr at Þorgilsi skuli ekki bjóða til boðsins. Bjarni svarar, ok kvaðst mundu honum allvel fagna, ef hann kæmi: en gera eigi mann til hans fyrir bæn þína. Bjarni býst nú við brúðhlaupinu[3]. Einn dag kemr Þórný inn ok segir, at maðr reið or skógum neðan: ok er líkr föður mínum. Bjarni gekk út, ok var Þorgils kominn, ok þræll hans með honum. Bjarni fagnaði honum vel. Þorgils mælti: hví bauðst þú mèr ekki til boðsins, mágr! Þèr er jafnan sjálfboðit, segir Bjarni, ok þá velkominn, er þú villt verit hafa. Ásgrímr kom um kveldit, ok gekk Bjarni í móti honum ok fagnaði honum vel. Þá spurði Ásgrímr, hvart Þorgils væri þar; hann kvað hann þar vera: ok mun hann hèr dveljast. Gjörða ek nú sem þú

---

[1]) varð þar eigi meirr tíðinda, *ellers tildrog sig der intet mærkværdigt, till. K;* Líða nú svá stundir fram, *Tiden led saaledes hen, till. B, C, D, K.* [2]) kvânþænaferð í Gröf til dóttur Bjarna, *K.* [3]) brúðkaupinu, *B, H, J;* ok koma boðsmenn í ásettan tíma, *og de Indbudne kom til bestemt Tid, till. B, C, D, F, H, J.*

derved mellem ham og Thorgils. Thorhall raadte sin Fader, at han skulde gjöre en Udenlandsreise: thi saa vil, sagde han, den Uvillie sætte sig, som er eder imellem. Asgrim svarede, at han vilde selv raade for sine Reiser. Engang forlangte Thorhall af sin Fader Asgrim, at han vilde gjöre ham Fölgeskab hen til Bonden Bjarne i Gröf, for at frie, med ham, til dennes Datter. Asgrim svarede, at det i mange Henseender kunde være et godt Parti: men det gjör mig ondt at Thorgils paa en vis Maade er den Sag vedkommende. Thorgils gjör mig ingen Fortred, svarede Thorhall. Derpaa toge de afsted. Bjarne gav dem et godt Svar, og Giftermaalet blev fuldkommen besluttet. Asgrim frabad sig, at Thorgils maatte indbydes til Bryllupet. Bjarne svarede, at skulde han komme af sig selv, maatte han modtages paa det bedste, men lovede, for dog at efterkomme Asgrims Begjering, at intet Bud skulde sendes til Thorgils i denne Anledning. Nu lod Bjarne lave til Bryluppet. En Dag kom Thorny ind, og sagde at en Mand nærmede sig fra Skoven dernede, som lignede hendes Fader. Bjarne gik ud, og da var det Thorgils som var ankommen, ledsaget af sin Træl. Bjarne modtog ham meget venlig. Thorgils sagde til ham: Hvi indböd du mig ikke til Bryluppet, Svigersön! Til os kan du stedse byde dig selv, svarede Bjarne, og vær os velkommen, hvis du vil blive. Om Aftenen ankom Asgrim; Bjarne gik ham imöde, og modtog ham paa det bedste. Da spurgte Asgrim, om Thorgils var kommen dertil. Bjarne svarede, at han

mæltir, at ek bauð honum eigi, en [ávalt skal hann vera hèr hjá mèr, er hann vill[1]. Ásgrímr verðr óðr við ok vill ríða heim. Þórhallr biðr hann eigi þat gjöra, ok þat verðr, at hann er þar, ok er heldr úglatt um boðit. Ok er menn búast frá boðinu, sjá menn at þeir fara húsa á milli, Ásgrímr ok Kolr þræll, ok töluðu. Nú ríða menn um kveldit heim. Þorgils bóndi ok þræll hans Kolr riðu síð um kveldit ofan hjá Húsatóptum. Ásgrímr hafði fengit þrælnum þrjár merkr silfrs til höfuðs Þorgilsi. Kolr hafði hest latan, ok hvikaði[2] hestrinn undir honum. Þorgils laust þrælinn, ok fèll fèsjóðrinn undan yfirhöfn hans. Þorgils spyrr, hvaðan fèit kom at. Þrællinn sagði sem var. Síðan drap hann þrælinn þar sem nú heitir Kolslækr. Nú þikkir Þorgilsi Ásgrímr sannr at fjörráðum við sik; lætr nú safna mönnum, ok verða vel XL; ætlar nú at fara stefnuför til móts við Ásgrím. Nú hittir Gissurr hvíti Þorgils, ok spyrr hversu hann ætlar til um ferðir sínar. Hann kvaðst ætla at sækja heim Ásgrím Elliðagrímsson. Gissurr svarar: þat er úráðligt, þvíat hann er miklu fjölmennari en þú. Þorgils kvaðst eigi hirða um fjölmenni hans. Nú letr Gissurr ferðarinnar, ok at bæn hans

---

[1]) jafnan er hann hèr velkominn, *J.* [2]) *rettet i G til* hinkaði *(hinkede, som vilde være en mærkelig Danisme fra den Tid, ligesom andre flere). Denne Variant bemærkes og i Margen af A.*

var der, og at han vilde blive; jeg gjorde, sagde han, efter dit Önske, at jeg lod være at byde ham, men det maae staae ham frit for at være her hos mig, naar han selv vil det. Asgrim blev rasende opbragt herover, og vilde ride hjem. Thorhall bad ham lade det fare, og endelig lod Asgrim sig overtale til at blive, men var dog aldrig ret glad, medens Gjæstebudet varede. Da Gjæsterne lavede sig til at drage bort fra Brylluppet, lagde man Mærke til, at Asgrim og Trællen Kol gik hen i en Afkrog mellem Bygningerne, og talte noget med hinanden. Om Aftenen begave Folk sig paa Hjemreisen. Silde ud paa Aftenen rede Thorgils Bonde og hans Træl Kol forbi Gaarden Husetofte. Asgrim havde givet Trællen tre Mark Sölv, for at han skulde ombringe Thorgils; Kol havde en doven Hest, som han ikke kunde faae til at komme rigtig frem. Thorgils slog til Trællen, saa at Pengepungen, som havde været skjult af hans Overkjole, kom til at falde ned. Thorgils spurgte, hvorfra disse Penge kom, og Trællen maatte da fortælle Sammenhængen dermed. Nu syntes Thorgils, at Asgrim var bleven overbeviist om at have stræbt ham efter Livet. Han lod da samle Folk, og de bleve tilsammen vel 40 Mand. Han agter nu at hjemsöge Asgrim, for at forkynde ham en Stævning. Da traf Gissur Hvide Thorgils, og spurgte om Hensigten af hans Reise. Da Thorgils svarede, at han agtede at hjemsöge Asgrim Ellidagrimsön, sagde Gissur: Det er ikke raadeligt, thi Asgrim har mange flere Folk end du har. Thorgils svarede, at han intet bröd sig om

reið hann [í eyna, ok [kvaddi níu búa[1]. Eptir þat fara þeir í brott, ok þikir sem lögfullt sè.

33. Nú koma menn til þíngs[2] fjölmennt. Skapti spyrr mág sinn þorgils, hvern málatilbúnað hann hefði. [3]Hann kveðst níu búa kvatt hafa. Skapti svarar: varat af vöru, sleikt[4] um þvöru[5]; lát niðr falla, engu er nýtt. þorgils mælti: hví man þat sæta? Skapti svarar: kunnig eru mèr svâ lög, mágr! at ek veit at [rángt er[6] til búit, ok [eru þau ein málaefni með ykkr Ásgrími, at bezt er[7] at niðrfalli; hafa svâ farit skipti ykkar Ásgríms flest[8], at þú ert eigi vanvirðr í, [þótt þið skilìt við svâ búit; unnum vèr þèr sæmðar ok hógsetu hèðan af, ok má af þèr mart tala, þat er mikilmannligt er ok sköruligt[9]. Ríða menn af þíngi, ok sefast þorgils við umtölur mága sinna [ok vina[10].

34. Helgi hèt austmaðr er út kom í Einarshöfn ok átti ferð upp í hèrað, ok fór með varníng sinn upp í þrándarholt. þorgils reið at ofan or Gröf, ok riðust (þeir) á móti. [Helgi reið þor-

[1]) nefndi IX votta, *B, H;* n. n. búa, *C, D, F, K; fra förste [* eigi, heldr kvaddi 9 búa til þings; *tog han ikke af Sted, men udnævnte ni Bönder (Naboer) til Thinget, J.* [2]) mjök, *till. F. o. fl. med Ð.* [3]) *Her begynder det eneste Membranfragment som haves af denne Saga.* [4]) sleiktu, *J;* sleikti, *de övrige.* [5]) sæll mágrinn, *till. A, E, G, J; udel. af de övr. Ordsproget udel. af M, N, o. fl.* [6]) engu er nýtt, *de övrige.* [7]) *fra [* er betr, *de övrige.* [8]) *udel. de övrige.* [9]) *fra [udel. de övrige.* [10]) *udel. af de övrige, som till.:* ok falla niðr þessi mál öll, *og alle disse Sager faldt ganske bort.*

hans mange Folk. Gissur blev dog ved at fraraade Reisen, og efter hans Overtalelse drog Thorgils til Öen[143], og udnævnte 9 Bönder (Naboer) til Thinget som Sandemænd. Derefter droge de bort, og antoge at Sagen var lovformelig forberedt.

33. Da man kom til Thinget, var der en heel Forsamling. Skapte spurgte sin Svoger Thorgils, hvorledes han havde anlagt Sagen. Denne berettede at han havde udnævnt 9 Naboer (til Sandemænd). Skapte svarede: En Klak saae man klæbe af Tværen paa Læbe[144], Svoger!; lad Sagen kun fare; dette nytter ikke det mindste. Hvorfor det? spurgte Thorgils Skapte svarede: Jeg kjender Loven saa nöie, Svoger, at jeg vel indseer at Sögsmaalets Anlæggelse er urigtig[145]; desuden har du ellers kun saadant at afgjöre med Asgrim, at det bedste vil blive, at lade denne Sag falde bort, især da Asgrims og dit meste Mellemværende har været af den Beskaffenhed, at du ingenlunde har nogen Skam deraf, at I lade det blive herved. Vi unde dig vel al Hæder og Rolighed herefter og meget kan siges om dig, som egner en tapper og udmærket Mand. Derpaa rede Folk hjem fra Thinget, og Thorgils sagtnes nu ved sine Svogres og Venners Overtalelser.

34. Helge hed en Östmand[146], som kom udenlandsfra til Einarshavn. Han havde Ærender oppe i Herredet, og förte sine Varer til Gaarden Tradarholt[147]. Thorgils kom ridende ovenfra, fra Gröf; de rede imod hinanden; Helge red saa stærkt og

gils næsta af baki, ok hló at honum, er hann var bjúgr á baki; kveðst eigi þat mega á sjá, at hann hefði verit garpr mikill[1]. Þorgils [reiddist við ok[2] mælti: ekki hafa menn [þat gjört, at færa spott at mèr[3], en svâ hæðiligr[4] sem þèr þykkir ek nú vera, þá býð ek þèr einvígi þegar í stað, ok er þá [reynt, hvert þú berr skjótt af mèr[5]. [Þeir hittust fur neðan grinngarð, ok veðr var kallt á móti Þorgilsi, ok sat hann því bjúgr á baki[6]. Helgi kvað [sèr engan frama í því[7]: at bera af fretkarli þínum; [kvaðst þó eigi vilja undan gánga[8]. Austmaðrinn hafði öxi[9] í hendi, [ok leit á öxina, ok þótti mjó[10]. Þorgils mælti: hvassara vâpn muntu þurfa[11], ef bíta skal mín höfuðbein, [ok er vâpn þitt úkarlmannligt[12]. Þorgils hafði sverð sitt Jarðhússnaut, ok alvâpnaðr, [sem hann var aldreigi öðruvíss. Þorgils[13] hljóp þegar geystr at honum, austmanninum, ok höggr til hans með sverðinu Jarðhússnaut, ok kom

[1]) *fra [* Helgi ok Þorgils, ok riðu hart; ok er þeir riðust á víxl, stakaði (stjakaði *B, K o. fl.*) Þorgils mjök svâ (at hann fèll, *till. B, C, D, F, H, K*) af baki, (þvíat hann varaðist lítt, *till. dè samme)* ok hló at honum við austmaðrinn, en Þorgils var allbjúgr á baki, þvíat veðr var kallt. Helgi mælti þá: lítt sèr þat nú á þèr, Þorgils, at þú hefir verit kallaðr garpr mikill, enda ert þú nú gamall; *og rede stærkt til, og da de kom hinanden tæt forbi, stödtes Thorgils, saa at han var næsten falden (saa at han faldt, andre) af Hesten (fordi han tog sig kun lidet i Agt, till. andre), hvorover Östmanden lo ad ham, da Thorgils sad temmelig krumböiet paa Hesten, fordi Veiret var koldt. Helge sagde da: Neppe kan man nu see paa dig, Thorgils, at man forhen har kaldt dig en heel Kæmpe, men nu bliver du ogsaa gammel; A og*

tæt ind paa Thorgils, at denne nær var falden af Hesten, og lö ham ud, da han sad krum til Hest; og sagde tillige, at nu kunde man ikke see det paa ham, at han nogensinde havde været en heel Kæmpe. Thorgils blev vred herover og sagde: Det have Folk aldrig prövet, at drive Spot med mig, men saa latterlig jeg end nu forekommer dig, saa udfordrer jeg dig til en Tvekamp strax paa Stedet, og da vil det erfares, om du snart overmander mig. De traf hinanden neden for Stakitgjærdet[148]; Veiret var koldt, og Thorgils havde Vinden mod sig, saa at han derfor sad krumböiet til Hest. Helge sagde at det var ingen Ære for ham, at overvinde (som han udtrykte sig) dit elendige Skrog; men erklærede dog tillige at han ikke agtede at trække sig tilbage. Östmanden havde en Öxe i Haanden. Han[149] saae paa Öxen, og den forekom ham at være temmelig smal. Thorgils sagde: Et hvassere Vaaben vil du behöve, hvis det skal bide paa min Hovedskal, og dit Værge passer sig ikke for en rask Karl. Thorgils havde sit Sværd, som han havde faaet i Jordhuset, og var i fuld Rustning, thi den pleiede han stedse[150] at bære. Han anfaldt da Östmanden i stærk Fart, og hug til ham med

de övrige. [2]) *udel. de övrige.* [3]) mjök plagat hèrtil at gabba mik, *de övrige.* [4]) ok gamall, *og gammel, till. de övrige.* [5]) fullreynt, hverr af öðrum ber; *fuldkommen prövet, hvo der overmander den anden, de övrige.* [6]) *fra [udel. af de övrige.* [7]) *fra [* enga von í at hann hrykki (eigi) við, ok mun lítill frami í; *de övrige; see Anm.* [8]) *udel. de övrige.* [9]) bolöxi, *en Bulöxe, de övrige.* [10]) *udel. de övrige.* [11]) hafa, *de övrige.* [12]) *udel. de övrige.* [13]) *ligeledes.*

sverðit á öxlina, ok var svâ mikit sár, at honum vanst þat skjótt til bana. þá var þorgils VII tugr[1], ok kvað þetta [vorðit glappaverk ok bráðræði[2], ok kvaðst þetta helzt bæta vilja. Ok II vetrum síðar komu [út í Einarshöfn[3] tveir bræðr Helga [ok ætla til hefnda[4]; hèt annarr Einarr, en annarr Sigurðr, ok varð eigi vart við skipkvomu. þeir fóru þegar í Traðarholt, ok [komu þar snemma dags, ok var þorgils í hvílu sinni, en[5] verkmenn voru [á fótum ok konur; ok er bræðr komu[6] [at bæinum[7], [þá töluðust þeir við[8], hversu með skyldi fara. Einarr mælti: [íllt þykir mèr[9] at drepa gamlan mann, [frægjan ok vinsælan, ok er skaði mikill ef hann lætr af berast[10]. þorgils [verðr nú varr við[11], ok sprettr upp þegar, ok tekr sverðit Jarðhússnaut, ok bað þá at gánga, ef þeir vildu, [ok brást þá nokkut á fótinn halta[12]. Einarr mælti[13]: eigi viljum vèr bræðr[14] gjöra þèr úfrið, ok skal annat verða eyrendi okkar bræðra, [ef ek ræð[15]. þorgils tók þessu vel, [ok

[1]) LXX, *A, E, G;* 70, *J;* sjötugr, *de övrige.* [2]) verit hafa it mesta glappaverk, *de övrige.* [3]) *udel. de övrige.* [4]) *ligeledes.* [5]) *fra [* var þat um kveld, ok voru eigi í almenníngshúsum; ok um morgininn er; *det var om Aftenen og de opholdt sig ikke i de sædvanlige Vaaningshuse; og om Morgenen, da; de övrige.* [6]) *fra [* farnir til starfs, fóru þeir; *gaaet til deres Arbeide, begave dé; de övrige.* [7]) heim í bæinn, *de övrige.* [8]) *fra [* námu staðar við skáladyr, ok töluðust þeir við um hríð; *de standsede ved Indgangen til Sovestuen, og talte en Stund sammen; de övrige.* [9]) ekki þ. m. gott; *de övrige.* [10]) *fra [udel. af de övrige.* [11]) heyrir nú þeirra umræðu; *hörer nu deres Samtale, de övrige.* [12]) *udel. af de övr.* [13]) ekki þarf at eggja oss til bróðurhefnda, þvi

Sværdet, som rammede Skulderen, og Saaret blev saa betydeligt, at det snart blev dödeligt. Da var Thorgils 70 Aar gammel, og tilstod at denne Gjerning skete i Ubesindighed og Hidsighed, samt erklærede, at ville udsone den med Böder. To Vintre derefter ankom fra Udlandet, til Einarshavn, Helges tvende Brödre, og agtede at udföre Hævnen. Den ene af dem hed Einar, den anden Sigurd, — og det Skibs Ankomst, som havde bragt dem til Landet, blev ikke strax rygtbar. De begave sig uden Ophold til Tradarholt, ok kom der tidlig paa Dagen. Thorgils laa endnu til Sengs, men Arbeidsfolk og Fruentimmer vare allerede paa Færde[151]. Brödrene gik hjem til Gaarden, og overlagde med hinanden hvorledes de skulde bære sig ad. Einar sagde: Det vil gjöre mig ondt at dræbe en gammel Mand, som er berömt og vennesæl, saa at det vil blive en stor Skade, hvis han lader sig slaae ihjel. Thorgils lagde Mærke hertil, sprang strax op, greb Sværdet fra Jordhuset og opfordrede dem til at gaae nærmere, hvis de havde Lyst dertil; — han stod da nogenledes fast paa det lammede Been. Einar sagde: Vi Brödre ville ikke lade dig vederfares nogen Ufred, og vort Ærende til dig vil blive af en anden Art, hvis jeg maa raade. Thorgils svarede vel herpaa, idet hans Ansigtstræk bleve venligere, og talte saaledes: Jeg ön-

fullvel megum við þik yfirvinna, ef við viljum, en; *det behöves ikke at opægge os til Broderhævn, thi vi kunne meget vel overvinde dig, hvis vi ville, men; till. de övrige.* [14]) bóndi, *de övrige.* [15]) *udel. de övrige.*

hirðist skjótt í viðbragði, ok[1] sagði svâ: ek er þess miklu fúsari, [ok mantu vera góðr drengr[2], ok þar er ek drap Helga bróður ykkarn, þá vil ek þat[3] bæta, ok gefa vil ek þèr, Einarr, sverðit jarðhússnaut, því [þú er verðr at[4] bera, (en) bróður þínum[5] V[6] merkr silfrs, [nema þitt skiptit annan veg; ok[7] skildu þeir [vel ok drengiliga[8]. Fóru þeir utan eptir þat.

Eitt sinn er [þau hjón[9] fóru til [búss á[10] Hjalla, tók þorgils þar[11] sótt; þá var hann hálfníræðr[12]. Hann lá viku, ok andaðist þar[13], [ok voru þeir í eina gröf lagðir[14], þóroddr[15] [ok þorgils[16] ok Bjarni[17] hinn spaki, at þeirri kirkju er Skapti lèt gjöra, fyrir utan lækinn[18], en síðan voru færð beinin í þann stað sem nú er kirkjan, þvíat Skapti[19] hèt at gjöra kirkjú, þá[20] er þóra [kona hans[21] braut fót sinn, þá er hún var at lèreptum sínum. þorgils þótti hinn mesti merkismaðr, vinfastr ok vinveittr[22], þrautgóðr ok [þróttigr, eljunarmaðr ok óáleitinn, ok hèlt sik við alla til jafns, þó at miklir menn ok sterkir ætti í hlút. þótti hann ok hinn mesti sveitar-

[1]) *udel. de övrige.* [2]) því ek þykkjumst sjá gjörla at þú munt vera góðr maðr; *thi jeg troer at kunne indsee det tilfulde, at du er en god Mand; de övrige.* [3]) fullu, *fuldkommen, till. de övrige.* [4]) *fra [* mèr lízt svâ á þik, sem þú megir þat vel; *jeg seer dig an for at kunne vel (bære det); de övr.* [5]) vil ek fá, *till. de övr.* [6]) 8, *J;* fimm, *de övr.* [7]) *udel. de övr.* [8]) með góðum vinskap, *som gode Venner; de övr.* [9]) þorgils ok Helga, *de övr.* [10]) heimboðs at, *de övr.* [11]) bóndi, *de övr.* [12]) hartnær níræðr, *næsten* 90 *Aar gammel, B, C, D, F, H, K.* [13]) síðan, *de övr.* [14])

sker det meget heller, og du er vist en brav Mand; har jeg end dræbt eders Broder Helge, saa vil jeg dog yde Böder derfor. Dig, Einar, vil jeg give det Sværd som jeg fik i Jordhuset, thi du er værdig til at före det, men din Broder 5 Mark i Sölv, undtagen I deler det anderledes selv mellem eder. De skiltes vel og hæderlig ad. Brödrene reiste derefter ud af Landet.

Engang da Ægtefolkene (Thorgils og Helga) toge til Gaarden[152] Hjalle, faldt Thorgils der i en Sygdom; da var han 85 Aar gammel[153], han laa syg en Uge, og döde der. De bleve lagte i den samme Grav Thorodd, Thorgils og Bjarne den Spage[154], ved den Kirke, som Skapte havde ladet opföre paa den anden Side af Bækken, men siden bleve Benene förte til det Sted hvor Kirken nu staaer, thi Skapte havde gjort det Löfte, at lade bygge en Kirke, da Thora, hans Hustru, brækkede sit Been, idet hun passede sine Lærreder[155]. Thorgils blev anseet for en meget udmærket Mand; han var vennefast og bevaagen, udholdende og kraftig, meget arbeidsom og utilböielig til at fornærme andre, endskjönt han aldrig lod sig nöde til at vige for nogen, om han end havde med höistanseete og stærke Mænd at gjöre. Han ansaaes

fra [udel. de övr., — men have i disse Ords Sted: þessu nærri (nærst) andaðist; *Kort (næst) derefter döde.* [15]) bóndi, *till. de övr.* [16]) *udel. de övr.* [17]) bóndi, *till. de övr.;* i Gröf, er kallaðr var, *till. B, C, D, F, H, K.* [18]) læki, *Bækkene, A.* [19]) Þóroddsson, *till. C, D, F, H, K.* [20]) Þar, *der, C.* [21]) *udel. de övr.* [22]) vel stilltr, *de övr., med Undtagelse af J, som udelader begge Læsemaader.*

höfðíngi. Hann var sanngjarn ok svinnr, en móðugr ok mjök úvægr við þá er eigi vildu sik vel vanda. Hann var tryggr ok trúrækinn, guðhræddr ok góðr vinum sínum[1]. [Er ok mart stórmenni frá honum komit ok víða dreift um land vort[2]. [Munu vèr nú hætta fyrst at segja frá Þorgilsi Örrabeinsstjúpa, ok lýkr þar sögu þessi[3].

[1]) *fra [* djarfr ok stórraðr, ef honum var í móti gjört; þoldi vel ok karlmannliga stórar mannraunir; *djærv og storsindet, naar noget blev gjort ham imod, samt udholdt vel og mandig svare Tilskikkelser, de övr.* [2]) *Denne Membranens, eller Sagaens ældste Udarbeidelses Beretning er senere efterhaanden bleven udviklet og fortsat ved forskjellige Tillæg, disse nemlig, (for saa vidt vi have og kunne paavise dem):* A(*α*) Frá honum er kominn mikill ættbogi. Börn þeirra Þorgils ok Helgu voru þau (þeir, *K*) Grímr glömmuðr, Illugi ok Þórðr. Þorlákr biskup var Þórhallsson; móðir hans var Eyvör; móðir Eyvarar var Jórunn, dóttir Þorgils Örrabeinsstjúps ok Helgu; *Fra ham er kommen en stor Slægtstamme. Thorgils og Helgas Börn vare disse: Grim, Glammad, Illuge og Thord. Biskop Thorlak var en Sön af Thorhall; hans Moder var Eyvör; Eyvörs Moder var Jorun, en Datter af Thorgils, Orrabeins Stedsön, og af Helga.* (*β*) *hvilket Tillæg vi antage for yngre end α:* Oddr hèt enn son þeirra. (Hann var faðir Jóns *(udel. B, C, D, H)* föður Gissurar, föður Gríms, föður Guðlaugar, móður Jörundar biskups; *end en Sön af dem*

ANMÆRKNINGER.

[1]) **Efter Sagaens 9 Cap. samt Landnamas 5 Part. 10 Cap., som og omhandler de her beskrevne Begivenheder, ligger Atles Höi vesten for Veien ved Vadestedet *Haugavad* kort fra Tradarholt; der nævnes og 3 eller 4 andre Gravhöie, som alle ligge der, tæt ved hinanden. Jfr. ellers ovenfor S. 5 o. fl.**

og for en meget ypperlig Folkehövding. Han var billigtænkende og forstandig, men modig og meget uskaansom mod dem som ikke vilde opföre sig vel. Han var trofast og andægtig, gudfrygtig og god mod sine Venner. Mange fornemme Folk nedstamme og fra ham, som og hans Afkom er spredt vidtomkring i vort Land[156]. Nu ville vi, for det förste, höre op med at fortælle om Thorgils, Orrabeins Stedsön, — og dermed sluttes denne Saga.

---

ked Odd. (Han var Fader til Jon (udel. B,C,D,H), denne til Gissur, denne til Grim, denne til Gudlöge, Moder til Biskop Jörund. Her ophörer Haandskriftet K, saaledes som vi nu have det. — B) Sonr Gríms glammaðar, Þorgilssonar, var Ingjaldr, faðir Gríms, föður Einars, föður Hallkötlu, móður Steinunnar, móður Bjarna (Bjarnar, *F*) föður Gissurar galla (gamla, *J*), föður Hákonar, föður Jóns; *en Sön af Grim Glammad, Thorgilssön, var Ingjald, Fader til Grim, Fader til Einar, Fader til Hallkatla, Moder til Steinun, Moder til Herdise, Moder til Bjarne (Björn, F), Fader til Gissur Galle (den Gamle, J), Fader til Hakon, Fader til Jon. Saaledes, med Undtagelse af K og M, alle de övrige til denne Udgave benyttede Haandskrifter, der saaledes her indeholde det sidste Tillæg, som denne Saga har faaet i Middelalderen.*

¹) *fra [* ok lýkr hèr sögu Þorgils Orrabeinsfóstra ok annara Flóamanna, *K;* ok lýkr svá sögu þessari, *F;* ok endar svo söguna af Þorgils Þórðarsyni Orrabeinsfóstra, *H;* ok endast svo þessi saga, *J.*

---

²) Dog gives ham i Landnama Tilnavnet *dofni* d. e. den Dorske eller Föleslöse.

³) Efter Landnamas Beretning var det Ran, som hævnedes ved Nederlaget, blevet begaaet i selve Norge.

⁴) *Knararsund* (Knör-Skibets Sund) i Nærheden af Örebak, har forhen tjent til en Havn; rimeligviis har det sit Navn af det Knör- eller Knar-Skib som Eyra-Lopt eller hans Sön

Thorolf eiede; see dette Værks 1ste Deel S. 768. Da Navnet nu ikke mere bruges, maa man formode at dette Sund nu kaldes Loptstade-Sund (*Loptsstaðasund*) og ligger uden for Gaarden Loptstade, hvor Eyra-Lopt, efter det höist sandsynlige endnu almindelige Folkesagn, först har boet, inden han flyttede sin Bopæl til Göilverjabö (*Gaulverjabæ*); efter den Tid har han da og der havt sine Skibshuse. Herom har Hr. Landsoverrets-Assessor Sveinbjörnsen underrettet os, og tilföiet, at Göilverjabö og Loptstade endnu have fælles Forstrandsrettighed sammen, hvilket man anseer som Beviis for, at de engang have været forenede som een Eiendom. Jfr. Anm. 10.

[5]) Hermed stemmer Landnamas 5 P. 10 Cap. ganske overeens. Vi kunne da ikke udfinde, hvorfra Suhm har taget adskilligt som han melder om vor Thord i hans Tabeller til crit. Hist. af Danm. (Kh. 1779, Fol.) Tab. LXXX, som indeholder Genealogier af Floamanna-Saga, samt S. 375-76. Suhm angiver nemlig Thords Alder til 32 Aar; dette stemmer dog overeens med et eneste (temmelig nyt) Exemplar af de ved os collationerede, (J), hvorhos det tilföies: at Thord drog fra Island til Erik Blodöxe, samt kom til ham (enten i Norge eller Northumberland), men herom meldes aldeles intet i nogen af de os bekjendte Recensioner.

[6]) At Brylluppet blev opsat hele 3 Aar, kom vel og deraf, at man neppe troede at vide, med nogen Sikkerhed, at Thord, Thoruns förste Mand, var död, eller ikke kunde ventes tilbage.

[7]) *Stjúpi* eller *stjúpr* betyder her Stifsön eller Stedsön (nu i Island *stjúpsonr*, men *stjúpi* derimod det samme som *stjúpfaðir*, Stedfader).

[8]) Her dele de af os benyttede Afskrifter sig i to Flokke med Hensyn til forskjellige Læsemaader, *Lóns* eller *Jóns*. End en tredie Læsemaade har den lærde Præst Ejolf Johnsen paa Völlum fundet eller antaget, nemlig *hofs*, (til Af-

gudstemplet). Alle tre Læsemaader omhandles i en særdeles lærd og grundig Afhandling af Finn Johnsen, der er indfört blandt de oplysende Anmærkninger til hans *Hist. eccl. Isl.*, I, 137-142, om det i Islands Sagaer og Love tit forekommende, men meget dunkle Ord *fjörbaugsgarðr*, som netop findes her i vor Text, hvortil begge de nævnte Lærde og have lagt Mærke. De antage den anförte Læsemaade for den rigtige *(i fjörbaugsgarð til hofs)*; Ejolf Johnsen ommelder ingen anden (efter Uddraget af hans Afhandling i Arnesens Islandske Rettergang, S. 631); Finn Johnsen bemærker dog derved a) at nogle Exemplarer af Sagaen have *Jóns*, som meget rimelig forkastes, forsaavidt Talen her er om den hedenske Tid, da Navnet menes ei at have været brugt i Island (for umueligt antage vi det dog ikke, af Grunde, som vi snart ville komme til at beröre); og b) at andre Exemplarer have *Lóns* (som oversættes ved *paludem*, Sumpen) hvilket vel var sandsynligere, men at Læsemaaden *hofs* maatte dog foretrækkes. — Vi tilstaae, at denne sidste er os ubekjendt, men det er mueligt, at den har staaet i den, paa Slutningen nær, tabte Membran, eller dens Afskrifter (hvoraf ingen er kommet os for Öine). Angaaende nærværende Sagasted siger ellers Ejolf Johnsen (rimeligviis efter John Erichsens Fordanskning) hos Arnesen l. c. S. 631. „*Fjörbaugsgarðr*, ellers sædvanlig brugt til at betegne Fredlösheden selv, betyder det Grændseskjæl, som der var sat for denne Fraskillelse, inden for hvilket ingen saadan Skyldig maatte nærme sig, enten til et Tempel eller til en Ret. At der og virkelig omkring vore Forfædres Afgudstempler haver været udmærket og fastsat saadan en vis Forgaard eller Omkreds, det beviser *Flóamanna-Saga* i sit 9de Capitel, hvor den fortæller, at Almuen om Sommeren samledes til et Möde, og at dette Möde blev holdt i bemeldte hellige Omkreds hos Stedets Afgudstempel *(menn komu til manna-*

móts i fjörbaugsgarð til hofs). Det sees og af et andet Sted i samme Skrift, hvor Thorgils Orrabein, dengang et Barn paa 5 Aar, samt flere andre Drenge, berettes at have holdt deres Börneleg inden denne Forgaard (*Þorgils var eitt sinn með sveinum i fjörbaugsgarði*); et aabenbart Beviis paa at den stod alle uskyldige Folk, alle nödvendige og sömmelige Forretninger aaben. At derimod ingen Fredlös eller Vanhellig maatte betræde saadant et Sted sluttes billig af Vigaglumssaga" o. s. v. John Erichsen billiger denne Forklaring og vi kunne i Hovedsagen ikke andet end tiltræde hine tre store Lærdes Mening, idet vi tillige henvise til Sveinbjörnsens etymologiske Forklaring i Glossariet til Graagaasen, S. 20. Vi tro ellers at *fjörbaugr* ligefrem (udledt af to bekjendte Ord) maa oversættes ved „Livskreds", og *fjörbaugsgarðr* ved den Livskredsen indhegnende Gaard, Gjerde eller Hegn, til hvilket den i ringere Grad Fredlöse ikke maatte forundes Adgang; — derimod var den et hjemlet Opholdssted for Tingsognets frie og livsglade Indbyggere, som dertit synes at have moret sig ved forskjellige Forlystelser, hvilke Sagaerne melde stundum at have fundet Sted ved Thingene, og hvorfra endog Drenge, efter dennes Vidnesbyrd, ikke have været udelukte. Ordet *fjör* betegner og ikke allene Liv, men ogsaa Livskraft, Fyrighed, munter Rörelse o. s. v. I „Livskredsen" maatte intet Levende ombringes; hvorimod dette, forsaavidt det hörte til Offringerne, burde skee i Domringen, som derfor vel fortjente at kaldes „Dödskredsen"; jfr. ovenfor, i Uddragene af Eyrbyggja, nærværende Værks I, 544, 564, o. fl. St. Haldorsen og Rask forklare Ordet (i Overensstemmelse med vor Mening) ved „Gjerde omkring et helligt Sted, til hvilket en Fredlös ikke maatte komme." Vi kunne tillægge at *garðs* her og, i mange andre Tilfælde (f. Ex. *kirkjugarðr*, Kirkegaard), ikke alene betegner Hegngjerdet, men tillige, og ofte helst, den Plads som indhegnes dermed eller omgives deraf. At *fjör-*

baugsgarðr og *þinghelgi* (forsaavidt dette Ord betegner et Sted), ofte fordum betegnede det samme, nemlig den Plads eller Egn, uden for selve Domkredsen, af större eller mindre Udstrækning, hvor Thingfreden eller Thingets Hellighed burde gjelde, — er allerede forhen viist af forskjellige Forfattere. Læsemaaden *til hofs* vilde her saaledes være saare mærkelig og oplysende, hvis vi havde tilstrækkelig Grund til at antage den for den rigtige. Læsemaaden *til Lóns* (som findes i de allerfleste blandt de af os brugte Haandskrifter, som tydeligst sees at nedstamme fra Membraner) har dog for os en endnu större Antagelighed. Vi formodede nemlig at Hovedordet her, som tit i Island, ikke blot betyder en Sump, Vandstade eller Havdyb, men i Særdeleshed et Sted, som bar dette Egennavn. Herom ere vi og blevne overbeviste, idet Stedets forhenværende Sysselmand, Hr. Assessor Thord Sveinbjörnsen, efter vor Forespörgsel har givet os den Underretning, at Havnen ved Örebak endnu kaldes *Lón*, og saaledes have vi da opdaget det Sted, hvorom vor Saga her taler; at Thingsteder, i hvis Nærhed de offentlige Forsamlingspladse til Folkemöder, fælles Forlystelser o. s. v. stedse laae, anlagdes ved eller i Nærheden af Handelshavnene, var saare naturligt, og vises tillige som oftest af den virkelige Erfaring. Alle de af Börge Thorlacius benyttede Afskrifter have her havt Lón, hvilket man kan see af hans Oversættelse: „Der blev engang tilsagt et Mandemode i Fjorbagsgaard i Lön" hvilket sidste Ord her uden Tvivl staaer som en Trykfeil, isteden for Lon. Vi maae ellers beklage her at savne hans og hans Faders Betænkning om det strax foregaaende vanskelige Ord, i hvilken Henseende de, ved at antage det for at betegne en Gaard eller indhegnet Plads, synes at have heldet til vor Mening. — Den tredie Læsemaade *til Jóns*, er vel ikke andet end en Feillæsning eller Skriverfeil for Lóns; dog kan det tænkes at denne Tale-

maade, i den christne Middelalder, undertiden er bleven brugt om dem som besögte de offentlige Forlystelsessteder paa *Jónsvaka* ɔ: St. Hans Aften, som traadte istedenfor den ældgamle Midsommersfest, i Anledning af Sommersolhverv, og indfaldt paa samme Tid; Festaftenens Besög, hvorved den nærmeste Kirke tit betænktes med Offergaver o. s. v., ansaaes saaledes som etslags Valfart til den hellige Johannes (paa Islandsk kaldet *Jón*) og de ham ved denne Leilighed besögende kunde da vel siges *at fara til Jóns;* dog vilde det være en unægtelig Feil eller Vildfarelse af Sagaskriveren hvis han havde anvendt denne Talemaade paa Besögerne af den hedenske Midsommershöitids Folkeforsamling, og derfor maae vi foretrække den næstforegaaende, og i al Fald ligeledes den förste Læsemaade. Jfr. ovenf. I, 752, 782.

[9]) Tidens Tænkemaade og Sæder, samt Fornödenheden af at vænne sig tidlig til Blod og Drab, Vaaben og Kamp, om det end var blot for Selvforsvars Skyld, indvirkede da saaledes paa Drengenes Barndomslege, ligesom vi nu see dem exercere med smaae Geværer o. s. v., hvilket vistnok kan komme dem til Nytte i den modnere Alder.

[10]) Denne Lopt kaldes ellers ofte Eyrar-Lopt, af Egnen *Eyri, Eyrar* eller *Eyrarbakki,* hvor hans Bopæl var. Efter Landnama V, 8, nedstammede han fra mægtige Herse-Slægter i Norge baade paa Fædrene- og Mödreneside. I Overeensstemmelse dermed beretter og vor Saga i 5te Cap. at Lopt drog ud fra Göilum *(Gaulum)* i Norge, i sin Ungdom, tog den östlige Deel af Örebak i Besiddelse og opslog sin Bopæl paa Göilverjabö *(Gaulverjabæ);* jfr. ovenfor Anm. 4); hans Moder Oddny (forhen gift med Orm, ikke An, som Suhm paa forskjellige Steder kalder ham) Datter af Hersen Thorbjörn, synes dog at have forestaaet Udvandringen fra Norge; i det mindste bestyrede hun den i Island oprettede Huusholdning. Flose Thorbjörnsön, hans Morbroder (Oddeboernes Stamfader) var (efter Sagaens 6te Capitel) Herre

over Naboegnen (i det nuværende Rangaavalle Syssel) paa den anden Side af Thjorsaaen. Han havde maattet flygte fra Norge, fordi han havde dræbt tre af Kong Haralds Sysselmænd, og har vel indbudet sin nævnte Söster til Island, samt sörget for hendes Bosættelse der. Hendes Sön Lopt drog og, da han var voxen, for ham, og for sig selv, hvert tredie Aar til Gaulum for at ofre der i det Tempel, hvilket Floses Fader og Lopts Morfader, Hersen Thorbjörn, der havde forestaaet; dette mærkelige Sted, med flere, viser, at Islands Goder eller ældste Hövdinge der grundede saadanne Indretninger, som de, der havde bestaaet under Hersernes Herredömme eller Forvaltning i Stamlandet, med hvilket de dog, saalænge muligt, sögte at vedligeholde etslags religiöse Familieforbindelser. Da Lopt blev meget gammel, kaldes han næsten stedse i Landnama Lopt den Gamle. Det bemærkes og der at mange fornemme Folk i Island nedstammede fra ham, blandt andre Biskopperne: den hellige Thorlak, Brand og Paul. Jfr. denne Sagas Slutning, samt her foran Indledningen S. 27 o. f.

[11]) *Flatr fiskr* er en Benævnelse for Helleflynderen (*pleuronectes*) som nu ikke mere bruges i Island, eller overhoved i Norden, men stemmer vel overeens med det Engelske *flat fish;* det samme er og Tilfældet med flere endnu islandske Fiskenavne f. Ex. *skata*, Eng. *skate* (lat. *raja batis*) o. fl.

[12]) Formodentlig en Armring eller et Hovedsmykke, om ikke en tynd Sölvstang, sammenböiet i Form af en Ring, hvoraf man pleiede fordum at hugge smaae Stykker, som efter Vægten brugtes istedenfor Penge. — Pröver af alt sligt forvares nu i Museet for nordiske Oldsager paa Christiansborg Slot. Jfr. Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed I, 235, II, 185.

[13]) „Man lægge Mærke til den i Hedenold brugelige Skik, at nedgrave Skatte med de Döde, hvorpaa Historien afgiver

mange Exempler." *Th.* Dette bekræftes og, hvor tit end Gravhöiene alt i ældgamle Tider have været plyndrede, af en mangefoldig Erfaring i vore Dage, ved mere eller mindre kostbare Fund, som deels tit komme i urette Hænder, deels og ofte, som de bör, komme Nordens offentlige Museer til gode. Jfr. ovenfor I, 74, 78, 104.

[14]) „De i Jorden fundne Skatte, kaldet Dannefæ, hörte Grundeieren til, mod en billig Findelön", *Th.* Efter Graagaasens Kjöbebalks 6te Capitel burde den, som fandt Penge eller Penges Værd i sin Jord, oplyse det Fundne paa Althinget, og blev förft dets Eier, naar ingen beviste sin lovlige Adkomst dertil. — I den her ombandlede Tid skulde maaskee en saadan Lysning skee paa Herredsthinget. Ellers forbyder Graagaasen, paa samme Sted, at nedgrave Penge eller Gods i Jorden; at dette Forbud ikke har gjeldt i Island för omtrent Aar 962, synes at indlyse af det sidst i 9de Cap. ovenanförte, ligesom og det 51de Cap. i Jordeiendomsbalken (*Landabrigðabálkr*) indeholder Bestemmelser, der forudsætte en saadan Handlings muelige Tilladelighed. Penges Nedgravelse med de Afdödes Lig kunde vel heller neppe, mod Tidens Aand og Overtro, forbydes af de hedenske Love, hvorimod de Christne, som ovenmeldt, maatte söge at afskaffe denne skadelige Sædvane.

[15]) Her maa det bemærkes, at de to övrige, her bekjendte Recensioner, saavelsom adskillige andre, der mere nærme sig til den for Texten til Grund lagte, angive Thorgilses Alder paa denne Tid til 20 Aar. Jfr. S. 44, Var. 4, samt Anm. 16, 17.

[16]) Eller ogsaa 21 Aar; jfr. Anm. 15 og Var. samt Anm. 17. Den af os for rigtig antagne Læsemaade (16 Aar) er og bleven fulgt af Arngrim Johnsen i hans Crymogæa, S, 149, samt ligeledes af Suhm l. c. Tab. LXXX.

[17]) Saasnart Thorgils var bleven myndig, efter Landets Lov eller Vedtægt, kunde Thorgrim ikke med nogen Ret

nægte eller forholde ham hans Fædrenearv. Myndigheds Alderen var efter Graagaasen 16 Aar for en Mandsperson. I det næstforegaaende Aar bad han sin Stedfader om Arvens Udbetaling. Dette skete vel, efter Fosterfaderen Lopts Raad, paa Grund af det hedenske Nordens ældste Vedtægt om 15 Aars Myndigheds-Alder, som gjeldte i Norge, (efter Frostethingslovens 2 Bogs 22 til 25de Capitel); Vedtægten eller Lovbestemmelsen har været saa almindelig bekjendt at ingen af Gulethingslovene berörer den, men heraf kunne vi slutte os til at Ulfljot har indfört den i Island, muelig med nogen Indskrænkning i visse Tilfælde; den selvsamme Bestemmelse findes og i Gullands-Loven 20 Cap. §. 1, 2, samt var tillige, efter Jacob Grimms Undersögelser, gjeldende blandt Burgunder, Vestgother og tildeels egentlige Tydskere. Anden Gang da Thorgils var 16 Aar gammel, erklærede han at ville (eller skulle) have Arven. Af hvilken lovlig Grund Thorgrim da endnu forholdt Thorgils den, vide vi ikke; muelig havde den sidstmeldte ikke ganske fyldt sit 16de Aar, da han, hvis han vilde reise bort i det Aar, maatte nödsages til at gaae ombord paa et Skib, som var bestemt til Norge. At Thorgils paa denne Tid, efter de anförte Varianter, har været 21 Aar gammel, er (naar man seer hen til Lovens Aldersbestemmelse for den Myndige) höist usandsynligt; XX for XV er da vel (her ovenfor) indlöbet, som en Skriverfeil fra Membranerne, i de övrige Papirsafskrifter.

[18]) Muelig er her Meningen den: at Thorgrim neppe vilde staae Thorgils i Veien, naar han næste Gang krævede Arven, — hvilket muelig skulde udtrykke Lopts (siden opfyldte) Anelse derom, at Thorgrim da ikke mere skulde være i Live.

[19]) Originalens Udtryk *leiksveinar* vilde neppe kunde passe paa Drenge, som didindtil havde været Thorgilses Legekammerater, naar han da allerede havde været 21 Aar gammel, efter nogle Afskrifters Lydende. Ved at fylde sit

16de Aar, gik han ud af Drengealderen, og kunde da, paa en passende Maade, tage en venlig Afsked med dem. Jfr. ovenfor Anm. 15-17

[20]) Jfr. ovenfor S. 3 o. fl.

[21]) I adskillige Sagaer beskyldes denne Dronning Gunhild, kaldet Kongemoder, for et meget vellystigt Levnet, hvortil hun og sögte at lokke unge smukke Mænd, som opholdt sig ved hendes Sönners Hof. Ved deres Afslag viste hun og oftere en Forbittrelse, der lignede den her beskrevne. Disse Thorgils's Tildragelser fortælles i Schönings N. H., II, 167-58, efter vor Saga og Torfæus. H. N., II, 276. At Thorgils kaldes der „muelig en Sön af Hastein," (eller Hallstein) er ellers urigtigt. Schöning udvikler og, af det Följende, hans Ophold hos Björn til hans Tilbagekomst fra Toget til Syderöerne, S. 158-61.

[22]) „Saadanne Fortællinger om Gjengangere forekomme ikke sjelden i ellers troværdige Historier, og bör tilskrives Tidernes Overtro," *Th.* Os forekommer det ikke usandsynligt at enkelte Rövere have benyttet sig af den da herskende overtroiske Frygt for Spögeri, til at spille Gjengangeres Rolle, ja endog taget deres Tilhold i Gravkamre, som undertiden vare saaledes indrettede, at de vel kunde tjene til Ophold for slige forvovne Udaadsmænd.

[23]) Enten fordi at hun (efter det ovenanförte) havde beskjeftiget sig med forbudne Kunster (formeentlig Trolddom) — eller og fordi hun, som skindöd, men anseet for död, atter havde begyndt at vise nogle Livstegn.

[24]) „Maaskee var Konen ikke ret död, men levet op igjen; og i saa Fald maa man bekjende at hun havde Overtroen om Gjengangere at takke for saa grusomt et Endeligt," *Th.* (Jfr. ovenfor I, 234, 275). En saa frygtelig Overtro forekommer maaskee mange ikke meget forunderlig, midt i Hedenskabets Mörke, — men det er dog vist (for ei at omtale Inqvisitionens utallige uskyldige Brandofre) at fuldt saa

store Afskyeligheder fandt Sted (tildeels mod bedre Vidende af Hævngjerrighed eller egennyttige Hensigter) i alle christne Lande, endog i de protestantiske, i Hexeforfölgelsernes lange Tid, kun for henved 150 Aar (ja tildeels en meget kortere Tid) siden, — men vi maa end mere forbauses derover og grues derved, at Grundene dertil foregaves at hentes fra Bibel og Christendom!

[25]) En saadan Overtro havde nogle blandt vore Forfædre om dem, som bleve borte, uden at noget hörtes eller vidstes om Aarsagen til deres Död, ligesom og om dem som druknede ved Ulykkestilfælde o. s. v. Sidst i det 18de Aarhundrede var den ikke ganske forsvunden fra Island, blandt visse Almuesfolk.

[26]) Vi bruge dette Udtryk med Hensyn til Originalens *erfi*, skjönt det ikke synes at passe ret vel, da Björn ikke var Thorgils's Arving, uden for saavidt ham muelig, med Tiden, kunde tilkomme, efter Thorgils, den i den ældre Gulethingslov bestemte Gjæstarv (*gesterfð*) som skulde tilhöre Gjæstens Huusvært, hvis den rette Arving ikke indfandt sig inden 3 Vintre (o. s. v) Arveöl forklares dog i Vidensk. Selsk. Ordbog (I, 205) blot ved et Gjæstebud som holdes efter Ligbegængelsen, et Begravelsesmaaltid. Molbechs danske Ordbog har derimod mere bestemt (I, 47): a) „*Arveöl*, Gilde til den Afdödes Minde, som Arvingerne holdt", og adskiller det saaledes fra (I, 338) „*Gravöl*, et Gilde ved eens Jordefærd"; jfr. V. S. O. II, 434. (Ordet *grafól* er og nu almindelig brugt i Sverrig). Det her beskrevne Gilde var maaskee egentlig ingen af Delene, men et Erindrings- eller Ihukommelses-Gilde til Hæder for den forsvundne eller formeentlig afdöde Ven, — skjönt Arveöl ogsaa fordum holdtes for dem, hvis Lig ikke kunde findes eller jordes. Hertil svarer den Skik at opreise Mindehöie og Bautastene for saadanne Afdöde, om hvilken endnu mange Runeskrifter vidne.

[27]) Dette Erik den Rödes Ophold, i hans Ungdom, ved Hakon Jarl den Mægtiges Hof ommeldes ikke i de om ham i nærværende Værks 1ste Deel meddeelte gamle Efterretninger.

[28]) Ellers fordum kaldte Hebriderne eller Hebuderne og nu *the western islands* (da de ligge vesten for Skotland). Hvorledes de först, af Navnet, kom under Norge (rettere Nordmændene) o. s. v., see ovenfor I, 530 o. f. Heraf opstode dog dette Riges Herskeres bestandige Fordringer paa Lehnsherredömmet derover og Skatte deraf, hvilke sidste det undertiden lykkedes dem at indkræve for en Tid.

[29]) Nu Caithness, den nordvestlige Deel af Skotland. See ovenfor, I, 354 o. f., 457 o. f. Schöning mener, (l. c. I, 160) at denne Olaf har været en Vasal af de norske Konger og Regenter, men middelbar, gjennem de Örkenöiske Jarler, der besade Katanes og flere Districter i Skotland.

[30]) Eller *Goðrún*, som mest forekommer om hedenske Kvinder skjönt det er det samme Navn. — Skjönt *goð* og *guð* oprindelig ere det selvsamme Ord, kom dets förste Form i Islandsk til at betyde en hedensk Guddom, en Afgud, *guð* derimod den sande Gud, efter de Christnes Begreber.

[31]) Ódun selv havde vel allerede fortalt det her sagte om hans vanartige Broder Surts Vane, og Thorgils er da nu igjen bleven erindret derom ved en meget naturlig Dröm, skjönt Folkesagnet, eller et herom forfattet Kvad, har givet Fortællingen denne Vending. Thorlacius bemærker ellers her: „at Holmgang", (hvortil Surt havde udfordret Jarlen, var den sværeste af alle Oldtidens Dueller og bunden til de strængeste Regler" — ligesom og at „Surt har forstaaet" (troet at forstaae) „den Kunst at slöve Sværd" (see den ældre Edda, D. Overs. III, 141, 168, IV, 51) „siden han forlangte at see sin Modstriders Sværd

förend det blev brugt. Især ansaae han det nödvendigt ved Sværdet Bladin, hvis Skarphed han kjendte hjemmefra." Jfr. det næstf. Cap. Begyndelse.

[32]) Her er vistnok igjen Öduns virkelige Besög, ved Kvadet eller Folkesagnet, forvandlet til en Aabenbaring i Drömme. Thorlacius mener at denne Underhandling om Sværdet er skeet ved et Mellembud.

[33]) Læserne bedes her at lægge Mærke til Variant-Tillæget 3, S. 66, hvor det berettes, at böiede Bjelker (maaskee for at danne en Art af Hvælving) vare anbragte under Jordskorpen som dannede eller bedækkede Taget. Börge Thorlacius, i hvis Hoved-Exemplar denne Læsemaade synes at have været indfört, oversætter den saaledes, at Værelsets Loft var dannet af opad böiede Bjelker og bemærker ellers i Anledning heraf, i Indledningen (S. 212) o. f.: „Jeg tillader mig at anföre en interessant Beretning, om et stort underjordisk Træhuus, fundet 1788, omtrent midt i et Bjerg, noget nordlig, ved Varde-Åa i Jylland. Efterretningen fra Præsten paa Stedet, Hr. Landrup, lyder i det Væsentlige saaledes: 8 a 9 Alen under Bjergets Overflade fandtes en Bygning af stærk Egetræ, omtrent 12 Alen i □; Hovedstolperne vare 8 i Tallet, mellem hver Hovedstolpe vare Stribaand i stor Mængde, fra den överste til den nederste Ende. Hver Hovedstolpe var omtrent ½ Al. i Kant og 4½ Al. lange; Stribaandene 1½ Qvart. i Kant. Hver Hovedstolpe stod med den nederste Ende med en Tap i Eege-Leeder, der og vare ½ Al. i Firkant. Under disse fandtes store Böge-Blokke. Alt Eget var friskt, Böget derimod forraadnet." — Det er neppe tvivlsomt, at det ommeldte Jordhuus paa Irland, har, som flere saadanne, der i Sagaerne omtales, havt til Hensigt at skaffe Indbyggerne et Tilflugtssted for deres Personer og Eiendomme, i Tilfælde af et uformodet fjendtligt Overfald af Östmannerne, hvormed Irland i Thorgils's

Tider ideligen blev plaget. Men om det i Jylland har havt samme Bestemmelse, eller og bör ansees som en gammel Gravhöi, hvilke man af Historien veed undertiden at have havt den Indretning, at de oventil vare bedækkede med Bjelker, dette overlader jeg til Kyndigere at undersöge og bedömme". Den meget mærkværdige underjordiske Træbygning i Dronning Thyre Dannebods Gravhöi, som opdagedes 1820, er udförlig beskrevet, samt afbildet, i Antiqvariske Annaler IV, 91 o. f. *(Tab. 1)*. Vi bemærke kun af denne Beskrivelse, med Hensyn til vor Sagas ommeldte Variant, at de Ege-Bjelker eller Træstokke, som udgjorde Taget, vare 10 Al., men de saakaldte Vexler 11 til 12 Al. lange. Adskillige, saavel ældre som nyere, Beretninger om de underjordiske Træbygninger i det gamle Norden, ere samlede og udviklede *l. c.* S. 125 o. f., af hvilke een Norsk (S. 129) især synes at have været indrettet til et Tilflugts- og Opholdssted for Levende. Fuldt saa mærkeligt for os, med Hensyn til Sagaens her omhandlede Beretning, er det dog at man i Irland i vore Dage har opdaget saadanne underjordiske Bygninger, dog mest opförte af Steen. Flere af dem beskrives i Archæologia Britannica (1831) XXIII, S. 79, o. f. Ogsaa i Skotland har man fundet lignende underjordiske Bygninger, men i Almindelighed mindre, og mange samlede paa eet Sted, saa at man kunde ansee dem for en heel underjordisk By.

[34]) En Rodkölle eller Rodkjevle ansaaes i Nordens Hedenold for at have en vidunderlig Kraft af magisk Art; see f. Ex. Finn Magnusens Danske Overs. af d. æ. E. III, 141, 168.

[35]) Meningen er vel den, at en saadan Fortryllelse eller Forbandelse hvilte over Sværdet, at det vilde blive dets Besidder til Ulykke, hvis han ikke havde faaet det med den rette Eiers Minde.

[36]) I Sagabibliotheket (I, 314) hemærkes herved: „Maaden, hvorpaa Thorgils i Norge sloges med en Viking i et Kar, hvilken Kamp kun paa dette Sted nævnes som nordisk, forekommer mistænkelig". Vi ansaae ikke Sagaens Beretning om denne Kamparts sædvanlige Udförelse for usandsynlig, men finde med Börge Thorlacius (Indl. l. c. S. 217) at den vel kan sammenlignes med den senere (lige til det 17de Aarhundrede eller end længer) i Norge brugelige Tvekampsmaade at spænde Belte med hinanden. Derimod indrömme vi gjerne, at adskillige Omstændigheder ved denne Kamp mellem Thorgils og Randvid vel kunne være fordreiede eller overdrevne. I det mindste er det sandsynligt at begge Partier sædvanligviis skulde være væbnede med Træknæbler eller korte Köller, da Thorgils her siges at have brugt sit Sværd, hvilket dog muelig Vikingen, i overmodig Selvtillid til sin Behændighed og Erfaring eller formeentlige Trolddomskunst, forelöbig havde givet sit Samtykke til.

[37]) See Varianten 1, S. 76. Den i *F* meddeelte Vise læses og i Landnamas 5 Parts 10 Cap. (som indeholder et Sammendrag af denne hele Fortælling om Olaf o. fl., som i Hovedsagen, hidindtil, stemmer med samme), dog med nogle afvigende Læsemaader, som, i dens tvende sidste Udgaver tildeels synes at være rigtigere end her. Kun synes Varianten *(i F) Vo* for *Var* som Visens förste Ord ikke at være umærkværdig. Ordene i Strophens 3die og 4de Linie: *unni—ofrtúngna bavd bavd (bönd?) sprúngu*, ere aldeles forskjellige fra alle Landnamas Exemplarer, hvorved vi især erholde den vigtige Oplysning at det mere som indeholdes i *F* end Sagaens övrige Exemplarer ikke kan være udskrevet af Landnama, i det mindste ikke i nyere Tider eller af de dens Codices som vi nu kjende. I övrigt stemmer Visen her med de nævnte Udgavers Recension af samme, som i det Hele lyder saaledes:

Var ek þar er féll til Fyllar
(fram sótti vinr dróttar)
Errubeinn en unnar
itr-túngr hátt súngu;
Ásmóðar gaf ek Óðni
arfa þróttardjarfan;
guldum gálgavaldi
Gauts tafn, en ná hrafni.

ɔ: Hvor Orrabein til Jorden
faldt, men de skarpe Klinger
höit sang, jeg var, og fremmed',
den Kamp, som Ven af Folket;
Jeg Thormods styrkedjærve
Sön har nu skjenket Odin,
Den Galgers Hersker Ofret
har faaet, men Ravne Kroppen.

Ved Odins Offer menes her vel den Afdödes Aand eller Sjæl, da dog Legemet siges at være blevet Ravnens Bytte. Strophens förste og andet Vers eller Linie kunde og oversættes saaledes: Jeg var der hvor Orrabein faldt i Fullas (eller Fyllas) Favn, — da denne Gudinde betydede eller forestod (under Friggas Overherredömme) den blomstrende Jord (og Orrabein faldt til den i Sommerheden); jfr. *Lex. myth. bor.* S. 167, samt, om Odin Tilnavne *Gautr* og *Gálgavaldr*, S. 111, 139, 368.

[38]) Ved dette Navn finder en væsentlig Forskjel Sted mellem vor Saga og Landnama, da denne nævner her en Teit Gissursön, som ellers ingensteds ommeldes; skal det sidste Ord virkelig læses saaledes, maa vel en ellers ubekjendt Sön af Gissur Hvide menes der, istedenfor hans Fader, som det her siges.

[39]) *Hvoll* eller *hvolr* betyder en rund naturlig Höi; denne Helgehvol eller Helges Höi har formodentlig da först faaet dette Navn, af den her beskrevne Tildragelse.

Landnama lægger til, at den ligger i den Lavastrækning, der endnu (ligesom da) kaldes *Merkurhraun*.

[40]) Ogsaa det her fortalte stemmer ganske overeens med Landnamas Beretning.

[41]) *K* har her den mærkelige Variant: „paa sine Gaarde" ɔ: Gaulverjabö og Loptstade, der da vel betragtes som een Eiendom; see ovenfor Anm. 3.

[42]) Kalfholt er nu en Præstegaard i den Bygd som kaldes Holt (eller Holtene). Det bör dog bemærkes at *K* stedse skriver Kolsholt (en Gaard i Floen). Jfr. Varianterne samt Anm. 43. De her angivne Slægtskabsforhold synes ellers at være blevne aldeles misforstaaede af Suhm i hans Tabeller til krit. Hist. af Danmark Tab. LXXX, som indeholder Genealogierne af Floamanna-Saga (jfr. Anm. S. 375-76). Der angives nemlig Jostein, (hans Kone) Thorgerde og (Thorgerdes Morbroder) Thorvard for Börn af Thord Freysgode, hvorimod, istedenfor den sidstnævnte, en Anonymus udgives for Kols, Starkads og Gudruns Fader.

[43]) I Exemplaret *F* læses fölgende Vedtegnelse i Margen, med den samme gamle Haand (tilföiet af Afskriveren selv): *Hjá Kolsholti er Sörlabær, en ekki Kálfholti* ɔ: Sörlebö ligger ved Kolsholt, men ikke ved Kalfholt. Jfr. Anm. 42.

[44]) „Thingmænd vare Herredshövdingen, den för Christendommen kaldte Gode, paa visse Maader undergivne. Til ham skulde de svare visse Afgifter, som i Hedenskabet hedde Hof-Told; de vare pligtige at gjöre ham Fölgeskab, saavel til Thinge, som i Ufred. Derimod havde Herredshövdingen gjensidige Pligter mod dem, og skyldte dem alslags Forsvar, omtrent ligesom Romernes Patroner deres Clienter" *Th.* Jfr. ovenfor I, 542, o. f,

[45]) Man kan slutte heraf, at virkelige Fostersödskende troedes forpligtede til at hjelpe hinanden i Nöd, endog Fostersösteren sin Fosterbroder.

[46]) Som mange andre allitererede (eller med Rimbogsta-

ver forsynede Ordsprog) röber dette ogsaa tydelig sin Oprindelse fra regelrette Vers. En saadan Sentens skyldes tit en ældgammel Digter, hvis Værk for længst er tabt; et Par smaae Linier eller Vers behagede tit Almeenheden saa meget, at de saa at sige kom i Folkemunde, og bevares endnu af dem som et almindeligt Ordsprog, Tankesætning eller Levnetsregel. At saaledes nogle ligefra *Havamaal* af ere gangne over i det nyere Danske Sprog, og bruges endnu almindelig, tildeels med den ældste Alliteration, vises i Anmærkningerne dertil i den fuldstændige Danske Oversættelse af den ældre Edda III, 146 o. f.

47) Disse skulde, forsaavidt de vare Uformuende, underholdes af vedkommende Forsörger, men i Mangel deraf, af det Offentlige, efter Godens (her Asgrims) Foranstaltning.

48) Aarsagen til denne Thorgils's Fremfærd har været den, at han ansaae den af Kol ombragte Sörle, som efter Datidens almindelig antagne Begreber vanærede saavel Kols Söster, som ham selv med sine idelige Besög hos hende mod Broderens i Mindelighed gjorte Forbud, — for at have, saa at sige, faldet paa sine egne Gjerninger, og fölgelig at være, efter de Gamles Udtryk, ugild eller uhellig, saa at hans Banemand Kol maatte ansees for uskyldig og fredhellig, om end en, efter Thorgilses Mening, uretfærdig Dom var overgaaet ham. Jfr. Variant-Tillægget 6, S. 82.

49) Denne Avlskarl har sandsynligviis været en Livegen eller en Frigiven.

50) „Paa dette Hestething udförtes især, uden Tvivl, de fordum brugelige *Hestavig (hippomachia*, „Hestekamp") der saa ofte forekommer i de Islandske Historier; see Njala, Cap. L, IX" (58, 59) „og flere". *Th.* I Herredet Floen er en stor Höi eller Bakke, i Nærheden af Kaldadarnæs Hospital, endnu kaldet *Hestaþingshöll*, Hestethingshöien. Ved den fandtes i Efteraaret 1832 en særdeles smuk og sjelden Haarnaal af Bronce fra den hedenske Tid, 6 Tom. lang, med en

ottekantet Knap, som er gjennemboret og hvori en Ring er anbragt. Den erhvervedes af Sognepræsten til Kalfhage, Hr. Bjarne Eggertsen, samt sendtes af ham til Hr. Biskop Steingrim Johnsen, og fra denne til det Kongl. Museum for nordiske Oldsager paa Christiansborg Slot. Jfr. Nord. Tidskrift for Oldkyndighed, II, 311.

[51]) Heraf kan man see at det ligesaavel ved Ulfljots Lov (der gjeldte i Island i de hedenske Tider) som ved den noget yngre Graagaas, har været befalet at oplyse fundne Penge ved Folkemöder (Thinge eller andre offentlige Forsamlinger). Jfr. ovenfor Anm. 14.

[52]) Jfr. vort Udkast til Sagaens Tidsbestemmelser, ovenfor S. 32.

[53]) Thor var een af de til Island udvandrede Nordmænd og deres hedenske Efterkommere mest dyrkede Guder. See f. Ex. ovenfor I, 536 o. f. Torfæus siger (l. c. S. 132) at Djævelen, det menneskelige Kjöns, Guds og de Himmelskes Fjende, forbittret over Thorgils's Frafald til Christendommen, paa forskjellige Maader havde sögt at indvikle ham i sine Garn o. s. v (jfr. ovenfor Indl. S. 34 o. f.)

[54]) Thorgils har vistnok været sig det bevidst at have behandlet noget Sölv, som tilhørte Thor, maaskee hans Alter- eller Gode-Ring (see ovenfor I, 542, 696 o. f.; — da vi vide at han selv var Godo eller Herredshövding) paa en saa foragtelig Maade, efter den Skik som da undertiden iagttoges af Nordens nyomvendte Christne.

[55]) Efter Ordet: den Galt eller Orne, som holdtes hjemme paa Tunet eller Toften (for at fedes).

[56]) „Det Udtryk, som bruges i Texten, „at tage ham for Næse og Mund" (efter Ordet blot: for Næsen) „betyder det samme, som man paaDansk vilde sige: at holde een for Næse og Mund, saa at han ikke kan trække Aanden, indtil han kvæles". *Th.*

[57]) Denne Mening om enkelte Mænd af stor Legemsstyrke, at de om Natten undertiden have kæmpet med onde overnaturlige Væsener (som Gjengangere eller Trolde), fordi de saaes at være blaae etsteds paa Kroppen (som knebne eller stödte med voldsom Kraft) har vedligeholdt sig i Island lige til vore Dage blandt nogle overtroiske Almuesfolk.

[58]) Anledningen dertil sees uden Trivl ovenfor S. 56 o. f., hvoraf det og bliver nogenlunde begribeligt, at Thorgils indlod sig paa dette betænkelige Forslag.

[59]) Hæring modtog tillige sin Halvbroder Thorgils's Godedömme, efter det mærkværdige Variant-Tillæg 6, S. 88.

[60]) Eller, vel rigtigere, Gaarde, som flere gode Afskrifter melde. Neppe have Thorgils og Jostein agtet at boe paa den samme Gaard, ligesom det og er sandsynligt at Thorleif, Thoraren, Kol, Starkad og muelig flere af ham iforveien ere blevne udseete til at blive Huusfædre eller Gaardeiere i Grönland, formodentlig i et Coloniedistrict, der i visse Maader skulde staae under Thorgils's Herredömme.

[61]) Denne Sön af Jostein nævnes udtrykkelig Thoraren i Recensionen *F*, som derved i det Fölgende bliver mere forstaaelig end de övrige.

[62]) Denne Thorodd var Gode over Nabo-Herredet Ölves, en berömt Mand i sin Tid. Jfr. ovenfor S. 34.

[63]) Saaledes pleiede Thor sædvanligviis at afbildes, efter de Forestillinger, som Hedningerne gjorde sig om hans Udseende. At de hedenske Romere, saavel som og de af dem undertvungne Germaner, Galler, Belger, Britter o. fl. tit drömte om deres Guder og disses Befalinger eller Raad, see vi endnu af adskillige Indskrifter paa Monumenter, som oprettede i saadanne Anledninger af dem som havde faaet slige Aabenbaringer (*somnio monitis*).

[64]) Det var saare naturligt, at den nylig christnede Thorgils drömte denne og lignende Drömme, da han, som vaagen, vistnok ei har været ubekjendt med de Farer, der al-

lerede da havde foraarsaget mange Skibbrud paa Grönlands klipperige Kyster.

[65]) Her menes Kollefjorden (i Kjose Sýssel), hvorved Leirevaag (der fordum var en Havn), ligger, og tillige den större Faxebugt; — for at komme ud af begge Farvande, til det aabne Hav, er Östen- eller Nordostvind den bedste Bör, og for vore Söfarende vilde dens Vedblivelse, efter den Cours som de fremdeles skulde tage, have været meget önskelig. Afreisens Tid maa efter Recensionen *F* i et i Varianterne herefter forekommende Tillæg, have været omtrent midt i Juli Maaned.

[66]) Saasnart Thorgils havde tabt Reikenæs og Islands övrige tilgrændsende Kyster af Sigte, ophörte den gode östlige eller nordostlige Vind, som aflöstes af vestlige eller sydvestlige Storme, og nu drev Skibet fra den rette Vei, mod Öst eller Nordost, snarest sönden (men muelig ogsaa norden) for Island. — Det er fölgelig höist sandsynligt at Skibet tilsidst er forlist paa den grönlandske Kyst i N.N.O. eller nordenfor, muelig og i Nordvest fra Island.

[67]) Som Skibsförer og Anförer for Toget kunde Thorgils vel befale dette, endskjönt nogle blandt Mandskabet vare Hedninger, men dette var vel ikke Tilfældet efter Recensionen *F*, da Thorgils deri truer enhver af Skibets Besætning som vil gjöre sig til Gudsforræder (Apostat eller Renegat). Formodentlig har Jostein med sin Familie og Fölge, muelig tildeels for at föie den christne Thorgils, modtaget Daaben af den norske Præst Thangbrand, da han i Foraaret 998 reiste omkring i Rangaavalle og Arnæs-Herreder for at forkynde Christendommen og mange der (efter Kristnisagas Beretning i 7de Cap.) omvendtes til den og lode sig döbe. Allevegne viste Erfaringen dog i de Tider, som og ellers, at de raa nyomvendte og slet underviste Hedninger for det meste ventede timelige Goder og jordisk Velsignelse af den nye

Tro; sloge de feil, faldt de let fra i Fristelsens Tid, hvortil de heromtalte saaledes viste sig tilböielige. Thorgils og hans Ven Gissur Hvide, samt dennes Svigersön Hjalte hörte dog ikke, i denne Post, til den store Hob.

[68]) Den Skik at tilegne de hedenske Guder visse Kvæghöveder, Heste, Lam o. desl. var almindelig i de hedenske Tider, ja endog senere, da man selv i de christne Love fra det 12te Aarhundrede fandt det nödvendigt at forbyde den under stræng Straf, f. Ex. ved Islands ældste Kirkelov (16 Cap.) hvor den Handling, at signe eller hellige sit Kvæg til hedenske Afguder, erklæres for at fortjene samme Straf som en egentlig Ofring til dem. Som oftest vare vistnok saadanne Dyr tilsidst bestemte til at fortæres ved et Offermaaltid til Gudens Ære. Dette vilde da Thorgils, i nærværende Tilfælde, ingenlunde tillade.

[69]) Denne Thoraren nævnes her atter i Recensionen *F* Josteins Sön. I den danske Oversættelse kaldes han Thorgrim, uden Trivl ved en Trykfeil. Suhm har l. c. Tab. LXXX, forvexlet ham med Avlsforvalteren Thoraren, ved at melde at han „var 20 Aar gammel, da han drog med Thorgils, men blev dræbt 2 Aar derefter".

[70]) Rimeligviis etsteds mod Vest- eller Nordvestkanten fra Island (paa Grönlands Östkyst). See ovenfor, Indledn. S. 8, 12 o. f. samt Anm. 71.

[71]) Om den mod Sönden liggende Strandbred af den ommeldte Vig eller Bugt, eller og overhoved Landets sydligere Kyststrækning (hvor de senere fandt Skibsstavnen opdrevet) menes her, er ikke aldeles tydeligt i Originaltexten. Derimod er det paafölgende Tillæg af Recensionen *F* höist mærkeligt: at de Skibbrudne ventede at Bygden (Grönlands af Skandinavierne beboede Egne) maatte söges mod Vesten eller paa Grönlands vestlige Kyster.

[72]) Altsaa omtrent midt i October Maaned, efter de gamle Islænderes Regning, see *Specimen Calend. gentilis vet.*

Sept. l. c. 845 (*Edd. ant.* III, 1117). Efter en ovenfor staaende Variant havde Reisen varet 3 Maaneder (enten 84 Dage efter Uge- eller 90 efter Kalender-Maanedsregning. Jfr. ovenfor, Anm. Efter Torfæus's Udtryk (*Groenl.* p. 134, *octavo ante brumam die*) skulde man snarest troe, at Strandingen var sket 8 Dage för Vintersolhverv. Rigtigere var det för blevet udtrykt af Arngrim Jonsen (i hans *Gröenl. cap.* 5): *in mense Octobri.*

[73]) Vi kunne fristes til at gjætte, at en Feiltagelse er indlöben her, paa den Maade, at Thorey vel da har födt en Dreng, men at han er död kort efter, og at hun Aaret derefter har faaet en anden, som fik det formeldte eller et andet Navn. Besynderligt synes det ellers at den religiöse Thorgils skulde, ligesom Thors ivrige Dyrkere blandt Hedningerne, have givet sin Sön Navn efter hin Gud, *Þórfinnr.* (Thors Finder eller Besöger; den ved Thors Hjelp fundne eller bevarede); — muelig er Drengen bleven opkaldt efter een eller anden Slægtning, men en liden Forandring ved Lyden eller Tonefaldet af Navnets förste Vocal, som endnu er almindelig brugelig i Island i dette som i mange andre Navne[1] af samme Oprindelse, gav det strax en anden Betydning. *Þorfinnr*, som Navnet nu lyder, betyder nemlig: Modets Finder eller Besidder, da det saa maatte udledes af Ordet *þor*, Mod, Djærvhed, men ikke af Afgudsnavnet *Þór.*

[74]) Som bekjendt var Julen en fælles Fest for Nordens Hedninger og Christne, af hvilke sidste den ældgamle Benævnelse og blev almindelig beholdt. See ovenfor I, 404, 481. Dens Lystigheder vare tit ledsagede af Lege, Nattevaagen Dands, Sange o. desl. hvoraf Julelegene m. m. tildeels endnu ere umiskjendelige Levninger. — Dog troede man allerede i Hedenskabet, at visse Forsigtighedsregler vare nödvendige

[1]) som *Þormóðr, Þorsteinn, Þorkell* (forhen *Þórketill)*, m. fl; ligesom og i de kvindelige *Þorfinna, Þorgerðr, Þorkatla* o. fl.

ved slige Lege, for ikke at opirre Mörkets Aander eller de Underjordiske, som da meentes at drage omkring, især Vintersolhvervsnatten, den egentlige Julenat, som endnu gjerne indtræffer paa den af os saakaldte Lille-Juleaften, paa hvilken Overtroen blandt Nordens Almue om Spögeri, Gjengangere o. s. v. neppe endnu er aldeles udryddet. At de hedenske Guder (især Freyr og Thor) samt Landvætterne (de locale Naturaander) især dyrkedes i Julen, er vist; de fordum fra Hedendommen omvendte Christne ansaae Afguderne for Djævle; de frygtede for deres Vrede, formedelst Frafaldet fra deres Dyrkelse, og sögte da Beskyttelse ved christelig Andagt; deels herfor, og deels for at man skulde afholde sig fra de ved Julelegene klæbende hedensk-overtroiske Skikke, har vel Thorgils forbudet sine Folk al Deeltagelse i dem med Josteins hedensk sindede Fölge.

[75]) Dette saakaldte Skraal var en virkelig Naturbegivenhed, som ikke er usædvanlig i Polaregnene, blandt höie Klippefjelde og de foranderlige Isbjerge. Thorgils har vel anseet det for et overnaturligt Varsel for ulykkelige Tildragelser, eller en Trudsel af onde eller opbragte Landvætter. I al Fald oplyses denne Beretning ypperlig ved Eggert Olafsens Skildring af saadanne Phænomener i den nordvestlige Deel af Island, kaldet Hornstrandene, der strækker sig nærmest hen til Grönlands ubeboede Östkyst og ligner den i meget (jfr. ovenfor I, 190 o. f.) samt tillige om Indbyggernes Overtro derom, endnu midt i det 18de Aarhundrede. Han kalder dem (i sin Reise gjennem Island I, 391) „underlige Lyd i Luften" og beskriver (I, 493) en saadan Naturbegivenhed, i Reikefjorden, efter egen Erfaring, at man nemlig hörte „en stærk Lyd eller et Skraal i Luften", hvilket Mængden (der i Egnen) troede at være foraarsaget af Hexeri. At man fordum i Island, eller Norden overhoved, i Overeensstemmelse med nærværende Sagas Vink, har anseet lig-

nende Lyd fra Luft, Hav eller Elve for Dödsvarsler, viser den endnu for dem brugelige Benævnelse náhljóð d. e. Dödningskraal, Lig- eller Dödsskraal.

[76]) At der paa denne Kyst gaves vilde Indbyggere, formodentlig af Eskimoernes eller de nærværende Grönlænderes Stamme, sees af flere Steder i det Fölgende. At de (især een eller anden listig og dristig Angekkok) kunne have sögt at skræmme de fremmede, mod dem fjendtlig sindede Gjæster (som ansaae dem for etslags Trolde) ved hine Bank om Natten, natlige Besög i skrækkende Skikkelse og truende Stilling m. m. er ikke aldeles usandsynligt. — Overtroiske Rædsler forenede sig her, i al Fald, med en pestagtig Sygdom til at udrydde Josteins Familie og Fölge; — Sygdommen kan vel være foraarsaget derved, at de havde nydt Kjödet af ferske Haifiske, thi Erfaringen paa Islands Vesterland har viist, at mange Mennesker paa et enkelt Sted undertiden af denne Aarsag ere omkomne ved en brad Död.

[77]) Eller, efter andre Haandskrifters Læsemaader, i Sneen.

[78]) Formodentlig mest ved at forurolige de Efterlevende i Drömme eller deres, ved Indbildningskraftens Oprör fremkoglede falske Syner, som naturligviis stedse vare hyppigst blandt Polaregnenes Indbyggere, i det næsten halvaarige Vintermörke. Det er ellers bekjendt, at Menneskene i disse Egne tit forbauses ved forunderlige Syner, eller rettere, optiske Bedragerier, foraarsagede af Luftens, Havets og Isbjergenes der særegne Beskaffenhed. Raa uoplyste Mennesker maatte her nödvendigviis tit sammenblande det Naturlige med det Overnaturlige. Overhoved fremlyser det tydelig af denne Saga, ligesaavel som af Middelalderens, og især de islandske Helgenlegender, at man da, saavel i Tankerne som i Fortællingen, forvexlede Drömme med virkelige Begivenheder, — hvorved Tidsalderens Overtro og de ved den frembragte Forestillinger og Beretninger maae blive os, over al Forventning, forklarlige og tydelige.

[79]) Den danske Oversætter har ikke kunnet gjætte, hvem denne Thoraren var, — nemlig Josteins Sön, af den os indlysende Aarsag at hans förste navnlige Ommeldelse er bleven udeglemt, ved en Skriverfeil, i Sagaens af ham benyttede Afskrifter. See ovenfor S. 88, 89 (Var. 16), 91, 97 (Var. 5), Anm. 61, 69.

[80]) Maaneden Goe begyndte fordum (ligesom endnu efter den islandske Tidsregning) omtrent den 21de Februar (jfr. ovenfor I, 76). Det sidste herommeldte Dödsfald skete fölgelig den 6te Marts efter vor Kalender.

[81]) I de sidste hedenske Tider og förste efter Christendommens Indförelse i Norden greb man til dette Middel for at standse formeentlige Gjengangeres Spögeri. I Oldtiden havde det og været en almindelig brugt Ligbegængelsesmaade. Jfr. ovenfor I, 398, 473 og II, 54, samt Anm. 24.

[82]) Efter andre Læsemaader var det Gudruns Broder, Kol, som jordede hende under sit Sengested. Formodentlig har Jorden udenfor været saa haardt og dybt tilfrossen, at den ikke da kunde opgraves. Af samme Aarsag nedsænke Östgrönlænderne deres Döde mest til Havets Bund (Graah, S. 85) og de længer mod Norden boende, paa den af Scoresby besögte Kyststrækning, virkelig, ligesom det her berettes, i Gulvene af deres Hytter (*Journal of a Voyage to Greenland*, S. 211.)

[83]) Formedelst den Is, som omspændte Kysterne (da omtrent i 1½ Aars Tid). Dette svarer meget vel til Graahs Beskrivelse over Isens langvarige Henliggen ved Östgrönlands Kyster (see især hans Reise, S. 60).

[84]) Thorlacius oversætter (hvilket og muelig tillige her menes) „hvidklædte Mænd", samt tillægger i en Anmærkning: „En bibelsk Beskrivelse af de gode Engle". Lignende Forestillinger gjorde de nordiske Hedninger sig om Lysalferne, til hvis himmelske Verden de troede at gode og

fromme Mennesker efter Döden, eller vor Jords Undergang, skulde komme.

⁸⁵) Originalen har her *nón*, et endnu i Island brugeligt Ord, rigtig forklaret, i en Anm., af S. Thorlacius ved „Kl. 3 om E. M." Det kommer oprindelig af det latinske *nona*, (d. e. den niende Time ɔ: fra den canoniske Dags Begyndelse Kl. 6 f. M.) som i de katholske Lande brugtes om den Messe eller Kirkesang der bör holdes Kl. 3 om Eftermiddagen, og saaledes kom Ordet *nón* til at betegne denne Dagstid eller Klokkeslet. I Norge bruges og Ordet *Noon*, samt det saaledes rigtigere *Noonsbel* (Isl, *nónsbil*), af Almuen, om den Tid som forlöber fra Kl. 2 til 4 E. M., samt indbefatter 1 Time för og 1 efter den egentlige *nona* (*nón*). — I England betyder *noon* og i Holland *noen* derimod Middag (hvorfor Dagens hele sædvanlige Inddeling i *for* og *after noon* o. s. v. deraf tager Navn). I det gamle Franske har *none* havt samme Betydning, som Aftensang, vel og det Angelsaxiske *non* og det Skotske *none*, skjönt Dr. Jamieson altfor summarisk blot forklarer Ordet ved det Eng. *noon* Middag, samt det for Skotterne særegne Middagsmaaltid. Recensionen *F* har tillige det oldnordiske Ord for samme Time eller Klokkeslet nemlig *eykt* (hvilket Ord vel i Almindelighed betegnede et Tidslöb af tre Timer, men og saaledes i Særdeleshed Udlöbet af den förste *eykt* over den naturlige Dags sande Middag, altsaa Kl. 3 E. M.).

⁸⁶) Jfr ovenfor Anm. 73 med Hensyn til vor der fremsatte Gisning.

⁸⁷) Herved maae tillige de övrige Recensioners Varianttillæg eftersees. Nogle have draget denne Begivenheds Rigtighed, i Hovedsagen, i Tvivl, som stridende mod Naturen, — men de nyeste Erfaringer i vor, i de physiske Videnskaber oplyste Tidsalder, synes at bekræfte den, hvilket vi muelig kunne vise i en Tillægsanmærkning, ved dette Binds Slutning,

ved en i det physiologiske Fag særdeles kyndig Granskers Underretninger.

[88]) Aldeles paa den Maade som de indfödte Grönlændere bruge, samt af den Art, hvoraf Levninger fandtes paa Grönland ved dets förste Besættelse af Skandinaverne, og hvilken de amerikanske Eskimoer alt i Middelalderen saaes at bruge. See ovenf. I, 168, 170, 228, 272, 424; jfr. S. Thorlacius's Anmærkning, l. c. S. 236-37, hvori Thorgils's Baad sammenlignes med de nyere Grönlænderes Konebaade, da han „fiskede og reiste paa den, og förte desuden med sig Vaaben, Værktöi og Födevarer. At den indvendig havde Kjöl, Roerbænke, Krumstokke og Langremmer af Træ, var nödvendigt til Styrke og for at holde den udspilet". — Foruden Fiskeriet paa denne Skindbaad tjente opdrevne Hvalfiske eller Sælhunde samt tillige Jagten Thorgils og hans Mandskab paa denne Tid til Underholdning, efter Varianttillægget 3, S. 108, af Recensionen *F*. Dette mærkelige Sted, öiensynlig taget af en gammel, for Afskriveren (henved 1630 eller för) her tildeels ulæselig Codex, fortjener en nöiere Undersögelse. Jagten siges især at have gaaet ud over Smaadyr, som, saavidt man af den noget utydelige Sammenhæng kan dömme, meget lignede Egern, formodentlig i Störrelse. I Island gives hverken Egern eller Harer, ei heller nogen spiselige Smaadyr, foruden Fugle og Sælhunde (thi Ræven spises kun i Hungersnöd), som forfölges ved Jagten, saa at hine Smaadyr saaledes let kunde forvexles af en indfödt Islænder i Middelalderen. Paa Grönlands Vestkyst falde Harer i temmelig stor Mængde, som dog efterhaanden siges at aftage. Graah traf vel ingen Harer paa Östkysten, for saavidt han bereiste den, — men Scoresby (*Journal* &c., S. 203-204, 420) fandt derimod langt nordligere, (skjönt og Sönden for Scoresbys Sund), meget smaae men særdeles velsmagende Harer, af en særegen Art, ikke större end Kaniner, som i Störrelse omtrent svare til Egernet; han fandt ogsaa mange Been af disse Dyr

i Eskimoernes Sommerhytter. Paa Island haves hverken Harer eller Egern, saa at især de af Islænderne, der ikke för havde været udenlands, let kunde forvexle dem, hvilket dog her neppe synes at have været Tilfældet, undtagen blandt de sildigere Fortællere eller Afskrivere. Selv Scoresby taler om Been af Dyr, fundne, blandt andre af Hunde og Harer, ved öst-grönlandske Boliger, hvis Art han ikke kunde bestemme (videre end at det var af *some other quadruped; Journal of Greenland Voyage*, S. 203); vor antagne Læsemaade synes da at være aldeles rigtig.

[89]) At kun *vilde Koner*, men ingenlunde de ellers i Dansk almindeligst saakaldte Troldkoner eller Kvinder af den overnaturlige Trolde- eller Jætteart, menes her, er aldeles upaatvivleligt, skjönt de og flere kaldes *fœminæ giganteæ* af Torfæus, men *dæmones montani* af Arngrim Johnsen o s. v.; heri ere vi saaledes enige med S. Thorlacius (*l. c.* S. 287) i denne hans hertil hörende Anmærkning: „Disse Troldkvinder vare hverken Hexekvinder, der lagde Vind paa Trolddomskunster; heller ikke Skovnympher (*faunæ*) eller Luft-Trolde (*striges noctivagæ*) isl *kvöldriður*, skjönt disse i Eddaerne og fabelblandede Historier ikke sjelden belægges med Navnet: Troldkoner; men virkelige Kvindfolk af gigantisk Væxt og Kræfter. Dette Folkeslag af jotunisk Herkomst, hvoraf enkelte Familier boede i Bjerghuler og ernærede sig af Jagt og Fiskeri, ja vel undertiden vare Menneskeædere, forekommer nu og da i ellers troværdige Historier, som bosatte i Finmarken, Gandvigen" (ved det hvide Hav) „og de östen for Permien (Bjarmeland) beliggende sibiriske Kyster af Ishavet, som hos de gamle Nordboer indbefattes under det almindelige Navn Svalbard, d. e. den kolde Kyst. Disse Jætters rette Fædreneland er da de Gamles Jotunheim, nu Petzara kaldet, og mod Östen begrændset af Oby-Floden, et Land, hvis Beliggenhed Torfæus, Schöning, Suhm og andre have bestemt. Dersom deres Mening, der

ved at sammenligne Sprog og Sæder troe, at Amerika har faaet sine förste Beboere fra visse Steder og Egne i det asiatiske Tartari, findes antagelig, saa er det heller ikke urimeligt, at fra de nordostlige Landskaber i Siberien, der grændser til Iishavet, nogle udvandrede, enten til Fods over Iis, eller paa Baade over Sunde og imellem Öer, ere i en fjern Oldtid slupne over til den modsatte og paa hin Side Nordpolen liggende os nu lidet bekjendte Kant af det nordligste America, og iblandt andre fra de Gamles Jotunheim som vesten for Obyflodens Udlöb grændsede til Iishavet. De modstaaende Kyster af meerbemeldte nordpolariske Iishav, som mod Nord og Nordost nærmede sig til Österböjgden af Grönland, kaldte de gamle Nordboer *Hellulands óbygðir*, d. e. Hellulands Udörkener, hvilket Helluland dog nöie maa skjelnes fra et andet som Leif Eriksön paa sin Reise til Vinland opdagede. De Kyster, der ligge östen for det nordlige Helluland faae hos Arild Hvitfeld og i Landnama Navn af Havsbotner. At der paa disse Iishavets Kyster, der ere os nu slet intet, eller dog meget mindre bekjendte end vore Forfædre, have fordum boet og maaskee endnu boe nogle Folk, der nedstamme fra hine fra Jotunheim udvandrede, bliver endnu derved saa meget mere troligt, som de islandske Annaler, saavel som vore Tiders Öienvidner, berette, at til Island, især Nordlandet, opdrive fra Havet deels Værktöi af Træ, som en Vandringsstav med Beenknap, af usædvanlig Störrelse, deels Skibsflage eller Stykker af sönderslagne Fartöier eller Baade af usædvanlig Bygning, i hvilke Bræderne ere sammensatte, isteden for Jernsöm, som Europæerne bruge, med Trænagler, og hverken med Pinde af Hvalbarder eller som vi Danske kalde Fiskebeen, efter Grönlændernes Skik, og heller ikke med Sener af Dyr, som Finnerne („Finlapperne") pleie". — Efter at dette var skrevet (1808) er vor Kundskab om Grönlands Östkyst betydelig forögöget og berigtiget ved Scoresbys og Graahs

Opdagelsesreiser, hvorved det er sat uden for al Tvivl, at den, endog meget langt mod Norden, er beboet af vilde og hedenske Indbyggere som efter Sprog og Sæder höre til den eskimoiske Stamme, skjönt nogle blandt de af Graah seete, i Störrelse, Legemsbygning, Hudfarve og skjönne Ansigtstræk meget nærmede sig Nord-Europæerne. Dette kan tænkes at være sket ved Blanding, enten med Grönlands gamle skandinaviske Colonister, maaskee især efter deres sidste Adspredelse eller Coloniernes Undergang, eller og ved Mandskab fra europæiske Skibe som meget senere vides at have forlist i Mængde ved disse Kyster. — Are Frode bemærker at Skrællinger eller Eskimoer havde draget omkring baade öster og vester paa Landet, samt opholdt sig der, förend Skandinaverne bosatte sig der (see ovenfor I, 168, o. f.) Enten disse Folk vare oprindelig komne fra Asien eller America er vel uafgjort, men det förste bliver, især for saa vidt Östgrönland angaaer, höist sandsynligt af Wormskjolds o. fl. Iagttagelser om den store Lighed som finder Sted mellem Grönlands Eskimoer og Indbyggerne paa Americas nordvestlige Kyster og paa de Kurilske Öer o. s. v. Paa den anden Side er Eskimoernes Udbredelse til America bekjendt, samt bevist allerede at have fundet Sted i Middelalderen ved forskjellige af os i dette Værks 1ste Deel meddelte gamle Efterretninger. — Östgrönland har da vist og, paa samme Tid, havt vilde Beboere af denne Art (skjönt maaskee ikke i Mængde, hvilket heller ikke nu er Tilfældet) efter hvad den ovenstaaende og flere nedenfor forekommende Beretninger vise. Derved kan endvidere bemærkes, at Recensionen *F* tillægger: at disse saakaldte Troldkoner vare iförte Skindkjortler (Eskimoernes bekjendte Dragt). Med Hensyn til det Ovenanförte bemærke vi ellers disse vore Meninger: a) at det Land, som af vore Forfædre kaldtes *Svalbard* (*Svalbörð* eller *Svalburði* ɔ: den kolde Kyst) egentlig var den nordlige Deel af Östgrönland, eller og dets Ubygder over-

hoved; b) at vore Forfædre i den ældre Middelalder neppe kjendte her noget Helluland, og at heller ikke de ældste digtede Sagaer satte det her; c) at de Gamles *Hafsbotnar* muelig ere et med de saakaldte *Tróllabotnar* og maaskee betegne Scoresbys Sund eller andre lignende paa det Strög; den sidste Benævnelse viser at man antog disse Egne for at være beboede af Trolde, hvilke man vel i de ældste Tider forestillede sig som onde overnaturlige Væsener, men senere tænkte man sig og de vilde Finlapper, Eskimoer o. s. v. som deres Afkom og Dyrkere, i Modsætning til Nordens mere civiliserede Indbyggere, der betragtede sig selv som Gudernes Folk. See herom Eddalæren og dens Oprindelse III, 318 o. f., samt ellers paa flere Steder. At man endog i det 14de Aarhundrede har i Island, vel og i det af Skandinaverne beboede Grönland, kaldt Eskimoerne Trolde, vil indlyse af de Beretninger, som vi derom paa sit Sted komme til at meddele. Mærkeligt er det ellers at ikke alene de nuværende Öst- og Vestgrönlændere, men ogsaa deres Stamforvandte, de amerikanske Eskimoer, kalde sig selv *Innuit* eller Mennesker, hvilket Navn de ikke ville tilstaae Europæerne. Dog have Vestgrönlænderne i lang Tid anseet og udraabt Östkystens Indvaanere som grumme Menneskeædere, vel endog som etslags Jætter eller Trolde, — hvilke disse igjen tildeels sige at findes paa Vestkysten. Det er da ikke at undre over at Folk af forskjellige Menneskestammer, der sögte at fortrænge hinanden, fordum betragtede hverandre paa lignende Maader. Endog i vore Dage troede de förste Östgrönlændere, som saae Graah paa deres Kyst (Reisebeskr. S. 86) at han var en Trold eller Bjergaand (Tunnersok eller Innuarolit, — thi saaledes kaldes disse Væsener netop paa Dansk i Overs. af Cranz's Beschr. o. Grl. S. 283). Ved at indsee den rette Sammenhæng heraf

finde vi saaledes Mennesker, hvor Sagnet kun taler om Uhyrer eller Trolde.

[90]) Dette Sted har formodentlig været bekjendt af Navn for de skandinaviske Grönlændere, maaskee fordi det var særdeles bekvemt for Sælhundefangst, hvilket Navnet synes at vise, skjönt det i de forskjellige Recensioner skrives paa noget afvigende Maader: *Seleyrar*, *Seleyjar*, *Seley*, hvorom Varianterne nærmere kunne eftersees. Med Torfæus (S. 139) foretrække vi den förste og hyppigst forekommende Læsemaade.

[91]) Omtrent fra 19de til 25de April efter den ældste ligesom og den nu brugelige islandske Tidsregning. Jfr. Anm. 92.

[92]) Denne (af Nordmænd og Islændere saaledes kaldte) Fugl er „et Slags Strandmaage eller Söfugl som er sort paa Ryggen og oven paa Vingerne, hvoraf den har faaet sit Navn", *Th.* Hos Olafsen kaldes den *Larus maximus*, men Mohr og Faber, efter Linné, *L. marinus* (et noget underligt Navn, især da denne og undertiden opholder sig paa Ferskvands-Söers Holme, men alle *lari* dog overhoved kunne kaldes *marini*). Den pleier, först i Mai at lægge 2, 3, 4 guulgraae og dog spættede Æg, af $4\frac{2}{12}$ Tom. Længde. Allerede midt i Juni ere Ungerne halvvoxne og have faaet Duun paa Kroppen, (Faber Prodromus der Isl. Ornithologie, S. 100). Heraf kunde man have sluttet sig til Tiden for Thorgils's Afreise det Foraar, hvis det ikke var blevet udtrykkelig bemærket i Sagaen paa en Maade, som stemmer overeens hermed.

[93]) Vi maae her gjöre Læseren opmærksom paa en besynderlig Fortælling om en Aarestump, hvorpaa et Vers var indskaaret eller malet med Runebogstaver, som meddeles i Varianttillægget 4 (S. 110) af Recensionen *F.* Den kunde være dreven fra Island, eller og have tilhört den kort herefter ommeldte Rolf, eller en anden til disse Örkener bort-

flygtet Skandinav, som for Tidsfordriv havde sammensat og udskaaret Vers. En meget kortere Indskrift, med Runer, af samme Mening (*Opt var ek dasaðr, er ek dró þik*, tit var jeg træt, da jeg trak dig) skal være opdreven paa Islands Österland, i det 17de Aarhundrede, hvoraf Biskop Th. Thorlacius sluttede, at den var kommen fra Grönland, muelig med Hensyn til nærværende Beretning i vor Saga (see Slutningen af *Torfæi Groenlandia*, pag. 264), hvor *ramum* er en Trykfeil istedenfor *remum*. Nu maae vi meget snarere mene (hvis denne Efterretning ikke, fra mundtlig Tradition blandt Islænderne, er antagen for ny, istedenfor gammel), at en Islænder har indskaaret den, som en Efterligning af den ham fra Sagaen bekjendte, som, saaledes forkortet paa en almindelig forstaaelig Maade, endnu vel kunde passe til en islandsk Aare. Lige til de sidste Tider har man pleiet at indskjære Vers, saavel som ogsaa Bomærker (tit sammensatte af Runer) paa islandske Baade, samt deres Aarer og andet Tilbehör, tildeels for at de skulde blive kjendelige, naar de dreves bort eller fandtes opdrevne paa Stranden. Hermed kan man nu jævnföre Antiqvariske Annaler IV, 335 og Liljegrens Run-Urkunder, No. 1894.

[94]) „*At toga haunk við einn* d. e. at trække Reb med een, var en i det gamle Norden brugelig simpel Leg, for at pröve hinandens Styrke, og bestod deri, at tvende Karle trak et Reb i begge Ender, som i det gamle Sprog hedder *haunk*, hvoraf det Danske Hanke, hver til sin Side, indtil den ene maatte slippe eller give efter. At Grækere og Romere have havt noget lignende, og at Legen fordum brugtes endog ved Hofferne i Danmark, kan eftersees i *S. Thorlacii Matrim. vet. Bor. pag. 213*. Mærkeligt er det ellers, at i alle 5 Haandskrifter man har brugt, findes Ordet *haunk* feilskrevet, fordi Afskriverne ikke have forstaaet sig paa Sagen, eller kjendt Legen", *Th.* I vor Recension *F* findes Ordet virkelig saaledes skrevet. Ved Indledningen til Sagaens

danske Oversættelse staaer en anden hidhörende Anmærkning, hvori en saadan *hönk* siges at have været „et aflangt dobbelt Reb, hvormed tvende Personer, holdende hver i sin Ende, sögte at trække hinanden til sig; denne Övelse omtales i Saxos 5te Bog, og i Sagaerne ikke sjelden." Jfr. Vidensk. Selsk. danske Ordbog om Ordet Hank eller Hanke (II, 519) og den bekjendte Talemaade „at have Haand i Hanke med Een"; det der anförte Isl. *hank* burde skrives *haunk* eller *hönk*, dog vistnok oprindelig det samme som det Engl. *hank*, hvoraf forskjellige lignende Talemaader (*I have him at the hank* o. fl.). Sjöborg giver os den interessante Underretning at denne Styrkepröve endnu bruges blandt Almuen paa Gulland, og kaldes der *at drage Hank*, dog nu mest om en Stok eller Kjep, hvorved han vil forklare een af de paa de danske Guldhorn forekommende Afbildninger. *Samlingar för Nordens Fornälskare* III, 155, Fig. 48.

[95]) Den Ypperste eller mest udmærkede blandt sin Slægt kaldes endnu i Island *ættarlaukr*, Ætlög. Af Lögen gjorde overhoved vore Forfædre særdeles meget i forskjellige Henseender; jfr. den ældre Edda, D. Overs. IV, 336-37.

[96]) Denne Periode (som skrives temmelig forskjellig i samtlige Recensioner vi nu have) antage vi for en Randglose, som senere er bleven indskudt i selve Texten.

[97]) Her traf vore Reisende atter vilde Beboere paa en besynderlig Maade. Alle Exemplarer kalde disse Personer Koner eller Kvinder, paa to nær, som atter have Trold- eller Jætte-Kvinder (*tröllkonur*); et saadant synes og Torfæus at have havt for sig, da han her oversætter: *foeminas giganteas* (l. c. S. 140). At disse Kvinder have talt Islandsk eller Norsk, er usandsynligt, med mindre de kunne, have lært saa meget af en anden Forviist eller Fredlös, der opholdt sig paa Östkysten, men Thorgils og hans

Fölge maatte forstaae deres Skrig saaledes, da de i det samme saae at deres Baad var bleven bragt tilbage af dem, som muelig, af een eller anden Aarsag ikke kunde benytte den længer. Overhoved er det höist sandsynligt at de Skibbrudne have, paa deres Ophold i Östgrönland, havt meget mere med dets vilde Indbyggere at bestille, end hvad der i Sagaen fortælles. Skulde den andægtige Sagaskriver vel have udeladt noget sligt, for ei at komme til at fortælle noget om at hans religiöse Helt Thorgils, efter at han var christnet, havde havt for meget Samkvem med Hedninger? Mærkeligt nok er det, at Graah og hans Fölge, paa hans Tilbagereise langs Östkysten, mistede deres eneste Baad ved et Vindstöd, og bragtes derved til den störste Fortvivlelse, — men kort efter kom et Vindkast fra en anden Kant som mod al Forventning igjen drev den op paa Kysten (Reisebeskr. S. 154). — Enten have de heromtalte Vilde reddet Thorgils's Baad, der var dreven bort paa samme Maade eller benyttet den for en kort Tid, for een eller anden beleilig Fangsts Skyld, og saaledes derefter leveret den tilbage. Graah kan ikke noksom prise de nærværende Östgrönlænderes Agtelse for fremmed Eiendom og Afsky for alslags Tyveri; see f. Ex. deres almindelige Vedtægter l. c. 123 o. f.

[98]) Med Hensyn til Kystens og de den gjennemskjærende Fjordes Beskaffenhed fortjene Varianttillæggene her at eftersees.

[99]) Christendommens Forkyndere i Norden indskjærpede meget forskjellige Forbud mod at nyde alt det som de fremmede Kirkelove erklærede for ureent, f. Ex. Blod og Kjöd af Heste, som forhen ansaaes for sund og lækker Föde. Det var da intet Under at disse nye Christne kun i den yderste Nöd grebe til at nyde det Herommeldte.

[100]) Muelig har Thorgils slaaet Öskarrets Indhold over den paa Söen tæt ved Baaden svömmende Alke, som saa-

edes meget uskyldig kom til at bære Skylden for de Reisendes lange Uheld. Muelig har og Thorgils, ved at fremstille hin Fugl som en i dens Hàm lurende ond Dæmon, udsendt af en Djævel, der fordum var bleven dyrket som Afgud, og dog saaledes, ved en kraftig Besværgelse, forjaget fra Fartöiet, — villet sætte Mod i sine Folk til nye og haabfulde Anstrængelser. Ved denne Alke menes vel *alca pica* eller *uria Brünnichii* (hos Graah, S. 193). Baade efter Crantz og Scoresby pleie disse Fugle i Almindelighed at opholde sig langt ude paa Havet, men sees sjelden i Nærheden af Kysten, undtagen i den strængeste Kulde og da mest i store Flokke. — De gamle Nordboer have vist havt megen Overtro om Fugle og deres Flugt, ligesaavel som Romerne o. fl. Den Egn, hvor Thorgils og hans Fölge siges at have været stædte i denne yderste Nöd, synes at være den samme (i Nærheden af Isblinken Colberger Heide) hvor Graah hele 15 Dage i Juli 1830, udstod fuldt saa store Lidelser og Fare for at omkomme af Hunger og Vansmægtelse.

[101]) Vore Forfædre meente at Dödsveien (*helvegr*) laa mod Norden, hvor overhoved Frostjætterne og flere onde Væsener troedes at have deres Hjem.

[102]) Formodentlig var denne Thoraren, Thorgils's Huusfoged eller Avlsforvalter, en Træl eller Livegen, i det höieste en Frigiven. Hans Bestilling *briti* eller *bryti* udtrykkes og ved et ældgammelt-dansk Ord, der senere er blevet til Brydie; see Kofod Anchers Udgave af jydske Lov, S. 305-306. Var denne Thoraren en Træl, havde hans Huusbonde fuldkommen Magt til at skille ham ved Livet, for en blot Mistankes Skyld, efter de da gjeldende Love.

[103]) *Naust*, endnu i Norge *Nöst*, var fordum undertiden etslags Bygning, hvori Skibe og deres Redskaber forvaredes. I Island betyder det nu blot en Landingsplads, hvor Baade opsættes og henstaae.

104) Denne Gaard hörte ikke, som vi strax ville see, til nogen af Grönlands to Bygder, men var anlagt af en Forviist i Örken, paa et fra dem langt bortliggende og især ved farlige Veie àdskilt Sted. At man endnu kan opdage Levninger af flere saadanne Tilflugtssteder for Fredlöse, af gammel skandinavisk Oprindelse, paa Grönlands Östkyst, maaskee endog paa Kysterne af dens endnu ikke undersögte Fjorde, er vel muеligt, skjönt det paa den anden Side er höist sandsynligt at saadanne Fredlöse, vel ogsaa allerede i Landets ældste Beboelsestid, endeel Skibbrudne eller til Kysten drevne Islændere, af de mange fra Island borte blevne Skibe, have ikke kunnet komme bort derfra, og saaledes ere blevne nödte til at blande sig med Östkystens Eskimoer, forsaavidt de ikke ere blevne ombragte af disse Vilde. Jfr. ovenf. Anm. 76, 89. Af forskjellige Omstændigheder forekommer det os sandsynligt, at denne Fjord har været Bernstorffs Fjorden, og Stedet, hvor Thorgils landede, det skjönne Ikatamiut, hvilket Graah besögte den 13de Juli 1829 samt 14de April 1830 og fandt Stedet „at have en ret frodig Vegetation", hvorfor han gjorde der en lille Samling af de forskjellige Planter og Blomster han traf paa sin Vei. Kort nordenfor ligger Öen Kemisak, som, da Graah traf der 100 Indvaanere, vel maa være, og forhen endmere have været, en god Fangeplads, hvorved det og bliver des rimeligere, hvad Rolf efter Tillæget i Variantanmærkningen 3, S. 122, fra Recensionen *F*, fortalte Thorgils: at et Skib, der var paa Fangst eller Fiskeri, var den Sommer blevet seet der udenfor Kysten, men Mandskabet var ikke kommet i Land paa Fastlandskysten. Öst-Grönlænderne paa Kemisak fortalte ogsaa Graah, at de sidst i Juli eller i Löbet af August 1829, havde seet eet eller to Skibe derudenfor. Ved det nærliggende Ikatamiut havde Kemisaks og flere Öers Beboere deres Vinterboliger; de ere muelig opförte af eller paa Ruinerne af Rolfs her fordum værende Gaard, som vel ikke i sig selv

har været meget solidere eller anseeligere end Eskimoernes egne Bygninger. Derfor var det vel umuligt for Graah der at opdage Ruiner, som da endnu röbede nogen europæisk Bygningsmaade. Ikatamiut ligger paa 63° 37½', men Kemisak paa 63° 36' 50" Brede, og denne mærkelige Egn, omtrent midt imellem Cap Mösting og Cap Moltke, i det Hele lige overfor Vestmannöerne paa Island (see Graahs Reise S. 96, 96, 135.)

[105]) Jfr. ovenfor Anm. 87. Skjönt Drengen Thorfinn, enten han da var 2 eller 3 Aar gammel, ikke var noget sædvanligt Brystbarn, maa her den særegne Nöd, samt Mangel paa Mad og Drikke, hvilke det hele lille Reiseselskab saa tit havde prövet, her tages i Betragtning, hvorved det ikke bliver utroligt at Faderen, af og til, i Nödstilfælde, for at kvæge Drengen, har maattet gribe til hint synderlige Nödmiddel, saaledes som ikke var udryddet af Drengens Hukommelse da de kom til Rolfs Bolig. Paa denne Maade kan man vel antage at den lille Thorfinn, som Sagaen beretter, blev födt kortefter Strandingen ved Östgrönlands Kyster, uden at den sjeldne Kjendsgjernings Sandsynlighed derved rokkes. Jfr. ovenfor Anm. 87.

[106]) Efter Varianttillæget 3, S. 122, fra Recensionen *F*, fortalte Rolf, at man i den afvigte Sommer der paa Stedet havde seet et Skib under Landet, hvilket vel der var en Sjeldenhed og rimeligviis tillige et Tegn paa en mindre end sædvanlig Havis i de Farvande. I det samme Tillæg fortæller Rolf og at Veien til Bygden (langs med Kysten) ikke var saa lang som den var farlig eller besværlig. — Dette synes at stemme overeens med Graahs Erfaring.

[107]) Det vil uden Tvivl sige: Cap Farvel eller den Grönlandske Halvöes sydligste Deel.

[108]) Efter Varianttillæget 2, S. 124 fra Recensionen *F* varede Reisen fra Rolfs Bolig til denne Östbygdens Fjord den hele Sommer, uagtet Reisen dog kunde siges at have

gaaet temmelig godt af, eller uden tilstödte Uheld. Dog maa man tage det i Betragtning, at det lille Reiseselskab sandsynligviis maa have tilbragt en stor Deel af Tiden til Fiskeri og Jagt, for at erhverve det daglige Ophold.

[109]) I de fleste Afskrifter er her en Feil indlöbet; (see Varianten 6, S. 124) i det de foregive at den herommeldte Bjarne (hvem Suhm stedse kalder Björn) var en Sön af Landnamsmanden Thorstein den Röde; — Bjarnes Fader var Thorstein Gode, der muelig og kan have havt det ommeldte Tilnavn, men som vistnok nedstammede fra Landnamsmanden Rolf Rödskæg og hans Sön Thorstein Rödnæse *(rauðnef)*. See Landnamas 5 B. 5 Cap. o. fl. St.

[110]) Til sin Bopæl paa Brattelid, tilligemed Thorgils's Ven Thorstein, efter Varianttillæget. Derhen bleve og, efter det Fölgende, deres Handels-Varer flyttede.

[111]) Til denne noget kolde Modtagelse af Thorgils fra Eriks Side kan man tænke sig forskjellige Aarsager. Hans Ankomst skete först 4 Aar sildigere end Erik havde ventet; han havde kun 3 voxne Mandfolk med sig isteden for 30 saadanne som droge med ham fra Island, da de övrige vare omkomne i Östgrönland, eller bortlöbne fra ham, som Misgjerningsmænd; de Huusdyr, som han havde havt med, til Colonieanlæget, vare forlængst omkomne o. s. v. Da Eriks hele Plan saaledes var forstyrret, maatte han være mindre glad over Thorgils's Ankomst paa en saadan Maade, end denne ventede; hertil kom og, efter det Fölgende, nogen Mistænkelighed, samt Frygt for at stilles i Skygge af Thorgils's tappre Bedrifter.

[112]) At Björne saaledes undertiden lege med Börn, uden at de derved komme til Skade, veed man af Fleres Erfaring. Et mærkeligt lignende Exempel fortaltes Capt. Graah af en Östgrönlænder, hvis Pigebarn (af 6 Aars Alder) en Björn havde löbet bort med og sat fra sig paa Isen, inden den ind-

lod sig i Kamp med dets Fader, hvem det og lykkedes at fælde Björnen.

[113]) Denne Eriks Overtro nedstammede vel nærmest fra Norge, og ellers fra Finlapperne, der forhen, ligesom mange andre finske Folk, bare en overtroisk Ærbödighed for Björnen, samt viste den endog etslags Dyrkelse.

[114]) Det er bekjendt at de gamle Nordboer meget tit brugte varme Bade; Islænderne benyttede dertil de naturlig varme Kilder, men hvor de ikke havdes, anlagdes saakaldte Badehuse eller Badestuer; skjönt Badningen i Husene for længst er kommet af Brug i Island, er der dog i enhver Bondegaards Huse et Værelse, som kaldes Badstuen *(baðstofa)*.

[115]) Jfr. ovenfor I, 652 o. f., hvor slige Sammenligninger i det gamle Norden tit gave Anledning til Uenighed og Trætte.

[116]) Hertil var uden Tvivl Anledningen taget deraf, at Thorgils i visse Maader, som ovenmeldt, havde givet sin spæde Sön Die.

[117]) Hermed maa dog Varianterne 2, S. 137 jævnföres.

[118]) See ovenfor S. 128, Varianttillæget 4.

[119]) Röverne havde da forladt deres sædvanlige Opholdssted i (eller uden for) Eriksfjorden, og derfra taget til Vesterbygden.

[120]) Saaledes maa dette Tilnavn her oversættes, efter den Persons Adfærd, hvem det blev givet — thi ellers har det forskjellige andre Betydninger; see f. Ex. Finn Magnusens danske Oversættelse af den ældre Edda, III, 4.

[121]) Formódentlig det Kjökken, hvori de omtalte Kokke ellers pleiede at kaage; maaskee og röge Kjöd o. s. v.

[122]) Forandre vi blot „da" til „för" saa lyder Fortællingen om en Dröm, hvilket her bliver det rimeligste. En halvvaagende kan vistnok og drömme saaledes, at han neppe veed, enten han vaager eller drömmer. En Bugtaler kunde

ellers meget let have udövet sin Kunst paa den Maade, at Skibene, hvis de laa nær ved hinanden, forestiltes som talende. Rövernes foran beskrevne Frygt for Thorgils kunde ogsaa let frembringe en saadan Dröm.

[123]) Formodentlig en livegen Huusfoged eller Avlsforvalter.

[124]) Jfr. Varianten. Andre have för oversat: Muligt faae vi nu Mandskab nok med at gjöre.

[125]) Det Forbjerg, paa den sydostlige Kant af Island, hvor den ovennævnte Leif eller Hjör-Leif, den förste Landnamsmand Ingolfs Fostbroder, blev dræbt og jordet.

[126]) Ved Ölvesaaens daværende Udlöb. Denne Havn er nu forlængst gaaet af Brug. Arnarbæli har vel længe været en Præstegaard, med en Hovedkirke, men om den da har været det, kunne vi ikke sige, skjönt vi maae formode det af det Efterfölgende.

[127]) Her menes formodentlig Althinget eller det almindelige Landsthing, som da pleiede at holdes (ved Öxaraa eller Thingvalle) ved Sommersolhvervs (eller St. Hansdags) Tide.

[128]) Det er heller ikke usandsynligt at Thorgils overhoved har været misfornöiet med Thornys alt for tidlige Giftermaal, da hun (efter det Ovenanförte S. 88) kun var 12 Aar gammel da Bryllupet holdtes, og meent, at dette gjerne kunde have være udsat noget længere, da han selv havde kunnet bestemme hendes Medgift. Efter de Romerske, Frankiske og Schwabiske Love kunde en Pige giftes saa tidlig; i Island var det formodentlig paa de Tider ikke forbudet, men dog usædvanligt.

[129]) „Vadmel var fordum" (ligetil det 15de Aarhundredes Udgang) „de gangbareste Vare, hvormed Indbyggerne i Island dreve Handel, saavel med hinanden som med Fremmede. Priserne var da, ligesom nu, til forskjellige Tider ogsaa forskjellige" *Th.* Islands ældste bekjendte Love fastsatte en Priis af en Öre i talte Sölvpenge for 6 Alen godt lovgyldigt Vadmel, altsaa omtrent 4 Skilling Species for hver Alen.

Dog maae vi bemærke, at hvert Hundrede her betyder 120. Saaledes gjeldte et Hundrede Alen, ligesom Thorlacius bemærker, 1 Pund Sterling efter nyere Engelsk Regning (eller 4 Danske Specier); det hele altsaa 400 Specier eller 800 Rbdr. rede Sölv, som i den tidligere Middelalder, da Sölvet var meget sjeldent og kostbart, udgjorde en betydelig Sum.

[130]) Arnæs Thing, som laa paa en stor Öe i Thjorsaaen, paa Grændsen af det nærværende Rangarvalle Syssel, gav fordum Arnæs Syssel, som sögte dertil, sit Navn, men er nu for længst afskaffet.

[131]) Denne Thorolf er formodentlig den samme der ommeldes her ovenfor S. 88, som den der forvaltede endeel af Thorgils's Eiendomme, medens han var borte paa sin Grönlandsreise. Suhm l. c. kalder ham urigtig Thorodd.

[132]) „Dersom her ikke er indlöben Skrivfeil i Navnene, maa Thorey, Bjarnes Farmoder, have været Söster til Thorvör, Thorodds Moder" *Th.* Det sidste er, ved Forglemmelse eller Uagtsomhed udeladt, i Sagaens Text, men oplyses fuldkommen af Landnamas 5te Parts 11te Cap., hvor de ommeldte Söstre (af hvilke Thorey dog der, i forskjellige Haandskrifter, kaldes Thorveig, Thorve eller Thorney) siges at have været Döttre af Landnamsmanden Thormod Skapte som nedstammede fra Nordmanden Ölver Barnakall.

[133]) De to sidstnævnte Gaarde i Floen ere endnu beboede, og bekjendte under de samme Navne, ligesaavel som Einarshavn paa Örebak. „Kaldadarnes er en Gaard og Færgested" (med et Hospital for Spedalske) „östen for Ölvesaaen, hvortil Overfarten fra Ölveset til" (Floen og) „Örebakke over Elven skete og endnu skeer med Baade" *Th.*

[134]) Thorgils kaldes her Rönbeboer, fordi en Lavastrækning laa i Nærheden af hans Bopæl Tradarholt.

[135]) Hjalle, „en Gaard i Ölveset, hvor Thorodd og Skapte boede" *Th.* Jfr. Anm. Suhm melder l. c. Tab. LXXX at Thorgils var 50 Aar gammel, da han giftede sig med Helga.

[136]) Om den ene af disse to Thorhaller, see Varianttillæget 2, S. 158, af Recensionen *K.*

[137]) Denne berömte Hövding var Hovedmanden for Christendommens almindelige og lovbestemte Indförelse i Island. Jfr. ovenfor II, 469 o. f., 762, 783; II, 34.

[138]) Henved Aaret 1013. Jfr. Indledningen ovenfor II, 34 samt I, 469.

[139]) En Söster til Gissur Hvide, saa at denne var Asgrims Morbroder.

[140]) Ved en besynderlig Skrivfeil (hvilket Fortællingens Sammenhæng viser den at være) er Thorgils her, i de fleste Exemplarer, bleven forvandlet til Asgrim, hvorved hele Sammenhængen forstyrres. Dette har og været Tilfældet med de af Thorlacierne til Oversættelsen benyttede Afskrifter, men er her blevet rettet. Efter Graagaasens Skibsrets 2det Capitel (II, 401), skulde enhver Islænder, der eiede eller fragtede et Skib, være pligtig at betale Havnetold derfor til Grundeieren.

[141]) „Saadanne Smaabönder kaldtes ellers Kotbönder (i Middelalderen *cotarii*) omtrent som vore Huusmænd af Ordet *kot*, en lille Bondegaard." Th. — Ogsaa en ringe Hytte; Ordet er det samme som Angelsaxisk *cote*, Kymrisk *cwtt*, Engl. *cottage*, Tydsk *Kote*, *Kötte*, *Kate*.

[142]) De gamle Nordboer pleiede oftest at lade deres Skibe staae paa Land om Vintoren; paa Örebak og deromkring var dette en dobbelt Nödvendighed, da der kun gives slette Sommerhavne, men ingen Vinterhavn, og Havets Brændinger, i Forening med den store Elv Ölvesaa, undertiden da foraarsage store Oversvömmelser. Til en saadan Skibstrækning, til og fra Söen, maatte Bygdens Folk, efter Loven, forsamles, som til et almindeligt eller offentligt Arbeide. See herom Graagaasens Söret, 2det og 4de Capitel (II, 400, 406).

[143]) Ved Öen menes her formodentlig Öen Arnes i

Thjorsaaen, hvor Herredsthinget holdtes; see ovenf. Anm. 130. Der kunde undertiden bosatte Mænd *(búar)* udnævnes som Vidner eller Sandemænd; i al Fald skulde de, til sin Tid, möde der.

[144]) Et rimet gammelt Ordsprog, bogstavelig oversat: det som slikkedes af Tværen (Tværepinden eller Kokkeskeen) var ikke gaaet bort af Læben, eller hængte endnu fast ved den; det brugtes vel om plumpe eller uopdragne, maaskee ogsaa tyvagtige Folk, som havde slikket saaledes i Kjökkenet at Levningerne paa Læben röbede deres uhöviske eller urigtige Adfærd. Skapte vilde sige dermed, at hans Svoger havde baaret sig keitet eller urigtig ad ved Sögsmaalets Anlæggelse. Skule Thorlacius troede at Ordsproget var urigtig skrevet i de af ham brugte 3 Codices og lægger fölgende Mening deri: „Imod sin Forventning maatte han slikke Tværepinden, hvilket synes brugt om den, som spilder Umage og opnaaer ikke sin Hensigt".

[145]) Feilen laa formodentlig deri, at Thorgils ikke havde stævnet Asgrim lovformelig ind for Herreds-Retten; — muelig skulde han og have udnævnt 12 istedenfor 9 Sandemænd, da Sagen angik et foranstaltet Mordforsög. Endelig kunde Feil være indlöbne ved Sted eller Tid for deres Udnævnelse o. s. v. Jfr. Arnesens islandske Rettergang, S. 94, 194, 198 o. fl. St.

[146]) Formodentlig en Nordmand. Herom er adskilligt anfört i 1ste Deel, paa forskjellige Steder.

[147]) *Þrándarholt* er en Gaard i Districtet, som endnu er bekjendt under dette Navn. Den nævnes ellers som en Landnamsmands Hovedsæde.

[148]) I Membranen staaer her et utydeligt Ord *(g'n...garð)* der er saaledes abbrevieret, at dets rette Læsning vanskelig kan bestemmes; dog synes det *(grinngarð* for *grindgarð)*, at betegne et Stavrehegn omkring Gaardens Hjemmemark; maaskee det nu saakaldte Tungjerde *(tún-*

garðr) med Hensyn til en derpaa anbragt Stakitport. Hele Perioden udelades i de övrige Recensioner.

[149]) Her menes muelig Thorgils, med mindre Östmanden, som ikke ventede at komme i Strid paa denne lille Reise, da for silde har besindet sig paa at hans Öxe ei var skikket til Kamp. Denne Periode udelades ligeledes i alle andre Exemplarer.

[150]) At sige paa Reisen, som her var Tilfældet.

[151]) Det vil vel sige: ude paa Marken, ved deres Arbeide. Dette bemærkes udtrykkelig i de övrige Afskrifter.

[152]) Membranen udtrykker sig saaledes som om Thorgils og hans Hustru Helga havde brugt Hjalle, eller en Deel deraf som Avlsgaard *(bú)*; Gaarden maatte da egentlig have tilfaldet hende som Fædrenearv.

[153]) Herved maae vi dog bemærke, at 6 Exemplarer (mulig ved nyere Afskriveres Feillæsning af *hartnær* for *hálf*) berette, at Thorgils var næsten 90 Aar gammel. I Suhms Tabeller til crit. Hist. af Danm. Tab. LXXX angives hans Alder til fuldt 90 Aar. Baade Arngrim Johnsen og Torfæus havde dog foretrukket den af os antagne Læsemaade (85 Aar).

[154]) Her er Membranens Beretning paa en meget mærkelig Maade afvigende fra samtlige övrige Recensioner. De tre nævnte Mænd synes at nævnes i den Tidsorden, hvori de afgik ved Döden.

[155]) Denne Periode maa forstaaes saaledes, at Skapte, som levede paa den Tid Christendommen blev indfört i Island, og blev Laugmand kort derefter, först opbygte Kirken paa Hjalle, ved den Bæk, hvor hans Kone brækkede Benet; ved denne Kirke bleve de nævnte Mænd begravne, men deres Been flyttedes senere derfra, da Kirken blev flyttet.

[156]) De övrige Recensioners Tillæg, som indeholde forskjellige Slægtregistre, efterhaanden fortsatte af Sagaens Afskrivere eller Bearbeidere, til enhvers egen Levetid, for-

modentlig tildeels med Hensyn til hver Afskrivers Patroner, der har ladet Sagaen afskrive, eller modtaget en saadan Afskrift som Gave; see Varianttillæggene, jævnförte med vor Indledning herovenfor S. 20 o. f.

X. BRUDSTYKKER ANGAAENDE

CHRISTENDOMMENS FÖRSTE INDFÖRELSE PAA GRÖNLAND EFTER FORANSTALTNING AF DEN NORSKE KONGE OLAF TRYGGVESÖN.

Almindelig Forerindring.

Vore gamle nordiske Kildeskrifter kjende kun den ældste Forkyndelse af Christendommen paa Grönland, som först skete efter Norges Konges Olaf Tryggvesöns Foranstaltning, saaledes at det hele Folk (af skandinavisk Oprindelse) antog Christendommen af Navn, ved Leif Eriksöns ivrige Virksomhed og store Indflydelse, i Aaret 1000 efter Christi Födsel. — Paa en lignende Maade omvendte den samme store (skjönt alt for despotiske og tit grusomme) Konge hele det norske og islandske Folk, — men hans korte Regjeringstid endtes med hans Fald (eller Flugt) i Slaget ved Svölder, og det blev ikke hans Lod at opleve Christendommens fuldkomne Grundfæstelse i noget af de nævnte Lande. Denne Glæde blev forbeholdt hans ham i meget lignende Navne, Gudsön og Efterfölger i Regjeringen, Kong Olaf Haraldsön, i levende Live kaldet den Tykke, men efter Döden den Hellige. Han faldt, som bekjendt, i et Slag mod sine oprörske Undersaatter, paa Stiklestad, i Aaret 1030. Vi kunne her ikke indlade os paa at undersöge andre Efterretninger om Christendommens ældste Indförelse paa Grönland, som egentlig höre til tvende forskjellige Arter. Den ene er af fremmed Oprindelse, og henförer Grönlands förste Omven-

delse til den förste Halvdeel af det 9de Aarhundrede; — den ville vi nöiere fremstille og undersöge i vore diplomatiske Meddelelser. Den anden, som udgiver Olaf den Hellige for Christendommens förste Stifter i Grönland, er ligesaa uefterrettelig, men vel af norsk eller dansk og meget nyere Oprindelse; den ville vi dog, ligeledes paa sit Sted, tage i nöiere Overveielse.

A. UDDRAG AF KONG OLAF TRYGGVESÖNS SAGA,

FORFATTET AF GUNLÖG LEIFSÖN.

Vi have allerede omhandlet dette Skrift i nærværende Værks 1ste Deel S. 53 o. f. Vi bemærke kun, at det först er forfattet paa Latin, sidst i det 12te eller först i det 13de Aarhundrede af Munken Gunlög Leifsön, död i Thingöre Kloster paa Island 1218 eller 1219, samt er, efter hvad vi l. c. have sögt at udvikle, oversat (og muelig forøget) paa Islandsk af Præsten Styrmer Frode, död 1245; see ellers (om ham) ovenfor I, 19-29. Da Originalen forlængst er tabt, have vi nu kun den nævnte Oversættelse tilbage, i forskjellige gamle Membraner, som dog (da de ere mere eller mindre vidtlöftige) ikke afvige ubetydelig fra hinanden. Da de meddele adskillige vigtige Efterretninger om det gamle Grönland, ville vi her opregne dem, og tillige de paa dem grundede trykte Udgaver. De kunne henföres til to Hoved-

I. *Stærri Saga Ól. Tryggvasonar, 221 kapítuli.*

Þá er XIIII[1] vetr voru liðnir frá því er Eiríkr rauði [fór at byggja[2] Grænaland, þá fór Leifr, son Eiríks, utan af Grænlandi til Noregs; kom hann til Þrándheims um haustið, þá er Ólafr konúngr Tryggvason var kominn norðan af Hálogalandi. Leifr lagði skipi sínu inn til Niðaróss,

[1]) fjórtán, 53, sextán, *Cod. Flat.* [2]) *fra [* fann, *fandt, opdagede, (urigtig),* 53.

Recensioner, nemlig: 1) Den som findes i den berömte Flatöebog (see ovenfor I, 197) jfr. 56 o. f. Efter den er for det meste udgivet: *Saga þess hdloflega herra, Ólafs Tryggvasonar, Noregs konúngs,* udgivet af Biskop Thord (Theodorus) Thorlacius, og trykt paa Skalholt i Island 1689, i to Qvartbind. 2) Dette Selskabs Udgave: *Saga Ólafs Tryggvasonar; eptir gömlum skinnbókum,* trykt i Kjöbenhavn i 3 Bind i 8 (som udgjöre de tre förste af *Fornmanna-Sögur*) 1825-1827 (med tilhörende, senere udkomne, danske og latinske Oversættelser). Derved ere især disse Pergaments-Codices af den Arnæmagnæanske Samling benyttede: Nr. 61, (der som den fuldstændigste og fortrinligste er lagt til Grund for Udgaven) 53, 54 og 62, alle i Folio, tilligemed Fragmenterne 325 i Qvart. De beskrives nærmere i Forerindringen til den sidstmeldte Udgave, og synes alle at være skrevne i det 14de Aarhundrede. Disse Haandskrifter ere allerede af os her benyttede ved at jævnföres omhyggelig, for saavidt de indeholde Fortællinger om Grönlands Opdagelse og förste Beboelse, med et dertil svarende Stykke af Erik den Rödes Saga (I, 198, 200-206, jfr. 172-179). Dette Stykke af Olaf Tryggvesöns Saga (som udgjör dens 220de Capitel i den Kjöbenhavnske, men 2den Parts 61de Capitel i den Skalholtske Udgave) behöver derfor ikke at indföres her paa ny. Derimod indrykke vi de tvende fölgende:

I. *Kjöbenh. Udgave, II, 213.*

Da 14 Aar vare forlöbne fra den Tid Erik den Röde begyndte at bebygge Grönland[1], foer Leif, Eriks Sön[2], fra Grönland til Norge; han kom til Throndhjem om Hösten, da Kong Olaf Tryggvesön var kommen nordenfra Helgeland[3]. Leif tog med sit Skib ind til Nidaros[4], og begav sig strax til Kong Olaf. Kongen forkyndte Troen for Leif, ligesom

ok fór þegar á fund Ólafs konúngs; boðaði konúngr honum trú sem öðrum heiðnum mönnum er á hans fund[1] komu, ok gekk konúngi þat auðveldliga við Leif; var hann þá skírðr ok allir skipverjar[2] hans. Var Leifr með konúngi um vetrinn, vel haldinn [ok í góðu yfirlæti[3].

[1]) *udel.* 54. [2]) skiparar, 54. [3]) *fra [tillægges af* 54.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Nemlig i Aaret 986. Heri stemme alle vore ægte Kildeskrifter overeens, efter hvad vi ovenfor have godtgjort I, 199-200. Denne Grönlændernes förste Omvendelse til den christelige Tro maa dog vel henföres til Aaret 999. — Det er sandsynligt at vor Forfatter har regnet Grönlands Bebyggelse fra Aaret 985, da Erik Röde for fuldt og fast havde taget Bopæl i Grönland.

[2]) See ellers om ham ovenfor I, 202 o. f. hvoraf det synes at være klart, at han var födt i Island.

2. *Sömu sögu 231ti kapítuli.*

Á því sama vâri[1] sendi Ólafr konúngr Gizur ok Hjalta til Íslands, sem [áðr er[2] ritat; þá sendi hann ok Leif Eiríksson[3] til Grænlands, at boða þar kristni; fèkk konúngr honum prest ok nokkura aðra vígða menn, at skíra þar fólk ok kenna því[4] trú rètta. Fór Leifr þat sumar til Grænlands. Hann tók í hafi skipshöfn þeirra manna er þá voru úfærir ok lágu á skipsflaki albrotnu[5], ok í þeirri sömu ferð fann hann Vínland[6] hit góða, ok kom at áliðnu því sumri til Grænlands, ok fór til vistar heim[7] í Bratta-

[1]) sumri, *Sommer, Flat.*; ári. *Aar*, 53. [2]) fyrr var, 53. [3]) hinn hepna, 53. [4]) þannig, 54; þeim, 53, 61. [5]) brotinu, 53; brotnu, 54, *udel Flat.* [6]) *saal.* 54; Vindland, 61. [7]) *till.* 53.

andre Hedninger som kom til ham. Det var Kongen let at overtale Leif, og han blev da döbt med alle sine Skibsfolk. Leif var hos Kongen den paafölgende Vinter over, og nöd en god Behandling og en meget venskabelig Omgang.

[3]) Fordum kaldt Halogaland; der havde Kong Olaf i den Sommer omvendt en stor Deel af Indbyggerne til Christendommen.

[4]) Denne Stad, saaledes nævnt af Floden Nids Udlöb hvorved den laa (og paa Latin *Nidrosia*) kaldes nu Trondhjem. Senere blev den forherliget ved Kong Olaf Haraldsöns jordiske Levningers Bisættelse, Skrinlæggelse og formeentlig store Hellighed, saa at Norges Erkebisp der fik sit Sæde, og Nidaros eller Trondhjem blev da ikke allene Norges, men ogsaa tillige de da ellers uafhængige Landes, Islands og Grönlands, aandelige Hovedstad (*metropolis*).

Selskabets Udgave II, 245.

Den samme Vaar sendte Kong Olaf Gissur og Hjalte til Island[1], som det ovenfor er skrevet; da sendte han ogsaa Leif Eriksön til Grönland for at forkynde Christendommen der. Kongen medgav ham en Præst og nogle andre viede Mænd, som skulde döbe Folket der og lære det den rette Tro. Leif drog den samme Sommer til Grönland. Paa Reisen did optog han, i Havet, et Skibsmandskab, som var heel forkommet og laa paa et ganske sönderslaaet Skibsvrag, og paa denne samme Reise fandt han Viinland det Gode[2], kom i Slutningen af Sommeren til Grönland, og drog til Brattelid, hjem

hlíð til Eiríks föður síns; kölluðu menn hann síðan Leif hinn heppna. En Eiríkr faðir hans sagði at þat var samskulda, er Leifr hafði borgit [ok gefit líf skipshöfn manna[1], ok þat er hann hafði flutt skemanninn[2] til Grænlands, svá kallaði hann prestinn. En þó af [ráðum ok eggjan[3] Leifs var Eiríkr skírðr ok allt fólk á Grænlandi.

[1]) *fra [* skipshöfn ok mönnum, 53; gefit mönnum líf, *Flat.* [2]) skæmann, 53; skeman, *Flat.* [3]) áeggjan, 54, 53.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Ogsaa for at forkynde Christendommen der; det lykkedes dem og, over al Forventning.

[2]) See herom ovenfor, I, 218 o. f. 386 o. f.

[3]) Saaledes har man oversat dette ellers (saavidt vi vide) ubekjendte Ord. Ellers er det vor Gisning, at Ordet lige-,

B. AF OLAF TRYGGVESÖNS SAGA I SNORRE STURLESÖNS HEIMSKRINGLA ELLER NORSKE KONGE-HISTORIE.

Dette Værks sande Forhold til den nysomhandlede störste Saga om Kong Olaf Tryggvesön have vi sögt at udvikle ovenfor I, 54 o. f., hvoraf det bliver höist sandsynligt at Styrmer Frode har, til sin Velynders, Snorre Sturlesöns Brug, oversat den af Gunlög Leifsön paa Latin forfattede Historie, samt benyttet derved et andet lignende Skrift af Odd Snorresön og selv desuden samlet adskillige Folkesagn og andre Beretninger, angaaende den nævnte Konge og hans Bedrifter. Af det samme Værk og tillige end flere egne Samlinger, som Sæmunds og Ares Skrifter, enkelte Sagaer om berömte Islændere m. fl., har Snorre Sturlesön uddraget og sammensat den mindre Saga om Olaf Tryggvesön, som indeholdes i hans Heimskringla eller Norges Kongers Historie, hvorom vi iövrigt kunne henvise til P. E.

til sin Fader Erik, for at opholde sig hos ham. Folk kaldte ham siden Leif den Heldige, men hans Fader Erik sagde, at de to Ting gik op imod hinanden, at Leif havde bierget et heelt Skibsmandskab, og det at han har fört Skademanden[3] til Grönland, saa kaldte han Præsten. Dog blev, efter Leifs Raad og Tilskyndelse, Erik og alt Folket paa Grönland döbt[4].

frem er det bekjendte Scheman, en Benævnelse for Præster eller Troldkarle (meget lignende Grönlændernes Angekokker) blandt de saakaldte Schamanske, deels ogsaa Budhistiske Nationer, som endnu opholde sig baade i det russiske og det chinesiske Rige. See Eddalæren og dens Oprindelse I, 123, 137 o. f. 184.

[4]) At Erik dog ikke da strax er bleven döbt, erfares af hans Saga; see ovenfor I, 388 o. f.

Müllers bekjendte grundige Undersögelser. De herefter følgende tvende Beretninger ere sikkerlig öste af hine forskjellige Kilder. Af Heimskringla haves nu adskillige Udgaver, hvoraf to kunne ansees for selvstændige, begge i Folio, nemlig a) ved Johan Peringsköld med hans latinske og Gudmund Olafsons (meget rigtigere) svenske Oversættelse i 2 Dele, Stockholm 1697, — og b) ved Schöning og Skule Thorlacius, med deres latinske og John Olafsens (*Hyppnonesiensis*) danske (men i det 16de og 17de Aarhundredes Sprog[1]), efter Befaling, forfattede), Oversættelse, i 3 Dele,

[1]) Altsaa i samme Smag og Stil som Peder Clausens for sin Tid gode, men nu for mange neppe forstaaelige, danske Oversættelse, udgivet, efter hans Död, af Ole Worm 1633, og paa ny, men lempet efter Tidens Sprog og Skrivemaade, ved Seier Schousböl 1757. Grundtvigs danske Oversættelse (i tre Bind) er, som bekjendt, den sidst udkomne.

1777-1783, der indeholdt den Udarbeidelse af Norges Historie, som hidindtil af alle er bleven erkjendt som Snorre Sturlesöns upaatvivlelige Værk. Denne Udgave er i alle Henseender bedre end den ældste svenske og udstyret med forskjellige ypperlige Oplysninger og Bilage (hvoriblandt Snorre Sturlesöns Levnet ved Finn Johnsen), men ikke desmindre trænger selve Værket dog endnu til en ny og mere kritisk Udgave efter de bedste Codices, som ikke overalt, eller efter faste Regler, ere blevne lagte til Grund for nogen af de hidindtil udkomne. Efter den Kjöbenhavnske Udgave ere endvidere fölgende tvende affattede, a) *Konúnga Sögur*, Stockholm, 1816-1829, i tre Octavbind (med tilhörende særskilt svensk Oversættelse), — og b) *Heimskringla*, ligeledes i Octav, Leiraagarde i Island, 1804, men deraf er kun det förste Bind udkommet. Den store Kjöbenhavnske Udgave af dette Værk er ellers fortsat af Börge Thorlacius og E. C. Werlauff med tvende Bind af andre Forfattere (foruden den 6te som indeholder Commentarer og Registre) nemlig i det 4de Sverres Saga, 1813. Af denne er og en selvstændig Udgave foranstaltet af dette Selskab, som udgjör det 8de Bind af dets *Fornmanna Sögur*, Kjöbenhavn 1834, i 8vo. I dets Forerindring (S. XXVIII-XXXV) have vi sögt at oplyse at den förste Afdeling af Sagaen (til det 101te eller höist 106te Capitel) er forfattet af Abbed Carl Johnsön (see ovenfor I, 57, o. fl. St.) samt tillige den hidindtil ubekjendte Omstændighed at Fortsættelsen er udarbeidet af Islands Laugmand Gissur Hallsön, med Skalholts Biskop Paul Johnsons Hjelp eller Medvirkning. Sammesteds have vi endvidere viist (S. XI o. f.) at Snorre Sturlesön, foruden den ham almindelig tillagte Heimskringla, i de ovenmeldte 3 Bind, har forfattet et godt og kjærnefuldt Sammendrag af den större Sverres-Saga, dog tildeels forögєt med nye Tillæg, som en Fortsættelse af hans nævnte Værk, passende til dets övrige Affattelses- og

Fremstillingsmaade, som endnu er til i en Membran, der indeholder den anden Deel af Heimskringla (fra Begyndelsen af Svend Alfivesöns Regjering i Norge eller det 252 Cap. af Olaf den Helliges Saga, Kh. Udg. II, 383). Denne Codex (Nr. 47 i Folio af den Arnæmagnæanske Samling) er bekjendt under Navn af *Eyrspennill* og betegnes med *G* i begge Udgaver af Sverres Saga. Den (eller dens Original) sees at være skreven i Norge. Vi anföre dette saa udförlig her som etslags Tillæg og nærmere Oplysninger til vore foregaaende Undersögelser vedkommende Sverres Saga, her oven for I, 56 o. f. Vor der fremsatte Gisning om Snorres Bearbeidelse af Sverres Saga have vi, som her meldt, nu fundet fuldkommen bekræftet, men have dog tillige, ved egen nærmere Undersögelse, erfaret at det ikke er Membranen *(A. M.)* 327 i 4to der maa ansees for hans Værk, men derimod den anden nu af os betegnede Skindbog. Det 5te Bind af Heimskringlas Kjöbenhavnske Udgave indeholder endvidere en paa Islandsk affattet Saga om Sverres nærmeste Efterfölgere, Kongerne Hakon Sverressön, Guttorm Sigurdsön og Inge Baardsön, tilligemed Nordmanden Peder Claussön Undals danske Bearbeidelse eller Oversættelse af en vidtlöftigere Saga om de samme Konger, hvortil man hidindtil ikke har vidst at nogen islandsk eller norsk Original har været til. Ved at forberede disse Skrifters nye Udgivelse for Selskabet, i det 9de og 10de Bind af dets *Fornmanna-Sögur*, lykkedes det os dog at opdage blandt forskjellige Membran-Fragmenter i den Arnæmagnæanske Samling ikke allene et hidindtil ubenyttet Brudstykke, henhörende til den trykte Saga, men og ikke mindre end fire andre, hörende til tre forskjellige gamle og ellers tabte Pergaments-Codices, som have indeholdt den ovenmeldte, nu, som det deraf sees, af Peder Claussön virkelig oversatte længere Saga om hine tre norske Konger. Begge disse Sagaer antage vi for Snorre Sturlesöns egne originale Ar-

beider, affattede eller sluttede i forskjellige Tidspunkter, hvilket vi have sögt at at vise i Forerindringen til sidstmeldte nu (1835) udkomne Bind af *Fornmanna-Sögur.* Endelig indeholder den Kjöbenhavnske Udgaves 5te Bind den store Saga om Kong Hakon Hakonsön, forfattet af Islands Laugmand og Snorres Brodersön, Sturla Thordsön, — som og nu selvstændig er udgiven af Oldskrift-Selskabet; — af den ville vi i det Fölgende faae Leilighed til at meddele korte men vigtige Bidrag, vedkommende det gamle Grönlands Historie.

Vi maae ellers, med Hensyn til den i Heimskringla indeholdte Saga om Olaf Tryggvesön, henvise til dette vort Værk I, 198, hvor vi have viist at de temmelig betydelige Stykker, angaaende Grönland og Viinland, som ere optagne af Peringsköld og Schöning i deres Udgaver af

---

1. Hkr. S. Ól. Tr. S. Kmh. útg. I, 291.

Leifr, son Eiríks rauða, þess er fyrstr bygði[1] Grænland, var þetta sumar kominn af Grænlandi til Noregs; fór hann á fund Ólafs konúngs ok tók við kristni, ok var um vetrinn með Ólafi konúngi.

[1]) nam, A. M. 37. Fol.

ANMÆRKNING.

[1]) Nemlig i den samme Sommer som det helgelandske Tog, ogsaa efter Heimskringla, blev foretaget, men Kjar-

2. Sömu sögu ok útgáfu I, 303.

[þenna sama vetr var Leifr, son Eiríks hins rauða, með Ólafi konúngi vel metinn, ok tók við kristni. En þetta sumar, er Gizurr fór til Íslands, sendi Ólafr konúngr[1] Leif til Grænlands, at boða þar

[1]) *fra* [Olafr konúngr sendi ok þat sama vår; *Kong Olaf sendte og det samme Foraar; de övrige.*

Heimskringla (Khavns Udg. 1, 304-326 incl.), ingenlunde höre til dette Værk, men ere vilkaarlig optagne i Udgaverne fra Haandskrifter der stamme fra Flatöbogen. De ere meddelte af os her ovenfor I, 208-257.

Af de fölgende tvende smaae Stykker er det förste udskrevet af Asgeir Johnsens Afskrift af en forlængst tabt Membran kaldet af Torfæus *Kringla*, men af Arne Magnussen *Codex academicus primus* (A. M. 35, Fol. jevnfört med den saakaldte *Codex Wormianus* Nr. 37); det andet derimod af den eneste Membran som nu haves af Heimskringlas 1ste Deel, nemlig den saakaldte *Codex Frisianus*, sandsynlig skreven tidlig i det 14de Aarhundrede, henhörende til den Arnæmagnæanske Haandskriftsamling som Nr. 45 i Folio, i hvilken det förstanförte Brudstykke ikke saaledes findes.

Hkr. Ol. Tr. S. Saga 93de Capitel.

Leif, en Sön af Erik den Röde, som först bebyggede Grönland, var i den Sommer[1] kommen fra Grönland til Norge, han begav sig til Kong Olaf og antog Christendommen, samt blev hos Kong Olaf den næste Vinter over.

tan, Bolle og flere unge Islændere af fornem Byrd, kom til Norge, hvor de, paa samme Tid som Leif, antoge den christne Troe og bleve döbte.

2. Samme Sagas 104de Capitel.

Den samme Vinter[1] var Leif, en Sön af Erik den Röde, hos Kong Olaf, i stor Anseelse, og havde antaget Christendommen. Men den Sommer, da Gissur drog til Island[2], sendte Kong Olaf Leif til Grönland for at forkynde Christendommen der, og

kristni; fór hann þat sumar til Grænlands. Hann fann[1] í hafi [menn á skipsflaki, ok hjálpaði þeim[2]. Þá fann hann ok Vínland hit góða, ok kom of[3] haustit[4] til Grænlands; hann hafði þannig[5] prest ok aðra[6] kennimenn, ok fór til vistar í Brattahlíð til Eiríks, föður síns. Menn kölluðu hann síðan Leif hinn hepna. En Eiríkr faðir hans [sagði svâ[7], at þat var samskulda er Leifr hafði borgit skipshöfn[8] manna í hafi, ok þat er hann hafði flutt skæmanninn[9] til Grænlands; þat var prestrinn.

[1]) tók, *samme.* [2]) *fra [* skipsögn þeirra manna er þá voru ófærir ok lágu á skipsflaki, *en Skibsbesætning af Mænd, som da vare vansmægtede og laae paa et Skibsvrag d. s.* [3]) um, *d. s.* [4]) sumarit, *Sommeren (formodentlig urigtigt)* 35, 37. [5]) með sèr, *med sig, till. d. s.* [6]) *udel. de övrige.* [7]) segir, *d. ö.* [8]) skipsögn, *d. ö.* [9]) skemanninn, *d. ö.*

C. AF KRISTNI-SAGA.

Vi have ovenfor I, 37-47 beviist, at dette Skrift, som især handler om Christendommens Indförelse i Island, oprindelig er forfattet af Are Frode, som en Fortsættelse af hans förste Udkast til Landnama, ligesom vi og der have bemærket de gamle Haandskrifter og Udgaver som haves af *Kristni-Saga* m. m., hvortil vi her kunne nöies med at henvise. Den indeholder kun fölgende korte Beretninger om Christendommens förste Indförelse i Grönland,

Þat sumar fór Ólafr konúngr or landi suðr til Vindlands. Þá sendi hann ok Leif Eiríksson til Grönalands at boða þar trú. Þá fann Leifr Vínland hit góða. Hann fann ok menn á skipflaki í hafi. Því var hann kallaðr Leifr hinn heppni.

han afreiste da strax dertil. Han traf i Havet Mænd paa et Skibsvrag og reddede dem. Da opdagede han Viinland det Gode, og kom i Efteraaret til Grönland; han förte derhen en Præst og andre Lærere, og tog til Brattelid, til sin Fader Erik, for at opholde sig der. Folk kaldte ham siden Leif den Heldige. Men hans Fader Erik sagde saa, at det ene gik op mod det andet: det at han havde reddet et Skibs Mandskab i Havsnöd, og det at han havde fört Skademanden (Schemanen[3]) til Grönland, hvormed han meente Præsten.

ANMÆRKNINGER.

[1]) I Aaret 999-1000 efter Chr. F.

[2]) See ovenfor S. 225-26 Anm. 1.

[3]) See ovenfor S. 226 Anm. 3.

samt Viinlands Opdagelse. Vi have udskrevet dem af et originalt Membranfragment i den Arnæmagnæanske Samling (Nr. 371 4to), for saa vidt dette ikke er blevet (uvist naar) forsætligviis saaledes beklippet, at den venstre beskrevne Sidekant af Bladet nu er reent borte. Resten er taget af John Erlendsens Afskrift Nr. 105 i Folio, som dog ikke synes at have været fuldkommen efterrettelig med Hensyn til Skriverfeilen *Vindland* (Vendernes Land) isteden for *Vinland*, Vinens Land.

Den Sommer drog Kong Olaf ud af Landet sydpaa til Venden[1]. Da sendte han og Leif Erikssön til Grönland for at forkynde Christendommen der. Da fandt Leif Viinland[2] det Gode. Han traf ogsaa Mænd paa et Skibsvrag. Derfor blev han kaldt Leif den Heldige.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Denne Tidsbestemmelse er især vigtig, da den skyldes en med Nordens gamle Historie overhoved saa kyndig Chronolog, som Are Frode; — jfr. ovenfor S. 233.

[2]) Jon Erlendsen har her i sin Afskrift af Membranen skrevet Vindland, hvilket uden al Tvivl er urigtigt, men

D AF OLAF TRYGGVESÖNS SAGA,

FORFATTET VED ODD SNORRESÖN.

Forfatteren er i Almindelighed bekjendt under Navn af Odd Munk, og han var Gunlög Leifsöns Medbroder i Thingöre Kloster paa Island, men dog vel noget ældre end han. See ovenfor I, 53 o. f., hvor det tillige er viist at ogsaa denne Saga oprindelig er skreven paa Latin, og er nu (skjönt ikke fuldstændig) kun til i en gammel islandsk Oversættelse. Af denne sidste haves kun et Pergaments Haandskrift (i den Arnæmagnæanske Samling Nr. 310 i Qvart) og dertil mangler dog Begyndelsen, samt ellers ogsaa enkelte Blade. Det som er tilovers af den er ud-

En þat er sagt at Ólafr konúngr Tryggvason cristnaði fimm lönd, ok þat fólk er þau bygðu. En eigi var þess at von, at fólkit myndi verða lýðit, með siðum eða fullri trú við guð, því at stundin var sköm, en fólkit hart oc styrkt í útrúnni oc vildi seint láta sið frenda sinna. Kennimanna fæð var oc mikil, ok þó údjarfir þeir er vâru, fyrir sakir úvizku oc úkunnandi at fara með danscri túngu, því at þeir vâru mjök fyrirlitnir af mönnum. En þessi eru heiti landa þeirra er hann cristnaði: Noregr, Hjaltland, Orkneyjar, Færeyjar, Ísland, Groenland. Ok var þó mjök með náfni einu cristnin í mörgum stöðum, oc

vistnok er foranlediget derved at et andet Land af samme Navn var blevet nævnt, i Sagaen, lige strax i Forveien. Udgiverne af Kristni-Saga gjengive og (S. 82) Ordet Vinland, uden nogen Variant-Bemærkning; selve Navnet er her blevet bortklippet fra Kanten af Pergamentsbladet, men Ordene *hit góða* ere der endnu fuldkommen tydelige.

---

givet i Upsala, 1691, i Qvart, men paa en (for de Tider ved oldnordiske Skrifter sædvanlig) meget ukritisk Maade. Dette var saa meget mere at beklage, som ingen gode Papirsafskrifter haves, der nedstamme fra noget andet, fuldstændigere Exemplar. Det er saaledes paa den höie Tid at dette mærkværdige Skrifts endnu tilværende, forholdsmæssig betydelige Levninger udgives med större Nöiagtighed, og det skeer nu i de af Oldskrift-Selskabet besörgede *Fornmanna-Sögur*, 10de Bind. Deri forekommer kun ellers fölgende Sted, vedkommende Grönland. Her er det udskrevet af Membranen, men læses ellers i den svenske Udgaves 48de Capitel, S. 169-170.

Det er blevet sagt at Kong Olaf Tryggvesön christnede fem Lande[1], og de Folk som beboede dem. Dog var det ikke at vente at Folket skulde vorde lydigt i Sædelighed eller fuldkommen Troskab mod Gud, fordi Tiden var kort, men Folket haardt og haardnakket i Vantroen, men vilde meget nödig forkaste den Tro som dets Forfædre[2] havde bekjendt sig til. Mangelen paa Lærere var ogsaa stor, men de faa, som havdes, vare noget blye, formedelst deres Vankundighed og Uerfarenhed i at tale det danske Sprog[3], (og) fordi de vare kun saare lidet agtede af Folket. Men disse ere Navnene paa de Lande, hvilke han christnede: Norge, Hjaltland,

svâ myndi oc orðit hafa, nema comit hefði annarr at styrkja hana oc undir sec at brjóta fólkit, oc var sá með sama nafni, er vąr Ólafr Haraldsson, er þó hafði engu minna crapta, til at styrkja guðs cristni, en stundina miclu lengri.

ANMÆRKNINGER.

¹) Sex synes dog strax efter at navngives; jfr. Anm. 5.

²) Egentligst efter Ordet: Frænder, Slægtninge.

³) Her er denne Benævnelse meget mærkelig i et Skrift (forfattet i det 12te Aarhundrede) som kun angaaer Norge og de af Nordmænd erobrede eller bebyggede Lande, — og i en Membran der sandsynligst maa henföres til det 13de Aarhundrede.

⁴) Örkenöerne og Shetlandsöerne ere adskilte af Naturen, hvorfor de her anföres som særskilte Lande, men i politisk Henseende varè de, paa Forfatterens Tid, forenede, som staaende under een Jarl, hvorfor de saaledes ere antydede som eet af de 5 Lande, i hvilke Kong Olaf Tryggvesön havde indfört Christendommen; i den Tid kunde intet af de nævnte 4 eller 5 Lande egentlig siges at have staaet under Norges Herredömme, skjönt dette Rige allerede da havde Fordringer paa Örkenöerne. I en ældgammel islandsk *Rima* (eller rimet Digt) om den hellige Kong Olaf, forfattet af Einar Gilssön (det andet Stykke af den store Flatöe-Bogs Indhold) hedder det saaledes:

Fimm hefir konúngr kristnat lönd
kann ek öll at nefna.
Fem Lande Kongen christnet har,
jeg kan dem alle nævne;

dog har Skalden undladt at nævne dem. Jfr. det gamle Digt *Rekstefja* i *Script. hist. Isl.* III, 235, 250.

⁵) Dette kunde dog kun siges om Norges, samt tildeels om Örkenöernes og Hjaltlands Beboere.

Örkenöerne, Færöerne, Island, Grönland[4]. Og dog bestod Christendommen paa mange Steder blot i Navnet, hvilket og stedse vilde have blevet saa, dersom en anden ikke var kommen fòr at styrke den og underkaste sig Folket[5]; han, nemlig Olaf Haraldssön, bar det samme Navn, og havde ingenlunde mindre Kræfter til at styrke Guds Kirke, men dog en langt længere Tid dertil[6].

[6]) Olaf Tryggvesön regjerede kun 5 Aar, men Olaf Haraldsön 14 Aar (foruden de 2 som han sidst tilbragde i Landflygtighed); begges Regjering var dog meget urolig og besværlig, saa at man vistnok maa undres over, hvor meget disse to Konger udrettede til Christendommens Indförelse og Grundfæstelse i de nævnte Lande.

XI. OM THORAREN NEFJULFSØNS MISLYKKEDE TOG TIL GRÖNLAND.

Dette Stykke udgjör det 86de Capitel i Olaf den Helliges Saga, saaledes som den findes i Snorre Sturlesöns Heimskringla, Kjöbenhavns Udgave II, 113-116, men det 82de i den Recension af samme som er trykt i *Fornmanna-Sögur* IV, 174-178. Her indföre vi det efter Heimskringla, og have her i Særdeleshed benyttet en hidindtil ikke udgiven Afskrift (i den Arnæmagnæanke Samling Nr. 38, Folio) af den Kjöbenhavns Universitet forhen tilhörende Pergaments-Codex, som af Torfæus kaldtes *Jöfraskinna (Membrana regia — ? —)*, men af Arne Magnussen *Codex academicus secundus*, og som ulykkeligviis tilligemed saa mange andre ypperlige Membraner, op-

brændte i Kjöbenhavns Ildebrand 1728. Afskriften, skreven af Asgeir Johnsen, er kortelig ommeldt af Schöning, i hans Fortale, S. XXV, mærket med Bogstavet D; saaledes betegnes den og undertiden i de til Udgaven föiede (men langt fra ikke fuldstændig samlede) Varianter. Med denne Afskrift have vi collationeret fölgende andre: A) Asgeir Johnsens Afskrift (i samme Samling, Nr. 35-36 i Folio) af den (ligeledes opbrændte) *Codex academicus primus* eller saakaldte *Kringla*. E) en gammel Afskrift, rimeligviis tagen efter en Pergamentsbog, af den bekjendte Afskriver Magnus Einarsen; den findes i den Arnæmagnæanske Samling under Nr. 70 i Qvart. F) Olaf den Helliges Saga, i den i nærværende Værk tit benyttede Flatöbog (eller *Codex Flateyensis*) i det Store Kongelige Bibliothek. O) den gamle Membran, Nr. 61 i 4, som er lagt til Grund for Udgaven af sidstmeldte Saga i *Fornmanna-Sögur*, 4de og 5te Bind.

Thoraren Nefjulfsön reiste ung til Norge som Skibsförer, og antog Daaben, tilligemed Kjartan Olafsön og flere 999. Han omtales i *Ljósvetninga-Saga* (*Islendinga-Sögur* II, 15-16) som en fortrolig Ven af Hövdingen Gudmund, den Rige eller Mægtige, i Öefjords Herred paa Islands Nordland, hvor Thoraren for en Tid skal have boet paa det saakaldte Tjörnæs. I en lille særskilt Fortælling om ham siges han at have opholdt sig en Tid ved Knud den Stores Hof, förend han kom til Kong Olaf, i hvilken Anledning han blev angivet i Norge som Forræder, men lagde sin Uskyldighed klart for Dagen. Vor Thorarens i det her indrykkede Brudstykke omhandlede Söreise fore-

Ferð Hröreks[1] konúngs til Íslands.

Maðr er nefndr Þórarinn Nefjólfsson, [kynjaðr af Íslandi[2]; eigi var hann ættstór, en[3] manna vitr-

[1]) Rærekes (*stedse*), *A*, *E*; Hrærekes (*ellers*), *O*. [2]) *fra* [hann var íslenzkr maðr; hann var kynjaðr (ættaðr, *O*) norðan

toges i Aaret 1020. Den Kong Rörik (fra Norges Oplande) som han skulde overföre til Grönland eller Island var, da han ikke vilde antage Christendommen eller hylde Kong Olaf Haraldsön, overvundet af den sidstnævnte, tagen til Fange og blindet paa begge Öine 1017. Siden nöd han anstændig Underholdning ved Olafs Hof, men sögte forskjellige Gange at myrde ham og at undflye, hvorfor hans Overvinder tilsidst skilte sig af med ham, paa den Maade som det her fortælles. Det er sandsynligt, at Röriks tro Smaasvend Finn, som undkom fra Olafs Forfölgelser, vilde opsöge sin forrige Herre i Grönland, men har forlist der ved de efter ham opkaldte Finnbuder paa Landets Östkyst, hvorom meer i Anmærkningerne til Ivar Beres Grönlandske Efterretninger. Thoraren Nefjulfsön befriede siden, ved sine Forbönner hos Kong Olaf, Nordmanden Asbjörn Selsbane fra en ham overhængende Dödsstraf, og sendtes 1024 af Kongen, med vigtige Ærender, tvende Gange til Island, for om muligt at formaae Indbyggerne til at hylde den norske Konge som Landets Overherre, eller og til at overlade ham den lille Ö Grimsö (mellem Island og Grönland), men Thoraren kunde, i disse Henseender, intet udrette. Alt dette fortælles udförlig i Kongesagaerne. Efter den særskilte Fortælling faldt Thoraren Nefjulfsön, med Kong Olaf selv, i det store Slag paa Stiklestad 1030. Jfr. ellers Saga-Bibl. III, 357, 366-67.

Kong Röreks Reise til Island.

En Mand, ved Navn Thoraren Nefjulfsön, nedstammede fra en islandsk Slægt; den var ikke anseelig, men selv havde han en udmærket Forstand og var

---

or landi (fur norðan land, *O*), *han var en islandsk Mand; hans Slægt var paa Nordlandet, A, O.* [3]) allra, *till. A, E, O.*

astr,[1] djarfmæltr[2] við tigna menn. Hann var farmaðr mikill ok var[3] laungum utanlendis[4]. Þórarinn var manna ljótastr, ok bar þat mest frá[5] hve illa hann var limaðr; hann hafði hendr miklar ok ljótar, en fætrnir voru miklu ferligri[6]. Þórarinn var staddr í Túnsbergi, er þessi tíðindi urðu[7]. Þórarinn bjó þá kaupskip er hann átti, ok ætlaði til Íslands um sumarit. Òlafr kónúngr hafði Þórarin í boði sínu nokkra daga, ok talaði við hann mart[8]; svaf Þórarinn í konúngs herbergi. Þat var einn morgin snemma er konúngrinn vakti, en aðrir menn sváfu[9]; þá var sól farin lítt, ok var ljóst mjök inni; konúngr sá at Þórarinn hafði rètt fót annan undan klæðum; hann sá á fótinn um hríð. Þá vöknuðu menn í herberginu. Konúngr mælti til Þórarins: vakat hefi ek um hríð, ok hefi ek sèt[10] þá sýn, er mèr[11] þykkir mikils um vert, en þat er manns fótr sá er ek hygg at engi [muni ljótari finnast hèr í bænum[12], ok bað aðra menn hyggja at, hvert svâ sýndist, en allir er sá, þá sönnuðu at svâ væri. Þórarinn fann[13] hvar mælt var til, ok svarar: fátt er svâ einna[14] luta at örvænt sè at hitti [annat slíkt[15], ok

1) ok orðspakastr, *A*, orðsnjallr, *F*; hann var, *og talte meget godt for sig; han var, till. A, E.* 2) orðdjarfastr, *O.* 3) *saal. A, E*; nær, *D.* 4) á Islandi annan vetr, en annan i Noregi, *en Vinter paa Island, og den anden i Norge, O.* 5) fur, *E, O.* 6) ljótari, *A, E.* 7) er áðr var frásagt. Hann var (þá) málkunnigr Olafi konúngi; — *som ovenfor ere blevne fortalte; han talte undertiden med Kong Olaf, som kjendte ham, till. A, E, F, O.* 8) *udel. A, E.* 9) í herberginu, *till. A,*

frimodig i Samtaler med Folk af höi Stand. Han var en dygtig Söfarende, og opholdt sig længe udenlands. Thoraren var meget styg, og havde især hæslige Lemmer; hans Hænder vare stygge og store, men Födderne dog meget grueligere. Thoraren var tilstede i Tönsberg da disse Begivenheder[1] skete; han udrustede i den Tid et Handelsskib, som han eiede, og agtede sig til Island i den Sommer. Kong Olaf havde indbudet Thoraren til sig, paa nogle Dage, og talte med ham om mange Ting. Thoraren sov i Kongens egen Sovestue. En Morgen var Kongen tidlig vaagen, men andre sov; Solen var nylig opstaaet, og Værelset ret lyst. Kongen saae, at Thoraren havde strakt den ene Fod frem, ud af Sengeklæderne, og betragtede den en Stund, indtil andre Folk (i Sovestuen) vaagnede. Kongen sagde til Thoraren: Jeg har været vaagen i nogen Tid, og har seet et Syn som jeg anseer for meget mærkværdigt, men det er en saadan Menneskefod, at jeg neppe troer at nogen styggere end den kan findes her i Staden. Kongen bad derpaa de andre at see efter, om de ikke vare af samme Mening, og alle som saae (Foden) bekræftede Kongens Udsagn. Thoraren mærkede, hvortil denne Tale sigtede, og sagde: faa Ting ere saaledes beskafne, at der jo ikke gives noget lignende, og det

E. 10) um hugleidt, *O.* 11) hefir fyrir augu borit, ok, *till. O.* 12) *fra* [skuli hèr í kaupstaðinum ljótari vera, *A, E, F.* 13) sá, *saa, O.* 14) herra, einhverra, *O.* 15) þvílíkt, *O; fra* [annan slíkan, *A, E.*

er þat líkligast at hèr sè enn svâ. Konúngr mælti: heldr vil ek því[1] at fulltíngja[2], at eigi mani fást jamljótr fótr[3]. Þá mælti Þórarinn: búinn em ek at veðja um[4], at ek mun finna í kaupbænum[5]. Konúngr svarar: þá skal sá okkar kjósa bæn af öðrum, er sannara hefir. Svâ skal vera, segir Þórarinn. Hann brá þá undan klæðunum öðrum fætinum, ok var sá engum mun fegri, ok var þar af hin mesta[6] táin. Þá mælti Þórarinn: sè hèr nú, konúngr[7], annan fót, ok er sjá því ljótari, at hèr er af [en mesta[8] táin, ok á ek nú veðfèit. Konúngr segir: er hinn fótrinn því ófegri[9], at þar ero V tær ferligar á þeim, en hèr ero IIII[10], ok á ek[11] at kjósa bæn at þèr. Þórarinn svarar[12]: dýrt er drottins orð, eða hverja bæn villtu[13] þiggja. Konúngr segir: þá, at þú flytir Hrörek konúng[14] til Grœnlands, ok færir hann Leifi Eiríkssyni[15]. Þórarinn svarar: eigi hefi ek komit til Grœnlands. Konúngr segir: farmaðr[16] slíkr sem þú ert, þá er þèr nú mál at fara til Grœnlands, ef þú hefir þar eigi fyrr komit. [Þórarinn svarar fáu um þetta mál fyrst. En

[1]) hinu, *O.* [2]) fylgja, *F, O.* [3]) ok svâ þótt ek skylda veðja um, *om jeg end skulde vedde derom, till. A, E, F, O.* [4]) þat við yðr, *det med eder, till. A, E, F, O.* [5]) kaupstaðinum, *A, E, O; till. O.* [6]) minsta, *den mindste, A, E, F.* [7]) herra, *O.* [8]) ein, *A, E, O.* [9]) öllu ljótari, *O.* [10]) einar, *till. O.* [11]) víst, *till. O.* [12]) þat er þó mælt, herra, segir Þórarinn, at þat sè jafnan ljótara, er eigi er með þeim hætti, sem Kristr hefir skápat fur öndverðu, en hèr mun sannast hit fornkveðna, at, *man siger dog, Herre, sagde Thoraren, at det er stedse styggere, der ikke er*

er rimeligst, at det samme bliver Tilfældet her. Kongen svarede: Jeg vil heller understötte den Gisning, at man ikke kan opdage nogen Fod, der er saa hæslig som denne. Da sagde Thoraren: Jeg er beredt til at vedde derpaa, at jeg nok kan finde en saadan her i Kjöbstaden. Kongen svarede: Da skal det staae den af os, som har Ret, frit for at begjere noget af den anden. Lad saa være, svarede Thoraren, i det han strakte ud af Sengen den anden Fod, som ikke var det mindste smukkere end den anden, og af den var den store Taa borte. Da sagde Thoraren: See nu her, Konge, den anden Fod, og den er styggere, fordi den mangler den store Taa, og nu har jeg vundet Veddemaalet. Kongen svarede: Den anden Fod er saa meget uskjönnere, som den har fem hæslige Tæer, da dog her kun ere fire, og det er mig som har Ret til at faae en Bön opfyldt af dig. Thoraren svarede: Dyrt er Drottens Ord[2], men hvad er det vel, som du vil begjere af mig? Kongen sagde da: det, at du overbringer Kong Rörik til Grönland og afhænder ham til Leif Eriksön[3]. Thoraren svarede: Jeg har aldrig været i Grönland. Kongen sagde: For saadan Sömand som dig er det da nu paa Tiden at du gjör en Reise til Grönland, hvis du ikke har været der för. Thoraren svarede, for det förste, ikke

dannet saaledes, som Christus havde skabt det fra Begyndelsen af, men her opfyldes vel det gamle Ordsprog, at, till. O. [13]) vilit þèr af mèr kjósa eðr, *O.* [14]) *udel. A, B;* út, *till. O.* [15]) í Brattahlíð, *paa Brattelid, O.* [16]) siglíngamaðr, *O.*

er konúngr hèllt fram þessi málaleitan, þá veikst þórarinn eigi með öllu af hendi, ok mælti svâ[1]: heyra skal ek yðr láta, [konúngr[2], bæn þá, er ek hafða hugat at[3] biðja, ef mèr bærist veðfèit[4], [en þat er at[5] [gerast hirðmaðr yðar[6]; en ef þèr veitit mèr þat, þá verð ek[7] skyldari til, at [leggjast[8] eigi undir höfut þat[9] er þèr vilit krafit[10] hafa[11]. Konúngr játaði þessu, ok gerðist þórarinn hirðmaðr hans[12]. þá bjó þórarinn skip sitt, ok er hann var búinn, þá tók hann við Ræreki konúngi. En er[13] þeir skildust, Ólafr konúngr ok þórarinn, þá mælti þórarinn: nú berr svâ til[14], konúngr, sem eigi er örvænt, ok opt kann verða, at vèr komim eigi fram Grœnlandsferðinni, ok berr oss at Íslandi eðr öðrum löndum, hverneg skal ek skiljast við konúng þenna, þess at yðr megi líka? Konúngr svarar: ef þú kemr til Íslands, þá skalt þú selja hann í hendr Guðmundi Eyjólfssyni eðr Skapta lögsögumanni[15], eðr öðrum nokkorum höfðíngja[16] þeim er taka vill[17] við vináttu minni ok jartegnum[18]. En ef þik berr at öðrum löndum, þeim er higat[19] eru nær, þá haga þú svâ til at þú vitir víst, at Hrörekr komi aldregi lífs[20] til

[1]) *fra [udel. O.* [2]) herra, *F.* [3]) *fra [* hvers ek munda yðr *O.* [4]) já, svarar konúngr, þat er víst til; *till. O.* [5]) *fra [udel. O.* [6]) *fra [* ek vilda (vil) biðja yðr hirðvistar, *A, B, F, O.* [7]) miklu, *meget, till. O.* [8]) þessa ferð, *denne Reise, till. O.* [9]) eðr þat annat, *eller det andet, O.* [10]) kvalt, *A, E.* [11]) *fra [* veita yðr ok gera yðvarn vilja; konúngr játaði þessu ok gerðist glaðr, *F.* [12]) játti þórarinn þá at taka við Hræreki; *Thoraren lovede da at tage mod Rörek, till. O.* [13]) áðr, *för end,*

noget afgjörende herpaa, men da Kongen med Iver sögte at faae sin Villie frem, undslog Thoraren sig ikke ganske, og talte da saaledes: Jeg skulde dog, Konge, lade Eder höre den Begjering, som jeg havde isinde at forebringe, hvis jeg havde vundet Veddemaalet, den nemlig, at jeg maatte antages til eders Hirdmand[4]; dersom I opfylder den, saa bliver jeg end pligtigere til at söge at udföre alt det som I vilde kunne fordre af mig. Kongen tilstod det Forlangte, og Thoraren blev antaget som hans Hirdmand. Thoraren udrustede derpaa sit Skib, og da han var seilfærdig, modtog han Kong Rörik. Da Thoraren derpaa tog Afsked med Kong Olaf, sagde han: Skulde det træffe sig, Konge, som ikke er utænkeligt og som ofte kan hændes, at vor Grönlandsreise ikke kan fuldbringes, men at vi drives til Island eller andre Lande, hvorledes skal jeg da skille mig af med denne Konge saaledes, at I bliver tilfreds dermed? Kongen svarede: Hvis du kommer til Island, skal du afhænde ham til Gudmund Ejolfsön, Laugmanden Skapte[5], eller een af de andre Hövdinger som vil modtage mit Venskab og de af dig medtagne Bevisligheder. Hvis du derimod drives til andre Lande, som ere os nærmere, da maa du bære dig saaledes ad, at du kan være sikker paa at Rörik aldrig mere skal komme levende til Norge,

---

O. 14) herra, *till. O.* 15) lögmanni, *O.* 16) höfðingjum, *andre Hövdinge, A, E, O.* 17) vilja, *ville, A, E, O.* 18) hvar sem þik kann at bera, *till. O.* 19) hèr, *A, E.* 20) siðan, *siden, A, E;* aptr, *tilbage, O.*

Noregs, en ger því at eino, at[1] þú sèr engi önnor faung á[2]. En er þórarinn var búinn, ok byr gaf, þá sigldi hann allt útleið[3], ok stefndi hann í [haf út[4]. Honum byrjaði eigi skjótt, en hann [vildi hvergi við land koma[5]. Hann sigldi fyri sunnan Ísland, ok hafði vita af[6], ok svâ vestr um landit í Grœnlands haf. þá fèkk hann rèttu stóra[7], ok er á leið sumarit, tók hann Ísland í Breiðafirði. þorgils Arason kom fyrst[8] til þeirra[9] virðíngamanna. þórarinn sýnir[10] honum [orðsendíng ok vináttumál[11] ok jartegnir Ólafs konúngs, [er fylgðu[12] viðrtöku Hröreks konúngs. þorgils varð við vel, ok [bauð til sín[13] Hröreki konúngi, ok var hann með þorgilsi um vetrinn[14]. Hann undi þar eigi[15], ok beiddi at þorgils skyldi[16] fylgja honum til Guðmundar, ok segir, at hann þóttist þat spurt hafa, at með Guðmundi var rausn mest á Íslandi, ok væri hann honum til handa sendr. þorgils gerði [sem hann beiddi, fèkk menn til, ok lèt fylgja honum til [handa Guðmundi[17] á Möðruvöllum. Tók Guðmundr vel við Hröreki fyri sakir orðsendíngar[18] konúngs, ok var hann með

---

1) ef, *dersom, A, E.* 2) *Her har D Kapitelskifte, og tilföier denne Overskrift:* Líflát Hröreks, *Röriks Endeligt.* 3) útleiði fyrir utan eyjar (allar), ok norðr frá Líðandisnesi (fyri Líðandisnes); *ud til Söes, uden for Öerne og norden for Lindesnæs, till. A, E, F, O.* 4) út í aðalhaf, *O.* 5) *fra [* varaðist þat mest, at koma við landit (hvergi við Noreg), *tog sig mest i Agt for at anlöbe Kysten (Norge), A, E, O.* 6) landi, *till. O.* 7) válk mikit (mikil), en; *omtumledes meget (paa Havet), men; till. A, E, F, O.* 8) *udel. A, E, F, O.* 9) fyrstr, *till. her, A, E, F, O.* 10) sýndi, *F;*

men dette maa dog kun skee i det Tilfælde, at ingen anden Udvei er muelig. Da Vinden blev god, gik Thoraren under Seil, seilede ud af Skjærgaarden, og satte sin Kaas lige ud paa Havet. Han fik siden megen Módvind, men vilde dog ingensteds anlöbe Kysten. Han seilede sönden for Island, saaledes at han havde det noget nær i Sigte, og derpaa vester om Landet ud paa Grönlands Hav. Da fik han store Söstyrtninger, og da det led ud paa Sommeren maatte han anlöbe Island, i Bredefjords-Bugten. Af anseete Mænd var Thorgils Aresön[6] den förste som besögte dem. Thoraren viiste ham Kong Olafs Budskab, Venskabsyttringer og Jertegn, til den som vilde tage imod Kong Rörik. Thorgils gav et godt Svar herpaa, og indböd Kong Rörik til sig; han blev hos Thorgils den næste Vinter over. Længere fandt han sig ikke fornöiet der, og begjerede at Thorgils skulde fölge ham til Gudmund, samt lagde til, at han havde hört, at i Gudmunds Huus gik det overflödigst til[7] paa hele Island, samt paastod, at han egentlig var sendt til ham. Thorgils opfyldte hans Begjering ved at skaffe ham Ledsagere, som fulgtes med ham til Gudmund paa Mödrevalle. Gudmund tog vel imod Rörik for Kongens Budskabs Skyld, og han blev hos Gudmund den anden Vinter over. Da

---

segir, *siger*, *A*, *E*; sagði, *O*. [11]) *fra* [orðsendíngar, *F*. [12]) *fra* [til, *F*. [13]) *fra* [tók þegar við, *O*. [14]) á Reykjahólum, *paa Reikhole, till. O*. [15]) lengr en þann vetr, *till. O*. [16]) lèti, *vilde lade (sig fölge)*, *A*, *E*, *F*; skyldi láta, *skulde lade o. s. v.*, *O*. [17]) Guðmundar, *A*, *E*, *O*; *fra* [*ligel.*, *F*. [18]) Olafs, *F*.

Guðmundi vetr annan. þá undi hann þar eigi lengr. þá fèkk Guðmundr honum vist á litlum bæ er heitir á Kálfskinni, ok var þar fátt hjóna. þar var Hrörekr hinn þriðja vetr, ok sagði hann svâ, at síðan er hann lèt af konúngdómi, at hann hefði þar svâ verit, at honum hefði bezt þótt, því þar var hann af öllum mest metinn. [Eptir um sumarit fèkk[1] Hrörekr sótt, þá er hann leiddi til bana. Svâ er sagt, at sá einn konúngr hvílir á Íslandi. þórarinn Nefjólfsson hafðist síðan lengi í förum[2], en var stundum með Ólafi konúngi.

[1]) *fra* [þá tók, *O.* [2]) kaupferðum, *O.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Kong Röriks sidste Forsög paa at myrde Kong Ólaf, ved et Dolkestik, midt under Gudstjenesten, i Kirken, paa Christi Himmelfartsdag.

[2]) Et gammelt Ordsprog; dets förste Ord betyder baade dyrt og dyrebart, ligesom fordum i det Danske, samt endnu det Engelske *dear*, Tydske *theuer*; Drottens (af Drot, i det gamle Sprog *drotti* og *drottinn*) er her det samme som Herrens eller Herskerens.

[3]) Denne Leif, Sön af Erik den Röde, tit nævnt i det Foregaaende, har Kong Olaf vel anseet for den ypperste Hövding paa Grönland. Dog kjendte Kongen der end flere anseelige eller udmærkede Mænd, efter fölgende Beretning af Snorre i hans Sagas 134te Capitel (Hkr. II, 204): *Hann hafði haft orðsendingar ok gert sèr marga vini bæði á Íslandi ok Grænlandi, ok svá í Færeyjum;* „han havde og sendt Budskaber baade til Island og Grönland, saavel som og til Færöerne, samt erhvervet sig der mange Venner." Jfr. *Fornm. S.* V, 279. — Der gives endog en gammel Beretning,

fandt Rörik sig ikke længer fornöiet der. Gudmund skaffede ham da Ophold paa en lille Gaard som kaldes Kalvskind; der var kun faa Folk; der var Rörik den tredie Vinter, og udlod sig med, at han ingensteds havde fundet sig saa vel tilfreds som der, siden hans Kongedömme ophörte, fordi han der blev agtet mest af alle. Den næste Sommer faldt Rörik i en Sygdom, som gjorde Ende paa hans Liv. Man siger at han er den eneste Konge som har sit Hvilested paa Island. Thoraren Nefjulfsön foretog sig efter den Tid mange Söreiser, men opholdt sig dog stundom hos Kong Olaf.

---

i Flatöbogens *Færeyingasaga* (Rafns Udgave 1833, S. 189) som vil vide at Kong Olaf har underkastet sig Grönland, denne nemlig: „*Réttliga hafa fróðir menn svá ritat ok sannliga sagt, at Ólafr konúngr hafi skattgilt öll þau lönd, er nú liggja undir Noreg utan Ísland, fyrst Orkneyjar, Hjaltland, Færeyjar ok Grænland;*" Kyndige Mænd have rigtigen skrevet og med Sandhed berettet, at Kong Olaf har gjort alle de Lande, som nu ligge under Norge, Island undtaget, skatskyldige; först Örkenöerne, (siden) Hjaltland, Færöerne og Grönland." Her have vi Kilden til lignende nyere Beretninger, saavel i den rimede danske Grönlands-Krönike, som hos Arngrim Johnsen og Theodorus Thorlacius i deres forskjellige Skrifter. Jfr. Torfæi Grœnlandia S. 242. Vi komme til at dröfte denne Beretning nærmere i det Fölgende, men da vi ikke antage den for beviislig af flere Kildeskrifter, indrömme vi den ikke nogen særegen Plads i nærværende Værk.

*) Dette gamle Ord oversættes vel tit ved Hofsinde, hvorved det dog ikke fuldkommen udtrykkes, da Hirdmændene

tillige ansattes ved Kongens Livvagt, som da var i megen Anseelse, omtrent som den adelige Livgarde i nyere Tider ved visse europæiske Hoffer. De norske Kongers saakaldte Gjæster (Fremmede som opholdt sig ved Hoffet i nogen Tid) og faste Huskarle, vare ligeledes forbundne til Krigstjeneste, men vare mindre anseete end Hirdmændene.

[5]) Om Hövdingen Gudmund Eyjolfsön (paa Islands Nordland), see Indledningen, — men om Laugmand Skapte Thoroddsön (en Sön af den bekjendte Thorodd, Gode i Ölves, boende paa Sönderlandet); see ovenfor II, 152 o. f., 220 (Anm. 153). Han döde enten sidst paa Aaret 1030 eller först i 1031.

[6]) Om Hövdingen Thorgils Aresön (boende paa Reikhole, paa Islands Vesterland) see ovenfor I, 152—155, 169. Mere om ham forekommer i *Fóstbræðra-Saga*, af hvilken et betydeligt Stykke vil udgjöre den næste Afdeling af nærværende Værk.

[7]) Originalens korte Ord *rausn* er meget udtryksfuldt, da det betegner baade Pragt, Overflod, Gjæstfrihed og Gavmildhed.

XII.

UDDRAG AF FOSTBRÆDRA-SAGA,

ANGAAENDE THORGEIR HAVARSÖNS DRAB OG THORMOD KOLBRUNESKALDS OPHOLD I GRÖNLAND.

Denne Saga indeholder vigtige og interessante Efterretninger om det gamle Grönland i den förste Halvdeel af det 11te Aarhundrede, hvilke vi her meddele vore Læsere. Landets næstypperste (om ikke i Grunden mægtigste) Hövding, Thorgrim Trolle, anlöber Island paa en Handelsreise,

og indvikler sig i dets Stridigheder ved at være sin islandske Handelsfælle, Thoraren Ofse, behjelpelig til at ombringe Landets mest uforsagte, men tillige alt for stridbare Kæmpe, Thorgeir Havarsön, den norske Kong Olaf Haraldsöns Hirdmand. Thorgeirs efterladte sorne Fostbroder Thormod drog fra sit Födeland, for at hævne den Faldnes Död, blev ligeledes norsk Hirdmand, og drog til Grönland, kun udrustet med sine egne Vaaben og Kongens Anbefaling til dette Lands (af Navnet) ypperste Hövding, Thorkel Leifsön, Erik den Rödes Sönnesön. Thormod fik vel sit Ophold hos ham, men forbröd snart hans Venskab formedelst et i Hidsighed begaaet Drab, for, efter den Tids Tænkemaade, at hævne en haanlig Fornærmelse. Ikke desmindre vovede Thormod at efterstræbe og ombringe Trolle, og udsætte sig for hans mange mægtige Slægtningers og Venners Forfölgelser. Paa en næsten vidunderlig Maade, men dog med dybt beregnet Snildhed, ombragte han, efterhaanden, fire af Trolles tappre Brodersönner (og end flere Mænd), saa at kun een anseelig Mand af denne Familie synes at have overlevet de andre. Gjennem de störste Farer og heftigste Forfölgelser slap Thormod, dog adskillige Gange svært saaret, men lönlig huset og helbredet ved Hjelp af enkelte Indfödte, tilsidst fra det Land som han havde skilt ved dets vældigste Hövdinge, og kom lykkelig tilbage til Norges Konge, som glædedes over den for Thorgeirs Drab vel udförte Hævn, samt siden agtede og lönnede Thormod som een af sine ypperste Skalde. Thormod var sin Hersker ikke mindre hengiven, og fulgte ham trolig i alle hans Gjenvordigheder, indtil han, efter Kongens Fald paa Stiklestad, der fandt den inderlig önskede Heltedöd.

Hverken den udförlige Meddelelse af denne vor Sagas ellers læseværdige Slutning, eller dens förste Halvdeel vedkommer os egentlig ved nærværende Værks Udgivelse, da Helten Thormod langt fra ikke hörte til Grönlands ægte

Nybyggere eller Indbyggere, men snarere affolkede end befolkede Landet. Dog finde vi det passende her at meddele vore Læsere et kortfattet Udtog af de tvende her nævnte islandske Heltes ellers i Sagaen udförlig skildrede Levnet[1].

Baade Thorgeir og Thormod vare födte og opfödte i Isefjorden paa Islands Vesterland. Begges Fædre vare Bönder, aldeles ikke beslægtede med hinanden. Berse (eller Besse) Thormods Fader, var efter Landnamas 2 B. 29 Cap., en Sön af Haldor, Sön af den Gunnbjörn som först opdagede Gunnbjörnsskjærene og tillige var den förste Europæer som saae Grönlands Fastland, og underrettede andre derom (see I, 71 o. f.). De förstnævnte indgik allerede i Barndomsalderen, et svorent Broderskab, og lovede höitidelig: at den af dem, som overlevede den anden, skulde hævne hans Drab. Deres stridbare Sindelag og idelige Vaabenövelser lode dem allerede da forudsee at den da for hæderlig og önskelig anseete Vaabendöd vilde blive deres Skjæbne. I denne Anledning bemærker Sagaens Forfatter: „Endskjönt Folk paa den Tid kaldtes Christne, var Christendommen dog meget ung og ufuldkommen, saa at mange af Hedenskabets Gnister endnu ulmede i manges Sind og Vaner. — Det var een af Oldtidens Skikke at tappre Mænd indgik den Pagt mellem sig, at den længst-

[1]) Uddrag deraf findes a) i Arngrim Johnsens uudgivne *Grœnlandiā* 6te Cap. og i Einar Eyjolfsens paa Skalholt trykte islāndsk Oversættelse (det er især forsaavidt urigtigt at de heelt forskjellige Steder Langanes og Löngunes paa Grönland antages deri for eet og det samme). b) *Torfœi Historia Norvegica* III, 162, 190 o. f., og især, med Hensyn til det her beskrevne Grönlandstog, i hans *Grœnlandia* S. 157-192. c) i P. E. Müllers Saga-Bibliothek I, 153-159. Dog har ingen af disse Forfattere kjendt Sagaens ældste Recension, som nu udgives af os, efter en ældgammel, hidindtil i den lærde Verden ubekjendt Membran, for saa vidt som den vedkommer Grönlands Historie.

levende skulde hævne den andens Drab. De skulde gaae gjennem tre opreiste Jordringe og det ansaae de for en Eed. Det skete paa den Maade, at man opskar tre lange og tynde Græstörv (ved Siden af hinanden); med begge Ender skulde de alle være faste til Jorden, men oplöftes saaledes i Midten, at den sværgende kunde gaae under (eller igjennem) dem[1]. Denne Leg udövede[2] ogsaa Drengene Thormod og Thorgeir." Der gaves ellers flere Ceremonier i Hedenold ved Fostbroderskabets Stiftelse, end de som ommeldes i den, og de beskrives nöiere i andre Sagaer[3], men — hin Drengeleg blev dog i den voxne Alder til ramme Alvor, samt havde med Tiden en stor (og rimeligviis afgjörende) Indflydelse paa Grönlands Herskerfamiliers og dets egen Skjæbne. Vore Fostbrödre sögte og i deres Opvæxt at ligne Hedenolds Kæmper i urolig og stridbar Færd, hvorved de indvikledes i mange og langvarige Feider. Thorgeir var kun 15 Aar gammel, da han hævnede sin (for hans Skyld fra Isefjorden bortviste) Faders Drab, ved at nedlægge hans tappre og mægtige Banemand.' Siden

[1]) Denne symboliske Eed blev vel aflagt ved den nordiske Hedendoms höieste guddommelige Ægtepar, alles Forældre: Odin (Alfader), Himmelens Gud (thi Löftet aflagdes under den frie Himmel) og ved Frigga, den frugtbare Jords Gudinde, alles fælles Moder. De Sværgende, opfostrede tilsammen ved hendes Barm, satte dette naturlige Fostbroderskab, ved hin Ceremonie, i det virkelige Broderskabs Sted.

[2]) Efter de i (AA) B, C og G forekommende Læsemaader: denne Ed aflagde o. s. v.

[3]) Höist besynderligt er det, at netop et færöisk Digt, som er vedligeholdt ved Traditionen lige til vore Dage, om Thormod og Thorgeir (hvilket vi nærmere ommelde ved denne Indlednings Slutning), strax i sin Begyndelse beretter at disse Fostbrödre „blandede Blod med hinanden" *(röra saman dröyra)*, saaledes som Ceremonierne især beskrives i den ældre Edda (see den danske Oversættelse II, 287, 308-9, IV, 88) Völsunga-Saga 31 Cap. og i Gisle Sursöns Saga 6te Capitel.

indeholder Begyndelsen af denne Saga, som nu kun naaer til den trykte Udgaves Side 58, 4de Linie, i dens 14de Capitel, og ender med Ordet *lagðist*. Stykket udgjör et löst Læg, som forhen har været indbundet i ên Bog, der ellers indeholder forskjellige andre Sagaer, og hvori denne er den sidste. Siden Bogen kom i Arne Magnussens Eie har den stedse været defect, men desværre see vi nu, af de Afskrifter som strax herefter ommeldes, at den da har indeholdt noget mere end nu, og at et Læg eller adskillige Blade senere ere bortkomne; naar dette er skeet, vides nu ikke. Pergamentsbogen har været afbenyttet ved de trykte Udgaver af fölgende Sagaer: *Saga Egils Skallagrimssonar, Saga af Finnboga rama, Laxdæla* og *Kormaks Saga,* og ommeldes i Udgavernes Fortaler. Efter ældre Lærdes og vort eget Skjönnende er denne Bog skrevet i det 14de Aarhundredes Begyndelse eller förste Halvdeel. Det er formodentlig denne Codex som i Arne Magnussens Tid kaldtes *Kálfalækjarbók* eller Bogen fra *Kálfalæk*. Hans Optegnelse om den have vi ikke kunnet finde.

B) En Afskrift i samme Samling af Membranen *AA,* skrevet med Asgeir Johnsens Haand, 566 *b*, i 4to. Foran læses (med Arne Magnussens Haand): *„Saga Þormóðar ok Þorgeirs, ex membrana mea in folio, vantar nærri hálfa aptan við.“* Afskriften naaer uden Tvivl ligesaa langt som Originalens for den til Grund liggende men nu forkomne Blade, nemlig til den trykte Udgaves S. 131, 8de Linie, i dens 17de Capitel, hvor Afskriften slutter med Ordet *allt,* hvorved det dog maa bemærkes, at Membranens Indhold tildeels findes at være anderledes omsat, end i den trykte Udgaves Text.

C) En Afskrift af den samme Membran, tilhörende mig, Finn Magnusen, skrevet med den bekjendte Saga-Afskriver, Præsten Odd Johnsens Haand (formodentlig henved 1770). Foran er fölgende Bemærkning tilföiet: *Ex codice membra-*

neo in folio inter Msta A. Magnæi Num. 132. *Hæc ultima est historiarum in Membrana, quæ ad finem mutila est.* Den naaer til Udgavens S. 114, sidste Linie, til Ordet *rennr* incl. Her antegnes i den trykte Udgave: *hèr lýkr No.* 132. I den anföres dog senere adskillige Varianter efter 132. Denne vor Afskrift indeholder 50 Linier mindre end den Arnæmagnæanske.

Noget af Originalens sidst tabte Blade vedkommer Grönlands Historie; i deres Sted have vi maattet bruge de ovenmeldte Afskrifter, for saavidt som de naae; vi have collationeret dem med hinanden, ligefra det Sted, hvor Membranen nu ophörer, og befundet, at de afvige i mange Ord, ja endog undertiden i hele Perioder, fra hinanden, — samt at Odd Johnsens Afskrift her oftest synes at være den rigtigere og saaledes at burde have Fortrinet for Asgeir Johnsens Afskrift. Hertil kommer og den vigtige Omstændighed, at Asgeir ikke har kunnet læse adskilligt (deels enkelte Ord, deels hele Sætninger), og derfor blot levnet blank Plads derfor, hvilket Odd derimod har dechiffreret og tillagt i sin Afskrift. Endelig kan det bemærkes, at i Asgeirs Afskrift fattes overalt Capitlernes Overskrifter eller Titler, hvilke Odd derimod, naar saadant fandtes i Originalen, overalt har tilföiet.

D) Et Foliobind, Nr. 141, tilhörende den Magnæanske Samling, skrevet med Asgeir Johnsens Haand. Foran i det findes en Seddel, skreven med Arne Magnussens Haand, hvori han bevidner at Afskriften er tagen ud af et *Volumen* af de 9 Böger (Haandskrifter?) som vare blevne kjöbte af ham efter deres forrige Eiers Etatsraad Mejers Död. Efter den trykte Udgaves Fortale er dette Haandskrift blevet lagt til Grund for en Afskrift, som Suhm i sin Tid lod tage, og siden collationere med andre gamle, — og som, tilligemed de da saaledes tilföiede Varianter, er bleven udgiven her i

Kjöbenhavn (efter en dansk Videnskabsynders Foranstaltning) i 8, 1822, under fölgende Titel: *Fóstbræðra-Saga, eðr Sagan af Þorgeiri Hávarssyni ok Þormóði Bersasyni kolbrúnarskáldi. Nú útgengin á prent eptir handritum. Kaupmannahöfn, prentut hjá Thiele at forlagi hans.* Dette Haandskrift synes vistnok i meget, og tit fuldkommen nöie at stemme overeens med den store Saga om Kong Olaf Haraldsön af Norge, kaldet den Hellige, som indeholdes i Flatöbogen (see herefter *F*). Med den stemmer *D* overeens i alle Capitelskifter (med Undtagelse af et eneste) og selv i de fleste af Capitlernes Overskrifter. Dog har baade *D* og den trykte Udgave adskillige Viser som mangle i Flatöbogen; derimod kunne andre af hines Viser, i visse Ord, berigtiges efter den gamle Codex.

E) Et Papirs-Haandskrift i 4 af Olaf den Helliges store Saga, vistnok eet af de fuldstændigste som haves, tilhörende mig Finn Magnusen, kommet hertil fra Islands Österland og er sandsynligviis skrevet i Island i det 17de Aarhundrede, paa nogle tillagte eller omskrevne Blade nær som formodentlig ere fra det 18de. Den Fostbræðra-Saga, som findes deri, stemmer i det meste, ligesom *D* og den trykte Udgave, overeens med Flatöbogens Recension af samme, og tildeels af hin större Olafs-Saga overhoved. Den er vel inddeelt i nummererede Capitler, men disse have aldeles ingen Titler eller Overskrifter. Paa visse Steder er den rigtigere end den trykte Udgave.

F) Den berömte Membran fra det 14de Aarhundrede kaldet Flatöbog *(Codex Flateyensis)*, tilhörende det store Kongelige Bibliothek. Den omhandles nærmere herovenfor I, 197. Nærværende Saga indeholdes der, inddeelt i forskjellige adspredte Afdelinger, i den större Saga om Olaf den Hellige, saaledes at Hovedbegivenhederne i Kongens og Fostbrödrenes Levnet afsondres og ordnes nogenledes efter Tidsfölgen. Den, og tillige her dens 1ste Afdeling, begynder

i Bogens 1ste Bind Col. 354 med denne Overskrift: *Hèr hefr Fóstbræðra-Sögu* ɔ: Her begynder Fortællingen om Fostbrödrene, — og gaaer til (Kong Olafs Reise til Konghelle i Foraaret 1018) Col. 363. Den 2den Afdeling (med Overskrift: *Þáttr Þormóðar Kolbrúnarskálds*) fra Col. 385 (til Thorgeir Hofleysa's Död) Col. 396. 3die Afdeling fra Col. 414 (Thormods Afreise fra Island) til Col. 421 (Fortællingen om Grim fra Island). Den 4de Afdeling (om Thormods sidste Dage) som næsten slet ikke vedkommer Grönlands Historie, er indrykket i de almindelige Beretninger om Kong Olafs Indfald i Norge og Slaget ved Stiklestad. *F* udgjör især Sagaens 4de Hoved-Recension, ved hvis Undersögelse vi forbeholde os at meddele de övrige Bemærkninger som her vedkomme denne Codex.

G) En Foliant, Nr. 142, tilhörende den Magnæanske Samling, skreven med Asgeir Johnsens Haand, i Fölge hans egen Angivelse efter en Kongen tilhörende Codex (*Membrana regia*) i Qvart. — Dette har Arne Magnussen selv bevidnet paa en tilföiet Seddel, paa hvilken det og hedder om selve Afskriften: „Fra Sal. Assessor Thormod Torvesens Enke 1720." Jfr. *H*.

H) Et Qvarthefte Nr. 566 *A*, af samme Samling, ogsaa skrevet med Asgeir Johnsens Haand. Paa en vedheftet Seddel har Arne Magnussen bevidnet, at det indeholder den sidste Deel af Fostbrödre-Saga, efter en (formodentlig ovenmeldt) Kongelig Pergamentsbog (*Aptan af Þormóðar sögu Kolbrúnarskálds, ex membrana Regia*). Den befindes og, forsaavidt den naaer, at stemme nöie overeens med *G*. Heraf maa man slutte at bemeldte Membran er bleven defect i Asgeir Johnsens Levetid, saaledes, at han först har afskrevet den complet for Thormod Torfesen, men senere, efter at den var bleven mutileret, for Arne Magnussen. Selv denne Afskrift er defect paa 3 Steder, i det paa hvert Sted

eet eller flere Blade fattes, formodentlig formedelst Bogbinderens Feiltagelse, da Manuscriptet (efter Asgeir Johnsens sædvanlige Maade) ikke var blevet pagineret, og Bladenes Sammenhæng ei heller paa anden Maade tilkjendegivet.

I) En Foliant, Nr. 153, af samme Samling, skreven paa Islands Österland, enten af en Begynder eller en ukyndig Afskriver, dog som det synes efter en mærkværdig Original, som i sin Tid har tilhört Björn Johnsen paa Skardsaa, — skreven omtrent 1712. Jfr. *K*.

K) En anden Foliant, Nr. 163, *e*, af samme Samling, erholdt af Arne Magnussen efter hans egenhændige Vedtegnelse fra en vis Jon Thorlaksen (i Island). Denne Afskrift stemmer temmelig nöie overens med *I*, og er formodentlig skreven i det 17de Aarhundrede. Hverken dette eller det næstforegaaende Haandskrift (*I*) er blevet benyttet ved Collationeringen til den Suhmske Afskrift eller den trykte Udgave.

L) Et Qvarthefte, Nr. 565, *A*, af samme Samling, hvilket Arne Magnussen havde erholdt af Præsten Hr. Olaf Gislesen til Hof i Vopnefjorden (fra 1675 til 1714), formodentlig skrevet i det 17de Aarhundrede, uden Tvivl efter en meget mærkelig Original; det har et Tillæg, som kun findes i eet af de andre os bekjendte Haandskrifter (vedkommende de gamle Grönlænderes Madlavning), see den trykte Udgaves S. 108. Dette Tillæg havde ogsaa Björn Johnsen paa Skardsaa fundet i en Codex af nærværende Saga, men savnet den i en anden (formodentlig liggende til Grund for vor *I*), efter en af Afskriveren ved dens Slutning tilföiet Bemærkning. Denne Afskrift sees ikke at være bleven benyttet til den af Suhm forehavte og siden trykte Udgave, Jfr. I, *K*, *M*.

M) Et andet Qvarthefte, 566 *C*, af samme Samling, skrevet, som det synes, sidst i det 17de eller först i det 18de Aarhundrede. Denne Afskrift har det under *L* ovenmeldte

sjeldne Tillæg. Efter en vedheftet Seddel fra Arne Magnussens Haand er Afskriften tagen af en Bog i Folio, som tilhörte Sysselmand Olaf Einarsen, 1705.

N) Et ubetydeligt Fragment paa 2 Papirsblade, i Folio, 164, *i*, af samme Samling, formodentlig fra samme Tid. Hertil kommer den under *D* ovenommeldte efter Suhms Foranstaltning tagne Afskrift, forsynet med afvigende Læsemaader fra forskjellige Haandskrifter. Vi have slet ikke benyttet den, da vor Text er afskrevet efter en anden, dens Skriver ubekjendt Original (*A*), og vi selv have gjennemgaaet de övrige af ham collationerede Haandskrifter, samt end flere (see herovenfor *E*, *F*).

Derimod har P. E. Müller (i Sagabibliotheket I, 153 o. f.) kun afbenyttet den Suhmske Afskrift, med de den tilföiede Varianter, til hans Udsigt og kritiske Bedömmelse over nærværende Saga. Derved sattes han i Stand til at gjöre fölgende meget rigtige Bemærkninger: „Ved Sammenligningen mellem de forskjellige Haandskrifter vi have tilbage, som i den Suhmske Afskrift ere blevne collationerede, sees, at nogle af disse have erholdt usandsynlige Tilsætninger, tilligemed moralske Indledninger og Betragtninger, skrevne i en ganske anden Tone end det övrige. Den Recension af Sagaens Text der er optagen i Flateyarbogen og altsaa er fra det 14de Aarhundrede, hörer til de senere. I een" (efter vor Collationering, to, see *L*, *M*) „findes i Anledning af Thorgeirs Död fölgende Bemærkning: Syr kaldtes en Ret i Grönland, Kvinderne tillavede af Kalvetarme, siger *sögumeistarinn*, med hvilket Udtryk Nedskriveren sandsynligen har meent den Mand der havde fortalt Sagaen" (de herommeldte to Ord udelades i vort *L*). Ved det nittende Capitel tilföier et Haandskrift, at en Bygning, Thorgeirs Ven havde opfört, nu havde staaet i 300 Aar, hvilken Bemærkning altsaa maa være nedskreven i den förste Halvdeel af det 14de Aarhundrede". Herved maae vi imidlertid

anmærke fölgende: Det er kun Papirs-Haandskriftet *M*, hvori denne Bemærkning nu findes, og det er vel mueligt at den tilhörer en Afskriver fra det 16de eller 17de Aarhundrede; thi deels udmærkes den ved en Parenthese, deels er Tallet 300 betegnet med arabiske Chiffrer, men andre derimod (ligesom i Afskriftens Original) med romerske Chiffrer. Det hedder ellers saavel i denne som i de övrige Haandskrifter at Bygningens Paneelværk endnu var til da Biskop Magnus (Gissursön tilföie *G, M*; den senere, tilföie *D, E* samt *K, L* i Parenthese, som Anmærkning) raadte for Skalholts Bispestol; — jævnför den trykte Udgave S. 82. Denne Magnus Gissursön blev Biskop 1216 og döde 1236. Bygningen (eller Panelet) havde i hans Tid staaet henved 200 Aar, — og denne Angivelse synes at vise, at Sagaen, eller i det mindste denne dens ældgamle almindelige Bemærkning, er nedskreven kort efter hans Död, altsaa ved Midten af det 13de Aarhundrede. Müller bemærker endvidere fuldkommen rigtig: „Den ældre Recension af Sagaen indeholder i sig selv paalidelige Efterretninger, der bestyrkes ved Overeensstemmelsen med andre Minder. Thorgeirs Historie er bygget paa Thormods Vers, hvoraf adskillige ere anförte. Thormod var en berömt Skald; han omtales og i Landnama" (see ovenfor S. 252; i 2 B. 25 C. nævnes og den Thorbjörg Glumsdatter, kaldet Kolbrun, som blev besjunget af ham). Derimod trænge de fölgende Angivelser til Berigtigelse): „Ljosvetninga-Saga Cap. 31 fortæller" (er vel en Skrivfeil for: ommelder) „Thormods Tog til Grönland og hans Drape om Thorgeir". I denne Saga forekommer kun det Fölgende herom (*Islendinga-Sögur*, 1830, II, 109-110: *Í þann tima var Þormóðr Kolbrúnarskáld farinn at drepa Þorgrim trölla, til Grænlands, en hefna Þorgeirs Hávarðssonar; hann orti ok erfidrápu, ok mun sanna þann atburð;* d. e. Paa den Tid var Thormod Kolbrunes-Skald dragen til Grönland, for at dræbe Thorgrim Trolle, og

hævne Thorgeir Havardsön; han digtede og et Mindekvad, som vil bevise den Begivenhed". Og endvidere: „Den utrykte Deel af Snorres Edda har flere Fragmenter af hans Vers". Derimod anförer den samme Forfatter (i hans ypperlige Skrift om Asalærens Ægthed m. m.) ikke Thormod blandt de Skalde, hvis Vers forekomme i Skalda, i hvilken vi heller virkelig ikke have kunnet opdage det mindste af ham eller om ham.

Endskjönt Fortællingen om Thormods Heltedöd, samt de for, ved og efter Slaget paa Stiklestad indtrufne Begivenheder ikke egentlig vedkomme os her, maae vi dog, med Hensyn til Fostbrödre-Sagas kritiske Undersögelse overhoved, anföre P. E. Müllers Bemærkning over hin Fortællings Forhold til Snorres store historiske Værk: „I Olaf den Helliges Saga i Heimskringla staaer meget om Thormod og af hans Vers Cap. 217, 218, 220, 246[1]. Snorre har vistnok taget hvad han fortæller om Thormods Endeligt, af hans Saga, men om just af vor Saga, kan ei med Vished bestemmes[2], da de fleste af dens Haandskrifter ere defecte i Enden, og i det, som har Efterretningen om hans Död, er Fortællingen meget uordentlig og afbrudt. I det allermeste stem-

[1]) Hertil kan man lægge Capitlerne 221 og 247, skjönt ikke Thormod, men alle de Islændere, der vare hos Kongen, nævnes i det förstnævnte.

[2]) Samme Forfatter bemærker fölgende om den samme Gjenstand i hans Undersögelse om *Snorro's* Kilder og Troværdighed, *Hkr. l. c.* VI, 300: „Et Tillæg til Beskrivelsen over Slaget som skyldes Snorre, er den udförlige Beretning om Thormod Kolbrunskalds Endeligt, Cap. 246-247. Hans fuldstændige Levnetsbeskrivelse findes i Fostbrödre-Saga, hvoraf der gives forskjellige Recensioner. At Snorre har hentet sine Efterretninger fra denne Saga bliver saa meget rimeligere, da han siger, efter at have fortalt Skaldens Död: og saaledes endes hvad der er at fortælle om Thormod; hvilket pleier at antyde at en vidtlöftig Fortælling er bragt til Ende."

mer den overeens med Snorre, er blot udförligere. Kun i et Træk synes der at være Modsigelse, da Sagaen lader Thormod give et godt Raad til Dag, den Hövding der efter Olafs Fald endnu kort Tid fornyede Slaget; Snorre siger derimod at Thormod var for haardt saaret til at kunne begive sig til ham". Som ovenfor anmærket kjendte Sagabibliothekets Forfatter ikke det ældgamle Membranfragment, som netop indeholder Sagaens Slutning, og hvilket vi her have lagt til Grund for vor Text; og saaledes kunne vi, til hans Bemærkningers videre Oplysning og Bekræftelse nu tilföie fölgende. Fra vor her meddeelte Texts Slutning af, lige til Sagaens Ende, er Recensionen (Membranen *A*) i det Hele ganske forskjellig fra Flatöbogen og *D, E.*

Först berettes Kong Olafs Ankomst til Veradalen med sin Hær (hos Snorro 214 Cap. Hkr. II, 338), uden at omtale Jertegnet om Ageren eller andet (Snorro's 217 Cap. S. 343), indtil Thormods Vise, hvori han raader til at afbrænde Ind-Thröndernes Huse, anföres, tilligemed et kort Uddrag af Kongens Svar. Derpaa fölge korte Beretninger i denne Orden: *a*) om Kongens Anmodning til Thormod om at opmuntre Tropperne med noget, hvorpaa han sang det gamle Bjarkamaal (hos Snorre i 120de Capitel) hvor og Digtets tvende förste Stropher anföres; det meldes dernæst at *Kongen* kaldte dette Foredrag Huskarlenes Opmuntring. *b*) Kongens og Thormods Samtale, med to Viser. Den enes senere Hælvte svarer ganske til den Vises som i Hoved-Recensionen *D, E, F* (den trykte Udgaves S. 124) længe för var bleven anfört, som fremsagt af Thormod i hans förste Samtale med Kongen; — ellers anföres Viserne, tilligemed Samtalen om den fraværende Skald Sigvat noget anderledes, hos Snorre i 118de og 120de Capitel, *c*) om Thormods heltemodige Kamp i Slaget paa Stiklestad, ikke egentlig anfört af Snorre; *d*) om Thormods Banesaar, ved et Pileskud, efter at Hovedslaget var forbi, samt hans sidste Viser

og Omstændighederne ved hans Död; denne Beretning stemmer i Hovedsagen overeens med Snorre (i 246-247 Cap., Hkr. II, 374-378), dog i en noget afvigende Orden og med enkelte Udeladelser eller Tillæg (hvoriblandt flere Viser, som dog haves i Flatöbogen). Vi maae ellers her udtrykkelig bemærke, at det eneste Træk i Sagaen, hvori Müller fandt en Modsigelse mod Snorre, nemlig Thormods Raad til Dag og hans övrige Deeltagelse i det derpaa fölgende Slag, aldeles bortfalder i denne Sagaens ældste Recension, men findes kun i Flatöbogen og de med den mest overeensstemmende Haandskrifter. Det samme Træk er og bleven fuldkommen udeladt i den Kongelige Qvart-Membran (3die Recension, Exemplarerne *G, H*). Endelig glæder det os meget at vi have, ved den ældste Membrans Opdagelse, fundet Müllers (S. 263; jfr. Anm. 3) ovenanförte Formodning om Snorres Afbenyttelse af en ældre Saga paa det fuldkomneste bekræftet, i det Snorros 47de Capitel ender saaledes: „*ok lýkr þar frá Þormóði at segja*" — men den ældste Membran just slutter med fölgende Ord: „*ok lýkr hèr frasögn þeirri, er vèr kunnum at segja frá Þormóði*". Ikke desmindre har Snorre ogsaa benyttet den senere i Flatöbogen afskrevne Recension (för indfört i det, rimeligviis til hans Brug, af Styrmer Frode sammensatte Sagaværk), hvorom mere i det Fölgende.

Efter at have undersögt samtlige gamle Haandskrifter, som vi have kunnet overkomme, finde vi at Sagaen, med Hensyn til væsentlige Tilsætninger og andre, tildeels overflödige Tillæg, allerede i Middelalderen har været affattet i det mindste i 5 forskjellige Recensioner, — hvilke vi mene bör inddeles saaledes, efter rimelig Ansættelse af den Tidsfölge, i hvilken de ere blevne affattede.

1) Den som indeholdes i Membranen *A*, hvilken vi her have lagt til Grund, og hvoraf heldigviis netop den Deel er bleven tilbage, som vedkommer nærværende Værk

og det gamle Grönlands Historie. Dens Fortælling er paa mange Steder simplere og kortere fattet end de Övriges, som udmale Begivenhederne mere, som oftest dog paa en Maade der falder af sig selv, naar det passerede fortælles nöiagtig saaledes, som det næsten nödvendig har maattet skee, og hvorved Fortællingen bliver, som Islænderne udtrykke sig, mere sagamæssig (*söguleg*). — Den udelader (forsaavidt den naaer) det meste af de hist og her, mestendeels af senere Afskrivere, overflödig tilföiede moralske, physiologiske eller allegoriske Tillæg eller Anmærkninger, paa hvilke især Recensionerne *IV* og *V* ere saa rige. Enkelte lignende Tilsætninger har den dog, hvilke vi paa sine Steder have udeladt, og henviist til de Steder i den trykte Udgave hvor de forekomme. Disse Tillæg skulle vi tildeels nærmere angive eller omhandle, ved Anmeldelsen af den 4de Recension (eller Flatöbogen) i hvilken de alle overhoved findes.

II) Denne Recension indbefattedes forhen, saavidt vi vide om Sagaens förste Halvdeel, i Membranen *AA*, men vi maae nu, forsaavidt som den har vedkommet Grönlænderen Thorgrim Trolles Bedrifter og hans Drabsmand Thormods Tog til Grönland m. m., lade os nöie med Afskrifterne *B*, *C*. Disse Haandskrifter tilhöre *saaledes* i Grunden den samme Original, og formodentlig en særegen Recension af vor Saga, som dog i meget nærmer sig til 3die Recension, og ligeledes i mange Udtryk til de övrige yngre. Den har dog overhoved indeholdt betydelig flere Viser end 4de Recension, der ellers söm oftest er vidtlöftigere i andre Henseende. Den udelader aldeles den gudelige eller religieuse Indledning, hvormed Sagaen begynder i IV, men hvorvidt den har indeholdt de indskudte ethiske, physiologiske og allegoriske Tillæg som især findes i IV og V, kunne vi ikke bestemme, da dens sidste Halvdeel, som især udfyldes med slige, fuldkommen

mangler. Exemplarerne *I, K* have formodentlig hört til denne Recension, i Hovedsagen, skjönt de tit, i mindre betydelige Udtryk, nærme sig til IV o. fl.

III) Den som indeholdes i en fuldstændig og en knapt halv Afskrift af den nu forsvundne saakaldte Kongelige Qvart-Membran, — her betegnede med *G, H.* Den udelader vel det udförligste af de anatomiske Tillæg, som maae være indskudt i sildigere Tider, men tillægger derimod en for den aldeles særegen Beretning om et Eventyr, som Thormod skal have havt strax efter sin förste Ankomst fra Island til Norge, ved at komme i Trætte med een af Kong Olaf Haraldsöns Hofsinder, som urigtig krævede Landöre (etslags Skibstold) af ham, og hvilken han i den derved opstaaede Trætte dræbte, hvorefter han blev tagen til Fange og bragt til Kongen, som dog skjenkede ham Livet og endelig antog ham til sin Hirdmand i den Dræbtes Sted o. s. v. See den trykte Udgaves S. 127-128. Denne Fortælling (som enten er opdigtet eller fordreiet, eller ogsaa först bleven bekjendt Sagaens Affatter eller Afskriver i sildigere Tider) forekommer os i det Hele noget usandsynlig. Dog har Torfæus optaget den, samt derved viist at han især har fulgt denne Codex, i sin *Grönlandia* S. 158-160; han erklærer dog tillige, at den forekommer ham sandsynligere end den som indeholdes i Flatöbogen om Thormods Reise til Danmark m. m. Vor her til Grund lagte Text har Torfæus saaledes slet ikke kjendt, og ei heller adskillige af de andre, af os benyttede Haandskrifter.

IV) Indeholdes egentligst i den berömte Flatöbog; see ovenfor under *F.* *D* og *E* ere ligelydende med den i Fortællingens Gang. Denne Hoved-Recension afviger især fra alle de övrige i disse Poster, *a*) indeholder den en særegen Indledning bestaaende i en Lovtale over den hellige Kong Olaf som Christendommens anden Stifter og

Udbreder, i Norge og Island o. s. v. *b*) indskyder den en særegen Fortælling om Thormod Kolbrunarskalds Hændelser efter at han förste Gang var reist fra Island. Istedenfor at han efter de övrige Recensioner da ankom til Lofoden ved Helgeland i Norge, reiste han efter denne til Danmark, og havde der, samt senere efter sin Bortreise derfra til Norge, adskillige Eventyr, som fortælles heelt i Sagaens trykte Udgaves 24, 25de og 26de Capitel (fra S. 115 til 127) samt i kortfattet Udtog i Saga-Bibliothekets I, 155-156[1]). *c*) Ligeledes indfletter den en særegen Fortælling, hvoraf intet findes i de övrige, om Grönlænderen Kars Drab m. m.; see herefter i Varianterne, samt den trykte Udgave S. 177-180. Det er mærkeligt herved, at Thormod, i det han, efter den senere Recension opregner de af ham i Grönland begangne Drab, hverken ommelder eller antyder den herommeldte Kar[2]). *d*) indskyder den ogsaa forskjellige Reflexioner og Bemærkninger, som slet ikke vedkomme Fortællingens Gang eller Begivenheder, hvilke aldeles ikke findes i *A* (forsaavidt den endnu haves og hörer til den af os meddelte Text). Nogle af dem meddele vi ikke her, som aldeles umærkværdige, men nöies med at henvise til den trykte Udgave, som: *α*) S. 105, en underlig Munke-Blanding af poetisk Overdrivelse, religiöse Betragtninger og obscene Lignelser. Den

---

[1]) Ligesom og af Arngrim Johnsen i hans *Grœnlandia*, 6te Capitel. Suhm melder at Thormod gav sig i Vikingsfærd med Rærek, en af Knud den Stores Hofmænd; Danmarks Historie III, 787. Torfæus havde dog allerede antaget Flatöbogens Beretning herom for usandsynlig, i hans *Grönlandia* S. 160, af den Grund at det vilde have været urimeligt for Thormod, som agtede at hævne den norske Konges faldne Hirdmand, först at begive sig til hans Fjendes, Knud den Stores Hof.

[2]) Torfæus, som heri fulgte Flatöbogen, har dog antaget den hele Begivenhed for troværdig; *Grœnlandia*, S. 189.

förste Afdeling af denne Ramse fattes ogsaa i alle de övrige Recensioner. *β*) S. 142 en allegorisk Skildring af en Tosses Udyder. *γ*) S. 186, en Bemærkning om Roms förste Opbyggelse ved Brödrene Romulus og Remus m. m.

Derimod forekomme os fölgende Tillæg, hvilke vi ved Textens Collationering have forbigaaet, som aldeles umærkværdige i historisk Henseende, mærkelige nok til at anföres her som Pröver paa den senere nordiske Middelalders physiologiske Meninger og anatomiske Kundskaber: *α*) S. 137: *Lyftist þá litt reiði í sínu rúmi; en reiði hvers manns er í galli, en líf í hjarta, minni í heila, metnaðr í lúngum, hlátr í milti, lystisemi í lifr*, d. e. „Vreden hævede sig da noget i sit Rum; men ethvert Menneskes Vrede er i Galden, Liv i Hjertet, Hukommelse i Hjernen, Stolthed i Lungen, Latter i Milten, Begjerlighed i Leveren". *β*) S. 149: *öll bein hans skulfu, þau sem í voru hans líkama, en þat voru CC beina ok XIIII bein. Tennr hans nötruðu, þær voru XXX; allar æðar í hans hörundi pipruðu fyrir hræðslu sakir, þær voru CCCC ok XV* (*D* har *CCCXV*), d. e. Alle de Been, som vare i hans Legeme, rystede, men de vare i alt 214 (eller, efter oldnordisk Regnemaade, 254). Hans Tænder klapprede, de vare 30; alle Aarer under hans Hud dirrrede af Skræk, de vare 415 (eller, som ovenanfört, 495)." Vi have adspurgt kyndige Chirurger, hvorvidt hint Antal af Been og Aarer i det menneskelige Legeme kunde antages for rigtigt eller sandsynligt? — og erholdt det Svar: at Benenes Tal virkelig var temmelig nöiagtig angivet, selv efter de nyeste anatomiske Læresætninger, at Aarernes derimod rimeligviis var ansat aldeles vilkaarlig, og at en numerisk Opregnelse af dem overhoved nu af Lægerne ansees for hartad umuelig. Af en lignende Art er endelig *γ*) det Tillæg om det menneskelige Hjertes Störrelse og Blodrighed (S. 108), hvilket vi,

paa sit Sted, have meddeelt i Varianterne. δ) Den hele Beretning om Thormods andet Tog til Löngunes, og Kars, Thordises Frændes, Drab i den trykte Udgave S. 177-180.

Det er ellers meget mærkeligt at baade *D* og *E* tildeels afvige fra Flatöbogen i en vigtig Omstændighed, nemlig Versenes Indrykkelse eller Udeladelse. Saaledes (for blot at anföre den her af os meddeelte Text, ved at henvise til den trykte) har *D* α) S. 101 en Vise som udelades af *F, E;* β) ligeledes S. 104; γ) ligeledes S. 105.

V) Den Recension som nu indeholdes i Haandskrifterne *L, M,* der uden Tvivl nedstamme fra Membraner, som for længst ere forsvundne, ja nu endog ganske ubekjendte. Dens mærkværdigste Afvigelse bestaaer i det ovenfor (S. 260) omhandlede halv-grönlandske Tillæg. Den har ligeledes den anatomisk-numeriske Tilsætning, men uden at angive Aarernes Antal. At Björn Johnsen fra Skardsaa har seet et eneste Exemplar af den, som i hans Tid (omtrent 1640) allerede vist har været gammelt, er og bemærket ovenfor. *L* er dog deri forskjellig fra *M* at den udelader ganske enkelte af Thormods Viser.

Disse vore egne nöiagtige Undersögelser, over alle os bekjendte Haandskrifter af Sagaen, lede os til at *tiltræde* eller med nye Grunde at stadfæste P. E. Müllers (l. c.) for længst udtalte Mening: „Den ældre — (eller ældste) Recension, (eller og: de ældste Recensioner) — af denne Saga, der er aldeles troværdig og har saa mange Vers, er uden Tvivl fra det 12te Aarhundrede". Dog vove vi at gjætte, med Müller selv, at vi ikke nu have Sagaens ældste Recension i sin oprindelige Tilstand. Thorgeir Havarsön, den ene af Sagaens tvende ypperste Helte, var af en Slægt, som i det 11te og 12te Aarhundrede frembragde ypperlige Sagamænd. Den ældste af dem har formodentlig virket meget for den islandske Saga-Literatur,

hvis Forfattere næsten aldrig (paa Are selv nær) saavidt vi nu vide, pleiede skriftlig at anföre deres Navne i Værkets Titel eller Slutning. Det var nemlig Goden og Præsten Ingemund Einarsen paa Reikholum (en stor og berömt Gaard, som var hans Eiendom). Han var en Sönnesön af Thorgils Aresön, Thorgeir Havarsöns Södskendebarn. Sturlunga-Saga ommelder denne Ingemund saaledes, 1 B. 6 og 13 Cap.: „Præsten Ingemund var en god Skald og i mange Henseender en fortrinlig Mand. — Han var en særdeles kyndig (eller lærd) Mand (*frædimaðr mikill*)[1] og beskjeftigede sig meget med Sagaer[2], fortalte særdeles godt[3], og digtede skjönne Kvad, for hvilke han fik Belönninger udenlands. Selv pleiede han at holde store Gjæstebud (især et saakaldet Olafsgilde, til Ære for den hellige Kong Olaf, hver Sommer, 7 samfulde Dage, hvor Gjæsterne morede sig ikke allene med Dands og Lege, men ogsaa ved at höre Sagaer fortalte samt ældre eller nyere Sange og Digtninger sjungne eller fremsagte. Ved eet af disse Gilder bemærkes det leilighedsviis, at Præsten Ingemund fremsagde en vis Orms, kaldet Bareyarskalds Saga, med mange til den hörende Viser, tilligemed et smukt Digt, som han selv havde forfattet o. s. v. Den anden (ellers kun lidet bekjendte) Sagamand af Familien var Goden Odde Thorgilssön, som var meget kyndig i Oldtidens Sagn og Sange (*fróðr)*, fordi han var bleven opdragen af Sæmund Frode selv, men döde i sin bedste Alder; han var en Sön af Thorgils Oddesen, Præsten Ingemunds Fætter og fortrolige Ven; — endelig var Are Frode, den tredie og mest berömte, en Sön af Ingemunds

[1]) Det kan og betyde: kunde meget af gamle Kvad; see ovenf. I, 320, II, 24.

[2]) *fór mikið* (andre a: *mjök*, b: *vel*) *með sögur*.

[3]) *hann skemti vel*, egentlig morede eller underholdt (Folk) særdeles vel, ved at fremsige Sagn eller Digte.

anden Fætter Geller Thorgilssön; hans Tipoldefaders Fader havde været Thorgeir Havarsöns Morfader. Are Frode skrev Norges Kongers Levnet (*æfi Noregs konúnga*), og har uden Tvivl deri nævnt sin Slægtning Thorgeir Havarsön, samt hans Hævner, Thormod, som den hellige Kong Olafs Hirdmænd. Deres mærkeligste Bedrifter tilhörte dog ikke den norske Historie som mest forefaldne i Island og Grönland; dette har vel givet Are Anledning til at samle og optegne adskillige Efterretninger om dem, efter hans egne Slægtningers og andres Fortællinger. I sin Landnama nævner Are begge Helte som bekjendte Mænd, og bemærker særlig noget om den Slægt, til hvilken Thorbjörg Kolbrun, bekjendt af Thormods Lovkvad, hörte. Dette maa indgive os den Formodning, at noget allerede meget tidlig havdes skrevet om Fostbrödrene Thorgeir og Thormod; muelig da af deres Ætling, Ingemund Einarsön, den bekjendte Sagamand, som sandsynligviis, da han var Præst, ikke allene har fortalt, men ogsaa nedskrevet sine Sagaer, ligesaavel som de Digte, hvilke han sendte til Udlandet og erholdt derfra Belönninger for. Antages dette, havde man i Island ældre Sagaskrivere end Are Frode, som i al Fald var 8 Aar yngre (samt döde 12 Aar senere, end Sæmund Frode, om hvem vi vide bestemt at han hörte til den samme Forfatterklasse). Dog — *dette* kan i Almindelighed sluttes af Ares egne Ord i hans Landnama, da han selv, saavidt vi kunne skjönne, deri nævner adskillige Sagaer, som allerede vare til i hans Dage, og dog havdes der rimeligviis da endnu flere slige, hvilke han ikke nævner. Vi antage det saaledes, med den i dette Fag udödelige Gransker P. E. Müller, for en Vildfarelse, skjönt den grundes paa en ældgammel og tillige misforstaaet Angivelse[1], at Are Frode var den förste som förte Sagaer i

[1]) Denne Angivelse indeholdes i et Stykke, hvilket de fleste hidindtil have meent at tilhöre Snorre Sturlesöns egen Fortale til Heimskríngla, men vi ere nu, ved Forberedelsen til en ny kritisk

Pennen paa Island[1]. Den fjerde Sagamand af Thorgeir Havarsöns Slægt var den bekjendte Forfatter Odd Snorresön, Munk i Thingöre Kloster; see om ham ovenfor S. I, 53 o. f., især S. 56. Efter at have nedskrevet de der forekommende Bemærkninger ere vi, ved nærmere Overveielse, bragte til endmeer at helde til det nyere Islands store Historieskriver, Finn Johnsens (ovenfor I, 54) anförte Hentydning om Odd Munks og hans Medbroder Gunlög Leifsöns Forfatterskab til den anden eller tredie Bearbeidelse af Olaf den Helliges Historie (efter Are og Sæmund[2]); i saa Fald

Udgave af dette Værk, meget tilböielige til at hylde Egilsons skarpsindige Formodning, i Fortalen til *Scripta histor. Island.* IV, Præf. S. VII, at bemeldte Fortales förste Stykke ikke er forfattet af Snorre selv; det andet, om Are Frode, skylder sikkert Snorre's egen Skrift sin Tilværelse, dog kun paa anden eller tredie Haand. Jfr. Werlauffs Bemærkning i Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed III, 121. Forfatteren ommelder vel Are Frode som den förste eller ypperste Forfatter over Islands og Nordens almindelige Historie, ikke som den allerförste Optegner eller Nedskriver af Sagaer om visse mærkelige Personer eller enkelte islandske Districters ældste Beboere. En saadan Optegnelse eller Nedskrivning udfordrede kun en tro skriftlig Gjengivelse af det mundtlig Fremsagte, — hvorimod Are's Arbeide ved den virkelig nationale Histories Affattelse, og dens vigtigste Begivenheders chronologiske Bestemmelse, var af en ganske anden og höiere Art, ligesom det end udförligere Værk over Nordens Historie, i hvis Fortale Snorre, som dets Forfatter, saaledes har ommeldt Are, som sin ældste og mærkeligste islandske Forgænger.

[1]) Jfr. P. E. Müller om den islandske Historieskrivnings Oprindelse, i Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed I, 31 o. f. — samt herovenfor I, 2 o. f. Odd Munk anförer i Olaf Tryggvesöns Saga flere Fortællinger, tagne af Sæmund Frodes Skrifter, med de udtrykkelige Ord: *svá hefir Sæmundr ritað um Olaf konúng í sinni bók* ɔ: Saaledes har Sæmund skrevet om Kong Olaf i sin Bog (*Fornm. S.* X, 259).

[2]) Dette er saa meget sandsynligere som Brand Sæmundsön, Biskop til Holum fra 1163 til 1201, var en af de störste Sagamænd,

have de tjent som Forarbeider til Styrmer Frodes[1] 4de og Snorre Sturlesöns 5te Affattelse af den samme Konges Saga, af hvilke dog maaskee andre flere, (ældre end den sidstnævnte) haves. I denne Undersögelse kunne vi ikke her videre indlade os, men bemærke, hvad der vedkommer os nærmest: at Munken Odd Snorresön var Thorgeir Havarsöns Ætling, hvad vi af gode Kilder have udfundet, og viist

som samlede og lod afskrive samt selv skrev eller lod forfatte alle de islandske Sagaer som han kunde overkomme, og de fleste af dem overhöved vare (efter Sturlungas Vidnesbyrd 2 Bog, 39 Cap.) skrevne inden han döde, (ogsaa i Fölge heraf maa Fostbrödre-Saga være skreven i det 12te Aarhundrede). At Biskoppen hertil for en stor Deel har benyttet sig af de under ham staaende Geistlige, maa fölge af sig selv, og til dem hörte Odd og Gunlög. At Biskop Brand selv især fremmede Affatningen af Historien om de norske Konger (begge Olaferne), som havde stiftet og grundfæstet Christendommen i Island, er og höist sandsynligt. Hertil kommer den Omstændighed, at denne Biskop Brand ogsaa hörte til den samme Slægt som Thorgeir Havarsön, hvorom vi kunne henvise til vore Værket tilföiede Stamtavler. At Odd Munk især har bearbeidet Fostbrödre-Saga synes endelig at bestyrkes af den hans Angivelse, i Olaf Tryggvesöns Saga, at han har havt en stor Deel af sine historiske Efterretninger fra Geller Thorkelsön, Are Frodes Bedstefader, som var gift med Valgerde, Thorgils Aresöns, Thorgeir Havarsöns Ven og Fætters, Sönnedatter.

[1]) Det er mueligt at Styrmer Frode (ja endog Sturle Thordsön, som erholdt og tildeels fortsatte hans Samlinger og Værker) har tilföiet enkelte Tillæg eller Forandringer, til Beretningen om Thormods Bedrifter i Grönland, meddeelte af Grönlænderen Styrkar Sæmundsön eller Sigmundsön, der ommeldes i Sturlunga som „en stor og i Sandhed meget kyndig Sagamand" (*sagnamaðr mikill ok sannfróðr;* Sturl. 2 B. 39 Cap.). Den Beretning, hvorfor han der angives som Hjemmelsmand, angik en Tildragelse omtrent fra 1170. Styrkar levede formodentlig i Island, da han siges at have været fra Grönland (*af Grœnlandi*) og meget af hans Beretninger er vist gaaet over i de skrevne Sagaer, men naar han levede, vide vi ikke bestemt.

i en særegen genealogisk Tabel (tilföiet dette Bind), hvori tillige Kæmpens Slægtskabsforhold til de övrige ældre her ovennævnte Historikere oplyses. Er han een af Forfatterne til Olaf den Helliges Saga, bliver det rimeligst at han har knyttet Fortællingen om sin berömte Frænde og hans Fostbroder til den, for derved at forherlige den hele fælles Slægts Minde. Denne vor Gisning bestyrkes maaskee derved, at Fostbrödre-Sagas Forfatter især röber en nöiagtig local Kundskab om Isefjordens og Strandenes Egne, men det var netop fra disse at Odd Snorresön havde sin Oprindelse (see Landnama 2 B. 32 Cap. samt 3 B. 1 Cap.). Den Stil, som hersker i den Olaf Tryggvesöns Saga, som er forfattet af Odd Munk (udgiven i *Fornmanna-Sögur* 10de Bind, 1835) viser sig virkelig at være beslægtet med Indledningen til Fostbrædra-Saga (som er indskudt i Olaf den HelligesHistorie i Flatöbogen) og adskillige andre Stykker af den, som dog meer ligne Interpolationer end oprindelige Bestanddele af selve Sagaen. Hvorvidt Styrmer Frode, som den sidste (eller næstsidste) Forfatter eller Sammensætter af Olaf den Helliges Historie efter Flatöbogens Recension, har forandret, afkortet eller foröget de ældre Bearbeidelser af samme store Saga eller dens Episoder, kunne vi naturligviis ikke sige; det antage vi derimod for vist, at den nu af os udgivne Recension *(A)* af Fostbrödre-Saga, er ældre, simplere og friere for nye overflödige Tilsætninger end den som indeholdes i Flatöbogen [1]. Den stemmer og bedre med

[1]) Dette Exempel viser klarlig, at en fuldstændig Bedömmelse neppe kan gives over nogen historisk islandsk Sagas Troværdighed eller sande Beskaffenhed, förend alle Recensioner af samme ere blevne bekjendte, paalidelig undersögte og nöie collationerede med hinanden. Hidindtil har man kun saare faa rigtig kritiske Udgaver af de Sagaer som angaae det egentlige Island; hvad der kan præsteres for adskillige flere, derpaa haabe vi at have forelöbigen givet Pröver i nærværende Værk. Det er

Resultaterne af historisk-chronologiske Undersögelser, som vi have anstillet over denne Sagas os vedkommende Periode, og hvilke vi nu komme til at meddele vore Læsere.

Thormod maa være födt i Aaret 994 (om ikke först i 995), da han ved sin Död var noget over 35 Aar, efter de forskjellige Saga-Recensioners eenstemmige Beretninger. Kun een af dem (*F, D, E*) tillægger ham derimod en Vise, som han skulde have fremsagt ved sin förste Samtale med Kong Olaf den Hellige, og hvori han roser sig af at have, endnu ikke (eller knapt, *varliga*) 30 Aar gammel (*þritugr*) ombragt 6 Mænd i Kamp. Vi nægte ikke at Thormod er denne Vises Forfatter, men antage at den hele Fortælling, hvori den er indskudt, enten ikke er paalidelig, eller ikke indfört i Sagaen, af Recensionens Sammensætter, paa sit rigtige Sted. Den handler, som ovenmeldt, om Thormods Reise til Danmark, Ophold hos Kong Knud den Store, Tog med en Viking eller Krigsskibsförer Harek, Drab af en Kong Olafs Hirdmand og dog, med det samme, Flugt til

saaledes et önskeligt og nödvendigt Foretagende af vort Selskab, at det foranstalter en, saavidt muelig, fuldkommen kritisk Udgivelse af de mange Sagaer, som egentlig angaae den islandske Historie. Af saadanne Undersögelser indsees det og tydelig at man ingenlunde maa fordömme en enkelt Saga, fordi et uhistorisk eller usandsynligt Stykke forekommer deri, förend man, ved egen eller andres kritiske Dröftning har overbeviist sig om, at det ikke er en senere Tilsætning, og saaledes virkelig vedkommer Sagaens ægte eller authentiske Original. Paa en lignende Maade kunne og den ældre Middelalders Sagaer om islandske Personer og Begivenheder i nyere Tider, efter disses fordærvede Smag, være benyttede af romantiske Bearbeidere og saaledes indlemmede i Sagaer, som vi nu ansee for aldeles fabelagtige, men som dog neppe bör aldeles forkastes eller foragtes af Historiens opmærksomme Granskere. Ved disse er det dog besværligere, ja undertiden næsten umueligt, at adskille det sande fra det falske. Til Lykke hörer vor *Fóstbrœðra-Saga* vistnok ikke til denne Klasse.

Kongens eget Skib o. s. v. Det er overhoved usandsynligt at Thormod, som havde foresat sig at opsöge sin Fostbroders grönlandske Drabsmand, skulde först reise fra Island til Danmark, söge om at ansættes ved Knud den Stores Hof og opholde sig der en Tidlang m. m. — alt tvertimod de ældre Recensioners udtrykkelige Beretning. Den sidstes Forfatter har dog vistnok enten hört eller forefundet noget skriftligt om en saadan Reise til Danmark gjort af Thormod m. m. — og vi nægte ikke at det er mueligt at han har foretaget den, men det maa da være skeet för, uden at det var kommet til hans ældre Levnetsbeskriveres Kundskab, — hvorimod Visen om hans Aldersaar ikke först er fremsagt til Kong Olaf, men derimod i Grönland, hvortil den netop vilde passe. Jeg Finn Magnusen besidder et Uddrag som jeg selv har gjort af Finn Johnsens (aldrig i Trykken udgivne) chronologiske Undersögelser over Gretters Saga, hvortil vi nu ikke her have Originalen. De ere udarbeidede med den störste Flid og Sagkundskab, men omhandle kun et eneste Moment af Fostbrödre-Saga, nemlig Gretters Ophold paa Reikhole, hos Thorgils Aresön, tilligemed Fostbrödrene Thorgeir og Thormod[1]. Det ansætter Finn Johnsen til Vinteren 1019-1020, hvilket vi og finde at stemme overeens med Fortællingen i vor Sagas os her ellers uvedkommende förste Deel. Fra dette Tidspunkt af falder vor Udregning, grundet paa

[1]) Disse tre opholdt sig hos Thorgils Aresön, som havde ondt nok ved at forebygge Feider mellem Gretter og Fostbrödrene. Næste Aar sagde man til Thorgils paa Althinget, at han vel havde havt tre Vintergjæster, som aldrig kunde blive bange. Dertil svarede han: at han kun kunde sige dette om Thorgeir, thi Gretter var mörkræd (frygtede Nattens Spögelser) og Thormod frygtede Gud, (eller, maaskee rettere, Guderne, da hans Religion synes at have været sammensat baade af christelige og hedenske Elementer, i det mindste til den Tid, da han tog stadigt Ophold ved Kong Olafs Hof, 1027, hvilket hans sidste religiöse Samtale med Kongen synes at bevidne). See den trykte Udg., S. 89, 200.

selve Fostbrödre-Saga og jævnfört med de norske Kongesagaers Udregning, saaledes ud:

Gretter forlod Reikhole, men Thorgeir Havarsön tog fra Island til Örkenöerne, hvor han drog paa Ledingstog med Rögnvald, Bruse Jarls Sön, som da med sin Fader forsvarede Landet mod de mange der omsværmende Vikinger[1] 1020

Thorgeir kommer til Norge i Sommeren eller Efteraaret 1021

— reiser til Island og overvintrer paa Reikhole . . 1022

— tager fra Reikhole til Rönhavn paa Sletten, dræber der Gaut Sleitesön, men ombringes selv snart efter af Thorgrim Trolle og Thoraren Ofse 1023

Strax efter Thorgeirs Död forlader Thormod Island og lander i Efteraaret ved Helgeland i Norge 1023

Han begav sig strax til Kong Olaf, og har truffet ham i Nidaros, hvor han netop da, efter Kongesagaerne, overvintrede.

Thormod afreiste, om Foraaret, til Grönland, efter at have taget Afsked med Kongen (som da endnu opholdt sig i Nidaros) 1024

Thorgils Aresön anlægger Sögsmaal mod Thorgeir Havarsöns islandske Drabsmænd, som domfældes paa Althinget (skjönt Sagen tildeels, med Hensyn til dem, efter Flatöbogen, er bleven forligt, med Gudmund den Riges Bistand) 1024

---

[1]) Jarlen Bruse, Rögnvalds Fader, havde forpligtet sig til at forsvare Orkenöerne og deres Indbyggere mod Vikingers Anfald, og betinget sig först Besiddelsen af $\frac{2}{3}$, siden kun $\frac{1}{3}$ af Landet til Gjengjeld derfor. See *Orkneyinga-Saga*, S. 26 o. f. Hans Sön Rögnvald var da kun en Dreng, men gammel nok til at deeltage i Toget, for Övelses Skyld. Denne Rögnvald opholdt sig ved Kong Olaf Haraldsöns Hof paa samme Tid som Thormod, hvorfor Skalden maaskee, i sin Drapa over Thorgeir, udtrykkelig har nævnt hans Navn.

Kong Olaf den Hellige sendte Thoraren Nefjulfsön til Grönland eller Island, med Ærender til Gudmund den Rige (som uden Tvivl tildeels have fordret Hævn for Thorgeir Havarsöns Drab) — efter Konge-Sagaerne . . . 1023

Thormod tager sit Ophold paa Brattelid i Grönland, hos Thorkel Leifsön, i Efteraaret 1024

— dræber Lodin paa Brattalid först i Aaret . . . 1025

— og Thorgrim Trolle i Sommeren 1025

— samt kort derefter Thorgrim Trolles 3 Söstersönner 1025

— tager sit Ophold hos Gamle og Grima 1025

— flytter derfra, efter et Aars Forlöb, til Stokkanes, og tager der sit Vinterophold 1026

— saarer Ljot, forfölges forgjeves af Thordise, og ombringer Ljot end senere, samt forlader Grönland for bestandig 1027

— kommer til Norge, med Skufs og Bjarnes Skib, i Efteraaret 1027

Efter Kongesagaerne opholdt Kong Olaf sig da i Vigen, hvoraf det bliver meget vel forklarligt at Bjarne fra Stokkanes, efter at have skilt sig af med Skibets Last, afseilede med det til Danmark, og solgte det der, men drog selv, som Pillegrim til Rom og flere hellige Steder 1027

Thormod drager fra Norge, med Kong Olaf, til Sverrig, sidst i Aaret 1028

— og fra Sverrig til Garderige eller Rusland . . 1029

— samt endelig fra Rusland, over Sverrig, til Norge, hvor han döde strax efter Kongens Fald og Slaget ved Stiklestad, af svære Saar 1030

Denne chronologiske Overcensstemmelse af Sagaen, saavel med dens egne Angivelser af forskjellige Begivenheder som med andre Sagaer efter grundige Historikeres Udregning, er ikke eet af de ringeste Beviser for dens Sandfærdighed og Ægthed. De vigtigste Indvendinger, som kunne

gjöres mod den (med Fraregnelse af den 4de Recensions eller Flatöbogens ovenfor dröftede Tilsætninger) bestaae i forskjellige overtroiske Beretninger og Anskuelser. Nogle af dem findes netop i den af os meddeelte Text, og vi maae derfor korteligt tilkjendegive vor Mening derom. Hertil kunne regnes: Thormods Paakaldelse, i Tankerne, af Kong Olaf (eller hans mægtige Skytsaand), hvilken han tilskrev sin Modstander Falgeirs Uheld i en farlig Kamp m. m., forskjellige Beretninger om Drömme, i hvilke hedenske, trolddomskyndige Kvinder troedes at faae Underretninger om Begivenheder, som ellers var skjulte for andre, — og om en Dröm eller Syn, i hvilket den hellige Kong Olaf gav sine christne Venner lignende Efterretninger; — en overtroisk Beretning om den Maade, paa hvilken den trylleskyndige Grima skjulte Thormod for hans Forfölgere. — Disse Fortællinger om Biomstændigheder grundes paa Tidsalderens Overtro, af fuldkommen hedensk Oprindelse, endskjönt tildeels omstöbt i halv-christelige Former, — men Historiens Troværdighed om Hovedbegivenhederne kunne de aldeles ikke nedrive. Iövrigt henvise vi, med Hensyn til slige mistænkelige Tilsætningers nærmere Beskaffenhed, til Varianttillægene og vore paa vedkommende Steder til Oversættelsen föiede Anmærkninger. At et Land, som Grönland, isoleret fra den hele övrige Verden, af en uhyre Udstrækning og dog havende saare faa Beboere af europæisk Oprindelse eller Dannelse, maatte, med sit lange Vintermörke og mange forunderlige Naturphænomener, meget bidrage til sine Indbyggeres phantastiske Stemning og overtroiske Grublerier, i den aandelig mörke Middelalder, er af sig selv saare let forklarligt. — Hin Tids grönlandske Beretninger maae saaledes ikke bedömmes efter vore Landes og Dages Maalestok i denne Henseende, endskjönt de her forekommende Fortællinger af dette Slags langt fra ikke vare af den Beskaffenhed, at de virkelig historiske Beretninger jo ikke

lettelig kunne skjelnes fra dem, som sande og troværdige, om de end af de Samtidige tildeels saaes, med Hensyn til Begivenhedernes Aarsager og Sammenhæng, i et andet Lys, end det hvori vi, efter vor Anskuelsesmaade, kunne falde paa at betragte dem.

Et höist besynderligt Beviis, baade for de herommeldte Fostbrödres og især Thormods grönlandske Togs vidtudbredte Berömmelse i det gamle Norden, samt tillige for Traditionens langvarige Bevaring uden Skriftens Hjelp, er en Færöisk Folkesang om dem, og især Thormod, som ikke förend i Fjor (1834) er bleven optegnet. Den er Selskabet tilsendt af Hr. Pastor Schröter i Thorshavn, og vil, forsynet med hans Oplysninger dertil, samt med fler Anmærkninger, især med Hensyn til vor Saga, blive trykt i nærværende Værk. Ovenfor (S. 253) have vi meddeelt en besynderlig Beretning fra samme Kvad, som med andet meer synes at vise, at den islandske Sagas ældste Bearbeidelse[1], om ei en anden selvstændig, eller endog et norsk os ellers ubekjendt ældgammelt Digt, har ligget til Grund for dette særdeles mærkværdige Færöiske Kvad, som ikke forhen har været kjendt her i Danmark, endmindre nogensinde udgivet. Det er saaledes et værdigt Sidestykke til Lyngbyes Færöiske Kvæder (som mest handle om Eddaernes berömte Volsunger) trykte i Randers 1822, samt Svaboes endnu ikke udgivne Samling af andre flere, som forvares her i det store Kongelige Bibliotheks Haandskrift-Samling[1]. At vor Thormod og besynges i en islandsk Rima, som upaatvivlelig i det mindste er fra det 14de Aarhundrede, forbeholde vi os ved samme Leilighed at vise.

---

[1]) Folkesagnet paa Færöerne beretter, at mange af disse saakaldte *Rujmur* (Islandsk *Rimur*) ere for adskillige Aarhundreder siden bragte dertil fra Island i en stor Pergaments-Bog. I en eller flere af selve Digtene foregives og at Sangen er kommen fra Island, skrevet i en (stor) Bog med brede Blade.

Dráp Þorgeirs Hávarssonar.

TVEIR bræðr bjoggu í Garpsdal, hèt annarr Kálfr, en annarr Steinólfr; þeir voru [ríkir menn[1] ok vinsælir[2] — — —[3] [En er vâraði þá sendir Illugi varníng sinn til skips[4]; þá skyldu fara utan með honum Þorgeir Hávarsson ok þeir bræðr í Garpsdal, Kálfr ok Steinólfr[5], ok fóru þeir Þorgeir norðr fyri at búa skipit, en Illugi reið til þíngs[6]. Ok er þeir komu [í Raunhöfn[7], settu þeir fram skipið. Þar var þá Helgi selseista. Gautr Sleituson var til skips kominn, ok [var eigi í mötuneyti með Þorgeiri[8]. Þar var íllt til eldiviðar, ok fóru sinn dag hvârir at afla eldiviðar[9]. Einn dag [fór Þorgeirr ok hans kumpánar[10], en Gautr var heima til [matgerðar[11]. [Menn Gauts þraut eldivið[12], ok sögðu Gauti[13]. Hann gengr til tjalds[14] Þorgeirs, ok tekr þar[15] spjót hans, ok höggr af skapti, [ok kastar spjótinu í húðfat[16] hans[17]; hann tók ok skjöld Þorgeirs, ok klýfr sundr skjöldinn ok spjótskaptið[18], ok eldar undir katlinum; ok varð þá vel matbúið. Þorgeirr kom heim um kveldit, ok saknar [spjóts síns ok skjaldar[19]; hann spyrr hverr tekit hefði.

---

[1]) *fra [* á úngum aldri ok vel fjáregandi, *B, C, J, K, L, M;* auðugir, *D, E, F;* fjáðir, *G.* [2]) *udel. F.* [3]) *Her udelades noget som ikke vedkommer Fortællingens Gang.* [4]) á Slèttu, *paa Sletten, t. A, B, C, E.* [5]) ok Helgi selseista, *till. F, E.* [6]) *Her er Fortællingen noget vidtlöftigere i de övrige, men giver den samme Mening.* [7]) norðr í höfnina, *nordpaa til Havnen, B, C.* [8]) *fra [* haldi annat mötuneyti, *B, C, D, E, F, G, J, K, L, M.* [9]) eldibranda, *B, C, G, J, K, L, M.* [10]) förunautar, *B, C, L, M;* menn, *D, G (udel. Tr.); fra [* fóru þeir Þorgeir, *E, F.* [11]) *udel. B, C, F.* [12]) *fra [*

Thorgeir Havarsöns Drab.

Tvende Brödre boede i Garpsdal, den ene hed Kalf, den anden Steinolf; de vare rige og almindelig yndede Mænd[1]. — Da det vaaredes sendte Illuge[2] sine Varer til Skibet; da skulde Thorgeir Havarssön reise med ham ud af Landet, og ligeledes Brødrene fra Garpsdal, Kalf og Steinolf; de toge nord paa, for at udruste Skibet, men Illuge red til Thinget[3]. Da de kom til Rönhavn[4], trak de Skibet ud. Helge Selseysta[5] var da allerede der. Gaut Sleitesön[6] var ogsaa kommen til Skibet, og havde ikke Spisning tilfælles[7] med Thorgeir. Det var der vanskeligt at skaffe Brændsel tilveie, og Partierne skiftedes om, hver sin Dag, til den Bestilling. En Dag var Thorgeir ude med hans Reisefæller, men Gaut var hjemme, for Madlavningens Skyld. Gauts Folk manglede Brændsel, og androge det for ham. Han gik til Thorgeirs Telt og tog der hans Spyd, hug det fra Skaftet og kastede Spydsbladet paa hans Sengested. Han tog ogsaa Thorgeirs Skjold klövede det i Stykker tilligemed Spydskaftet, og fyrede under Kjedelen dermed; saaledes blev Maden vel tillavet. Thorgeir kom hjem om Aftenen, og savnede sit Spyd og Skjold; han spurgte hvem

Matsveinar Gauts höfðu ketil uppi, ok er vella var komin á ketil þeirra, þá var lokit eldiviði þeirra, *B, C, D, E, F, G, J, K, L.* [13]) til sinna vandræða, *t. B, C, J, G.* [14]) búðar, *B, C. J.* [15]) ofan, *t. F, G.* [16]) rúm, *B, C, G. J.* [17]) ok hefir með sèr skaptið, *till. B, C, J; fra [v. D, F.* [18]) gengr síðan til eldstóarinnar, *till. B, C, D, E, F, J.* [19]) *fra [* skjótt vápna sinna, *B, C.*

Gautr segir at hann klauf hvârttveggja undir ketil vârn, er eigi mátti aðr matbúa er engi var eldiviðr, en oss þótti íllt at eta rátt[1]. [Þorgeirr svarar: nauðsyn var þat at matbúa yðr, því at [hráæti eru fyribođin[2] hèr í landslögum[3], ok minn herra, Ólafr[4] konúngr, fyribýðr öllum [sínum mönnum[4] at eta hrátt[5]. [Engi maðr fann at Þorgeiri[6] mislíkaði þetta[7]. Annan dag [fór Gautr ok hans kumpánar[8] at eldiviði[9], en sveinar[10] Þorgeirs sögðu honum at þá vantaði við. Þorgeirr[11] tók þá skjöld Gauts ok spjót, ok hjó undir ketil. Gautr kom heim, ok sá spjót sitt liggja skaptlaust í húðfati[12] sínu; hann saknar ok skjaldar síns. Hann spyrr hverr tekit hefir. Þorgeirr svarar: þat klauf ek undir ketil í dag, þvíat sveinum varð eldiviðar skortr[13]. Gautr mælti: seint [lætr þú af[14] at auka [úsæmð við oss frændr[15]. Þorgeirr svarar: svâ èr leikr hverr sem [byrjaðr var[16]. Gautr hjó þá til Þorgeirs, en hann lystr exi sinni við högginu, ok bar af sèr, ok skeindist þó nokkut[17] á fæti; lupu þá menn meðal þeirra[18], ok hèldu [þá Þorgeiri. Hann[19] mælti: ekki

---

¹) en spjót þitt liggr í rúmi þínu, *tlll. F.* ²) bönnuð, *G.* ³) *fra [udel. B, C, D, K, L, M.* ⁴) *udel. G, K.* ⁵) *fra tredie [u. B, C.* ⁶) *fra [* nú finna menn á Þorgeiri at honum, *nu mærkede Folk paa Thorgeir at han var, F, J, K;* Þorgeiri líkaði illa, en var þo vel stilltr, *Thorgeir syntes ilde herom, men forholdt sig dog fuldkommen rolig, L);* nú fann ekki á Þorgeiri at honum, *F, G.* ⁷) sjá tiltekja, *B, C;* þessi t., *D.* ⁸) förunautar, *B, C;* menn, *G; fra [* var Þorgeirr heima ok bjó skip sitt, en Gautr fór, *var Thorgeir hjemme og udrustede sit Skib, men Gaut tog ud, B, C, F, I.;* ⁹) fá eldibranda, *B, C;* at eldibröndum, *F.* ¹⁰) matsveinar, *F.*

der havde taget dem. Gaut svarede at han klövede begge Dele til Brændsel under deres Kjedel, da de ellers ikke havde noget, men, sagde han, vi syntes ilde om at spise raat. Thorgeir svarede: Det var nödvendigt for eder at lave Maden til, da raae Spiser ere forbudne i Landets Love, og min Herre, Kong Olaf, ligeledes forbyder alle sine Mænd at spise raat[8]. Ingen Mand mærkede at Thorgeir var misfornöiet hermed. Den anden Dag toge Gaut og hans Selskabsbrödre ud for at skaffe Brændsel, men Thorgeirs Fölgesvende fortalte ham at de fattedes Ved. Thorgeir tog da Gauts Skjold og Spyd, klövede dem, og kastede dem under Kjedelen. Gaut kom hjem, og saae sit Spyd ligge uden Skaft i sin Seng; han savnede og sit Skjold. Han spurgte, hvo der havde taget dem; Thorgeir svarede: det maatte vi bruge til Brændsel i Dag, fordi vi kom til at lide Mangel derpaa. Gaut sagde: Sildig hörer du op med at tilföie mig og mine Frænder Skam. Thorgeir svarede: Saaledes gaaer det med enhver Leg, som den er bleven anstillet fra Förstningen af[9]. Gaut hug da til Thorgeir, men han afvendte Hugget for det meste med sin Öxe; dog fik han et lille Saar paa Foden. Folk löb da mellem dem, og holdt Thorgeir fast. Han sagde: I behöver ikke at holde

[11]) fór til tjalds Gauts, ok, *t. D.* [12]) rúmi, *F, G.* [13]) fátt, *B, C.* [14]) leiðist þèr, *G.* [15]) *fra* [oss skapraunir, *B, C, E, F, G, J.* [16]) heiman er gerr, *B, C, E, F, G, J.* [17]) litt, *B, C, D, E.* [18]) tóku þá, *t. B, C.* [19]) *fra* [Þorgeirr, *B, C;* þeim Þ, *F.*

þurfit þèr mèr at halda, [ekki geri ek at sinni[1]. Voru þeir nú skildir, ok fór hvârr í sitt tjald, ok [fóru síðan at sofa[2]. Ok um nóttina stendr þorgeirr upp, ok tekr exi sína, ok gengr [í tjald þat[3] er Gautr svaf í[4], ok vekr hann. Gautr[5] sprettr upp, ok vildi grípa vâpn sín. þá hjó þorgeirr í höfuð Gauti, ok klýfr hann í herðar niðr[6], gekk brott síðan til [tjalds síns[7]. Kumpánar[8] Gauts vöknuðu við brestinn, er hann var veginn, [ok bjuggu um líkið. Svâ segir þormóðr[9]:

Gaut[10] veit ek at sun Sleitu
snarfengr[11] með lið drengja,
höldr við harðar deildir
hjördjarfan[12] nam fjörvi;
[úfeigum[13] varð eigi[14]
álmþíng[15] í gný málma;
[opt verðr rík[16], þeim er rækir,
raun, stynfullu[17] launað[18].

Einn[19] dag sá þeir þorgeir, hvar skip sigldi af hafi þángat til Hraunhafnar; [þeir köstuðu akkeri[20] ekki mjög nær skipi þorgeirs. Hann fór [á báti með skipverjum sínum til kaupskipsins[21] at

[1]) *fra [* þvi at ek mun mik nú til engis (úfriðar *t. D, F*) líkligan gera, *B, C, D, E, F, G, J.* [2]) hafa nætrfrið, *G*; leggjast *síðan* til svefns, ok er menn voru sofnaðir, *B, C, D, E, J.* [3]) til tjalds þess, *B, C, D, E, F, J.* [4]) ok spretti tjaldskörum, gengr inn í tjaldit ok át rúmi Gauts, *t. B, C, D, E, F, G, J.* [5]) vaknar ok, *t B, C, D, E, J.* [6]) fèkk Gautr af því sári (skjótan) bana; þorgeir, *t. B, C, D, E, F, G, J.* [7]) búðar sinnar, *B, C, J.* [8]) búðunautar, *B, C, F, G*; búðarnautar, *D, J*; búðanautar, *E.* [9]) *fra [* styrmðu þeir yfir líkinu ok bjuggu um. Um þenna atburð orti þormóðr vísu þessa,

mig; jeg foretager mig intet denne Gang. De bleve da skilte ad, og hver gik til sit Telt, og lagde sig siden til at sove. Om Natten stod Thorgeir op, tog sin Öxe og gik til det Telt, hvori Gaut sov, samt vakte ham. Gaut sprang op og vilde gribe sine Vaaben. Da hug Thorgeir Gaut i Hovedet, og klövede det lige ned til Skuldrene; derefter gik han hastig til sit Telt. Gauts Selskabsbrödre vaagnede ved Knaldet, i det han blev dræbt, og sörgede for hans Lig. Saa siger Thormod:

Vist Gaut, en Sön af Sleita,
den vaabendjærve, raske,
af Krigere ledsaget,
ved Livet kjek han skilte;
han Vaabenmödet aldrig
undveg i Malmes Dundren;
men tit den tunge Pröve
tilsidst med Uheld lönnes.

En Dag saae Thorgeir og hans Mænd at et Skib seilede fra Havet derhen til Rönhavn. Det kastede Anker, ikke langt fra Thorgeirs Skib. Han tog paa en Baad med sine Skibsfolk, til Handelsskibet for at spörge om Tidender, og for at vide hvo der var

---

B,C,D,E,F,J. [10]) Gautr *(rimeligviis urigtigt)*, *B,C.* [11]) snarfengan, *D,E,F.* [12]) *ved Gisning;* hiörkrafþan, *A;* er, *t. B,D,E;* hjördjarfr, *B,C.* [13]) ofgeiginn, *B,C,J,M;* ofgeigum, *G.* [14]) *fra [* enn hnè örvaspennir, *D,E,F.* [15]) *utydeligt;* álmþings, *B,C,D,E, F,G.* [16]) *fra [* rík varð, *D,E,F;* ok varð ríkr, *G.* [17]) ofstopa, *D, E,F.* [18]) *Visen udelades af L.* [19]) Eptir þenna atburð sá þeir um, *F,D,E.* [20]) þat skip tók þar höfn, ok lágu, *B,C,E,G,J.* [21]) *saal. B,C,D, utydeligt i A;* komu skipsins, *det ankomne Skib, J,K,L.*

spyrja tíðinda eða hverir [formenn væri[1] fyri skipinu. Honum var sagt, at [þorgrímr Einarsson er kallaðr var trölli, grænlenzkr maðr[2], rèði fyri skipinu[3]. Hann spurði, hversu margir menn voru á skipinu; honum var sagt at þeir væri XL[4] [vígra manna þar á[5]. þorgeir sá at þar var mikill liðs munr, ef þá greindi[6] nokkut á, því at þeir þorgeirr voru eigi meir en XX[7] menn. þá mælti þorgeirr[8]: af því at þat er mælt, at hèr sè hvárirtveggju [eigi at fullu jafnaðar menn[9], [þá sýnist mèr[10] at vèr[11] setim grið vâr á milli sakir varygðar[12]. þórarin ofsi hèt annarr stýrimaðr á skipi með trölla[13]; ok voru síðan grið sett með þeim. [Svá segir þormóðr:

Gulls rèð þorgeir þolla
þvínæst griða æstà,
sèr er hann seyðis[14] fjarri[15]
svinngeðr með lið minna;
allt[16] tekr seggr enn snjalli
sannlegs[17] friðar mönnum,
fljót[18], þá er fyrðar nýtan[19],
fullmæli, rèðu tæla[20].

---

[1]) rèði, *F, D, E.* [2]) *saal. B, C, D, E; fra [utydeligt i A.* [3]) þeir spyrja hverr fyri því skipi rèði er þar var fyrir í höfninni; þeim var sagt at Illugi Arason ætti skipit, en þá rèð fyri skipinu þorgeir Hávarsson, *t. B, C, D, E, G, J.* [4]) 60 (sexaginta) *findes kun i Arngrim Johnsens Grœnlandia.* [5]) *fra [* karla innanbords, *B, C, F, E, J.* [6]) skildi, *B, C, D, F.* [7]) XXX, *B, C, M,* 30, *J, K, L.* [8]) yðr kveð ek at þessu stýrimenn, *t. B, C, D, E F.* [9]) *fra [* ofstopamenn, *D, G, F;* nokkurir ójafnaðar menn, ok eigi ágjarnir við aðra, *B, C.* [10]) *fra [* Nú vil ek þess biðja. [11]) vèr gerim eigi vára hreysti ok harðfengi at fólsku, *at vi ikke lade vor Tapperhed og Haardförhed udarte til Daarskab, till. B, C* (fiflsku

dets Förere. Det blev ham sagt, at Thorgrim Einarsön, kaldt Trolle[10], en grönlandsk Mand, raadte for Skibet. Han spurgte, hvor mange Mand der vare om Bord, og man sagde ham at 40 vaabenföre Mand vare i alt paa Skibet. Thorgeir saae at der var stór Forskjel paa deres Skibsmandskabers Antal, hvis nogen Tvist opkom mellem dem, thi han havde tilsammen ikke mere end 20 Mand. Da sagde Thorgeir: Fordi man siger at ingen af os kan regnes til de allerfredeligste Folk, saa forekommer det mig raadeligst at vi höitidelig tilsige hinanden fuldkommen Tryghed, for Sikkerheds Skyld. Thoraren Ofse[11] hed den anden Skibsförer paa Thorgrims Skib. Mellem dem samtlig blev da Freden forkyndt. Saa siger Thormod:

Dernæst af Guldets Venner
mon Thorgeir Fred udbede;
han klogelig betænkte
hans Mænd langt færre vare;
fuld Sikkerhed for Sine
af hine sig betinged,
og ved de Ord, han troed,
i Snaren han blev lokket.

---

ok ófriði, *D, E) J, F.* [12]) Þorgrimr ok Þórarinn tóku því vel, *Thorgrim og Thoraren svarede vel der paa, till. B, C, D, E, F, G (som för havde omtalt den Sidstnævnte).* [13]) Þorvaldsson, norðlenzkr maðr, *en nordlandsk Mand (fra Islands Nordland), till. D, E, F, G, J, K, L, M.* [14]) sá, *B, C, G.* [15]) fari, *B, C, G.* [16]) öll, *B, C.* [17]) *saal. D;* sannleygs, *A;* sannleyks, *B, C.* [18]) fljóts, *C;* fljózz, *B;* fljótt, *D.* [19]) nýta, *B, C, D.* [20]) *fra [udel. F, E, J.*

Nú voru grið sett meðal þeirra; fór þá þorgeirr til skips síns; flutti hann þá út allt fè skipverja sinna, ok lèt skip sitt liggja um akkeri [eigi allnær[1] landi, ok voru menn hans jafnan allir á skipi, þvíat hann trúði þeim þorgrími ok þórarni [eigi til fullnaðar[2], þóat grið væri millum þeirra. [þeir þorgrímr spurðu[3] þá víg Gauts Sleitusonar, þvíat þorgeirr hafði eigi sagt þeim vígit. En er þórarinn ofsi spurði þat, þá mælti hann við þorgrím trolla: eigi munda ek grið hafa selt þorgeiri, ef ek hefða vitað víg Gauts, vinar míns ok frænda; vil ek nú vita ef þú villt mik til styrkja at hefna hans. þorgrímr segir: þèr mun ek at þessu fylgja, en torsótlegr sýnist mèr þorgeir, [þar sem nú er hann kominn[4]. þórarinn mælti: vèr skulum bera á land [dýrgripi vâra[5], ok má vera at hans menn fari á land at [sjá ok forvitnast[6] gripina, ok munu vèr þá fyrst drepa ok fætka[7] svâ lið þeirra[8]. þeir þorgrímr ok þórarinn [voru fèlagar[9], ok höfðu ætlað at fara til Grænalands, ok báru þeir því eigi fè sitt af skipi. Einn góðan veðrdag báru þeir þorgrímr á land skrúð ok

[1]) *saal. B, C, D, E, G, J; utydel. i A.* [2]) *till. D, E,* fulls, *B, C, G, J;* þó at gerðin væri sett, *till. F.* [3]) Menn komu af landi ofan til þeirra þorgríms, ok segja þeim, *Folk kom fra Land til Thorgrim og hans Skibsfolk og fortalte dem, B, C, D, E, F, G, J.* [4]) *udel. B, C.* [5]) skrúð vor ok lèrept ok aðra góða gripi ok breiða til þerris, *vore Stadsklæder og Linned og andre Ting af Værdi, for at lade dem törres, till. B, C, D, E, G, J.* [6]) *fra [* skoða, *B;* undrast, *C, D, F, G, J.* [7]) *saal. D, G;* fætta, *A;* fæcka, *B, C, E, F, J.* [8]) þorgrímr mælti: gjöra má (máttu) þat, ef þú villt,

Efter at Freden var bleven forkyndt mellem dem, tog Thorgeir til sit Skib; han förte og sine Skibsfolks hele Gods ombord derpaa, og lod sit Skib lægge sig for Anker, ikke ret nær ved Landet, samt lod sine Folk bestandig være ombord, fordi han ikke troede Thorgrim og Thoraren fuldkommen vel, skjönt Fred var bleven lyst mellem dem. Thorgrim og hans Mænd spurgte da först Gaut Sleitesöns Drab, thi Thorgeir havde ikke fortalt dem noget derom. Men da Thoraren Ofse hörte det, sagde han til Thorgrim Trolle: Jeg havde ikke tilsagt Thorgeir nogen Tryghed, dersom jeg da havde vidst min Ven og Frænde Gauts Drab; nu vil jeg vide, om du vil hjelpe mig til Hævn for hans Död. Thorgrim svarede: jeg vil være dig behjelpelig dertil, men det forekommer mig at det vil blive meget besværligt at overmande Thorgeir paa det Sted, hvor han nu opholder sig. Thoraren sagde: Vi skulle bringe vore Kostbarheder i Land, og det kan da hænde sig at hans Folk gaae i Land af Nysgjerrighed, for at see Kostbarhederne; da skulle vi dræbe dem först og saaledes formindske deres Mandskab. Thorgrim og Thoraren eiede Godset sammen i Fællesskab, og havde agtet at seile til Grönland, hvorfor de ikke för havde bragt deres Varer i Land. En Dag da Veiret var smukt lod Thorgrim og hans Handelsfælle megen

till. F, D, G. ³) áttu félag saman, bæði skip ok áhöfn, *eiede i Fællesskab baade Skibet og Ladningen*, *B, C, J, F, K, L, M.*

marga góða gripi[1]. Þann dag fara þeir Kálfr ok Steinólfr XII saman til lands á báti eptir vatni, ok lupu þegar III af liði þeirra þángat sem varníngrinn var, ok voru þeir þegar drepnir. Þeir Þorgrímr ok Þórarinn fara þá með liði sínu at þeim Kálfi ok Steinólfi, ok [bundu þá[2], en drápu [VI þeirra menn[3]. Helgi selseista drap[4] í fyrstu einn förunaut þeirra Þorgríms, ok ljóp brott síðan. Menn ljópu eptir honum, ok náðu honum eigi; ljóp hann eð efra um fjöll nætr ok daga, þartil er hann kom [til alþíngis[5], ok sagði þeim Þorgilsi ok Illuga þau tíðindi, er gerzt höfðu í Raunhöfn, þá er hann fór brott. En eptir þau víg er nú var frásagt tóku þeir Þorgrímr kaupskipsbátinn, þann er Kálfr hafði haft til lands, [ok fóru þá til skips síns[6]. Þorgeir var út í skipi[7], ok vissi eigi þau tíðindi, er á landinu höfðu gerzt[8], ok fann hann eigi fyrr en þeir Þorgrímr fluttu kaupskip sitt at skipi hans með II bátum, ok voru allir herklæddir, ok leggja borð við borð[9]. Þeir Þorgeir grípa þá vâpn sín, ok verjast vel ok drengiliga; [en af því at liðsmunr var svâ mikill at meirr var enn IIII um einn[10], þá gengu þeir Þorgrímr upp í skip Þorgeirs[11]. Þorgeirs menn fèllu brátt;

---

[1]) ok breiddu við þerri, *og udbredte dem til Törring, till. B, C, F, J.* [2]) gerðu þá handtekna ok settu þá í fjötra (fjötr), *B, C.* [3]) þar III (IV, *D*; VI, *F, N*) menn bjá vatninu, *der 3 Mænd ved Vandet, B, C, D, E, F, J, K, L, M, N.* [4]) hjó banahögg, *B, C.* [5]) á þíngvöll, *B, C, F, E, J.* [6]) *fra [till. B, C, D, F, J.* [7]) ok þeir IX (VIII, *F, D, E, N*) saman, *till. B, C, D, E, F, G, J, K, L, M, N.* [8]) þvi

Stads og andre smukke Ting bringe i Land. Den Dag gik Kalf og Steinolf i Land, 12 sammen, paa en Baad, for at hente Vand; tre af dem löb derhen hvor Varerne laae, og bleve strax slagne ihjel. Thorgrim og Thoraren med deres Mandskab, overfaldt da Kalf og Steinolf, samt bandt dem og dræbte 6 af deres Folk. Helge Selseista ombragde i Förstningen een af Thorgrims Fölgesvende, og löb derefter bort. Andre löb efter ham, men naaede ham ikke. Han löb opad, over Fjeldene, Nætter og Dage, indtil han kom til Althinget, hvor han fortalte Thorgils og Illuge de Tildragelser, som vare skete i Rönhavn, da han tog bort. Efter disse Drab, hvorom vi nu have berettet, toge Thorgrim og hans Mænd den Skibsbaad, som Kalf havde bragt med sig i Land, og gik derefter ombord paa deres Skib. Thorgeir var ude paa Skibet; han vidste intet af det, som var gaaet for sig paa Landjorden, og blev overrasket derved, at Thorgrim og Thoraren flyttede deres Handelsskib tæt op til hans Skib, med tvende Baade, og vare alle i fuld Rustning, Bord om Bord. Thorgeir og hans Mænd grebe da deres Vaaben og forsvarede sig som brave Karle, men fordi Forskjellen paa Skibsmandskabernes Folketal var saa stor, at der vare mere end 4 mod 1, gik Thorgrim med sine ombord paa

---

at leiti bar á milli þar sem vatnit var ok skipit, *fordi der laa en Bakke mellem Skibet og Vadstedet, till. B, C, E, J.* 9) tekst þar harðr bardagi, *till. F.* 10) *fra [udel. B, C, F.* 11) ok láta skamt. stórra högga á milli, *og uddeelte vældige Hug uden Ophör, till. B, C, D, E, F, J.*

hann[1] hafði [eigi fleiri (vâpn) en[2] eina exi[3], hjó hann með henni bæði stórt ok ákaft[4], ok var þat lengi er þeir komu eigi sárum á hann, þvíat engum þótti [girnilig gisting[5] undir exi hans[6]; ok er hans menn voru fallnir, ljóp hann aptr í stafninn ok varðist þaðan[7]; [svâ kvað þormóðr:

Stirðr rèð stafn at varða
strengreins togum[8] drengja,
ítr þvíat ár var heitinn
auðstjóri þrek fjórum,
áðr sigreynar[9] símum
sár hlutu meðr[10] at hváru[11]
út við eigi lítin[12]
erríng fèll á knerri.

Kent[13] hef[14] fjör hvæ[15] frændum
fólkbettir[16] skal vetta[17]
dýrs[18] þó at drengi verri[19]
dylgjusamt[20] at fylgja,
þægs[21] fræ[22] ek þorgeir eigi[23],
þau eru orð komin norðan,
handargrjóts frá hreyti,
hug þann er við man brugðið[24].

---

1) *udel. F.* 2) *udel. F.* 3) breiðöxi, *D, E, F, G.* 4) tveim höndum, *med begge Hænder, till. F.* 5) girniligt gistingarból *B, C.* 6) en þó hlutu þat margir menn. *men dog blev det mange Mænd til Deel, till. B, C, E, F, J.* 7) þótt við mikinn liðs mun væri at eiga (etja); *skjönt Fjenden havde meget flere Folk, till. F, D, G, J.* 8) taugum, *B, C, J;* tugum, *K.* 9) sigreynir, *C;* sigrreynir, *B, J.* 10) menn, *G.* 11) vóru, *B, C.* 12) litla, *B, C.* 13) *saal. B, C, D, utydel. i A.* 14) hefir, *D, G, J;* hef ek,

Thorgeirs Skib. Thorgeirs Mænd faldt snart; han havde ikke andre Vaaben end en Öxe; med den hug han drabelig Slag i Slag, og det varede længe, inden de kunde tilföie ham noget Saar; thi ingen af Angriberne fandt det lysteligt at gjæste hans Öxe. Da hans Mænd vare faldne, sprang han hen i Agterstavnen og værgede sig derfra. Saaledes sang Thormod:

Mod tvende Snese Kæmper
han Stavnen værged ene,
stærk var han, blev dog mödig,
men vandt den Tappres Hæder;
med dybe, mange Vunder
hans Fjender Seiren kjöbte,
för han, i hidsigst Træfning,
paa Skibet falde maatte.

Den ædle Helt vel andre
har lært: for Slægt og Venner
man Liv og Kræfter offre,
og alle Farer trodse.
Hvad selv jeg vidste, sige
de Folk i Nord, ham kjendte,
og vidt det Rygte spredes,
At Thorgeirs Mod er sjeldent.

B, C. 15) hve, *de övrige.* 16) fólkhneitir, *B, C;* fólkheitir, *D, G;* förhneitir, *J, K, M.* 17) veita, *B, C.* 18) dýrr, *B, C, D, J, K, M.* 19) veri (væri), *rigtigere B, C, G, K.* 20) dylgjusamr, *J, K, M,* 21) þregs, *B, C;* þreks, *D.* 22) frá, *B, C, D.* 23) eiga, *B, C, D, G.* 24) *fra [udel. E, F, L.*

Allír [mæltu eitt um[1] hans vörn ok frækleik[2], at engi þóttist hans jafníngja fundið hafa; hann hjó hart ok tíðum, [ok voru honum lengi sín högg bæði[3] fyri skjöld ok brynju[4]. Þeim Þorgrími sóttist (seint), því at harðfengra var fyrir en þeim kom í hug, ok varð þeim hann dýrkeyptr, því at Þormóðr hefir svâ ort, at hann [vâ þar XIII menn[5], áðr hann lèt líf sitt, en II eru nefndir í Þorgeirs drápu[6]. Már hèt austmaðr, er fyrstr kom sári[7] á hann, á hönd Þorgeirs, ok hjó hann þann banahögg. Þórir hèt [sá maðr[8], er lagði spjóti í gegnum hann, en Þorgeir gekk á [spjótið upp at höndum Þóri, ok hjó í höfuð honum, ok klauf hann í herðar niðr. Svâ segir Þormóðr[9]:

Hauks[10] frá ek hræfa lækja[11]
harðræðis [þrot bræði[12]
við sviprunna sennu[13]
sverðs[14] aldregi verða;
Már hèt maðr ok Þórir
málsnjallr er lèt falla,
áðr frágum þá þeirra,
Þorgeirr, lokið eirum[15].

---

1) *fra [* ágættu, *B, C, G.* 2) þeir er vissu hvörsu röskliga hann varðist, *till. D, G o. fl.* 3) *fra [* af miklu afli ok oruggum hug, *B, C, D, E;* ok var honum hugr sinn, *B, C, F.* 4) *her till. D, E, F, J, N en vistnok nyere Sammenligning mellem Helten og en Lövinde m. m.* 5) yrði XIIII manna bani, *B, C;* (yrði *G, M;* fjögra, *F;* þriggja, *N;* manni bani, *E*); áðr hann fèlli (var veginn), *till. D, E, F, J, K, N.* 6) þeir er hann vá þar, *som han ombragder, till. B, C, D, J.* 7) banasári, *et dödeligt Saar, D, F.* 8) Austmaðr, *B, C, D, J, K, L, M.* 9) *fra [* lagið, þartil er hann hjó

Alle sagde det samme om hans Forsvar og Raskhed, at ingen forhen havde kunnet træffe hans Mage. Han hug haardt og tit, og længe gjorde hans Hug allene ham den samme Nytte, som ellers Skjold og Harnisk. For Thorgrim og hans Vaabenbrödre gik det langsomt med Anfaldet, thi den Angrebne var haardförere end de havde forestillet sig og han blev dem dyrekjöbt, thi Thormod har sagt i sit Kvad at han fældte der 13 Mand[12], förend han lod sit Liv, men tvende navngives i (hans) Thorgeirs Drapa. Mar[13] hed den Östmand (Normand), som först tilföiede Thorgeir et Saar, paa den ene Haand, men fik strax af ham et dödeligt Hug til Gjengjeld. Thorer[14] hed den Mand, som gjennemstak Thorgeir med et Spyd, men han gik dog længere frem lige imod Stikket og Thorers Hænder, samt huggede ham i Hovedet og klövede det lige ned til Skulderen. Saa siger Thormod:

Den tappre Helt, jeg hörte;
lod Blodets Strömme flyde,
men Kraft og Kjækhed aldrig
i Vaabenlarmen svinde;
Mænd nævnes, Mar og Thorer,
dem, snild i Tale, begge
lod Thorgeir, för han endte
sit Liv, i Kampen falde.

hann banahögg. Um þenna atburð orti Þormóðr vísur þessar (vísu þessa), *F, B, C, D, E, J, K.* [10]) Hauks *(rigtigst)*, *D, E, F, C, N*, [11]) lauka, *B, C, K.* [12]) bæði, *G, K*; *fra* [þraut bæði, *D, E, F.* [13]) senna, *D.* [14]) sverð, *D.* [15]) eiru, *D, E, F.*

Olli fjörr, áðr felli
flugtrauðr[1], hjarar dauða,
sá var rækjandi enn ríki
reggis, XIII[2] seggja;
þat[3] let ek[4] hjaldrs[5] fyri höldum
hinn er þrek gat[6] vinna
mál [tjá mín[7] at deilast
mjúk, [vissa ek tal[8] lúkast[9].

Nú er þórir var fallinn, en spjót stóð í gegnum þorgeir, þá fèll hann eigi; [lupu þeir þorgrímr ok þórarinn þá at honum[10], ok unnu at honum báðir, þá fèll þorgeir[11]. þórarinn[12] hjó höfuð af honum, ok hafði með sèr brott. [þeir skáru upp líkam hans, ok vildu sjá hjarta hans, ok var þat eigi meira en valnot, ok hart sem sigg, ok ekki *blóð* í[13]. En eptir bardagann skildu þeir þorgrímr ok

---

1) fulltrauðr, *G.* 2) XVI *(formodentlig urigtigt)*, *G;* XIV, *M.* 3) þar, *D, G, J.* 4) *udel. J,* 5) hjaldr, *B, C.* 6) kann, *B, C, G.* 7) munat, *G.* 8) *fra [* viga til, *B, C, G, J.* 9) *fra [udel. E, F.* 10) en þá var skamt höggva á meðal, því at þeir þorgrímr ok þórarinn stóðu nærri, *F.* 11) ok lèt lífit, *till. F; fra [* at heldr þá hljóp at þorgrímr trölli (hjó til þorgeirs framan á brjóstið, *till. M)*, ok klauf á honum kviðinn, ok hljóp út (ristì á honum kviðinn, svå út hljóp, *M*) istrinn; þá greip þorgeir til, ok sleit (greip) ístrina or sèr (með görnunum) ok kastaði framan í þorgrím trölla, Grænlending, ok mælti: haf þetta út á Grænland (ok fær þat konu þinni, *till. M*) ok lát gera þèr or sýr; [en sýr var kölluð sú matgjörð er konur tóku kálfagarnir, ok söxuðu í smátt, ok bjuggu svå til, ok var þat ríkra manna rèttr: *alligevel. Då löb Thorgrim Trolle dertil (hug til Thorgeir foran paa Brystet, till. M) og klövede hans Bug saa at Isterflommen löb ud, Thorgeir greb den (med Tarmene, till. M) og kastede den lige i Ansigtet paa Grönlænderen Thorgrim Trolle, og sagde: Bring dette med*

Og han som haded Flugten,
men Slagets Rædsler ynded
til Vaabendöden vied
heel fyrig tretten Kæmper;
det Tal, för Striden endte,
den Helt, ved Daad udmærket,
af Slagne fyldte, dette
min Sang skal Folket tolke.

Nu da Thorer var falden, men Spydet stod igjennem Thorgeir, faldt han dog ikke alligevel. Da löb Thorgrim og Thoraren til ham, og fuldendte begge hans Drab. Thoraren hug Hovedet af ham, og förte det bort med sig[15]. De opskare hans Legeme, og vilde see hans Hjerte; det var ikke större end en Valnöd, men haardt som en Skorpe og uden noget Blód[16]. Efter Slaget hævede Thorgrim og Thoraren

dig til Grönland (og fly din Kone det, till. M), og lad dig lave Syr deraf; Syr kaldtes nemlig det Slags Mad, som Kvindfolk pleiede at tilberede, naar de toge Kalvetarme og hakkede dem smaat, og lavede dem saaledes til; det var en Ret for rige Folk; till. L, M. I sidstmeldte Haandskrift udtrykkes Anmærkningen fra [saaledes kortere: Sýr var kallaðr rèttr á Grænlandi, er konur gjörðu úr kálfagörnum, segir sögumeistarinn; *Syr kaldte man paa Grönland en Ret, hvilken Kvinder pleiede at lave af Kalvetarme, siger Sagamesteren.* [12]) ofsi, *till. B, C, J.* [13]) *fra [* Svå segja sumir menn, at þeir klyfði (krifði, *D, E, G)* hann til hjarta, ok vildu sjá, hvílikt væri, svá hugprúðr sem hann var, en menn segja, at hjartat væri harla (einkar, *F*) lítit, ok höfðu sumir menn þat fyri satt, at minni sè hugprúðra manna hjörtu, en huglausra (blauðhugaðra, *G*), því at menn kalla minna blóð í litlu hjarta en miklu, en kalla hjartablóði hræzlu fylgja, ok segja menn því detta (datta, *F, O*) hjarta manna í brjóstinu, at þá hræðist (hrærist, *F*) hjartablóðit ok hjartat i manninum,

Þórarinn fèlag sitt[1], þvíat Þórarinn venti sèr [mikilla sæmda ok framgángs af sigri þessum, er hann þóttist unnið hafa[2]. Þorgrímr hafði skip or fèlagi, en Þórarinn lausafè; sigldi Þorgrímr til Grænalands[3], en Þórarinn fèkk[4] sèr[5] hesta, ok reið norðan[6] með XII manna[7]. Hann hafði höfuð Þorgeirs [við slagálar[8] sèr í belg, til ágætis [sigrs síns[9]. Þat var skemtan þeirra [um daga, þá er þeir beittu hestum sínum[10], at þeir tóku höfuð Þorgeirs, ok settu upp á þúfur, ok lógu at. En er þeir komu í Eyjafjörð, þá áðu þeir skamt frá Stokkalöðum[11]. Þeir tóku þá enn höfuð Þorgeirs, ok settu uppá eina þúfu, sem þeir voru vanir. Þeim sýndist þá höfuðit svâ ógurligt, [at augun rærðust ok umsnerust[12], [túngan var úti ok blaðraði[13]. Þeir urðu [svâ ræddir[14], [at engi þorði nær at koma[15]; [grófu þeir þá gröf[16] með exum sínum, ok rundu

Nogle sige, at de skjar ham op lige til Hjertet, for at see, hvorledes det var beskaffent, da han var saa behjertet, men man siger, at Hjertet var særdeles lidet, og nogle Folk antage det for sandt at behjertede Mænds Hjerter ere mindre end de Feiges, fordi man siger at der er mindre Blod i et lille Hjerte, men at Frygt fölger med Hjerteblodet, og man siger at Hjertet synker i Brystet, fordi at Menneskets Hjerteblod og Hjerte da frygte (bevæges), B, C, F, D, E, G, J, K, L, M, N. De sidstanförte Ord udtrykkes saaledes af F, D, E: at þá hrærir hjartat blóðit, *fordi Hjertet da bevæger Blodet (eller: sætter Blodet i Bevægelse);* Frá eptirmálum Þorgeirs, *till. F som Capitel-Overskrift.*

[1]) at bæn Þórarins, *efter Thorarens Begjering, till. D, E, F.* [2]) *fra [* virðingar (framkvæmdar) hèr á landi, eptir sigrinn, *D, G, F, J.* [3]) Grænlands, ok fórst honum vel, *og havde en god Reise, B,C,D,E,F,G,J.* [4]) aflaði, *F.* [5]) manna ok, *till. F.* [6]) or höfninni, *fra Havnen, till. B, C, J;* úr Hraunhöfn, *D, E, F.* [7]) mann,

deres Fællesskab, fordi Thoraren ventede sig store Hædersbevisninger og Fremgang af den Seier, som han saaledes tyktes at have vundet[17]. Ved Fællesskabets Deling erholdt Thorgrim Skibet, men Thoraren alle Lösöre. Thorgrim seilede til Grönland, men Thoraren skaffede sig Heste, og red Nord fra med 12 Mand. Thoraren puttede Thorgeirs Hoved i en Bælg, og hængte den ved Haleremmen af sit Hestetöi, for at forherlige sin Seier. Om Dagen, da de Reisende lode Hestene græsse, var det deres Tidsfordriv, at de toge Thorgeirs Hoved op af Bælgen, satte det op paa en Tue, og loe derad. Da de kom i Öfjorden, bedede de kort fra Gaarden Stokkalödum[18]; de toge da end engang Thorgeirs Hoved, og satte det op paa en Tue, som de pleiede. Hovedet forekom dem da saa forfærdeligt, at Öinene bevægedes og dreiede sig, Tungen hængte ud og dirrede.

---

selv tolvte, B, C, D, F, G, J. [8]) slagólar, *D, J*; með sèr á brot, *D.* [9]) *fra næstforr.* [*udel. G,F.* [10]) *fra* [á áfángum, *B,C*; at áfaungum, *D,J.* [11]) naustum, *Nöstene eller Skibshusene,B,C,D,FG,J,K, L,M*; naustinu, *Nöstet, E, udel.N.* [12]) *fra* [augun opin ok muðrinn, *Öinene og Munden aabne,B,C,D,E.* [13]) úti túngan,*F*; ok skældi sik höfuðit framan í þá, *L.* [14]) allhræddir ok felmsfullir,*B,C,D,E, J*; bræddir *o. s. v., F.* [15]) *fra* [*udel. F.* [16]) díki, *G*; *fra* [Slèttukarlar ruddu kaupskipit (skipit líkum, *F*), ok fluttu til lands ok jörðuðu þar í höfninni allra manna lík þeirra, er þar höfðu fallit á skipi ok á landi, því þeir nentu eigi til kirkju at færa líkin, þvíat í þann tíma voru engar kirkjur í nánd; *Slettekarlene (Bönderne fra Sletten) lossede Handelsskibet, og förte Ladningen i Land, samt jordede der ved Havnen alle de Mænds Lig, som vare ombragte paa Skibet og paa Landjorden, da de ikke vilde gjöre sig den Umage at bringe Ligene til Kirke, fordi ingen Kirker da vare i Nærheden, till. B, C, D, E, F, G, J, K, L, M.*

þar síðan í höfðinu, ok báru síðan á torf ok grjót. Eptir bardagann voru þeir Kálfr ok Steinólfr leystir or fjötrum, ok [lètu þeir jarða líkin með Slettukörlum[1]. Litlu síðarr kom Illugi til skips, ok fór hann utan þat sama sumar[2].

Af Þormóði.

[Þormóðr kolbrúnarskáld undi illa eptir fall Þorgeirs, ok fór[3] þat sama sumar utan[4], ok Eyjúlfr or Ólafsdal ok Þorgeir höfleysa, fóstbróðir hans, í Grímsárósi. [Þeir tóku land norðr á Hálogalandi í Lofot[5]. Þormóðr fór á fund Ólafs konúngs ens helga, [ok sagði konúngi at hann var svarabróðir Þorgeirs Hávarssonar; sagði hann

[1]) *fra* [fuddu þeir til líkagraptarins við Slèttukarla (við *Slettukku, J, M*). Þeir varðveittu varníng þann er á skipinu var, þar til er Illugi kom til skips. Nú þó at kristni væri úng *í* þann tíma (tíð, *F*) hèr á landi, þá var þat þó eigi siðr (vandi, *F*) til þess (at taka fè, *till. C, F*) veginna manna; *De dreve paa at Slettekarlene skulde begråve Ligene; de forvarede Skibets Ladning, indtil Illuge kom til Skibet. Endskjönt Christendommen da var ny i Landet, havde det dog, lige til den Tid, ikke været Brug at bemægtige sig faldne Mænds Eiendele, till. B, C, D, E, J, K, M.*
[2]) norðr á Slèttu, *till. F, B, C, D, E, J;* ok þótti eigi vænt til hefnda, *og tyktes det ikke rimeligt at Hævn kunde iværksættes, till. G.*
[3]) *fra* [Prýðimaðr mikill var Þormóðr Kolbrúnarskald ok vel at íþróttum búinn, skáld gott, meðalmaðr á vöxt, allra manna snarastr. Hann undi nær engu eptir andlát Þorgeirs fóstbróður síns: *Thormod, Kolbrunes Skald, var en herlig Mand, og meget erfaren i Færdigheder, en god Digter, middelmaadig af Væxt, hurtigst (raskest) af alle Mænd, D. F. De samme anföre i det Fölgende adskilligt om Thormods Reise til Danmark, med en vis Harek, og derfra til Norge, samt et, kort efter Ankomsten der ud-*

De blev saa forskrækkede herover, at ingen torde nærme sig dertil. De grove da en Grube med deres Öxer, og stödte Hovedet ned i den, samt bedækkede det derefter med Græstörv og Stene. Efter Slaget bleve Steinolf og Kalf löste af deres Fjædre, og lode da Ligene jorde med Slettebeboernes Hjelp. Kort derefter kom Illuge til Skibet, og drog med det, den samme Sommer, til Udlandet.

Om Thormod.

Thormod Kolbrunes Skjald var ilde tilmode efter Thorgeirs Fald og indskibede sig, fra Landet, den samme Sommer, tilligemed Eyjolf fra Olafsdal og Thorgeir Hofleysa, hans Fostbroder, i Grimsaaens Munding. De kom til Land nord paa i Helgeland, ved Lofoden[19]. Thormod begav sig til Kong Olaf, og sagde til Kongen at han havde været Thorgeir Havarsöns eedsvorne Broder, samt berettede udförlig alle Tildragelser ved hans Fald. Kongen

övet Drab. Derimod siges i G, der og indeholder en Fortælling om en lignende Tildragelse, som den sidstmeldte, men dog paa en ganske anden Maade, at Thormod reiste med Harek fra Island lige til Norge. B udelader det Hele. See ovenfor, i Indledningen til denne Saga. ⁴) i Vaðli, *i (Havnen) Vadil, till. B, C, D, E, J.* ⁵) þat skip kom i ey þá er Lafun heitir, *det Skib kom til den Ö som kaldes Lafun, B, C L, (Lofot, D), Lufot, E, G, Laafan, J, Laufuns, K. Her indskyde D, E, G en heel Fortælling om Thormods Reise til Danmark og hans Ophold der hos Kong Knud den Store, som ikke har mindste Sammenhæng med Grönlands Historie. Dernæst har D end et Sagn som aldeles udelades i A, AA, B, C, om den Maade, paa hvilken Thormod först kom til Olaf den Hellige.*

honum þá alla atburði um fall hans[1]. Konúngr mælti: [velkominn skaltu með ors vera, ok þat vilda ek, ef mèr vinnst líf til, at hefnt yrði þorgeirs[2]. þá kvað þormóðr:

þarf sá er þèr skal hverfa[3],
þengill, fyri knè lengi,
svarar þú hógliga hverjum[4]
hugborð[5], konúngr orði;
fáir [eru um en frævit[6],
frændr vorum[7] þá[8] vændir,
minnumst[9] meirr á[10] annað,
mitt starf, konúngr[11] djarfir[12].

Konúngr mælti: skemtan man[13] vera at skáldskap þínum[14]. Litlu síðarr gerðist þormóðr hirðmaðr Ólafs konúngs[15]. þat sumar[16] kom skip af Grænalandi; [þat átti[17] sá maðr er Skúfr[18] hèt,

[1]) *fra [* þormóðr kvaddi konúng, ok tók konúngr vel kveðju hans, ok spurði hvat manna hann væri eða hvers son hann væri. þormóðr svarar: ek er íslenzkr maðr ok heiti þormóðr, en Bersi heitir faðir minn. Konúngr mælti: hvert ertu kallaðr þormóðr Kolbrúnarskáld ok ert svarabróðir þorgeirs Havarssonar? Já, segir þormóðr, sá er maðr enn sami; *Thormod hilste Kongen og Kongen tog vel derimod, samt spurgte af hvilken Slægt og hvis Sön han var. Thormod svarede: Jeg er en islandsk Mand og hedder Thormod, men min Fader hedder Berse. Kongen sagde: Kalder man dig ikke Thormod Kolbrunes Skald, og er du ikke Thorgeir Havarsöns sorne Broder? Jo, svarede Thormod, jeg er den selvsamme Mand, B, C, J, K, L, M, N.* [2]) *fra [* Njóta skalltu hans frá oss ok vel ertu hèr kominn, ok víst máttu vita þat, at ek tel mèr misboðit í vígi þorgeirs hirðmanns míns, ok þökk kynna ek þess at hans yrði hefnt; *for hans Skyld skal du nyde godt af os, og det er vel at du er kommen her, og du kan vide det for vist, at jeg föler mig fornærmet ved min Hirdmand Thorgeirs*

sagde: Du skal være os velkommen og jeg vilde vistnok önske, hvis jeg lever saa længe, at Thorgeirs Drab maa hævnes. Da kvad Thormod:

Den Mand, som for dit Aasyn
vil, Konning, stædes længe,
Forstand behöver, skjönt du
mild hvert et Ord besvarer;
heel fölgerigt mit Arbeid
kan vorde, faae ret djærve
til Bistand dog; man kaldte
os Frænder, Drot[20]! — jeg tier.

Kongen sagde: Man vil kunne have meget Morskab af dine Digtninger. Kort derefter blev Thormod Kong Olafs Hirdmand. Den Sommer kom et Skib (til Norge) fra Grönland; en Mand, som hed Skuf, var dets Eier, han var en Grönlænder, samt Kongens Ven og Hirdmand. Skuf opholdt sig hos Kongen den Vinter over. — I det næste Foraar efter Thor-

Drab, *B, C, J, K, L, M, N.* [3]) hvarfla, *F;* hvarfa, *D, E;* hvörfa, *H.* [4]) hverju, *B, D, G, H, E.* [5]) hugborðs, *B, G, H.* [6]) *fra* [erum vèr nè freyja, *B, C, G, H, J;* frýju, *F.* [7]) voru, *E.* [8]) vèr, *B, C, J;* þó, *G, H.* [9]) ek, *till. G, H.* [10]) enn, *B, C.* [11]) konúng, *H.* [12]) djarfan, *B, C;* djarfr, *F.* [13]) gaman má, *B, C, D, E.* [14]) ok eigi ætla ek at þú verðir at lyktum ógæfumaðr, *og ikke troer jeg at du tilsidst bliver nogen Ulykkesmand, till. D, E, F.* [15]) Þormóðr var nú með konúngi, ok var hann því betr til hans, sem hann hafði lengr verit, því at konúngi reyndist hann hinn röskvasti maðr i öllum mannraunum; *Thormod blev da hos Kongen, som stedse blev velvilligere mod ham, thi Kongen erfarede at han var den raskeste Mand i alskens Besværligheder, till. E, F;* Þormóðr fór til Grænlands, *till. F.* [16]) haust, *Efteraar, D, F.* [17]) því skipi stýrði, *det Skib förte, D.* [18]) Skúmr, *stedse, J, K, M.*

grænlenzkr maðr, ok var vin konúngs ok [hirðmaðr hans[1]. Skúfr [var með konúngi[2] um vetrinn[3]. Eptir um vârið en Þorgeirr fèll, bjó Þorgils Arason[4] mál [til alþíngis[5] um víg Þorgeirs á hönd Þórarni ofsa ok þeim öðrum er at víginu höfðu verið, ok voru gervir þeir útlagir skógarmenn, er at víginu voru, en Guðmundr enn ríki ok Þorgils Arason létu drepa Þórarin ofsa[6] á mannamóti[7] í Eyjafirði[8].—

Þormóðr *fór til Grœnlands*[9].

Þá er Þormóðr kolbrúnarskáld hafði verit einn vetr með Ólafi konúngi, þá bjó Skúfr grænlendíngr skip sitt til Grænlands. Þormóðr gekk þá fyri konúnginn, ok mælti: þat vildi ek, [minn herra[10]! at þú lofaðir mèr at fara út til Græn-

[1]) at kyni (ætt); farmaðr mikill ok vitr maðr ok vinsæll; *af Slægt; en stor Söfarende, samt tillige en forstandig og af mange yndet Mand, till. B, C, D, E, F, G, J.* [2]) *fra [* fór til hirðar konúngs ok var þar, *B, C, D, J.* [3]) þann vetr voru þeir í Noregi Illugi Arason, Steinólfr ok Kálfr, Eyjólfr ok Þorgeirr hófleysa, *den Vinter opholdt Illuge Aresön, Steinolf og Kalf, Eyolf Thorgeir den Umaadelige sig i Norge, till. B, C, J, K.* D. *udelades og af D, som till. Fölgende:* þeir Þormóðr ok Skúfr lögðu saman lag sitt, ok var með þeim allvingott, *Thormod og Skuf sögte hinandens Selskab, og mellem dem gik det ret venskabeligt til, till. D, E, F.* [4]) ok Ari son hans, *og Are hans Sön, till. B, C, D, J.* [5]) *udel. E, C, D, G, J.* [6]) *fra [* gerðu mikinn reka at þeim verkum er þar voru ger. A þau mál var sæzt á þingi (alþingi D, F), ok gerði Þorgils (einn, *D*) um málin öll CC silfrs, ok guldust þar á þínginu um víg Þorgeirs, ok hafði Guðmundr enn ríki C at ráði Þorgils. Þat sumar var Þórarinn veginn; *paatalte meget ivrig de Gjerninger som der vare udövede. Disse Sager bleve forligte til Thinge, og Thorgils allene afgjorde Sagen med*

geirs Fald anlagde Thorgils Aresön en Sag paa Althinget (i Island) for Thorgeirs Drab, mod Thoraren Ofse og de andre som havde deeltaget deri, og Dommen faldt saaledes, at de, som havde udfört det, bleve erklærede for fredlöse, men Gudmund den Mægtige og Thorgils Aresön lode Thoraren Ofse dræbe paa et Folkemöde i Öfjorden[21].

Thormod reiste til Grönland.

Da Thormod Kolbrunes Skald havde været en Vinter hos Kong Olaf, udrustede Skuf Grönlænder sit Skib til Grönland. Thormod gik da frem for Kongen, og sagde: Det önsker jeg, min Herre, at du tillader mig at reise ud til Grönland. Kongen

to Hundrede Sölv, som bleve erlagte der paa Thinget for Thorgeirs Drab, og Gudmund den Mægtige fik (beholdt) et Hundrede (Sölv) efter Thorgils's Forslag. Den Sommer blev Thoraren dræbt, B, C, D, F, J, K, L, M. 7) inn, *till. F.* 8) *Her fölger en Episode om Fostbrödrene Eyolfs og Thorgeir den Umaadeliges Reise til Island og den mellem dem opstaaede Strid m. m., som ikke kommer Grönlands Historie, eller den her meddeelte sammenhængende Fortælling, i mindste Maade ved, — undtagen for saavidt at et Sagn er indskudt deri om et Syn, som Brödrene Kalf og Steinolf i Garpsdal saae ved höilys Dag, noget efter Paaske; de troede nemlig at see Thorgeir Havarsön og de 8 Mænd som faldt paa Skibet med ham, komme til Fods, dryppende af Blod, over en Slette, indtil de forsvandt ved en Aa o. s. v. Dette betragtedes vel som et Varsel for Fostbrödrene Eyolfs og Thorgeirs Död, der skete paa det Sted, hvor Synet forsvandt den samme Dag, ved Garpsdal, i det de Stridende dræbte hinanden. See den trykte Udg. S. 110-145. Med denne Episodes Slutning ophörer C.* 9) *saal. F;* Dráp Þorgríms trölla, *A.* 10) *fra [* konúngr, *B, D, F, J.*

lands[1]. Konúngrinn spurði[2]: hvart ætlar þú at hefna þorgeirs, svarabróður þíns? þormóðr mælti: eigi veit ek hvers auðit má verða um þetta. Konúngr mælti: eigi mun ek banna þèr förina, þvíat ek veit[3], hvat þú vill[4]. Tekr þormóðr sèr þá fari með Skúf; ok er þeir eru mjök búnir, þá fara þeir á fund konúngs, ok þakka honum alla vingan þá er hann hafði þeim veitt. Konúngr bað þeim vel farast. Konúngr gaf þormóði sverð ok gullhríng, er þeir skildu. Gánga þeir Skúfr á skip út; ok er þeir [voro albúnir[6], þá gengr maðr út á [skipit at bryggjusporðinum[7]. Sá maðr var mikill vexti ok herðibreiðr ok herðiþykkr; hann hafði síðan hött á höfði, ok máttu þeir ekki sjá í anlitit á honum; en þat er þeir máttu af sjá, [þá sýndist þeim hann skolbrúnn ok skeggjaðr ok greppligr[10] í ásjóno[11]. Sá maðr kvaddi Skúf. Skúfr tók vel kveðju hans, ok spurði hann at nafni; hann kveðst Gestr heita. Skúfr mælti: hvar er kyn þitt? Gestr svarar: víða stendr kyn mitt fótum, en þat er eyrindi mitt híngat, at ek vil vita, hvart þú vill veita mèr far út til Grænlands [eða eigi[12]. Skúfr svarar: ókunnigr maðr ertu mèr, ok mun ek [ráðast um[13] við skipverja[14]

[1]) *i* sumar með Skúmi (Grænlendingi), *nu i Sommer, med Skum (Grönlænder), till. C, D, E, F, J.* [2]) hvert er eyrendi þitt til Grænlands, *hvilket Ærende har du til Grönland? till. C, D, E, F, J.* [3]) þikjumst vita, *troer at jeg veed, C, D, E, F, J.* [4]) nu skilja þeir at svo mæltu, *till. F.* [5]) en Skúfi, *men Skuf, G, H.* [6]) *fra [* settust niðr, *satte sig ned, F.* [7]) *fra [* skipsbryggjuna, *C, J;* skipit at skutbryggju, *paa Skibet, over Stavnbryggen, D, E, F.*

spurgte: Agter du vel at hævne Thorgeir, din edsorne Broder[22]? Thormod svarede: Jeg veed ikke, hvorledes det kunde falde ud. Kongen sagde: Jeg vil ikke forbyde dig Reisen, fordi jeg veed, hvad du har i Sinde. Thormod betingede sig da Overfarten af Skuf, med hans Skib. Da de vare næsten ganske færdige, begave de sig til Kongen, og takkede ham for al den Gunst, som han havde beviist dem. Kongen önskede dem en lykkelig Reise. Han gav Thormod et Sværd og en Guldring til Afsked. Skuf og hans Reiseselskab gik ombord paa deres Skib. Da de vare seilfærdige, gik en Mand ud til Skibet, og den yderste Ende af Skibsbryggen. Denne Mand var stor af Væxt, og havde tykke Skuldre; han havde en bredskygget Hat paa Hovedet, saa at man ikke ret kunde see hans Ansigt; af det lidet som kunde skimtes deraf forekom han dem at være guulbruun, stærk skægget og barsk af Udseende. Han hilste paa Skuf. Skuf besvarede hans Hilsen vel, og spurgte ham om hans Navn. Han kaldte sig Gest. Skuf spurgte: Af hvilken Slægt er du? Han svarede: Min Slægt er vidt adspredt, men det Ærende har jeg her, at jeg vil vide om du vil tage mig ud med til Grönland eller ikke. Skuf svarede: Du er mig ubekjendt, og jeg vil tage mine Skibsfolk paa Raad med mig, for at höre deres Mening. Gest sva-

8) þykkr, *C, J*; þykkr undir hendina, *D, E, F.* 9) ógörla, *utydelig, D. E, F.* 10) garpligr, *D, F.* 11) bragði, *G, H*; *fra* [*udel. C, J.* 12) i sumar, *C, D, G, H, J.* 13) *fra* [vita, *C, D, F, G, J.* 14) skipara, *G, H.*

mína, hvat þeim sýnist ráð[1]. Gestr mælti[2]: þat hugða ek at stýrimaðr ætti fyri skipi at ráða, en eigi hásetar; ok er þat líkligast at ek vinna hlutverk mitt[3], svá at eigi munu hásetar[4] þurfa fyrir mik at vinna[5]. Nú lauk svá þeirra viðræðu at Skúfr [tók við Gesti[6]; gengr Gestr upp í bæinn, ok kemr aptr litlu síðarr með mikla byrði[7], svá at varla máttu II menn [valdit fá[8]. [Gestr tók sèr rúm aptr á búlkabrún. Hann átti fátt við aðra menn, ok lèt fátt til sín taka[9]. Skúfr lèt þegar í haf, er byr gaf[10]. Gestr var æ því [betri liðsmaðr[11] [er meirr þurfti[12]. Svá sýndist mönnum sem Gestr mundi hafa II manna [megin eða III[13]. Heldr skarst[14] allt[15] í odda með þeim Gesti ok þormóði, þat sem við bar. Svá bar at einn dag at þeir þormóðr ok Gestr áttu austrmál at halda báðir saman. Í þat mund var byttu austr á skipum, en eigi dælu austr. Nú var þormóðr niðri í kili, ok sökti byttunum, en Gestr tók við á þeim unum, ok bar út fyri borð. þormóðr var ekki sterkr maðr, ok seldi opt ekki lángt upp byttunnar[16]. Gestr [ræddi um at hann skyldi lengra upp

1) hvört ek taka við þèr eðr eigi, *enten jeg skal tage imod dig eller ikke, till. C, D, E, G, J.* 2) eigi veit ek enna, *till. F.* 3) mín at mínum hluta, *for min Deel, C, J;* mitt at mínu leyti, *D, E, G.* 4) þínir, *till. C, E.* 5) ausa, *G, H.* 6) beitir farinu, *tilstod ham Plads i Skibet, C, D, E, G, J.* 7) ok þúnga, *till. C, D, E, G, J.* 8) upp taka, *löfte, C, G, J.* 9) *fra [udel. D.* 10) þeir fengu stór áföll ok hvöss veðr, *de fik store Söstyrtninger og stærke Storme, t. C, J;* þ. f. hörð veðr ok hvöss, *D, E.* 11) *fra [* liðbetri, *C, D, E, F.* 12) kom í raun um, *C; fra [* sem meiri var raun,

rede: Jeg troede at Skipperen burde raade for Skibet, men ikke Skibsfolkene, og det er sandsynligst at jeg forretter saaledes det Arbeide, som bliver mig paalagt, at Skibsfolkene ikke skulle behöve at udrette det for mig. Nu endtes deres Samtale saaledes at Skuf tog mod Gest. Gest gik derpaa op i Byen, og kom strax derefter tilbage med en saa stor Byrde, at to Mænd neppe kunde faae Bugt med den. Gest tog sin Plads agter ude paa Skibet, bag ved Lastrummet. Han indlod sig ikke meget med andre Folk, og var noget kort for Hovedet. Skuf gik strax til Söes, da Vinden blev god. Gest viste sig at være en des raskere Sömand, jo mere det behövedes. Det forekom Folk at Gest var ligesaa stærk som to eller tre andre. Mellem ham og Thormod gik det ikke meget venskabelig til, naar de havde noget med hinanden at bestille. Det hændte sig en Dag, at de begge skulde besörge Kjölvandets Opösning; i den Tid udförtes Opösningen med Bötter, men ikke ved Pomper[23]. Thormod var nede i Kjölen, og sænkede Bötterne, men Gest tog mod dem paa Dækket, og kastede Sövandet ud af dem over Bord. Thormod var ikke ret stærk[24], og ofte rakte han ikke Bötterne höit nok i Veiret. Gest sagde at han skulde lange Bötterne höiere op. Thormod

---

F. [13]) *fra* [afl i sinum tiltökum, *D, E, F, G, H, J.* [14]) stóðst, *C, G, H, J.* [15]) *her ophörer C.* [16]) ok varð Gestr at seilast mjök i mót byttunum, áðr hann fengi náð; *og Gest maatte tit strække Armene langt ud efter Bötterne, förend han kunde naae dem, till. F.*

selja bytturnar[1]. þormóðr svarar öngu, en gerði rètt sem áðr. Nú er minstar vanir var, þá lætr Gestr falla ofan byttuna fulla af sjó í fáng þormóði; varð hann alvâtr, ok hleypr upp ór austrinum, ok þrífr vâpn. Gestr tekr þá ok sín vâpn, vilja þeir þá á berjast[2]. Skúfr mælti: [þat er eigi sami[3] at menn sè úsáttir á kaupskipum í hafi, þvíat þar fylgir mart til meins, ok sjaldan mun þeim skipum vel farast, er menn eru ósattir innanborðs. Nú viljum vèr beiða ykkr, at þit [setit grið meðal ykkar, meðan þit erut í hafi[4] á skipi[5]. Nú [var svâ gert[6]. Skip velkir úti lengi; fá þeir veðr stór, ok í einum storm gengr í sundr skiprá[7] þeirra; fór þá seglit utanborðs; taka menn seglit, ok heimta at sèr innanborðs, ok voro tiltök Gests harðfengligust[8]. Skúfr vissi at þeir menn voro lítt hagir, er farit höfðu af Grænlandi með honum, en hann hafði sèð þá þormóð ok Gest mart hagliga telgja. Skúfr mælti þá við þormóð: vill þú skeyta[9] rá vâra saman! þormóðr svarar: ekki em ek hagr, biddu Gest at gera at ránni, hann er svâ sterkr at hann mun stínga mega saman rárendunum[10]. Skúfr gekk

[1]) *fra [* mælti þá: sel þú upp aúvirðit (auvirðit, *rettere, B, G, H*), knáligar bytturnar, *sagde da: ræk Bötterne raskere op, dit usle Skrog, D, E, F, G, H, N.* [2]) Skúfr biðr menn standa á meðal (í milli þeirra), ok eru þeir skildir, *Skuf bad at Folk skulde staae (gaae) mellem dem, og de bleve skilte fra hinanden, t. F, G, H.* [3]) *fra [* eigi samir, *F.* [4]) *fra [* sýnit enga óvísu, meðan þit erut, *viser ikke nogen Uskik, medens I ere paa, D, E, F;* lýsit eigi trilyndi *o. s. v., K* (tvisti, *L*). [5]) en gjörit sem ykkr líkar, þá er

svarede ikke, men bar sig ad paa samme Maade som för. Da man mindst ventede det, lod Gest Bötten falde, fyldt med Sövand, lige ned paa Thormods Bryst, saa at han blev ganske vaad, sprang op fra Ösningen og greb sine Vaaben. Gest gjorde det samme, og de agtede da at slaaes med hinanden. Skuf sagde: det sömmer sig ikke at Folk kives paa Handelsskibe, i Söen, fordi megen Skade foraarsages derved, og sjelden vil det gaae godt for de Fartöier, som have Folk indenbords, der ikke forliges med hinanden. Nu ville vi bede eder at I tilsiger hinanden gjensidig Tryghed, saalænge som I ere i Söen til Skibs. Dette gik virkelig for sig. Skibet drev længe omkring i Havet, omtumlet af stærke Storme. Et Vindkast knækkede deres Storraa, saa at Seilet faldt i Söen; Mandskabet fik dog fat i det, og trak det ombord, hvorved Gests Anstrængelse især var virksom. Skuf vidste, at de Mænd ikke vare meget behændige som han havde taget med sig fra Grönland, men han havde seet at Thormod og Gest havde skilt sig meget net ved adskilligt Tömmerarbeide. Skuf sagde da til Thormod: Vil du föie Raaens Stykker sammen igjen? Thormod svarede: Jeg er ikke saa nævenyttig; bed kun Gest om at gjöre Raaen i Stand; han er saa stærk, at han vist

þit komit á land, *men gjöre som I finder for godt, naar I kommer paa Landjorden, till. F, D, E, J, K.* [6]) *fra* [sefast þeir, *D, N;* sættust þeir, *K, L;* af orðum Skúfs, ok eru nú grið sett á millum þeirra, *till. F.* [7]) seglrá, *F.* [8]) sterkligust, *F.* [9]) gera, *F.* [10]) hlutunum, svá at fast man vera, *F.*

þá til Gests, ok [bað hann bæta rána[1]. Gestr svarar: ekki[2] em ek hagr, mæl þú at þormóðr geri at, þvíat hann er svâ orðhagr[3] at hann mun yrkja saman rárendana[4], svâ at fastir[5] sè; en [fyri nauðsynja sakir, þá mun ek[6] telgja annan hlutinn rárinnar, en þormóðr telgi annan. Nú er fengin sín öx hvârum þeirra, ok telgir sinn hlut hvârr þeirra. Gestr lítr nokkut [um öxl[7] til þormóðs; þá er hann hafði telgt sinn hlut rárinnar, sezt hann niðr á búlkann[8], en Gestr telgir nokkoro lengr þat trè er hann var at; ok er lokit var at telgja, þá bar hann saman hlutina, ok þurfti þá af hvârigum hlut at taka. Nú festi Gestr saman rána[9], ok eptir þetta festa þeir segl við rá, ok síðan sigla þeir. Síð um haustit tóko þeir Grænland; skipit kom í Eiríksfjörð[10]. þorkell Leifsson[11] var þá [höfðíngi yfir[12] Eiríksfirði[13]]; þorkell var mikill höfðingi, ríkr ok vinsæll, hann var vin mikill ens helga Ólafs konúngs; þorkell kom brátt til skips, [þá er þat var landfast orðit[14], ok keypti [at stýrimönnum ok at hásetum þá hluti er hann þurfti at hafa[15]. Skúfr gerði þorkatli í kunnleika, at hirðmaðr Ólafs konúngs var

[1]) *fra [* mælti: vill þú gera saman rá våra, *F.* [2]) lítt, *F.* [3]) orðabagr, *F.* [4]) rána, *F.* [5]) föst mun vera sem negld, *F.* [6]) *fra [* þó mun ek freista, at, *F.* [7]) *rettet;* avklx, *A; fra [* svå, *F.* [8]) búnkann, *D.* [9]) lutina, *G, F.* [10]) ok skipuðu þar upp, *og der udskibede de Lasten, till. D,E,F. Her ophörer N.* Hèr segir frá þeim Grænlendíngum, *till. F.* [11]) Eiríkssonar, *till. G;* hins rauða, *till. endvidere M.* [12]) fyrir í, *G.* [13]) Hann bjó i Brattahlíð, *han boede paa Brattalid, till. G, F.* [14]) *udel. D, F.* [15])

uden videre kan sætte Raastykkerne sammen med de blotte Hænder. Skuf gik da til Gest med den samme Begjering. Han svarede: Jeg er ikke saa behændig; bed kun Thormod derom, for han er saa veltalende at han nok skal udrette det med sin Digtning, at Raaens Ender igjen heftes fast til hinanden. Dog vil jeg, da Nödvendigheden nu byder det, tilhugge den ene Deel af Raaen, naar Thormod vil hugge den anden til. Man flyede da hver af dem en Öxe, og hver for sig tilhuggede sin Deel af Raaen. Gest skottede af og til, over Skuldrene, til Thormod. Da Thormod var færdig med at hugge sin Deel af Raaen til, satte han sig ned paa Lasten, men Gest tövede noget længere ved at tilhugge sit Stykke Tömmer, men da han var færdig dermed, eftersaae han Stykkerne, og intet af dem trængte til nogen videre Bearbeidelse. Gest satte Raaen sammen; dernæst gjorde de Seilet fast til den, og Seiladsen gik igjen for sig. Sildig om Efteraaret anlöb de Grönland, og kom til Eriksfjorden. Thorkel, Leifs Sön, var i den Tid Hövding over Eriksfjorden. Thorkel var en mægtig Mand, rig paa Gods og Venner; han var ogsaa en god Ven af den hellige Kong Olaf[25]. Thorkel kom snart til Skibet, efter at det var gaaet til Ankers, samt kjöbte af Skipper, Styrmænd og Mandskab de Ting, som han behövede. Skuf lod Thorkel vide, at een af Kong Olafs Hirdmænd, som

mölt þau er þar voru til, ok aðra luti þá er torugætastir voru á Grænlandi, *Maltvarer og andre Ting havdes der og vare de sjeldneste i Grönland, F, D, E, J;* mölt öll þau er á voru, *G, H.*

þar á skipi, sá er þormóðr hèt; sagði at konún[g] hafði þormóð honum til handa sendt til traust[s] ok halds, ef hann þyrfti meira við. Nú af þes[s]um orðum [Skúfs fór þormóðr til vistar í Bratt[a]alíð[2]. Skúfr átti bú á Stokkanesi[3]; þat var[4] [í] Eiríksfirði öðrum megbúm[5] en Brattalíð var. [Með] Skúfi bjó sá maðr[6] er Bjarni hèt, vitr maðr o[k] vinsæll, gjörr at sèr í mörgu, [hagr vel[7]; han[n] varðveitti bú þeirra beggja, þá er Skúfr[8] var [í] förum. þeir áttu fèlag[9] saman, ok fór vel m[eð] þeim. þormóðr fór til vistar í Brattahlíð. G[estr] vistaðist í Einarsfirði[10] á þeim bæ er hèt[11] í [...] [þar bjó sá maðr er þorgrímr[12] hèt[13].

Frá þorgrími[14] trölla.

þorgrímr trölli Einarsson bjó í Einarsfirð[i] [á] Löngunesi[15]. þorgrímr var goðorðsmaðr, mik[ill] höfðíngi, ríkr ok fjölmennr, garpr hinn mesti skaplyndi[16]. [Við þorgrím bjó[17] systir hans þórdís hèt, hana hafði átta sá maðr er Hámu[ndr] hèt. Synir þórdísar IIII voro í vist með þorgrími; einn þeirra hèt Böðvarr, annarr Falgeirr, þri[ðji]

[1]) viðtöku, *Modtagelse, G, H.* [2]) bauð þorkell þormóði til s[ín] ok þat þiggr (þekktist) þormóðr *(formedelst disse Ord) indbød Thorkel Thormod til sig, og han modtog Indbydelsen, F, G, H, J.* Skúfr var við skip, þartil er upp var sett ok um búit. Eptir þat réðst hann heim til bús síns, *Skuf blev ved sit Skib, indtil det var bragt paa Land i god Forvaring. Skuf tog da hjem til sin Bopæl, till. D, F, G, J,* [3]) þeim bæ er á Stokkanesi heitir, *F.* [4]) er, *G. udel. K.* [5]) *till. F* (fjarðar). [6]) sá maðr átti bú við Skúfi, *G.* [7]) smiðr mikill, *G, F.* [8]) *saal. de övrige;* hann, *A.* [9]) al[...]

hed Thormod, var der paa Skibet, samt at Kongen havde sendt ham til Thorkel, for at söge Tilflugt og Beskjærmelse hos ham, hvis han behövede det. Paa Grund af denne Anbefaling tog Thormod sit Ophold paa Brattalid. Skuf eiede en Gaard paa Stokkanes[26]; den laa paa eenSide af Eriksfjorden, menBrattalid paa den anden. En Mand, som hed Bjarne, boede sammen med Skuf; han var en forstandig Mand, og meget yndet, besad mange Færdigheder, især som Smed; han forestod deres fælles Bo, naar Skuf var paa Reiser. De eiede Boet i Fællesskab, og forligtes meget vel. Thormod blev til Huse paa Brattalid, Gest tog sit Ophold i Einarsfjorden, paa en Gaard som kaldtes Vig[27]; der boede en Mand som hed Thorgrim[28].

Om Thorgeir Trolle.

Thorgrim Einarsön Trolle boede i Einarsfjorden, paa Löngunes[29]. Han var en Gode[30], en stor og mægtig Hövding, holdt mange Folk og var stolt i sit hele Væsen. En Söster til Thorgrim, som hed Thordis, boede sammen med ham; hun havde været gift med en vis Hamund. Thordis's fire Sönner opholdt sig hos Thorgrim. Een af dem hed Bödvar,

---

báðir, *begge alt, t. G, H.* [10]) Eiríksfirði *(rimeligviis urigtig), D, F (dog er Ordet i den sidstmeldte utydeligt).* [11]) heitir, *F.* [12]) Grimr *(maaske rettere), de övr.; saaledes nævnes Manden ogsaa senere i denne Membran. Jfr. Anm.* 28. [13]) *fra [udel. G, H.* [14]) *berigtiget;* Vig Þorgríms, *A.* [15]) bæ þeim er á Laungunesi heitir, *F.* [16]) *udel. G, H.* [17]) með Þorgrími var at búi, *G, H.* [18]) henni, *hende, D, E, F.*

Þorkell, fjórði Þórðr; þeir voro allir garpar miklir ok fráligir menn. Þórun hèt önnur systir Þorgríms trölla, hún bjó í Einarsfirði á þeim bæ sem[1] heitir á Lánganesi. Hún átti sun þann er Ljótr hèt; (hann) var mikill maðr vexti[2]. Allir frændr Þorgríms voro miklir hávaðamenn ok újafnaðar-fyllir[3]. Sigríðr hèt kona er bjó á þeim bæ, er at Hamri hèt[4]. Sigríðr átti [gott bú [ok gagnsamt[5]. Sigurðr hèt sun hennar, er at búi var með henni. Sigurðr var fráligr maðr[6], vinsæll ok lítill hávaðamaðr, [ok þótti eigi alla vega jafnt[7]. Loðinn hèt verkþræll[8] í Brattahlíð, hann var verkmaðr góðr[9]; honum fylgði at lagi kona sú er Sigríðr hèt, hún var fengin til at vinna Þormóði. Skemma var í Brattahlíð, eigi áföst[10] húsum, er Þorkell svaf í ok setumenn hans. Þar brann ljós í skemmuni hverja nótt eptir aðra[11], [en annat fólk svaf inni[12]. Nú þótti Loðni [Sigríðr helztí löngum dveljast í skemmuni[13] á kveldum[14]; þótti honum hún gá sín minnr en verit

---

[1]) *utydeligt i A, der synes at staae:* á Swn (Sún), *muelig fellskrevet, thi disse Ord udelades af de övrige, som have* er *i deres Sted.* [2]) ok knáligr, *t. G, H;* ramr at afli, *t. D, F.* [3]) *de övrige skrive* ú. fullir *eller* ójafnaðarmenn; fullir up ójafnaðar, *G* (drambs ok metnaðar, *H*). [4]) í Einarsfirði, *till. D, F, G, J.* [5]) *fra [* en var þó eigi stórauðig *(till. G)* en vel auðig at vinsældum, *men var ikke hovedrig; dog besad hun manges Yndest, till. F, D, E, J; fra næstforr. [* gnógt í búi, *L.* [6]) kyrrlátr, *stille, till. G.* [7]) *fra [udel. D, E, F;* Viðreign þeirra Loðins ok Þórmóðar, *till. F.* [8]) verkstjóri, *Avlsforvalter eller Avlskarl, F, D, E, C, J, K, L, M;* Þorkels, *till. G, K, L, M.* [9]) ok veiðimaðr mikill,

den anden Falgeir, den tredie Thorkel, den fjerde Thord. De vare alle meget raske og fyrige Mænd. En anden Söster til Thorgrim hed Thorun; hun boede i Einarsfjorden paa den Gaard som kaldes Langenes[31]. Hun havde en Sön, ved Navn Ljot; han var meget stor af Væxt. Alle Thorgeirs Frænder vare meget stöiende og ubillige i deres Fremfærd. Sigrid hed en Kone som boede paa den Gaard der kaldtes Hammer[32]; hun eiede et godt og indbringende Bo. Sigurd hed hendes Sön, som forestod Boet tilligemed hende; han var en modig og meget yndet Mand, holdt ikke af megen Stöi, og Folk syntes at han undertiden maatte vige for andre[33]. Avlskarlen[34] i Brattalid hed Lodin; han var en god Arbeider; han holdt til med en Kone ved Navn Sigrid; hende blev det paalagt at sörge for Thormods Opvartning. I Brattalid var en Bygning, adskilt fra Gaardens övrige Huse; der pleiede Thorkel og hans faste Gjæster at sove[35]; der brændte bestandig Lys om Natten, men andre Folk sov i Gaarden. Lodin tyktes at Sigrid opholdt sig alt for længe i Udhuset om Aftenen, og at hun viste ham mindre Opmærksomhed end forhen; da erindrede han sig den

og en stor Jæger, till. D, G, H, J. [10]) allnær, *tæt ved, C, G.* [11]) um vetrinn, *om Vinteren, till. D, E, F;* á vetrum, *hver Vinter, G.* [12]) *fra* [Loðinn svaf inni í skála hjá verkmönnum Þorkels, *Lodin sov inde i Sengestuen tilligemed Thorkels Arbeidskarle, D, E, F.* [13]) *fra* [Sigriði verða dvalsamt úti, *D, G, H, L, M F.* [14]) er hún togaði af Þormóði, *da hun trak Fodbeklædningen af Thormod, till. D, E, F, J, K, L.*

hafði; kom honum þá í hug kviðlíngr [sá e
kveðinn hafði verit[1] um lausúngarkonur[2]:

[á hverfanda hveli
voro[3] þeim [hjörto sköput[4],
[5]brigð í[6] brjóst lagit[7].

Hann ræddi um við Sigríði, at hann vill eigi [vi
hennar lángar[8] í skemmunni á kveldum; hún sva
ar [honum[9], sem henni var í skapi til[10]. þ
barst at einn aptan, þá er þorkell ok þormó
vildu gánga út til skemmu, ok Sigríðr [með þeim
þá tók Loðinn til Sigríðar ok hèlt henni; en hú
[rogast or höndum honum[12]; ok er þormóðr sé
þetta, þá tekr hann í hönd Sigríði, ok vill kipp
henni or höndum Loðni, [èn þat gengr e
skjótt[13]. þorkell sèr á þrætu[14] þeirra; hann mælir
við Loðin: lát Sigríði fara leiðar sinnar; úskug
asamligt er allt um vistir[15] hennar á kveldum
í skemmunni[16]; mun ek gæta hennar[17], svâ at þ
sè skammlaust úti þar, ok svâ henni[18], en þú
hennar[19] þess á milli[20].

---

[1]) *fra [udel. L.* [2]) lausakonur, *löse Kvinder, G, H, J, K;* ...
L. [3]) eru, *D;* er, *G, H.* [4]) hjarta skapat, *G, H.* [5]) ok, *till.*
G. [6]) um, *G, H.* [7]) lagin, *Versene udelades D, E, F, G, H; fra*
udel. J, K, L, M. [8]) lángvistir hennar, *G, H, J, K, L.* [9]) þann...
till. F. [10]) *fra [* af skeytíngi, ok kveðst sjálfráð ferða sinna, *ra...*
get studs, og sagde at hun kunde selv raade for sin Gang, L; þik...
honum hún bÿggja sjaldnar höndum háls sèr, en verit hafði, ...
D, G, H; þ. h. h. miðr vanda sèr orð e. v. h., *J, K, M; her fölg...*
en, rimeligviis nyere, Tilsætning i D, E, G, H. [11]) eptir, *F.* ...
fra [rogaðist við ok vildi laus verða, *G, H.* [13]) *fra [* ok gat eig...
og kunde ikke, G, H. [14]) þæfu, *D, E, F, J, K, L.* [15]) verur, ...

Vise[36] som (forlængst) havde været digtet om lösagtige Kvinder:

Paa rullende Hjul[37]
bleve dem Hjerter skabte,
og Svig i Brystet lagt.

Han lod Sigrid vide at han ikke skjöttede om hendes lange Ophold i Udhuset, ud paa Aftenen; hun svarede ham som hun var i Lune til. Det hændte sig en Aften at Thorkel og Thormod vilde gaae til deres Sovestue, og Sigrid med dem, at Lodin tog fat i hende og holdt hende fast, men hun sögte at slippe fra ham. Da Thormod saae dette, tog han Sigrid i Haanden, og agtede at rykke hende til sig, men det lykkedes ikke i en Hast. Thorkel lagde Mærke til deres Trætte, og sagde til Lodin: Lad Sigrid kun gaae sin Vei; paa hendes Ophold om Aftenen, i Udhuset, kan ingen Skygge kastes, thi der brænder et klart Lys, og jeg skal saaledes vogte hende der ude, at hverken du eller hun have nogen Skam deraf, men ellers kan du selv passe paa hende.

---

16) brennr þar ljós bjart, *der brænder et klart Lys, till.D,E,J,F,* nátt hverja, *hver Nat, t. G, H.* 17) úti þar á kveldum, *till. F.* 18) eigi verði of hennar ráð úti þar, *till. D, F, G, H;* at henni sè til svívirðíngar nè þèr til sneypu, *till. D, F, E, J.* 19) vel, *till. F.* 20) nú við þessi orð þorkels, þá lætr Loðinn rakna (skriðna) hendr af Sigríði, ok ferr hún leiðar sinnar með þeim þorkeli ok þormóði. Ok var nú kyrt um hríð, *ved disse Thorkels Ord trak Lodin sine Hænder fra Sigrid, og hun gik sin Gang med Thorkel og Thormod. Derefter var alt roligt i nogen Tid, till. D, E, F, J.*

Þormóðr drap Loðin.

Þá er at jólum dregr, lætr Þorkell mungát heita, því at (hann) vill jóladrykkju hafa, ok gera sèr þat til ágætis, því at sjaldan [voro drykkjur[1] á Grænlandi. Þorkell bauð þángat vinum sínum at jólum, ok var þar fjölment. Skúfr á Stokkanesi, ok Bjarni voro þar um jólin. Þaðan var hafðr húsbúnaðr[3] ok ker ok klæði um jólin. Nú drukku menn um jólin með mikilli gleði ok skemtan. Affaradag jólanna bjoggust menn á brott[4]. Loðinn[5] greiddi mönnum klæði, sverð ok handagervi, er hann hafði varðveitt[6], hann setr ok fram skip þeirra Skúfs ok Bjarna[7]. Húskallar báru ofan ker ok klæði[8]. Loðinn var í selskins stakki[9] ok selskinsbrókum[10]. Þá kemr Loðinn í stufu við [hinn fjórða mann[11]. Þar voro áðr eigi fleiri en þeir Þormóðr ok Bjarni[12]. Þormóðr lá í bekkinum á framanverðum stokk. Nú er þeir koma í stufuna, þá greip Loðinn fætr Þormóðs, ok kipti honum fram á gólfit, [ok dró hann[13] utar eptir gólfinu. Þá hleypr Bjarni upp, ok grípr um Loðin miðjan, tekr hann upp[14].

---

1) *udel. G.* 2) *fra* [er jóladrykkja, *D, E, F;* er drukkit, *G, H.* 3) húsbúningr, *F.* 4) ok fóru svá sem búnir voru, ok þökkuðu Þorkeli vel veizlu ok heimboð, *og toge bort efterhaanden, som de bleve færdige til, og takkede Thorkel vel for hans Beværtning og Indbydelse, till. D, E, F, G, H, J.* 5) verkstjóri, *till. D, E, F, J.* 6) um jólin, *till. F.* 7) ok lèt búa, *og lod det udruste, till. D. E, F.* 8) þau sem höfðu verit höfð til borðsins af Stokkanesi, *till. F.* 9) kufli, *F.* 10) ok var stakkrinn girðr í brækr, *till. G, H, F;* nú voru þar allir menn nær í önn (vinnu) nokkurri

Thormod dræbte Lodin.

Da det lakkede mod Jul, lod Thorkel brygge godt Öl, thi han vilde holde Julegilde, og indlægge sig Berömmelse derved, da Drikkelaug kun sjelden pleiede at holdes i Grönland[38]. Thorkel indböd dertil sine Venner i Juletiden, og mange Folk forsamledes da der. Skuf og Bjarne fra Stokkanes vare der Julen over; de havde laant det Husgeraad, Kar og Klæder, som brugtes i den Tid. Gildet varede hele Juletiden igjennem med megen Lystighed og Tidskort. Den sidste Dag i Julen lavede Gjæsterne sig til Bortreisen; Lodin afhændede dem deres Klæder, Sværd og hvad de ellers havde bragt med sig, hvilket alt han havde havt i Forvaring. Han lod og deres Baade trække ud paa Söen. Lodin var ifört en Kofte og Buxer af Sælskind. Han gik da ind i Stuen, selv fjerde; han traf der ikke andre end Thormod og Bjarne. Thormod laa foran i Löibænken. Da Lodin og hans Fölgesvende kom ind i Stuen toge de fat i Thormods Födder og rykkede ham frem paa Gulvet, samt trak ham langsefter det. Da sprang Bjarne op, greb Lodin om Midten, og kastede ham haardt ned paa Gulvet, bandede dem

da havde næsten alle Folk der meget travelt, till. D, E, F; i brott, *alle (andre) Folk borte, o. s. v., G, H.* [11]) *fra* [IIII menn, *D, E, F, G, H.* [12]) ok var (lá) i síuum bekk hverr þeirra, ok töluðust svå um þvert gólf (hjalast svo við), *og enhver af dem var (laa) paa sin (een) Bænk og talte med hinanden, tvers over Gulvet, till. D, E, F, G, H, J.* [13]) *fra* [þeir drógu þá Þormóð, *till. D, E, F, G, H, J.* [14]) á bríngu sèr, *till. D, E, F, G, H, J.*

ok rekr niðr við gólfinu hart, ok bölvar[1] [þeim er þormóð drógu[2], ok bað þá láta hann lausan; [ok þeir gera svâ. Nú stendr þormóðr upp, ok mælti til Bjarna: engi tilkvâma þykkir oss Íslendíngum um slík brögð, þvíat vèr erum opt slíku vanir í skinnleikum[3]. þeir[4] gánga út, ok láta sem ekki hafi í orðit. Nú er þeir Skúfr voro albúnir til ferðar, þá gengr þorkell til skips með þeim, ok heimamenn hans[5]. þeir höfðu eina ferju[6], ok lá ein bryggja á land upp af ferjunni. Bjarni stóð hjá ferjunni[7], ok beið Skúfs, er hann hjalaði við þorkel. Loðinn var uppi skamt frá [skipinu, ok hafði af hendi greitt klæði[8] manna. þormóðr var þaðan skamt, ok er minstar vánir voro, bregðr þormóðr [höggeyxi undan skikkju sinni, ok höggr í höfut Loðini, svâ at hann fell þegar dauðr til jarðar[10]. þorkell heyrir brestinn ok lítr til, sèr hvar Loðinn var fallinn. H[...] mælir þá við sína menn, at þeir gángi ok d[...] þormóð, en þeim varð bilt. Bjarni mælti, at þ[...] móðr skyldi gánga út á skip; hann gerði sv[...] [Bjarni gekk eptir honum, ok svâ Skúfr[11]; ok e[...] þeir komu á skipit, þá heimta þeir bryggjor[...] út[12]. þorkell eggiar þá[13] atgöngu, ok vildi berj[...] ast við þá Skúf ok Bjarna, ef þeir vildi eigi þo[...] móð fram selja. Skúfr mælti þá: bráðlitit ger[...]

---

[1]) bannar, *forbyder*, *F.* [2]) *fra* [við er þeir drógu þorm[...] *G, H.* [3]) úti á Íslandi, *till. F.* [4]) Loðinn, *till. F.* [5]) gang[...] þeir menn á skip út, er fara skyldu, *de Mænd gaae ud paa Baa*[...] *dene, som skulde reise, till. D, E, F, G, H, J.* [6]) skútu, *Skude*[...]

som trak Thormod og sagde at de skulde löslade ham, hvilket de ogsaa gjorde. Thormod stod da op, og sagde til Bjarne: Vi Islændere bryde os kun lidet om slige Puds, fordi vi-tit have prövet sligt i Skindlege[39]. De gik ud, og lode som intet usædvanligt havde tildraget sig. Da nu Skuf og hans Reisefæller havde gjort sig færdige til Afreisen, fulgte Thorkel og hans Huusfolk dem til Skibs. De havde en Færge, som stod i Forbindelse med Landet ved en Brygge. Bjarne stod ved Færgen, og ventede efter Skuf, som havde en Samtale med Thorkel. Lodin stod, i Land, kort fra Baaden, og havde afhændet Folks Klæder. Thormod var i Nærheden, og da man mindst formodede det, svang han en Öxe, som han havde skjult under Kappen, og hug Lodin saaledes i Hovedet, at han strax faldt död til Jorden. Thorkel hörte Knaldet, og saae snart at Lodin var falden. Han sagde da til sine Mænd at de skulde anfalde Thormod og ombringe ham, men de bleve forbausede. Bjarne sagde at Thormod skulde gaae ombord i Baaden, hvilket han ogsaa gjorde. Bjarne gik efter ham og Skuf ligeledes, men da de kom ud paa Færgen, rykkede de Bryggen ud til sig. Thorkel opfordrede sine Folk til Angreb, og agtede at slaaes med Skuf og hans Fölge, hvis de ikke vilde udlevere Thormod til ham. Skuf sagde da: Du ta-

---

M. 7) bryggjusporðinum, *Brohovedet*, *D*, *E*, *G*; *H*, *J*, *K*, *M*. 8) farángr, *Reisetöi*, *D*, *E*, *F*. 9) *fra* [*udel.* *G*, *H*. 10) *fra* [sverði (*udel.*, *G*) ok höggr Loðin, banahögg, *D*, *E*, *F*, *G*, *H*, *J*. 11) *fra* [*udel.* *F*. 12) at sèr, *J*. 13) sina menn, *till.* *D*, *E*, *F*, *G*.

þú at þetta, þorkell bóndi[1], ef þú vill drepa þormóð, heimamann þinn, en hirðmann ok skáld Ólafs konúngs, mun yðr maðrinn dýrkeyptr verða, ef Ólafr konúngr spyrr at þèr látit drepa hann, allra helzt er hann hafði selt hann þèr til trausts[2], ef hann þyrfti nokkurs við; sýnist þat í þessu máli sem opt, at reiðin lítr eigi hit sanna; nú viljum vèr bjóða yðr fèbætr[3] fyri þormóð um víg þetta [ok vansa þann er yðr hefir gjörr verit í víginu[4]. Nú af þessum orðum Skúfs þá sefast þorkell; áttu þá margir hlut í um sættir þeirra; [fór þat ok fram at Skúfr hannsalaði þorkatli sjálfdæmi[5] fyri víg Loðins; fór þormóðr þá [til vistar[6] á Stokkanes[7].

Víg þorgríms trölla[8].

Egill hèt húskall þeirra Skúfs[9], hann var mikill maðr vexti ok sterkr, ljótr yfirlits[10], úfimr ok úvitr; hann [átti kenníngarnafn, ok[11] var kallaðr Fífl-Egill. þormóðr var löngum[12] úkátr. [þeir spurðu þormóð eptir, Bjarni ok Skúfr[13], ef þeir mætti nokkut bætr ráða á hljóðleikum hans. þormóðr svarar: þat vilda ek at þit fengit mèr

---

[1]) *udel. D-G, H, J.* [2]) handa ok til skjóls, *D, E, F;* ok halds *till. G, H, J.* [3]) fè, *G, H;* sjálfdæmi, *D, E, F.* [4]) *fra [* þvilíkt sem þèr vilit gera, *saa meget som I vil bestemme, G, H;* en þormóð munum vær eigi láta, meðan vær stöndum uppi, *men Thormod ville vi ikke give slip paa, saalænge vi selv staae, till. D, E, F, J.* [5]) *fra [* handsalaði þorkell grið ok frið, en þeir Skúfr fè slikt, sem þorkell vildi gera, *G, H.* [6]) at vistafari, *D, E, F;* með þeim Skúfi ok Bjarna (til þeirra S. ok B.), *till. D, E, F, G, H, J.*

ger dig vel heftig af denne Sag, Thorkel Bonde, hvis du vil skille Thormod, som er din Gjæst, men Kong Olafs Hirdmand og Skjald, ved Livet, og han vil vistnok blive eder dyrekjöbt nok, hvis Kong Olaf spörger at I lade ham dræbe, især da han havde anfortroet ham til din Hjelp og Beskjærmelse, hvis han skulde behöve det. Det viser sig da, som tit ellers, i denne Sag, at Vreden seer ikke det Rigtige. Nu ville vi, paa Thormods Vegne, byde eder Pengeböder for dette Drab, og for den Skade, som er blevet tilföiet eder derved. Thorkels Hidsighed sagtnedes ved Skufs Forestillinger, og mange deeltoge da tillige i hans Forsög at stifte Forlig mellem dem; det gik da virkelig for sig at Skuf overlod til Thorkel selv at bestemme Boden for Lodins Drab. Thormod begav sig da til Stokkanes, og tog sit Ophold der.

Thorgrim Trolles Drab.

Een af Skufs og Bjarnes Huskarle hed Egil. Han var stor af Væxt, stærk, men styg af Udseende, klodset og uforstandig, hvorfor man havde givet ham Ögenavn af Tosse-Egil. Thormod var ofte sörgmodig. Bjarne og Skuf spurgte ham, om de ikke paa nogen Maade kunde raade Bod paa hans Kummer. Thormod svarede: Det er mit Önske at I overlader

7) ok var með þeim þat er eptir var vetrarins, *og var hos dem Resten af Vinteren, till. D,E,J,K.* 8) *jfr. ovenf. S.* 316, *Var.* 14. 9) ok Bjarna, *till. D-E.* 10) ok óbrágðligr, *till. D, E, F, G, H.* 11) *fra [udel. G, H.* 12) óglaðr ok, *till. F.* 13) *fra [* húsböndum þótti þat mein, er hann var hljóðr, ok spurðu, *D, E, F, G, H, J.*

fylgðarmann þann er mèr fylgði, hvert er ek vilda fara[1]. Þeir sögðu svâ vera skyldu, báðu hann kjósa þann mann af húskörlum sínum sem hann vildi. Þormóðr mælti: Fífl-Egill, hann er mikill vexti ok sterkr, hann kýs ek, ok mun eigi ofhygginn[2] at gera slíkt sem fyri hann er lagt. Þeir kvoðu svâ vera skyldu. Menn undruðust þat er hann kaus Egil[3]. Bjarni smíðaði Þormóði eyxi breiða at Þormóðs fyrisögn; hún var slegin ofan [öll af[4] ok fram-til eggjar; eigi var eggvölr fyrir henni, [helztí var hún bitrlig[6]. Um sumarit[7] eptir þessa atburði fóru menn til þings í Garða í Einarsfjörð[8]. Þeir or Eiríksfirði höfðu tjaldat búðir sínar, ok var leiti á meðal ok þess er þeir höfðu tjaldat[9] or Einarsfirði. Nú er menn höfðu flestir[10] tjaldat búðir, þá var Þorgrímr eigi kominn. Litlu síðarr var sèn för hans[11]; hann hafði skrautligt [skip, ok svâ liðskost valzligr ok vel búinn[12]. Svâ var offi Þorgríms mikill...

[1]) ok gerði sá eigi annat, *og han skulde intet andet bestille*, till. *D, E, F, G, H, J.* [2]) ófvitr, *G, H, J.* [3]) nú gerðist hann fylgðarmaðr Þormóðs, *nu blev han Thormods Fölgesvend (o. s. v.)*, t. *D, E, G, H, J, K, L, M (som have end et allegorisk, uden Tvivl nyere Tillæg).* [4]) slètt, *D, E, G, H. J.* [5]) af hamri, *G, H;* o. frá h., *D, E, J.* [6]) *fra [* hún var herðugóð ok snarpegg ok seigt járn i, *den var godt hærdet og havde en skarp Eg, samt var gjort af seigt Jern;* ok segja menn þær veggslegnar, *og dem kalder man kileslagne (hamrede med — eller som Kiler?), till. J, K, L;* ok kalla menn þær axir vígslögar, *og det Slags Öxer kalder man Drabslagersker, D, E, F, G, H, M; herfra mangler eet eller flere Blade i H.* [7]) vorit, *Foraaret, D, E, F.* [8]) þat er i Eiríksfirði, ok höfðu allir saman búðir, *det er i Eriksfjorden, og havde de*

mig een Fölgesvend, som kunde fölge mig overalt, hvor jeg saa end vilde begive mig hen. De svarede at de gjerne vilde det, og bade ham selv vælge den Mand blandt deres Huskarle som han önskede. Thormod sagde: Tosse-Egil her er stærk og stor af Væxt; ham vælger jeg, og han vil vist ikke blive for klog til at udrette det som bliver ham befalet. De svarede at det skulde saa være. Folk undredes over det, at han just skulde vælge Egil til sin Fölgesvend. Bjarne smedede for Thormod, efter hans Anviisning, en bred Öxe; ovenfra lige til Eggen var den slaaet lige; dens Eg var ikke i mindste Maade afrundet, men var dog særdeles skarp. Den næste Sommer efter disse Tildragelser toge Folk til Thinget ved Garde i Einarsfjorden. De fra Eriksfjorden havde indrettet deres Teltboder paa et Sted, hvor en lille Bakke laa mellem det og den Plads, hvor Einarsfjordens Beboere havde opslaaet deres Telte[40]. Da de fleste havde teltet over deres Thingboder var Thorgrim ikke kommen. Kort efter saae man hans Tog. Han havde et prægtigt Skib og hans krigeriske Fölge var ligesaa udsögt og vel udrustet. Thorgrims Overmod var saa stort, at Folk neppe torde

alle Boder sammen (i Fælleskab), t. D,E,F (aabenbart urigtig) skal vel være: þeir or Eiriksfirði höfðu *o. s. v.* [9]) búðir, *F.* [10]) *udel. D, E.* [11]) ok var hon auðkend, því at, *og den var let at kjende, fordi, till. F.* [12]) *fra* [lið ok svå skip, ok skipat (skorat, skarat) meðal stafna skrautligum skjöldum, þar voru ok mörg spjót á skipi, *Fölge og ligeledes Skib, og dette var, mellem Stavnene, besat med prægtige Skjolde; der vare og mange Spyd paa Skibet, D, E, F, G.*

menn þorðu varla at mæla við hann[1]. Veiðarfæri höfðu þeir Grænlendíngar jafnan á skipi sínu. Nú er skip þorgríms rendi at landi, þá gengu menn til strandar, at sjá skraut[2] þeirra ok vápnabúnað[3]. þormóðr var þar viðstaddr, ok tók upp selskutil einn, er þeir höfðu á land kastat, ok lit: á; einn förunautr þorgríms[4] tekr til skutilsins, ok mælti: lumi af skytlinum[5], maðr, segir hann, þvíi þèr mun til lítils koma, þóttú haldir á, ok þat ætla ek at þú munir lítt kunna at beita skutlinum. Hann svarar [svâ: úvíst þikki mèr hvárt þú beitir betr[6] (en) ek; ifalaust mun þat, sagði hinn. þá kvað þormóðr vísu þessa:

Betr lèz beita skutli,
baldr hælir því skjaldar,
þollr hleypr hart um hellur,
hlunnjóts[7], enn vær kunnum[8];
gjörr man[9] ek hitt hve[10] harri
hugdýrstr skipar fýstum[11],
veitti oss, sá er átti
ormstorg[12], í skjaldborgu.

þormóðr gengr þá heim til búðar [þorgríms. Hann lætr þá tjalda búð sína[13] með miklum

[1]) jöfnum orðum, eðr við frændr hans, *jævne (almindeligt) Ord, eller til hans Frænder, till. D,E,F,G.* [2]) skart, *F.* [3]) þeir ryðja skipit ok kasta á land veiðarfærum, sem á skipinu voru, *de som vare paa Fartöiet udlossede det og kastede Fangeredskaberne paa Land, till. F.* [4]) gengr á land, *gaaer i Land, till. F.* [5]) skutlinum, *de övrige.* [6]) *fra* [lízt þèr svâ, fèlagi! já, segir sá, lízt mèr víst at þú munt lítt kunna at beita. þormóðr mælti: hvárt muntu betr kunna at beita, *D, E, F, G.* [7]) hlunnrjóðs, *D, E, F, G.*

tale til ham. Grönlænderne pleiede stedse at have Redskaber til Jagt og Fiskeri ombord paa deres Fartöier. Da nu Thorgrims Skib kom til Landet, gik Folk ned til Strandbredden, for at see hans og Fölges Pragt og Vaabenrustning. Thormod var ogsaa nærværende der. Han tog op en Sælhunde-Harpun, som de havde kastet paa Land, og betragtede den, men een af Thorgrims Fölgesvende greb Harpunen og sagde: Giv kun slip paa den, Menneske! thi det vil kun nytte dig lidet at du holder den i Haanden, og det er min Mening at du forstaaer dig ikke synderlig paa dens Jagtbrug[41]. Han svarede: Jeg anseer det for uvist, om du forstaaer dig bedre paa Skytteriet end jeg. Det er dog vist upaatvivleligt, svarede den anden. Thormod kvad da en Vise:

Han som kan hurtig löbe
paa Klipper, lystig praler:
at han Harpunen bedre
end vi forstaae, kan svinge;
Vistnok jeg vel det mindes
at ædelsindet Fyrste
os, som han Guld har givet,
en Skjoldborg tit lod danne.

Thormod gik derfra til Thorgrims Bod. Den blev beklædt med herlige Tapetserier, og alt der indrettet

---

[8]) kunna, *D, E, J, K.* [9]) veit, *F.* [10]) hverjum, *D, E, J.* [11]) fyrstum, *D,E,G,J,K.* [12]) ormstorgs, *D,E,F.* [13]) *fra* [sinnar eptir þat. Þeir förunautar Þorgríms tjalda þá búð hans, *til sin Bod (Telt); Thorgrims Ledsagere indrettede da Thorgrims Teltsal, D, E.*

sóma[1] ok búast um vel. þat barst at einn góðan veðrdag á þínginu at allir menn voro gengnir brott frá búð þeirra Skúfs ok Bjarna nema þormóðr; hann lá heima í búð[2] ok svaf, hann hafði breitt á sik feld tvíloðinn er hann átti; feldrinn var öðrumegin svartr, en öðrumegin hvítr. Nú er þormóðr hafði sofit nokkura stund, þá vaknar hann ok sèr at allir menn voro í brotto[3]; hann undraðist þat, því at þá var mart manna í búðinni, er hann sofnaði, ok í því kemr Egill farandi í búðina, ok mælti: of fjarri ertu mikilli skemtan. þormóðr spurði: hvaðan komtu at, eða hvat er nú [í leikum[4] til skemtanar. Egill svarar: ek var at búð þorgríms Einarssonar[5], ok þar er [nú mestr[6] hluti þíngheimsins. þormóðr spurði: hvat er þar til skemtanar? Egill mælti: þorgrímr segir þar sögu. þormóðr mælti: frá hverjum er saga sú er hann segir? Egill svarar: eigi veit ek gjörla, frá hverjum sagan er, en hitt veit ek at hann segir vel frá ok skemtiliga, ok er stóll settr undir hann úti hjá búðinni, ok sitja menn þar umhverfis, ok hlýða til sögunnar. þormóðr mælti: kunna muntu nokkurn mann at nefna, þann sem í er sögunni, allrahelzt er þú segir svâ mikit [gaman sè at[7]. Egill mælti: þorgeirr nokkurr var mikill kappi í sögunni, ok svâ virðist

[1]) snotrleik, *Zirlighed*, *D, E, G, J*; snöfrleik, *Hurtighed*, *F.* [2]) húðfati sínu, *D, E, F, G, J, K, L, M.* [3]) or búðinni, nema hann einn, *till. F.* [4]) *udel. F.* [5]) trölla, *F.* [6]) mikill, *F.* [7]) *saal. D, E, F, J*; frá, *A.*

paa det bedste[42]. Det hændte sig paa Thinget, en Dag, da Veiret var smukt, at alle Folk vare gaaede bort fra Skufs og Bjarnes Bod undtagen Thormod allene; han laae hjemme i Boden og sov; over sig havde han bredt en dobbelt Pelts, hvor det laadne vendte ud til begge Sider; paa den ene var den sort, men hvid paa den anden. Da Thormod havde sovet en Stund, vaagner han og seer at alle Mennesker ere borte. Han undredes derover, thi förend han var sovet ind, havde mange Folk været der. I det samme kom Egil farende ind i Boden og sagde: Du er alt for langt borte fra et herligt Tidsfordriv. Thormod spurgte: Hvorfra kommer du, eller hvilke Lege har man nu til at forlyste sig med? Egil svarede: Jeg var ved Thorgrim Einarsöns Bod, og der erFleerheden af Thingfolket forsamlet. Thormod spurgte: Hvilket Tidsfordriv har man der? Egil svarede: Thorgrim foredrager der en Fortælling, Thormod spurgte: Om hvem handler den Fortælling. Egil svarede: Jeg veed ikke rigtig om hvem den egentlig handler, men det veed jeg, at han fortæller vel og fornöielig, og man har sat en Stol under ham ved Boden, men Folk sidde rundt omkring og lytte til Fortællingen. Thormod sagde: Du kan vel huske een eller anden Mand, som nævnes i denne Saga, allerhelst da du selv siger at den er saa morsom. Egil svarede: En vis Thorgeir omtaltes i Sagaen som en stor Helt, og det forekommer mig at Thorgrim selv ogsaa omhandles i den, og har gaaet heel drabelig

mèr sem [hann Þorgrímr[1] mundi verit hafa nokkut við söguna, ok gengit mjök vel fram sem líkligt er[2]; vilda ek at þú gengir þángat, ok hlýddir til skemtanar. Vera má þat, sagði Þormóðr; rís hann nú upp, ok tekr yfir sik feld sinn, ok snýr út hinu svarta á feldinum; hann tekr öxi sína í hönd sèr, ok setr hött[3] á höfut sèr, gengr til búðar Þorgríms, ok Egill með honum, nema þeir stað [undir búðar vegginum[4], ok hlýðast þaðan um, ok mátti þaðan eigi gerla heyra þat er sagt var. Veðr hafði á verit bjart ok sólskin mikit; en er [Þormóðr var kominn[5] undir búðina, þá tók veðrið at þykkna. Þormóðr gerði ýmist at hann horfði í himininn upp, eða niðr í jörðina [fyri sik[6]. Egill mælti: hví lætr þú[7] þann veg? Þormóðr svarar: þanninn er himininn [í at sjá[8] [ok svâ jörðin[9], sem [þá er vâbrestir verða[10]. Egill mælti: fyrir hverju er vant at verða vâbrestir? Þormóðr svarar: fyri tíðindum verða vâbrestir ávalt[11]; nú ef svâ kann at berast, at þú heyrir vâbrestinn, þá forða þú þèr sem þú mátt, ok hlaup heim til búðar sem skjótast, ok gæt þín þar. Nú er þeir hjalast þetta við, þá gerir a skúr mikla ok [mikit vâtviðri[12], hlaupa menn í brott[13] hverr til sinnar búðar, þvíat menn höfðu ekki við vatni[14] búizt. Sumir fóru inn í búð Þor-

[1]) Þorgrimr, *saal. E, G, J, K, L, M;* Þg, *D;* Þorgeirr, *Tr.* [2]) ok þat hygg ek at hann bæri af honum, *og det troer jeg, at han overvandt ham (Thorgeir), till. G.* [3]) hatt, *D, G, J.* [4]) gaflaðinu, *Gavl, D, J, K, L, M;* gafhlaðinu, *F; fra [* við búar gaflinn, *G.*

frem, som man nok kunde formode; gid du selv vilde gaae derben og höre det Morskab. Det kan nok skee, svarede Thormod; han stod op, kastede Peltsen over sig, og lod det Sorte vende ud; han tog sin Öxe i Haanden, satte en Hat paa sit Hoved, og gik derpaa til Thorgrims Bod, tilligemed Egil; de standsede ved Bodens Væg, og lyttede derfra til Fortællingen, men de kunde dog ikke höre den ret tydelig. Veiret havde været klart med stærk Solskin, men da Thormod kom til Boden, begyndte Luften at tykne. Thormod afvexlede da med snart at stirre höit op mod Himmelen og snart dybt ned paa Jorden lige for sine Födder. Egil spurgte: hvorfor skaber du dig saaledes? Thormod svarede: Baade Himmelen og Jorden have nu det Udseende, hvilket de pleie at faa kort förend Skadeknald[43] indtræffe. Egil svarede: Hvad pleie slige Skadeknald at betyde? Thormod svarede: De pleie stedse at forkynde mærkelige Begivenheder, og naar du hörer Skadeknaldet, maa du söge at undflye og löbe som snarest hjem til vor Bod, og hytte dig der. I det de talte saaledes sammen, kom en Byge over dem med stærk Skylleregn, og Folk ilede bort, hver til sin Bod, fordi man ikke havde beredt sig paa noget Regnveir. Nogle gik ind i Thorgrims Bod, saa at der blev megen

---

[5]) *fra [* þeir þg (þm) komu, *F.* [6]) *udel. F.* [7]) þèr á, *till. F.* [8]) *fra [* ísiónar, *F.* [9]) *udel. F, D.* [10]) vant er þá er vobrestrinn verðr, *F.* [11]) of allt, *F.* [12]) *fra [* vatnfall, *G;* viðri, *F.* [13]) frá sögunni, *fra Fortællingen, till. D, E, F.* [14]) vætunni, *D, E, J;* vætu, *G;* vætum, *F.*

gríms, ok var mikil þröng í búðardurunum[1]
[þorgrímr sat eptir á stólinum, ok beið ef nokku
ryddist[2] í búðardurunum[3]. þormóðr mælti þ
við Egil: bíð þú hèr, en ek mun gánga fram
fyrir búðina ok vita hvat þar sè til tíðinda, en e
þú heyrir vâbrestinn, þá hlaup þú heim til bú
sem skjótast. Nú gengr þormóðr fram fyri búð
ok þar at sem þorgrímr sat. Hann mælti: hv
sögu var þat er þú sagðir áðan? þorgrímr sv
ar: eigi [getr þat í fám orðum sagt[4], stórmer
þeirrar sögu, eða hvert er nafn þitt? Hann sv
ar: Útryggr[5] heiti ek. Hvers son ertu? sa
þorgrímr. Ek em Tortryggsson[6]. þá vildi þo
grímr upp rísa af stólinum. þormóðr höggr
í höfut honum, ok klýfr hann í herðar niðr, b
síðan öxinni undir feld sinn, ok sezt undir herð
þorgrími, ok kallar: fari þèr híngat, á er unni
þorgrími. Nú snúast [margir þángat[8], ok sjá
verkann. þeir frètta hvat hann veit til þess m
er á þorgrími vann. þormóðr svarar: hèr sa
hann fyri skemstu, en ek hljóp þegar un
[herðar þorgríms[9], er áverkinn var orðinn, sá
þá eigi hvert sá fór[10], er á hafði unnit. Nú ta
hèr nokkurir til ok styðì þorgrím, en sumir fa
at leita þess sem á honum hefir unnit. þá settu

---

[1]) horfðu allir menn at búðinni, *alle Folk saae (eller stimle*
hen til Boden, till. D, E, F. [2]) rýmðist, *F.* [3]) *fra [udel. G,*
[4]) *fra [* má ek þèr þat í fám orðum segja, *E, E, F, G, J.* [5]) V
fúss, *D, E, F, J, K, L, M.* [6]) Otryggsson, *D, E, F, G, J, K, L,*

Trængsel ved Indgangen. Thorgrim blev tilbage paa Stolen, og ventede paa at Folkestimmelen ved Bodens Dör skulde formindskes noget. Thormod sagde da til Egil: Bi du kun her, men jeg vil gaae frem for Boden og see hvad der gaaer for sig, men hvis du hörer Skadeknaldet, saa maa du löbe hjem til Boden saa hurtig som muligt. Thormod gik da frem for Boden til det Sted hvor Thorgrim sad, og spurgte: Hvad var det for en Saga, som du fortalte för? Thorgrim svarede: De Heltegjerninger, som indeholdes i den Saga, kunne ikke lade sig fortælle med faa Ord, — men hvad er vel dit Navn? Han svarede: Jeg hedder Utryg[44]. Hvis Sön er du? spurgte Thorgrim. Jeg er Tortrygs[45] Sön. Da vilde Thorgrim reise sig op af Stolen; Thormod hug da (med Öxen) lige i hans Hoved, og klövede det ned til Skulderen, men strax derpaa skjulte han Öxen under sin Pelts, og satte sig ned, lagde Thorgrims Skuldre i sit Skjöd og raabte i det samme: Kommer hid; Thorgrim er bleven farlig saaret. Da vendte mange sig didhen, og saae Saaret. De spurgte Thormod, om han vidste, hvem der havde anfaldet Thorgrim. Han svarede: Jeg saae ham ganske nylig; jeg löb hen og satte mig under Thorgrims Skuldre, da Gjerningen var skeet, men jeg saae ikke, hvor den blev af som havde begaaet den. Da satte andre sig hen under Thorgrims Skuldre, men Thormod gik bort;

[7]) honum, *D.* [8]) menn í búðardyrnar, *D;* búðardyrunum, *E F, J.* [9]) höfut honum, *D, E, F.* [10]) héðan, *till. F.*

þeir undir herðar[1] þorgrími, en[2] þormóðr fór brott. Hann gengr þá fram með sjónum fyri ne nakkvart; hann snýr þá feldinum, ok lèt þá horf út hit hvíta. En er Egill heyrir brestinn, e þormóðr vann á þorgrími, hljóp hann þá bein til búðar Skúfs. Menn geta at líta[3], hvar mað hljóp, ok ætluðu at sá mundi valda áverkum v þorgrím. Egill varð stórum hræddr, er hann s mannaför eptir sèr ok með vâpnum; ok er hann var handtekinn, þá skalf á honum leggr ok lið sakir hræðslu[4]; en þegar er þeir kendu Egil[5], þ þóttust þeir vita at hann mundi eigi hafa unnit at þorgrími[6]; rann hræðsla af honum sem hit af járni. Nú fara þeir í búðirnar, ok leita manns ins[7], ok finna eigi[8]. þeir fara [í strá[9] fram til sjóvarins, ok fram fyri nesit, þat sem fram gekk í sjóinn. þar mæta þeir manni í hvítum feld ok spyrja hann at nafni. Hann nefndist Vígfús

[1]) höfut, *D, E, F,* [2]) sumir fóru at leita vegandans, en, *nogle toge afsted, for at opsöge Drabsmanden, men, till. D, F, G, J.* þeir er í leitinni voru, *till. F.* [4]) *Her fölger et (nyere) Tillæg i D, E, J, L, M, som ikke kommer Fortællingen ved.* [5]) manninn hverr var, *F, G, H; her begynder atter Texten i H.* [6]) því at hann var engi (áræðis *udel. F*) maðr, *da han ikke var nogen Vovehals,* *till. D, E, F, J;* styrjaldarmaðr, *Fredsforstyrrer, G, H, J;* bárad-amaðr, *J,* [7]) vegandans, *D, E, F.* [8]) um hræzlu Egils var þetta kveðit:

Hræddr mjök, (*udel. F*) var hinn er meiddi
björ aldrigi sviptr tjalda,
skulfu síðan skúfs (skips, *F*) í álfi
skjótlyndum meðal hauss (hárs, *F*) ok fóta
bæði tennr, bein ok æðar,

han gik derefter fremad langs med Strandbredden forbi en Huk; der vendte han Peltsen om, og lod da det Hvide vende ud. Da Egil havde hört Knaldet, i det Thormod hug til Thorgrim, löb han hjemad til Skufs Bod. Folk saae, hvor en Mand löb, og tænkte at han var den som havde saaret Thorgrim. Egil blev meget forskrækket, da han saae at mange Folk forfulgte ham, tildeels bevæbnede, og da de grebe ham, rystede hans Been af Frygt[46], men da de kjendte Egil, kunde de nok vide, at det ikke var ham som havde overfaldet Thorgrim; da forsvandt hans Frygt som Ildrödmen af det hedede Jern. De, som havde forfulgt ham, begave sig da til Boderne, for at opsöge Drabsmanden, men fandt ham ikke. De spredtes da ad langs med Sökanten, og frem for det Næs som der strakte sig ud i Söen. Der traf de en Mand i en hvid Pelts, og spurgte om hans Navn. Han kaldte sig Vigfus[47]. De spurgte, hvorhen han

brann vitskunnor hverfi þannig
firna hart, sem eldr á arni,
ærslamikil var þessi hræðsla.

ɔ: *Om Egils Forskrækkelse blev dette digtet:*
Teltes Svinger, han som aldrig
slöved Sværdet, blev forfærdet,
da i hidsig Qvasteförer
bæved, mellem Fod og Isse,
baade Tænder, Been og Aarer,
Viisdomskredsen stod i Lue,
som om Ild paa Arnen blussed;
Galskab denne Frygt ledsaged.

till. D, E, F, J, K, L, M. [9]) *udel. de övrige.* [10]) Tortryggr *(og senere), D, F, J, K,*

þeir spurðu, hvert hann ætlaði at fara. Hann svarar: ek leita þess manns er á þorgrími hefi unnit; þeir gengust at móti, ok fóro hvârirtveggju [hart mjök[1], skilr nú skjótt með þeim[2]. þeir Skúfr ok Bjarni sakna þormóðs, ok þykkir þeim eigi örvænt, at hann muni vera valdr áverkans þvíat Skúfr hafði heyrt í Noregi konúngs átekjur um hefnd eptir þorgeir Hávarsson. Nú er af liðit hit mesta hlaupit mannanna[4], þá tóku þeir Skúfr ok Bjarni bát einn á laun, ok lètu í nokkurar vistir. þeir rèru fram fyri nesit, þvíat sagt var at þar hefði sèzt maðr í hvítum feldi, sá er nefndist Vígfúss[5]. En er þeir koma fyri nesit, þá sá þeir, hvar þormóðr var[6], reyru þeir þá at landi, ok mæla at þormóðr skúli gánga á skipit út: hann gerði svâ. þeir spyrja, hvârt hann hefði unnit á þorgrími. Hann kvað þat satt vera. þeir spurðu hann tíðinda, eða hversu mikill vera mundi áverkinn. þormóðr kvað þá visu:

[Örvendr trez[7] undir,
opt, finnumst[8] þat[9], minni,
öll er [fremd of[10] fallin
fjörnepps í strá greppi,
ef hreggboða[11] höggit
hefi[12] vart í skör svarta,

[1]) snúðigt, *D, E, G, H, J, F.* [2]) ok fór þormóðr leiðar *sinnar, till. F.* [3]) orð, *G, H.* [4]) þeirra manna er leituðu vegandans, *F.* [5]) Tortryggr, *D, F, J, K, L, M.* [6]) sat, *sad, D, J, F.* [7]) Aurvendis rèðst, *D, E, F*; Avrvendi trezt, *G, H*; trazt, *J.* [8]) finnast,

agtede at gaae. Han svarede at han sögte om den Mand som havde saaret Thorgrim. De toge da en lige modsat Retning, og begge Partier gik meget stærkt til, saa at de snart skiltes fra hinanden. — Skuf og Bjarne savnede Thormod, og havde nogen Formodning om, at det var ham som havde gjort sig skyldig i Overfaldet, thi Skuf havde hört i Norge, hvad Kongen havde ladet sig forlyde med, at han nok önskede, at Thorgeir Havarsöns Död blev hævnet. Da Drabsmandens ivrigste Eftersögelse af de Forfölgende var aftaget, toge Skuf og Bjarne hemmelig en Baad, og bare endeel Födemidler ud paa den. De roede siden frem for Næsset, fordi man sagde at en Mand i hvid Pelts, som kaldte sig Vigfus, havde ladet sig see der. Da de kom frem for Næsset, saae de hvor Thormod var, roede til Landet og sagde at han skulde gaae ud paa Fartöiet, hvilket han og gjorde. De spurgte, om han havde saaret Thorgrim; han tilstod at det var sandt. De spurgte ham, hvorledes det var gaaet til, eller hvor stort Saaret var. Thormod kvad da denne Vise:

Keithaandet Mand, — jeg mærked, —
tit mindre Saar forvoldte,
nu med den Store styrted
i Stöv hans Pragt og Vælde;
sortlokket Hövdings Hoved,
med Lempe knap, jeg rammed,

J. [9]) þess, *D.* [10]) frendum, *H;* fremdum, *H (rettet).* [11]) *saal. D, G;* hergboða, *A.* [12]) hefig, *F.*

naddaborðs því at nirði[1]
nettíngs[2] bana vættag[3].

Vera má, segir þormóðr, at eigi hafi mikit[4] orðit höggit, þvíat [örvendr maðr hjó[5], en því hjó ek eigi fleiri, at ek hugða at þetta skyldi at fullu vinna. Skúfr mælti: þá gæfu hafðir þú á, er þeir kendu þik eigi, er þú sazt undir [höfði honum[6] þorgrími, [eða þá er þeir fundu þik uppi á nesinu[7]. þá kvað þormóðr vísu:

Undr er hví eigi kendu
elbörvar[8] mik gjörva
stáls [hefi ek mark[9] á máli[10],[1]
mart [í[11] skopt hit[12] svarta;[1]
burguz[13] lángs[14], þvíat lengra
líf var mèr[15] skapat, drífu
[þremja linds[16] [en þollum[17]
þeim aldrtila[18] seima.

Auðkendr maðr em ek, segir þormóðr, svartr maðr ok hrokkinhærðr ok málhaltr, en ek var eigi í þessu sinni feigr, ok má vera at ek hafi til nokkurs undan farit, ok lúti enn fyrri í gras

---

[1]) virðir, *G, H*; nyrðinn, *J.* [2]) nættings, *F, G, H, M*; nætting, *J.* [3]) veittak, *D*; vættag, *E, F*; vætteg, *J.* [4]) nógt, *tilstrækkeligt, F.* [5]) smá verða jafnan örvendra manna högg, *keithaandede Mænds Hug blive gjerne ringe, F, D, J, K, L, M*; ek em maðr örvendr, síðan ek varð fyrir áverka á Islandi út, *jeg er en keithaandet Mand fra den Tid jeg kom saaledes til Skade i Island. G, H.* [6]) herðum, *D, E, F.* [7]) *udel. D, E, J*; eðr fundu þeir þik eigi hèr á nesinu, *eller traf de dig ikke her paa Næsset?, G, H.* [8]) álmbörvar, *D, G, H.* [9]) ber ek mart, *D, E, F.* [10]) mæli, *J, L.*

og med det Hug jeg Helten
til Graven sende vilde.

Vel kan det være, siger Thormod, at Hugget ikke er blevet svært, fordi det kom fra en keithaandet Mand[48], men jeg lod dog ikke flere fölge derpaa, fordi jeg tænkte at det vilde nok blive tilstrækkeligt. Skuf sagde: Du havde Lykken med dig, at de ikke skulde kjende dig, da du sad med Thorgrims Hoved paa Skjödet, og ligeledes den Gang, da de traf dig oppe paa Hukken. Da kvad Thormod en Vise:

Det Under var, at ikke
de Folk mig kjende skulde,
vist har jeg Mærker mange:
det sorte Haar og Mælet.
Mig Skjæbnen vel beskjærmed
i Faren, og jeg haaber,
mit Liv skal længre vorde
men kort de Fjenders Alder.

Vistnok er jeg let at kjende, siger Thormod, en Mand med sort og kröllet Haar, som har et stammende Mæle; men denne Gang var Döden mig ikke bestemt, og det kan være at jeg ikke er undsluppet for ingen Ting, og at nogle af Thorgrims Frænder skulle för bide i Græsset end jeg[49]. Bjarne sagde

---

M. 11) um, *D, E, F;* ok, *G, H.* 12) *fra* [umskiptið, *J, L.* 13) björgunst, *J, L;* björg vinst, *M;* birgunz, *D;* birgjunst, *E;* byrgumz, *H;* birgjumzst, *F;* burgumz, *G.* 14) lángt, *D, E, F, G.* 15) tý, *E, F.* 16) svells, *G; fra* [þrenna svells, *H;* þrenna þolls, *D, F, E.* 17) *fra* [er (æ, *E*) þolli, *D, E, G, H.* 18) aldrtili, *D, E, H, J, L, M;* aldri til, *G.*

nokkurir frændr Þorgríms en ek[1]. Bjarni mælti þá: þú munt [nú vera láta svâ búit[2] um hefndir eptir Þorgeir, ok hefir þú, þó [leyst þínar hendr[3]. Þá kvað Þormóðr vísu:

Mátka[4] ek hefnð, en hrafni,
hríngs, fèkk ek bráð[5] á þíngi
baldrs[6] lèt ek vígi valdit
varga flets[7] við marga;
[meirr hefni þó þeirra
Þorgeirs vinir fleiri,
gnýþolli lèt ek gjalla,
gjört hefi ek fyri [mik svartan[8].

Svâ sýnist mèr, segir Bjarni, sem þú þurfir ei meira at gera um hefndina eptir Þorgeir, þvíat mikit stórvirki hefir þú gert, einn útlendr maðr ok einmani, sem þú ert hèr, drepit þann höfðíngja sem [annarr er mestr (á) öllu[9] Grænlandi; ok

[1]) *fra [udel. D, E, F, J, K, L, M, som have i dets Sted:* Skúfr mælti: svâ má vera, en hvört var Falgeir þar hjá, Þórdísar kappinn (mesti, *till. J, K*)? Þormóðr svarar: þar var hann. Skúfr mælti: þó mundi hann nú óðr verða við víg Þorgríms frænda síns? Þormóðr kvað vísu:

Strengði þess á þíngi
þrályndr (þarflyndr, *F*) er mik fyndi,
höldr at höggva skyldi,
heit, lofgerðar veiti;
nær stóð ek randarýri,
rekkr lètz ei mik þekkja,
gott er þat at huldar hetti
hefir faldat smiðr stefja.

Skuf sagde: da er han vel bleven rasende over sin Frænde Thorgrims Drab? Thormod sang denne Vise:

da: Nu vil du vel lade det beroe herved med Hævnen efter Thorgeir, og har dog vel opfyldt dine Forpligtelser. Da kvad Thorgeir denne Vise:

End ei udföre kunde
jeg skyldig Hævn paa mange:
kun een, den höie Hövding,
paa Thinget jeg ombragde;
ham lod jeg Hugget ramme,
nu Thorgeirs andre Venner
mod hine Hævnen sende!
mit har jeg gjort, jeg sorte.

Det tykkes mig, sagde Bjarne, at du ikke behöver at udstrække din Hævn for Thorgeirs Drab videre, en saadan Stordaad som du har udfört, selv kun en udenlandsk og eenlig Mand, da du har dræbt den ene Hövding af de to, som vare de störste i hele Grönland[50], skjönt det ingenlunde er sandsynligt

---

Stivsindet Helt paa Thinget
det Löfte gav: han skulde
naar mig, Lovsanges Digter,
han traf, i Stykker klöve;
nær stod jeg Kæmpen, dog han
lod, som han ei mig kjendte,
Usynlighedens Hætte,
til Held da Skjalden dækked.

²) *fra* [láta svå standa, *G, H.* ³) *fra* [gert fyri þitt nef, þángút, *D, E, F;* þar at, *J.* ⁴) Mákkat, *G, H;* Mætta, *D, E, F.* ⁵) *saal. D, E, G, H, K, M;* brand, *A;* bragð, *F.* ⁶) hjaldrs, *D, B, F.* ⁷) *saal. D, E, F;* fleys, *J;* setvrs, *A;* skers, *G, H.* ⁸) *fra næste* [mèr svörtum; *fra næstforrige omsætte Versene i D, E, F.* ⁹) *fra* [meste var á, *D, E, F;* ríkastr var á, *G, H.*

[eigi sýnt hvar þú kemst í brott, þvíat þorgrímr á[1] marga frændr þrifliga[2] eptir, ok mikla kappsmenn[3]. Nú flytja þeir þormóð til Eiríksfjarðar[4], ok fylgja honum í helli þann er nú[5] er kallaðr þormóðshellir; sá hellir er í sæfarhömrunum, öðrumegin fjarðarins en [Stokkanes. Hamrar[6] eru upp ok niðr frá hellinum ok[7] hvârttveggja ill at fara. [þeir Skúfr ok Bjarni mæla þá við þormóð: vertu nú hèr í hellinum, en við munum koma til móts við þik, þegar lokit er þínginu[8], síðan fara þeir brott ok aptr til þíngsins. þormóðs var saknat á þínginu; þikkjast menn nú vita at hann mun vegit hafa þorgrím[9]. Böðvar ok Falgeirr bjuggu mál til á hendr þormóði, ok varð þormóðr sekr skógarmaðr um vígit. Nú er lokit var þínginu, fór hverr heim til síns heimilis. þeir Skúfr ok Bjarni komu [til fundar við þormóð, ok færðu honum vistir, ok þat annat er hann þurfti, ok sögðu honum sekt hans; mæltu at hann skyldi þar við hafast í hellinum, sögðu at hann mundi hvergi frið hafa, ef menn vissi hvar hann var, sögðust þeir mundu koma [endr ok sinnum[10] til fundar við hann[11]. [Fyri hellisdyr

---

[1]) átti, *F.* [2]) fráliga, *D.* [3]) *fra* [mun mikill reki at görr um eptirleit, *og Forfölgelsen vil blive foretaget med megen Iver, till. G;* þormóðr svarar: eigi má þat víst vita enn, hverjum feigð er næst, *endnu kan man ikke vide for vist, hvem Döden er nærmest, till. F, D, J.* [4]) *saaledes de övrige;* Einarsfjarðar *ved en Skrivfeil, A.* [5]) *udel. D, E;* síðan, *J, K, M.* [6]) *Stokkanes* öðrumegin; hamrar, *Stokkanes paa den anden Side; steile Klip-*

at du kan slippe herfra, thi Thorgrim har mange efterlevende Frænder, som baade ere formuende og meget ivrige. De förte Thormod med sig til Eriksfjorden, og fulgte ham til en Klippehule, som nu kaldes Thormods Hule; den ligger lige ved Sökanten, i en Klint paa en Side af Fjorden, lige over for Stokkanes. Over og under Hulen ere Klipperne meget steile, og meget vanskelige at bestige. Skuf og Bjarne sagde da til Thormod: Du maa blive her i Hulen, men vi skulle komme til dig, saasnart Thinget er hævet. De toge derpaa tilbage til Thinget. Man savnede Thormod der, og Folk antoge det for vist, at han havde ombragt Thorgrim. Bödvar og Falgeir anlagde Sögsmaal for Drabet, mod Thormod, som og blev dömt til Fredlösheds Straf. Da Thinget derefter blev hævet, tog enhver derfra til sit Hjem. Skuf og Bjarne begave sig til Thormod, og bragde ham Levnetsmidler og hvad andet han behövede, samt fortalte ham den Fredlösheds-Dom, som var gaaet over ham, og raadte ham at have stadigt Tilhold der i Hulen, da han ellers ingensteds kunde leve i Fred, hvis Folk vidste, hvor han var at finde; dog lovede de af og til at ville besöge ham. Foran Hulens Dör var en stor Plet Jord begroet med Græs,

---

per, D, E, F, G, H, J. [7]) má klifa upp ok niðr, ok var þó, *man kan klavre op og ned men begge Dele, till. D, E, F, G, J.* [8]) *fra [udel. D.* [9]) Þorgrímr lètst þegar eptir áverkann, *Thorgrim döde strax efter at han havde faaet Hugget, till. D, E;* Þorgrímr lifði litla hríð eptir averkann, *Thorgrim levede en föie Stund efter till. G, H.* [10]) *fra förste [udel. D, E.* [11]) *fra [* jafnan, *jævnlig, F.*

unum var grastó mikil[1] ok máttu nauðuliga[2] þe menn er fyrir[3] voro hlaupa af hamrinum ok grastóna. Þormóði þótti daufligt í hellinum, þvi þar var fátt til skemtanar. Einn góðan veðrda rèðst Þormóðr brott frá hellinum; hann klifr up hamrana, ok hafði øyxi sína með sèr, ok er han er skamt kominn frá hellinum, þá mætti han manni á leið; sá var mikill vexti ok úsinniligr ljótr ok eigi góðr yfirbragðs; hann hafði yfir sè verju[5] saumaða saman af mörgum tötrum, hú var[6] feljótt[7] sem laki[8], ok höttr á upp með slíki gerð; hún var öll lúsug[9]. Þormóðr spyrr þenn mann at nafni. Hann svarar: ek heiti Oddi [Þormóðr spyrr: hvat manna ertu, Oddi? Hann svarar[10]: ek em einn göngumaðr fast[11] á fótum, ok em ek kallaðr Lúsa-Oddi, nenníngarlauss maðr ok [eigi alllýginn[13], fróðr nakkvat ok be jafnan gott af góðum mönnum, eða hvat hei þú? Þormóðr svarar: ek heiti Torráðr. Odd spurði: hvat manna ertu, Torráðr? Hann svarar ek em einn kaupmaðr[14], eða hvart viltu, Oddi eiga kaup við mik? Oddi svarar: ek hefi fát til kaupa, eða hverju viltu mik kaupa. [Þormóðr mælti[15]: ek vil kaupa at þèr yfirhöfn þá er þú átt

[1]) *udel. G; H, fra [udel. Tr.* [2]) *udel. G,H.* [3]) færir, *förlige raske, D, E, J;* vel færir, *ret förlige, F, G, H.* [4]) ósýniligr, *D, F, G, H;* ósýnilega, *E.* [5]) mjök síða, *meget sid, t. F.* [6]) margföld ok, *till. F.* [7]) margföld, *G;* forljót, *J.* [8]) bakki, ok fellr út *(formodentlig urigtigt), H.* [9]) *D, E, F, G, H, J, K, M have her atter eet af de nye overflödige Tillæg.* [10]) *fra [udel. D, E.* [11])

nen förlige Mænd kunde kun med Nöd og neppe öbe fra Klintens Spidse ned paa Græspletten. Opholdet i Hulen blev meget kjedeligt for Thormod, da der ikke kunde hittes paa meget til at fordrive Tiden med. En Dag da Veiret var smukt besluttede Thormod sig til at gaae ud af Hulen; han klavrede op paa Klinten, og havde sin Öxe med sig. Da han var kommen et kort Stykke Vei fra Hulen, mödte han en Mand paa sin Vei; han var stor af Væxt, men uhyggelig, styg og af modbydeligt Udseende; over sig havde han en Kofte, der var sammensyet af bare Pjalter, og rudret som en Ladelap[51], samt oventil forsynet med en Hætte af samme Art; den var fuld af Utöi. Thormod spurgte om Mandens Navn. Han svarede: Jeg hedder Odde. Thormod spurgte: Hvad er du for en Mand? Han svarede: Jeg er en Omlöber, rap til Beens, og man kalder mig Luse-Odde; jeg har ingen fast Tjeneste, men er ellers ingen Lögnehals og veed dog meget, samt har gjerne godt af gode Folk, men hvad hedder du? Thormod svarede: Jeg hedder Torraad[52]. Odde spurgte: Hvad er du for en Mand? Torraad! Han svarede; Jeg er Kjöbmand, og vil du Odde handle med mig? Odde svarede: Jeg har ikke meget til at drive Handel med, men hvorom vil du vel handle? Thormod sagde: Jeg vil kjöbe af dig den Overkjole som du har paa. Odde svarede: Du behöver ikke

fastr, *D, E, F, G, H, J.* [12]) eljunarlauss, *D, E, G, H.* [13]) allólýginn, *G, H.* [14]) einhleypíngr, *eenlig Vandrer, D, E, F, J, udel. G.* [15]) *udel A.*

Oddi svarar: eigi þarftu at spotta at mèr. Þormóðr svarar: eigi er þetta spott, ek man selja þèr kápuna er ek em í, en þú skalt gefa mèr við verjuna er þú ert í, ok fara sendiför mína á Stokkanes, ok koma þar í aptan, ok seg þeim Skúf ok Bjarna, at þú hefir hitt mann í dag er Torráðr nefndist, ok skipti hann yfirhöfnum við þik; ekki býð ek þèr fleiri eyrindi, skaltu þá eignast kápuna, ef þú kemr þessu [eyrindi fram[1]. Oddi svarar: eigi er auðveldligt at komast yfir fjörðinn, þar þarf skip[2] at hafa, en þó má vera at ek koma þessu til leiðar, ef ek vil, at koma á Stokkanes í kveld[3]. Nú skipta þeir skikkjunum, tekr Oddi við blárri kápu, en fær Torráði verjuna, ok ferr hann í. Þá fór Þormóðr til Einarsfjarðar, þartil er hann hittir smalamann Þórdísar á Löngunesi. Hann spyrr, hvârt synir Þórdísar væri heima. Smalamaðrinn svarar: eigi er Bödvarr heima, en bræðr hans voru heima í nótt, en nú eru þeir rónir á fiski. Þormóðr svarar: svá má vera[4]. Nú hugði smalamaðr at hann væri Lúsa-Oddi[5]. Nú skiljast þeir Þormóðr ok smalamaðr, ferr Þormóðr til nausta Þórdísar, ok hefst þar við; ok er kvelda tók, þá sá Þormóðr at þeir bræðr rèru at landi. Þorkell rèri í hálsi, Þórð

[1]) *fra* [til leiðar, *F.* [2]) ok farníng, *till. D, F, J, K, L;* faring *E;* færing, *M.* [3]) *Her fattes atter eet eller flere Blade i H.* [4]) klæðunum, *D, E, J;* yfirhöfnum, *G.* [5]) at sè, *till. F.* [6]) því at hann kendi búning hans, *fordi han kjendte hans Dragt, till. D, E, F, G, J.*

at drive Spot med mig. Thormod sagde: Det er ingen Spot, jeg vil sælge dig den Kappe som jeg har over mig, men du skal igjen lade mig faae den Kofte, som du har paa, og gaae med Bud for mig til Stokkanes, hvor du skal komme i Aften og sige til Skuf og Bjarne, at du i Dag har truffet en Mand, som kaldte sig Torraad, og som byttede Overklæder med dig; jeg paalægger dig ikke flere Ærender, men hvis du forretter dette vel, skal Kappen være din. Odde svarede: Det er ikke meget let at komme over Fjorden; dertil behöver man et Fartöi, men dog er det mueligt at jeg kan faae dette udrettet, hvis jeg endelig vil, og komme til Stokkanes i Aften. Derefter byttede de Overklæderne; Odde tog mod en blaa Kappe, men overlod Thormod Koften, hvilken han og tog paa. Thormod tog da til Einarsfjorden; der traf han en Faarehyrde, som tjente hos Thordis paa Löngunes, og spurgte ham, om Thordis's Sönner vare hjemme. Hyrden svarede: Bödvar er ikke hjemme, men hans Brödre vare hjemme i Nat, og nu ere de tagne ud paa Fiskeri. Thormod sagde: Det kan saa være. Hyrden tænkte da, at denne Mand maatte være Luse-Odde. De skiltes snart ad, og Thormod gik til Thordis's Nöst, hvor han opholdt sig, indtil det begyndte at aftnes. Da saae Thormod, at Brödrene roede til Land. Thorkel roede forrest i Baaden, Thord i Midten og Falgeir i Öserummet. Da nu Baaden nærmede sig hurtig til Strandbredden, stillede Thorkel

í miðju skipi, Falgeirr í austrúmi. Nú er skipit rennr at landi, þá stendr þorkell upp, ok fór fram í stafninn, ok ætlaði at taka við skipinu. þormóðr gengr þá út or naustinu, ok þikkjast þeir þar kenna Lúsa-Odda; þá snarar[1] þormóðr at þorkatli, ok höggr báðum höndum í höfut þorkatli ok klýfr hausinn, fèkk hann þegar bana. þá snýr þormóðr í brott, ok steypir af sèr verjunni. þórðr ok Falgeir hlaupa eptir honum; hann tekr [undan fast[2] ok fram á sjóvarhamrana yfir hellinn, ok hleypr þormóðr fyr ofan í tóna [þá er fyri hellisdurunum var; ok er hann kom niðr[3], þá hleypr þórðr eptir honum, ok kyknar[4] í knèssbótum[5]; hann kom niðr í tóna, ok lýtr áfram; þá hjó þormóðr meðal herða honum, svá at eyxin sökk [at skapti[6], ok fyrr en hann gæti eyxina or tekit sárinu, þá hljóp Falgeirr ofan í tóna, ok hjó þegar til þormóðs. þat högg kom meðal herða þormóði, ok varð þat mikit sár; þá rann þormóðr undir hendr Falgeiri, því at hann [var vâpnlauss[7]. þormóðr finnr þat at hann verðr aflvani fyri Falgeiri, [þikkist hann þá vera miðlúngsstaddr[8], slyppr maðr ok sárr mjök; rennir þá hugnum[9] þángat, er var Ólafr konúngr, ok

[1]) snýrr, D, E, F, G, J. [2]) *fra* [dikt undan, G. [3]) *fra* [*udel.* D, E, F, J. [4]) kiknar, G, J, K, L, M; liknar, D; lyknar, E, F. [5]) knèsfótunum, F. [6]) *fra* [*udel.* F. [7]) *fra* [náði eigi öxinni, F. [8]) þikir honum þá miðlúngi vænn sinn kostr, D, E, F, G, J, M. [9]) til fulltíngis sèr, *til Hjelp for sig, till.* F.

sig i Forstavnen og agtede (at springe ud, for) at tage mod Baaden (i Landingen). Da gik Thormod ud af Nöstet, og de ankommende troede at gjenkjende Luse-Odde i ham, men i det samme rendte Thormod pludselig til Thorkel, og hug ham med begge Hænder i Hovedet, saa at det klövedes lige ned til Skuldrene, hvoraf han strax fik sin Död. Thormod skyndte sig strax bort, og kastede Koften fra sig. Thord og Falgeir löb efter ham, men han skyndte sig fra dem af alle Kræfter, indtil han kom paa Klinten, ved Strandbredden, over Hulen; fra dens Spidse löb Thorgeir ned paa Græspletten foran Hulens Dör; Thord sprang efter ham, men maatte krumme Knæleddene og böie sig forover, i det han kom ned paa Græstörven; i det samme hug Thormod saaledes til ham med sin Öxe, at den sank ned mellem hans Skuldre lige til Skaftet; og förend han kunde rykke Öxen til sig ud af Saaret, sprang Falgeir ned paa Jordpletten, og hug strax til Thormod. Det Hug rammede ligeledes Thormod mellem Skuldrene, og efterlod et svært Saar; da löb Thormod til Falgeir, og greb ham under Armene, fordi han selv da ingen Vaaben havde. Thormod mærkede at han ikke havde Kræfter nok til at brydes med Falgeir; han tyktes da at det saae kun meget maadelig ud for ham, som en vaabenlös og saaret Mand; han vendte da sin Tanke til Kong Olaf og udbad sig hans Be-

vætti hans[1] hamíngju [at honum mundi duga
fellr þá[3] eyxin or hendi Falgeiri niðr fyri ham
ana [ofan á sjóinn[4]; þikkir honum þá nokku
vænna, er hvârtveggi var slyppr, ok þvínæst fal
þeir báðir fyri hamrana ofan á sjóinn[5]; rey
þeir þá sundit með sèr, og færast niðr ýms
finnr þormóðr at hann mæddist af [miklu s
ok[6] blóðrás; en fyri því at [þormóði varð e
dauði ætlaðr[7], þá slitnaði bróklindi Falgeirs, r
þormóðr þá ofan [um hann brækrnar[8]. Falge
daprast þá sundit, ferr hann þá í kaf at ö
hverju, ok drekkr nú úmælt, skýtr þá upp þj
um ok herðunum, ok við andlátit skaut upp
litinu; [var þá opinn muðrinn ok augun[9], ok
þá því líkast at sjá í anlitit, sem þá er m
glottir at nokkverju. Svâ lýkr með þeim.
Falgeir drukknar þar. þormóðr var þá m
farinn[10]. Hann lagðist þá í eitt sker, ok skr
þar upp á grjótit, ok lá þar, ok vætti þá eins
annars en hann mundi þar líf láta, [því at han
var mjök móðr ok sárr, en lángt til lands[11].
er at segja frá Lúsa-Odda; hann fór sem m
var með þeim þormóði[12], ok segir þeim Skúl
Bjarna at hann hafði fundit mann á leið sinni

[1]) sèr þaðan, *D, E, J.* [2]) *udel. D, F, J.* [3]) í því bili, *F.*
fra [udel. F. [5]) ok í kaf, *till. F.* [6]) *fra [udel. F.* [7]) *fr*
þormóðr var eigi feigr, *D, G, J.* [8]) *fra [* brækr um hæla honu
F. [9]) *fra [udel. F.* [10]) máttfarinn, *D, F.* [11]) *fra [* svá
hann máttlauss, *saa kraftesløs var han, D, E, F, G, J, M;* þ
Bjarni hitta þormóð í skerinu *(Cap. Tit.), till. F.* [12]) Torf

skjærmelse, som vistnok vilde blive ham tilstrækkelig; da faldt Falgeirs Öxe ud af hans Haand ned over Klipperne og ud i Söen; nu fattede Thormod större Haab, i det begge vare vaabenlöse. Derefter faldt de begge ned fra Klipperne og ud i Havet; de prövede da Svömning med hinanden og dukkede vexelviis ned; Thormod mærkede at han udmattedes meget af det svære Saar og Tab af Blod, men fordi Döden endnu ikke var Thormod bestemt, gik Falgeirs Seler i Stykker, saa at Thormod kunde trække hans Beenklæder ned om hans Födder. Da udmattedes Falgeir af Svömningen, saa at han af og til dukkede under og slugte meget Sövand; hans Skuldre og Lænder hævedes op af Vandet samt Ansigtet ligeledes tilsidst ved Aandens Opgivelse; da vare hans Mund og Öine aabne, men hans Aasyn af saadant Udseende, som naar en Mand griner[53] ad eet eller andet. De skiltes saaledes ad, at Falgeir druknede der. Thormod var meget udmattet. Han svömmede til et Skjær, kröb der op paa Stenene, laa stille og ventede sig intet andet end at han der skulde lade sit Liv, thi han var meget mödig og svært saaret, men Skjæret laa i en lang Afstand fra Landet.— Nu maae vi fortælle videre om Luse-Odde. Han rettede sig efter Thormods og hans Aftale, og fortalte Skuf og Bjarne at han den Dag havde fundet en

---

ok kom á Stokkanes um aptaninn ok, *og kom den Aften til Stokkanes, D, E, J, M.*

dag þann er Thoraðr[1] nefndist, ok skipti við ha[...] yfirhöfnum, ok mælti at hann skyldi fara [...] Stokkanes, ok segja þeim Skúf ok Bjarna fu[...] þeirra ok klæðakaup. þeir kenna kápuna, [...] þikkjast vita at þormóðr mun því sent h[...] Lúsa-Odda til fundar við þá, at hann mun ætl[...] fyri nokkut stórvirki at gera. þeir tóko þá ei[...] bát á laun um kveldit, ok róa [um nóttina[2] [...] fjörðinn, ok er þeir nálgast hellinum, þá sjá þ[...] kvikt nakkvat í einu skeri, ok ræða um, hv[...] [þat (muni) vera selr eða annat[3]; róa nú at ske[...] inu, gánga upp á skerit, sjá þar mann ligg[...] ok kenna at þar er þormóðr, spyrja hann tíðind[...] en hann segir þau tíðindi sem gerzt höfðu u[...] nóttina[4]. Skúfr mælti: víst hefir þik eigi [...] einskis undan rekit á Garðaþíngi, er þú hefir or[...] á einu kveldi bani III[5] kappa ok kynstór[...] manna. þormóðr mælti: þat eitt kom mèr í h[...] áðr þit komut híngat, at ek munda hèr líf [...] láta í skerinu, en nú þikki mèr eigi örvæn[...] ek verða græddr, ok má þá enn vera at [ek [...] undan rekit til nokkurs[6]. þeir spyrja um s[...] aneign þeirra Falgeirs. þormóðr kvað þá vís[...]

Skopta[7] ek enn[8] þá er uppi
undarligs[9] á sundi

[1]) Torráðr *(rigtigere) F og de övrige.* [2]) *udel. F.* [3]) [...] -íngr, *Hvalros, D,E, F, G, J, K, L, M.* [4]) kveldit, *F.* [5]) bre[...] *till. F.* [6]) *fra [* nokkurr Grænlendíngrinn deyi fyrr en ek[...] *een eller anden Grönlænder döer för end jeg, D, E, F, J.*

Mand, der kaldte sig Torraad, og som byttede Overklædning med ham, samt paalagde ham at han skulde gaae til Stokkanes og fortælle de nævnte Mænd om deres Möde og Klædehandel. De kjendte Kappen, og sluttede heraf at Thormod havde sendt Luse–Odde til dem, af den Aarsag at han da agtede at udföre een eller anden Stordaad. De toge da hemmelig en Baad om Aftenen, og roede om Natten over Fjorden. Da de nærmede sig Hulen, saae de noget levende i et Skjær, og talte mellem sig, om det kunde være en Sælhund eller et andet Dyr. De roe da til Skjæret og bestige det, og see at en Mand ligger der, i hvem de snart gjenkjendte Thormod. De spurgte ham om Nyt, og han fortalte dem de Begivenheder, som havde tildraget sig om Natten. Skuf sagde: Vistnok var det ikke for intet at du undkom fra Garde–Thing, da du paa een Aften har ombragt tre Kæmper af fornem Slægt. Thormod svarede: Det var dog min eneste Tanke, förend I kom her, at jeg skulde lade mit Liv her i Skjæret, men nu fortvivler jeg ikke derom at jeg kan blive helbredet, og kan det da endvidere skee at jeg ikke er undkommen for intet. De spurgte nöiere om hans og Falgeirs Sammenkomst. Thormod kvad da denne Vise:

Det mored mig i Svömning,
at underlig sig skabte

Skaupta, *G.* [8]) *udel*, *D*, *E*, *G*, *J*. [9]) undarligt, *D*, *E*, *F*, *G*; undarligr, *J*, *K*, *M*.

hrókr dó heimskr við klæki;
hans raza[1] klof gandi[2],
alla leit ek á ulli
eggveðrs hugar glöggum[3]
setti gaurr ok glotti[4]
guðfjón[5] við mèr sjónir.

þeir Skúfr ok Bjarni bera þormóð á skip út í fjórum skautum, því at hann mátti eigi gánga. þá sækja þeir í hellinn klæði hans ok vist, þvíat þeim sýndist hann ekki þar mega vera. þeir rèru þá inn eptir Eiríksfirði[6]. Gamli hèt maðr er bjó í Eiríksfjarðarbotni upp undir jöklunum[7], hann var fèlítill maðr ok einrænn, veiðimaðr mikill. Gamli var kvângaðr, ok hèt Gríma kona hans; hún var svarkr mikill, ger at sèr [um mart[8], læknir góðr ok nakkvat fornfróð; ekki voro þar fleiri bjóa en þau II; þau komu sjaldan til annarra manna, ok sjaldan komu menn til þeirra. þeir Skúfr ok Bjarni lendu[9] [báti sínum[10] skamt frá bygð Gamla, gengr Skúfr upp til húss, [en Bjarni sitr yfir þormóði[11]. Skúfi var þar vel fagnat, ok boðinn greiði[12]: sáran mann höfum vèr með at fara, er ek vildi at [þèr læknaðit[13]. Gríma spyrr: hverr er sa maðr? Skúfr svarar: þormóðr, skáld [ok hirðmaðr[14] Ólafs konúngs, er vorðinn fyri áverk-

[1]) randa, *J, K, L, M.* [2]) þandi, *J, K, L, M.* [3]) gluggum, *D, E, F, K, M*; glugga, *G.* [4]) *saal, D, E, F*; glott, *A.* [5]) *gunnfjóm, D, E, F*; geðfjón, *J*; griðfjón, *K.* [6]) um nóttina, *om Natten, till. G*; frá Gamla ok Skúm, *(Cap. Tit.), till. F.* [7]) jökli, *J.* [8]) *udel. F.* [9]) brýna, *G.* [10]) skipi sínu, *D, F.* [11]) *fra [udel. D, E, F, J.*

i Döden klodset Kjeltring,
da spiltes vidt hans Lænder;
paa Kroppen enhver Aabning
jeg nöie skue kunde:
den Knegt, som kaad af Ondskab,
med Smiil da paa mig stirred.

Skuf og Bjarne bare Thormod ud til Fartöiet i fire Hjörner (af et Lagen), fordi han ikke kunde gaae. Derefter hentede de fra Hulen hans Klæder og Födemidler, fordi de troede at han ikke længere maatte opholde sig der. De roede ind efter Eriksfjorden. Gamle hed en Mand som boede ved den inderste Ende af Eriksfjorden, tæt op til Isbjergene; han var en uformuende og sær Mand, samt en stor Jæger. Gamle var gift og hans Kone hed Grima. Hun var en særdeles rask Kone og ferm i mange Ting, vel lægekyndig og noget forfaren i Oldtidens Vidskab. Der vare ikke flere Mennesker i Huset end de to, og Fremmede kom sjelden til dem. Skuf og Bjarne landede med deres Baad kort fra Gamles Bolig; Skuf gik op til Huset, men Bjarne sad over Thormod. Man tog meget vel mod Skuf, og tilböd ham hvad han behövede. Han svarede: Vi före en saaret Mand med os, og ham önsker jeg I vilde læge. Grima spurgte: Hvo er den Mand? Skuf svarede: Thormod, Kong Olafs Skjald og Hirdmand, er kommen til Skade. Hvo

[12]) Skúfr mælti: er sá greiði, at vèr vildum af þèr þiggja. Gamli svarar: hverr er sá greiði? Skúfr svarar; *Skuf sagde: Hjælp vilde vi vistnok modtage af dig. Gamle spurgte: Hvilken er den Hjælp? Skuf svarede, till.D,E,J.* [13]) þú græddir, *F.* [14]) *udel.F.*

um. Hverr hefir á honum unnit? segir hún. Skúfr segir henni tíðindin þau sem gerzt höfðu[1]. Mikill atburðr er sjá orðinn, ok [mikil vandkvæði hefir þessi maðr ráðit sèr[2], ok mikit er[3] at takast á hendr skógarmann frænda þorgríms, ok allraheizt er hann hefir nú unnit svá mikit stórvirki í sekt sinni. Skúfr mælti: ek skal fè fyri hann[4] bæta [eptir því sem vert er[5], ef þèr eru sakir gefnar of þetta mál, ok hvergi skal þik skaða í um kostnað þann er þú hefir fyr honum. Nú lýkr þeirra viðræðu, ok tekr Gríma við þormóði; er hann þá færðr upp til bæjar, ok fægir Gríma sár hans, ok bindr; er honum þegar nokkuru hægra. Skúfr ok Bjarni fara heim á Stokkanes. þessi tíðindi þóttu öllum mönnum[6] mikil vera, ok varð eigi skjótt spurt[7] hit sanna um þetta, þvíat margir höfðu þat fyri satt í fyrstu, at þormóðr mundi þar drukknat hafa, þá er lík Falgeirs fanst. Sár þormóðs höfðust illa, ok lá hann [XII mánaði[8] í sárum. þá er einn vetr var liðinn frá [þessum atburðum[9], þá gengr þormóðr milli stufu ok eldhúss, ok var þó eigi gróit sár hans[10]. Um várit varð sá atburðr at þórdís á Löngunesi lèt

---

[1]) Gríma mælti, *Grima sagde, till. D, E, J.* [2]) *fra [udel. D, E, J.* [3]) *fra [* mikit vandamál sýnist mèr vera, *en meget vanskelig Sag tykkes det mig at være, D, J, H, hvis Text atter begynder her.* [4]) þik, *dig, D, E, F.* [5]) *fra [udel. F.* [6]) i Grænlandi, *i Grönland, till. D.* [7]) víst, *F.* [8]) *fra [*lengi, *længe, G, H.* [9]) *fra [* falli þeirra bræðra, *Brödrenes Fald, F.* [10]) þórdís frèttir at þormóðr lifði. Capitulum, *till. F.*

har tilföiet ham de Saar? spurgte hun. Skuf fortalte hende da de Tildragelser som vare skete. Grima sagde: Det er en stor Begivenhed; denne Mand har sandelig sat sig i en meget vanskelig Stilling, og det er saare betænkeligt at tage imod den Mand, hvem Thorgrims Frænder have gjort fredlös, især da han nu paa ny har udfört saa store Foretagender i sin Fredlösheds Tilstand. Skuf svarede: Jeg skal betale Penge for ham, saameget som det rettelig kan anslaaes til, hvis man saggiver dig for dette Anliggende, og du skal ikke i mindste Maade lide nogen Skade derved, eller ved de Bekostninger, som du ellers maatte have for hans Skyld. Saaledes endte deres Samtale, og Grima tog mod Thormod; han blev da flyttet op til Huset. Grima renser hans Saar, og forbinder dem, hvorpaa han syntes at det blev noget bedre med ham. Skuf og Bjarne toge hjem til Stokkanes. Disse Tildragelser forekom alle at være meget betydelige, endskjönt deres sande Sammenhæng ikke rygtedes; thi saa snart Falgeirs Lig var fundet, antoge mange det i Förstningen for vist at Thormod var druknet paa samme Tid. Thormods Saar vare meget vanskelige at læge, og han maatte holde Sengen hele 12 Maaneder igjennem. Da en Vinter var forlöben efter disse Begivenheder, begyndte Thormod at gaae mellem Stuen og Ildhuset, og dog vare hans Saar ikke groede til. Om Foraaret tildrog det sig at Thordis paa Löngunes en Nat skabte sig ilde i Sövne, og Folk talte om at hun burde væk-

illa í svefni um nótt, ok ræddu menn um at hana skyldi vekja. Böðvarr, sun hennar, mælti: láti þèr móður mína njóta draums síns, því at vera má at þat nakkvat beri fyri kerlíngu, er hún vill vita, ok er hún eigi vakið[1]; en er hún vaknar, [hratt hún mæðiliga öndunni. Böðvarr son hennar, mælti þá[2]: þú lèzt illa í svefni, móðir, eða [hefir nokkut fyri þik borit[3]? Þórdís svarar: víða hefi ek göndum rent í nótt, ok em ek nú vís orðinn þeirra hluta, er ek vissa eigi áðr. Böðvarr mælti: hvat er þat? Þórdís svarar: Þormóðr sonabani minn en bróðurbani þinn er á lífi, ok er hann á vist með þeim Gamla ok Grímu inn í Eiríksfjarðarbotni. Nú vil ek fara á fund þeirra, ok taka Þormóð, ok [launa honum með ljótum dauða þann mikla skaða, er hann hefir oss gert[4], munu vèr koma í Brattahlíð ok biðja Þorkel fara með oss, því at hann mun illa kunna ef þeim Gamla ok Grímu er gert nokkut til meins, því at Þorkell heldr mjök hendi yfir þeim. Böðvarr kveðst búinn til ferðar þegar vildi. Nú standa þau upp [um nóttina[6] ok taka eina [skútu er þau áttu[7], ok stíga þar á skip við[8] XV manna, róa um nóttina[10] til Eiríksfjarðar; þá var svá missorum[11] komit at nótt var farljós[12]. Nú er

[1]) *rettet;* nakit *(nögen), A;* vakin, *G;* vökt, *D,E,F,H,J.* [2]) andvarpar (hún) hátt, *og stönnede höit, D,E,F,J;* hún mælti: hvar er Böðvarr, son minn? Hèr, segir hann, *hun sagde: Hvor er min Sön Bödvar? Her, svarede han, G,H.* [3]) *fra* [hvat bar fyri þik, *F.* [4]) *fra* [láta taka Þormóð af lífi, *D,E,F,J.* [5]) *ser.*

kes. Bödvar, hendes Sön, sagde da: Lad kun min Moder nyde sin hele Dröm, thi det kan være at den Gamle derved erfarer noget som hun önsker at vide[54]. Hun blev da ikke vaagnet, men da hun vaagnede af sig selv, stönnede hun möisommelig. Hendes Sön Bödvar talte saaledes til hende: Du var meget urolig i Sövne, Moder! har du maaskee havt nogen Aabenbaring? Hun svarede: I Nat har jeg sværmet vidt omkring, og har nu erfaret de Ting som jeg forhen ikke vidste. Bödvar spurgte: Hvad er det? Thordis svarede: Thormod, mine Sönners og dine Bröd-res Drabsmand er i Live, og opholder sig hos Gamle og Grima, allerinderst ved Eriksfjordens Ende. Nu vil jeg drage derhen og gribe Thormod, og gjengjælde ham den store Skade, han har tilföiet os, med en forsmædelig Död. Först skulle vi dog tage til Brattelid og bede Thorkel ledsage os, fordi det vil være ham meget imod, hvis Gamle og Grima vederfares nogen Ulempe, da han er deres ivrige Beskytter. Bödvar sagde at han var beredt til den Reise, naar hun fandt det for godt. De stode derefter op om Natten, og toge en Skude som hörte dem til, og bestege den med 15 Mænd, samt roede den Nat til Eriksfjorden. Aarstiden var da saaledes beskaffen,

---

öðrum þíngmönnum sínum, *som andre Folk i hans Thingsogn, till. G, H.* 6) *udel. D, E, F, J.* 7) *fra* [ferju, *G.* 8) ok, *D.* 9) karlar, fráligir ok vel våpnaðir, *Karle, raske og vel bevæbnede, D, F. G, H, J.* 10) út eptir Einarsfirði ok svå, *ud efter Einarsfjorden og derpaa til, till. D, F, G, H, J.* 11) misserum, *G, J, K, L;* missarum, *H; udel. D, F.* 12) ljós, *D, F, J, K, L.*

þórdís var á leið komin við sínu föruneyti, [e þat sagt[1] at Gríma lætr þessa sömu nótt illa svefni. þormóðr mælti, at Gamli skyldi vekj hana. Gamli svarar: ekki vill Gríma at hún s vökt[2], því at jafnan verðr hún í svefni þeirr hluta vís er henni [þikkir varða[3]. Nú hetta þei hjalinu, en Gríma vaknar skjótt[4]. Gamli mælt þá: illa lèzt þú í svefni, Gríma[5], eða hvat ba fyri þik? Gríma svarar: þat bar fyri mik, at ek veit at þórdís af Löngunesi er á leið komin með XV [húskarla, sína[6], ok ætlar inn híngat til vár, því at hún er nú vís orðin af tröllskap sínum, at þormóðr er hèr á vist með okkr, ok ætlar hún at drepa hann. Nú vil ek at þú sèr at húsi í dag, [ok farir ekki at veiðum[7], því at eigi eru þit ofmargir[8], þótt ið sèt II fyri, en XV menn sæki ykkr heim, allrahelzt er þormóðr er eigi vápnfærr: en þó [nenni ek eigi at[9] senda ykkr á jökli brott, heldr munu þit heima við hafast[10]. Nú [fór þórdís[11] um nóttina til þess er hún kom í Brattahlíð. þorkell fagnar þeim vel, ok býðr þeim greiða. þórdís segir: sá er málavöxtr at ek ætla at fara á fund þeirra Gamla ok Grímu, [þíngmanna þinna[12], því at ek þikkjumst[13] þess vís orðin, at þar er kominn þormóðr, skógarmaðr

[1]) varð sá atburðr í Eiríksfjarðarbotni, *D, F.* [2]) þótt hun láti illa í svefni, *till. F.* [3]) berr nauðsyn til at vita, *det er nödvendigt for hende at vide, D, B.* [4]) *udel. F.* [5]) kerlíng, *G, H.* [6]) kalla, *D, F;* menn, *G, H.* [7]) *fra [udel. F;* þó at veðr sè gott, *skjöndt Veiret var godt, till. G, H.* [8]) liðmargir, *F.* [9]) *fra [* mun ek

at Natten var lys nok til Reisen. Da Thordis havde begivet sig paa Veien med sit Fölge, fortæller man, at Grima i den selvsamme Nat havde en meget urolig Sövn. Thormod sagde til Gamle at han skulde vække hende. Gamle svarede: Grima vil vist ikke selv at hun skal vaagnes, thi i Sövne erfarer hun gjerne de Ting, som ere hende magtpaaliggende. Deres Samtale ophörte, og Grima vaagnede snart. Gamle sagde da: Din Sövn var meget urolig, Grima! hvad har du vel drömt? Hun svarede: Jeg har drömt saaledes, at jeg nu veed at Thordis paa Löngunes allerede er paa Veien med 15 af hendes Huskarle, og agter sig hid til os, thi hun har nu udspeidet det ved sin Trolddom, at Thormod opholder sig her hos os, og hun agter at dræbe ham. Nu vil jeg at du bliver her hjemme i Dag og tager ikke paa Jagt, thi I blive ikke for mange sammen, naar 15 Mand hjemsöge eder to, især da Thormod ikke er vaabenför; dog nænner jeg ikke at sende eder op paa Isbjergene, men I skulle kun blive her hjemme. Thordis reiste nu om Natten lige til Brattelid. Thorkel tog vel mod dem, og tilböd dem hvad de behövede som Reisende. Thordis svarede: Sagen hænger saaledes sammen, at jeg agter at besöge Ægtefolkene Gamle og Grima, dine Thingfolk[55], thi jeg troer at have faaet Vished derom, at Thormod, hvem vi have ladet dömme til Fred-

eigi, *F.* [10]) frá Þórdísi ok Þormóði *(Cap. Tit.), till. F.* [11]) *fra* [er at segja frá Þórdísi at hún fór, *F.* [12]) *udel. D, E, F.* [13]) er, *D, E, F.*

vârr, er margir menn hyggja at drukknaðr sè: nú vilda ek at þú farir með oss ok [halt til þess[1] at vèr [náim lögum af[2] þeim Gamla ok Grímu; veiztu þá gerla hvat vèr eigumst við, ef þú [heyrir ræður vârar[3]. þorkell svarar: úlíkligt sýnist mèr vera at Gamli muni varðveita[4] skógarmann þinn, en þó mun ek fara, [ef þèr vilit[5]. Nú eta[6] þau þórdís þar dagverð, en þorkell sópaz[7] [at mönnum,[8] því at hann vildi ekki undir þeim þordísi ok Böðvari eiga, ef [þau eyrði[9] eigi á eitt sátt[10]. Ok er menn voru mettir, þá stígr þorkell á skip við[11] XX menn, ok fara þá hvárirtveggju við svâ búit. En Gríma, kona Gamla, átti stól einn mikinn, en á brúðum stólsins var [skorinn þór[12], ok var þat mikit líkneski. Gríma mælti um myrgininn: nú vil ek skipa til verka í dag. Stól minn mun ek setja á stufugólf mitt, þar vil ek, þormóðr, at þú sitir á, þá er menn koma; vil ek ekki at þú rísir upp af stólinum, meðan [þórdís er[13] á bænum; nú þóat þèr þikki[14] nokkurar nýlundur í gerast, eða þèr sýnist úfriðr at þèr borinn, þá rís þú ekki upp af stólinum, því at ekki mun stoða at hrökkva[15] í hyrníngar undan, ef þèr [verðr bana auðit[16].

[1]) *fra* [hèldir með oss, *F.* [2]) næðim lögmáli af (á, *Tr.*), *D, F*; næðum lögmáls af, *E.* [3]) *fra* [ert sjálfr hjá, *D, E, F, J.* [4]) vita, *D, E, F, J.* [5]) *fra* [með yðr á fund þeirra Grímu, *F.* [6]) hafa, *F.* [7]) samnar, *G, H.* [8]) *fra* [sópast at um menn, *D, F, J.* [9]) *saal. A*; yrði *er vel rettere.* [10]) *fra* [þau (hann, *Tr.*) greindi á, *D, E, F, J.* [11]) ok, *H.* [12]) XX, *saal. A, D, E, F*; skorit likneski þórs, *Thors*

löshed, og mange antage for at være druknet, opholder sig hos dem; nu önsker jeg at du tager med os og laver det saa at vi vederfares vor Ret over Gamle og Grima; du faaer da nöiest at vide, hvorledes det spænder af mellem os, naar du selv hörer vore Samtaler. Thorkel svarede: det forekommer mig usandsynligt at Gamle har din Fredlöse i Forvaring, men dog skal jeg tage afsted, hvis I endelig ville det. Thordis og hendes Fölge spiste Davre der, men Thorkel samlede Folk imidlertid, fordi han ikke vilde underkastes Thordis's og Bödvars Forgodtbefindende, hvis de kom i nogen Uenighed med hinanden. Da Folk havde spiist sig mæt, besteg Thorkel et Fartöi med 20 Mænd, og begge Partier begave sig da paa Reisen. Grima, Gamles Kone, eiede en stor Stol, paa hvis Rygstykke Thor var udskaaret, som et anseeligt Billede. Grima sagde om Morgenen: Nu vil jeg befale, hvad der skal bestilles i Dag. Min Stol skal jeg sætte midt paa Stuegulvet; paa den vil jeg, Thormod, at du skal sætte dig, saasnart Fremmede komme, og at du ikke skal reise dig op af den, saalænge som Thordis er her tilstede. Om du end synes at noget Nyt er paa Færde, eller nogen Ufred nærmer sig til dig, skal du ikke staae op af Stolen, thi det vil da ikke hjelpe at tye

---

Billede udskaaret, *D, E, F.* [13]) búmenn (*eller* búimenn), *F;* (búamenn) eru, *boende Folk, Landfolk ere, J, K.* [14]) nokkr úfriðr fara at þèr, eðr; *nogen Ufred nærmes dig, eller, till. F.* [15]) hokra, *D, E, F, G, H, J.* [16]) *fra* [er dauði ætlaðr, *dersom Döden er dig bestemt, G, H.*

Gamli skal festa upp ketil ok sjóða sel[1]; [þú skalt[2] bera sorp á eldinn, ok [lát verða mikinn reyk[3] í húsunum; ek mun [stá í durum[4] ok spinna garn ok [taka við komendum[5]. Nú er svâ gert, sem Grima sagði fyri, ok er skip þeirra Þorkels ok Þórdísar sjást at landi fara, sezt Þormóðr á stólinn. Gamli hafði uppi ketilinn, ok bar á sorpit á eldinn, varð mjök reykfast í húsunum; þar fylgði ok myrkr mikit[6], svâ at ekki mátti sjá. Gríma sat á þreskeldi, ok spann garn[7], ok kvað nokkut fyri sèr, [þat er aðrir skildu ekki[8]. Nú renna skip at landi, ok gánga menn upp til bæjarins; gengr Þorkell [upp. Gríma heilsar honum vel, ok bauð honum þar at vera[9]. Þorkell mælti: Þórdís á Lögunesi er hèr í för, ok hefir hún þat fyri satt, at Þormóðr, skógarmaþr hennar, sè hèr með þèr; viljum vær at þú selir Þormóð fram, ef [þú veizt hvar hann er, því at þèr mun þat ofráð[11] verða at halda skógarmann fyri þeim [Þórdísi ok Böðvari, syni hennar[12]. Gríma svarar: undarligt sýnist mèr vera, at Þórdís ætlar at ek muni halda skógarmann fyri svâ ríkum mönnum sem þau eru á Löngu-

[1]) í dag, *till. F.* [2]) hann skal, *D, E, F, J.* [3]) *fra* [gera reykfast, *D, E, F, J.* [4]) *fra* [sitja á þreskildi úti, *sidde udenfor paa Dörtærskelen, D, E, G, H, J.* [5]) *fra* [tala við komendr, *tale med de Kommende, D, E, J.* [6]) ok lagði of öll húsin, *till. D, E, F, G, H, J.* [7]) *udel. F.* -[8]) *udel. D, E, G, H.* [9]) *fra* [at dyrum, ok heilsar Grímu; hún bað hann vel kominn (tekr honum vel, *E*), ok býðr honum greiða þann, sem hann vill þar hafa, *til Dören, og hilste paa Grima. Hun böd ham Velkommen, og tilböd ham al den*

til nogen Afkrog, hvis Döden er dig bestemt. Gamle skal hænge en Kjedel over Ilden og kaage Sælhundekjöd[56]; du (Gamle) skal kaste Feieskarn paa Ilden og lave det saa at Husene blive fulde af Rög; jeg vil staae i Dören og spinde Garn og tage mod de Kommende. Alt blev saaledes indrettet, som Grima havde anordnet; da Thorkels og Thordis's Fartöier saaes at styre til Landet, satte Thormod sig ned paa Stolen. Gamle havde da sat Kjedelen paa Ilden, og fyrede under den alskens Feieskarn saa at Huset fyldtes af en stærk og ildelugtende Rög; dermed fulgte og et tykt Mörke, saa at intet kunde sees der. Grima sad paa Dörtærskelen og spandt Garn, samt nynnede en Sang[57], hvoraf andre ikke forstode noget. Da landede Fartöierne, og Folk gik fra dem op til Husene. Thorkel gik foran; Grima hilste ham höflig, og indböd ham til at blive der. Thorkel svarede: Thordis paa Löngunes er her i Fölge med mig, og antager det for vist, at Thormod, hendes fredlöse Fjende[58], opholder sig her hos dig; det er da vort Önske at du udleverer ham, hvis du veed hvor han er, thi det vil ingenlunde være raadeligt for dig at skjule en Fredlös for Thordis og hendes Sön Bödvar. Grima svarede: Det forekommer mig underligt at Thordis kan troe at jeg hæler hendes Fredlöse, til Trods for saa mægtige Folk, som de

Hjelpsomhed, som han maatte önske, D, E, F, G, H, J. [10]) hann er hèr, *han er her, D, E, F, J.* [11]) örðigt, *besværligt, D, E, J; ervitt, F, G, H.* [12]) *fra [udel. F.*

nesi, þar sem ek sit við annan mann í húsi[1]. Vísi er þat undarligt[2], en þó viljum vèr rannsaka herbergi þín. Gríma mælti[3]: þess munu þèr kost eiga at rannsaka bœ minn, þó at þèr hefðit eigi svá mikit fjölmenni. Nú þikki mèr ávalt[4] gott, er þ[...] kemr í mín hús, en íllt mun mèr þikkja geis[5] þeirr[a] Einarsfirðínga [ok spellvirkni[6] um herbergi mín. Þorkell mælti: við Þórdís munum gánga inn II[7] ok rannsaka. Nú gera þau svâ, fóro þau inn, ok rannsökuðu, ok var þar ekki löng dvöl, þvíat húsin voro [einkar lítil; þau luku þá upp stufunni[8], ok var þar fullt allt af reyk, ok sá þau ekki til tíðinda; ramt var í húsunum af reyk, ok voro þau heldr skemr inni en þau mundi, ef reyklaust hefði ver[it]. Nú koma þau út, ok var þá rannsakaðr bœrinn úti. Þá mælti Þórdís: eigi þóttumst ek mega sjá gjörla fyri reykinum hvat í stofunni var títt; nú munum við fara uppá stofuna ok taka af skjána ok lá[ta] leggja út reykinn, ok sjá þaðan hvat í stofunni e[r] til tíðinda. Nú fara þau Böðvarr ok Þórdís á stofuna upp, ok taka af skjána[10]; leggr þá út reykinn, má þá sjá um alla stofuna; geta þá at líta stó[ð] Grímu, þar er hann stóð á miðju gólfi; þau sá þór[...]

---

[1]) hèr í koti mínu; Þorkell mælti: *Her i min Hytte; Thorkel sagde, till. D, E, G.* [2]) ólíkligt, *usandsynligt, D. F. G.* [3]) *Herfra fattes eet eller flere Blade i H.* [4]) of alit, *D. F.* [5]) gems, *D, F, G;* gums, *I, K.* [6]) ef þeir spilla hèr nokkra, *D;* ok spilla h. n., *I.* [7]) *udel. D, I, F.* [8]) *fra* [bæði fá ok smá, *baade faa og smaae, D, I.* [9]) utan, *G; udel. D.* [10]) skjáinn, *F;* ok rjúfa þar um, *till. I.*

paa Löngunes ere, da jeg kun er selv anden i min Hytte. Vist er det underligt, svarede Thorkel, men dog ville vi undersöge dine Værelser. Grima sagde: Det vilde staae eder frit for at gjennemsöge mit Huus, om I end ikke havde bragt saa mange Folk med. Vistnok er jeg ellers stedse fornöiet, naar du besöger mig, men derimod vil jeg blive meget misfornöiet med Einarsfjordsfolkenes Huseren og Voldsomheder i min egen Bopæl. Thorkel sagde: Jeg og Thordis skulle gaae ind, to sammen, og undersöge Huset. De gik da ind og ransagede, men opholdt sig ikke længe for det förste, thi Værelserne vare kun meget smaae. Da de lukkede Dagligstuen op, var den ganske fuld af Rög, og de saae intet mærkværdigt der, overhoved var Rögen allevegne meget stram, og de opholdt sig derfor meget kortere i Huset end de ellers havde, hvis det havde været frit for Rög. De gik da ud, og ransagede ude overalt i Nærheden af Husene. Da sagde Thordis: Jeg kunde ikke rigtig see hvad der var i Stuen, for Rögens Skyld, nu skulle vi gaae op paa Taget og aabne Vinduerne der[59] for at Rögen kan slaae ud, at vi derfra kunne see hvad der er i Stuen. Bödvar og Thordis gik da op paa Husets Tag og aabnede Vinduerne; Rögen slog da ud, og de kunde oversee hele Stuen,; de saae Grimas Stol, hvor den stod midt paa Gulvet, samt Thor med sin Hammer[60] udskaaren paa dens Rygstykke, men Thormod saae de

með hamri sínum skorinn á stóls brúðunum, en þau sá ekki þormóð; fara þau af stufunni, ok gánga til duranna. þá mælti þórdís: eptir er enn nakkvat [fyrnsku Grímu,[1] er þórs líkneski er skorit á [stólsbrúðum hennar[2]. Gríma svarar: ek [kem sjaldan[3] til kirkju, at heyra kenníngar lærðra manna, þvíat ek á lángt at fara, en fáment heima: nú kemr mèr þá heldr í hug, er ek sè líkneski þórs af trè gert, þat er ek má brjóta ok brenna, [þegar ek vil[4], hversu miklu sá er meiri er skapat hefir himin ok jörð ok alla hluti, sýniliga ok ósýniliga, [ok öllum hlutum gefr líf[5], ok engi maðr má yfir stíga[6]. þordís svarar: vera má at þú hugsir slíkt, en [nakkvat ætla ek at vær mundim nú nauðga þèr meirr til sagna, ef þorkell væri eigi hèr með sitt[8] fjölmenni, þvíat svâ segir mèr hugr, at þú vitir nakkvat til hvar þormóðr er. Gríma svarar: nú kemr at því sem mælt er: opt verðr r.. er geta skal, ok hitt annars[7]: at[10] hverjum berr nakkvat, er eigi er feigr, en þèr[11] er nauðsyn [þat er hans gæzla er svâ yfir þèr[12], at fjandinn á ekki þik svâ [heimska til illra hluta[13], sem þú vildir gert.

[1]) forneskju þinnar, Gríma, D, E, F, G, I. [2]) fra [stólinum, D, E, J; stólbrúðunum, G. [3]) er sjaldkvæm, D, E, J. [4]) fra [udel. D, E, F, J. [5]) fra [udel. D, E, F, J. [6]) hanveldi, till. F, J, K, M. [7]) fra [en nær mundi nú liggja, at vèr mundim meir at þèr leggja, (þraungva) ok, D, E, J. [8]) slíkt, D, E, F. [9]) annat, D, E, F, J. [10]) Saal. D, F o. fl.; at, A. [11]) þat, det, D, J. [12]) fra [at þú þakkir þat guði, at ..

aldeles ikke. De gik da ned af Taget til Husets Dör. Da sagde Thordis: Der er endnu noget tilbage, Grima, af dit Hedenskab, da Thors Billede er udskaaret paa Ryggen af din Stol. Grima svarede: Jeg kommer kun sjelden til Kirke for at höre lærde Mænds Prædikener, fordi jeg har en lang Vei dertil, men kun faa Folk hjemme; des snarere maa det falde mig ind, naar jeg seer Thors Billede, forfærdiget af Træ, hvilket jeg kan knække og brænde, naar jeg vil, hvor meget större den er som har skabt Himmelen og Jorden, samt alle synlige og usynlige Ting, og som giver alle Skabninger Liv, men kan ikke overvindes af noget Menneske. Thordis svarede: Det er mueligt at du tænker saaledes, men snarere troer jeg dog at vi vilde tvinge dig til at sige Sandheden, hvis Thorkel ikke var her tilstede med sine mange Folk, thi jeg aner det i mit Sind at du er ikke ganske uvidende om Thormods Opholdssted. Grima svarede: Her opfyldes Ordsproget, at den som skal gjætte, tager tit Feil, og ligeledes et andet: at immer skal noget tjene til Redning for den som ikke skal snart döe, men det er nödvendigt for dig at takke Gud derfor at han beskjærmer dig, for at Fanden ikke skal have Magt til at bringe dig saaledes til onde Gjerninger, som du nok havde Lyst til, thi det kan undskyldes at man undertiden, ved at

takker Gud derfor, D, J, K, M. [13]) *fra* [heimila (til ills), *D, E, F, G, J, K, M.*

hafa, þvíat þat er vârkunn at menn geti [stundum annars en er[1], en þat er engi vârkunn at hann [trúi eigi því er satt er, þá er hann reynir sannleikinn[2]. Nú skilja þau at svâ mæltu; ferr þorkell heim í Brattahlíð; þórdís ferr ok heim[3]. þeir Skúfr ok Bjarni koma á laun til fundar við þau Gamla ok Grímu, [færa þeim þá hluti er þeim bar nauðsyn til, ok launa þeim mörgu þann kostnað er þau höfðu fyri þormóði[4].

Frá þormóði.

þá er þormóðr var orðinn heill maðr, þess er Falgeirr hafði á honum unnit, þá fluttu þeir Skúfr ok Bjarni þormóð heim á Stokkanes, ok varðveitt hann þar á laun í [einu búri[5]. þar var þormóðr III[6] vetr. þann vetr seldu þeir Skúfr ok Bjarni bæinn á Stokkanesi, ok aðrar jarðir þær sem þeir áttu, [ok svâ kvikfè[7], ok ætluðu at ráðast í brott af Grænlandi. Snemendis um vârit bjoggu þeir skip sitt, ok settu fram. þá fýstist þormóðr or útibúrinu; hann sagðist eiga eyrindi norðr í fjörðinn. Hann fær sèr þá einn bát; Fífl-Egill rèðst til ferðar með honum; sezt Egill til ára, en þormóðr stýrir.

---

[1]) *fra* [eigi sanns, *D, G, F; udel. E.* [2]) *fra* [hafi eigi trúnat á því, er hann sèr með augunum, *ikke sætter Tro til det, som han seer med Öinene, D, F, J, M.* [3]) ok er nú kyrt um hríð; *og alt er nu roligt i nogen Tid, till. D, E, F, J, M;* frá þormóði ok Egli, *till. F (Cap. Tit.)* [4]) *fra* [þormóðr launaði þeim Gamla ok Grímu liðveizlu þá, er þau höfðu honum veitta, með miklum fjárlutum; *Thormod belönnede Gamle og*

gjætte, kan tage Feil af det Sande, men det derimod ikke at man ikke troer Sandheden, naar man allerede har erfaret den. Efter denne Samtale skiltes de ad. Thorkel drog til Brattalid. Thordis tog da ogsaa hjem. Skuf og Bjarne begave sig lönlig lil Gamle og Grima, bragde dem de nödvendige Ting som de manglede, og erstattede dem alle de Omkostninger som de havde anvendt paa Thormod.

Om Thormod.

Da Thormod var bleven fuldkommen helbredet af de Saar som Falgeir havde tilföiet ham, förte Skuf og Bjarne ham hjem til Stokkanes og forvarede ham der hemmelig i et lille Udhuus. Der opholdt Thormod sig den tredie Vinter. Den Vinter solgte Bjarne og Skuf Gaarden Stokkanes og andet Jordegods som de eiede og ligeledes deres Kvæg, da de agtede at flytte bort fra Grönland. Tidlig om Foraaret udrustede de deres Skib og trak det ud paa Söen. Da fik Thormod Lyst til en lille Udfart; han foregav at han havde et Ærende at forrette nordpaa ved Fjorden, og skaffede sig en Baad. Tosse-Egil gav sig paa Farten med ham; han satte sig ved Aarerne, men Thormod ved Roret. Egil var en dygtig Roerkarl

Grima for den Hjelp, som de havde ydet ham, med mange Penge (meget Gods), D, E, G, J. [5]) *fra [* stokkabúri sinu, *D, G, F, J, M;* útibúri sinu, *G.* [6]) þann þriðja, *den tredie, D, E, F, G, J, K.* [7]) *fra [udel. D, F, J.* [8]) Fjörðu, (Fjörðum,) *Fjordene, F, D, E. J, K.*

Egill var [góðr ræði[1] ok vel syndr. Veðr var bjart[3] ok gott[2] sólskin, ok vindr lítill. Þeir fara [inn eptir Einarsfirði[4]; ok er þeir voro komnir inn í fjörðinn þá úkyrrist Þórmóðr mjök, ok róast[5] um, ok halla skipinu ymsa vega. Egill mælti: hví lætr þú[6] svá heimskliga[7], ok ferr sem ærir menn, eða hvárt vill þu [hvelfa undir okkr skipinu[8]. Þormóðr svarar úvært er[9] mèr. Egill mælti: eigi[10] má ek róa fyri [látum þínum[11], [ok er nauðsyn á, at þú látir eigi svâ ferliga, at þú hafir okkr á kaf; en hvat sem Egill ræðir um þetta, þá lýkr svâ at Þormóðr hvelfir bátinum undir þeim; kafar Þormóðr undan skip-inu[12], ok þegar eptir tekr hann annat kaf at öðru til þess er hann kemr á land. Hann hefir ey... sína með sèr. Egill kemr upp hjá skipinu, ok kemst á kjöl; tekr þar hvíld, ok litast um, ok hyggr at, ef hann sjái Þormóð nokkut, ok fær eigi sèð hann; rèttir Egill þá bátinn[13], ok eptir þat sezt hann til ára[14], ok rær út eptir firðinum[15], ok þar til er hann kemr heim á Stokkanes, segir þeim Skúf ok Bjarna hit sanna frá sínum ferðum. lèt þat fylgja sögunni, at hann hugði Þormóð dauð-an mundu vera. Þeim sýndist sjá atburðr undar-

[1]) ræðir, *D, F, G, J; fra [* góðræðr, *F.* [2]) gott, *D.* [3]) mikit, *O, E, F.* [4]) *fra [* (norðr) til Einarsfjarðar ok inn eptir firðinum. *nord paa til Einarsfjorden, og ind efter Fjorden, D, E, G, F.* [5]) ræðst, *D;* ryðst, *E, F, J, udel. G.* [6]) þèr, *till. D, E, F.* [7]) æriliga, *D, E, F.* [8]) hafa skipit yfir okkr, *D, E, F, J.* [9]) gerist, *G.* [10]) valla, *D, E, J.* [11]) starfi þínu ok stanki (barki), *D, E, F;* slarki, *J.* [12]) bátinum, *F.* [13]) ok eys upp, *og ka-*

og en godSvömmer. Veiret var klart med meget Solskin, og tillige næsten stille. De roede hen til Einarsfjorden, men da de vare komne ind paa Fjorden, blev Thormod urolig, rokkede meget og fik Baaden til at helde til forskjellige Kanter. Egil sagde: Hvorfor bærer du dig saa tosset ad og tager af Sted som gale Folk, eller agter du at kantre Baaden under os? Thormod svarede: Jeg har det meget uroligt. Egil sagde: Jeg kan ikke roe for din Ustyrligheds Skyld, og det er nödvendigt at du ikke tumler dig saa forfærdelig omkring at vi styrte ned i Vandet, — men uagtet al Egils Tale herom, gik det saaledes til paa Sidstningen, at Thormod kantrede Baaden over dem; han dukkede snart under, kom op paa den anden Side af Fartöiet, og blev saaledes ved indtil han naaede Land. Han havde taget sin Öxe med. Egil kom ogsaa op af Vandet ved Fartöiet, og fik fat i dets Kjöl; der lod han Hvile falde paa sig, og saae sig om, om han ikke kunde faae Öie paa Thormod, men saae ham dog ikke. Han fik da Baaden atter til at vende op, satte sig derpaa igjen ved Aarerne, og roede ud efter Fjorden, samt hjem til Stokkanes, hvor han fortalte Skuf og Bjarne hvad der havde hændtes ham paa Reisen, og lagde det til Fortællingen at han troede at Thormod maatte være omkommen. De fandt denne Tildragelse heel under-

ster Vandet ud af den, till. D, E, F, J. [14]) ok snýr bátinum, *og vender Baaden, till. D, E, F, J.* [15]) Einarsfirði, *Einarsfjorden, D, E, F, J.*

sigr, ok þikkjast eigi svâbúit mega hafa at, en renna nokkut grunum á, hvârt þórmóðr man týndr vera[1]. Nú er at segja frá þormóði, hvat hann hafðist at, þá er hann kom á land. Hann vatt fyrst klæði sín, ok eptir þat tók hann á sil göngu, ok fór til þess er hann kom á Hamar til Sigríðar; þat var síð dags; hann barði þar á dyrr, ok gengr út [kona ein[2], ok heilsar honum, ok snýr inn aptr, ok gengr til stufu. þormóðr gengr eptir henni[3] til stufu, ok sezt utarliga [á úæðra bekk[4]. Sigríðr tók til orða, ok mælti: hverr kom þar? Hann svarar: Ósvífr heiti ek. Sigríðr mælti: svâ er [hverr sem hann vill[5]; vill Ósvífr vera hèr í nótt? Hann svarar, kveðst þat vilja. Um myrgininn kom Sigríðr at máli við hann, ok spurði [hvernveg af stæðist um ferðir hans[6]. þormóðr mælti: [satt var þat at ek nefndumst Ósvífr í gær[7]. Hún svarar: [kenna þóttumst ek þik, þó at ek hefði ekki fyrr sèt þik, at þú ert þormóðr Kolbrúnarskáld[8]. Hann svarar: [eigi gerir at dylja[9], því at rètt kendan hefir þú manninn, [en ek ætla[10] at fara á Lánganes[11] til þórunnar Einarsdóttur, ok hitta Ljót son hennar,

---

[1]) þormóðr vann á Ljóti, *Cap. Titt., F, (Kap. Tit.)* [2]) *fra [* einn maðr, *D, E, F, J.* [3]) honum, *D. E, J.* [4]) *fra [udel. D, E, J.* [5]) *fra [* margr, sem heitir, *mange bære deres Navn med Rette, D, E, F, J.* [6]) *fra [* hvert ætlar þú at fara? þormóðr! *Hvorfor agter Du at reise? Thormod! D, E, F, J.* [7]) *fra [* Osvífr nefndumst ek, *D, E, F, J.* [8]) *fra [* Satt var þat at þú nefndist Osvífr, en þegar kenda ek þik, er ek sá þik;

lig, men vilde dog ikke lade den beroe derved, da de havde nogen Formodning om at Thormod neppe var saaledes druknet. Imidlertid maae vi fortælle hvad Thormod först tog sig for, da han kom paa Land. Han vred sine vaade Klæder, og derefter gav han sig til at gaae, og kom saaledes sildig om Aftenen til Hammer, hvor Sigrid boede. Han bankede paa Dören; en Kvinde kom ud og hilste ham, men vendte tilbage og gik ind i Stuen. Thormod fulgte hende derhen og satte sig, ei langt fra Dören, paa den lavere Bænk. Sigrid spurgte da: Hvem kom der? Han svarede: Jeg hedder Osviv[61]. Sigrid sagde: Saa er enhver, som han vil være. Vil Osviv være her i Nat? Han svarede at han vilde det. Næste Morgen gav Sigrid sig i Samtale med ham og spurgte hvorledes det havde sig med hans Reise? Thormod svarede: Det var sandt at jeg kaldte mig Osviv i Gaar. Hun sagde: Jeg troede nok at jeg kjendte dig, endskjönt jeg ikke havde seet dig för, at du er Thormod, Kolbrunes Skald. Han svarede: Det hjelper ikke at skjule sig for dig, thi du har rigtig kjendt Manden, men jeg agter at tage til Langenes til Thorun Einarsdatter og træffe hendes Sön Ljot;

Sandt var det at du kaldte dig Osvif, men jeg kjendte dig strax da jeg saae dig, D, E, J, F. [9]) Þá er eigi dælt at dyljast, *D, E, F, J;* (dylja þik, *G.*) [10]) Þar er þú spurðir at um farir (ferðir) minar, þá ætla ek; *da du spurgte om min Reise, agter jeg, D, E.* [11]) *saal. G;* Löngunes, *C, D, E.*

[þau hafa opt ljótliga til mín lagt[1]. Sigríðr mælti: þá skal Sigurðr son minn fylgja þèr. Lengi hafa þau Ljótr ok þórunn þúng[2] verit til vâr[3]. þormóð mælti: úráðligt sýnist mèr, at Sigurðr fari með mèr: þvíat þit munut eigi halda mega bústað ykkrum hèr, ef nokkut skerst í með okkr Ljóti. Gjarna vil ek láta bústað til þess, sagði Sigríðr, at Ljótr fengi nokkura svívirðíng. Nú ferr Sigurðr með þormóði á Lánganes[4] [til þórunnar[5]. þeir drepa þar á dyrr, ok[6] gengr út ein kona, ok heilsar þeim. Sigurðr spurði, hvârt Ljótr væri heima. Hún segir: hann er í stufu. Sigurðr mælti: biddu hann út koma. Griðkona gengr inn, ok mælti [Ljótr skyldi út koma[7]. Hann svarar: hverr mælti þat? Sigurðr af Hamri, segir hún, ok annarr maðr, sá er ek kenda eigi[8]. Hvernveg var sá maðr sjónum, er þú kendir eigi? Hún svarar: svartr maðr ok hrokkinhærðr, [ljótr maðr[10]. Líkann[11] segir hann þormóði sakadólgi vorum. Nú gengr Ljótr fram, ok konur með honum þær sem þar voro. Ljótr tekr eitt spjót í hönd sèr, ok gengr í dyrin, ok kennir þormóð, ok [leggr þegar á honum miðj-

[1]) *fra* [því at mèr er sagðr hann mikill maðr vexti ok skartsmaðr, hefi ek þat ok sannspurt, at hann leggi illar (illa) umræður á við mik (til mín); *thi man har sagt mig at han var meget stor af Væxt og holdt meget af Pragt; ligeledes har jeg spurgt for vist, at han taler meget ilde om mig, D, E, J, K;* ok ek sè svá með mönnum, sem meri með bestum, *at jeg er saaledes (det samme) blandt Mænd som en Mær blandt Heste, till. A.* [2]) illa, *G.* [3]) sem til margra annarra, *ligesom mod mange andre, till. D*

le have tit været mig stygt paa Nakken. Sigrid sagde: Da skal min Sön Sigurd fölges med dig, baale Ljot og Thorun have længe nok gjort os Overast. Thormod svarede: Jeg anseer det ikke for raadeligt at Sigurd tager med mig, fordi I neppe ville kunne beholde eders Bopæl her, hvis I komme i nogen alvorlig Trætte med Ljot. Gjerne vilde jeg give Slip paa min Bopæl, svarede Sigrid, naar kun Ljot blev til Skamme. Sigurd tog da med Thormod til Langenes, hvor Thorun boede. De bankede der paa Dören. En Kvinde kom ud og hilsede dem. Sigurd spurgte om Ljot var hjemme. Hun svarede: Han er inde i Stuen. Sigurd sagde: Bed ham komme ud. Tjenestepigen gik ind og sagde at Ljot skulde komme ud. Han spurgte: Hvo sagde det? Hun svarede: Sigurd paa Hammer, og en anden Mand, som jeg ikke kjendte. Ljot spurgte: Hvorledes seer den Mand ud, som du ikke kjendte? Hun svarede: Det var en mörk og styg Mand, med kröllet Haar; Ljot sagde: Efter dit Udsagn ligner han Thormod, vor fredlöse Fjende. Ljot gik derefter frem, tillige med de Kvindfolk, som vare der tilstede. Ljot tog et Spyd i sin Haand og gik ud i Dören; han kjendte Thormod og stödte Spydet lige mod

E, F, J. [4]) Löngunes, *D, E;* Laungunes, *G (urigtigt).* [5]) *udel. J, F.* [6]) *Her begynder Texten atter i H.* [7]) *fra* [Þat var mælt, Ljótr, at þú skyldir út gánga, *det blev sagt, Ljot, at du skulde komme ud, D, E, F, G, H, J.* [8]) Ljótr mælti, *till. D, E, F, G, H.* [9]) á hárslit, *af Haarfarve till. D, F, J.* [10]) *udel. D, E, G, H, J.* [11]) glikan *G, H.*

um[1]. Þormóðr laust við laginu[2] eyxinni, er hann hafði, ok berr niðr[3] spjótit, kemr lagit í fót honum fyri neðan knè, ok verðr þat mikit sár. Ljótr lýtr eptir[4], er hann lagði til Þormóðs, ok þá höggr Sigurðr meðal herða Ljóti, ok særir hann miklu sári. [Hann ljóp[5] inn í dyrnar[6], en konur [hlaupa fram fyri hann[7]. Snúa þeir þa íbrott, mælir Þormóðr at Sigurðr skuli fara heim á Hamar[8], ok seg móður þinni tíðindin, en ek mun leita fyri mèr, segir Þormóðr. Nú skiljast þeir, fór Sigurðr heim á Hamar, ok segir móður sinni þau tíðindi, sem í höfðu gerzt. Sigríðr mælti: þat er mitt ráð at þú farir á fund Skúfs[9], ok skorir á hann[10] til viðtöku; [seg honum[11] at ek vildi selja land mitt[12] ok ráðast [með honum[13] brott af Grænlandi. Nú ferr Sigurðr[14] á fund Skúfs, [ok berr upp eyrindi sín fyri hann[15]. [Skúfr tekr við Sigurði[16], ok selr land Sigríðar, ok tekr upp bú[17] hennar, ok flytr til skips. [Þormóðr bindr sár sitt, ok ferr ofan til nausts þess er Þórunn átti; sèr hann at skip hafði

---

1) *fra [* stefnir á hann miðjan, *sigte efter hans Midte, D, E, G, H, J.* 2) *udel. F.* 3) af sèr, *C, H.* 4) við lagit, *D, E, F, J.* 5) þá ljóp Ljótr, *da löb Ljót, D, E, J;* Ljótr hopar, *G, H.* 6) Þormóðr hjó eptir honum ok kom höggit á lærit, ok reist ofan lærit ok kálfann, hljóp öxin niðr í þreskjöldinn. Ljótr fèll inn í dyrin; *Thormod hug efter ham, og Hugget traf Laaret, samt gjennemskjar Laaret og Læggen fra oven af nedefter. Ljot faldt ind i Dören, till. D. E, F, J.* 7) *fra [* ljópu yfir hann fram ok ráku aptr hurðina; *löbe frem over ham, og smak Dören i Laas, D, E, F.* 8) *Her fattes flere Blade i H.*

hans Midte. Thormod slog Spydet af med sin Öxe, men det rammede dog hans ene Fod neden for Knæet og tilföiede ham et svært Saar. Ljot böiede sig i det han stödte Spydet mod Thormod, men da gav Sigurd ham et Hug mellem Skuldrene, som efterlod et stort Saar. Ljot löb ud i Dören, og Kvinderne stillede sig (op i en Række) foran ham. De Fremmede vendte da bort. Thormod sagde at Sigurd skulde tage hjem til Hammer: og fortæl din Moder hvad der er skeet, men jeg skal gaae min egen Gang. De skiltes da fra hinanden; Sigurd tog hjem til Hammer og fortalte sin Moder Tidenderne. Hun sagde: Det er mit Raad at du begiver dig til Skuf og opfordrer ham til at tage mod dig; sig ham at jeg vil sælge min Gaard, og flytte med ham bort fra Grönland. Sigurd besögte da Skuf og forebragde sine Ærender. Skuf tog mod Sigurd og solgte Sigrids Gaard, samt hævede hendes Huusholdning, og förte Godset ombord paa sit Skib. Thormod forbandt sit Saar og gik til det Nöst som Thorun eiede; han saae at et Fartöi var blevet trukket ud af Nöstet, og sluttede

---

9) ok Bjarna, *till. D, E, F. G, H, J.* 10) þá, *D, E, F, J.* 11) ok segir þú, *F.* 12) ok kvikfè, *og Kvæg, till. D, E, J, F.* 13) þeim, *F; fra [udel. G, H.* 14) leiðar sinnar, ok er hann var kominn skamt frá garði, þá hittir hann Þormóð, ok hafði hann þar beðit Sigurðar; fóru þeir nú baðir saman, *sin Vei, og da han havde gaaet et kort Stykke fra Gaarden, traf han Thormod, som der havde biet efter Sigurd; de toge nu begge sammen, D, F.* 15) ok Bjarna ok segja þeim slíkt sem í hafði gerzt, *till. D, F.* 16) *fra [* ferr Skufr þá, *D, F.* 17) búferli, *D F;* búfè. *J.*

verit dregit fram or nausti, ok þikkist vita at hús-karlar þórunnar munu vera rónir; [gengr þormó' þá til sjófar, ok gerir sèr rúm í einu þarabruk' liggr þar um daginn, ok er [aptnast tók[2], þá hey[r] hann áraglamm; verðr þess (varr) at húskallar þó[r]unnar eru komnir at landi[3]. þeir mæla svâ: go[tt] veðr mun á myrgin, ok munum vèr þá róa, munu[m] ekki brýna[4] upp [skipi voru, ok láta fljóta hér höfninni í nótt[5]. þeir gera svâ, fara heim síða[n] þá var mjök kveldat. Nú er þeir eru heim farni[r] þá ríss þormóðr upp, ok ferr þángat sem skip[it] flaut, [leysir festar[6], ok sezt til ára, rær á fjörðinn ok[8] stefnir [til bæjarins[9] í Vík. [Á því kveldi lag[ð]-

[1]) *fra* [þar var mikit þarabruk, ok býr hann þar um sik, G, H. [2]) *fra* [kveldar, *G;* kvelda tók, *H.* [3]) ok bera up feng sinn, *og bare sin Fangst fra Baaden, till. G, H.* [4]) *till. G, H.* [5]) *fra* [báti vorum or flæðarmáli, en draga eigi upp naust, *vor Baad paa Strandbredden (Flodmaalet) men ikke træ... den op i Nöstet, G, H.* [6]) hrindir fram skipinu, *stödte B... fra Land, G, H.* [7]) *fra* 5te [Einn aptan rèðst þormóðr heim, hann tekr bát ok rèri yfir Eiríksfjörð um nóttina; hann g... frá skipi, þar til hann kemr á Löngunes; hann ferr til naust... þórdísar, ok leggst þar niðr ok felst, því at hann ætlaði at Böð-varr mundi róa á sjá um daginn (til fiska *till. E, D*), sem hann var vanr; ok er á leið morgininn, þá sèr hann at III menn gán... frá bænum til skipsins. þeir ræddu um þat, hvert Böðvar-mundi heim koma um daginn, því at hann hafði farit at binda um sár Ljóts á Lánganes. þormóðr liggr sem áðr þar sem hann var kominn, því at hann var lítt gengr fyri sárinu. þeir hus-karlarnir rèru nú á fiski, sem fyri þá var lagt, ok er leið á dag-inn sèr þormóðr at húskarlarnir róa at landi. þormóði ger... verkmikill fótrinn. Maðr hèt Kárr; hann var verkstjóri þórd...-ar; hann var nú róinn með húskörlum; hann var ok frænd...

deraf at Thoruns Huuskarle vare ude paa Fiskeri. Thormod gik da til Stranden, og opredte for sig en Art af Seng i en stor Tangdynge, hvor han laa til ud paa Dagen; men da det begyndte at aftnes, hörte han Lyden af Aareslag, og mærkede snart at Thoruns Huuskarle vare komne til Strandbredden. De talte saaledes: Veiret vil blive godt i Morgen, og saa skulle vi igjen til Söes; det er da ikke værdt at vi trække vor Baad op paa Landet, men den kan ligge her i Havnen Natten over. De lode det blive derved, og gik derpaa hjem. Da var Natten næsten falden paa. Da de vare borte, stod Thormod op, löste Landtougene, roede ud paa Fjorden, og satte sin Kaas til Gaarden Vig. Den Aften lagde Thor-

Böðvars. Nú vinna þeir at fángi sínu, ok setja upp skip sitt ok búa um; veðri var þannveg farit at þoka var ok væta; (úrvæta, *F, E, J, K, M)*; gánga þeir heim, er þeir voru búnir. Þormóðr heyrir at þeir ræða um at Böðvarr væri heim kominn. Þormóðr vildi hafa skipit yfir fjörðinn til Víkur, ok er þeir Kárr voru nær at túngarði komnir, þá mælti Kárr: mèr hefir legit eptir bolöx mín, ok man ek gánga eptir (henni *udel. F)*; þeir buðu at fara með honum, en hann vildi þat eigi; ferr nú ofan snúðigt. Þormóðr var þá kominn til skipsins, ok hefir þá fram sett. Kárr litr manninn, ok kennir Þormóð; snýr hann heim ok ætlar at segja Böðvari hvat títt er. Þormóðr sèr Kár, at hann vill (snýr, *F)* heim, ok ætlar Þormóðr at snúa eptir honum, en honum var svá styrðr fótrinn, at hann mátti hvergi komast; hann kastar þá öxinni eptir Kár ok kom á fótinn (fyri neðan knèsbótina *till. E, M, J, K*, knèfótinn, *E)* ok beit (tók) or kálfann or fætinum. Kárr haltrar heim ok verðr för hans sein. Þormóðr tekr öxi sína, ok hleypr á skip út, ok rær frá landi; *en Aften drog Thormod hjemme fra. Han*

ist þórdís niðr á Löngunesi til svefns; hún lèt illa í svefni[1], ok er hún vaknaði[2], mælti hún: [hvar er Böðvarr, son minn[3]? Hann svarar: hèr em ek, móðir, eða hvat vill þú? Hún svarar: [ek vil at vèr róim á fjörðinn, þvíat þar eru veiðar efni. Böðvarr svarar: hvernveg er veiðar efni þat? þórdís mælti: þormóðr, skógarmaðr vârr, er á firðinn á skipi, ok skulu vèr fara til fundar við hann. [þá fóru V húskallar með þórdísi[4]. þau[5] róa í

tog en Baad og roede over Eriksfjorden om Natten. Han gik fra Fartöiet, indtil han kom til Löngunes. Han gik til Thordis's Nöst (Skibsbod), lagde sig der ned og skjulte sig, thi han tænkte at Bödvar den Dag vilde roe ud paa Söen, for at fiske, ligesom han pleiede. Ud paa Morgenen saae han at tre Mænd gik fra Gaarden til Fartöiet. De talte derom, om Bödvar vel kom hjem den Dag, thi han var dragen til Langenes, for at forbinde Ljots Saar. Thormod laa, ligesom för, der hver kun var stædt, thi han kunde knapt gaae for Saarets Skyld. Huuskarlene roede da paa Fiskeri efter hvad dem var bleven befalet. Da Dagen heldede, saae Thormod at Huuskarlene roede til Landet. Thormod havde da megen Verk i Foden. En Mand hed Kar; han var Thordis's Avlsforvalter; han var da taget paa Söen med Huuskarlene; han var ogsaa Bödvars Frænde. De beredte deres Fangst, satte Fartöiet paa Land, og sörgede for dets Sikkerhed. Veiret var saa ledes beskaffent at det var taaget og vaadt. De gik hjem, da de vare færdige. Thormod hörte det af deres Tale, at Bödvar var kommen hjem. Thormod vilde gjerne bringe Fartöiet med sig, over Fjorden; til (Gaarden) Vig. Da Kar og hans Folk vare næsten komne til det Gjærde, som omgav Gaardens Hjemmemark, sagde han: Min Bulöxe er bleven tilbage, og jeg maa gaae for at hente den. De andre tilböde, at de vilde gaae med ham, men han tog ikke derimod. Han gik da rask ned (til Stranden). Thormod var da kommen til Fartöiet, og havde sat det ud paa Söen. Kar saae Manden og kjendte Thormod; han vendte da hjem ad, og agtede

dis paa Löngunes sig til at sove. Hun havde en meget urolig Sövn, og da hun vaagnede, sagde hun: Hvor er min Sön Bödvar? Han svarede: Her er jeg, Moder! hvad vil du vel mig? Hun svarede: Jeg vil at vi skulle roe ud paa Fjorden, for der er en god Fangst i Vente. Bödvar spurgte: Hvilken Fangst kan det vel være? Thordis svarede: Thormod, vor Fredlöse, er ude paa Fjorden, allene paa en Baad, og vi skulle see til at faae fat paa ham. Da toge fem Huuskarle med Thordis. De roede ud

---

at sige Bödvar hvad der var paa Færde. Thormod saae at Kar agtede at tage hjem, og vilde forfölge ham, men hans Fod var saa stiv, at han ikke kunde komme af Stedet. Han kastede da Öxen efter Kar, og den rammede hans ene Fod, samt skar Læggen bort fra Benet. Kar haltede hjem efter, og hans Gang blev meget seenfærdig. Thormod tager sin Öxe, springer ud paa Fartöiet og roer fra Landet, D, E, F, J, K, M. [9]) *udel. G.*

[1]) *fra [* Þórdís hafði sofit um daginn; *Thordis havde sovet om Dagen, D;* (um kvöldit, *om Aftenen, E.*) [2]) varpar hún mæðiliga öndinni, *till. D, E, J.* [3]) *fra [* Hvört er ok Böðvarr heim kominn eðr eigi? *Er Bödvar kommen hjem, eller ikke? D, E, J.* [4]) *fra [* voru þau V saman, *G, H.* [5]) *fra [* Bíta mætti nú beitfiskr (beinfiskrinn, *J, M)* ef at borði væri dreginn, því at *(fra [udel. F)* hèr hefir verit Þormóðr, skógarmaðr þinn, í allan dag í nausti voru, ok hefir hann nú unnit á Kár, frænda þínum, ok tekit bát þinn, ok rær nú yfir á fjörð, ok hygg ek at honum sè verkr í sári, því er Ljótr veitti honum; get ek ok, at honum verði eigi greiðfært yfir fjörðinn fyri þoku sakir. Þætti mèr eigi fjærri, at vèr færim til fundar við hann. Böðvarr sprettr þegar upp ok mælti: búinn er ek þeirrar ferðar, segir hann. En er þau koma út fyri dyr, þá sjá þau hvar Kárr haltrar, ok var hann þá kominn heim at húsunum (bæ sínum, *E).* En Þormóð sjá þau hvergi, því at þokan var svå myrk. Hlaupa þau nú á skip (mæðgin, *till. E, J)* ok V (X *J, K;* 10, *M)* aðrir menn

fjörðinn[1] um nóttina. Þormóðr heyrir róðrinn o manna málit ok grunar at Þórdís sè á för komi með húskörlum sínum, sýnist honum [þvígit væn sinn kostr, þvígit vænni[2] hann verðr fundin Hólmr[3] einn lítill var skamt frá Þormóði; [þat v land lágt[4], ok gengu þar yfir háflæðar, [en ei gekk þar sjór yfir at [meðals dögum[5]. Þat var Þormóði fyri, at hann hvelfði skipinu, en han leggst til hólmsins. Þarabruk var[6] um hólmin allan; grefst Þormóðr niðr milli tveggja[7] steina [ok berr á sik ofan þarann[8]. Þau Þórdís fara um nóttina, ok sjá [í þokunni[9] sorta nokkurn á sjón-um, ok vita eigi hvat þat er, róa at þángat, ok sj at þar hvolfir skip á sjónum, ok eru árar í höml-ubönduum. Húskarlar Þórdísar mæla þá: hèr mun Þormóðr hafa róit á stein upp, ok [meiri von a hann sè drukknaðr[10]. Þórdís segir: eigi mun Þor-móðr hèr drukknat hafa, heldr mun hann hafa

með þeim; þrífa þau teinæring; ok *nu kunde nok Fisken h paa Krogen, hvis den blev kastet ud med Maddingen paa, Thormod, din Fredlöse, har opholdt sig den hele Dag i dit Köt, og har nu tilföiet din Frænde Kar store Saar, samt taget d Baad, og roer nu over Fjorden; dog troer jeg det Hug smerte ham slemt som han fik af Ljot; ikke heller tænker jeg, at han kan komme saa let over Fjorden for Taagens Skyld; nu m ner jeg at det ikke vilde være af Veien, at vi toge af Sted fo at træffe ham. Bödvar sprang strax op og sagde: jeg er bere til den Reise, siger han. Men da de kom uden for Dören, sa de hvor Kar hinker, og han var da næsten kommen hjem til Hu sene; Thormod saae de derimod ikke, fordi Taagen var st mörk. De löb derpaa ud paa Baaden, og 5 (10) Mænd med de*

paa Fjorden om Natten. Thormod hörte Aareslagene og Menneskers Tale. Han formodede da at Thordis var kommen paa Farten med hendes Huuskarle, og tyktes da at han var i en slem Vaande, som dog vilde blive endnu værre, hvis de skulde finde ham. En lille Holm var da i Nærheden; den var kun lav, og pleiede at blive overskyllet af Höivande, men ved middelmaadig Vandstand gik Söen ikke over den. Thormod greb til det Middel, at han kantrede Baaden, og roede til Holmen; den var bedækket overalt med Tang. Thormod udsögte sig der et Leie mellem tvende Stene, og tildækkede sig med Tang. I det Thordis's Folk roede om Natten, see de i Taagen en mörk Plet paa Söen og vidste ikke hvad det kunde være. De roede da dertil og saae at det var en kantret Baad, med Aarerne bundne fast til Roerbretterne. Thordis's Huuskarle sagde da: Her har vist Thormod roet op paa et lille Blindskjær, og man maa snarest formode at han er druknet. Thordis svarede: Her er Thormod vist ikke druknet, men derimod har han mærket at vi vare i

de grebe en saakaldet Tiaaring (et Fartöi, forsynet med 10 *Aarer til ligesaamange Roerkarle) og, till. D, E, F, J, K, M.*

[1]) at leita þormóðs, *for at opsöge Thormod, till. D, E, F.* [2]) *fra [* þeigi vænn kostr ef, *D, E, G, H, J.* [3]) hólmi, *D, G, H.* [4]) *fra [* en þaðan var þó lángt til lands, *men derfra var dog langt til Land, D, E, F, J;* þat var lítit land, *G, H.* [5]) með-aldögum, *D, F, J; fra næstforrige [udel. G, H.* [6]) lágu, *F.* [7]) *udel. D, E, F.* [8]) mikit þarabruk, *D, F; fra [* i eitt þarabruk, *D, E, J.* [9]) *saal. D, E;* um nóttina, *C,* [10]) *fra [* hvelft skipinu, ok mun hann hafa týnzt, *D, E, F.*

[orðit varr við fðr vâra, ok mun hann sjálfr hvelf
hafa skipinu, ok gert þat til þess at vèr skolum
hann ætla dauðan, en hann mun hafa snúit í hólm
inn, ok mun hann fólgizt hafa[1]. Nú skulu vèr
leggja skipit [við hólminn[2], ok leita [hèr í hólmin
um[3]. Nú skulu þèr stánga [með spjótsoddum
[allan þenna hólma, optarr en eitt sinn[4]. Þeir
gerðu sem hún mælti, ok fundu hann eigi[5]. Þá
sýndist þeim örvænt vera, at þeir fyndi hann.
Þórdís mælti: þat hygg ek at hann sè hèr í hólm-
inum[6], þótt þèr finnit hann eigi. Nú ef Þormóðr má
heyra mál mitt, þá svari hann mèr, ef hann [hefr
heldr manns hug en merar[7]. Þormóðr heyrði
hvat Þórdís mælti, ok vildi svara, en hann mátti
ekki mæla, því at honum þótti sem tekit væri fyrir
munn honum. Nú fara þau Þórdís á brott við svá
búit, taka skip þat er hann hafði þángat haft, ok
hafa þat með sèr[8]. Nú er þau voro brottu, stendr
Þormóðr upp or brukinu, hann svimr[9] þá þángat
á leið sem honum þótti skemst til lands[10]. Hann
hendir sker[11] þau er á leiðinni voru, ok tók þar

[1]) *fra [* fólgizt, *F.* [2]) at skerinu, *D, E, F. J.* [3]) hans þar svå gera þau, en er þeir komu *i* skerit, sagði Þórdís, *D, E, F, J.* [4]) *fra næstforrige [* brukin, *G, H; fra sidste [* þarann allan *i* hólminum, *D, E, F, J. Her begynder atter Texten i L.* [5]) Þormóðr skeindist litt (skemdist viða) af spjótum þeirra er þeir höfðu farit um hólminn allan ok stángat spjótunum, *Thormod blev (paa mange Steder af Legemet) let saaret af deres Spydsodde, da de havde gaaet hele Holmen omkring, og stanget med Spydene, till, D, E, F, G, J;* Þormóðr vendi þá hug-

Nærheden, og har vist selv kantret Baaden, for at vi skulde troe at han var död, men han har formodentlig tyet til Holmen og skjult sig der. Lad os nu lande med vort Fartöi ved Holmen og undersöge den. Nu skulle I gjennemstikke Tangen overalt paa den hele Holm med eders Spydsodde, mere end een Gang. De gjorde det, men fandt ikke Thormod. Thordis sagde: Jeg troer sikkert at han maa være her paa denne Holm, skjönt I ikke kunde finde ham. Nu hvis Thormod kan höre min Tale, da svare han mig, hvis han snarere har Mod som en Mand end som en Mær. Thormod hörte hvad Thordis sagde, og vilde svare derpaa, men han kunde da ikke tale, thi det forekom ham at En holdt sin Haand for hans Mund[62]. Thordis og hendes Folk forlode derefter Holmen, uden videre, men toge den Baad, hvorpaa Thormod var kommet derhen, og bragde den hjem med sig. Da de vare borte, stod Thormod op af Tangdyngen; han gav sig da til at svömme i den Retning, hvor Veien til Fastlandet forekom ham at være den korteste. Han svömmede saaledes fra Skjær til Skjær, og hvilte sig ud paa dem, men paa et, som

---

inum til Olafs konúngs, ef hans gæfa mætti nokkut duga honum, *Thormod vendte da sin Tanke til Kong Olaf, hvis hans Lykke muelig kunde hjelpe ham noget. till. D, E, J.* [6]) skerinu, *D.* [7]) *fra [* er snjallari en geit eðr hugprúðari en meri, *kjekkere end en Gjed eller tapprere end en Mær, D, E, J, K, L, M.* [8]) *fra [udel. F.* [9]) sveimar, *G;* legst, *D, E, G, J.* [10]) því at þá lýsti í þokuna, *thi Taagen opklaredes da noget, till. D, E, F, J.* [11]) þá sker frá skeri, *D, E, J.*

hvíldir; ok er skamt var til meginlands þá komst þormóðr á eitt sker, ok var [þá orðinn[1] svá at hann mátti hvergi þaðan komast[2]. Á þessi nótt dreymði Grím bónda[3] í Vík at maðr kom at honum, vænn ok merkiligr[4], [meðalmaðr vexti, riðvaxinn ok herðamikill[5]; sá maðr spurði Grím, hvárt hann vekti eða svæfi. Hann svarar[6]: ek vaki[7], en hverr ertu? draummaðr svarar: ek em Ólafr konúngr Haraldsson, ok er þat eyrindi mitt híngat, at ek vil at þú farir eptir þormóði, hirðmanni mínum ok skáldi, ok veitir honum björg, svá at hann megi þaðan komast sem hann liggr í einu skeri skamt frá landi[8]. Nú segi ek þèr þetta til merkja[9], at þat er satt er fyri þik berr, at sá maðr [útlendr er verit hefir[10] á vist með þèr [í[11] vetr[12] ok Gestr nefndist, hann heitir Steinarr, ok er kallaðr Helga-Steinarr; hann er íslenzkr maðr, ok fór því híngat til Grænlands at hann ætlaði hefna þorgeirs Hávarssonar. En þóat Steinarr sè garpr mikill ok harðfengr, þá mun honum verða lítils af auðit um hefnd eptir þorgeir, [ok mun hans harðræði annarstaðar meiri fram koma[13]. Nú er Ólafr konúngr hafði svá mælt, þá vaknar Grímr. Hann vekr Gest, ok bað hann upp standa[14]. [Hann gerir svá, ok tekr

1) bæði stirðr ok móðr, *baade stiv og mödig*, *D, F, G, H, I.* 2) fara, *D, F;* Olafr konúngr vitraðist Grími bónda *(Kap. Tit.) till. F.* 3) *udel. D, E, F, J, K, L, M.* 4) tíguligr, *D, E, J;* drengiligr, *G, H.* 5) *fra [udel. D, E, F.* 6) þóttist svara, *F.* 7) vist, *till. F.* 8) bæ þínum, *din Gaard, D, E, E;* ok hefir hon-

kun laa kort fra Land, maatte han standse for Alvor og var da bleven saa stiv og mödig at han ikke kunde vinde længere frem. I denne Nat drömte Bonden Grim paa Vig, at en vakker og anseelig Mand, af middelmaadig Væxt, med brede Skuldre og noget heldende forover, kom til ham og spurgte om han sov eller vaagede. Grim svarede: Jeg vaager, men hvem er du? Drömmanden svarede: Jeg er Kong Olaf Haraldsön[63], og det er mit Ærende hertil: at du tager afsted for at hente Thormod, min Hirdmand og Skald, og yde ham Hjelp, for at han kan komme fra det Skjær, hvorpaa han ligger, kun kort fra Landet. Til Beviis for Sandheden af denne Aabenbaring underretter jeg dig nu om at den Mand som har opholdt sig tre Vintre hos dig, og har kaldet sig Gest, egentlig hedder Steinar og kaldes ellers Helga's Steinar[64], samt er en Islænder, og drog derfor hid til Grönland at han agtede at hævne Thorgeir Havarsöns Drab; men skjönt Steinar er en meget rask og haardför Mand, vil det ikke lykkes ham synderlig at udföre denne Hævn, og hans Kjekhed vil mere vise sig ved andre Leiligheder. Da Kong Olaf havde talt dette, vaagnede Grim. Han vakte Gest og bad ham staae op, hvilket han og gjorde, tog sine Vaaben, og gik ud med Grim; de satte

---

um eigi slèzt farist í dag (kveld), *og det har ikke gaaet ham lempelig i Aften*, *till.* *C, E, F, G, H, K, L, M.* 9) marks, *D, G, H, I, L.* 10) *fra [* er hèr er, *G, H.* 11) þrjá, *(tre Vintre) D, E, J, K, L, M.* 12) *fra [udel. G, H.* 13) *fra [udel. G, H.* 14) ok gakk með mèr, *till. G, H.*

vâpn[1] í hönd sèr, gengr út með Grími; setjast þeir niðr, ok mælti Grímr: hvat segir þú til þess, hvat þú heitir? Gestr svarar[2]: mantu þat, Grímr, hvat ek sagða til þess. Grímr svarar: man ek þat víst, hvat þú nefndist, en at því spyr ek, hvárt þ. heitir svâ sem þú nefndist. Gestr svarar: hví eig. Grímr mælti: því, ef þú heitir Steinarr ok ert kal- aðr Helgu-Steinarr á þínu landi. Gestr mælti: hverr segir þèr at svâ væri? Grímr svarar: Ólafr konúngr. Gestr mælti: [hvenær fantu hann[3] Óla konúng? þá svarar Grímr[4], ok sagði honum draum- inn. Hann svarar: satt er þat í drauminum, er til mín kemr[5]. Nú fara þeir Steinarr at leita þor- móðs, ok finna hann, þar sem Ólafr konúngr hafði til vísat, færa hann heim í Vík, ok varðveita hann þar á laun, ok græða hann; ok er hann var heill maðr orðinn [þeirra áverka, er Ljótr hafði á honum unnit[6], þá flytr Steinarr þormóð til skips þeirra. Skúfr var þá einn[7] við skip, rèðst Steinarr þá brott or Vík, ok er þá við skip, [ok svâ þormóðr[8]. Skúfi frest- ast [mjök; allt[9] þar til er lokit var þínginu[10]. Bö- varr þórdísarson gerði sekjan Sigurð Sigríðarson um áverka við Ljót. Eptir þíngit var Skúfr albú- inn till brottferðar[11]; ok þann morgin er[12] Skúfr

---

1) sverð, *et Sværd, D, E, F, J.* 2) muna, *till. F.* 3) *fra [* nær hittir þú, *D, E, F, J.* 4) nú í nótt, Gestr mælti: hvernig má þat verða? *nu i Nat, Gest sagde: hvorledes kan sligt ske? till. L.* 5) ok vænti ek at svá muni vera fleira, *og troer, at det ogsaa forholder sig saaledes med mere deraf, till. E, F, G, H, J, K, L.* 6) *fra [* áverkans, *F.* 7) *udel. D, E, D.* 8) *udel. F.*

sig da ned, og Grim sagde: Hvad siger du om dit rette Navn? Gest svarede: Du husker vist, Grim, hvad jeg sagde derom. Grim svarede: Jeg husker nok hvad det var du kaldte dig, men jeg spörger, om du bærer det Navn som du gav dig. Gest spurgte: Hvorfor ikke? Grim svarede: Fordi du maaskee hedder Steinar og kaldes Helga-Steinar i dit Land. Gest spurgte: Hvem siger at det er saa? Grim svarede: Kong Olaf. Gest spurgte: Naar traf du Kong Olaf? Dette Spörgsmaal besvarede Grim med at fortælle sin hele Dröm. Gest svarede: Det som vedkommer mig, i denne Dröm, er sandfærdigt. Steinar og Gest toge da bort, for at opsöge Thormod; og traf ham der, hvor Kong Olaf havde anvist dem. De förte ham hjem til Vig, og forvarede ham der hemmelig, indtil de Saar vare lægte, som Ljot havde tilföiet ham. Da förte Steinar Thormod til Skufs og Bjarnes Skib. Skuf passede da ene paa Skibet. Steinar forlod da Vig for fuldt og fast, og opholdt sig derefter paa Skibet, tilligemed Thormod. Skuf blev længe opholdt, indtil Thinget var hævet. Der udrettede Bödvar, Thordis's Sön, det, at Sigurd, Sigrids Sön, blev dömt til Fredlösheds Straf, for hans Anfald paa Ljot. Strax efter Thinget gjorde Skuf sig færdig til Afreisen. Den Morgen, da Skuf om

---

9) *udel. D, E.* 10) þíngi Grænlendínga, *F, G; fra [* ok vildi hann vita tiðendi af þíngi þeirra Grænlendínga, *og han önskede at höre Tidender fra Grönlændernes Thing, till. G, H.* 11) siglingar, *D, E, F;* þormóðr drap Ljót *(Cap. Tit.) till. F.* 12) byrr rann á, ok, *god Vind indtraf og, till. D, E.*

ætlaði út at sigla, fóro þeir þormóðr ok Gestr [at óleyfi[2] Skúfs[3] frá skipi [á einum báti[4]. þei fóro til Einarsfjarðar, ok inn eptir firði [fyri ba þórunnar. þar[5] sjá þeir IIII[6] menn á skipi sitja i fiski, þeir kenna þar Ljót þórunnarson. þei leggja þegar at Ljóti ok berjast; lýkr svá þessu fundi, at Ljótr fellr ok þeir menn III[7], sem (með honum voru á skipi. Fara þeir þormóðr[8] þá apt til skips[9], ok var Skúfr þá búinn til siglinga; stiga þeir þá á skip[10] þormóðr ok Skúfr, en Stein arr sezt eptir; ferr hann þá til vistar í Brattahl til þorkels[11]. Skúfr ok Bjarni láta í haf. þeir góða byri, ferst þeim vel, taka Noreg[12], ok e þeir voro landfastir, þá skiptu þeir fè sínu; hafi Bjarni skip or fèlagi þeirra, en Skúfr lausafè heldr Bjarni suðr til Danmerkr, ok[13] gengr út Róms, ok sækir heim hinn heilaga Petr postula ok [Pál postula[14]; ok í þeirri för andast Bjarni Sigríðr ok Sigurðr son hennar keyptu jarðir[15] í Nor egi, ok bjoggo þar til dauðadags. Skúfr ok þor móðr fóro á fund[16] konúngs, [ok voro með hon um til dauðadags[17]. Konúngrinn var ekki margr til þormóðs í fystunni[19]. [Maðr sá kom til[20] kon

[1]) Steinarr, *D, E.* [2]) *saaledes D, E; utydeligt i A.* [3]) *fra [* leyniliga, *hemmelig, G, H.* [4]) *fra [* II saman, svå at enginn vissi, *G, H.* [5]) *fra [udel. G, H.* [6]) þrjá, *tre, D, E, J, K, L, M;* III, *F.* [7]) *udel. D, E, F.* [8]) ok Steinarr, *till. D, E, F, J.* [9]) Skúfs, *J.* [10]) skipfjöl, *D, E, F, J, K.* [11]) Leifssonar, *Leifs Sön, till. D, E, F, J, K.* [12]) með heilu ok höldnu, *till. D, E, F, J.* [13]) setti þar upp skip sitt, *lagde der sit Skib op, till. G,*

Dagen agtede at gaae til Söes, toge Thormod og Gest, uden hans Tilladelse, fra Skibet paa en Baad. De toge til Einarsfjorden, og ind efter den, frem for Thoruns Gaard. Der saae de 4 Mænd sidde (i Baaden) paa Fiskeri; blandt dem kjendte de Ljot, Thoruns Sön. De angrebe ham strax og sloges; Enden blev at Ljot faldt, tillige med de tre andre, som vare med ham paa Fartöiet. Thormod og Gest vendte tilbage til Skibet, og Skuf var da fuldkommen seilfærdig. Thormod og Skuf bestege da Skibet, men Steinar blev tilbage, og tog sit Ophold paa Brattalid hos Thorkel[65]. Skuf og Bjarne gik til Söes. De fik god Vind og en heldig Reise til Norge. Da de vare komne i Havn, deelte de deres Gods. Bjarne fik Skibet, for sin Andeel af Fællesskabet, men Skuf alle Lösöre. Bjarne tog syd paa til Danmark og foretog sig en Valfart til Rom, hvor han besögte de hellige Apostler, Peter og Paul. Paa denne Reise döde Bjarne. Sigrid og hendes Sön Sigurd kjöbte Jordegods i Norge, og boede der til deres Dödsdag. Skuf og Thormod begave sig til Kongen og fulgte ham til hans Död. — I Förstningen var Kongen ikke meget mild mod Thormod. En Islænder, som kaldte

H, J, K, L, M. [14]) *fra [* Paulum, *de övrige. Herpaa till. D, E, F, G, H, J, K, M, en vor Saga aldeles uvedkommende Anmærkning om Roms Navn, förste Opbyggelse m. m.* [15]) sèr land, *E.* [16]) Olafs, *till. D, E, G, H, J.* [17]) *fra [udel. D, E.* [18]) margorðr, *E.* [19]) Þormóðr kom til konúngs, *Cap. Tit. till. F.* [20]) *fra [* Sá máðr hafði komit af Islandi á fund Olafs, *D, E, J, K.*

áðr rèð ek odda skúrar[1]
ótrauðr Loðins dauða;
þar nam ek þorkel fjörvi,
þórðr lèt önð hinn fjórði,
felldr var frægr til moldar[2]
Falgeirr skörúngr þeirra.

Ólafr konúngr mælti: framarr hefir þú þá gert um vígin[3] á Grænlandi, en fiskimaðrinn kallar aflaus[t] [vera fiskinnar[4], þvíat hann kallast leysa sik, e[r] hann dregr fisk fyri sik, en annan [fyri skip sitt[5], III fyri aungul[6], fjórða fyri vað[7]; [nú hefir þ[ú] framarr gert[8], eða hví drapðu svâ marga menn? þormóðr svarar: íllr þótti mèr [jafnaðr þeirra vera við mik, þvíat þeir jöfnuðu mèr til merar[9], tökk mik svâ vera með mönnum sem meri með hestum[10]. Konúngr mælti: vârkunn var þat at þèr mislíkaði þeirra[11] umræða, hefir þú ok stórt at gert. [þá kvað þormóðr vísu:

Els hefir[12] illan díla
ekkils þeir[13] er mik sektu

[1]) hríðar, *D, E, F, G, H, J, K, L, M.* [2]) foldar, *D, E, G, J, K, L, M.* [3]) hefnd, *G.* [4]) um fiskni, *G.* [5]) *fra [* fyrir aungul, *D, E, J, K, L.* [6]) vað, *D, F, G, J, K, L;* skip, *E, F.* [7]) aungul, *G;* skip, *D, J, K, L;* vað, *E.* [8]) *fra [* þormóðr svarar: vâ ek enn II menn um daginn, áðr vèr sigldum frá Grænlandi, en Helgu-Steinarr drap (vo) einn. Konúngr mælti: hverir voru þeir menn? þormóðr svarar: Ljót vo ek, (ok húskarl hans, *till. E, F, J*) systurson þorgríms trölla. Ólafr konúngr mælti, *Thormod svarede: jeg dræbte endda to Mænd den Dag vi seilede fra Grönland, men Helga-Steinar ombragde*

end för, til Kampen villig,
jeg Lodins Död forvoldte[66];
der Thorkel jeg ombragde,
Thord ligesaa, den fjerde,
selv Falgeir, hines Hövding,
berömt som Helt, jeg fældte.

Kong Olaf sagde: Du har udrettet mere ved Drabene paa Grönland, end Fiskeren antager at være tilstrækkeligt ved hans Fiskeri, thi han siger at han har bestilt nok, naar han har trukket en Fisk for sig, en anden for sit Fartöi, den tredie for Krogen, den fjerde for Medesnoren. Nu har du vistnok udrettet mere, men hvorfor dræbte du saa mange Mennesker? Thormod svarede: Den Lignelse, som de anvendte paa mig, forekom mig at være fæl, fordi de sammenlignede mig med en Mær, og sagde at jeg var det samme blandt Mennesker, som Hoppen blandt Heste. Kongen sagde: Man maa da have Overbærelse med dig, om du end tog denne deres Tale ilde op, men vistnok har du drevet din Hævn meget vidt. Da kvad Thormod denne Vise:

De Grönlands Mænd, som dömte
mig fredlös, vist jeg brændte

een. Kongen spurgte: hvilke vare de Mænd? Thormod svarede: jeg dræbte Ljot, Thorgrim Trolles Söstersön og hans Huuskarl. Kong Olaf sagde, till. D, E, F, J, K, L, M. 9) *fra* [merarjöfnuðr þeirra. Konúngr mælti: hvernveg var merar jöfnuðr sá? Þormóðr svarar: þeir, *D, E, F, J, K, L, M.* 10) hrossum, *D, E, F, J, K, L, M, H.* 11) sú, *D, G, H.* 12) hef eg, *D, E, F, C.* 13) þeim, *D, E, F;* þess, *G, H.*

geig vann[1] ek gervi draugum
Grænlendíngum[2] brendan[3]
sá munat[4] sæki tiri[5]
sverð els frömum[6] verða
hríngs á[7] hryggjar táunga
hóggræddr[8] nema mèr[9] lógi[10].

Svá mun vera[11], segir konúngr, seint mun sá dik [gróa, er þú hefir [þar brent[12]. Nú[13] var þormóðr með Ólafi konúngi í [góðri virðíngu, ok þótti[14] hinn röskvasti maðr í öllum mannraunum. þormóðr fór [or landi[15] með Ólafi konúngi, ok þold með honum alla útlegð; hann fór ok aptr með honum til Noregs, þvíat honum þótti betra at deyja með honum en lifa eptir hann[16].

[1]) nam, *G;* (rann, *rettet, H).* [2]) Grænlendínga, *E, D, F, G, H, I, K, M.* [3]) brenda, *D, E, F, G, H, I, K, M.* [4]) mun, *G, H.* [5]) tirum, *F;* tifnum, *D, E;* tifra, *G, H.* [6]) förnum, *E.* [7]) en, *G.* [8]) hógdregr (hógdrægr) *G;* huggræddr, *I, K, M.* [9]) meirr; *D, E.* [10]) lægi, *G, H;* blæddi, *I, K, M fra [udel. L.* [11]) verða, *E.* [12]) þá brenda, *G.* [13]) *fra förste [* græddr verða um mennina, er þú hafir (hefir) vegna á Grænlandi þaðan af. *blive lægt, om (for) de Mænd, som du har ombragt paa Grön-*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Her fölger i Sagaen et lille Stykke som ikke vedkommer vor Fortælling.

[2]) Illuge Aresön fra Reikhole (Broder til den berömte Thorgils). Han var Kong Olaf den Helliges Hirdmand, og drev jævnlig Handel mellem Island og Norge. See ellers om dem her ovenfor I, 152-155, 169, som Sönner af Are Marsön, Americas ældste europæiske Opdager og Indbygger.

en Plet af Savn og Sorger
som smertefuld man kalder;
ei vel den lægt kan vorde
for de kamplystne Helte
hvis ikke selv, med Sværdet,
tilsidst de mig ombringe.

Deri har du Ret, sagde Kongen, at den Brandplet vil seent læges som du har tilföiet dem. Fra den Tid af var Thormod i stor Anseelse hos Kong Olaf, og ansaaes med Rette som den raskeste Mand i alle Manddomsprövér. Thormod drog ud af Landet med Kong Olaf, og deeltog i hans hele Landflygtighed; han kom ogsaa med ham tilbage til Norge, fordi det tyktes ham bedre at döe med ham, end at overleve ham[67].

land, fra den Tid af, D, E, F. [14]) miklum kærleikum, því at hann, *megen Yndest, fordi han blev prövet som, D, E, F, I, K, L, M;* góðu yfirlæti, *o. s. v. G, H.* [15]) í Garða austr, *öst paa til Garde (Garderige) D. E, F, G, H, I, K, L, M.* [16]) dauðan, *hans Död, D, E. F, [, K, L. M;* sem síðan man sagt verða, *till. F.*

[a]) Saaledes kaldes Althinget eller Islands almindelige Landsthing (ved Thingvalle og Öxaraaen) ofte fortrinsviis i Sagaerne.

[1]) Dette Rönhavn *(Hraunhöfn)* er forskjelligt fra det (i det nuværende Sneefjeldsnæs Syssel) som ommeldes i Thorfinn Karlefnes Saga, Eyrbyggja o. fl., see ovenfor I, 372-73, 458-59 o. fl. St. Denne Havn ligger, som det ovenfor meldes i Sagaen, i Bygdelaget *Melrakkaslétta* (Rævesletten, ofte kaldet blot *Slétta* eller Sletten) i det nuvæ-

rende Norder- eller Thingöe = Syssel paa den nordöstlige Kant af Island. Denne Havn laa meget langt fra Illuges Hjemsted, men han havde i det næstforlöbne Efteraar, efter en meget besværlig Reise fra Norge, maattet tye til den som en Nödhavn, og Skibet laa der Vinteren over. Her tales om Skibets Udrustning til Norge i det næstpaafölgende Foraar. Denne *Raunhöfn* er maaskee den samme som den nu saakaldte *Raufarhöfn*, der endnu aarlig opseiles af Handelskibe. See Udgavens S. 92.

⁵) Denne Mand omtales forhen i Sagaen som en særdeles rask Löber. See Udg. S. 93 o. fl.

⁶) Denne Gaut Sleitusön havde för, som nærbeslægtet med en af Thorgeir ombragt Mand, teet sig som hans Fjende. (see Udg. S. 52-53) jfr. Gretters Saga i 29de Capitel. Baade han og Thorgeir var af Skibets Reder antagne til Overfart dermed fra Island til Norge.

⁷) I Originalen *Mötunerti* (eller *mavtunejti*) efter Ordet: Madlaug eller Madselskab, hvori Skibsmandskaberne forhen, ligesom og tidt endnu, vare inddeelte. Jfr. Ordet Madskabi eller Madskaberi i Danske Vidensk. S. Ordbog IV, 21.

⁸) Denne Bestemmelse indeholdtes rimeligviis i Biskop Grimkels Christenret, eller de Love, hvilke Olaf den Hellige (Aar 1015 o. f.) udgav for Norge, og ligeledes, forsaavidt den angik Christendommen, formaaede Laugmand Skapte Thoroddsön til at indföre i Island. See Snorre Sturlesön i denne Konges Saga 58 Cap. (*Hkr.* II, 65). Jfr. *Fornm. S.* IV, 109, 115, 116.

⁹) Her anvendes et ældre Ordsprog.

¹⁰) Hvad Tilnavnet *Trölli* eller Trolle her betyder, er uvist. Maaskee har denne Thorgrim pralet af at have dræbt eller forjaget Trolde, eller virkelig ombragt een eller flere Eskimoere, hvilke man fordum undertiden kaldte *tröll* eller Trolde. Muelig betyder Navnet og det samme som det mere bekjendte *tröllsterkr*, stærk som en Trold eller Jætte.

I langt nyere Tider tog den dansksvenske Adelsfamilie *Trolle* en (efter Phantasien dannet) Trold eller Troldehoved i sit Vaabenskjold.

[11]) *Ofsi* betyder egentlig alt hvad der er for meget, og dernæst især Overmod eller Heftighed i Sindet. Dette Tilnavn synes at have betegnet Mandens Sindelag rigtig. Han kaldes Thorvaldsön i andre gamle Codices, derimod Thorers eller Thords Sön i Ljósvetninga-Saga, 32te Cap. (*Islendinga Sögur*, 1830, II, 109), der har en Fortælling om Thorgeir Havarsöns Drab, som afviger noget fra den her meddeelte og synes neppe at være saa nöiagtig, undtagen forsaavidt den (hvor der er rigtig læst eller skrevet) paaberaaber sig Thormods Mindekvad efter Thorgeir hans Fostbroder. Efter Ljósvetninga-Saga var Thoraren en stor Söfarer, og kom til Hrutafjord (formodentlig feilagtig læst eller skrevet for Hraunhöfn) med sit Skib, tildeels lastet med Bygningstömmer, samt traf der Thorgeir Havarsöns Skib. Thoraren havde (som det og her fortælles) 40 Mand, men Thorgeir ikke nær saa mange.

[12]) See om dette meget forskjellig anförte Antal Varianterne S. 296. Ljósvetninga-Saga angiver det (*l. c.* 110) som 14; Flatöbogens Angivelse, nemlig 4, er bleven anført af Arngrim Johnsen; 13 synes ved förste Öiekast at være det rigtigste efter Thormods eget Vers, her foran S. 298. Dog ansee vi det for troligst, at Skjalden herved har meent alle dem, som vare blevne fældede af Thorgeir Havarsön; vi have nemlig i denne Henseende gjennemgaaet hans Levnet i nærværende Saga og fundet deri, at Tallet af de Mænd, hvis Drab ved Thorgeir, til hans egen Död, fortælles i den, netop belöb sig til 13.

[13]) Ljósvetninga-Saga (*l. c.*) kalder ham Ivar, uden Tvivl ved en urigtig Læse- eller Skrivemaade, hvilket Thormods Mindedigt tydelig viser.

[14]) Denne Thorer nævnes og paa det sidstanförte Sted af Ljósvetnínga-Saga.

[15]) Ljósvetninga-Saga beretter at Thoraren saltede Thorgeirs Hoved tilligemed Hovederne af sex andre, som faldt i denne Kamp og bragde dem med sig til Landsthinget, hvor han foreviste dem, som Beviser for sit Sagn, men jordede dem siden i en Höi ved Vadilshorn. Denne Adfærd skal især, som uhört, have opbragt Kong Olaf meget mod Thorgeirs Banemænd.

[16]) See videre herom og om Middelalderens hertil hörende Overtro, Varianttillægget S. 299-300. Da sluttede man sig til Menneskets Sind af Hjertet, ligesom nu af Hjerneskallen.

[17]) Ljósvetnínga-Saga angiver og end en Grund dertil, nemlig Thorarens Begjerlighed efter at vinde den Priis, som paa Landsthinget var bleven udsat for Thorgeirs og flere med ham fældede Fredlöses Hoveder. Det meldes dog ikke at han virkelig fik de saaledes fordrede Penge. Bemeldte Saga afviger og deri fra vor, at det ikke var Gudmund, men hans Sön Eyolf, som lod Thoraren Ofse ombringe. Jfr. vor Indledning, hvori det bemærkes at Kong Olaf sendte Thoraren Nefjulfsön til Island 1024 med Ærender til Gudmund den Rige.

[18]) Denne Gaard, som endnu bærer det samme Navn, var, efter Ljósvetninga-Saga, Thoraren Ofses egen Bopæl. De övrige Haandskrifter nævne Nöstet, eller Nösterne, i Öfjorden; enten dette her er et Stedsnavn, eller kun betegne Skibshusene ved Havnen eller Handelsstedet, kunne vi ikke sige.

[19]) To andre Hoved-Recensioner af denne Saga vige fra den nærværende deri, at den ene lader Thormod afreise fra Island til Danmark, hvor han opholdt sig en Tid ved Knud den Stores Hof, og derfra kommer tilbage til Norge; hvor han strax dræbte een af Kong Olafs Hirdmænd o. s. v.,

men blev dog tilsidst taget til Naade af Kongen. Den anden Hoved-Recension lader Thormod vel komme til Norge lige fra Island, men tillægger og en Fortælling om et lignende Drab, begaaet af Thormod, dog med meget afvigende Omstændigheder. Mere herom have vi anfört i Indledningen, ovenfor S. 267. Jfr. Varianterne S. 303.

[20]) Det er uvist, om Thormod her löselig antyder sit Slægtskab (Fostbroderskab) med Thorgeir, eller med Kongen selv, hvilket sidste, ligesom flere Islænderes, af ham maaskee kunde beregnes, men her rimeligviis kun meget langt ude (skjönt andre blandt hans Landsmænd vare det meget nærmere).

[21]) Ljósvetnínga-Saga beretter (*l. c.* S. 112) at Kong Olaf sendte 8 veiede Mark (4 Pund) Sölv til Eyolf, Gudmund den Riges Sön, (Kongens Hirdmand, ligesom hans Fader), for at han skulde hævne Thorgeir Havarsöns Fald ved Thoraren Ofses Drab. Hvorledes denne Hævn udförtes, har den nævnte Saga vel fortalt, men kun Begyndelsen haves nu af Fortællingen derom, da Sagaen, saaledes som vi nu have den, er defect, og ophörer dermed ganske.

[22]) Eller Fostbroder. Om dette Slags frivillige Broderskab have vi handlet ovenfor I, 720-721. Fostbrödrenes fornemste gjensidige Pligt var den, at den Efterlevende skulde hævne den Faldnes Drab.

[23]) Jfr. ovenfor II, 144. Ved disse to Beretningers Sammenligning maa man formode at Indretningerne ved Skibes Ösning have været simplere i det 10de Aarhundrede, end senere i det 11te, — samt er dog blevet endnu kunstigere i det 12te.

[24]) Han var tillige keithaandet, fordi han forhen, ved et svært Saar, var sat ud af Stand til ret at kunne bruge sin höire Haand.

[25]) Ligesom og Thorkels Fader, Leif Eriksön, havde været; see ovenfor S. 242, 248.

26) **Navnets europæiske Oprindelse have vi viist ovenfor I, 467. Der havde Thorbjörn Vifilsön forhen boet** (see I, 382.)

27) Stednavnet *Vík* var meget almindeligt i det gamle Skandinavien som og i Island. Som bekjendt betyder det en lille Bugt. I Angelsaxisk hed det fordum *Vic*, endnu i Svensk *wik* eller *vik*, i Dansk *Vig* o. s. v.; i engelske og skotske Stedsnavne er Ordet blevet til *wic*, *wick*, *wik* eller *wig*. Rimeligviis er det beslægtet med Gjerningsordet *víkia*, vige (*cedere*, *recedere*, *secedere*), Angelsaxisk *vican*, Svensk *wika*, *vika*, Holl. *wyken*, Tydsk *weichen* — da Havet kan siges at vige tilbage til saadanne Bugter eller Vige. Jfr. det almindelige oldnordisk-islandske Ord *vík*, som har en noget lignende Betydning.

28) De andre Haandskrifter (ligesaa vel som denne i det fölgende) nævne Manden *Grim*; — han bar vel forsaavidt begge disse Navne, som han, födt i Grönlands hedenske Tid, virkelig havde faaet dem begge (tildeels forenede) efter den Tids Skik, men har senere kastet Thors Navn bort som en ivrig Christen. Jfr. ovenfor I, 257, 537, 553, 567, 591.

29) *Löngunes* eller *Laungunes* betegner enten a) to lange Næs, ved eller mellem hvilke Gaarden har ligget, skjönt Navnet ikke, som det da burde være, findes regelmæssigt declineret i Fleertallet (jfr. Anm. 31), eller og snarere b) Langens Næs af Fisken *langa*, Dansk-Norsk Lange, Svendsk *långa*, Engl. *ling*, Holl. *leng* (*gadus molva*), eller endelig c) af *lángi* noget som er langt (as især i Islandsk Stortarmen, *colon*) eller strækker sig ud i Længden, her muelig svarende til det paa Örkenöerne endnu (om en smal og lang Jord- eller Mark-Ryg) brugelige *laing*. Om Ordet *nes*, see ovenfor I, 265.

30) Denne Benævnelse (*goðorðsmaðr*) er her især mærkelig, ved Undersögelsen over Grönlands gamle republi-

canske Forfatning. I Begyndelsen har vel Erik den Röde været Landets eneste Gode, men da dets Bebyggelse tiltog, ere de blevne flere, saa at Thorkel, Leifs Sön, har været Eriksfjordens, men Thorgrim Einarsfjordens (saaledes et særegent Districts) Gode. Muelig har en tredie da, eller senere været paa Herjolfsnes eller i dets Omegn, hvorom vi dog vel mangle tydelige Underretninger.

[31]) *Lánganes* betyder udtrykkelig det lange Næs af Adj. *lángr*, lang (tilhörende alle gothisk-germaniske og selv de latinsk-romanske Sprog). See ellers (om Ordet *nes*) I, 265. Som bekjendt kaldes Islands nordöstligste, sig langt ud i Söen strækkende Forbjerg, endnu *Lánganes*.

[32]) Ordet *Hamar* betyder vel almindeligst det danske, tydske og engelske *Hammer*, Svensk *hammar*, (eller *hammare*) Angelsax., Aleman. og Plattydsk *hamer* men her betegnede det vistnok, ligesom ellers i Oldnordisk og endnu i Islandsk, en steil Klippe (af paafaldende Lighed med en Hammer uden Skaft) som ogsaa endnu i Norge kaldes Hammer. Af en saadan Klippe har og sikkerlig det fordum berömte, men nu ödelagte Slot Hammershuus paa Bornholm sin Benævnelse. Kjöbstedet og Bispesædet Hammer (fordum, ligesom denne grönlandske Gaard, Hamar) i Norge har havt den samme Skjæbne. I Island bære mange höie steile Klipper og enkelte i saadannes Nærhed liggende Gaarde endnu dette Navn.

[33]) Den her forekommende, meget tvetydige Talemaade (som udelades i de övrige Haandskrifter) kan og modtage en aldeles modsat Fortolkning.

[34]) Allene i det forhen til Grund lagde Haandskrift kaldes han Arbeidstræl eller Avlstræl (*verkþræll*), men i samtlige övrige *verkstjóri*, oversat af Arngrim Johnsen ved det græsk-latinske *oeconomus*, som ligefrem svarer til Avlskarl eller Avlsforvalter, hvilket og hans Stilling, som

den der havde at befale over frie Mænd, synes at bekræfte. Dog finder man Exempler paa at Ordet *þræll*, skjönt stedse ved en fjendtlig eller nedværdigende Anvendelse, er blevet brugt om frie Mænd, ligesom det endnu undertiden bruges som Skjældsord i Island, hvor dog nu intet Spor af virkelig Trældom findes.

[35]) Ved förste Öiekast synes den Beretning temmelig ligegyldig, at Hövdingen Thorkel pleiede at sove i samme Værelse som hans anseete Gjæster, men for dem som eftergranske det gamle Grönlands for os saa dunkle Historie forekommer den os at være meget mærkværdig. Deraf see vi nemlig, at Hövdingen Thorkel Leifsön ikke har været gift i hans Ungdoms- og Velmagtsdage, hvoraf man igjen kan slutte at han ikke har efterladt Livsarvinger. Saaledes bliver det let begribeligt, som ellers forekommer besynderligt, og hvad vi af ældre Efterretninger vide, at Brattahlid, tillige med den vigtigste Övrighedsværdighed i Grönland, strax efter Thorkels Död er falden i fremmede Hænder.

[36]) Disse Vers findes i det ældgamle Eddadigt Havamaal; see den ældre Eddas store Udgave III, 105; Dansk Oversættelse III, 123, 155.

[37]) Formodentlig menes her Pottemagerens Hjul, hvilket adskillige i nordiske Gravhöie fundne Urner vise, at de hedenske Nordboere have kjendt og brugt.

[38]) Jfr. ovenfor I, 404, 481, 617, 726; II, 197.

[39]) Disse saakaldte Skindlege vare vel af forskjellige Slags i det gamle Norden. Den her tilsigtede var vel af den Art at de Legende trak en stærk Skindrem imellem sig, for at pröve deres Styrke, da den tabende undertiden faldt til Jorden, men gav dog ikke Slip paa Remmen, og blev saaledes undertiden trukket over Gulvet eller Marken af den stærkere Modpart. Jfr. ovenfor II, 112, 208 o. f. samt *S. Thorlacii Ant. bor. obs. miscell.* IV, 211. o. f. En-

gelstoft om Oldtidens Skandinavers Legemsövelser i Skand. Mus. 1802, I, 62 o. f. og Liljegren Hjeltesagor I, 318 o. f.

⁴⁰) Gardething sees at have været de gamle Grönlænderes almindelige Landsthing. Jfr. ovenfor I, 265 o. f. Erik den Röde giftede sin Datter Freydis med en Thorvard, som först boede paa Garde, og har sandsynligviis selv indstiftet det der aarlig holdte Landsthing, hvorved Bispestolen sildigere blev oprettet. Det er især mærkværdigt, at Eriksfjordens og Einarsfjordens Indbyggere havde forskjellige og særskilte Pladse eller Tomter for deres Thingboder (jfr. Anm. 43) ligesom Indbyggerne af Islands forskjellige Thinglaug i fordums Dage havde paa Althinget eller det almindelige Landsthing.

⁴¹) Mærkelig nok har den grönlandske Natur tvunget de gamle europæiske Colonister til en lignende Opmærksomhed og Flid ved Sælhunde-Fangsten samt de til den tjenligste Maader, som deres eskimoiske Fjender og Efterkommere stedse have viist.

⁴²) Saadanne oldnordiske Thingboders Indretning troer jeg, Finn Magnusen, at have omtrentlig seet paa Islands Althing (eller almindelige Landsthing) som först blev ophævet ved indeværende Aarhundredes Begyndelse. De der saakaldte *búðir* eller *þingbúðir* vare forsaavidt indrettede ligesom almindelige islandske Bygninger, at deres Mure eller Vægge vare opförte af Stene eller Jord (et Slags Pisée), men Laget bestod af Sparreværk, som oventil var bedækket med hvidt Vadmel eller Lærred. Væggene vare indvendig beklædte med linnede Tapetserier, udsyede med Figurer og Indskrifter (med gothiske Bogstaver) af forskjellige Farver (forhen kaldte *reflar* eller *veggjatjöld*). Nogle saadanne (tildeels meget gamle) forvares her i det Kongelige Museum for nordiske Oldsager. I de Fornemmeres Thingboder brugtes og lignende Gulvtepper, samt Forhæng, som dannede forskjellige Værelser eller Afde-

linger o. s. v. Min Fader, med hvem jeg som Dreng opholdt mig paa Althinget hver Sommer, en halv Maaned igjennem, var Islands sidste Laugmand; han pleiede der at opholde sig i den Thingbod, som fordum siges at have tilhört den berömte Snorre Gode, hvoraf den (eller dens Rudera) endnu almindelig kaldes *Snorrabúð*. Jfr. ellers ovenfor I, 521 o. f. om det ældre Thingvalle paa Vesterlandet, hvis Indretninger i meget have lignet det nyeres paa Sönderlandet — og som formodentlig har tjent til Mönster for Grönlands almindelige Thingsteds Anlæggelse.

[43]) Eller ogsaa efter Ordet *(vobrestr)* vidunderlige, uventet pludselige eller farlige Knald. Saadanne höres virkeligen undertiden i Grönland, og have maaskee faaet den her anförte Benævnelse af dets gamle Indbyggere. Jfr. ovenfor II, 198. Meget stærke Knald höres og undertiden i Polaregnene, af de Arter som nu i Island kaldes *isbrestr* eller Isknald og *jökulbrestr* (Isbjergsknald) eller *jöklahljóð* (Isbjergslyd eller Skraal), hvilke sidste endog, i Lyden, have Tordenens Styrke; see Eggert Olafsens Reise gjennem Island, II, 770. Den overtroiske Tosse-Egil vidste ikke at skjelne mellem disse naturlige og andre forsætlig opdigtede Phænomener.

[44]) Bogstavelig oversat: utro, forræderisk.

[45]) *Tortryggr* betyder, ligefrem oversat, efter den nu almindelige Talebrug, mistænksom; Thormod har herved snarere tænkt sig Begrebet: mistænkelig, vanskelig at stole paa.

[46]) Det her i andre Haandskrifter sildigere indskudte, men for Middelalderens anatomiske Kundskaber ikke umærkelig ted, er af os indrykket ovenfor i Indledningen, S. 269.

[47]) Efter Ordet: drablysten, begjerlig efter Kamp; — et ellers almindeligt og endnu hyppig i Island brugeligt Mandsnavn.

[48]) See ovenfor, Anm. 24, som viser at Thormod ikke

var bleven keithaandet af Natur eller Barndomsvane, men af et ulykkeligt Tilfælde.

[49]) Det er mærkeligt, at Sagaforfatteren, efter at have anført denne og næstforegaaende Vise, som virkelig nu i en Hast ere vanskelige at forstaae, tillægger saadanne prosaiske Ord, som indeholde et Slags Omskrivning af Viserne, — som da heller ikke maa have været let forstaaelige, enten for de Mænd, med hvilke Thormod talte, eller for Folk i Almindelighed paa den Tid, da denne Saga blev fört i Pennen.

[50]) Ved disse to Mænd menes vistnok Eriksfjordens og Einarsfjordens samtidige Goder, Thorkel og Thorgrim.

[51]) De drövtyggende Dyrs tredie Mave (*pantices* eller *ventriculus centipellis*) som har et rudret Udseende. Det her brugte danske Ord anföres saaledes af Rask i hans Udgave af Haldorsens islandske Ordbog, men mangler, saavidt vi vide, endnu i alle Danske.

[52]) *Torráðr* betyder raadvild, stædt i Vaande eller i Vanskeligheder.

[53]) Eller: smiler ondskabsfuld eller med skadefro Spot. — Med Hensyn til det Sted, hvor Falgeir druknede, er det sandsynligt at Vigen eller Havnen Falgeirsvig (*Falgeirsvík*) har faaet sit Navn af denne mærkelige Begivenhed. Denne Havn laa, efter en herefter forekommende Beretning (i *Skáldhelga-Rimur*) i Eriksfjorden og i Nærheden af Brattalid. Dette er saa meget rimeligere, som Navnet Falgeir ellers sjelden eller aldrig forekommer i Sagaerne.

[54]) Overtroen om Drömme var overalt i Oldtiden meget stor, ogsaa her i Norden, hvorom den lærde John Erichsen har skrevet en egen, nu sjelden Afhandling (*de somniis et geniis veterum Septentrionialium*, 1769.) Man meente nemlig at Aanden, eller den Personen ledsagende Genius, under en virkelig eller tilsyneladende Sövn, kunde forlade Legemet (i een eller anden paatagen Skikkelse),

samt forske og virke uden dets Bistand. Denne Overtro i især været stor i det gamle Grönland, ligesom den og det blandt Eskimoerne i det nye, og har fra Arildstid vær blandt Finlapperne, samt overhoved alle de schaman Folkeslag. Jfr. Heimskringla, i Ynglingasaga, 6te Ca (i Begyndelsen), hvor denne herommeldte magiske Ku især tilskrives Odin, som og meentes at meddele sine Di kere den, hvorfor den og, i Christendommens Dage anto for en Levning af Hedenskabets Afguderi, og tilskr Djævelens Indflydelse.

[55]) Som Folk, der boede i Eriksfjorden, Godens Hövdingen Thorkels Thinglaug, stode Gamle og Gr under hans lovlige Beskyttelse, men han burde og, s det paastaaes af Thordis i det fölgende skaffe Fremm fra et andet Thinglaug, som vare fornærmede af d Ret efter Loven.

[56]) Ligesom det ovenfor anföres at selv de rige Gr lændere af europæisk Stamme stedse, paa deres Söre förte Sælhundeharpuner med sig, synes og denne Ber ning at vise, at disse i Grönland saa almindelige Dyrs F ligeledes fordum udgjorde en stor Deel af de Fattiges Næring.

[57]) Uden Tvivl en ældgammel Tryllesang eller en rir Bön til hedenske Guddomme. Jfr. ovenfor I, 378 o. 465 o. f.

[58]) Efter Ordet Skovmand, *skógarmaðr*, da de i Döden dömte Fredlöse maatte vanke, som et vildt D omkring i Skove og Örkener, fordi ingen, under stor Str maatte huse eller hæle ham, eller yde ham den ringes Hjelp. Uden Tvivl nedstammer hin Benævnelse fra Ska dinavien, især Norge, som fordum næsten overalt var b groet med Skov; at Fredlöse ogsaa der kaldtes saaledes sagdes, naar de bleve dömte, „at rende til Skoven" sees den bekjendte Vise om Gange-Rolf (eller Hertug Roll

Harald Haarfagers Tid; dog er hint Udtryk forsvundet f de gamle skandinaviske Love, saaledes som vi nu have em, og kun beholdt i de ældste islandske.

[59]) Til dette Slags Vindue eller Aabning hörte det ver Ovnen eller Ildstedet anbragte Röghul, fordum kallet *ljóri*, ligesom endnu i Norge *Ljore*, *Lyre*, *Ljure*. stedenfor Vinduer brugte Nordens Almue fordum, ligeom den fattige islandske endnu, de heromtalte Skjaaer *skjáir*, i Enkelt. *skjár*) ogsaa *skjágluggar*, Skjaavinduer. De ere nu i Almindelighed mindre og ere, isteden for Glas, forsynede med tynde og gjennemsigtige Hinder eller Blæer. Efter Hallagers norske Ordbog (1802) bruges endnu Norge (ligesom i Island) Ordet Sjaa (eller Skjaa): „et tyndt Skind eller Hinde af Kreaturenes Mave; det bruges nogle Steder istedenfor Glas i Vinduer; sættes ogsaa for Ljuren eller Röghullet i Rögstuerne."

[60]) Denne Hammer, Tordenens Sindbillede, hvormed den stærke Thor forfulgte og knuste Jætter og Trolde, var i Hedendommen hans sædvanligste Attribut og Kjendetegn, hvilket og Finlapperne lige til vore Dage have tillagt hans Billede. Fortællingen om den Maade, paa hvilken Grima skjulte Thormod klinger vel heel urimelig, men kan dog, efter vor Mening, med en höist ubetydelig Forandring, saare let forklares: vi antage nemlig at Thormod, medens Huset ransagedes, ikke sad *paa*, men *under* Stolen. Stolen har været stor, og saaledes skjult Nedgangen til et lille Jordhuus eller skjult Kjelder, hvori Thormod da har siddet eller staaet, og paa hvis Indretning den kloge Grima har været betænkt, for at den kunde bruges i et saadant Nödstilfælde, lige fra den Tid af, da hun tog sin forrige Gjæst i Huset, da hun sikkert vidste at han maatte udsættes for hans Forfölgeres Ransagelse. Efter hendes og Thormods Overtro var det vel tildeels den paa Stolen udskaarne Thor, som forhindrede hans Opdagelse, men Rygtet og

overtroiske Fortællere af Tildragelsen havde saare let ve
at forvanske Tildragelsernes sande Sammenhæng, ve
blot at sætte et eneste lille Ord i steden for et andet. I
skjule Flygtninge i de saakaldte Jordhuse, var ellers en
Middelalderen almindelig Skik; jfr ovenfor II, 66 o. f.
187 o. f.

[61]) Originalens *Osvífr* eller *Úsvífr* betyder egentl.
uskaansom, balstyrig, formastelig. Navnet *Osvir* er i
ellers det Angelsaxiske *Osviv* eller *Osuiu*, (baaret af i
bekjendt Konge over det gamle Northumberland o. f.
Til Ordets Betydning (og dets Anvendelse paa Thorm
selv) sigtede uden Tvivl Sigrids Svar.

[62]) Flatöbogens og flere Haandskrifters Beretn.
melde ikke denne Omstændighed, men derimod, efter
paa sit Sted anförte Varianter, at Thormod saaredes
hans Forfölgers Spydsodde og vendte da sin Tanke
Kong Olaf, om hans Lykke (eller her rettere: Skyt
aand) kunde hjelpe ham. Hjelpen bestod, efter vort Haand
skrifts Antydning, deels i den her omtalte pludselige Ma
löshed, som hindrede Thormod fra at röbe sit Opholds
og saaledes styrte sig i den visse Död, deels ogsaa i de
her senere fortalte, Aabenbaring, hvorved Grim paa
bragdes til at frelse den næsten döende Helt. Thorm
eller Samtidens Overtro har her anseet en meget natur
Begivenhed for et Mirakel af den hellige Konge. Ligesom
Odin af hans Dyrkere meente at ile dem til Hjelp, na
de andægtig henvendte deres Tanke til ham, saa bildte
de nye Christne sig det samme ind om Christendommens
ivrige, af Gud beskyttede, Udbredere. Jfr. Anm. 63.

[63]) Det er ogsaa saa heel mærkeligt, hvorledes vi
Nordens förste Christne, strax efter deres Omvendelse, p
ede at anvende deres ældre Overtro, om de hedenske G
ders og Troldkarlenes overnaturlige Kræfter, paa den n
Troes halvhellige Forkyndere og virkelig dyrkede Helgen

m. m. Jfr. ovenfor Anm. 62. Man kan ikke andet end her tænke paa Ynglinga-Saga's Beretning om Odin (i 2det Cap.). „Hvor end hans Mænd vare stedte i Nöd, enten det saa var til Söes eller Lands, da paakaldte de hans Navn, og tyktes stedse at finde nogen Husvalelse derved; thi de satte al deres Lid til ham."

[64]) Denne Steinar ommeldes virkelig paa forskjellige Steder af Landnama (nemlig i 2 B. 9 C. og 3 B, 20 C., efter den sidste Udgave) som en Sön af Thorer Ingjaldsön paa Hlid i Torskefjorden (i det nuværende Bardestrands Syssel), men i 2 Bogs 22 Cap., formodentlig efter en anden Recension, af Hergils, den samme Ingjalds Fader, hvilket vistnok ikke kan være det Rigtige. Hans Tilnavn, Helgu (Steinar) giver tilkjende at han paa een eller anden Maade har staaet i Forbindelse med en Kvinde, ved Navn Helga. Det er saaledes formodentlig ham, af hvem Skalda (under Navn af Steinar) S. 157, anförer et Vers, hvori han beklager sig over Savnet af en elsket Mö, som af andre var blevet ham nægtet.

[65]) Om Steinars sildigere Skjæbne og Bedrifter, som dog formodentlig have været mærkelige, have vi intet videre kunnet finde i Sagaerne; — muelig have da de hans Heltegjerninger, hvilke Beretningen om Grims Dröm synes at antyde, været udövede i Grönland, og en egen Saga för været til om ham, som nu er aldeles tabt.

[66]) Her formode vi at en Feil er indlöben for Recitatoren eller Afskriveren, thi Lodin var ikke (saavidt vi vide) blandt Thorgrim Trolles Slægtninge eller Tilhængere, og vi gjætte derfor, at han her er sat i Ljots Sted, men at disse to Vers för have lydt saaledes (tildeels i Overeensstemmelse med de gamle Haandskrifter):

ár rēð ek, odda skúrar
ótrauðr, Ljóti dauða

En Morgen Ljot. jeg, villig
til Feide, Döden sendte.

*⁷) Resten af Thormods Levnet vedkommer ikke Grönlands Historie i mindste Maade, og kan læses a) i Snorre Sturlesöns Heimskringla *l. c.* II, 342 o. f. i fölgende Capitler: 217, 218, 220, 221, 246 og 247; b) i Kong Olaf den Helliges Saga i *Fornmanna-Sögur* II, 54, 56-62, 89-93 samt endelig c) i Flatöbogen og den dermed for det meste overeenstemmende trykte Udgave af *Fostbrædra-Saga* S. 191-217. Af de deri forekommende Efterretninger om Thormod har den fölgende noget Sammenhæng med hans Begivenheder i Grönland og anföres derfor her af os, efter Flatöbogen, sammenlignet med Haandskriftet D, som ligger til Grund for den trykte Udgave, (see S. 194). „*Þormóðr kolbrúnarskáld hyggr at ráði sínu: minnist heits þess er hann hèt á Grænlandi, at fasta IX drottinsdaga en eta kjöt föstudaga IX, áðr han dræpi Þorgrím trölla. Þormóðr vaknar ok vil efna heitit, kemr at soðgreifa, ok tekr eina mörbjúga ok bitr í sundr ok etr hálft. Soðgreifinn mælti: ert þú konúngsmaðr? Þormóðr mælti: satt er þat. Soðgreifinn segir: lítt er vandat lið með konúngi, ok mun honum eigi vel líka, ef hann veit hvat þú gjörir. Þormóðr segir: opt gerum vèr annat en konúngr vill; veit hann stundum, en stundum eigi. Soðgreifinn mælti: eigi munt þú Krist leyna. Eigi ætla ek þat, segir Þormóðr, en annathvort mun okkr Krist á skilja meir en hálft mörbjúga, eða munum við verða vel ásáttir*" d. e. „Thormod Kolbrunes Skjald overveiede sin Tilstand, og erindrede det Löfte, som han havde aflagt paa Grönland: at faste 9 Söndage, men spise Kjöd 9 Fastedage (eller Fredage), förend han dræbte Thorgrim Trolle. Thormod vaagnede (eller kom dette grandt i Hu) og vilde nu til at opfylde Löftet. Han gik til Suppekokken, tog en fed Kjödpölse, bed den tvers over, og spiste det halve af den. Kokken spurgte: Er du een af

Kongens Mænd. Thormod svarede: Det er saa. Kokken sagde: Kongen har da temmelig usædelige Folk, og han vilde ikke være tilfreds med dig, hvis han vidste hvad du nu gjör. Thormod svarede: tit handle vi anderledes end Kongen vil; stundum veed han det, og stundum ikke. Kokken sagde da: For Christ kan du ikke skjule det. Det troer jeg ikke heller, svarede Thormod, men enten vil der blive större Aarsag til Uenighed mellem Christ og mig end en halv Kjödpölse, eller og vi ville forliges ret godt med hinanden." Det her fortalte Löfte af Thormod var vistnok höist besynderligt, da det stedse har været befalet den katholske Christenhed at faste om Fredagen, men Kjödspiser derimod været tilladte og almindelig brugelige om Söndagen uden for de store Fastetider. Han synes da derved snarere her at have hengivet sig til en hedensk end en christelig Overtro, hvilket vi ikke saa meget kunne undre os over, naar vi betænke, at den ovenanförte Fortælling, om den vidunderlige Beskjermelse, som Thor havde ladet vederfares ham i Grönland, maa være bleven udspredt af ham selv efter hans Tilbagekomst til Norge.

XIII. SKJALD-HELGE, GRÖNLANDS LAUGMAND, ET HISTORISK MINDEDIGT.

Dette Mindedigt, i Originalen kaldet *Skáld-Helga Rimur* eller *Rimur af Skáld-Helga*, er egentlig, forsaavidt dets fortællende Indhold angaaer, ingen selvstændig Digtning, da det er een af de ældste bekjendte af de nu i Island hyppig forekommende Paraphraser eller poëtiske Omskrivninger af prosaiske Fortællinger, som i Almindelighed kaldes *Rimur*

(efter Eentallet *Rima*), og vistnok ere af samme Opri- delse som de nordiske Kæmpeviser og de sydlige Folks Ba- lader. Om dette Slags Digtninger har Rask givet en kort- fattet Underretning i sin Islandske Sproglære (udförligst i den svenske Udg. 274-275), hvorved det dog maa erindres at de overhoved ere meget ældre end Reformations-Tiden. Saaledes er f. Ex. det andet Stykke i den berömte Flatöbog en æ- Rima om Kong Olaf den Hellige, som vi med Bestemthed vide er skrevet 1387, men var dog da, efter Titelen at dömme, ikke aldeles ny [1]. Jfr. ovenfor I, 326 o. f., hvor vi have anfört forskjellige hele og halve Stropher, tildeels fra Aarstallet 1200, som ganske svare til det Versemaal hvori nærværende Digts 3de Sang er affattet, ogsaa fore- kommende i Skálda (S. 266) paa forskjellige Maader, me- trisk henförte til den saakaldte *Rúnhenda*.

Nærværende Riimdigt hörer især til de (ovenfor I, 33- ommeldte) poetiske Paraphraser af skrevne historiske Sa- gaer, — men den Saga, som har ligget til Grund derfor have vi ikke mere, og vide ikke med Sikkerhed, om den har været til i det 16de Aarhundrede (hvorom mere i det fö- gende). Derimod see vi endnu af Digtets 2den Sangs 63de Strophe, at Sagaen tildeels har været grundet paa et ældre Digt, om dens Helt, Skjalden Helge, forfattet af en anden Skjald, kaldet Hallar-Stein, som vi nu strax skulle see har været samtidig med ham, men kun noget yngre af Alder. Da Sagaens Troværdighed, i Hovedsagen, herved paa det fuldkomneste bekræftes, kunne vi ikke noksom beklage Ta- bet af dette for os höist mærkelige Oldtidskvad. Nu maa

[1]) Det fölger strax efter Einar Skulesöns berömte *Geisle*, men er dog ikke af samme Forfatter, som det angives i Sagabibliothe- ket III, 443, hvor det kaldes „et Drape om Slaget ved *Stiklestad*. Dets rette Titel er derimod „*Rima Olafs Haraldssonar er Einar Gilsson kvað.*" Gilssön er saaledes blevet feilagtig læst Skulesön. Jfr. ovenfor II, 236.

vi lade os nöie med den dobbelte Gjenklang af Drapaen og Sagaen, som nærværende Riim kunne yde, og tröste os tillige derved, at ogsaa disse selv nylig flere Gange have været deres Undergang meget nær, men ere dog nu, som vi maae haabe, reddede fra den for bestandig.

Om Skjalden Hallar-Stein og hans övrige, endnu bekjendte Værker have vi en ypperlig Afhandling af vor Medarbeider Adjunct Egilsson, tilföiet hans latinske Oversættelse af Olaf Tryggvesöns Saga [1]. Deri er det, hvilket vi og af Kildeskrifternes Undersögelse för havde formodet, saavidt mueligt oplyst, at Skjalden Hallar-Stein har levet i det 11te Aarhundrede, samt er den samme, som ellers undertiden forekommer i Skálda og Sagaerne under Navn af Stein Herdis's Sön *(Herdisarson)*. Hans vidtlöftige Slægtregister læses i Landnama, 2 Parts 11 Cap., udledt fra den berömte norske Ketil Flatnef og hans Sön, den islandske Landnamsmand Björn (see ovenfor I, 530 o. f.). Hallar-Steins Oldefader paa Mödrenesiden var den berömte Skjald Einar Skaaleglam, ogsaa kaldet Skjoldmöens Einar, som stod Hakon Jarl bi i Slaget mod Jomsvikingerne 994, samt ogsaa var een af Are Frodes Stamfædre [2]. Om Hallar-Steins Levnet

---

[1]) *Excursus de poeta Hallar-Steine et carmine ab eo in honorem regis Olavi Tryggvii filii composito; Scr. hist. Island. III*, 224-242, med Hallar-Steins Digt om den nævnte Konge, *Rekstefja* S. 243-276. För havde P. E. Müller, i det han forsögte at ordne de i Skálda forekommende gamle Digtere efter Tidsfölgen, sat Hallarstein mellem Hallfred, (Kong Olaf Tryggvesöns Skjald) og Sigvat (Olaf den Helliges Skjald): Ueber die Aechtheit der Asalehre, 1811, S. 39. I Rekstefja havde ogsaa Hallar-Stein virkelig nævnt Hallfred som sin nærmeste Forgænger, forsaavidt som han havde sjunget til Olaf Tryggvesöns Hæder. Det maa ellers bemærkes herved at Rekstefja undertiden, især i Flatöbogen, (og af adskillige nyere Forfattere) urigtig tilegnes Islands Laugmand Marcus Skeggesön, som ogsaa levede i det 11te Aarhundrede.

[2]) Skjalden Einar Skaaleglam siges, i den ældste Bearbeidelse

vide vi kun lidet, men kjende ham mest af hans faa endnu tilværende Digte. Hans nærmeste Slægt var fra det nærværende Sneefjeldsnæs Syssel; vi vide ikke, hvor hans Forældre boede, men mene, at deres Bopæl maa söges i det nærmestliggende Myre Syssel, af fölgende Grunde. Gaarden *Höll*, som ligger i det sidst nævnte Herred, ommeldes i nærværende Digt som Bopæl for Haldor, Fader til dets Helts, Skjalden Helges, tvende Koner. Af den samme Gaard (i Eieformen *Hallar*), troe vi at Skjalden Hallar-Stein har havt sit Navn, enten fordi han var födt der, eller længe havde opholdt sig der. Saadanne Tilnavne, af lignende Aarsag, have stedsé været brugelige i Island, f. Ex. disse, fra Oldtiden: Höfda-Thord, Holm-Starri, Hofgarde-Ref, Hvamm-Sturla, Vallna-Ljot, Lon-Einar, Lunda-Steinar og mange flere[1]. Vor Stein lader til at have opholdt sig mest uden for Island. Egilsson har viist at han, som Skjald og Kriger, har tjent Norges Konger Harald Haardraade og Olaf Kyrre; til Steins Anseelse og gode Kaar ved Hoffet har det formodentlig bidraget at han var *temmelig*

---

af Landnama, her uden Tvivl af Are Frode selv, at have været en Sön af Helge, Björns Sönnesön, og hans Hustru Nidbjörg (eller Vidbjörg) en Datter af Skotternes Konge (eller Fyrste) Bjolan (Beolan) og Kadline, Datter af Gange-Rolf (Rolv eller Rollo) Normandiets förste berömte Hertug. Helge Ottarsön havde taget sin ædelbaarne Hustru til Fange paa et Streiftog til de skotske Kyster, (Landnama 2 Parts 11te Capitel). Da Rolf flygtede fra Norge, tog han förth til Syderöerne eller Hebriderne; der eller i det nærliggende Skotland har han da efterladt eller avlet den ommeldte Kadline (senere havde han, i Normandiet en anden Datter af et noget lignende Navn, Adeline); han opholdt ig siden, næsten et Aar, i England, förend han gav sig til at före Krig med Kongen af Frankrig.

[1]) Andre mene dog at denne Skjald har faaet sit Tilnavn *Hallar-Steinn* af den Aarsag, at han længe opholdt sig i den norske Konges Hall eller Slot *(höll)*; see Egilsson *l. c.* S. 224, 237.

nær beslægtet med Ulf Ospaksön, Kong Haralds Staller eller Hofmarskal; han har ogsaa, rimeligviis af skyldig Taknemmelighed, forfattet et Digt til hans Ære. Stein deeltog i det store Söslag i Nissaaen, Aar 1062, og besang siden selv dette Slag til sin Konges Hæder i de saakaldte Nissaa-Viser, hvoraf Fragmenter haves i *Heimskringla* og *Fornmanna-Sögur*. Sildigere digtede han og et Kvad om Kong Olaf Kyrres Bedrifter, af hvilket de norske Kongesagaer indeholde adskillige Fragmenter. Af en ganske anden Art er et Kjærlighedsdigt, som Hallar-Stein tilegnede en smuk Kvinde, og hvoraf nogle Brudstykker ere meddeelte i Skálda [1]. Dog besang vor Skjald ikke allene de levende, men ogsaa de döde. Han er rimeligviis Forfatter til det ovennævnte mærkelige *Rekstefja*, ogsaa kaldet *Ólafs-Drápa in tviskælda*, digtet til Kong Olaf Tryggvesöns Hæder, muevligviis med Hensyn dertil, at Skjaldens egen elskede Herre, Kong Olaf Kyrre, var hans Frænde og bar det samme Navn. Dets Original findes fuldstændigst i den saakaldte Byrgerske Codex, en gammel Pergamentsbog, som forvares i det Kongelige Bibliothek i Stockholm. Egilsson har oplyst at Öienvidnerne Einar Thambaskelvers og Thorkel Dydrils (eller Dyrdils) Beretninger tildeels ere lagte til Grund derfor. — At Hallar-Stein endelig har forfattet et Mindedigt over Skjald-Helge, vises klart i nærværende Sagadigt, efter hvad vi ovenfor have berettet, — og det er vist at de begge have levet paa samme Tid, hvilket vi nærmere, ved en chronologisk Undersögelse, ville söge at oplyse. Naar vi overveie, hvilken Aarsag der vel kan have bevæget Stein Skjald (som han kaldes i Landnama) til at forfatte et Hædersdigt

[1]) Disse Vers ere forklarede af Egilsson (*l. c.* S. 224-227) tilligemed et Par ellers utrykte Fragmenter i et sjeldent Exemplar af Skálda, hvori forskjellige digteriske Betegnelser for Stene forekomme, hvorved Skjalden muelig har taget Hensyn til sit eget Navns Betydning.

over Skjald-Helge, maa det först falde os ind, at Stein, efter det ovenanförte, har været födt, opdraget eller bosat paa Gaarden *Höll*, hvor Skjald-Helges tvende islandske Elskerinder vare födte. — Der, fremfor alle Steder, maatte deres tragiske Historie være i frisk Minde, og en ung derboende Skjald, som ellers selv, efter det ovenanförte, fölte og besang Kjærlighedens Tryllemagt, opfordredes saa at sige til at forevige den uforglemmelige Elskovskval, som havde fundet sin förste Oprindelse og Næring paa hans egen Bopæl. Det er desuden sandsynligt, at Steins Slægt paa en eller anden Maade har havt Forbindelse med den Æt, hvis Eiendom Gaarden Höll var, og hvortil Haldor, dens forrige Beboer, hine ulykkelige Kvinders Fader, i sin Tid hörte. Det forekommer os sandsynligt at Stein har forladt Island, for at söge sin Lykke ved det norske Hof, kort efter at han havde faaet den Nyhed at höre, at hans Frænde, Ulf Ospaksön, som havde ledsaget Harald Sigurdsön paa hans Udenlandstog i Asien, Afrika og Romland, var kommen med ham tilbage til Norge med megen Rigdom, og at han der var bleven den nye Konges Staller og Lehnsmand. Steins Reise fra Island til Norge synes saaledes at være skeet 1047. Antage vi at han da havde fyldt sit 25de Aar, har han, da Nissaa-Slaget holdtes, og hvor han stred paa sin Frændes Ulf Stallers Skib, været omtrent 40 Aar gammel. Dersom han, efter Egilssons Gisning, er död 1082, har han, efter hvad vi antage, i alt levet henved 60 Aar; dog er det vel muligt, at han er bleven noget eller meget ældre. Han har saaledes, i al Fald, levet meer end 20 Aar efter Skjald-Helges Död, og har saaledes kunnet besynge den, maaelig dog i en Fortsættelse af det til hans Priis forfattede Digt; dog vide vi nu ikke, naar det först er blevet digtet, eller om det senere er blevet fortsat, enten af den samme Skjald, eller af andre.

For at Læserne desbedre skulle kunne fölge Fortællingens Gang i nærværende Saga-Digt, ville vi forelöbig meddele deraf et kort historisk Uddrag, tildeels oplyst af andre gamle Skrifter[1]. Herved maae vi dog bemærke, at det forekommer os saa, at Riim-Digteren ikke, som hans nyere Eftermænd næsten stedse have pleiet at gjöre, aldeles nöie har anfört alle de Omstændigheder som have været berettede i den af ham paraphraserede Saga, f. Ex. Hovedpersonernes Slægtregister, hvilke han maaskee har antaget at være bekjendte nok af andre Sagaer. Det fortælles saaledes, i FÖRSTE SANG[2], at en vis Haldor, som havde ægtet en rig Kvinde, boede paa Gaarden Hall *(Höll)* i Borgarfjordens Herred, uden at det, som næsten stedse i Sagaerne, berettes, hvis Sön denne Mand var, eller fra hvem han ellers nedstammede. Herom underrrettes vi dog af Landnamas 3die Parts 1ste Cap. Han var nemlig en Sön af Koll og en Sönnesön af den berömte Landnamsmand Midfjord-Skegge, som opbröd Rolf Krakes Höi ved Leire og förte derfra hans Sværd

[1]) I Sagabibliotheket findes intet om Skjald-Helge eller hans fordum berömte Levnet, vistnok af den Aarsag, at den om ham handlende Saga for længst er tabt i sin prosaiske Skikkelse.

[2]) Nemlig i dens 5te eller 6te Strophe. Enhver Sang eller Rima pleier, i dette Slags Digte, at begynde med en Indledning paa nogle Stropher af Digteren, som ikke indeholder den egentlig omhandlede Fortællings Paraphrasering eller rimede Omskrivning, men derimod Digterens egne Betragtninger, mest stilede til Tilhörerne, og enten angaaende ham eller dem, dog som oftest med eet eller andet Hensyn til Hovedfortællingens Indhold. En saadan Indledning kaldes *mansaungr* (Pigesang, Elskovskvad) eller ogsaa *mannsaungr* (Mandssang eller Folkesang); det er uvist hvoraf disse Benævnelser oprindelig ere komne. I de fleste ældre Rimur er denne Indledning som oftest kortere end i de nyere. Enhver Sang pleier og at sluttes med een eller flere Stropher, som mere eller mindre afvige fra Hovedæmnet.

Sköfnung til Island; hans Slægt var saaledes meget anseel og berömt i Island. Landnama tillægger det udtrykke- at denne Haldor var Fader til den Thordis, som Skjald-He- ægtede og til hendes Söster Thorkatla. Alle disse Ef- retninger staae i Landnamas ældste Text, som her upaatr- lelig tilhörer Are Frode selv og synes tillige at vise, den berömte Skjald-Helge, og hans tvende uheldige Els- inders Historie var alle Islændere tilstrækkelig bekjen- Vor Riimdigter giver begge disse Haldors Döttre de sa- me Navne som Landnama; af dem var Thorkatla (el- Katla) den yngre. Paa den Tid, vedbliver han, boede vis Thord paa Höfde (i samme Herred), gift med en r- Kvinde og Haldors bedste Ven. Thords Herkomst fort- her, men oplyses af Landnamas 2 Parts 2 Cap.; han nemlig en Sön af Helge, Sön af Asgeir paa Hammer (H- *mar)* og Hilde, kaldet Stjerne. Skjald-Helge nævnes og, formodentlig af Are Frode selv, som hin Thord Helg- söns Sön. Riimdigteren fortsætter Fortællingen saaledes Thord havde en Sön, som strax i sin Opvæxt udmærkede s- mest af alle frie Bondesönner deri Egnen, saavel ved f- trinlig Legemsdannelse, som ved mandigt Væsen, Fær- hed i krigeriske Övelser og ved sin Skjaldekonst. Hal- holdt et Gjæstebud, og indböd dertil sin Ven Thord o- hans Sön Helge. Der forelskede den vakkre Yngling si- Thorkatla, Haldors skjönne Datter, og vandt snart hen- Gjenkjærlighed. Efter at Gjæstebudet var hævet, og enh- var tagen til sit Hjem, kom Helge til Hall for at tale m- Katla. Dette ansaaes i hine Oldtidsdage for uanstændig- det mindste indtil en offentlig Trolovelse var skeet. D- blev fortalt Möens Fader, at Helge lokkede hans yngre D- ter; Haldor formanede da hendes Frier til at afholde si- fra saadanne Besög, hvilke han dog ikke desmindre for- satte. Det kom derpaa til en ny Ordvexling mellem d- Gamle og Ynglingen, hvilken dog havde det samme Udfa-

Thorkatla sögte da at formilde sin Fader, men forgjeves, og blev strax efter af ham sendt bort til Gaarden Söidefjeld i et andet Herred. Helges Frænder og Venner forsögte snart at bringe ham paa andre Tanker, samt overtalte ham til Forlovelse med Thorkatlas ældre Söster. Det lader til at deres Overtalelse i Förstningen lykkedes temmelig vel; dog besögte Helge nu Thorkatla, og fortalte hende hvad hans Slægtninge havde i Sinde. Hun besvoer ham at han ikke skulde svige sit förste Löfte, da de ellers begge vilde blive ulykkelige, men raadte ham til paa nye at begjere hende selv tilægte af hendes Fader. Han fulgte dette Raad, men Haldor afslog ham, fuldt saa haardnakket som för, den Elskedes Haand, blot paa Grund af det Foregivende, at de vise Gamle havde sagt: at Ægteskaber, grundede paa lidenskabelig Kjærlighed, aldrig fik et godt Udfald. Forunderlig nok tilböd dog Pigens Fader Frieren hendes ældre Söster til Hustru, og forsikkrede ham at hun vilde bringe ham til at glemme hans Lidenskab for den yngre, og saaledes fordrive al hans Sorg. Helge, som nu ikke öinede noget Haab om den attraaede Forbindelse med den förste Elskede, besluttede sig vel ikke strax til den foreslaaede med hendes Söster, men kort efter lykkedes det dog hans egne Slægtninge at overtale ham dertil, og strax holdt han da Fæstens Öl med Thordis, Haldors Datter. Smertelige Anelser bragde Helge til at kaste alt Ansvar, i Ulykkes Tilfælde, paa hans Raadgivere, men ikke desmindre holdt han Bryllup, i Hvamm i Norderaadalen, med sin för og siden höit elskede Kjærestes Söster. Anden Sang: Helges Ægteskab med Thordis varede kun 2 Aar, thi efter disses Forlöb sendte han hende tilbage til Hall, og deelte sit Bo med hende. Han antog en Pige til at bestyre sit Huus, men han fandt der ingen Ro, og besluttede at forlade Landet. Han reiste til Hall, og tog der Afsked med sin sörgende Kone; gik derefter om Bord, og kom lyk-

kelig til Norge, hvor han blev antagen til Hirdmænd i
den der da regjerende Jarl, Erik Hakonsön. Helges Sø
og Sindsuro formildedes ikke, og næste Foraar reiste h
tilbage til Island. Strax ved sin Ankomst besögte Th
katla ham, og han gjengjeldte siden dette Besög, en
lang, med mange andre i hendes Bolig. Disse hypp
Sammenkomster gave Anledning til megen Forargelse
slet Omtale af Bygdelagets Folk. Een af de værste ti
bagtale og udskjelde det ulykkelig elskende Par var Bo
den Arngeir paa Steinum, som dog paa en anden Maa
havde tilföiet Helge grove Fornærmelser. Da han fo
drede Erstatning for disse, opstod en Ordstrid mellem dem
hvorpaa Enden blev den, at Arngeir faldt for Modsta
derens Sværd. Herved blev det dog ikke, thi ikke an
dre end fire af de ondskabsfulde Bagtalere maatte paa
samme Maade lade deres Liv; dette har Hallar-Stein be
rettet i det Digt som han affattede til Skjald-Helges Pris
For intet af de saaledes begangne Drab gaves nogen Bø
der. TREDIE SANG: Vel lammede nu Frygten alle Ka
fertunger, og de Elskendes Möder paataltes aldeles ikk
men en ny farlig Storm reiste sig dog, da Arngeirs og
de övrige Dræbtes Eftermaalsmænd fordrede svære Bø
der eller Drabsmandens Straf. Goden Hermund maatte
tage sig af deres Sager, de forfulgtes til Thinge, og Helge
dömtes til det Slags Fredlöshed som medförte Fortabelse
af Liv og Gods. Som Flygtning underrettede han Thor
katla om denne Ulykke, og besluttede, efter hendes Raad
atter at forlade sit Födeland, for at undgaae hans mæg
tige Fjenders Forfölgelser. Hermund beklagede Heltens
tunge Skjæbne, og sendte ham Vaaben til sit Forsvar.
Helge gjengjeldte Gaven med en Guldring, og til Tak
derfor udvirkede Hermund hans Fredkjöb og de imod
ham anlagte Sagers Forligelse —

„Dog blev han ikke bedre;
det voldte haablös Sorg." —

Han indvikledes i nye Feider, og reiste paa ny til Norge. Erik Jarl, hans forrige Herre, var da död, og Kong Olaf Haraldsön, siden kaldet den Hellige, regjerede over Landet. Helge, som för havde tjent denne Konges Fjende, beslut-tede og udförte en Pillegrimsreise til Rom, for der at be-fries fra sine Synders Byrde, og kom tilbage fra den i det næste Aar. — Her vender Sagnet sig til Grönland. Der boede en Hövding, eller rig Bonde, ved Navn Skegge den Prude, paa Hovedgaarden Herjolfsnæs. Hans Hustru hed Thorun, födt af en ædel Slægt, men dog vanziret ved en meget styg Tand. I deres Nabolag boede en Huusmand, eller ringere Bonde, ved Navn Thorvard Hreim; selv var han lumsk, men hun forfaren i Trolddomskunster, i hvilke hun og oplærte deres tvende Sönner. Hexefrygten var for-dum meget stærk i Grönland, selv i den norskislandske Co-lonie, og bidrog mest dertil at disse for Trolddom mis-tænkte Folk bleve forviste fra Bygden. De nödtes da til at tye til de yderste (nordlige) Grændser for det beboede Grön-land, til de saakaldte Greipar — som ellers besögtes hyp-pig af Landets övrige Indvaanere, som toge dertil til Söes, for Fiskeriets og Jagtens Skyld, da disse gjerne der gave godt Udbytte. Kort efter hin Families Forviisning blev Skegge den Prudes Fartöi paa et saadant Tog aldeles borte. Hreims Sönner mistænktes almindelig for at have overfal-det og myrdet de Forsvundne, men tiltaltes dog ikke derfor. Örnulf, Thoruns Broder, bestyrede nu hendes Huus. Han drog og, et Efteraar, til hine fjerne Egne; der traf det sig at Hreims Sönner kom i Havsnöd; Örnulf reddede dem, og forlovede sig kort efter med deres Söster. Ikke desmin-dre myrdedes han selv af de lumske Brödre. Thorun gif-tede sig paa ny med en vis Thorkel, men han döde den tredie Nat derefter. Snart indgik hun dog et nyt Ægte-

skab, som havde samme Udfald, og det Fjerde ligeledes kort derefter. Siden vovede ingen, i nogen Tid, at beile til den rige Enke. Paa denne Tid agtede vor Helge at reise fra Throndhjem til Island, og erhvervede en Trediedeel i et Handelsskib, som tvende Mænd, der begge bare Navnet Illuge[1], eiede i Fællesskab. FJERDE SANG: Förend de afseilede overtalte en leed gammel Mand, ved Navn Thorgils, Skibseierne til at medtage ham som Reisende. Reisen blev snart meget besværlig, ved Modvinde, Storm og Söstyrtninger. Thorgils blev syg og döde, dog maaskee kun ved et Slags Skindöd; man troede at han gik igjen, og derved foraarsagede de Reisendes vedvarende Ulykker. En Vise, som han siges at have kvædet, tilhörte maaskee egentligst Hallar-Steins tabte Digt, hvorved overhoved den her omhandlede dunkle Begivenhed er bleven digterisk overdreven og udsmykket. Helge siges at have faaet Bugt med Gjengangeren; dog tiltog stedse de Söfarendes Nöd, og Skibet drev langt nordpaa i de Grönlandske Have. Alt foreslog een af Skibsförerne, at samtlige Skibsfolk skulde, paa hedensk Viis, da de nu dog ingen anden Udsigt havde end den visse Död, nedlægge hinanden, inden de omkom af Udmattelse og Hunger[2]. Helge modsatte sig dette fortvivlede Forslag, men raadte til christelig Bön og Gudspaakaldelse.

[1]) Den ene af disse to Illuger har formodentlig været den samtidige Illuge Aresön, en da meget bekjendt Skibsförer og Handelsmand, som tit foer mellem Island og Norge; vi have omtalt ham paa forskjellige Steder i nærværende Værk (see her ovenfor II, 402). Efter Sagaerne kom han, med sit Skib, undertiden til Borgefjorden, muelig af den Aarsag at hans Kone, Thorgerde, var derfra og hendes Slægtninge boede der (Landnama 2 B. 6 C.). Den anden Illuge döde i Grönland.

[2]) I det förste Tilfælde ventede nemlig de paa Odin troende Hedninger at komme til Valhall, i det sidste til Hel (eller Eddaernes Helvede, hvilket sidste Ord tydelig nok viser sig at være af nordisk-hedensk Oprindelse).

Da formildedes og det rasende Veirlig; det blev klart, og höie Sneefjelde kom tilsyne. De kjendte da tydelig *Jöklernes Land* (Grönland), vendte Kaasen mod Syd og fandt snart den længe önskede Havn i Falgeirsvig i Eriksfjorden. Som sædvanlig paa de Tider fordeelte Omegnens mere formuende Indvaanere de Söfarende mellem sig til Kost og Pleie i Vintertiden. En rig Bonde, ved Navn Forne, boende paa den store Gaard som kaldtes *Sólarfjall* (Solens Fjeld), modtog og beværtede Helge med megen Gjæstfrihed. Forne mærkede snart at hans Gjæst led af megen Tungsindighed, hvilken han sögte at fordrive ved forskjellige Tröstegrunde og Opmuntringer, og ledsagede dem med det Raad, at Helge skulde frie til den ovennævnte rige Enke, Thorun paa Herjolfsnes, og bosætte sig der i Landet. Endelig lod Helge sig overtale til at antage dette Forslag, dog kun, som det synes, ved et Slags taust Samtykke, saa at han fulgtes til Enken med sin Vært, som da friede til hende paa hans Vegne. Thorun gjorde Vanskeligheder, da Helge ikke var synderlig bemidlet eller havde nogen Eiendomsgaard i Landet, hvilket saaledes synes da at være blevet fordret, af Landets Vedtægter eller den almindelige Mening, som en Betingelse for Ægteskabet med en saa rig eller anseelig Kvinde. Forne svarede strax med det Tilbud, at han overlod Beileren Hörnes Gaard, hvilken han skulde overdrage Bruden til Fæstensgave, og Forlovelsen blev saaledes sluttet. Dog tilföiede Enken endnu den Betingelse, at Helge skulde hævne hendes förste Mand Skegges og hendes Broder Örnolfs Drab (paa Hreims Sönner). FEMTE SANG: I næste Foraar satte Helge Bo paa sin nye Eiendomsgaard, men faldt strax efter i en svær Sygdom, som atter vakte den gamle Mistanke mod Thorun. Nogle besluttede endog, for Alvor, at stene hende som en Hex, men dette onde Forsæt standsedes af Forne. Thorun besögte da sin Forlovede, som var betaget af et Slags Afsky for Lyset, men laa bestan-

dig i en mörk Vraa, hvor han uhindret kunde overlade sig til sort Melancholie, og henfaldt til phantastiske Grublerier og Syner. Den Episode, hvori de og deres Ophör skildres, ville vi her forbigaae, men bemærke kun at ogsaa de (hvilket stedse af og til er skeet i Verden, selv i de mest civiliserede Lande, endog i vore oplyste Dage) — antoges for Trolddom eller Spögeri, som kun kunde hæves ved Besværgelser og christelige Amuleter. Betragtet fra denne Synspunkt, frembyder den hele Fortælling, som i Middelalderens overtroiske Dage saaes i et ganske andet Lys, aldeles intet overnaturligt. Thoruns kloge Raad afværgede den nye farlige Vending, som Helges langvarige Sindssygdom havde taget, da han fölte sig igjen rask, og villig til at opfylde sit givne Ægteskabslöfte. Thorun synes dog da endnu ikke at have troet Freden ret, i det hun selv erklærede sig villig til at træde tilbage og give slip paa sin Rettighed i den Henseende, men Helge besluttede sig, muelig tildeels af Taknemmelighed for den Helbredelse som han skyldte hende, til Ægtepagtens Fuldbyrdelse. Han holdt sit Bryllup med Thorun, men gjenvandt dog ikke sin forrige Sindsro, thi den elskede Katlas Billede foresvævede nu stedse hans Sjæl, og alle hans Tanker henvendtes paa ny til hende. Den kloge Thorun forsögte da at fordrive hans slöve Kummer ved krigeriske Tanker, i det hun erindrede ham om hans andet, hende givne Löfte, om Hævn for hendes Broder og förste Ægtemand. Han erkjendte dens Udförelse for sin Pligt, og begyndte strax at forberede sig til et saadant Tog til Greipar. Han lod et Skib bygge og besatte det med 30 velbevæbnede Mænd. „Vidt var Havet og Veien var lang," men dog kom de lykkelig til deres Bestemmelsessted, i det de fredlöse Brödre vare i Færd med at forlade deres Bolig, for at gaae paa Jagt. SJETTE SANG: Striden med Hreims Sönner, Thorer og Eyvind, beskrives; de

værgede sig som sande Helte, men bukkede dog endelig under i den ulige Kamp. Efter Brödrenes Fald fandtes deres gamle Moder, den ilde berygtede Troldkvinde, liggende næsegrus paa sit Leie; den höimodige Helge erklærede det for et Nidingsværk at myrde en Kvinde, og kun derved frelstes hendes Liv. Meget Bytte bortförtes fra de Fredlöses Bolig; men i det Seiervinderne skulde drage hjem, rammedes Illuge, som havde raadt til Hexen Grimas Drab, af en giftig Piil, udsendt fra Huset, og Saaret voldte strax hans Död. Man gav Grimas Trolddom Skyld derfor, og det kan være at hun har været den som skjöd, skjöndt det er fuldt saa sandsynligt, at Skudet kom fra een af de dræbte Brödres Fölgesvende eller Venner, som havde skjult sig i deres Huus, eller i dets Nærhed. Helge drog hjem til Herjulfsnæs. Af Gods og Hæder havde han nok, og steg saaledes i Folkets Agtelse, at han valgtes til dets Laugmand eller Overdommer, og det blev ham tillige overdraget at ordne Landets Ret eller give det en nye Lov, dog mest grundet paa den ældre som indtil den Tid havde været vedtaget. Naar dette er skeet, vide vi ikke med Bestemthed, men vi formode at Helge först er bleven ophöiet til en saadan Værdighed efter den mægtige Thorgrim Trolles og hans vigtigste Slægtningers Drab, samt muelig tillige efter Thorkel Leifsöns Död, hvorom mere i det fölgende. Vor Riimdigter synes mest, og med en sand Tilböielighed (*con amore*) at have beskjeftiget sig med Helges ulykkelige Kjærlighedshistorie og alt hvad som stod i Forbindelse dermed; han vedbliver saaledes: Den trofaste Thorkatla yndede intet Menneske, med Undtagelse af Helge; da hun efter en lang og kummerfuld Tids Forlöb, spurgte at han var kommen til Grönland, foretog hun sig ogsaa, over Norge, den besværlige Reise dertil. Kjöbmændene opförte en Bod ved Havnen, og dreve deres Handel. Blandt andre, som sögte dette Marked, var vor Helge. Frydeligt

var, i det förste Öieblik, de Elskendes Gjensyn, men snart forbittredes det ved Helges tunge Tilstaaelse af hans andet Giftermaal. For förste Gang (forsaavidt Digteren underretter os derom) udbröd den ömt fölende Katla i heftige Bebreidelser til hendes vistnok ikke saa bestandige Elsker, og havde fuld Ret dertil, men han undskyldte sig, efter den Tids Skik, med Skjebnens uafvendelige Tilskikkelser. Sörgende kom Helge hjem; Thoruns Speidere havde allerede underrettet hende om hans uventede Möde med en fordums Kjæreste. Konen var listig nok til selv at indbyde sin Medbeilerske til Vinterophold hos sig, da hun ikke saae sig saaledes i Stand til at hindre Helges og Katlas fortrolige Möder paa noget andet Sted, som netop i hendes eget Hjem, hvor hun synes at have kunnet indrette alt efter eget Behag. Da Thorkatla havde modtaget Tilbudet, og var kommen til Brattalid, forböd Thorun hende enhver fortrolig Samtale med Helge, og vidste at haandhæve dette Forbuds Efterlevelse hele Vinteren igjennem. Syvende Sang. Med det frembrydende Foraar lavede de norske Kjöbmænd sig til Tilbagereisen, og den mægtige Thorun lod nu Thorkatla vide, at hun maatte tage afsted med dem, da intet længere Ophold vilde tilstedes hende i det hele Land. Selv Helge maatte samtykke heri, men udbad sig dog den Villighed af sin Kone, at hun vilde tilstede ham og Thorkatla en fortrolig Sammenkomst i en saa lang Tid, at tre Blus efter hinanden kunde udbrænde (see 7de Sang Anm. 87). Thorun opfyldte denne Begjering. Næste Dag tog Thorkatla den sidste Afsked i dette Liv med sin Helge, og reiste derpaa til Island. Hun kom lykkelig til Söidefjeld, sin forrige Bopæl, men nu var hendes Tilstand forandret. Uden at være Ægtekvinde, blev hun Moder; Helges Elskovspant voldte hendes smertelige Död, men kom for Lyset som en nyfödt Pige og arvede sin döende Moders Navn. Den lille Katla blev erkjendt

for Skjald-Helges Barn, og sendtes derfor til ham, til Grönland, da hun havde fyldt sit 12te Aar. Faderen modtog hende med Glæde og Kjærlighed, og hun blev siden gift paa Grönland. Vi antyde kun her den i Digtet (efter Sagaen eller de ældre Sagavers) nöiere udförte Omstændighed, at Helge ogsaa med Tiden, skjönt kun paa en middelbar og noget forblommet Maade, erkjendte en Yngling, som hed Thorbjörn, og ligesom Faderen, var en ypperlig Skjald, for sin Sön, skjönt denne ikke kunde opnaae et ægte Barns Rettigheder. Selv flyttede Helge til den berömte Hovedgaard Brattalid, som stedse synes at have været det gamle Grönlands ypperste Hövdingsæde.

Der vendte först tilbage
sand Fred til Gubbens Sind; —
for ypperligst han holdtes
blandt alle Grönlands Mænd.

Skjald-Helge döde, som Landets Laugmand, i höi Alder.

Her have vi da et kortfattet Udtog af Skjald-Helges for længst tabte Saga, saaledes som vi nu kunne uddrage det af dens her meddelte rimede Paraphrase. Dog maae vi, som sagt, befrygte at Riimskjalden har udeladt adskilligt, som han selv fandt for tört, af den prosaiske Fortælling, men helst dvælet ved dens erotiske Træk. Denne Mangel kan neppe mere erstattes, især da vi vide, at Sagaen selv ikke har været bekjendt i de to sidste Aarhundreder. Muelig har den dog været til först i det 16de, men kun saare lidet bekjendt, maaskee endog i en udförligere Recension, end den, hvilken vor Riimdigter, til sin Hensigt, har bearbeidet. Denne Formodning have vi fattet af et Sted hos Arngrim Johnson hvori han beretter: at Islændere, som aarlig handlede paa Grönland, pleiede hyppig at opholde sig som Gjæster (Vinteren over) i Skjald-Helges Huus, som det ypperste, da han var bleven Grönlands Indvaaner, efter at han der havde gjort et rigt Giftermaal, samt at de der pleiede at

faae sikkre Underretninger om Landets Anliggender[1]. Paa et andet Sted siger han, at Haldors Döttre, Thorkatla og Thordis, Skjald-Helges Hustru, vare paa hans Tid meget bekjendte i Island[2]. Det er meget at beklage, at denne af Island höist fortjente Lærde ikke har meddeelt os noget videre Udtog af Beretningerne om Skjald-Helge, saaledes som de havdes paa hans Tid, og som vi see at han vel maa have kjendt; muelig har han, som geistlig Mand, fundet dem, efter hans og Samtidens Begreber, alt for umoralske til offentlig Meddelelse ved hans Pen. Derimod lader det til at Torfæus, da han udgav *Grönlandia*, aldeles ikke havde læst nogen Saga eller *Rímur* om Skjald-Helge, endskjöndt han meddeler enkelte Ord af de sidste, men det er for os fuldkommen tydeligt, at han har kjendt dem af Björn Johnsons Anförelse i hans Grönlandske Annaler, i hvilke dog ellers Skjald-Helges egentlige Historie aldeles forbigaaes.

Om den tabte Sagas Forfatter, eller den Tid hvorpaa han levede, kunne vi ikke engang have nogen Gisning. Förend vi anföre nogen Mening om dens Paraphrasts, Riimdigterens, Navn eller Tidsalder, maae vi beskrive eller ommelde de Haandskrifter af Riimenes Original, som vi have benyttet til denne Udgave.

A) Et Exemplar paa Pergament, afsondret fra en större Skindbog, som har indeholdt flere gamle (for Ex. Jarlmanns) *Rímur*, i den Magnæanske Samling Nr. 604 F

---

[1]) *Qui ipse (Skald-Helgo) tamen Grönlandiæ factus incola et locupleti auctus matrimonio, in decrepitam ibidem vixit senectutem.. Ipsius hospitio, ut primario, Islandi Grönlandiam invisentes et annua commercia habentes, multum usi sunt, Grönlandicarum rerum certam notitiam haurientes. Arngr. Jonæ Specimen Islandiæ historicum, Amstelodami* 1543 4. *(Isl. occidentalis sect.* 7*) pag.* 29.

[2]) ... *nostratibus satis notas, Thorkatlam et Thordisam, et hanc Skald-Helgonis conjugem l. c. Isl. borealis sect.* 6, *pag.* 55.

i Qvarto. Det synes at være skrevet sidst i det 15de Aarhundrede. I Marginen findes nogle, Texten uvedkommende, korte Paakaldelser m. m. skrevne (med andre Hænder) som efter Indholdet vise sig at være fra Islands katholske Tid, f. Ex.

Maria min
ek þarf nú þin,

„min Maria! nu trænger jeg til din Hjelp;" *Sancte Leodegarus, bið fyri mèr til guðs, at allt gángi vel, bæði fyri líf ok sál,* „Hellige Leodegar! bed for mig til Gud, at alt gaaer vel, baade for Legeme og Sjæl."

Sjá til signuð Maria
sóma prýdd á dómi,

„Signede, hæderprydede Maria, see til mig paa Dommedag;" *Sancte Leodegarus kom til mín með guði,* Hellige Leodegar, kom til mig med Gud;" *mín Maria, móðir guðs, sè með mèr ok þèr,* „min Maria, Guds Moder, være med mig og dig!" — o. fl. Af denne Membran, der er den eneste som nu haves fuldstændig, have vi taget en Afskrift, som lægges til Grund for nærværende Udgave. Af Texten haves en anden zirlig, temmelig god, men ikke fuldkommen correct Afskrift i ovenmeldte Samling, som Nr. 603 i 4.

B) En anden Membran i samme Samling Nr. 603 i 4to, som indeholder forskjellige gamle *Rímur.* Den synes at være fra det 15de Aarhundrede, men desværre! ere *Skáld-Helga-Rímur*, hvilke den har indeholdt, nu ikke meer til at finde deri, med Undtagelse af et Blad og nogle Linier. Bladet naaer, som det nærmere bemærkes i Varianterne, fra den 3die Strophe i 3die Sang (eller *Rima)* til sammes Ende, hvorpaa atter alt fattes lige til den 4de Verslinie i 52de Strophe af den 7de og sidste Sang. Resten af den læses her til den 59de og her sidste Strophe inclusive. Derefter begynde de gamle *Rimur* (rimede Sange eller Kæmpeviser) om Saulus og Nicanor, men ne-

derst paa Marginen, og uvist hvortil den skal henföres, sees fölgende Strophe med samme Haand:

Eigin hefi ek orðin snjöll
yrkt úr hyggju minni;
lofaðr herra leysi oss öll
með likn ok miskunn sinni

d. e. Jeg egne Ord, saa snilde,
af Sindet digtet har;
höilovet Herre frelse
os af sin Miskund stor!

Den sidste Halvdeel af denne Strophe ligner næsten ganske den förste af den 60de Strophe efter Membranen *A*, (hvori og 4 andre, som ovenmeldt, fölge). I den Magnæanske Samling fandtes ingen Afskrift af denne, for det meste tabte Membran, men til Lykke havde jeg, Finn Magnusen, kjöbt en saadan, skreven ved den bekjendte Afskriver Hans Evertsen Vium, paa Bogauctionen efter Börge Thorlacius. Den (eller maaskee dens nærmeste Original?) angives paa Titelen at være skreven efter en Membran paa Trinitatis Taarn, som nævnes 604 *F*, men vor Collationering viser tilfulde, at dette Nummer burde anföres 603, med hvilken, saavidt den haves, Afskriften nöiagtig stemmer[1].

T) Den nysommeldte Papirs-Afskrift i 4to, af den ellers for det meste tabte Membran *B*.

---

[1]) Vi vide ikke naar de manglende Blade ere bortkomne af denne mærkelige Bog, men kunne kun gjætte, at denne Mangel (tilligemed forskjellige lignende) er opkommen ved Kjöbenhavns Bombardement 1807, thi da lode Universitets-Bibliothekets Forstandere i stor Skynding, samtlige Membraner, og maaskee flere af de vigtigste Haandskrifter i den Magnæanske Samling, nedstyrte i en muret Cylinder i det saakaldte runde Taarn, for at de der kunde sikkres for Opbrændelse. Ved denne Leilighed kunde löse Læg og Blade af slige Böger eller Fascicler falde ud, og enten bortkomme, eller indlægges i andre Böger eller Omslag, i hvilke de ikke siden have kunnet gjenfindes.

R) En Afskrift, i en Papiirsbog i 4to, forhen tilhörende afgangne Professor Rask, og nu forvaret under Nr. 39, i hans efterladte Haandskrift-Samling, som er indlemmet i den Magnæanske. Den er uden Tvivl skreven paa Island, som det synes i det 18de Aarhundrede, og nedstammer öiensynlig fra Nr. 603 eller er en Recension af selvsamme Art.

M) En Papiirsafskrift i 8, ligeledes hidkommen fra Island, skreven, uvist af hvem, i det 18de Aarhundrede, tilhörende mig, Finn Magnusen. Ligesom den næstforegaaende nærmer den sig meget mere til Membranen *B*, end til *A*. Den synes at være skreven efter et gammelt, paa nogle Steder for Afskriveren ulæseligt Exemplar.

Allerede de ovenanförte trende Membraner vise at Forfatteren til Skjald-Helges Rimur har skrevet i det 14de eller 15de Aarhundrede. At han har været en ivrig Katholik, og saaledes levet för Reformationstiden, sees desuden tydelig nok af hans temmelig hyppige Paakaldelser af den hellige Maria m. m. Den Epilog, som er tilföiet Digtet i den ene Membran, indeholder en Strophe, der fremsætter Forfatterens Navn i en Art af Runegaade; dens Oplösning viser at det har været *Tumas* (eller Thomas). Den islandske Literaturs Historie i det 14de Aarhundrede er endnu for det meste saare dunkel, især med Hensyn til de da levende Digtere, og mest Riimdigtere. Af disse, som dog da ikke have været faa, kjender man næsten ingen, og dette Literaturfag har hidindtil været saa lidet bearbeidet, at selv den ellers store Literator, Haldan Einarsen, kun nævner en eneste *Rima*, som mulig skreven i det 14de Aarhundrede; alle övrige Digte af denne Art henförer han til den Periode, som begynder med Islands kirkelige Reformation [1].

---

[1]) I hans *Sciagraphia histor. literar. Island.* S. 47 — nemlig den saakaldte *Skiða-rima* (*carmen jocosum de Schidone*); der er dog Forfatterens Navn anfört urigtig, see ellers herom ovenfor,

Da vor Thomas, efter det af ham anförte Latin, synes at have været en Geistlig, tillade vi os at fremsætte den löse Gisning, at han muelig har været den samme som den Præst *(Sira) Tumas* eller Thomas Snorresön, som i sin Tid maa have været en bekjendt Mand, da hans Dödsfald anföres, i de gamle Islandske Annaler, som skeet i Aaret 1365.

Endelig ville vi her tilföie de Forsög, som vi have foretaget os til Bestemmelsen af de i *Skáld-Helga Rimur* omhandlede mærkeligste Begivenheder; de kunne naturligviis kun have en omtrentlig, men ikke nogen fuldkommen bestemt Vished med Hensyn til de antagne Aarstal.

Vi antage at Skjald-Helge er födt omtrent . . .	990.
men hans förste Kjæreste, Thorkatla	994.
Helge frier til Thorkatla	1008.
— gifter sig med hendes Söster Thordis . .	1008.
— skilles fra hende	1011.
— tager til Norge, til Erik Jarl	1011.
— reiser tilbage til Island	1012.
— forlader atter Island og reiser anden Gang til Norge	1014.
— foretager en Pillegrimsreise fra Norge til Rom	1015.
— kommer tilbage derfra	1016.
— kjöber i Norge ½ af et Handelsskib, bestemt til Island, afreiser dermed, men fordrives af Storm og Sögang, til Grönland	1017.
— bosætter sig der paa Gaarden Hörnæs, men falder kort efter i en svær Sygom . . .	1018.
— giftes med Enken Thorun paa Herjolfsnæs, og foretager Toget til Greipar	1019.
Thorkatla reiser til Norge	1019.
— og derfra til Grönland	1020.
— og tilbage til Island	1021.

I, 112-13, 116-18. Aldeles ingen gammel islandsk Digter, med Fornavnet Tumas, eller Thomas, nævnes i dette Værk.

Thorkatla döer der	1022.
Den yngre Katla fødes	1022.
— sendes til Grönland	1034.
— giftes (omtrent)	1042.

Er Skjald-Helge selv död 70 Aar gammel, er det skeet henved Aaret 1060; blev han derimod 80 Aar, da er hans Dödsfald först indtruffet omtrent 1070.

Det Aar eller Tidsrum, da Helge blev valgt til Grönlands Laugmand og Lovgiver, kunne vi, som ovenmeldt, ikke med Sikkerhed bestemme. Efter al Sandsynlighed kan det dog neppe være skeet förend efter nogle Aars Forlöb fra Toget til Greipar, i hvilken Tid det hele Folk först kunde have Leilighed til ret at kjende ham, som Fremmed, og saaledes overbevise sig om hans udmærkede Forstand og Lovkyndighed. Desuden er det neppe rimeligt, at den fremmede Helge har kunnet opnaae een af den lille Fristats höieste Værdigheder, medens baade Thorkel Leifsön, Erik den Rödes Sönnesön, og Einarsfjordens mægtige Hövding, Thorgrim Trolle med hans tappre Söstersönner endnu levede. Dersom Islænderen Helge allerede havde været Laugmand paa Landsthinget i Garde 1025, da Thorgrim blev dræbt af den Förstnævntes Landsmand Thormod, vilde dette vist være blevet bemærket i Fóstbrædra-Saga. Vi formode saaledes at vor Helge har opnaaet den ovenmeldte Værdighed efter Trolles og hans vigtigste Slægtninges Död, samt Thormods Flugt fra Grönland, altsaa henved Aar 1027 eller 1028 (om ikke endog sildigere). Henved 16 Aar derefter blev Helges Datter Katla gift, uden Tvivl med en anseelig Mand, og just med det samme berettes det, at Helge flyttede til Brattalid. Herved ledes vi til de Formodninger: at Thorkel Leifsön, Grönlands formeldte Hövding, som boede paa Brattalid da har været död; at han levede ugift, have vi seet af det foregaaende (S. 410); han har saaledes ikke efterladt sig noget ægte Afkom. Deri-

mod bliver det saa sandsynligt at Helges Svigersö[illegible] ikke nævnes, har nedstammet fra Erik den Röde, [illegible] ret den nærmeste Arving til Brattalid. Fra dette [illegible] skab er det da rimeligt at den Sokke har nedstamme[illegible] färet i det 12te Aarhundrede boede, som een af Grö[illegible] mægtigste Mand, paa Hovedgaarden Brattalid, h[illegible] mere i det følgende.

Mærkværdig er den Omstændighed at Grönlæn[illegible] valgte den indfödte Islænder Skjald-Helge til deres l[illegible] mand og tillige overdroge ham at forbedre og forö[illegible] dets Lovgivning. Var Erik den Rödes mandlige Lini[illegible] det synes) da uddöd, lader dette sig temmelig let fo[illegible] thi Erik og hans Colonister havde oprindelig medbrag[illegible] res egne Love fra Island, og, saavidt mueligt, gjort [illegible] gjeldende i Grönland. Skjaldene vare som oftest i d[illegible] der de meest dannede og kyndige Mænd; da Helge [illegible] til dem, kom fra Island, hvis egen efterhaanden foran[illegible] og forbedrede Lovgivning han kjendte, var bosat i G[illegible] land og havde der gjort et rigt og anseeligt Gifterma[illegible]

SKÁLD-HELGA-RÍMUR.

FYRSTA RIMA.

FYRRUM átti ek fræða brunn,
fèkk ek [af skemtan ljósa[1],
[þann hefir næsta[2] niðr í grunn
náð með ángri at frjósa.

2. Svellur[3] þat með sorgum kól,
svâ mun hljóta at bíða,
hvorki[4] náði hiti nè sól
þann hryggðar jökul at þíða.

3. Kvað ek þá[5] fyrr með kátri lund

[1]) fra [keipt af Ljósa, M. [2]) nú hefir í honum, M. [3]) svell[illegible]

et ikke at undres over at Grönlænderne, mest af islandsk tamme, benyttede en saa god Leilighed til at udvirke de-s Loves Forbedring og gode Haandhævelse. At den amle grönlandske Colonies Love stedse, saavidt mueligt, Sie stemte overeens med dem som vare vedtagne i dens landske Moderstat, kunne vi slutte os til af forskjellige lestemmelser i Islands republikanske og ældste, henved 121 skriftlig affattede Lovbog, kaldet Graagaasen. De kulle, med Conferentsraad Schlegels dertilhörende Bemærkninger, meddeles vore Læsere i en anden Afdeling af ærværende Værk. Formodentlig skyldtes det saaledes vor Skjald-Helges Forbedring af de grönlandske Love, efter le nyere islandske Mönstre, at Islands egen Lovgivning, ienved 50 Aar efter hans Död, da bemeldte Lovbog skreves, fuldkommen betragtede Grönland, i visse Henseender, som Islands Colonie, bestyret efter de samme Retsnormer. Jfr. ovenfor (med Hensyn til ældre Tider) I, 496, 518 o. f.

SKJALD-HELGE, GRÖNLANDS LAUGMAND.

FÖRSTE SANG.

MIG fordum Kundskabs Kilde
sin klare Straale gav;
af Kummers Kulde störknet
til Bunds den fryser snart.

2. Af Taarer Isen nærtes,
den Nöd udholdes maa;
ei Sol, ei Varme smeltet
den Sorgers Jökel[1] har.

3. För sang jeg, glad i Sindet,

it, *de övrige.* [4]) hvörgi, *M*; hvartki, *T (og saa stedse)* [5]) þat, *T.*

kvíttr af allri pínu,
ber ek nú ei svâ blíða stund
at brosi ek [í hjarta[1] mínu.

4. Ljúfar meyjar listug orð
lokka[2] af skáldum úngum,
ek mun segja af[3] seima-skorð
sögu með[4] raunum þúngum.

5. Jafnan hafa menn eigi lítt
unnat menja[5] skorðum;
sú var eigi af ángri kvítt
öld at[6] hèr bjó forðum.

6. Halldór frá ek at hèti þegn
hèr á landi bygði,
var hann at mörgu vitr ok gegn,
en[7] varla þó svâ at dygði.

7. Blíða átti bauga þöll
býtir snákajarðar,
bygði[8] þar sem heitir Höll
í hèraði Borgarfjarðar.

8. Yti[9] var með yndi blítt
auðit dætra tveggja,
ósköp gjörði[10] yfrit strítt
á aðra þeirra at leggja.

9. Þorkatla var[11] þrifligt víf,
en Þórdís önnur meyja,
sú mun ángra einshvers líf
ok ærit leingi þreyja.

---

[1]) at gamni, *M.* [2]) lokki *T.* [3]) *T, M udel.* af. [4]) af, *T.* [5]) auðar, *T;* bauga, *M.* [6]) er, *T, M.* [7]) *udel. T, M.* [8]) [illegible]

af alskens Pine fri;
nu ingen sorglös Time
et Smiil fralokker mig.
4. Den hulde Mö opmuntrer
ung Skjald til lystigt Kvad,
jeg Kvinden kun fortælle
om svare Trængsler kan.
5. Til alle Tider elsktes
ei lidet Möer af Mænd;
de Folk, her fordum boede,
ei slap for Hjertekval.
6. Blandt disse, som jeg spurgte,
en Mand bar Haldors Navn[2],
i meget viis og sindig,
dog Modgang blev hans Lod!
7. Blid var hans Ægtekvinde,
hun spared ei paa Guld;
i Borgefjord han boede
og Gaarden kaldtes Hall[3].
8. Med tvende vakkre Döttre
ham glæded Lykken mild;
den ene af dem begge
blev grum Ulykkes Rov.
9. Thorkatla var den enes,
Thordis den andens Navn;
hun[4] Een forbittre Livet
og længe sörge vil.

ret; byggir, *A.* [9]) Itrum, *M.* [10]) gjörðu, *M.* [11]) hèt, *T, M.*

10. Katla var þat eð kænsta fljóð
er kom fyri göfga lýði,
en til litarins ljós ok rjóð
látin mitt í prýði.
11. Þórðr bjó þar er á Höfða hèt,
Halldórs vinrinn mesti[1],
bólstað þenna byggja lèt,
[2] brúði ríka festi.
12. Helgi frá ek at hans son var
hèraðs í bygðum miðjum,
efniligri öllum þar
úngum bónda niðjum.
13. Djarfr í lund en dökkr á hár
dreingiligr [í gerðum[3],
maðr er hvorki mikill nè smár,
mundángs breiðr [í herðum[4].
14. Fyrri manna í[5] fótspor stígr
fleygir hjálms ok borða,
manna bezt á móti vígr,
ok meistara skáld til orða.
15. Halldór stofnar heimboð eitt
hölda sveit með náðum,
þat hefi ek frètt at þar var veitt
þeim[6] Þórði ok feðgum báðum.
16. Blíðir drukku bónda hjá,
býtir ofnis láðar,
nú má hann Helgi heyra ok sjá
þær Halldórs dætur báðar.

---

[1]) bezti, *T.* [2]) þá, *till; M;* ok, *T.* [3]) með gerðar, *T,* ...

10. Saa væn en Mö var Katla[5]
som nogen Ædling saae,
af Skjönheds Lys og Rödme
hun straaled klædt i Pragt.
11. Paa Gaarden Höfde[6] boede
Thord[7], Haldors bedste Ven,
selv havde han den bygget
og fæstet rigest Viv.
12. Hans unge Sön hed Helge[8],
i Herredsbygden midt,
blandt alle Bönders Sönner,
i alt han dygtigst var.
13. Heel mandigt var hans Væsen,
djærvt Sindet, Haaret mörkt;
hans Væxt, ei stor, ei liden,
var skulderbred tilpas.
14. Den unge Kæmpe traadte
i Oldtids Heltes Spor,
han blev den bedste Fægter
og Mesterskjald i Ord.
15. Et Gjæstebud, ret herligt,
lod Haldor lave til,
der Thord, blandt andre Budne,
var med sin raske Sön.
16. I feirest Drikkegilde
de muntre viste sig;
der Helge Haldors Döttre,
at see og höre fik.

---

[4]) um herðar, *T*; á herðar, *M*. [5]) *udel.* *T*, *M*. [6]) *udel.* *T*, *M*.

17. Þá var kvendit komit úr laug
er Kötlu náði at líta,
ástar pílan að honum flaug,
svâ innarliga nam bíta.

18. Kærlega frá ek at kempan skír[1]
kallsar menja þöllu,
hún er ok bæði blíð ok hýr
ok brosir á móti öllu.

19. Hugðar[2] tal við hreystimann
heiðurs[3] júngfrú lagði,
einnin vildi hún sem hann
hverfa at þessu bragði.

20. Hvort þá annars vilján veit
er veizlan tók at líða,
settist þeim um sinnu reit
samþykk [ást ok[4] blíða.

21. Beint var ekki brautin laung
bygða þeirra á milli,
Helgi venr til Hallar gaung,
at hitta bauga stilli.

22. Brátt var þat fyrir bónda mælt,
at brúði vill hann ginna;
Halldór gjörir sèr harla dælt,
við Helga slíkt at inna.

23. [Seggrinn allvel svaraði hægt,
sorg frá ek eigi þyrri,
en fyrir kæra[5] kvinnu rækt
kom hann jafnt sem fyrri.

---

1) dýr, *T, M.* 2) hæverskt, *M.* 3) hæversk, *T;* hírleit, *M.*

17. Fra Bad var Katla kommen[9],
da hende först han saae,
flux Elskovs Piil ham rammed
ret inderlig og dybt.
18. Saa kjærlig Ungersvenden
tiltaler herlig Mö,
hun, baade blid og venlig,
gjengjeldte alt med Smiil.
19. Snart hövisk Jomfru valgte
ham til fortroligst Ven;
hvad han, det hun og vilde,
de gav hinanden Tro.
20. I begges Hjerter spired
gjensidig Kjærlighed
og fælles Forsæt modnet
ved Gildets Slutning var.
21. De skiltes ad, men Veien
var mellem dem ei lang;
til Hall tit Helge vandred,
sin elskte Mö at see.
22. Snart man for Bonden talte,
hans Datter lokket blev,
og Haldor unge Helge
advared frit mod sligt.
23. Beskedent Svenden svared
(ei stilles Kummer saa!)
men dog til kjærest Kvinde
han kom saa tit som för.

---

[4]) æstar, *R.* [5]) kæru, *T.*

24. Sagði hinn, er sorgir gaf,
segg ok menja þrúði:
mèr er ljúft þú leggir[1] af
at lokka í orðum brúði[2].

25. Þat er nú mælt af margri þjóð
mest í hèraði ríku,
at þú blygðir burðugt fljóð,
ber ek opt raun af slíku.

26. Rekkar verða rètt um það
at ráða orðum sínum,
ek mun sjálfr, at seggrinn kvað,
sjá fyri kvomum mínum.

27. Vilìr þú blygða bauga gátt
ok brjóta svâ minn vilja,
ek skal fá til einhvern hátt
ykkar fundi at skilja.

28. Þá skal ek fyrir þykkjuorð
þetta á móti leggja:
hitta jafnan hrínga skorð
ok hræðast öngvan seggja.

29. [Sætan innir[3] sínum feðr
[af sönnum[4] hjartans vilja:
allmjök villtu ýfast meðr
okkur Helga at skilja.

30. Þèr mun þikkja mjök til mans[5]
mælt, kvað brúðrin hvíta,

[1]) látir, *M.* [2]) *Stropherne* 23 *og* 24 *mangle i A, men ere tillagte fra M og T.* [3]) [Meyjan sagði, *T, M, K.* [4]) *fra* [sann-

24. Da sagde han, som Sorger
for Elskov skjænked i:
„Jeg vil, ei Möen mere
med Ord du lokke skal.

25. I rige Herredsbygder,
blandt Folk det Rygte gaaer,
at Pigen du vanærer,
det mig er tungest Harm!"

26. „Vel Folk derom maa tale,
naar Sandhed blot det er,
jeg selv," den Unge mælte,
„min Gang bevogte skal."

27. „Vil du min Villie bryde,
og skjænde fræk min Æt,
vel jeg den Vei skal finde
som ad vil skille jer!"

28. „Da mod den vrede Tale
jeg sætter disse Ord:
min Pige jeg besöger,
og frygter ingen Mand!"

29. Snart aabenbared Katla
for Fader sin Attraa:
„Du alt for stræng adskille
mig og min Helge vil!

30. Du synes vel at friet
han alt for dristig har;

an, *de övrige.* [2]) manns, *T.*

þik mun eyðir orma lands
iðrun þessa[1] bíta.
31. Mektug skaltu menja laut,
meyju svarar hann kærri,
vera þeim fjarri[2] vella gaut
sem vildir þú honum nærri.
32. Ráðagjörð hefir rekkrinn þá,
ræktinn varð at spelli:
vífit skal til vistar gá
vestr á Sauðafelli.
33. Temprast báðum[3] tregi ok ángr
af tálman yndis ferða,
þeim mun helzt til hendilángr
harmrinn þessi verða.
34. Höldar báðu af hrínga ey
hygði garprinn mildi,
vita ef álma eldri mey
eyðir gipta[4] vildi.
35. þegi[5] kvað hann[6] sèr þessa grein
þenkjast[7] mundu at[8] náðum,
heldur stygð ok úlfúð[9] ein
af öllum þeirra ráðum.
36. Sunnan reið til Sauðafells
sveigir hildar klæða,
talar hann þá við tróðu pells,
tókst þar mjúklig ræða.
37. Vænu segir hann vífi allt

---

[1]) *saal. T;* þessi, *A,M.* [2]) því fjær, *M;* því firr, *T.* [3]) bæði, *T, M, K.* [4]) giptast, *T, M.* [5]) *rettet for* þeyu *i A;* þegninn,

sligt vil du vist fortryde,"
saa talte lysest Mö.
31. „Du skal, selvraadig Pige!"
gjensvared Faders Röst,
„desmeer fra ham bortfjernes
som ham du önsker nær."
32. Paa Raad da Haldor hitted
som gjenned Elskovs Lyst;
sin Datter bort han sendte
mod Vest til Söidefjeld[10].
33. Saa standsed Faders Vrede
hvert frydeligt Besög,
med Længsel vaagned Kummer,
ak! aldrig stilles den!
34. Man bad den unge Kæmpe
at glemme kjærest Mö,
og med den ældre Söster
igjen forlove sig.
35. „Det Anslag," saa han svared,
„ei före kan til Ro,
ukjærligt Sind og Vrede
forstyrre vil den Pagt."
36. Paa Hesten han sig satte
og red til Söidefjeld;
sin Skjönne der han finder,
og Talen kjærlig blev.
37. Han vænest Viv fortalte

T, M. [6]) *udel. T, M.* [7]) þeygi, *T, M.* [8]) af, *T, M.* [9]) *saal. T;* úlfbúð, *M;* úlbúð *(det samme) A.*

af viljan[1] frænda sinna,
brúði varð í brjósti kallt,
bliknar mærin svinna.

38. Sè þèr ást á okkarri náð,
sem allir þykjast spyrja,
ekki er þetta óska ráð,
at ættmenn þínir byrja.

39. Veiztu seims ef systir mín
samþykk verðr baldri,
þá er þat víst, kvað vella lín,
við munum[2] njótast aldri.

40. Far þú heldr ok bið mín brátt
ok brjót svâ ætlan setta,
tökum upp allan[3] annan hátt
ef ekki vinnur þetta.

41. [Síðan ekki seggrinn[4] beið,
[sorgir yndit[5] banna,
Helgi þegar[6] til Hallar reið
ok hefr upp bónorð svanna.

42. Klèna vil ek nú kyrtla[7] skorð
kaupa dýrum mundi,
frelsa allt eð fyrra orð
ok fá svâ vald á sprundi.

43. Vel mun þikkja, þegninn kvað,
þessara mála leitað,
veit ek ekki víst um þat
hvert verðr ei slíku neitað.

---

[1]) vilja, *de övrige.* [2]) meigum, *T, M, K.* [3]) heldr, *T.* [4]) *fra* [Seggrinn því at sönnu, *T, M.* [5]) *fra* [sorg vill yndi,

om Frænders barske Raad;
hun fölte Brystet isne,
og blegned flux af Harm.

38. „Er kun din Elskov trofast
mod mig, som Rygtet gaaer,
ei dine Frænders Anslag
til Held os lede kan.

39. Thi hvis min Söster give
dig vil sin Haand og Tro,
da er det vist at aldrig
vor Stræben Maalet naaer.

40. Gaae heller hen at bryde
den Plan; af Faders Haand
min egen du begjere;
see om det lykkes vil."

41. Ei Helge længer töved,
for Kummer Glæden veg,
til Hall han sig forföied,
og talte Frier-Ord.

42. „Mod herligst Fæstensgave"
din Datter mig nu giv,
at fordums Rygte glemmes,
den Skjönne bliver min."

43. „Vel ville," Haldor svared,
„Folk synes om dit Bud;
for vist jeg veed dog ikke
om det antages bör.

T, M. [6]) heim, *T, M.* [7]) klæða, *T, M, K.*

44. þess hafa fornmenn fyrri spáð
er flest allt þóttust kunna:
gefast þau illa girndar ráð
er garpar fljóðum unna.

45. þó at [við hljótum[1] heilla bann
hart [með grimd[2] ok æði,
munum við eiga, at mælti hann,
mest í hættu bæði.

46. Dreingrinn gaf svâ dárlig[3] svör
dygðar manni ríkum:
ljúfara væri [hann lægi[4] í kör
en lètti upp[5] orðum slíkum.

47. Svâ skal ek með afli hèr
ykkarn viljan brjóta,
hennar skaltu, at heilum mèr,
hvorki fá nè njóta.

48. Fyri þann allan blíðu brest,
er bruggast hefr með[6] þjósti,
Halldór fái þat Helgi vest
hugsar[7] honum í brjósti.

49. Faðir hans biðr hann freista helldr
at fá hina eldri brúði:
þá mun hyggja af harmi svelldr
halr af menja þrúði.

50. Vel mun þetta varla sagt
at væla brúðir tvennar,

[1]) hún hljóti, *T*, *M*, *K*. [2]) af girnd, *T*; með girndar, *M*, *R*. [3]) dáleg, *T*, *M*. [4]) þú lægir, *R*. [5]) *fra* [láttu af, *R*. [6])

44. De Gamle, alt som troede
at vide, have spaaet:
begjerlig Elskov stifter
kun daarligt Ægteskab."

45. „Skal end vor Lykke svinde
men grumt bedrages vi,
i Faren selv vi have
den allerstörste Deel[12]."

46. Ret ilde Haldor svared
den ædle, gjæve Mand,
gid heller hen han tærtes
end talte slige Ord!

47. „Med kraftig Arm nedbryde
jeg eders Villie skal,
mens sund og karsk jeg lever
hun aldrig bliver din!"

48. For al sin Mildheds Mangel
i hadske, barske Sind,
gid Haldor faae hvad Helge
ham lönlig önsker værst!

49. Da Helges Fader raadte:
„til ældre Söster fri,
snart vil din Kummer svinde,
den yngre glemmer du."

50. „Vel raadt er neppe dette,
at lokke tvende Möer —

af, *T*, *M*. [12]) *saal*. *T*, *M*, *R*; hann hugxar, *A*.

ek hefi ást [með orðum[1] lagt
áðr við[2] systur hennar.
51. Sá fèkk eigi at giptu gáð
er gabbi þessu trúði,
fúlt[3] var þetta frænda ráð,
þeir[4] falsa af honum brúði.
52. Vældu[5] þeir með vèlum hann
er vinirnir skyldu heita,
ófyrisynju ýtir[6] vann
annars bónorðs leita.
53. Síðan geingu festar fram,
frèttir Katla en væna;
[sögunni víkur[7] suðr í Hvamm
til silkitjalds ens græna.
54. Kappinn áðr en kaupit hefst
með kraunkum orðum vendi:
alla fel ek, ef illa gefst,
ábyrgð yðr á hendi.
55. Hvat sem garpr ok gullhlaðs þöll
gjörðu ráð um þetta,
þessi urðu ósköp öll
yfir með sorg at detta.
56. Eldri brúði eiga geingr,
ósköp [má slíkt[8] kalla;
reysti[9] ek ekki um raunir leingr,
ríman hlýtr[10] at falla.

---

1) við únga, *R.* 2) *udel. R.* 3) *saal. T, M;* fullt, *A, R.* 4) at, *T, M.* 5) Villtu, *T, M.* 6) iti, *M, R.* 7) sagan liðr, *M, R;*

för har jeg hendes Söster
min Troskab lovet fast.
51. Ei Lykken ret den agted
som troede sligt Bedrag;
fuul var den List af Frænder
fra Brud at skille ham.
52. Med Svig de ham forlokked
som bare Venners Navn,
at uforsætlig Helge
en anden beiled til.
53. Saa Fæstensöl blev feiret,
skjön Katla spurgte det;
i Hvamm, mod Sönden, hæves
det grönne Silke-Telt[13].
54. För Bryllup holdtes, Helten
udtalte Sorgens Ord:
„gaaer dette ilde, eder
alt Ansvar hvile paa!"
55. Hvad Raad end Mand og Kvinde
oplagde mellem sig,
brat uheldsvangre Skjæbne
til Harm dem overfaldt.
56. Han ægted ældre Söster,
uhört det nævnes maa:
mit Jammerkvad maa standse
og Sangen tie nu.

---

sagan riðr, *T.* [8]) meiga þat, *T, M, R,* [9]) ræði, *R.* [10]) verðr, *T, M, R.*

ÖNNUR RIMA.

1. Hvat mun þurfa harma slag
[í hátta[1] skipti at færa,
þó at ek[2] yrki annann brag,
einginn vill hann læra.

2. Eingi er svâ [af glaumi[3] glaðr
[4] gjörir sèr kæti lánga,
[þegar er allur[5] annar maðr
[ef allt vill ámóti[6] gánga.

3. Hofmenn[7] stunda í háfan púnkt
heims með fögrum náðum,
en[8] þat veraldar vífit úngt
[9] Venris[10] fylgir ráðum.

4. Skáld-Helgi við skikkju ná
skildi þá er hann unni,
aldri síðan ugglaust má
auðar vera hjá gunni.

5. Eigi meir[11] en árinn tvenn
ásamt var hann við brúði,
þvíat þorkötlu þreyði hann enn
þegninn hátta[12] prúði.

6. [Svâ hefr Venris viljað[13] þeim
hann[14] vekr upp sorgir allar,
skipti gózi ok skilaði heim
skrautaná[15] til Hallar.

7. Seggrinn hafði sèr við[16] hönd
sætu verndarlausa,

---

[1]) *fra* [hátt í, *T.* [2]) menn, *T.* [3]) gumna, *T, M.* [4]) *T till.* ef; *M* nè. [5]) at ei verði, *R.* [6]) allt ef mót, *R.* [7]) Hófinn, *T.* [8]) *saal. T, M, R;* sem, *A.* [9]) er, *till. A.* [10]) Veneris, *T, M.*

ANDEN SANG.

1. Hvi skal min Harpe klinge
om Oldtids Sörgesagn?
om andet Kvad end digtes,
det ingen lære vil.

2. Vist ingen er saa munter,
om Glæden end blev lang,
han anden Mand jo vorder,
naar alt imod ham gaaer.

3. Til Höihed Hoffolk stunde,
til Verdens Pragt og Bram,
men ung og munter Pige,
vil fölge Freyas[14] Raad.

4. Vist Skjalden Helge skilte
sig ved den elskte Brud,
ei uden Frygt og Fare
han hende maatte see.

5. Kun tvende Aar henrunde
i Ægteskabets Stand;
med Længsel Helge savned
Thorkatlas hulde Barm.

6. For ham saa Freya vakte
al ny og gammel Sorg,
tilsidst han Konen sendte
til Hall og skifted Bo.

7. En Pige uden Værge[15],
han Huset styre lod

---

11) lengr, *T, M.* 12) hjarta, *M.* 13) *fra* [ok með Veneris vilja, *T, M.* 14) *udel. T, M.* 15) skautagná, *T, M.* 16) *till. de övrige.*

hyggst hann svâ með hrygðar bönd
hörmum burtu at ausa.
8. [Aldri varð honum[1] yndis hót
at auðar þöllu neinni,
því fyri hverja heimsins snót
hugrinn lèk á einni.
9. Bússann [lá við[2] Borgarfjörð
búinn til hafs á sandi,
rekkrinn hefr þá[3] raðagjörð
at rýma í burt af landi.
10. Höldar lögðu í Hvítá skcið
hlaðni[4] á lægi góðu,
Helgi sik[5] til Hallar reið
at hitta bauga tróðu.
11. Horskust vil ek nú hríngaskorð!
halda í burt um stundir,
vita ef ræsist[6] rekka orð
[rèni ást[7] sem fundir.
12. Þú munt sigla suðr um flóð,
svarar hún menja baldri,
ek mun lifa við lángan móð
ok lètta sútum aldri.
13. Biðr hann væna bauga gná
at bregða treganum hæsta;
þat mun fara, kvað fljóð, sem má
ok fèll í óvit næsta.
14. Hrygðin meir á Helga beit

[1]) Honum varð eigi, *T, M.* [2]) *fra [* kemr í, *de övrige.* [3]) í, *de övrige.* [4]) hlaðin, *M, R.* [5]) upp, *T, M.* [6]) ræsast, *T;*

og troer af Sorgens Lænker
at kunne slippe saa.
7. Men ingen Mö opklared
hans mörke, tunge Sind,
kun een, og ingen anden,
var ret hans Hjerte kjær.
9. Et Skib i Borgefjorden
fra Havn seilfærdigt laa,
og Helge Raad oplægger
af Landet ud at gaae.
10. Den ladte Snekke lagdes
i Hvidaas Munding ud[16]
til Hall sig Helge skyndte,
med Konen[17] talte saa:
11. „Jeg vil, du vakkre Kvinde!
mig fjerne nogen Tid,
see om med Rygtet ikke
min Elskov svinde vil[18]."
12. „Du seiler over Havet
mod Syd," gjenmælte hun,
„mig Kummers Byrde trykker
og aldrig lettes den."
13. Han bad den væne Kvinde
at glemme sværest Sorg,
„gaae, som det kan!" hun svared,
i Afmagt næsten faldt.
14. Da Helge slide maatte

rætast, *M.* [7]) ok rèna, *T*; er rèni, *M.*

en heimskr virða kunni,
þá er hann af sèr þorngrund sleit
þegn[1] sem lífi unni.

15. Helgi kemr á Hvítárvöll
ok hljóp í skip með dreingjum,
þegar var [leið um[2] laxa höll
[ok lèk með snúnum[3] streingjum.

16. [Uppi stóð[4] á þiljum þá,
þrautir gleðina banna,
horfir æ, meðan hauðrit[5] sá
heim á bygðir svanna.

17. Sèr þat nokkur seimavölr[6]
ok segir[7] um efni þetta:
því ertu, Helgi, firna fölr
sem feigð muni á þik detta?

18. [Hætt er þeim við harmi hnýs[8]
heita ást at skilja[9],
[hinum er gótt[10] at gæfu[11]kýs
ok geingr allt[12] at vilja.

19. Síðan[13] rendi súð fyri sand
sunnan rètt um ægi,
höldar tóku Hálogaland[14],
ok hittu eð bezta lægi.

20. Eirekr jarl með ágætt lið
átti Noregi[15] at[16] stýra,

---

[1]) þegns, *R.* [2]) leiði á, *M.* [3]) *fra [* lètt með fögrum, *T.* [4]) Stendr hann upp, *T, M.* [5]) höldurinn, *T;* höldr, *M, R.* [6]) ölr, *T, R.* [7]) *saal. T, M;* svarar, *A.* [8]) *fra [* þat kveð hætt til harmsins vís, *T.* [9]) *fra [* Hann kvað hátt, af harmi rís, heitt

fra sig den Kvinde som
ham elsked; — ingen Daare
hans Angest föle kan. —

15. Han drog til Hvidaas Bredder[19]
og Skibet flux besteg:
strax Ankret hæves; Vinden
udfylder spændte Seil.

16. Da stod paa Dækket Helge,
hans Munterhed er tabt;
han uden Ophör stirrer
did hvor den Kjære boer.

17. En Reisende, som mærked
den Særhed, talte saa:
„Siig, Helge, hvi du blegner
som var du Döden nær?"

18. „Varm Elskov at adskille
opvækker bittrest Sorg;
godt har kun den, som valgte
sit Held og nyder det!"

19. Fra Landet fjernes Snekken,
mod Syd og Öst den skred,
til paa Haloges Kyster[20]
den sikkrest Havn modtog.

20. Jarl Erik[21], fulgt af Tappre,
for Norge raadte da —

---

blóð kann ei dylja, *M, K.* [10]) *fra [* gott er þeim á, *T,* [11]) *fra [* gott er þeim sem gæfan, *M.* [12]) flest, *T,M.* [13]) þaðan, *T, M.* [14]) Hálega, *T, M.* [15]) Norvegi, *T;* Noregs, *M.* [16]) *udel, T.*

kaupmenn hèldu norðr í Nið
á niflúngs fund inn dýra.
21. Borinn var upp til bæjar feingr,
bússu gjöra þeir tóma,
Helgi skáld fyri herrann geingr
ok heilsar á[1] jarl með sóma.
22. Málit þitt er mikit ok snjallt,
meiðir talaði sverða,
þó[2] munt garpurinn ekki um[3] allt
auðnu sterkur verða.
23. Helgi svaraði hilmi þá,
harma [fæðir lánga[4],
eiga vildi ek æðri spá
ef eptir skyldi gánga.
24. Sè ek þat fyri, kvað sjólinn glaðr,
svâ mun æfinn líða,
þú munt, Helgi, þrautamaðr
[5] þikkja frægr víða.
25. Kappinn hugði[6] kempum jafn
af[7] keskiorðum slíkum,
þar fèkk Helgi hirðmanns nafn
ok heiðr af jarli ríkum.
26. Jarlinn heldur jólatíð
[með ágætustum[8] faungum,
þá var heiðrut höllin fríð
með hverskyns drykk ok saungum.
27. Jarlinn talar við guma glaðr

[1]) *udel. T, M.* [2]) *saal. A;* þú *de övrige.* [3]) *till. de övrige.* [4]) fæddi stránga, *T, M.* [5]) *T, M till.* ok. [6]) *saal. T, M;* hugð-

til ham de Kjöbmænd stunded,
og drog til Nidaros[22].
21. Til Staden Godset förtes,
og Skibet tömtes ud —
For Jarlen Skjalden Helge,
gaaer frem og hilser smukt.
22. „Vel er," saa Fyrsten talte,
„din Tale skjön og snild,
dog ei, du Kjekke! bliver
i alt dig Lykken god."
23. Ham svared Helge (Sorgen
gjenfödtes i hans Sind):
„en bedre Spaadom önsked
jeg, hvis den sanddru var."
24. Den glade Jarl gjenmælte:
„dit Liv forud jeg seer,
af Modgang prövet vorde
du skal, men vidtberömt."
25. Vel Helge overveied
den muntre Fyrstes Ord,
han blev af Jarlen hædret,
og Hirdmands[23] Navn modtog.
26. Ved Hoffet holdes Julen
med Overflod af Godt,
og Lystighed i Hallen
af liflig Drik og Sang.
27. Fro Jarlen er og taler

ist, *A.* ³) at, *T, M.* ⁴) *fra* [öllum beztu, *T, M*; jafnt með beztu, *R.*

ok gjörir sik keskilátan:
einn er sá hèr inni maðr,
aldri sè ek hann kátán.

28. þat ertu, Helgi, hirðmaðr[1] vor,
[hugr með[2] ánauð strángri;
hjartat pínir harmrinn stór,
hvað er þèr garpr[3] at ángri?

29. Lagt hefi ek við únga mey
ást í hjarta mínu,
bönnut mèr var bauga ey,
ber ek því sára pínu.

30. Yrkja skaltu[4] um ykkra dygð
eitthvert snildar fræði[5],
garprinn[6] bað hann gleyma hrygð
ok gaf honum skarlats klæði.

31. þar var itrum[7] jarli meðr,
er[8] út leið vinturinn[9] kaldi,
kæti eingi kappann gleðr
kom honum fátt at haldi.

32. Seggir leggja á síldar hrun
sjáfardýr með streingjum,
kappinn vill fyri kost ok mun
komast í skip með dreingjum.

33. Albúit liggr úti þar
Íslands far til byrjar,
jarlinn kveðr ok orlofs bað
eyðir dúfu hyrjar.

---

[1]) hirðmann, *T, M.* [2]) *fra* [hriggr af, *M.* [3]) mest, *T.* [4]) máttu, *T, M, R.* [5]) kvæði, *T, M, K,* [6]) gramr, *R.* [7]) ýtir, *T.* [8])

i Skjemt til sine Mænd:
„kun een Mand er her inde,
hvem aldrig glad jeg seer.
28. Du er, vor Hirdmand Helge!
den ene, sære Mand,
af evig Sorg du plages,
siig, hvad den har forvoldt."
29. „Mit Hjerte trofast Elskov
har fattet til en Mö,
mig hendes Haand blev negtet,
den Smerte piner mig."
30. „Om eders Dyd du synge
et ziirligt Kvad, og glem
din Sorg," saa Jarlen talte,
og kostbar Dragt[24] ham gav.
31. Ved Jarlens Hof blev Skjalden,
den kolde Vinter gled;
end muntredes han ikke
af nogen Lystighed.
32. I Vaaren Skibe rustes
med Toug og Takkel ud;
for alting önsked Helge
at komme bort med dem.
33. En Islandsfarer venter
paa Rheden efter Bör,
vor Skjald for Jarlen traadte,
og ham om Orlov bad.

---

udel. T. ²) vetur, *M.*

34. [Sæmd er[1] þèr, ef sèr þú það,
at sitja í ríki mínu,
ekki má, at[2] jarlinn kvað,
við auðnuleysi þínu.

35. Býtti hann honum [hin beztu[3] þíng,
blítt var þeirra í milli,
skjóma einn ok skygðan hríng,
skáldit þakkar stilli.

36. [Síðan þiggr[4] hann sæmdar gjörð,
ok sigldi um völlu drafnar,
bragnar tóku Borgarfjörð,
bússan gekk til hafnar.

38. Katla spyrr at kominn er út
kappinn prýddr stáli,
þegar vill fljóðit, fullt með sút,
finna hann Helga at máli.

38. Skorða gulls til skipsins ríðr
skortir eigi mæti,
seggrinn fróðr[5] ok svanninn blíðr
sezt á tal með kæti.

39. Skáldit gaf henni skæran[6] motr
ok skikkju harla væna[7],
ekki hafði öldinn snotr
aðra slíka sæna[8].

40. Þú hefir gefit mèr þíng svâ ríkt,
[á þetta[9] fljóðit minnist,

[1]) Sómir, *T.* [2]) ek, *T, M.* [3]) *saal. T, M;* eð bezta, *A.* [4]) Sína fèkk, *T, M, R.* [5]) þegar, *T, M, R.* [6]) skíran, *R, M;*

34. „Dig," sagde Jarlen, „sömmer
den Plads jeg undte dig;
det Uheld, dig forfölger;
jeg dog ei standse kan."

35. Af Kostbarheder skjenked
ham Jarlen Sværd og Ring[25],
sin Tak ham Skjalden yded,
og venlig skiltes de.

36. Ombord med Held og Hæder,
han gik, og Snekken löb
rask over vilde Vover
til Borgefjordens Havn.

37. Sin Elsktes Ankomst spurgte
Thorkatla sorrigfuld,
hun önsker end at tale
med pandserklædte Helt.

38. Til Skibet drog den Skjönne,
der mangled intet godt,
ved önsket Gjensyn Glæden
omstraalte trofast Par.

39. Til Velkomst Skjalden skjenked
den hjertekjære Mö,
en Kaabe og en Kappe[26]
hvis Mage för ei saaes.

40. „Den Skjenk du mig har givet"
hun sagde, „mindes vil,

(skipann, *T*). [7]) klèna, *M*. [8]) sèna, *T*, *M*. [9]) þessa, *T*, *M*.

hygg ek rètt at hvergi slíkt
hèr á landi finnist.
41. Klæðin þau er ek kappa gef
koma til vænni eingi,
[þat er einn[1] feldr af vænum vef,
vil ek þú eigir leingi.
42. Katla tàlaði kært við hann,
[kunni ráðs[2] at leita:
við erum komin í vanda þann
er voðaligr má heita.
43. Mik hefir viljat frænda flokkr
firra öllum náðum,
ok er því skylt at skemptan okkr
skilìst af þeirra ráðum.
44. Sómir þèr, kvað seimaná[3],
at sefja orðit ljóta,
hellzt fyri því at hèðan af má[4]
[5] hvorki annars njóta.
45. Nú er þat reynt, kvað rekkr, af mèr
[ræktar band[6], með þjósti,
ástin verður afhuga[7] þèr
[aldri úr mínu[8] brjósti.
46. [Hèr[9] skal eingi á jörðu mann
okkrum fundum ráða,
[þó at við fáum[10] harminn þann
at horfir sízt[11] til náða.

[1]) þar er með, *T, M. R.* [2]) *fra [* ok kunni máls, *T, M, R.* [3]) silkigná, *T, M.* [4]) frá, *T, M.* [5]) má, *till. T, M.* [6]) *fra [* ræktr báls, *M;* ræktar brands, *T.* [7]) aldri, *T.* [8]) *fra [* afhuga

i dette Land man ikke
vil finde noget sligt.

41. En Klædning jeg dig byder,
som her ei overgaaes[27],
en Kaabe, trofast vævet,
du eie længe den!"

42. Thorkatla kjærlig talte
til ham om vigtigst Sag:
„vor Tilstand vist er bleven
heel vanskelig og svær.

43. Mig Frænder skille vilde
ved min Lyksalighed;
de raadte; Pligten byder:
vor Fryd ophöre maa.

44. At dæmpe Rygter fæle
nu og vil sömme dig,
da dog herefter aldrig
vor Pagt fuldbyrdes kan!"

45. „Det prövet er," han svared,
af Lidenskab optændt,
„at ene dig jeg elsker
og aldrig glemmer dig.

46. Derfor paa Jorden ingen
vort Samkvem hindre skal,
om end vi pröve skulle
den smerteligste Sorg.

---

mèr í, *T.* [9]) því, *T.* [10]) *fra* [hèðan af fá þau, *T,M,R; maaskee rettest:* þó at við hljótim (hljótum *eller* hreppum), [11]) *till. T.*

47. Því at á bæði borðin er
bölit[1] með sárum spreingi,
fallit[2] yfir þau frygðar ker[3]
er [fyllt hafa sorgir[4] leingi.

48. Báða arma brúðurin ljós
breiddi um hálsinn hvíta,
þegni svarar þýða drós:
þik má ek sjaldan líta[5].

49. Skorða gulls frá skipinu reið,
skáldi unni mætu,
fór þat allt[6] á fyrri leið,
fann hann jafnan sætu.

50. Margur lagði meinsemis[7] orð
maðr til þeirra funda,
únga rèð[8] hann auðar skorð
æ því meir at stunda.

51. Því var hættr harma fundr
heiðurs manna tveggja,
allir vildu ama í sundr
ástum þeirra beggja.

52. Friðlu sína frá ek hann lèt
fyrr hjá bónda einum,
ýtar segja hann Arngeir hèt,
ok átti bygð í Steinum.

53. Bóndinn hafði brúði villt
ok barnat silkinönnu,

---

[1]) böl, *T, M.* [2]) fellr, *T.* [3]) *fra* [feikn þau hèr, *M, R.* [4]) *fra* [fermast sorgum, *M, R.* [5]) *Denne 48de Strophe udelades*

47. Af Skjæbnens Uveir svulmer
gjensidig Taareflod,
de elskovsfulde Hjerter
dog ingen Lindring fandt.

48. Et sneehvidt Par af Arme
da lagde favrest Mö
om Kæmpens Hals, og sagde:
„dig tit ei meer jeg seer!"

49. Fra Skibet drog den Skjönne
og havde Skjalden kjær,
som fordum, gik det siden,
de taltes jævnlig ved.

50. Med Ukvemsord nu mange
omtalte de Besög;
han til sin kjære Pige
des flittigere kom.

51. De hæderlige tvende
med Sorg og Fare saaes,
thi deres fælles Elskov
forfulgtes af enhver.

52. En Bonde Arngeir nævnes,
paa Steinum[28] var hans Bo,
en Kvinde[29] Helge havde
betroet hans Varetægt.

53. Den Arngeir Kvinden lokked,
et Barn hun födte ham,

---

ganske af T, M, R. [6]) jafnt, *T.* [7]) meinlegt, *T, M.* [8]) tók, *T, M, R.*

mælt við Helga margt[1] ok íllt
mest af gabbi sönnu.
54. Síðan hefir hann[2] sanna frètt
[af seggnum[3] túngu skæða,
þótti skömm at skiljast slètt
við skífir hildar klæða.
55. Heiman ríðr hetjan fróð,
ok hittir bæinn í Steinum,
úti frá ek at Arngeir stóð,
[ítum varð að[4] greinum.
56. Barnat hefir þú brúði þá
ek bað þik fyrri at gæta,
nú mega höldar heyra ok sjá
hverju at þú villt bæta.
57. Dæmi ek henni ei dýran rètt,
dreingrinn ansar þessu,
þóttú ganir, sem geingr frètt,
galinn fyri hverri klessu.
58. Þat hafa höldar hermt á þik,
hristir talaði sverða,
at þú kallsir Kötlu ok mik,
um kærleik okkra ferða.
59. Margr hefir þar mikit[5] af sagt,
mun þó ekki þverra,
aldri er þar svâ íllt til lagt,
eigi megi þó verra.
60. [Mèr sómir þar ekki[6] at segja[7] á mót,

[1]) mikit, *T, M, K.* [2]) *saal. T, M;* hið, *A.* [3]) *saal. T, M;* til seggsins, *A.* [4]) *fra* [orðin hins vèr, *M, R.* [5]) mjök, *T, M,*

dog han om Helge talte
kun slemme Ord og Lögn.

54. Fornærmet Helt vil standse
den Klaffertunges Id,
ustraffet vil han ikke
hans Udaad blive skal.

55. Han fra sit Hjem uddrager,
til Steinum Gaard han kom,
der traf han Arngeir ude,
og flux en Tvist opstod.

56. „Hvi lokked du den Kvinde
som jeg betroede dig,
lad Folk da see og höre
hvad Bod du yder mig!"

57. „Höi Bod ei hende sömmer,"
da svared Arngeir, „skjönt
som gal du föiter efter
hver Tös, som jeg har spurgt."

58. „For det dig Folk beskylde,"
gjenmælte Helge vred,
„at mig og Katla haaner
du for vor Kjærlighed."

59. „Derom löd manges Tale
og ei formindskes vil;
det lastes ei saa ilde
at værre det jo bör."

60. „Dig sömmer," Helge mælte,

K. [6]) Sómir þèr ei, *R.* [7]) svara, *T.*

svaraði[1] garprinn hreini,
þó vildi ek á[2] þínu vinna bót
vondu túngu meini.

61. Skáldit bregðr skjóma þá
ok skygðan reiddi mæki,
öndu sviptr Arngeir lá,
af frá ek höfuðit tæki.

62. Listar maðrinn lauk upp dyr
ok lýsti bóndans vígi,
orðslög mínka aldri fyrr
enn annar nokkur hnígi.

63. Þat er í hróðri Hallar-Steins
hríngs[3] um frækinn stjóra,
at fyri [hróp ok hrygðir[4] meins
Helgi dræpi fjóra.

64. Þegn sá hver at þann veg hnè
þar fyri sverði hreinu,
bauð hann hvorki bót nè fè,
ok bætti öngvan neinu.

65. Sár var þeirra sorgar fundr,
sá veit gjörst er unni.
Hèr skal bresta bragr í sundr,
bið ek hann einginn kunni.

ÞRIDJA RIMA.

1. Lítil er mèr lyst á brag,
leikr, bæði nátt sem dag,

---

[1]) seigir, *T.* [2]) *udel. T, M.* [3]) hugs, *T.* [4]) *fra [* hrópan

„ei vel at tale saa,
din onde Tunge-Skade
jeg dog helbrede maa."

61. Sit Sværd uddrager Skjalden,
og svang det blanke Staal,
af tog det Arngeirs Hoved
og Sjælen fra hans Krop.

62. Drabsmanden Dör oplukked
forkyndte höit sit Værk[30],
Ord-Slag vil ei ophöre
för nogen segne maa.

63. Saa Hallar-Stein har sjunget[31]
om Helges kjække Daad,
At fire Mænd han fældte
for slig Bagtalelse.

64. For ingen, der saaledes
for skarpe Klinge faldt,
han Böder byde vilde,
ei heller nogen gav.

65. Med Sorg de[32] saae hinanden,
en Elsker veed det bedst.
Her skal nu Kvadet briste,
gid ingen lære det.

TREDIE SANG.

1. Min Lyst til Sang er ringe,
thi Kummer Nat og Dag

---

hrygðar meins, *T*, *M*, *K*.

harmrinn mèr um hjarta bý,
ok heiðir aldri sorgar ský.

2. [Klifar sá margr kvæðinn lin
[er kvendit[1] hefir sèr aldri at vin[2]
frygðir[3] öngvar forstá kann
[fljóð[4] hvort er leiðr eðr ann[5].

3. [Kenni[6] nokkur kæti brest,
kalla ek þetta undur mest,
hölda lið þó hitti í[7] sút,
hverr skal slá fyrir öðrum út[8].

4. Ek trúi rètt at [eingi hönd[9]
örlögs megi þau [slíta bönd[10]
er svâ hafa verit með sorgum hnýtt,
sigrat bæði gamallt ok nýtt.

5. [Mèr er dælska um dreglalín,
at dikta nokkut mærðar vín,
skarlats einginn skorðu gleðr,
skal ek því ekki fást þar meðr[11].

6. Ríman sú er [ek reysta[12] skal
rís hún upp með sorgar tal,
bundin saman [með beiskan[13] móð
brúði ok garp[14] í hyggju slóð.

7. Skrifat var næst í skemtun svo
skáldit frá ek at dreingi vo,

---

[1]) kvedit, *T, M.* [2]) *fra [* sem kanske skilr Asa vín, *M;* sem kanske ei skilr Asa vín, *R.* [3]) *Her begynder det förste Fragment af Membranen B.* [4]) fljóði, *B, T.* [5]) *fra [* fljóða hvört at nokkru ann, *M.* [6]) *saal. M, T;* kunni, *A.* [7]) *udel. M, R.* [8]) *Denne Strophe er den anden i T (som forhen i B).* [9]) eigi

mit Hjerte haardt omspænder,
ei viger Sorgers Mulm.

2. Har nogen Bröst paa Glæde
og kommer svart i Nöd,
mest maa man undres over
at andre laste ham.

3. Tit den sit Digt fremskraaler
hvem aldrig Ven det gav,
veed ei om det hans Pige
er kjedsomt eller kjært.

4. Ei troer jeg han kan löse
de Skjæbnens Baand der saa
haardt spændtes, at de fængsle
saa ny som gammel Tid.

5. Om herlig Kvinde kvæde
vel dristigt er af mig;
kan ingen hende glæde
ei jeg det pröve bör.

6. Den Sang jeg nu vil synge
kun vorder sorrigfuld,
af Mands og Kvindes Jammer
den sammenföies skal.

7. Sidst Kvadets Toner löde
om Skjaldens barske Hævn

---

hann, *B*, *T*, [10]) skilja hann, *B*, *T*; megi skilja bönd, *R*. *Denne Strophe er den 3die i T (som forhen i B.)* [11]) *udel. af de övrige. Hele Strophen till. af A.* [12]) reisast, *M*, *R*. [13]) af heiskum, *B*, *T*. [14]) *kan i A læses* garp.

þá sem höfðu hrópat þau
Helga ok Kötlu bæði tvö.
8. Eptir þetta málma[1] morð[2]
mínka tók eð digra orð,
at þeir [færðu flimtr um[3] hann,
þó fyndi [opt sinn[4] virta mann.
9. Ríka hitti refla grund
rekkrinn nær á hverri stund,
talar við nýta [nistils ná[5],
nú var einginn mátinn [upp á[6].
10. Ef[7] kunni hann[8] nokkut klènt at fá,
kaupir Helgi, þegar hann má,
[bæði gull[9] ok brendan seim,
bar hann at henni í höndum tveim.
11. Hermund átti í hèraði bú
hetiann stýrði goðorði[10] sú,
Illuga svarta erfðum ræðr,
Ormstúnga var garpsins bræðr.
12. Furðu illa fèll í skap
frændum þeirra er skáldit[11] drap,
at[12] til jarðar[13] hverr at[14] hnè
Helgi bætti öngvan fè.
13. Kífuðust at með kappi þá,
kvomu síðan Hermund á
eptirmálit[15] Arngeirs frændr,
ollu þessu ríkir[16] bændr.

[1]) manna, *M.* [2]) njörð, *B.* [3]) *fra* [færi at flymta, *B, M, T, R.* [4]) gamlan, *M, R.* [5]) *fra* [nisti hann ná, *B, T.* [6]) á, *T, M, R.* [7]) *udel. T, M; R.* [8]) *udel. T, M, R.* [9]) *fra* [burðug þíng, *B, T.* [10]) *saal. B, T;* goðorðu (*maaskee* goðorðum) *i Fleertallet, A.*

mod dem som ham og Katla
bespottet havde frækt.
8. Sligt og den Virkning viste
at Rygtet lagde sig,
ei flere haane torde
hans kjærlige Besög.
9. Snart næsten hver en Time
de Elskendes nu blev,
for kjærlig Tale Tiden
blev ingen Grændse sat.
10. Hvad skjönt og kostbart fandtes
tilkjöbs, det Helges blev,
med Guld og Sölv han bragde
sin Katla det til Skjenk.
11. I Herredet bar Hermund
en Godes Navn[33]; han var
af Illuge den Sorte
en Sön, Ormstungas Bro'er[34].
12. For Mænd, som Helge dræbte,
han ingen Böder gav,
den Adfærd deres Frænder
ei ret og billig fandt.
13. Nu Arngeirs Slægt sig reiste
til Eftermaal og Hævn,
det voldte mange Bönder
og Hermunds blev den Sag.

---

[11]) Helgi, *de övrige.* [12]) því, *B, T, R.* [13]) heljar, *B, T, R.* [14]) sem, *M.* [15]) *maaskee rettere:* eptirmáli. [16]) margir, *mange, B, M, R.*

14. Þetta kom á þing í dóm,
þegnar gjörðu at harðan róm,
einginn var sá at varða[1] vill,
virðum þóttu málin ill.
15. Verðr Helgi af vígum sekr,
vottar þetta dómrinn frekr,
fyrigjört bæði fè ok líf,
fregna mun þat halr ok víf.
16. Kappinn reið til Kötlu vestr,
kærleiks var þar fundrinn mestr,
greindi hann henni sína sekt,
sætan grèt ok talar með spekt.
17. Þat mun verða [at raun er[2] rökkr[3],
ristill talar af sútum[4] klökkr,
úti [er nú[5] okkur náð,
illa gefast þau[6] harma ráð.
18. Þat er mèr einna sárust sút,
ef svâ skal gánga æfin út,
at þú liggir helju hættr
hèr á landi, en öngu bættr[7].
19. Kappinn skaltu keskiorðr
koma til skips á Gásum norðr,
forðast þeirra fjörráns[8] dóm,
far nú meðan at bezt er tóm.
20. Þá mun ek auðgrund aldri sjá,
er[9] jafnan vildi ek vera[10] í hjá,

---

[1]) vernda, *B*; verja, *de övrige.* [2]) *fra* [at regni, *det Mulm vil vel blive til Regn*, *B*, *T*. [3]) *fra* [til Ragnarökkurs, *M*, *R*. [4]) sorgum, *B*, *T*, *K*. [5]) *fra* [mun nú, *B*, *Th.*; m. með, *M*. [6]) nú,

14. Den kom, paa Thing, for Retten,
og strængt forfulgtes der,
den ingen værge vilde
thi slet man den befandt.

15. I Drab var Helge skyldig,
bevidne Dommens Ord;
ham Gods og Liv fradömtes,
det snart han spörge fik.

16. Mod Vest, til Katlas Bolig,
han red, sin Kjære fandt
og strængest Dom fortalte,
hun græd og talte saa:

17. „Det Mulm til Sorg vil blive[35],
vor stille Ro og Fryd
alt ere nu til Ende, —
en slig Forenings Lod!

18. Mig bittrest Harm det vorder,
hvis saa dit Liv forgaaer,
at her, som en Misdæders,
dit Mord ei ændses vil.

19. Nord paa du heller drage,
sög Skib i Gaasums Havn[36],
for Færausdom[37] du flygte
Far mens det end er Tid."

20. „Da sees vi, Mö, ei mere,
hos dig er al min Lyst,

B; udel. T, M. [7]) *I A staaer Strophen* 18 *foran* 17. [8]) *fetáns, B, T, M.* [9]) *udel. B, T.* [10]) *þèr till. B. T, M.*

þeim[1] sem lukkan lofar ok[2] ber,
lífi er skyldr[3] at forða hver.
21. Svâ hefir ástin sigrat mik,
syrgi ek öngvan mann nema þik,
hvort þú ert heldr liðinn eðr lífs;
leingi man hann til orða vífs.
22. Seggrinn skilst ok svanninn frómr,
segir þat einginn dygðar tómr,
hversu at þeirra hjörtu ok brjóst
[hrellast muni[4] af sárum þjóst.
23. Hermund spyrr um hèraðit knárr
at halrinn ríðr vopna fárr,
gaf hann ok sendi garpi spjót,
gúllhríng býtti Helgi í mót.
24. Hermund talar, sem hróðrinn geingr:
Helgi er[5] inn bezti dreingr,
þó at við únga[6] bauga bil
beri hann ekki lukku til.
25. Svâ skal ek[7] launa bylgju bál
bæta öll hans vígamál,
gjöra hann sáttan seggi við;
svâ var[8] hann[9] Helgi keyptr í frið.
26. Fyrir þat ángr at yfir þau ðrífr
eigi gjörðist Helgi svífr,
fèkk hann varla fárit stillt,
fjölda manna gjörði hann íllt.
27. Skáldit reið til skips með sút,

---

[1]) hvat, *B, T.* [2]) eðr, *B, T.* [3]) hlýtr, *B, T, M.* [4]) hrygðust upp, *B, T, M.* [5]) einn, *till. B, T, M.* [6]) *saal. B, T, M;*

hvad Skjæbnen end beskjærer,
maa Livet reddes först.
21. Af Mænd mig Elskov byder,
at sörge kun for dig,
saa levende, som segnet" —
han mindes Möens Ord.
22. De Elskende nu skilles,
hvo Dyd ei hylder, kan
den Sorg og Smerte skildre
som Hjerterne betog.
23. Med Vaaben slet forsynet
fredlöse Skjald omdrog,
et Spyd ham Hermund sendte,
en Guldring Helge ham.
24. Saa Hermund, Digtet melder[38],
har talt: „en Kæmpe gjev
er Helge, skjönt ei Lykken
hans Elskov föie vil.
25. Ved al hans Skyld at sone
det Guld jeg lönne skal;
forligt med hver han vorde[39]!"
saa kjöbtes Helges Fred.
26. Dog blev han ikke bedre,
det voldte haablös Sorg,
ei fik han Bugt med Faren,
og skaded mangen end.
27. For Landet af forlade

---

aunga *(ingen)* *A.* [7]) *udel, de övrige.* [8]) skal, *M.* [9]) *udelades af B, T, M.*

skatnar lètu síðan út,
gátu[1] með heilu höfnum náð,
Helgi stígr þegar á láð.
28. Þá var jarlinn Eirek dauðr,
Ólafs kóngs í valdi hauðr,
halrinn[2] um [sinn hryggvan[3] hag,
hann hugsar bæði nátt sem dag.
29. Greinir[4] sik hafa guði í mót
gjört [at elska únga[5] snót,
fyri þann sára synda ugg
seggrinn gekk í ríkan kugg.
30. Ok til sálu sáttardóms
svâ bjóst hann at fara til Róms,
prúða hitti hann pílagríms sveit,
pínan óx í brjósti heit.
31. Leggr hann á sik líkams nauð,
lifir við vatn ok einfalt brauð,
mæði þreyngðr ok misjafnt kátr,
misti bæði vín ok slátr.
32. Kaupmenn hittu kappa um dag,
kallsa uppá þeirra plag:
hví ertu mæddr í margri pín
meir en aðrir fèlagar þín?
33. [Dælt er þess at[6] dylja nær
drós var mèr í hjarta kær,
unna ek henni yfrit ríkt,
er ek því[7] skyldr at bæta slíkt.

---

1) fá, *B.*, *T*, *M*. 2) rekkurinn, *B*, *T*. 3) hrygðar, *B*, *T*. 4) greint, *B*, *T*. 5) *fra* [er hann hafði elskat, *B*, *T*, *R*. 6) *fra*

til Havn drog sorgfuld Skjald;
til Norges Kyst han kommer
og den i Hast besteg.

28. Död var da Jarlen Erik,
men Olaf Konge der;
den Fremmede betænker
sin Jammer Nat og Dag.

29. Sin Gud fortörnet være
han fölte ved sin Daad,
af Anger, Synd at sone,
mod Syd til Skibs han gik.

30. For Sjælens Fred at kjöbe
han Rom besöge vil;
i Pilegrimes Skare
tiltog hans Hjertesorg.

31. Til den han sig hengiver,
sit Legem pinte han;
for Kjöd og Viin han valgte
til Næring Bröd og Vand.

32. En Kjöbmand til ham talte,
og spurgte paa sin Viis:
„siig, hvi du meer end andre,
saa pines mangelund?"

33. „Ei hjelper sligt at dölge,
en Mö jeg havde kjær,
Af Hjertet elsked hende,
nu Bod paaligger mig."

{ Dugir þess eigi, *B*, *T*, *R*; Dugir það ekki, *M*. [7]) nú, *B*, *T*.

34. Rekkrinn allt til Róma gekk,
rètta líkn á máli fèkk,
af sjálfum páfa synda lausn
sókti hann með fullri rausn.

35. [Sorgin varð úr sefanum[1] treg,
síðan gekk hann aptr á[2] veg,
kom til Noregs eð næsta ár,
norðr þegar í kaupstað gár.

36. Þar nam seggrinn sitja ríkr,
sögunni út til Grænlands víkr:
skíran [nefni ek[3] skjalda lund
Skeggja hinn prúða á þeirri[4] grund.

37. Herjólfsnes frá ek at hèti bær,
halrinn bjó þar gumnum kær,
fljóðit hafði furðu mætt
fastnat sèr af dýrri[5] ætt.

38. Þórunn heitir þorna grund,
þess er getit at hafði sprund
(inna verður efnin skjót)
eina tönn þá[6] mjök var ljót.

39. Þar bjó leiðr á litlum bæ
limsku maðrinn nærri sæ,
þegnar nefna Þorvarð[7] hreim,
þjóð stóð íllt af sonum hans tveim.

40. Kýngi marga kenda lèt
kerlíng hans er Gríma hèt,

---

[1]) *fra* [Sefast vann nú sorgin, *M.* [2]) í, *B, T.* [3]) *fra* [*saal. B, M, T;* nafna, *A.* [4]) þessi, *B, T.* [5]) góðri, *R.* [6])

34. Til Rom saa vandred Helge,
hans Sind der Lindring fik,
han selv modtog af Paven
sin Synds Forladelse.

35. Saa stiltes Sjælens Kummer,
tilbage Helge drog;
i næste Aar til Norge
han kom og Nordens Stad[40].

36. Han töved der. Nu Sagnet
til Grönland vende maa;
der Skegge, kaldt den prude[41],
blandt Mænd udmærket var.

37. Paa Herjolfsnæs han boede
og Folkets Yndest nöd;
ham værdig var hans Kvinde,
född af en ædel Slægt.

38. Hun Thorun[42] hed, man siger
det hendes Lyde var
(ei maae vi det fortie):
een hendes Tand var styg.

39. Nær ved en Gubbe boede
i ringe Huus ved Strand;
heel lumsk med Sönner tvende,
han kaldtes Thorvard Hreim[43].

40. Hans gamle Kone Grima
i Trolddomskunst var stærk,

---

er, *B*, *T*, *M*. ⁷) Þorvald, *M*, *K*.

þeim var fyrnskan furðu greið,
frænda höfuðin þóttu leið.
41. þeir eru frændur[1] færir vel,
en[2] fagnaðar lausir niðr í þel[3],
kom þar loks at kvödd var bygð
köppum[4] þeim er mistu dygð.
42. Gumnar fóru í Greipar norðr,
Grænlands var[5] þar bygðar[6] sporðr,
virðar áttu víða[7] hvar,
veiðiskapar at leita þar.
43. Skeggi enn prúði skip sitt bjó,
skútunni rendi norðr um sjó,
höldum ekki hafit vannst,
hvarf í burtu, en aldri fannst.
44. þat var sveigt at sveinum Hreims[8],
senda hefði[9] bylgju eims
[með manndómsleysi[10] myrt í hel,
munu þeir ekki falnir[11] vel.
45. þórunn geymdi þeirra bú,
ok þótti skaði at bónda nú,
Örnólf[12] hennar einka bræðr,
allri slekt með vífi ræðr.
46. Haust eitt fanst á hvolfi skip,
Hreims synir áttu þenna grip,
flærðar[13] dreingi flytr til lands,
[ok fastnar dóttur róstumanns[14].

---

[1]) feðgar, *B, T.* [2]) *udel. de övrige.* [3]) hel, *de övrige.* [4]) kaupmönnum, *M;* kaupmenn, *R.* [5]) er, *T, M, R.* [6]) bigðr, *beboet, M;* bryggju, *Torfæi Grönl. p.* 30 *af Björn Johnsens Grönlands Annaler.* [7]) víðast, *T.* [8]) *saal. de övrige;* Reims,

og hun deri oplærte
sin hele lede Slægt.

41. Den Fader med hans Sönner
forskyldte Dödens Straf,
tilsidst man dem formeente
blandt Bygdens Folk at boe.

42. De drog mod Nord til Greipar
der endes Grönlands Bygd[14],
didhen dog mange toge
paa Jagt og Fiskeri.

43 Blandt andre Skegge prude
med vel udrustet Skib
sin Lykke der forsögte —
med alt han borte blev.

44. Hreims Sönner Folk mistænkte,
ved Overfald og Mord
at de det Uheld voldte;
ei reen var deres Sag.

45. For Skegge Folkets Klage
höit löd; nu Thorun dog
med Örnulf, hendes Broder,
bestyred Gods og Slægt.

46. En Höst Hreims Sönner kantred
med Baaden — Örnulf dem
fra Döden greb; forloved
med deres Söster sig.

A. [9]) hafa þeir, *B*, *T*. [10]) *fra* [munaðslausir, *B*, *T*; manndáðlausir, *M*, *R*. [11]) fallnir, *B*, *T*, *M*. [12]) Örnölfr, *R*. [13]) flæðar, *B*, *T*, *M*, *R*. [14]) *fra* [frægr Örnólfr utan stans, *M*; *R*.

47. Lífgjöf frá ek at[1] launa svo
lymsku fulla bræður tvo:
lokkuðu[2] til sín leyfðarmann,
lögðu spjóti í gegnum hann.
48. Þorkell heitir þegninn sá
[3] Þórunn rèð með kaupi at fá:
þegar fèkk kappinn kynstra sótt,
kvelst til dauða á þriðju nótt.
49. Öðrum manni játuð var,
andast sá með konstrum þar,
síðast hennar Bjarni bað,
bóndinn fór at deyja í stað.
50. Undrast margur atburð þann,
einginn frá ek at þyrði mann
biðja þeirrar bauganár,
bar svâ fram um nokkur ár.
51. Hins ek fyrr í hróðri gat
Helgi skáld í Noregi sat,
ætlar hann til Íslands rètt,
ei mun ferðin gánga slètt.
52. [Þegninn keypti[4] í þeirri skeið
þriðjúngs part er [ferðar beið[5],
áttu knörinn ítar tveir,
Illugar hètu báðir þeir.
53. Bragnar hlóðu borða garm,
bússan lá, með sínum farm,
leingi[6] þannveg leiðis til.
Lyktast[7] hèr ið þriðja spil.

[1]) þá, *B, T, M.* [2]) þeir lokka, *B, T, M, R.* [3]) er, *t. B, T, M.*
[4]) *fra [saal. de övrige;* þegnar keyptu, *A.* [5]) ferðin leið, *T.*

47. De lumske Brödre lönned
saa hans Velgjerninger:
at ham til sig de lokked
med Spyd ham gjennemstak.
48. Snart Enken Thorun fæsted
en Mand, som Thorkel[45] hed —
paahexet Sot ham pinte
til Döde tredie Nat.
49. En anden heldig fried,
men fik den samme Död; —
tilsidst en Bjarne beiled,
og Graven blev hans Seng.
50. Folk undredes herover,
men ingen voved meer
den Enkes Haand at önske —
saa gik det nogle Aar.
51. Det meldtes för om Skjalden:
i Norge Helge sad;
til Island han sig agter,
ei let den Reise bli'r.
52. To Mænd, som begge bare
det Navn Illuge, ham
af deres Snekke solgte
Den ene tredie Deel.
53. De Sömænd Skibet laded
sin Last det snart indtog,
men længe Bör de vented —
her ender tredie Kvad.

---

[6]) *saal. de övrige;* leingizt, *A.* [7]) lykta ek, *R. Her ender Bladet af Membranen B.*

FJORDA RIMA.

1. Marka skal við[1] mærðar tal
mèr eru eignut fræði;
eitthvert orð vill[2] auðar skorð
eiga í hverju kvæði.

2. Hinn, er fær af heimi nær
hatr en eingin mæti,
tel ek þeim næst at tala sem[3] fæst,
ok týna allri kæti.

3. Gumnar þeir, sem gullhlaðs eir
gleðr með allri blíðu,
sè þeim kátt, en syrgi fátt,
ok sinni öngri kvíðu.

4. Herlig þjóð, sem hæversk fljóð,
hendir gaman at slíku,
skrautlegt[4] lag með skrifuðum brag,
at[5] skemta fólki[6] ríku.

5. Felli ek niðr, ef[7] fólkit biðr,
[fermd af malti[8] orða
hróðrar sáld, um Helga skáld,
herjans drykk enn fjórða.

6. Býtir gulls var búinn til fulls,
bússan lá með farmi,
kemr um dag, með kátligt slag,
karl at þeim enn armi.

7. Seima baldr[9] sjá við aldr,
ok[10] sagðist Þorgils heita,

---

[1]) um, *T.* [2]) skal, *T, M.* [3]) *udel. de övrige.* [4]) skreytt er, *M, R*; skreyttan, *T.* [5]) ok, *T.* [6]) vífi, *T, M, R.* [7]) en, *T, M,*

FJERDE SANG.

1. Man kyndig vil mig kalde
derfor jeg kvæde maa,
i hver en Sang min Elskte
skal noget höre til.
2. Hvo som af Verden fanger
kun Had, men intet Godt,
ei meget mæle burde
men give Slip paa Fryd.
3. Den Mand, hvem Kvinden ynder
med ömmest Kjærlighed,
han nyde ret sin Glæde
og frygte Fremtid ei!
4. Ved Sagn og Digtning, satte
i Skrift og Tonemaal,
sig Hædersfolk vil more,
især den ædle Mö.
5. Til Skjalden Helges Minde
forlange de min Sang —
og Odins Drik jeg skjenker
i Bægret fjerde Gang[46].
6. Paa Rheden Snekken gynged,
den heel tilladet var;
for Modvind Sömænd töved,
de fik et sært Besög.
7. En Gubbe, Thorgils[47] kaldet,
heel underlig i Færd,

R. [8]) fermt af mötli, *T, R.* [9]) er, *till. de övrige.* [10]) ok, *till. de övrige.*

hann[1] bað sèr far í bússu þar,
[en báðir nafnar neita[2].
8. [Inni ek beint enn eigi seint,
Illugar mæltu báðir,
kveða við nei, at kemr þú ei,
karl, á okkar náðir[3].
9. Á ek mèr frændr Íslands bændr,
Ölver[4] nefndr skalli;
heiðr er slíkt fyri hoffólk ríkt
at hjálpa gömlum kalli.
10. Harka[5] dreingr at Helga geingr,
ok hefr svâ margt í spjalli:
treysti ek þèr þú takir við mèr,
tignar maðrinn snjalli.
11. Liðsemd þá, er ek leysa má,
læt ek fram við dreingi,
dælu starf ef dróttin þarf,
duga mun [ek skár enn eingi[6].
12. Hreina vist ok hverskyns list
hefi ek í mínum bagga,
leigann gelzt, ef lífit helzt,
leita vil ek til plagga.
13. Garprinn tók við gömlum hrók,
glyggit[7] þaut á stöfnum,
þá kom byrr, en þeigi fyrr,
þegnar lètu úr höfnum.
14. Ógnar gnýrr enn[8] yfir kom nýrr,

---

[1]) *udel. de övrige.* [2]) *fra [* báða nafna veita, *T, M.* [3]) *Denne Strophe udelades af de övrige.* [4]) *saal. T,R,M;* Auls er, *A.* [5])

af Illuger begjered
til Overfart en Plads.
8. Reent ud Illuger begge
afsloge denne Bön:
„Ei dig paa nogen Maade
modtage kunne vi."
9. „Paa Island Ölver[48] Skalde
og flere Bönder jeg
til Frænder har; I Rige
bör hjelpe gammel Mand."
10. For Helge gik den Lede
og talte mangt et Ord:
„til dig, du gjæve Hövding,
især jeg slaaer min Lid.
11. Den Hjelp, som jeg kan yde
vist eder gives skal;
ved Ösekarret ingen
en större Nytte gjör.
12. Af sund og lækker Föde
nok i min Vadsæk er;
hvis Livet undes, Fragten
betales visselig."
13. Af Gubben tog sig Helge
han fik i Skibet Rum;
strax ud det löb af Havnen
med længe savnet Bör.
14. Dog blev den alt for bister

Hrika, *M, R.* 6) *fra* [skárra engi, *T;* betur engin, *M, R.* 7) *saal. de övrige;* glugit, *A.* 8) at, *T, M.*

aldann þaut á knerri,
vikna bönd[1] en vatnar lönd,
veðrit óx i hverri.
15. Aptr lá á þiljum þá
þorgils karl inn gamli,
liðs var mist, en lítil vist,
lokit er öllu bramli.
16. Harkamann í hafinu þann
halrinn frægðar gjarni
vistar sjálfr, vestnar[2] gjálfr,
[ok vann[3] sem einu barni.
17. Heljar sótt fèkk hann um nótt,
halrinn[4] bjó um kauða,
hann tók sèr reip, ok rifaði[5] keip,
rak fyri borð enn dauða,
18. [Kólgu gángr er kaldr ok lángr
á kneri frá ek at nauði,
fylgði ávalt um flóðið kalt
farþegi þeirra enn dauði[6].
19. Eina nátt kom áfall hátt,
innanborðs nam[7] hlúnka,
kastar draug úr karfa laug
köldum upp á búnka.
20. Frá ek þann upp inn fúla skupp
fullan setjast meina,
kjapta[8] gífr[9] keipinn[10] rífr,
ok kveðr þá vísu eina.

---

[1]) *saal*, *T*; viknar, *A*, *M*, *R*. [2]) versnar, *T*, *R*. [3]) *fra* [hann var, *T*. [4]) Helgi, *T*, *M*, *R*. [5]) rifar *i*, *T*, *M*, *R*. [6]) *Denne*

i Stormens hule Brag
sig store Bölger reiste
og skjulte Landets Syn.

15. Paa Agterdækket hvilte
sig gamle Thorgils da,
fortært er Reisekosten,
den hele Pral forbi.

16. Af egen Föde nærte
Skjald-Helge gamle Mand,
ret som et Barn ham pleied,
dog rased Storm og Hav.

17. Syg Gubben blev og döde
en Nat; da Helge strax
hans Krop i Huder svöbte[49]
og kasted over Bord.

18. De kolde Byger længe
om Snekken tumled sig;
han, som paa Reisen döde,
paa Havet fulgte dem.

19. Ved Nattetid en Vove
svart over Skibet faldt
og kold Gjenganger kasted
höit op paa Bunkens[50] Ryg.

20. Sig Kroppen halvt opreiste
og siddende forblev,
snart Trolden Huder splitted,
og flux en Vise sang.

Strophe udelades af de övrige. [7]) at, *T, M.* [8]) gjapta, *T.* [9]) stifr, *M.* [10]) keipa, *M.*

21. Hræðslan[1] jók, er[2] skallann skók,
skipmenn[3] niðr at detta;
hvergi brá þó hyrfði[4] á
Helgi sèr við þetta.

22. Tók þá garpr traustr ok snarpr
tálgu[5] öxi hvassa,
hamri slær sem harðast fær
herða á millum gassa.

23. Greip um fætr garpriun mætr
grams[6] á birni hlunna,
hálsinn braut, en Helgi skaut
halnum niðr til grunna.

24. Jós þá flaustr flokkrinn traustr,
fley var búit at[7] sökkvi,
[með undrum[8] brást, en aldri sást
álmaviðrinn[9] dökkvi.

25. Keyrði lýð í kaldri hríð,
Kári voðir hristi,
Ægis sporðr upp í norðr,
Íslands frá ek þeir misti.

26. Virða rekr, en voðir skekr,
í veðri feikna gjörnu,
suðr í heim er[10] sýnt frá[11] þeim
at[12] sjá til leiðar stjörnu.

27. Lægir[13] brast en lúðist fast
lýðr á hlunna dýri,

---

[1]) hræðslu, *M, R.* [2]) enn, *T, M, R.* [3]) skipinu, *T, M, R.* [4]) heyrði, *T, M.* [5]) tjörgu, *M.* [6]) (*eller* garms); gorms, *T*; góms, *M, R.* [7]) við, *T.* [8]) undrinn, *T.* [9]) álmavinrinn, *T.*

21. Fælt rysted skaldet Isse,
nær kantred Skibet var
af Frygt de Söfolk segned,
kun Helge vakled ei.

22. Den stolte Kæmpe hæved
en Öxe skarp og svær,
dens Hammer haard og svarlig
mod Troldens Skulder slog.

23. Da styrted led Gjenganger,
hans Födder Skjalden greb,
bröd Halsen snart og sendte
den Krop til Havets Bund.

24. Af synkefærdig Snekke
udöst da Vandet blev[51]
Vidundret sig ei viste
og aldrig saaes det meer.[52]

25. End Kare[53] pidsked Seilet,
den kolde Byge fnös,
og Island de forfeiled
mod Nord dem Æger[54] drev

26. Og ved de blev at drive
i frygteligste Storm
til Nordens Stjerne[55] lyste
for dem i Sönden alt[56].

27. Fjern var hver Havn, udmattet
alt Skibets Mandskab var,

---

[10]) en, *M.* [11]) var, *M.* [12]) þeir, *T; udel. M.* [13]) Lagit, *T;* Lagið, *M.*

hvergi geingr hreystidreingr
Helgi skáld frá stýri.
28. Illugi biðr at berjist[1] menn niðr[2],
ok byrja villu stránga:
[3] þreytum mátt á þennan hátt,
vær[4] þolum ei vosit lánga.
29. Heimsku líkt, kvað Helgi, er[5] slíkt,
at höggvast kristnum mönnum,
tökum [6] ráð, at tèr oss náð,
ok treystum drottni sönnum.
30. Heitum[7] á Krist með hjörtun tvist
í háska storms ok sjófar;
þá kom hjálp, er[8] hægðist gjálp,
ok hrannir gjörðust mjófar.
31. Yrkir þá, er jökla sá,
afreks maðrinn prúði:
nú hefr veðr, at vísir[9] kveðr
vikit mèr sýnt[10] frá brúði.
32. Þuldi uðr, þvert í suðr
þegnar sigla áttu,
loksins þar at landi bar
at[11] lýðir hvílast máttu.
33. Jökla jörð ok Eireksfjörð
öldin gjörvöll[12] kendi,
ferðin rík í Falgeirs vík
frá ek at skipinu lendi.
34. Sú[13] var drótt er drýgði þrótt

[1]) berðist, *T, M.* [2]) viðr, *R.* [3]) vèr, *till. M, T.* [4]) ok, *T, M.* [5]) *udel. T, M.* [6]) þat, *till. de övrige.* [7]) Heita, *T.* [8]) svá,

snart uophörlig Helge
ved Roret ene stod.
28. Alt sagde til de andre
Illuge: „för vi maae
af Matheds Jammer segne,
hinanden fælde vi!"[57]
29. „Den Daarskab" Helge svared'
„ei sömmer christne Mænd,
vi vor Fortröstning sætte
kun til den sande Gud!
30. Varmt bör vi Christ paakalde
mod Havs og Stormes Nöd!"
da Hjelpen kom, thi Veiret
og Bölgen lagde sig.
31. Snart Jökler kom tilsyne;
vor Helt udraabte da:
„for langt det Uveir fjernet
mig har fra elsket Brud."
32. Det gamle Kvad sang Voven,
og Kaasen gik mod Syd,
til de den Kyst anlöbe
som Hvile dem tilböd.
33. Der Jöklers Land[58] de kjendte
og Eriksfjord dermed,
til Falgeirsvig de styred
og Havn fik Skibet der.
34. Saa alt det Mandskab reddet

---

de övrige. 9) vísu hann, *M.* 10) *udel. M.* 11) sem, *T;* er, *M*, *R.* 12) gjörla, *T*, *R.* 13) svá, *T*, *M.*

dösut af flæðar elgi,
var[1] þá nær til einskis fær
öldin flest nema Helgi.

35. Forni hèt, sá fögnuð lèt
fyrðum bjóða snjöllum,
bóndi ríkr, burgeis líkr,
býr[2] at Sólarfjöllum.

35. Helga bauð, úr háska ok nauð,
heim með sèr til vistar,
fór þat brátt á fornan[3] hátt
fæddi hann sorgir tvistar.

37. þegar at finnr Forni svinnr
fæð[4] á garpi ríkum
[kemr á tal [við kvinntan[5] hal
ok kallsar orðum slíkum[6].

38. [þèr var bægt frá brúðar rækt
bygð ok eignum ríkum
guð vill nú at gleymir þú
girndar ráðum slíkum[7].

39. Fyrst attú[8] með fulla trú
fèkkstu giptu háfa,
suðr í Róm með sæmdar blóm
ok sóktir lausn til páfa.

40. Hrittu sorg úr hyggju borg,
ok harma ei vífit vænast,

---

[1]) er, *T, R.* [2]) bjó, *T.* [3]) fyrra, *T, M, R.* [4]) *saal. de övrige;* fæðu, *A.* [5]) með kvinntum, *T.* [6]) *fra næstforrige [* guð vill nú að gleymir þú girndarráðum slíkum, *M.* [7]) *Denne*

blev af langvarig Nöd,
at ingen uden Helge,
nu arbeidsdygtig var.

35. En Bonde rig og mægtig
i Bygden[59] Forne hed,
paa Solarfjeld[60] han boede,
og gjæstfri dem modtog.

36. Han undte Skjalden Helge
et stadigt Ophold der;
den Fremmede, som fordum,
til dyb Bekymring faldt.

37. Da Forne Mærke lagde
til slig Sörgmodighed,
sin Gjest han ivrig sögte
Med Ord at muntre saa:

38. „Fra Gods og elsket Kvinde
fordrevet alt du blev,
Gud vil du nu skal glemme
Begjerlighedens Drift.

39. Vel du forstaaer at Troen
dig störste Held har bragt:
du Pavens Aflad hented
med Hæder selv i Rom.

40. Du af dit Sind uddrive
al Sorg, din Kjære glem,

Strophe udelades ellers af de övrige. [8]) *Saaledes A; maaskee rigtigst bogstaveret:* Fyrst at þú. *T har* Forstóttú; *M, R* Forstand þú.

gjör þèr kátt á gleðinnar hátt,
ok gakk með oss at kvænast.

41. þú villt[1], mann, er mælti hann,
mik til þessa eggja,
hvar er sú kvon at hellst er[2] von
svâ hug megi á þat leggja?

42. Auðar brík er einkar rík
[sú átt hefr[3] Skeggi hinn prúði,
[förum á[4] stað, er Forni kváð,
ok föstnum þessa brúði.

43. Kvomu þar sem kvinnan var,
kappinn erindin sagði,
hefr þá orð við hrínga skorð,
Helgi sitr ok þagði.

44. Báðu mín, kvað bauga lín[5]
bragnar þrír með nauðir:
lukku skarð á lífi varð,
þeir lágu allir dauðir.

45. þeygi veldr þetta at heldr,
þínum kaupum svanni, —
hvar er [fè er, Forni, sè
feingit þessum manni?

46. Hörnes[6] bú, kvað hetjan sú,
Helga gef ek til mundar;
fram gekk það er Forni kvað,
fèkk hann silkigrundar.

47. Skallatsbil hún skilr þat til

---

[1]) villtir, *T.* [2]) sè, *M.* [3]) sem átti, *T, M, R.* [4]) við förum, í, *T, M.* [5]) hlín, *T.* [6]) *Saaledes M;* Haurnes *A, efter en for-*

hyld Munterhed og Glæde,
tag dig en Viv blandt os!"
41. „Naar du," da Helge svared,
„til sligt opmuntre vil,
siig da, hvo er den Kvinde
jeg önske kunde mig?"
42. „För var den Hovedrige[61]
med Skegge Prude gift
strax denne Brud du fæste,
med dig jeg fölges vil."
43. De kom til Enkens Bolig,
der Forne Taler var,
mens for sin Gjæst han fried
vor Helge sad og taug.
44. Hun svared: „til mig beiled
tre Mænd i Uhelds Stund,
dem alle Lykken daared,
de fik en hastig Död."
45. „Ei den Betragtning standser
din Ægtepagt med ham." —
„Hvor er det Gods man give
kan, Forne, denne Mand?"
46. „Til Helge," Forne svared,
„jeg skjöder Hörnes Gaard[62],
du faaer den Fæstensgave," —
saa de trolovet blev.
47. Dog Enken det paalagde

skjellig Skrivemaade; Haurnes, *saaledes udtalt, giver ingen Mening.*

skuli hann hefna beggja,
búinn í stríð ok brodda hríð
bróður síns ok Skeggja.

48. Burt leið vetr en bóndinn setr
búit á Hörnes landi,
fèll hann ótt í feikna sótt,
fræðit bið ek at standi.

FIMTA RIMA.

1. Allir[1] taka at yrkja nær um afmors
dygðir,
kveð ek því minnst[2] um fljóða frygðir
ek fæ þar ei af nema hatr ok stygðir.

2. Kom ek þar fram at kuggi Hárs
á kvæða ströndum,
hann var fermdr fræðum vöndum,
festr ok knýttr sorgar böndum.

3. Margr fèkk þar mikla makt[3] af
mærðar smíði,
en ek fèkk af falda hlíði
fulla hönd af grimmu stríði.

4. [Horfinn var þeim Helgi[4] skáld af[5]
hróðrar blandi;
jafnan spenntr kraunku klandi,
[6] kvændist út á Grænalandi.

5. Halrinn reisti heiðurs bú þar er
Hörnes[6] kallast,

[1]) Unir (*meningslöst*) *T.* [2]) mest, *M.* [3]) gnógt, *T;* gnótt,

sin Frier, at han kjæk
for Örnulfs og for Skegges
Mord skulde tage Hævn.

48. Hen Vintren gled og Helge
paa Hörnes satte Bo,
snart syg han faldt paa Leiet,
og Sangen standser her.

FEMTE SANG.

1. Om Kjærlighedens Dyder
jeg digter neppe meer,
for Sang om Kvinders Elskov
kun Had jeg faaer til Lön.

2. Ved Digtninghavets Strande
jeg Dverges Snekke[63] fandt,
med sære Sagn tilladet
af Sorgers Toug omspændt.

3. Der mange sig tildeelte
af Viser Overflod,
men Kvinden, til Betaling,
fuldt op af Kiv mig gav.

4. För sidst jeg sang om Helge,
af Uheld jevnlig fulgt,
da fjernt paa Grönlands Kyster
han end troloved sig.

5. Paa Hörnes Gaard han havde
med Hæder reist sit Bo,

M, *R*. [4]) *fra* [Hvarf ek frá at, *M*. [5]) *i*, *de övrige*. [6]) hann *till*. *T*.

þegar nam sótt at segg at hallast,
svâ at hann lèt í rekkju fallast.
6. Seggrinn lá þar sumar ok vetr
sjúkr í rekkju,
margir töluðu íllt um[1] ekkju,
Illugar bjuggu sína snekkju.
7. þegnar sögðu at þórunn ylli
þrautum manna,
margr verðr villr[2] hins sanna,
virðar [töluðu íllt við[3] svanna.
8. Illugi talaði virða[4] við
enn vernda[5] fljóti,
stendr af henni löstrinn ljóti,
[6] lemjum hana í hel með grjóti!
9. Forni bisi at fyrðar skyldu
fári lètta;
olli hann at eyddist þetta,
órar tóku á Helga at detta.
10. þannveg[7] liggr hann[8] þegnum[9] hjá
ok þeigir sem stúmi,
æ var myrkt yfir[10] mannsins rúmi.
mátti hann ekki gánga úr húmi.
11. Hrínga grund til Hörnes kemr[11]
en hyggju svinna;
hvað mun þetta vífit vinna?
vilja kveðst hún Helga finna.
12. Kvinnan frá ek at kerta ljósit

---

[1]) *saal. T;* við, *till. A.* [2]) villtz, *A; uden nogen Mening.* [3]) *fra [* gétu hrekks til, *M, R.* [4]) íta, *T.* [5]) orða, *T.* [6])

da Sygdom svart ham knuged,
til Sengs han maatte gaae.
6. En Sommer og en Vinter
han pröved Leiet der;
om Enken ilde taltes,
Illuger[64] rusted Skib.
7. De meente, Thorun voldte
den gruelige Nöd,
til hende ilde talte;
tit leger Sandhed Skjul.
8. Den ene af dem sagde
til raske Fæller saa:
„den Kvide hun fremkaldte
og stenes bör ihjel!"
9. Et saadant Forsæt Forne
dem fare lade bad;
hun frelstes; Helge piintes
af Sot og Vildelse.
10. I mörkest Vraa han hvilte
og taalte Lyset ei,
et Ord han ikke mælte,
som den, der stum er födt.
11. Til Hörnes Thorun kommer,
den snilde, kloge Viv,
hvad vil hun vel der gjöre?
med Helge tale selv.
12. Et Kjertelys[65] hun tændte

vèr, *till. de övrige.* 7) þegninn, *T, R.* 8) *udel. de övrige,* 9) þjóðum, *T, R.* 10) *í,* 11) gengr, *R.*

kveikja næði,
Helgi skalf af hugarins æði,
höndum greip fyrir augun bæði.
13. Ytir[1] spyrr hver ófyrisynju
eldinn bæri?
þegnar sögðu at þórun væri:
þú skalt ekki [koma hèr[2] næri. —
14. Mik hefir þvíngat[3] manna lát
í meinum þröngum,
harmrinn pínir hjartað löngum,
hèr fyri týni ek öllum söngum.
15. Bið ek at þú bætir mèr sem
bónda stæði,
svâ at ek kynni kristin[4] fræði,
credo mína ok signíng bæði.
16. Minni tekr í mikilli sótt ok máli
þýngja,
hættlig er sú harma dýngja,
at hvârki kann ek lesa nè sýngja.
17. Mjúku blaði [kom mengrund[5] hans
á milli tanna,
skrifat var á með skilníng sanna
skaparans nafn og huggun manna.
18. þegar tók hans at batna[6] bragð
ok betrast[7] æði,
lausnarinn trú' ek at löstu græði,
les hann öll sín skyldug[8] fræði.

---

[1]) íta, *M*, [2]) mèr, *T*; *fra* [gánga, *M*. [3]) *saal*. *M*; pínað, A; þínat, *T*. [4]) mín kristilig, *T*, *M*. [5]) menjarist, *T*;

han mærked flux dets Skin,
med Hænder Öine skjulte
og rystede af Harm.

13. „Hvo," spörger han: „uforsigtig
med Ilden löber saa?"
man svared: „det er Thorun."
han bad: „kom mig ei nær!"

14. „Mig," klaged hun, „Ulykken
har haardelig forfulgt
ved Elsktes Död og Smerter,
al Sang jeg har forglemt.

15. En Ægtemand tilkommer
at böde dette Savn,
de Christnes Tro mig lære
du med Velsignelsen!"

16. „Hukommelse og Tale
den svare Sot har kvalt;
ei læse eller synge
jeg kan, det Jammer er!"

17. Da mellem Skjaldens Tænder
hun lagde finest Blad,
vor Skabers Navn det viste
og Menneskenes Tröst".

18. Den Syge Farve skifter
og Sind til Bedring strax;
de Christnes Lærdom klinger
höit fra hans Læber nu.

---

fra [menrist kom, M, R. ⁶) blöthast, M. ⁷) [illegible], T. ⁸) skyldu, T; kristileg, M, R.

(X,)

19. Sýnist nokkut seggrinn þèr í sóttar
klandi?
margt hefr orðit múg at grandi
meinligt fyrr í þessu landi.

20. Kvinna nokkur kemr til mín þegar[1]
kveldum hallar,
svâ er hún ljós sem linna pallar,
liggr hún hjá mèr nætur allar.

21. Von er þess at víknir þú fyri
vænleik brúðar;
hvert er heitit[2] hrínga[3] þrúðar?
hún mun eiga bygðir prúðar.

22. Kunna mun hún at krossa sik
með kristni rètta?
Helgi talar af hugarins lètta:
hellzt til tekr þú margs at frètta.

23. Myríðr nefnist mjúk í ræðum[4]
menjaslöngva,
hennar veit ek ættdríf öngva,
ekki talar hún neitt til söngva.

24. Víkja skaltu vísum þrimr at
vella hlíði,
kveð þú þær með klámi ok níði,
[kennast mun[5] hún við þetta smíði.

25. Breyti ekki brúðr at heldr
bragði sínu,

---

[1]) þá, *de övrige.* [2]) nafnit, *de övrige.* [3]) *saal. de övrige;* þorna (horna?) *A.* [4]) orðum, *T, M, R.* [5]) *saal. de öv–*

19. „Seer du i Sygdoms Vaande
ei underlige Syn?
sig meget slemt tildraget
har för i dette Land[67]."

20. „Til mig hver Aften kommer
en Viv, som Guldet lys,
og ved min Side hviler
den hele mörke Nat."

21. „At saadan Skjönhed rörer
dig, jeg begribe kan;
mon hendes Hjem er yndigt?
siig, hvilket Navn hun bær!

22. Kan hun den christne Lære,
sig korse ret forstaaer?"
„For meget," Helge svared,
„du mig udfritter nu.

23. Hun sig Myride[68] nævner
er snild og blid i Ord,
men kan ei Christnes Sange,
af Slægt mig ubekjendt."

24. „Du trende Viser kvæde
af væmmeligste Slags[69]
til hende, hun vil kjendes
ved slig Beskrivelse.

25. Hvis end hun ei forandrer
Udseende derved,

---

rige; svo kennast megi, A.

þá mun fljóðit, fullt af pínu,
faðma þik í leyfi mínu.

26. Irpa kemr at aptni dags með
illsku námi,
valdi hann henni af Vestra[1] prjámi[2]
vísur þrjár af fúlu klámi.

27. Sú er en efsta óðar gjörð af
yssu launi[3],
geispinn stendr af góma hrauni
gníðugligr[4] með illum dauni.

28. [þegar tók allt hit bjarta bragð
af brúði detta,
aldri fyrr sá eyðir pretta
úmannligra flagð en þetta[5].

29. Myríðr tók at mæla svâ af
móð ok þjósti:
þórunn trúi ek þessu upp ljósti,
þèr hefir orðit hverft í brjósti.

30. Helgi villtu hvílu brögð með
háði lúka,
'fyri þat' klapp ok kossa mjúka?
kalla ek næsta skemd í fjúka.

31. Faðmbrögð hefir þú fengit opt
af fljóði ríku,
þú tókst mik eina únga píku,
ómannligt er at launa slíku.

---

[1]) *saal. de övrige;* vesta, *A.* [2]) *saal. de övrige;* frámi (*meningslöst) M.* [3]) *saal. de övrige;* hluni, *A; maaskee rigtigst*

da hende frit at favne
jeg dig tillade vil."

26. Til Helge Hexen kommer
den Aftenstund som för,
han kvad de Viser trende
af væmmeligste Slags.

27. De strax sin Virkning viste,
sig ilde skabed hun,
af Gispen Munden vrænged
med Stank og fæle Lyd.

28. Al Skjönhed nu forsvunden
i störste Skynding var,
et mere stygt Uhyre
han aldrig skued för.

29. I heftig Vrede talte
Myride da til ham:
„du Thoruns Raad nu fölger,
forvandlet er din Hu.

30. Med Haan du vil belönne
min Kjærlighed til dig,
for Kys og Klap du yder
det allerværste mig.

31. Du tit i Favn mig slutted
som ung, uskyldig Mö;
den Elskende forskyder,
Umenneske! du nu."

---

hlauni. [4]) griöuglegr, *M, R.* [5]) *Denne Strophe mangler ganske i A.* [6]) mest, *till. T, M.* [7]) *udel. T, M.*

32. Skríð þú burtu, skessan örm, af
skauti mínu,
aldri verði[1] endir á pínu
ómannligasta flagði þínu.

33. Bryðjan gjörðist blá sem Hel en
í burtu eð hvíta,
greyfðist niðr at geymi ríta,
gjarna vildi hálsinn[2] bíta.

34. Skáldit frá ek at skaparans nafn[3]
með skynsemd bæri,
henni var þat[4] hefnda færi,
hún mátti ekki koma þar næri.

35. Kappinn gjörir at krossa sik með
kærleiks ótta,
þá nam rýgr at renna á flótta,
rekknum batnar allra sótta.

36. Þórunn talar ok þannveg býðr, ef
þegninn vildi,
kaupa í sundr, en kappinn gildi[5]
kjöri[6], at eiga menjahildi.

37. Bragnar drukku [brúðkaup hans[7]
með beztum föngum;
því var hann Helgi hljóðr löngum
honum var gaman at leikum öngum.

38. Þótt honum[8] kæmi fljóð[9] í fáng[10]
til frygðar greina,

---

[1]) *saal. de övrige;* verðr, *A.* [2]) *saal. M;* hún barkann, *A;* á barkann, *T.* [3]) *saal. de övrige;* nofn (nöfn, *Navne?*) *M.*

32. Bort, fule Trold, du vige
mit Samkvem stedse sky,
til Jætters Slægt du hörer,
alt Ondt forfölge dig!
33. Blaagusten Hex, som ligned
i det sin Frænke Hel[70],
sig böied for at bide
den Syges Struberör.
31. Vor Skabers Navn bar Helten
paa sig, forstandig gjemt,
hiin Trold, bered til Hævnen
ei kunde nærme sig.
35. Med Korsets Tegn sig skjermed
den Skjald i Herrens Frygt;
Jættinden flux tog Flugten,
al Sygdom lægtes nu.
36. Ham Thorun da tilstæder
at sluttet Ægtepagt
han selv ophæve kunde;
sit Löfte blev han tro.
37. Et herligt Bryllup holdtes,
ei Helges Kummer veg,
ham ingen Leg forlysted,
og taus han stedse var.
38. Med intet kjærligst Kvinde
opmuntre kunde ham;

---

[4]) ei *(af modsat Mening)* *T.* [5]) vildi, *T,* [6]) kjósa, *T.* [7]) brullaup þar, *T.* [8]) hann, *T.* [9]) sjóðs, *T.* [10]) faðm, *T.*

aldri lagði hann elsku hreina
ástúðliga við kvinnu neina.

39. Kom honum jafnan Katla í hug
bæði kveld ok morna,
erfið verða ósköp Norna,
uppi var þá stríðit forna.

40. Því var hörðum harmi spenntr halr-
inn gildi,
hann var sviptr silkihildi,
[svaf hann þeim firstr[1] er[2] næstr [hann vildi[3].

41. Þórunn gjörði[4] fyrða fast til ferðar
at eggja,
hún kvað mál at hefna Skeggja[5],
ok heljar menn at velli leggja.

42. Buga vill eigi bauga tír við bræðr
at stríða,
Helgi bjó til[6] ferju fríða,
fyrr er hann lèt sjálfr smíða.

43. [Þegninn valdi þrjátigi manns til
þessarar ferðar,
[búna at afla[7] vargi verðar,
vopn hafa þeir ok allar gerðar[8].

44. Þegar nam ljósta[9] vindi [vef svâ[10]
voðum sveipar,
reiði var þá reyndr ok keipar,
[11] rèru[12] ok sigldu norðr í Greipar.

---

[1]) fjærst, *M,R.* [2]) *fra* [svå þeim fyrst sem, *T.* [3]) *fra* [skyldi, *T.* [4]) tok þá, *T, M, R.* [5]) seggja, *T, M, R.* [6]) þá, *de övrige.* [7]) *fra* [búinn at afli, *T.* [8]) *Denne Strophe udelades af A.* [9])

af Elskov til den ene
for andres var han slöv.

39. Hver Aften og hver Morgen
stod Katla for hans Sind;
strængt fulgtes Norners[71] Domme,
og gammel Harm blev ny.

40. Den Mö ham blev formenet
som nærmest ham tilkom;
slig Sorg den Kæmpe böied,
som böd al Verden Trods.

41. Det Heltemod at vække
forsögte Thorun klog;
„til Hævn er Tid," hun sagde,
„thi Morderne bör döe!"

42. Ei Helge nægte vilde
den Kamp, som Pligt ham böd,
det Skib, han för lod bygge,
i Hast udrustet blev.

43. Han tred've Mand udvalgte
til dette Krigertog,
med Harnisk, Hjelm og Vaaben
han vel forsyned dem.

44. Mod Nord, til Greipar[72] stunder
den kjække Sömandsflok;
snart Vinden Seil udspilte,
snart pröves Aarers Brug.

---

lista, *T, R.* [10]) á viði en, *T, R.* [11]) þeir, *till. T, M.* [12]) *saal. de övrige;* ryru, *A.*

45. Þeim varð heldr margt til meins, en
mikill er víðir,
get ek at valdi galdrar stríðir,
garpar fá þó komizt um síðir.
46. Skáld-Helgi af skipinu [burt sá[1]
skálann breiða,
[frá ek af[2] húsi hróka leiða
heiman fara ok ætla at veiða.
47. Flokkinn líta flærðar menn [at
fyrðum[3] bannar,
Þórir hèt en Eyvind annar,
undan hèldu falskir grannar.
48. Ítar frá ek at illsku dreingi elta
næði.
Hèr mun ek láta[4] fimta fræði
falla[5] niðr með sorg ok mæði.

SJETTA RIMA.

1. [Djarflegt er mèr drósa[6] til
at dikta nokkut mansaungs spil,
æ er[7] sem böls hin beiska sögn
bjóði mèr at slatta[8] í þögn.
2. Heldur enn í hverri krá
heyra tek ek at sagt er frá:
kvæðin mín um kvendit[9] sè,
kallsar margr ok hefr fyri spè.
3. Hvað má þetta kalla kyn,

[1]) litr, T. [2]) fra [sá frá, T, M, R. [3]) fra [er ferðir, T.
[4]) verða, T. [5]) fella, T. [6]) fra [Mèr er drósum djarfligt, T,

45. Vildt er det Hav og Veien
er lang, men Trolddom dog
forögede dens Farer;
tilsidst blev Maalet naaet.
46. Fra Skibet Skjalden Helge
Fredlöses Bolig saae,
de lede den forlade,
paa Jagt de skulde gaae.
47. Snart saae den lumske Thorer,
hans Broder Eyvind[73] med,
de Fjender, som dem trued,
og sögte strax at flye.
48. De haardt forfulgte bleve
og vel fortjente sligt.
Det femte Kvad jeg slutter
af Sorg og Möie træt.

SJETTE SANG.

1. For dristig Harpens Strenge
til Kvinders Priis jeg slaaer;
mig bedske Taler burde
til Taushed bringe strax.
2. At ei, som nu, jeg hörer
den Snak i hver en Vraa,
at hende[74] Sangen mener,
det vækker manges Spot.
3. At hendes Værd jeg skjönner

R. 7) *udel.* *T.* 8) sletta, *T.* 9) *saal.* *T*, *M*; kendin, *A*; kvendin, *R.*

þó kunni ek á því nokkut skyn?
[ei er ek síðr[1] af Adams ætt
enn[2] aðrir þeir at slíkt hafa rætt.
4. þar skal seldr hinn sètti óðr:
seggr er kominn í Greipar fróðr,
Helgi eltir heljarmenn,
þeir hafa sik undan báðir senn.
5. Eyvind sprángar[3] yfir eina gjá,
[urtu búr[4] á herðum lá[5],
eigi miðr en álna tólf;
inn komst hann á skála gólf.
6. þórir undan þegnum rann,
þrjótrinn hljóp ok skálann fann,
vopnast þegar[6] ok vörðu[7] dyr,
var þar brátt hinn mesti styr.
7. Vopna bör[8] í vígi kræfr
vinda biðr af skála ræfr;
hèr skulu vær sem heima gá,
Helgi svarar ok brosti þá.
8. Skatnar rjúfa skála toft;
skáldit bregðr sverði[9] á loft,
Eyvind nefni ek illsku þrjót
at honum hljóp með krókaspjót.
9. Oddrinn kemr í auga [á þegn[10]
æsast [tók þá benja regn[11]
fossum[12] niðr um frægðarmann,
fallast tekr nú magt[13] við hann.

---

1) *fra* [svå er ek kominn, *T,M,R.* 2) sem, *T,M.* 3) spráng, *T,R,M.* 4) útibur (*urigtigt*) *T.* 5) *fra* [ógnar djúpa ok breiða at sjá, *M.* 6) skjótt, *de övrige.* 7) varði, *T, M, R.* 8) *saal. de*

er det vidunderligt?
lig andre, sligt som talte,
af Adams Slægt jeg kom.
4. Det sjette Kvad maa lyde.
Mod Nord, paa Greipars Kyst,
Hreims Sönner haardt forfulgtes
af Helges skarpe Sværd.
5. En Klöft sprang Eyvind over,
heel dyb og bred den var[75]
(tolv Alen regnes Springet)
og slap i Huset ind.
6. Derhen hans Broder Thorer
og kom ved hurtigt Löb,
med Vaaben Dören begge
forsvared mandelig.
7. Da Helge böd at vinde
af Huset bort dets Tag,
„her vi, som hjemme, raade!"
han sagde med et Smiil.
8. Tolv Mænd bortreve Taget
men Helge Staalet svang;
da ham den onde Eyvind
med kroget Spyd anfaldt[76].
9. Han rammed Heltens Öie
som blodig Kilde ligt
en Bæk fra sig udsendte
der strömmed ned til Jord.

övrige; bur, *A.* [9]) *saal. M, R;* skjóma, *A, T.* [10]) *fra [* þegns, *de övrige.* [11]) *fra [* tóku benjar regns, *de övrige.* [12]) *berigtiget;* fossinn, *A, T, M, R.* [13]) margt, *A, T, M, R.*

10. Oddrinn þínu auga kló
illskumaðrinn svarar ok hló,
hentara væri heima þèr
hjarðar at geyma en sækja at mèr.

11. Helga svellr heiptar móðr,
hann hleypr þegar at garpi óðr,
róstumaðrinn refsíng hlaut,
hann reiddi sverðit Eireksnaut.

12. Oddrinn risti Eyvinds kvið,
ekki kom hann þá skildi við,
at svâ fast með afli gekk
ísturit[1] niðr úr búki hèkk.

13. Stjúpson Helga Steingrímr hèt,
stálinn jafnan brotna[2] lèt,
Jökull er nefndr annarr dreingr
at til móts við Þóri geingr.

14. Barðist hann við bragna tvo,
báðum höndum [Þórir vo[3],
þar var komit við kylfings fjúk
karlmanns hjarta í leiðan búk.

15. Steingríms sverð í stála fund
stýfði af Þóri vinstri[4] mund[5],
hlýra biðr hann hjálpa sèr:
hönd er skúfuð burt af mèr.

16. Hlýri má ek ei hjálpa þèr,
Helgi sækir fast at mèr,
ekki er hèr enn fegri friðr,
falla [úr mínum[6] búki iðr.

---

[1]) ístran, *M*; ístrið, *T*. [2]) bíta, *T*. [3]) garprinn svo, *T*,*M*,*R*.

10. „Dit Öie Odden klöde,"
med Latter sagde han,
„Dig bedre var at vogte
din Hjord end slaaes med mig."

11. Af Vrede svulmed Helge,
sit skarpe Sværd han svang,
af Erik Jarl ham givet,
det straffer Skurkens Id.

12. Mod Eyvind Odden stævned
og gjennemskar hans Bug,
saa at fra Ulivssaaret
hang Fedt og Tarme ned.

13. En Stedsön havde Helge
som Steingrim kaldet blev,
en anden Jökul[77] nævnes,
mod Thorer begge stred.

14. Med begge Hænder kæmped
han rask mod tvende Mænd;
vistnok et mandigt Hjerte
sad der i hæslig Krop.

15. Den venstre Haand af Thorer
dog hugged Steingrims Sværd,
han bad sin Broder hjelpe:
„eenhaandet nu jeg staaer!"

16. Ham ængstet Eyvind svared,
„med Helge kæmper jeg,
ei bedre Ro mig undes,
thi klövet er min Bug."

---

[4]) aðra, *M, R.* [5]) hönd, *de övrige.* [6]) *fra* [mèr úr, *T, M, R.*

17. Mækir sníðr brjóstið blá,
berst hann aldri meir en þá,
áðr en hjör á hálsinn reið,
höfuð í burt af þrjóti sneið.
18. Þórir líf í þessu lætr,
þarmar röktust honum um fætr,
hnígr hann ei til foldar fyr
en fèll hann út um skála dyr.
19. Kappar hittu krubbu þá
er kerlíng fyrir en arma lá,
þat var Gríma galdra tól,
er grúfði niðr í þetta[1] ból.
20. Fússa þeir við fletju þöll,
fæddist aldri verra tröll,
Illugi lèzt þá liðugr vel
at lemja hana með grjóti í hel.
21. Nýtr svaraði nadda þund:
níðuglegt er at lemja[2] sprund,
kvel ek aldri konu til dauðs,
þó kosti bæði lífs ok auðs.
22. Skatnar báru úr skála fè,
skútan frá ek til reiðu sè,
grimma sendi galdra ör
Gríma þótt hún lægi í kör.
23. Ytir varð af ógnum rauðr,
Illugi liggr á þiljum dauðr;
koma þeir heim til Herjólfsness,
hefndi eingi síðan þess.

---

[1]) þeirra, *T, M.* [2]) meiða, *T, M.*

17. Blaa Klinge Brystet saared,
dog end han tappert stred,
til Halsen gjennemhugges
og Hovedet bortflöi.

18. Ved samme Tid og Thorer
sit Liv udaande maa,
hans Indvold ud var faldet,
han selv af Dören ud.

19. De som den Seier vunde
en Hexe-Kælling traf,
den Grima, Brödres Moder,
laa næsegrus i Seng.

20. Ved hendes Syn de gyse,
en værre Trold ei saaes,
„ihjel hun stenes burde[78],"
Illuges Mening var.

21. Höimodig Helge svared:
„sligt er en Niddingsdaad,
om Liv, om Gods det kosted
en Viv ei dræber jeg."

22. Fra Huset Bytte bæres,
hjem seile raske Mænd,
fra Leiet Grima sender
en giftig Trolddoms-Piil.

23. Skarpt Illuge den rammed[79],
paa Dækket död han laae,
uhævnet stedse; Skibet
til Herjulfsnæs dog kom.

24. Tala[1] ek ei leingr um tröllskap þann
sem töfrafullust kerlíng vann.
Því[2] fèkk Helgi heiðr ok góts,
at[3] honum stóð einginn þar til móts.
25. Lýðrinn gaf honum lögmanns stètt,
landsins skipar hann öllum[4] rètt,
ýtum þótti eingi nær
jafnvel vera til þessa fær.
26. Gleymdist aldri eð grimma [5]stríð
er garprinn bar fyri silkihlíð[6],
æ var hans enn innri maðr
jafnan[7] hryggr en sjaldan glaðr.
27. Þegar hann fór á[8] bæi[9] í braut
bar hann þá feldinn Kötlu naut,
á meðan hann var til nokkurs nýtr,
[nauð er[10] þeim sem[11] sorgir hlýtr.
28. [En þá[12] feldrinn gjörðist forn
fríðust[13] gaf honum bauga norn,
fèkk hann[14] opt[15] af fljóði pín,
ok festi upp yfir rekkju sín.
29. Víkjum nú til Íslands út,
[öngu er[16] þar minni sút,
Þorkatla bar þrá fyri hann,
ok þýddist öngvan lifanda mann.
30. Alla var henni illa meðr
ættmenn sína ok grimman feðr,

---

[1]) *saal. de övrige;* tal, *A.* [2]) þar, *de övrige.* [3]) *udel. de ö.* [4]) allan, *T, M, R.* [5]) gamla, *T, M, R.* [6]) hríngafríð, *T.* [7]) optast, *T, M.* [8]) í, *M.* [9]) bygð, *T, M.* [10]) *fra [* nauðir, *T.*

24. Troldkvindens Udaad standsed,
ei tales meer derom —
af Gods og Hæder Helge
fik nok ok ypperst blev.

25. Til Laugmand Folk ham valgte,
han ordned Landets Ret,
thi ingen anden meentes
som han istand dertil[80].

26. Sörgmodigt tit hans Indre,
men sjelden muntert var,
ei Ungdoms Elskov glemtes,
den Længsel stiltes ei.

27. Naar ud han drog i Bygden
var Katlas Pelts[81] hans Dragt,
mens brugelig den tyktes —
hans Sorg opfrisked den.

28. Forslidt tilsidst den bleven
og uden Nytte var,
da over eget Leie
den Skjalden hænge lod[82].

29. Til Island Sagnet viger,
ei der var mindre Sorg:
Thorkatla een kun elsked
blandt alle Verdens Mænd.

30. Selv ei sin grumme Fader
hun ynde kunde ret;

---

[11]) at, *T.* [12]) *fra [* þá svå, *T.* [13]) er ferskust (friskust?) *T.*
[14]) *tilf. de övrige.* [15]) ærna, *T, M.* [16]) ekki var, *T.*

aldri dvaldist ýtum hjá,
ok öngvan þeirra vill[1] hún sjá.
31. Mátti alldri [motra njörð[2]
mektug koma í Borgarfjörð,
at Sauðafelli sitr hún vestr,
sár var þeirra yndis brestr.
32. Reiknum hitt at refla brú
hún ræktar allvel sína trú,
fastar mikit ok fræðin[3] saung,
furðu var hennar æfin laung.
33. Laungum var hún með lágri rödd,
lauka skorðinn sjaldan glödd,
þó at hún sýndist brosandi blíð
bæði grèt hún árla ok síð.
34. En þá mest á brúði beit
[bölsins ángr í vitsku[4] reit
fljóðit upp í fáng sèr braut
feld ok skikkju Helga naut.
35. Svanninn loks af seggnum spyrr,
sitja vill hún ekki kyrr,
fyri þann harða harma svip
hríngþöll bjó sik [út á[5] skip.
36. Katla fèkk í kneri setr,
kaupmenn sátu í Noreg um vetr,
garpar bjuggu Grænlands far,
gekk hún til þar formann var.
37. Ferðast vill hún flaustri í,

---

[1]) mátti, *R, M, R.* [2]) menja jörð, *T, M, R.* [3]) framdi, *T,*

af hele Slægten ikke
hun vilde nogen see.
31. Derfor hun Fod ei satte
paa Borgefjordens Jord;
paa Söidefjeld hun ene
sin stille Kummer bar.
32. Hvad christen Tro os byder
opfyldte gjerne hun,
med Fasten og med Sange
den lange Tid hengled.
33. Lav blev den Skjönnes Stemme
kun sjelden Talen löd,
skjönt blid til Folk hun smilte,
i Lön dog Taaren flöd.
34. Naar Harm i Hjertet bruste,
Fortvivlelsen var nær,
den Klædning Helge skjenked
hun kjærlig tog i Favn[83].
35. Tilsidst af Sagn hun spurgte
sin Kjæres Opholdssted,
og flux til Verdens Ende
beslutted hun sin Fart.
36. En Höst hun drog til Norge,
der Vintertiden gled,
i Vaarens Tid en Snekke
til Grönland rustes ud.
37. Dens Styrer Katla beder

M. ⁴) fra [blossinn ángurs geðs um, M. ⁵) þegar í, T, M, R.

formann tók ei [blítt við[1] því,
stýrimanni stolltar fljóð
steypti í kjöltu dýrum[2] sjóð.

38. Katla fèkk í kneri rúm,
kaupmenn hèldu þegar á húm,
ei var gjálfrit grimdarlaust
Grænland tóku síð um haust.

39. Heiman ríðr hetjan prúð,
Helgi kemr í þeirra búð,
kennir þá hvar kvendit sat,
kappinn þegar at skynjat gat.

40. Heiðrs maðr ok hæverskt víf
hvort um annars spennti líf,
hversu þeim við þetta brá
þar [skal [nokkut greina í[3] frá.

41. Leitað hefir þú lángt til mín,
[líkum fæst er[4] dygðin þín,
mikit er þat yfir margan geingr,
mátta ek ekki bindast leingr.

42. Miklu hefir þú meir en eg
menja tír, á allan veg,
gjört við því at gætum við
gleðinnar feingit nokkurn frið.

43. Bundum saman í bernsku trú,
brugðit tel ek því öllu nú,
[mik undrar mest[5] þú eiga gekkst
aðra kvinnu (er) ráðit fèkkst.

---

[1]) skjótt á, *T, M, R,* [2]) miklum, *T, R, M.* [3]) *fra* [bókin skíra frá, *T; fra förste* [ei bókin skírir frá *M, R.* [4]) *fra* [líki

om Plads i Skib for sig;
han nægted, men omstemtes
af vældig Pengepung.

38. Nu venlig hun modtages,
og Skibet Havn forlod,
af Uveir tumlet sildig
i Höst til Grönland kom.

39. En Bod paa Kysten reises,
did ogsaa Helge tog,
der pludselig han glædtes
ved mest uventet Syn.

40. Ret inderlig den Skjönne
han trykte til sin Barm;
hvo kan vel ret beskrive
det alt de fölte nu.

41. „Langt bort du mig opsögte,
din Troskab sjelden er,
for tung er Mangens Skjæbne,
jeg maatte giftes her[84]."

42. „Vist meer end jeg, du haver
saa handlet mangenlund,
at aldrig Ro og Glæde
i Verden skjenkes os.

43. I Ungdoms favre Dage
hinanden Tro vi gav,
den bröd du först og fængsled
til anden Kvinde dig.

(lik) er fæstum, *T*, *M*, *R*. [5]) *fra* [undra ek hitt, *R*.

44. Stórilla gat frænda flokkr
falsat í burt af ráðum okkr,
þú tókst í fyrstu fordæmt ráð,
ok feingum síðan aldri náð.
45. Hirtum ekki um hölda mál,
hættum bæði út lífi ok sál,
fyri þau en vondu víg
varttu[1] at [kanna þenna stíg[2].
46. Eigi latti[3] auðgrund mik
elskuleysi til við þik,
heldr lá sú hörmúng á
at hvorki annars njóta má.
47. [Þegar gekk Helgi[4] heim með þrá,
húsfrú[5] spurði þegar hún sá[6]:
hvert var fólk í hópinn þann?
Helgi nefndi stýrimann.
48. Spyr ek (at) þeirri spjalda ná
[sem spennt hefir yðr með lángri[7] þrá,
ekki mun þat all-löng náð
[8]eiga skal[9] hún á þessari láð.
49. Þú munt vera nú[10] ein af þeim
at okkr bannar gleðinnar heim,
margr hefir þat meinat sá
er minni vorkunn stár uppá.
50. Þórunn kemr á þegna fund,
þýða hitti [hún gullaðs[11] grund,

[1]) varðstu, *R.* [2]) *fra [saal. de övrige;* bera þetta strið, *A.* [3]) hvatti, *T.* [4]) *fra [* Halrinn víkr, *T, M, R. En saadan Rettelse er og med en gammel Haand tilföiet i Membranen,*

44. Os grusomt Frænder svege,
forstyrred hellig Pagt,
du ved en ny os dömte
til ulyksaligst Lod.

45. Ei Folkesnak os rörte,
vi voved Liv og Sjæl,
til du, for Drab og Feider,
landflygtig tyede hid."

46. „Jeg ene dig, min Pige,
af Hjertet elsket har;
dog skulde vi adskilles
ved Skjebnens strænge Dom!"

47. Hjem sörgende kom Helge,
hans Hustru spurgte: „hvo
med Skibet hid er kommen?"
Han nævnte Skipperen.

48. „Jeg spörger om den Kvinde
du trykte til din Barm[86];
ei meget længe dvæle
hun kan i dette Land."

49. „Du er vel een af mange
som staaer vor Fryd imod;
meer end de andre fleste
undskyldes vist du kan."

50. Fra Hjemmet Thorun drager,
i Tale Katla faaer[86]:

överst i Margen. [5]) húsfrú, *T.* [6]) má, *T, M, R.* [7]) allri, *T.* [8]) at, *till. T, R.* [9]) mun, *T, R.* [10]) enn, *T.* [11]) menja, *T, M, R.*

birti[1] þá, sem bókin tèr:
bjóða mundi hann Helgi þèr.

51. Hún kveðst ekki heyrt hafa þat,
húströ svarar, ok brosti at:
þigg með okkr vist í vetr;
varla aðra slægri getr.

52. Löngum þigg ek lèttiboð,
lítil er þat yndis stoð.
Katla fór með henni heim;
harmar aukast báðum þeim.

53. Þèr mun þykkja vöndut[2] vist
vella grundinn hljóð ok tvist,
því at við Helga hugðar tal
hríngþöll aldri eiga skal.

54. Auðgrund[3] svaraði eigi kát:
ekki muntu vorkunnlát,
leingi hefi ek lifat við slíkt,
leggr margr á þetta ríkt.

55. Svâ gat Þórunn setið um þau
segg ok Kötlu bæði tvö,
aldri mælti hann orð við víf,
erfitt mundi þeirra líf.

56. Fljóðit var svâ frænda ríkt
fá þau ekki betrað slíkt,
þannveg líðr þessi vetr;
þagni bragr en standi letr.

[1]) birt er, *T*; birtir, *M*. [2]) vandast, *M*. [3]) auðrist, *T*.

„Jeg troer at Helge vilde
til sig indbyde dig."

51. Hun svared: „alt jeg hörte
det för," og Thorun da
i List erfaren[87] sagde:
„i Vinter vær hos os!"

52. „Mod slige Tilbud tager
jeg tit, men frydes ei."
Med hende hjem tog Katla
til sin og Vennens Harm.

53. „Du stille, tause Pige
vil neppe glædes her,
thi du med Helge tale
fortrolig aldrig maa!"

54. Sörgmodig Kvinde svared:
„Barmhjertig ei er du;
sligt Liv jeg længe förte,
det manges Tvang har voldt."

55. Saa nöie Thorun passed
paa Elskovsparrets Færd,
at Helge Katla kunde
ei sige kjærligt Ord.

56. Heel mægtig var den Kvinde,
og mægtig hendes Slægt,
saa maatte Vintren glide —
her standser Sangens Lyd.

SJÖUNDA RIMA.

1. Man ek þat fyrr[1] at maðrinn spakr
mælti í orðskvið sínum:
svín kemr opt [hit sama í[2] akr,
svâ er [á verknað[3] mínum.

2. Öllum hefir þeim orðit mest
ángr í fyrra lífi,
kónga synir hafa kunnat flest,
ok kendu dygð af vífi.

3. Hinn er fær af hrundum[4] seims
hatr en öngva blíðu,
flettr öllum frygðum[5] heims
ok[6] fæðir harm ok kvíðu.

4. Þeim er ekki þat til móts
er þannveg lifa sem vilja,
halda sik með heiðr ok góts,
ok harma frá sèr skilja.

5. Hinn[7] sem aldri aktar þrá
ok einskis háttar mæði,
þann[8] skal hverfa þessu frá
ok þeinkja á önnr fræði.

6. [Heyri þèr nú hróðrar[9] til,
at henda[10] sorgar myndir,
á meðan þat innist auma spil
at eldar þrír eru kyndir.

7. [Kappar bjuggu á kaldan mar
knörinn þegar at vorar,

[1]) enn, *T, M, R.* [2]) í sama, *M.* [3]) ok verkum, *T,* [4]) hrundi, *T.* [5]) frægðum, *R.* [6]) *udel. T, R.* [7]) Hverr, *T.* [8])

SYVENDE SANG.

1. „Et Sviin i samme Ager
vil gjerne rode," sang
en hædret Digter fordum[88],
saa gaaer det for min Id.

2. Helst synger jeg om Sorger
som för blev manges Lod,
da vise Kongesönner
paaskjönned Möers Tro.

3. Hvo som af elsket Kvinde
kun Had ei Blidhed naaer,
al Elskovs Fryd berövet
kun föler Harm og Sorg.

4. Mindst den er saa tilmode
som hvert sit Önske naaer,
i Overflod og Ære
ei kjender Modgangs Strid.

5. Hvo aldrig Længsel följte
og ingen Kummer led
fra dette Digt sig holde,
ved andre glæde sig.

6. Men I, som lytte ville
til veemodsfulde Kvad;
for eder ömt det klinger
om trende korte Blus.

7. De norske Mænd beredte
til Reisen atter sig

þaðan, *T*, *M*, *R*. [9]) Hlýðit þèr ok heyrit, *T*, *M*. [10]) hendast, *T*, *M*.

þess skal geta at þorngrund var
ok þrautir háði stórar[1].

8. þórkatla var þennan vetr
þar með litlum náðum,
hvorskis stóð þá hagrinn betr,
ok heldr verra báðum.

9. þórunn talar við þorna rist,
er þvíngar móðrinn harði:
nú er [á enda öll þín[2] vist
út af þessum[3] garði.

10. Svanninn vil[4] ek þat segja þèr
er sorgir fæðir tvistar,
[þú þarft ekki at[5] ætla þèr[6]
hèr[7] innan lands til vistar.

11. Frygðug mælti falda bil
fest með sorgar límí:
svâ munu örlög ætla til
at af[8] sè gleðinnar tími.

12. Skáldit þóttist skynja það
at skyldi hún[9] fljóðit meina,
Helgi sína hústrú[10] bað:
halt mèr beiðni eina.

13. [Lofa muntu mèr tregann[11] at tjá
tala með[12] ristil þenna,
meðan at eina elda þrjá
at auðþöll lætr brenna.

---

[1]) *Denne Strophe udelades ganske af A.* [2]) *fra* [með öllu þín endut, *T* [3]) minum, *T, M, R.* [4]) má, *T, M, R.* [5]) ekki þarftu ætla, *T.* [6]) hèr, *T.* [7]) *udel. T.* [8]) út, *T;* úti, *M, R.*

i Vaarens blide Dage:
det mærked Katla tans.

8. Den tunge Vinter svunden
i haarde Trængsler var,
thi hun og Helge fölte
nu fælles Uheld mest.

9. Til Katla Thorun taler,
da skjærpes Sorgens Brod[9]:
„her nu dit Ophold endes,
fra dette Huus du maa.

10. Skjönt du Bekymring nærer
og volder andre den,
dig ingen Tilflugt undes
i hele dette Land."

11. Den elskovsrige Pige
gav et vemodigt Svar:
„alt Skjæbnen stræng mig nægter
et Öieblik af Haab."

12. Sig Afskedstimen nærmer,
det Skjalden vel forstod;
til Thorun Helge taler:
„gjör som jeg beder dig.

13. Tillad at jeg min Kummer
maa tolke denne Viv,
mens trende Blus[89] udbrænde
som du antænder her."

---

[9]) hann, *T.* [10]) húsfrú, *T, M.* [11]) *fra* [Leif þú mèr minn trega, *T, M, R.* [12]) við, *T, R.*

14. Þú munt vilja, at Þórunn kvað,
þessu, Helgi, ráða,
sýnt mun vera til sorga það
um[1] segg ok lindi þráða.
15. Leiddust þau[2] í lítit hús,
[er lukt var[3] hurð á gætti,
[mjög voru[4] þau til funda fús,
ef forlög ráða mætti.
16. Þeigi kann ek þeirra orð
í þessu kvæði at tína,
minntist halr ok menja skorð
á mikla harma sína.
17. [Þessi stund í þrautum ein
at þau hafa orlof[5] feingit;
einginn[6] trú ek at[7] [yndis grein[8]
undan [hafi þá[9] geingit.
18. Kom sá aptr er kyndi bál
ok knúði húsit þetta:
ætla ek rètt með öllu mál
ykkar skrafi at lètta.
19. Helgi [er heldr[10] í svörunum seinn
ok svarar af ekka móðum:
er nú brunninn blossinn einn,
bauga-þöll, af glóðum?
20. Fæ ek þat sèt, kvað falda eir,
fljóði trú ek þú unnir,

[1]) *udel.* *T, M, R.* [2]) inn, *T, M,* [3]) laus lèk, *T, M, R.* [4]) eru, *T.* [5]) *fra [* mentr (mæríngr, *M, R)* hafði ok motra eikur (eik, *M, R*) mesta gledina, *T, M, R.* [6]) engann, *M, R.* [7])

14. „Vel vil du," Thorun svared,
„for dette raade selv;
for eder det fornye
de gamle Smerter maa."
15. I et afsides Kammer
med Dören lukt paa Klem,
længstönsket Möde holdtes,
af Skjæbnen nægtet för.
16. Fra Hjertet Klager löde
for Længsel, Sorg og Nöd,
ei deres Elskovstale
udtrykke Digtet kan.
17. Den ene Stund dem undtes
i mange Kummers Aar,
at bruge glemtes ikke;
den nödes mangenlund.
18. Snart hun, som Ilden passed,
paa Dören banked stærkt:
„nu er det paa de Tide
at Talen brydes af."
19. Kun seent gjensvared Helge,
sörgmodig löd hans Röst:
„er nu den förste Flamme
til Glöder snart udbrændt?"
20. „Jeg seer," hans Kone sagde,
„du elsker höit den Viv;

udel. M, R. [8]) leikr, *T; fra [* ástar leik, *M, R.* [9]) hafa þar, *M, R.* [10]) varð, *T.*

nú eru allir eldar þrír[1]
upp at fölska brunnir.
21. Þikkjumst ek nú, kvað þegninn, sjá
at þúng eru umsát kvenna,
aungva vissa ek elda þrjá
aðra skemr brenna.
22. Reis hann upp frá refla brík
ok ræddi slíkt[2] af þjósti:
þar er sú ást at eingi er slík,
ok aldri geingr úr brjósti.
23. Katla tók þá klæðin sín
ok kvennmanns hnossir[3] fríðar,
annann dag gekk auðar lín
inn þar er Helgi smíðar.
24. Fríðan skóf hann ferju stafn,
fagnar vænu sprundi,
orlofs biðr hann ekki nafn
efst á þeirra fundi.
25. Hvorki skorti á hrygðar stund
hálsfaung[4] [þíð nè[5] kossa,
ok með tárum tígit sprund
ok talar við geymi hnossa.
26. Hèr mun nú fyri Helga tjást
harmr af grátnu vífi:
við munum aldri síðan sjázt,
seggr, í okkru lífi.
27. Stunda ek meir enn stæði þik,
stoltust talaði kæra,

---

[1]) *þeir, M, R (svarende til* eir). [2]) *saal. de övrige;* slitt,

til finest Aske ere
udbrændte trende Blus."
21. „Jeg mærker;" Helge svared,
„at svar er Kvinders List;
saa kort vel för ei have
tre Blus til Aske brændt."
22. Han sled sig fra den Kjære
og sagde, fuld af Harm:
„den Elskov, uden Lige,
fra Hjertet slides ei!"
23. Sin Pynt og Klædning Katla
til Reisen laved snart;
for Helge, da Skibsbygger[90],
hun anden Dag fremtreen.
24. Ved Stavnen Katla kjærlig
han da modtog; og ei
han Orlov meer begjered
til Afskeds sidste Færd.
25. Ei Kys, ei Kjærtegn mangled
med blide Favnetag,
men Taareströmme styrte
for Katlas Hjertesuk.
26. Saa löd da hendes Tale
i sidst Skilsmisses Stund:
„vi aldrig, Helge, mere
i denne Verden sees.
27. Vist meer end være skulde,
mit Sind er vendt til dig,

A. [3]) gerðar, *R.* [4]) hálsfaðmlög, *M*, *R.* [5]) nè svá, *T.*

sá[1] mun heim til Heljar mik
harmr um síðir færa.
28. Hrinda skaltu harmi þeim
er hræðiligan má kalla,
bæt fyrir okkr báðum heim[2],
bíð þú lukku alla.
29. Skötnum verðr[3] ei skírt til sanns
um skilnað þeirra trauðan,
hrjóta þótti hreysti manns
hagl á kýrtil rauðan.
30. Katla var borin á knörinn út,
Kári voðir hristi[4],
sköput er[5] þessi skáldi sút,
er skemtun alla misti.
31. Ísland tóku [eyðar vells[6]
[aurum sínum at lóga[7],
sætan reið til Sauðafells,
hún sitr með harma nóga.
32. Drósin tekr at digrast heldr
döpr af harmi bleikum,
get ek á meðan at glæðzt[8] hefir eldr
gjörzt hefir[9] slíkt í leikum.
33. Sóttar kendi silkiey,
sætur þjóna vífi,
fæddi hún eina fagra mey
ok fèll þat nærri lífi.
34. [Harmar vöfðu[10] at henni mest

---

1) sjá, *T.* 2) tveim, *M.* 3) fæ ek, *T, M, R.* 4) svipti, *T, R.* 5) var, *T, M.* 6) pells, *T; fra [* unnarsvells, *R, M.* 7)

den Sorg omsider Döden
mig bringer visselig."
28. „Bortkast den Harm og Smerte
af grueligste Slags,
bed vel for vore Sjæle[91],
al Lykke fölge dig!"
29. Ei kan jeg ret forklare
hvad meer sig her begav,
som Hagl sprang Skjaldens Taarer
ned paa hans Kjortel röd.
30. Den Afsked Helge længe
beröved alskens Fryd,
til Skibet bar man Katla,
det seiler flux af Havn.
31. Til Island kom det heldig,
de Kjöbmænd Handel drev;
til Söidefjeld kom Katla,
bedrövet end som för.
32. Ny Harm om hende spændte,
ei smækker meer hun var;
mens trende Blus udbrændte
hertil var Grunden lagt.
33. Snart slog Forlösnings Timen,
Lysmödre[92] nærme sig,
i vilde Smerters Rasen
en Pigelil blev föd.
34. Ak! för hun önsked Döden

fra [ormafjörs með plógi, *M, R.* [8]) glaðst, *T, M, R.* [9]) hafi *T, M, R.* [10]) Harmrinn vafði, *T, M, R.*

heljar skauti breiðu,
fljóðit vildi finna prest
ok fèkk hún alla reiðu.

35. Lausnarans hjálpin[1] ljúf ok ör
líkni hún menja fríði;
[sjaldan lýgr en lánga[2] kör
ok lèzt þá sprund af stríði.

36. Úng[3] var köllut auðar ná
eptir móður sinni,
kurteislig sem kjósá má
var Katla þessi en minni.

37. Hún var[4] af öllum Helga kend,
harma ristil fríðan,
ára tólf var júngfrúin send
út til Grænlands síðan.

38. [Dreingrinn sjálfr[5] dygðargjarn
dýru fagnar vífi,
hann[6] elskar sem sitt einka barn
ok [ann sem sínu[7] lífi.

39. En þá er bölit í brjóstit[8] spráng,
[bílagt fèkk[9] hans hjarta,
sætu tekr hann sèr í fáng
ok segir við sprundit bjarta.

40. [þèr er at segja[10], en þíða[11] mær,
[þess[12] vil ek Jesús[13] biðja,

---

1) móðir, *Moder, T.* 2) *fra [* er laungum vægir lángri, *M, R.* 3) júng, *T.* 4) er, *T, M, R.* 5) Darralundr, *T, M.* 6) *udel. R.* 7) *fra [* unni jafnt (rètt, *M)* sem, *T, M.* 8) brjósti, *T, M,*

nu Liv for Datters Skyld,
dog hun det svinde fölte
og Præstens Tröst[93] hun fik.

35. Fra lange Sygeleie
forlöstes ædel Sjæl;
vor Frelsers milde Moder
barmhjertig den modtag!

36. Dog her paa Jord tilbage
var heftigst Elskovs Pant.
og Modernavnet arved
den skjönne Pigelil.

37. Strax blev den spæde Katla
for Helges Barn erkjendt;
tolv Aar da svundne vare
hun blev til Grönland sendt.

38. Trofastest Faderhjerte
höit glædedes derved,
og deiligst Datter elsked
ret som sit eget Liv.

39. Dog i en Sorgens Time
Naar Anger Sindet sled,
i Favn han tog den unge
og sukkede derved.

40. „Dig, Favre, jeg bevidner:
jeg Christus bede vil,

R. 9) ok bilagt varð, *R.* 10) *fra* [Yðr at greina, *T*, *M*, *R.* 11) únga, *T.* 12) Jesús, *T.* 13) þess, *T*; *fra* [ek vil guð þess, *M*, *R.*

at sú eingin Katlan kær
hún[1] kennist[2] mèr en þríðja.
41. Einginn leggr í eina skál
ángr hans eð hæsta,
koma nú upp þau kvennamál
at kröpp mega heita eð[3] næsta.
42. Börnin átti þórunn þrjú,
þat var Helga kvinna;
Hallveig frá ek at hèti sú
er heima þar skal vinna.
43. Fæddan hafði hún fríðan svein
fyrrnefnd auðar selja,
ætt hans verðr ýtum sein
annars vegar at telja.
44. þroska góðr þorbjörn var,
hann þurfti at vinna fleira,
honum var ekki heima þar
haldit stímit meira.
49. Skrýddr var hann með skinni kálfs
ok skartar svâ fyri snótum,
[leggir berir ok[4] lær til hálfs,
loðnir skór á fótum.
46. Helga beiddi halrinn úngr[5]
heima[6] þar til vistar:
hagrinn minn er [hellzt til[7] þúngr,
hefr[8] ek fátt til listar.
47. Ek skal fá þèr orb[9] ok ljá,

---

[1]) *udel. de övrige.* [2]) kynnist, *R.* [3]) *udel, B, T.* [4]) *fra [* leggr er berr ok, *de övrige.* [5]) júngr, *T.* [6]) heyja, *T.* [7]) *fra [* helzti,

at ingen tredie Katla
skal saa mig vorde kjær."
41. Uheldig Elskovs Fölger
da aabenbartes klart —
hvad Helge led, ei lægges
i nogen Vægtskaal kan.
42. Tre Börn den Thorun havde,
som Helges Kone var[94];
Hallveige hed en Pige
som hjemme tjente der.
43. En vakker Dreng hun födte
ei nævntes Faderen,
og derfor ikke kundes
udregnes den hans Slægt.
44. Ham Thorbjörns Navn blev givet
ret hurtig blev hans Væxt,
og strax i Barndoms Alder
til Arbeid sig han böd.
45. Hans Kjortel, ikke herlig,
af Kalveskind var syet,
hans Födder halve blotte,
dog bar han laadne Sko[95].
46. „Und, Helge, mig" han sagde
„fast Tjeneste hos dig[96],
min Tilstand mig nedtrykker,
jeg næsten intet kan."
47. „Du neppe Nytte stifter

B, T. [8]) hefir, *de övrige.* [9]) orf, *de övrige.*

aungva kanntu sinnu,
þú skalt fara, fóður[1] at slá,
ok fæða þik með vinnu.
48. Helgi kemr til hans um dag
ok hyggst á verk at líta:
varla er þetta vinnulag,
ok vill þèr ekki bíta?
49. [Yrkir þá[2] sem eptir ferr
eyðir dýnu línna:
brýni[3] ek opt en bítr at verr,
bágt er mèr at vinna.
50. Seggrinn hefir við sveininn rætt:
svara þú orðum mínum!
hvaðan er kominn úr Höfða ætt
hróðr að glópi þínum?
51. Blikna náði[4] í brjósti sveinn,
beiskum orðum vendi[5]:
berr þú af[6] því ábyrgð einn
alla af minni hendi.
52. Tala þú ekki, úngr sveinn,
um ábyrgð þessa meira,
vakta þú eigi verknað neinn[7],
ok vinn hèr ekki fleira.
53. Klæði gaf honum kempan svinn,
kænn [við iðjan[8] flesta,
[9] gekk með Helga út ok inn
afreks skáldit mesta.

---

[1]) til fóðurs, *T*; til föðurs, *M*, *R*. [2]) *saal. T*, *M*, *R*; *fra* [yrki sá, *A*. [3]) *saal. de övrige*; brýn, *A*. [4]) tók, *T*, *R*. [5])

en Lee jeg giver dig,
din Föde at fortjene
ved Græs for Kvæg at slaae."

48. En Sommerdag kom Helge
at see hans Arbeids Gang:
„Dit Værk ei vel forrettes,
hvi bider Leen ei?"

49. En Vise da den Unge
af saadan Mening kvad:
„jeg bryner, slöv blir Leen,
ei Arbeid huer mig."

50. Til Svenden Helge sagde:
„Svar du mit Spörgsmaal nu:
„fra hvem i Höfdeslægten[9]
din Gjæk fik Digteraand?"

51. Den Svend da skifted Farve
og svared mod i Hu:
„Derfor kun dig alene
alt Ansvar hviler paa."

52. „Tal, unge Svend, ei længer
om saadant Ansvar meer,
ei Trælleværk du passe
men andre Kaar skal faae."

53. Ham Helge smukt opklædte
og vel oplære lod;
ret kjær han blev den Gamle
og selv den bedste Skjald.

saal. de övrige; verndi, *A.* [6]) fyrir, *B,T,M,R.* [7]) *Her begynder atter Membranen B.* [8]) var iðju, *B,T.* [9]) *de öv. till.* hann

54. Gipti[1] Helgi gullhlaðs fríð
gæddi[2] silfri ok pelli,
færði bygð í Brattahlíð,
ok bjó þar allt til elli.
55. þat var ýtis æfi staðr
öllu firðr[3] grandi,
þótti af ýtum[4] merkis maðr
mestr á Grænalandi.
56. Mæðist[5] jafnan mektug þjóð
mest af ángri sáru,
Helgi skáld ok Halldórs jóð
harðan[6] ángist báru.
57. þótt ek segi af sárri þrá
sæmdar manna frægra,
öllum verði[7] er inni ek frá,
ángr sitt at[8] hægra.
[Jesús gefi þat[9] elskan kær
svo[10] oss megi pínu forða,
þeigi gjaldi þau nè vær
þessara minna orða.
59. [Fannst[11] ek ekki í fræðum[12] leingr
[fólk at háttum[13] kallar.
Hèr skal úti harma spreingr
ok Helga rímur allar[14].

---

60. Lofaðr guð hann leysi oss öll
með líkn ok miskunn sinni;

---

[1]) *saal.* *B, T, M, R*; giptezt, *A*. [2]) gædda, *R, M*. [3]) friðar, *T*. [4]) rekkum, *M, R*. [5]) mæddist, *B, T, M, R*. [6]) harða, *B, T, M, R*. [7]) verðr, *B, T, M, R*. [8]) þvi, *M, R*. [9]) *fra* [Eylífi herran,

54. Bort Helge Katla[98] gifted
med Sölv og herligst Pryd —
til Brattelid[99] han flytted,
og meget gammel blev.
55. Der vendte först tilbage
sand Fred til Gubbens Sind;
for ypperligst han holdtes
blandt alle Grönlands Mænd.
56. De herligste maa stride
med svarest Uheld tit;
Skjald-Helge haardt blev prövet
og Haldors Datter med.
57. Skjönt disses Sorg og Længsel
jeg skildret har i Sang,
derved sin Kummers Byrde
hver finde mindre svær[100]!
58. Ei hine to, og ingen
undgjelde dette Kvad!
os Himmel–Kjærligheden,
vor Jesus skjerme bedst!
59. Ei meer jeg fandt[101] i Sagnet;
til Hvile Folk vil gaae
her endes harmfuld Tale
og Helges Mindesang!

---

60. Höilovet Gud forlöse
os af sin Miskund stor!

M, R. [10]) *udel. M, R.* [11]) fann, *B, T.* [12]) *fra* [Fæst ek ei við fræðin, *M, R.* [13]) fólkið hátta, *M, R.* [14]) *De fölgende 5 Stropher, som indeholdes i A, mangle i de andre Afskrifter.*

seint mun ek finna seimaþöll,
sú er mèr hellzt í minni.
61. Segit Maríu sætlegt vess
súngit af hjarta ok munni,
biði nú allir bragnar þess
at blíðr guð oss unni.
72. Pater noster er prúð ok væn
ok prýdd af helgum spjöllum;
sýngi nú allir sætlega bæn
fyri sálunum kristnum öllum.
63. Týr ok úr má telja þann
sem töglat hefr örindin fram;
ár ok sól bíði aungva skamm,
elski drottinn jafnan hann.
64. Hrúgast hlössin heldr fast,
heimsliga fæ ek af konunum last,
orðin mín eru öll á bast,
öllum þikir þetta vast.

ANMÆRKNINGER.

¹) Ordet *jökull* betyder oprindelig og tildeels endnu i Islandsk, ikke alene et Isbjerg (ligesom Jökel i Dansk, maaskee mest et norsk Ord), men ogsaa en tæt sammenfrosset Isklump eller Ismasse. Derfor melde allerede Eddasangene om „Is og Jökler" i Brynhildes af Had og Harme opfyldte Hjerte. Om selve Ordet og dets Sidestykker i fremmede Sprog, see ovenfor I, 452, hvortil vi nu kunne lægge det Frisiske *jökel, jögel,* en Istap, hvoraf det sönderjydske *Egel, Egle* (see Molbechs danske Dialekt-Ordbog I, 97).

²) Navnet Haldor er i de ældste Tider blevet kaldet og skrevet *Hallþór,* af *hallr,* en haard Steen, en Klippe (hvoraf

den Mö, jeg stedse mindes,
jeg neppe favne skal!
61. Af Mund og Hjerte synger
södt til Marias Priis!
I alle ydmyg bede:
os ynde mildest Gud!
62. Med hellig Tale smykket
skjön Paternoster er;
for alle christne Sjæle
nu lyde liflig Bön!
63. Man Tyr og Ur maa kalde
den Mand, som Kvadet sang,
Skam Aar og Sol ei fange![102]
ham elske stedse Gud!
64. Vel fast mig Byrder trykke,
mig dadler Kvinders Flok;
udrunden er min Tale,
for lang den tykkes alt!

---

det danske Hald) og *Þór*, Guden Thor (saaledes svarende til Romernes *Jupiter lapis*). Stene hörte paa forskjellige Maader til Oldsagnene om Thor og til hans Dyrkelsesskikke. Navnet Haldor er endnu brugeligt baade i Island og Norge. Dertil svarer det kvindelige, ogsaa i Island nu almindelige, Haldora, oprindelig *Hallþóra*.

³) Gaarden Höll er vel endnu til, men Mænd af stor Anseelse i Landet have længe ikke boet der. Den ligger ved en stor Klippe i Districtet Stafholtstungur, i det nuværende Myre-Syssel under Vester-Amtet. Af denne Gaard har rimeligviis een af den ældre Middelalders berömte Digtere Steen, kaldet Steen fra Hall (*Hallar-Steinn*), paa hvis Kvad

det her besjungne Sagn tildeels er grundet, dette sit almindeligste Navn. See ellers Digtets Indledning.

[4]) Det lader til at Digteren her især mener den sidstnævnte Söster, skjönt det samme i visse Maader og kunde siges om den förstnævnte.

[5]) Forkortet fra Thorkatla, og bruges saaledes hyppigst af Skjalden. Slige korte Navne vare og i Hedendommen de oprindelige, men vi vide af andre Beretninger at man da, for at hellige Barnets Navn og bringe det Lykke, pleiede at sætte een eller anden Guddoms Navn foran; en Dreng hvis Navn var *Steen (Steinn)* blev saaledes kaldet *Thorstein*, en *Gerde Frey-Gerde* o. s. v. *Katla* svarer ellers til Mandsnavnet *Ketill* (d. e. Kjedel, maaskee formedelst den hellige Offerkjedel?) som endnu bruges i Island, samt tildeels og, med smaae Afændringer, i Norge og Holsteen (maaskee især blandt Friserne). Haldor har vel været en ivrig Dyrker af *Thor*, da hans anden Datter, egentligst *Dis* (Nymphe), ogsaa betegnedes med hans Navn og kaldtes *Thordis* (ligesom endnu mange islandske Kvindespersoner).

[6]) Den forommeldte Gaard *Höfde* ligger i Thveraaliden, Nordtunga Sogn i Myre-Syssel, og har en smuk Beliggenhed. Den har i de nyere Tider kun været simple Bönderfolks Bolig.

[7]) Navnet *Þórðr* (Thord), eet af de endnu sædvanligste i Island, er en gammel Forkortelse af *Þórruðr*, den som ved Thors Hjelp udrydder sine Fjender.

[8]) Navnet Helge (*Helgi*), betyder egentlig den Hellige, ligesom det og dertil svarende kvindelige *Helga*. Begge ere endnu almindelige i Island.

[9]) Varme Bade vare i Oldtiden almindelig brugte i det gamle Norden, især om Löverdagen (da Finlapperne endnu gjerne bade sig), som deraf kaldtes *Laugardagr*, Svensk *lögerdag*. Af det gamle *laug* kom det senere Dan-

ske *Löv*, hvoraf Ordsproget: man skal ikke slaae Barnet ud med Löven.

[10]) Söidafjeld (*Sauðafell*) er en stor og berömt Gaard, liggende i Dalene eller det nuværende Dale-Syssel, inden Vester-Amtet. Den var i sin Tid een af Sturlungernes Hovedgaarde, og da holdtes der (Aar 1229) et bekjendt Slag, ligesom og senere et andet i Aaret 1550, da Islands sidste katholske Biskop Jon Aresön der toges til Fange af Dade Gudmundsön fra Snoksdal, hvorved den af ham, for Religionens Skyld, mod Kongen vakte Opstand dæmpedes, skjönt Seiervinderen fandt det fornödent senere at lade Biskoppen og hans tvende Sönner offentlig henrette ved Skalholts Bispegaard.

[11]) Vi oversætte Ordet *mundr* her saaledes, for at gjöre det forstaaeligt for Læserne, men egentligst betydede det en Skjenk som den nordiske Frier i gamle Dage gav Svigerfaderen eller Formynderen, og hvormed han tildels, efter den Tids Talebrug, kjöbte sin Kone; *heiman-mundr* kaldtes derimod den endnu brugelige Medgift, hvormed Bruden blev udstyret fra Hjemmet. Ordet *mundr* forekommer i Longobardernes og i Middelalderens tydske Love som *mund*, *munt* (Barbarisk Latin: *mundium*) o. s. v.

[12]) Det er uvist, enten denne Strophe bör tillægges Haldor eller Helge, skjönt Sammenhængen synes at vise det sidste.

[13]) Formodentlig Hvamm (*Hvammr*) i Norderaadalen, hvor der endnu er en Sognekirke. Der er Brylluppet blevet holdt. „Det grönne Silketelt" betegner da vel enten en Art af Thronhimmel over Brudeparret eller Brudesengens Omhæng. Netop fra denne Kirke ere interessante Oldsager fra den katholske Tid indsendte til Museet for nordiske Oldsager i Kjöbenhavn 1835. See Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed III, 338-339.

[14]) Den med de gamle Romeres Sprog og Mythologie

ei ubekjendte Digter har her maaskee villet vise sin Lærdom ved at nævne Venus, i hvis Sted Oversætteren, som her mest passende, har valgt den nordiske Freya. Jfr. herefter 5te Sang 38te Strophe. Dog maa det bemærkes, at det af Skjalden her brugte usædvanlige Navn, *Venris*, synes at give tilkjende, at han vil tillægge begge Gudinder det samme Navn, maaskee med Hensyn til Freyas Herkomst fra de saakaldte *Vaner*, hvorfor hun og i Eddaerne kaldes *Vanadis* m. m. Nogle nyere Sproggranskere have og antaget at Navnet og Begrebet *Venus* virkelig have nogét Sammenhæng med Nordens gamle Sprog og Mythologie.

[15]) d. e. uden noget lovligt Forsvar; formodentlig en ufri eller livegen Kvinde.

[16]) Hvidaaen i Borgarfjorden er en stor Elv, hvis Munding forhen udgjorde en Havn, som længe ikke har været brugt.

[17]) Da vi ikke af Fortællingens Gang see rettere end at Thorkatla opholdt sig paa Söidefjeld, men hendes Söster Thordis, Helges Kone, hos sin Fader paa Hall, maae vi antage at den Sidstnævnte menes her, skjönt Sammenhængen snarere synes at vise at Samtalen virkelig er bleven holdt med den Förstnævnte.

[18]) Ved Varianternes Uovereensstemmelse nödes Oversætteren tildeels at fölge een af disse Læsemaader i Strophens senere Halvdeel, skjönt Ordene saaledes snarere synes at være sagte til Thorkatla, end til hendes Söster. Den anden Variant vilde give en saadan Mening:

see, om ei Spaadomssagnet
derved opfyldes kan.

Maaskee her da een eller anden har spaaet, at Helge kunde faae sin Kone kjær, efter at han i nogen Tid havde været udenlands. Muelig er ellers Hovedmeningen den:

naar ei vi sees, forsöge
om Hjertet læges vil.

[19]) Egentligst: Sletten ved Hvidaa., (*Hvitárvöllr*, i Fleertallet *Hvitárvellir*), hvilket Navn Fragmentet af *Heidarvíga-Saga* virkelig giver denne gamle Handelsplads; saaledes kaldes og endnu en stor ved Elven liggende Gaard, som for kort siden beboedes af en Amtmand over Vester-Amtet, der nu, ved Hvidaaen, adskilles fra Sönder-Amtet, hvori den ommeldte Gaard dog ligger.

[20]) Det store District i Norges Nordlande, som fordum kaldtes *Hálógaland*, nu Helgeland. Det siges at være blevet opkaldt efter Næssekongen Haloge, ogsaa kaldet Hölge (eller Helge).

[21]) Sön af den berömte men ulykkelige Hakon Jarl, Norges sidste hedenske Regent. Erik var vel christen, men meget overbærende mod den hedenske Troes da endnu mange Tilhængere i hans Rige.

[22]) Staden Throndhjems gamle Navn, som egentlig betyder Floden Nids Udlöb eller Munding.

[23]) Om Hirdmandens Stand og Anseelse ved det norske Hof, see især *Konúngs Skuggsjá* (eller Kongespeilet) S. 272-280.

[24]) Om *skarlats-klæði* her og ellers tit i Sagaerne betyder en Skarlagensklædning, med Hensyn til Farven, eller blot en særdeles fin Klædning, er vel tvivlsomt. Nordens Fyrster pleiede, i Middelalderen (ligesom endnu de orientalske) at give prægtige Klædninger til deres Hoffolk og Gjæster, især i Juletiden som en Art af Jule- eller Nyaars-Gave.

[25]) Originalen kalder her Ringen *skygðan*, som kan betyde blank, stærk poleret eller ogsaa emailleret.

[26]) eller kvindeligt Hovedtöi, af den Art som kaldtes *motur*, og som formodentlig lignede en Turban.

[27]) Sandsynligviis er Meningen: af Klæder, vævede eller

forfærdigede i Island. Ordet *feldr* kan baade betyde en Kaabe og en Pelts, og saaledes her i al Fald en Overkjole.

[28]) *Steinar (á Steinum)* en Bondegaard i Stafholtstunger eller Tveraaliden i Myre-Syssel. Bonden Arngeir har rimeligviis været en Slægtning af den Thorbjörn fra Steinum, som faldt i Hedeslaget *(Heiðarvíg)* 1013 eller 1014. (See Landn. 2 P. 3 C.)

[29]) Originalen har virkelig: „sin Frille" *(frilla, fridla,* egentlig en Elskerinde). Jævnför ovenfor 2den Sang 7de Strophe. Mueligt er det, at et sligt Forhold allerede har fundet Sted mellem Helge og denne Kvinde, förend Helge forelskede sig i Thorkatla, og senere giftede sig med hendes Söster, men at han dog har fundet sig forpligtet til at sörge for hendes Ophold.

[30]) De gamle islandske Love erklærede den for en egentlig Morder, der ikke, efter at have begaaet et Drab, selv gav sig tilkjende som den rette Gjerningsmand.

[31]) Heraf seer man at Skjalden *Hallar-Steinn* (Stein fra Hall eller Höll) först har besunget Skjalden Helge. Hans Vers have vel været indförte i den tabte Sang, og ere atter blevne paraphraserede af Riim-Digteren. Jfr. Anmærkningen 3 samt Indledningen.

[32]) d. e. Helge og Thorkatla (det elskende, men ulykkelige og ved Loven adskilte Par.)

[33]) Var Herredets Hövding. Om Gode-Værdigheden have vi udförlig handlet paa forskjellige Steder i det Foregaaende.

[34]) Illuge Svarte (eller den sorte), boende paa Gilsbakke, var i sin Tid Hövding eller Gode for den överste Deel af Borgarfjorden, hvilket Embede hans Sön Hermund, som den ældste, arvede efter ham. See Fortællingen om hans hernævnte Broder *(Saga af Gunnlaugi ormstúngu),* udgiven med latinsk Oversættelse af den Arnæ-Magnæanske

Commission *1775* (4). Den haves oversat paa Dansk af W. H. F. Abrahamson, i Almindeligt Dansk Bibliothek 1778) og er nylig romantisk bearbeidet paa Tydsk af Digteren, Baron la Motte Fouqué, i tre smaae i Wien udkomne Octavbind). Sagaens latinske Oversætter, John Erichsen, har (S. 44-46) blandt Hermunds Bedrifter ikke opregnet den i nærværende Digt ommeldte, eller henviist Læseren dertil.

[35]) Her synes et Slags Ordsprog at være saaledes anfört. Et andet af modsat Betydning brugtes af *Viga-Styr* (i samme Tidsrum) efter den ældre John Ólafsens Udtog af hans nu ellers tabte Saga (*Islendinga-Sögur*, I, 322): *eigi verðr þat allt at regni er rökkr i lopti* d.e. Ikke alt det, som mörknes (trækker sammen) i Luften, bliver til Regn.

[36]) Efter Etatsraad Grim Johnsons os givne Underretning ligger Gaarden *Gásar* (*á Gásum*) ved Öfjorden (*Eyjafjörð*) i det derefter opkaldte Syssel, men ikke tætved det nærværende Öfjords Havn eller Kjöbstæd, af Islænderne kaldet *Akureyri*.

[37]) Færansdom (*Féránsdómr*) kaldtes i Island den Ret eller Rettergang, hvorved den Fredlöses eller Forvistes Gods lagdes under Beslag eller dömtes at være forbrudt til Sagsögeren eller Övrigheden.

[38]) Det er uvist om vor Digter her mener en Vise af Hermund selv, eller det af Hallar-Stein om Helge forfattede Kvad.

[39]) Hermund lover her at forlige Helge med hans Frænde, deels ved selv at erlægge Drabsböderne for deres fældede Frænder, deels ved sin indflydelsesrige Mægling. At Hermund ellers var i Slægtskab med Thordis, Helges Kone, og Thorkatla hendes Söster, erfares af deres Stamtavle i Landnamas 3 B. 1 Cap.

[40]) Nemlig til Nidaros; see Anmærkningen 22.

[41]) d. e. den prydelige, vakkre, höflige. I lignende Betydninger forekommer Ordet prud i gamle danske Viser.

[42]) Navnet *Þórunn* (ellers hyppig brugt i det gamle Norden, ligesom endnu i Island) betyder den Thor elskende Kvinde.

[43]) *Þórvarðr*, ogsaa et endnu i Island almindeligt Navn, den af Thor omfavnede eller beskjermede. Ordet *Hreimr* (her et Tilnavn eller Ögenavn) betyder ellers i Islandsk Lyd, Skvalder.

[44]) Her fölges den Læsemaade, som vor Originals herværende Manuscripter have, *bygðarsporðr*: *sporðr* betegner egentligst Fiskens eller Slangens Hale, men tillige ogsaa en Tings, Landstræknings eller Figurs yderste Ende; *bryggjusporðr*, som Björn fra Skardsaa og Torfæus efter ham her have læst Ordet, betegner den yderste Ende af en Brygge eller Skibsbro.

[45]) Navnet *Þorkell* er en Forkortelse af *Þórketill* (Thores Kjedel); heraf det danske Thorkel, Thorkild.

[46]) „Odins Drik" er en poetisk Benævnelse for selve Digtningen eller Digtekunsten.

[47]) Denne Thorgils forekommer neppe ellers i Sagaerne.

[48]) Tilnavnet *skalli* er det samme som Skalde, Skal (Hjerneskal), Skaldepande.

[49]) Eller maaskee rettere: indsyede den i Huden. Saaledes bleve og da i Island de Lig behandlede, som i en Hast maatte flyttes til Lands paa Heste; see Udtoget af *Vlga-Styrs-Saga* (l. c, I, 326), som bruger næsten de samme Udtryk (*rifaðr í húð*). Om saadant et Lig-Svöb brugtes da Udtrykket *rifað*, ligesom endnu i Island, om Barnets Svöb, *reifuð*. Ogsaa (den i Livet yderst voldsomme) Styrs Lig siges at have for en kort Tid reist sig op i Hudsvöbet og fremsagt en Vise, men derefter lagt sig igjen. I min Barndom hörte jeg, Finn Magnusen, i Island af et tro-

værdigt Öienvidne en Fortælling om et Lig, som havde reist sig op for en kort Tid, men var derpaa faldet tilbage; dog lagde den Fortællende til at Aarsagen dertil laa i etslags Krampetrækninger, som og kunde virke saaledes paa döde Legemer.

[50]) *Búnki*, ellers en Dynge (endnu i dansk Bunke) kaldtes i gamle Dage et Skibs Last, eller Overdelen deraf der ei var beskjermet, som nu, ved Skibsdækket, men derimod ved Dækker af Huder, tykt Seildug eller Vadmel. Formen *búlki* er ældre, men Bunke forekommer i en lignende Betydning i gamle danske Love og Diplomer, samt ligeledes (som Bonke eller Bunke) i Kæmpeviserne, hvor det dog maaskee undertiden bruges om Dækket eller Rummet under Dækket.

[51]) Dette siges her udtrykkelig i Texten. Jvf. ovenfor 11 Strophe 48 Anm.

[52]) Denne hele Fortælling kan enten være foranlediget af et underligt Havdyr, opkastet af Brændingen paa Skibet og anseet for hin Gjenganger, eller af en blot Dröm, antaget for Virkelighed, og saaledes fremstilt af Sagnet.

[53]) Vindens Gud (af Jætteslægten, maaskee som dyrket af Finner og Finlapper). Jfr. Anm. 54.

[54]) Havets Gud, Kare's Broder. See Anm. 53.

[55]) Nordstjernen eller Polarstjernen. Textens Benævnelse *leiðarstjarna* betyder efter Ordet Veistjerne, den veiledende Stjerne; da Compasset blev opdaget, fik Magneten ligeledes Navn af *leiðarsteinn*. Den förstmeldte Benævnelse svarer til det gamle engelske og skotske *leidesterne*, *ladesterne* (endnu *loadstar*) oldtydske *leydsterre*; heraf og det nyere tydske (i Talemaader) *Leitstern*, danske *Ledestjerne*. Det sidstmeldte islandske Ord svarer og til det bekjendte, ældre og nyere engelske *loadstone*.

[56]) De skulle altsaa efter den her til Grund lagte Text,

sandsynlig ved en digterisk Overdrivelse, være komne temmelig nær til Nordpolen. Efter den anden Membran, efter hvilken *T* er skrevet, bortfalder dog dette, da der blot siges: „De kunde (i den klare Luft) see meget langt bort mod Syden, og ligeledes öine Nordstjernen."

[57]) Dette Forslag hidrörte uden Tvivl fra den hedenske Overtro, at Vaabendöden förte til Valhalls Salighed, hvorimod de Druknede modtoges i Havgudinden Rans Boliger, hvor de (efter de Flestes Mening) ikke havde det saa godt eller fornöieligt.

[58]) Herved betegnes Grönland, som altsaa allerede i de Tider antoges for at have flere Jökler end Island, som dog har et temmelig stort Antal af slige Isfjelde, der ligeledes paa mange Steder kunne sees langt borte fra Havet.

[59]) Navnet *Forni* betyder: den Gamle (ellers een af Odins Benævnelser). Mandsnavnet burde maaskee egentlig skrives *Fórni* (Offreren; den offrende). I ingen af Formerne er det nu mere brugeligt i Island.

[60]) Efter Ordet: paa Solens Fjelde eller Bjerge; *Sólarfjöll* har dog egentlig været en derved beliggende Gaards Navn.

[61]) Enken Thorunn paa Herjolfsnæs. See ovenfor 3die Sang 35te Strophe o. f.

[62]) *Hörnes* betyder Hörrens Næs eller Forbjerg. Man har vel neppe nogen Efterretning om at denne Plante er bleven dyrket fordum i Grönland, skjönt den synes i det 11te Aarhundrede at have været temmelig almindelig i det nordenfjeldske Norge.

[63]) „*Hars* Skib" bruges her af Skjalden som en Benævnelse for Digtekunsten; ved Navnet *Hár* menes dog ikke her, som ellers sædvanligst, Odin, men derimod en af de mythiske Dverge, som nævnes i Valas Spaadom; „Dverges Skib" kan Poesien og kaldes efter de eddiske Myther.

[64]) De tvende Illuger, med hvis Skib Helge var kommen over til Grönland, udrustede nu Skibet til Tilbagereisen,

som dog, efter det Fölgende, ikke synes at have gaaet for sig det Foraar, med mindre den ene af dem da er bleven tilbage i Grönland, hvor han senere fandt sin Död. Jfr. 6te Sang 20de Strophe o. f.

65) Maaskee har det været et Voxlys som i de Tider meentes at fordrive onde Aander. See f. Ex. *Harðar-Saga* 14de Capitel.

66) Altsaa et lille fint Pergamentsblad, hvorpaa eet af Guds (maaskee hebræiske, ellers for de fleste Christne ubekjendte) Navne var skrevet. Et saadant mystisk, udtalt eller skrevet Ord meentes i Nordens Middelalder at have en vidunderlig Kraft, som til at stille Storme, Ild, Sygdomme o. d. l. Uden Tvivl var dette kun en katholsk Omdannelse af hedensk Overtro, som endnu ikke er fuldkommen uddöd blandt Almuen i nogle protestantiske Lande.

67) Grönlands rædselfulde physiske Omgivelser og Phænomener have stedse næret og vedligeholdt dets faa adspredte og uoplyste Indbyggeres Overtro paa Trolddom, Spögeri, Aander og deslige. At man der har antaget Feber-Phantasier for virkelige Aabenbaringer af hin Art, viser den fölgende Fortælling tydelig nok.

68) Uden Tvivl har man anseet denne saakaldte Myride (eller Murid) for en Art Mareckvinde. Disses nord-europæiske Mythologie er temmelig udförlig fremstilt i Eddalæren og dens Oprindelse IV, 52-53, 62, jfr. Lex. mythol. S. 424, 477. Mærkeligt er det herved, at Maren endnu paa mange Steder i Norge kaldes Mari eller Muro (Muri, Murid?)

69) Med Banden og Skjeldsord troer Almuen endnu i Danmark og flere Lande at kunne fordrive de saakaldte Lygtemænd, som af de Overtroiske ansees for onde Aander.

70) Dödens og Underverdenen *Helheims* Gudinde blandt de gamle Nordboer, som af Farve var halv blaa (eller bleg-

blaa, dödningbleg), halv hvid (som et levende Menneskes Hud).

[71]) Her siger Skjalden virkelig ikke Parcers men Norners. Jfr. ovenfor 2den Sang 3die Strophe.

[72]) See ovenfor 3die Sang 41de Strophe σ. f.

[73]) Begge Navne bruges endnu almindelig i Island.

[74]) En vis, formodentlig ung eller skjön Kvinde, hvem Skjalden ikke vil nævne.

[75]) Membranens (T) Udtryk er her öiensynlig urigtigt. Fölgelig maa Digtet være ældre end den.

[76]) *Krókaspjót* kaldtes fordum ét Spyd eller Landse, hvis Spidse var forsynet med to (eller flere) Kroge eller Hager.

[77]) Af disse tvende Mandsnavne bruges det förste endnu i Island, det sidste ikke.

[78]) Det er maaskee ikke umærkværdigt, at ligesom Hedenolds Nordmænd, samt de fra dem nedstammende Islændere og Grönlændere, pleiede at stene Troldkarle og Troldkvinder, saa er det selvsamme, endnu i det 18de Aarhundrede, skeet blandt hedenske Eskimoere i Grönland.

[79]) Skudet synes at være kommet fra en, i eller ved Huset skjult Fjende, de dræbte Brödres Fölgesvend, som enten för havde trukket sig tilbage, eller var först kommen til Stedet, da Kampen var forbi. Efter den gamle Overtroes Forestillingsmaade kunde og her et pludseligt Dödsfald (af Apoplexie eller anden naturlig Aarsag) være blevet anseet for Virkningen af en Trolddomspiil.

[80]) Vor Helge har vel ordnet Lov og Rettergang i Grönland, der vistnok til den Tid i Hovedsagen vare de samme, som de der brugtes af de hedenske Islændere, i Overeensstemmelse med de Regler, som i hans Tid fulgtes paa Island efter Christendommens Indförelse der. Mere herom i Indledningen (ovenfor S. 441-443.).

[81]) Den Pelts, som Thorkatla forhen havde skjenket ham. See ovenfor 2den Sang, 41de Strophe.

[82]) Noget lignende fortælles om den skjönne Helga, der havde været forlovet med Skjalden Gunlög Ormstunga, vor Helges Frænde. Efter Gunlögs Fald i Tvekamp, for Helgas Skyld, blev hun gift, samt levede vel sammen med sin Mand og fik ved ham adskillige Börn, men det var dog stedse hendes största Fornöielse at betragte den prægtige Kaabe, som Gunlög engang havde skjenket hende; i sin sidste Sygdom lod hun den bringe til sig, stirrede paa den en kort Tid og opgav Aanden. *(Saga af Gunnlaugi ormstúngu* &c. Cap. 13. Udg. S. 190-192). Jfr. herefter den 34te Strophe.

[83]) Jfr. ovenfor 27de og 28de Strophe, samt Anm. 81.

[84]) De næstfölgende 4 Stropher indeholde Thorkatlas Gjensvar.

[85]) Eller efter den anden Membran: som har voldt dig en lang Kummer eller Længsel.

[86]) Her har Texten det Tillæg (som paa flere Steder): „Eftersom Bogen" (den skrevne Saga) „beretter."

[87]) Digteren mener vel, at den listige Thorun, ved at gjöre Thorkatla et Tilbud som maatte være hende behageligt, netop derved sigtede til et modsat Maal, i det hun tiltroede sig selv den Magt over Helge og hende, at hun, ved at have hende hjemme hos sig under bestandig Opsigt, bedst kunde forhindre deres hemmelige Sammenkomster.

[88]) Formodentlig menes her den ogsaa i Middelalderen berömte Homer, hvis Lignelse om Svinet, som stedse söger hen til den samme Ager, uagtet det tit var drevet bort fra den med Prygl, Holberg, som bekjendt, har paroderet i Peder Paars.

[89]) Egentlig Ilde, efter Originalens Udtryk *(eldar)*. Saadanne Blus eller smaae Baal paa Ildstedet have maaske, i det paa Brændsel fattige Grönland, pleiet at bestaae

af et bestemt Antal af smaae Brændestykker af en vis Störrelse eller andet som der brugtes til Ildens Næring. Eskimoerne bruge i Almindelighed kun Tran og Mos til deres Steenlamper, som baade tjene til Lysning og Kogning. Dette har her neppe været Tilfældet efter de af Digteren brugte Udtryk.

90) Da han nemlig der, hvor Thorkatla opsögte ham, stod og tömrede paa et Fartöi, som var under Bygning.

91) efter Ordene: du forbedre Verden (eller Verdenslivet) for os begge!

92) *Ljósmóðir*, Lysmoder kaldtes en Jordemoder eller Födselshjelperske af de gamle Nordboer, nu i Almindelighed (ved en Forkortelse) af Islænderne *ljósa* (svarende til Romernes *lucina*). Det gamle Ord er endnu tilbage i den norske Almues *Ljosemo*, samt formodentlig tillige i de svenske Dalekarles næsten ukjendelige *Liosmuna* (oversat i Ihres Dialect-Lexicon ved Barnmorska).

93) Nadverens Sacrament eller og den sidste Salvelse, som bruges blandt Katholikerne.

94) Med Helge synes Thorun (som formodentlig var ældre end han) ei at have havt Börn. Een eller to af hendes (og sandsynligviis Skegges) Sönner nævnes her foran i 6te Sang 13de Strophe. Om den her nævnte Hallveig har været hendes Datter, eller blot een af Husets Tjenestepiger, sees ikke tydelig af Digtets Udtryk.

95) I det gamle Norden gik Trælle og Livegne tit mest i saadanne Skindklæder. I Grönland skete det vel især af Nödvendighed, ligesom Eskimoernes almindelige Dragt egentlig blot bestaaer deraf.

96) Drengens Mening var vel denne: som fri Mand, for Kost og Lön.

97) Höfdeslægten *(Höfðaætt)* kaldtes en berömt og vidtlöftig Slægt i Island, som nedstammede fra Landnamsmanden Thord paa Höfde (en Gaard paa Islands Nordland).

Det er muligt at enten Helge eller Thorkatla have hört til den langt ude, da den var meget vidtlöftig, thi dens norsk-islandske Stamfader *Höfða-Þórðr*, Höfde-Thord, havde ikke mindre end 19 Börn. Om Helge ved Spörgsmaalet benyttede sig af et i Island da gjængse Ordsprog, kunne vi ikke sige, men han synes dog paa en forblommet Maade at have meent sig selv, i det han var födt paa Gaarden Höfde i Borgarfjorden og hans Familie da ligeledes kunde kaldes Höfdeslægten. Endelig kunde og *höfðaætt* (Hovedslægt eller Hoveders Stamme) betegne ethvert födt Menneskes Herkomst.

98) Navnet tillægge vi her, da det tydelig sees af Ordföiningen at Helges Datter menes her.

99) Brattelid, *Brattahlíð*, var ogsaa Grönlands Laugsmands Bolig i Ivar Beres Levetid og Coloniens sidste os bekjendte Periode.

100) Denne Strophe synes at være en Efterligning af den sidste i Gudrunes Opfordring (*Guðrúnarhvöt*), den ældre Edda IV, 108:

Alle Jarlers Sind
lettere vorde,
alle ædle Kvinders
Sorrig mindre
för denne Klagers Række
fremsiges til Ende!

101) Dette Udtryk synes at vise at Skjalden har havt en skreven Saga og tillige maaskee ældre Digte (*fræði*) for sig.

102) Ved Runen Tyr (ᛏ) betegnes T, ved Ur (ᚢ) U, Digteren selv her i Taleruner ved *Maðr* (Mand, ᛘ) M; Aar (*Ár* ᛅ) er A; Sol (ᛋ) er S. Det hele bliver altsaa: ᛏᚢᛘᛅᛋ, TUMAS, saaledes som Navnet *Thomas* för pleiede at skrives og endnu udtales i Island.

XIV. UDDRAG AF GISLE SURSÖNS SAGA,

ISÆR INDEHOLDENDE HELGE VESTEINSÖNS, EEN AF GRÖNLANDS FÖRSTE INDBYGGERES, LEVNET.

Helten Gisle Sursöns Saga, som af P. E. Müller ansees for een af de ældste og troværdigste, indeholder forskjellige Efterretninger om een, eller endog tre mærkværdige Personer, som kom til Grönland i dets förste Landnamstid, udmærkede sig der ved klogt Forhold og tildeels efterlod sig betydeligt Afkom. Hovedpersonen blandt dem, forsaavidt vi kunne lære deres Levnet at kjende, er Helge Vesteinsön; de Efterretninger, som angaae ham, meddele vi derfor af ovenmeldte Saga, tillige med andre korte, men indholdsrige, om de to övrige mærkelige Personer, der udgives for Södskende (som og een Gang vist have spillet en vigtig Rolle i de gamle grönlandske, nu næsten aldeles tabte, Slægtregistre); disse sidste Efterretninger ere opbevarede i en Hovedrecension af Sagaen, der hidindtil har været Almeenheden næsten fuldkommen ubekjendt.

Nordmanden Thorbjörn Sur, Gisles Fader, hvis Bedrifter den samme Saga omhandler, blev Stamfader for vidtlöftige og anseete Slægter i Island. Sagaens Chronologie maa i visse Henseender være af Vigtighed for os, hvorfor vi have undersögt adskilligt dertil hörende. Derved bemærkede vi den synderlige Omstændighed at Thorbjörn Surs Ankomst til Island fastsættes (næst efter saaledes at ommelde Ingolfs, den förste Landnamsmands og Ulfljots, den förste Lovgivers) i de ældste islandske Annaler til et vist Aar[1], hvilket ellers der er höist usæd-

[1]) Nemlig (efter et haandskrevet harmonisk Uddrag af dem, forfattet af den lærde John Haldorsen eller hans Sön, Finn Johnsen, som tilhörer mig Finn Magnusen) i 6 Recensioner el-

vanligt. Det samme er Tilfældet med en anden af Sagaens Begivenheder, nemlig Goden Thorgrim Thorsteinsöns Drab. Anledningen til at dette især er bemærket paapege vel Annalerne selv, ved at berette, at han var Snorre Godes Fader. Dette antage vi saa meget hellere, som Bestemmelser ogsaa findes her for Thorgrims Farfaders, Thorolf Mostrarkjægs, Dödsaar, samt dennes Söns og Thorgrims Fader, Thorstein Thorskabits, Födselsaar. Vi troe saaledes, at Forfatteren har indflettet Thorbjörn Sur, som i Island ikke gjorde sig særdeles udmærket og ikke engang kunde henföres til Landnamsmændene, blot af den Aarsag, at han var Snorre Godes Morfader. Baade Snorres Födsels- og Dödsaar ere bemærkede, men det for os mærkeligste er vel det, at det samme er Tilfældet med hans Datter Thurid; thi fra hende havde Are Frode, efter hvad han selv tilstaaer, en vigtig Deel af sine, i hans *Schedæ* meddeelte Efterretninger og chronologiske Bestemmelser, see ellers herom ovenfor I, 500-501. Heraf bliver det höist sandsynligt, at netop Are, Thurids Frænde og Nabo, har skrevet de ældste islandske Annaler, men denne Formodning maa næsten blive til Vished, naar vi endvidere bemærke, at næsten alle de övrige Personer, som ommeldes i dem förend Aaret 1000 (med Undtagelse af Laugmændene og enkelte Befordrere af Christendommens Indförelse) netop höre til Ares egne Forfædre paa een eller anden Maade, nemlig: Thord Geller, Brodd-Helge, Thorkel Eyolfsön, fra hvilke han selv i lige Linie nedstammede, og andre som vare besvogrede eller beslægtede med dem, som Blund-Ketil, Tungu-Odd og Geiter. Desuden nedstammede Are fra Bjarne, Brodd-Helges Sön, som var Ophavsmand til to i Annalerne (ellers for den Tid sparsomt) bemærkede Begivenheder, Gei-

ler Afskrifter af Annalerne (*b, c, d, f, g, h*) til 952, af 2 (*i, k.*) til 953 og I, (*m*), til 956.

ters Drab og Slaget i Bödvarsdal. Gjennemlöbe vi endvidere Annalerne fra Aaret 1000 af til Ares Dödsaar 1148, saa ommeldes der, foruden hans eget Födselsaar, af særegne Begivenheder, især de som vedkom Snorre Gode, Ares egne Forfædre og deres Slægtninge, samt hans Ven Sæmund Frode. Vi troe saaledes, at Begyndelsen til de islandske Annaler uden Betænkning kan tillægges Are Frode, hvis Tilböielighed til at meddele sin Stamtavle, samt Efterretninger om hans egne Stamfædre og deres Slægt (fra hvilken han og havde en stor Deel af dem) vi ellers tilstrækkelig kjende af hans Schedæ.

Adskillige Lærde have forhen, med Föie, tillagt Are Frode betydelig Deel i forskjellige islandske Sagaer (foruden Landnama og Kristni-Saga), som Eyrbyggja (hvorom her forhen I, 498 o. f.) med flere, efter hvad Werlauff, i sine Undersögelser over Ares Levnet og Værker, især har oplyst. Det er desuden sandsynligt, at Are, hvis store Kundskab om Islands almindelige Sagnhistorie hans Skrifter noksom vise, har efterladt sig skrevne Samlinger, vedkommende enkelte Bygders og Slægters Historie, af hvilke han i Landnama kun har givet meget kortfattede Uddrag, samt at disse Samlinger sildigere ere blevne benyttede af de Lærde, i hvis Hænder de efterhaanden faldt, som Snorre Sturlesön, Styrmer Frode, Sturla Thordsön og Hauk Erlendsön (jfr. ovenfor I, 22-31, 33 o. f., 58-60), vel ogsaa andre, hvorom vi ikke kunne vide dette, som Gunlög, Odd, Biskop Brand o. fl. Er denne Gisning rigtig, har Are vistnok ikke i den Henseende udeladt Thorbjörn Surs og hans Afkoms Historie, om hvilken just hans sagnkyndige Veninde Thurid kunde give ham nöiagtige Underretninger. Da bliver det og mærkværdigt, hvad her berettes om Vesteins, Geirmunds og Gudrids Udvandring til Grönland og deres Bosættelse sammesteds, thi derom kunde Are være bleven underrettet af

hans Farbroder Thorkel Gellersön, som selv havde været paa Grönland og der faaet sine Efterretninger om Landets förste Beboelse, tildeels af en Mand der selv var udvandret dertil med Erik den Röde (see ovenfor I, 170, 173). I Landnama handler Are ikke udförlig om Gisle Sursön der ikke hörte til de egentlige Landnamsmænd, men det er mærkeligt, at han forudsætter hans Begivenheder som almindelig bekjendte, i det han tilfældigviis melder at den Ingjald, som hjalp ham i hans Fredlösheds Tilstand, var til Straf derfor fordreven fra Gaarden Hergilsö af Gisles Fjende og Drabsmand Börk den Tykke. (Landn. 2 B. 19 C.).

Uvist bliver det vel for stedse, hvo der har været Hovedforfatter til Gisle Sursöns Saga; den er kun een Gang udgiven, nemlig i Björn Marcussens bekjendte Octav-Samling, men yderst slet og ufuldstændig. De Udtog, som vi her meddele, ere derfor ingenlunde tagne af denne, hvorimod den blot er bleven jevnfört med fölgende af os benyttede Haandskrifter, tilhörende den Arnæ-Magnæanske Samling.

A) En Membran, stor Qvart, Nr. 556 (som tillige indeholder Sagaerne om Gretter, Hörd og Holmverjerne, samt flere af udenlandsk og fabelagtigt Indhold), der er af os bleven lagt til Grund ved disse Uddrag. Den synes at være skreven sidst i det 14de eller först i det 15de Aarhundrede, öiensynlig efter en ældre Original, som paa enkelte Steder sees at være bleven misforstaaet eller feilagtig læst af Afskriveren.

B) Et maadeligt Papiirshaandskrift med cursiv Skrift, Nr. 147, Fol. (som har tilhört Torfæus).

C) Ligeledes, Nr. 148 (ved Jon Erlendsen) og

G) i Qvart, Nr. 481 (ved Ketil Jörundsen) ere begge skrevne 1651 efter en Sagabog (efter Arne Magnussens Mening, paa Pergament) da tilhörende Thorleif Magnussen paa Hlidarende. Baade de og *B,* samt *E,* 160 og *I,* 552,

a, tilhöre den samme Hovedrecension som *A*. (*F*, 163, 4, er kun et nyere upaalideligt Uddrag). *K*, Nr. 52 i Rasks Samling ligesom ogsaa de nedenfor nærmere omhandlede *L*, *M* og *N*[1] höre til bemeldte Recension, men ere kun meget ufuldstændige og stemme mest overeens med den ovenmeldte trykte Udgave, af os betegnet *Tr*; den indeholdes i den Samling (fra S. 127 til 180) som har denne Hovedtitel: *Ágiætar Fornmanna-Sögur, eru á þrikk wtgeingnar ad Forlage Hr. Vice-Lögmannsins Björns Marcussonar. Hólum* MDCCLVI. 8. Ovenfor er dens Beskaffenhed kortelig antydet, og vi bemærke kun videre derved, at den f. Ex. kun har 8 af Viserne, men udelader deraf ikke mindre end 24 hele Stropher som findes i *A* (hvoriblandt en især er mærkelig som formodet Levning af *söguljóð* eller Oldtidens fortællende Digte, hvorpaa rimeligviis en Deel af Sagaen er bygget) og en anden, af Gisle Sursön selv, ved den Sammenligning som han (i det 10de Aarhundrede) anstillede mellem sin Söster Thordis og den af Eddaerne m. m. bekjendte Gudrun Gjukedatter. Hertil komme Papirs-Haandskrifterne *D* og *H*, begge med Asgeir Johnsens Haand. Af dem har *D*, 149 Folio, tilhört Torfæus, men *H*, 482 4to, rimeligviis fra först af, Arne Magnussen selv. Om dette eller dets Kilde findes ingen anden Efterretning fra hans Haand, end en lös Seddel med denne Paategning: *ex bibliotheca regia*. Disse Haandskrifter ere dog særdeles mærkværdige, da de indeholde en fra den ovenommeldte i mange

[1]) Disse 3 Haandskrifter tilhöre nu den Kongelige Haandskriftsamling. *B* findes blandt de större Suhmske, som Nr. 1714, skrevet Aar 1715, *M* og *N* derimod blandt de Thottske, som Nr. 977 og 984 *a*, begge i Folio; det förste er maaskee skrevet i det 17de, men det sidste vistnok i det 18de Aarhundrede. För synes (efter det ovenfor anförte) Bibliotheket at have været i Besiddelse af en Membran, eller i det mindste af et gammelt Exemplar af en ganske anden Beskaffenhed end de nu ommeldte.

Henseender afvigende Hovedrecension af Gisle Sursöns Saga (hvilken Sagabibliothekets Forfatter, som blot har benyttet den trykte Udgave, der slet ingen Variant-Tillæg har, aldeles ikke har kjendt). Deri behandles Gisles norske Forfædres Historie meget vidtlöftigere end i den bekjendte, og dog har meget deraf manglet i Afskrifternes Original (da 5 Blade i Folio og 10 i Qvart i Afskrifterne derfor ere levnede blanke.) Kilden til disse Afskrifter har vel været en Membran, som nu ikke mere haves. At en saadan, som (maaskee blandt flere) har indeholdt Fostbrödre-Saga, forhen har tilhört det store Kongel. Bibliothek, vide vi af det ovenfor (II, 259-60 samt 267) anförte, endskjönt den i de nyere Tider ikke har kunnet findes der. Derimod haves sammesteds (under Nr. 1181-82) Apparat til en Udgave af Sagaen, hvilket Suhm i sin Tid har tilveiebragt, bestaaende af en Afskrift med Varianter og latinsk Oversættelse, som synes at være skrevne af den Magnæanske Stipendiar, siden Sysselmand John Johnsonius. For Afskriften er enten vor *D* eller *H* öiensynlig blevet lagt til Grund, da denne Recension, forsaavidt som den ikke er defect, er den udförligste. Af de Varianter, som her ere anförte ved det af os nu udgivne Stykke fandtes ingen mærkelig, foruden dem som vi selv havde antegnet.

At Helge Vesteinsön maatte blive en særdeles kjæk og dygtig Mand, derom syntes allerede hans her fortalte Barndoms Begivenheder at spaae. Om Geirmund kan dette derimod neppe siges, hvorfor vi ikke have uddraget det af Sagaen, som angaaer ham, men nöies med at meddele det oversat i fölgende kortfattede Uddrag af de Hovedbegivenheder i Gisle Sursöns Saga, som udfordres til at gjöre Sammenhængen mellem hans og de heromhandlede Personers Levnet forstaaelig for vore Læsere, i det vi iövrigt henvise til Sagaen selv og til P. E. Müllers Uddrag af den i Sagabibliotheket I, 167-175, samt Petersens Danmarks

Historie II, 478-483. Thorbjörn Sur, Helten Gisles, samt Thorkels og Ares Fader, udvandrede med sine to förstnævnte Sönner, fra Surnadalen (nu Syrdalen) i det vestlige Norge, til Island (efter de fleste Exemplarer af Annalerne 952). De ankom til Dyrefjorden og den Havn som da kaldtes *Haukadalsós*, og kjöbte et Stykke Land der i Nærheden, hvor de opbyggede Gaarden Söbol i Hökedalen. De förte först der, og siden (efter at de havde indrömmet deres Söster Thordis og hendes Mand Thorgrim fra Thorsnæs Gaarden Söbol), paa Hol, en fælles Huusholdning, indtil Thorkel, som var gift, ved hemmelig at lytte til sin Kones fortrolige Tale (med Aude, Gisles Hustru) erfarede at hun holdt meget af Vestein, Audes Broder og Gisles Fostbroder. Fortörnet herover begyndte Thorkel strax at pönse paa Vesteins Undergang, ophævede derfor Fællesskabet med Gisle, og begav sig til sin ovennævnte Svoger, Thorgrim, (Thorstein Thorskabits Sön, Snorre Godes Fader; see ovenfor I, 566-570) som var fjendsk sindet mod Vestein. Den sidstnævnte blev myrdet, da han var Gisles Gjest, midt om Natten; Thorkel ansaaes for Ophavsmanden, men Thorgrim som Gjerningsmanden. Efter Fostbroderskabets Love var Gisle paa det helligste forpligtet til Blodhævn paa den Myrdedes Banemand, og han udförte den, ligeledes hemmelig, paa sin egen Svoger Thorgrim; dog blev dette röbet ved hans egen Uforsigtighed, og Börk den Tykke, som havde ægtet Thordis, Thorgrims Enke men Gisles Söster, ansaae sig for pligtig til at hævne Mordet paa dennes egen Broder. Han anlagde derfor Sag mod Gisle, som blev dömt fredlös, og forfulgte ham siden i mange Aar uophörlig. Imidlertid opvoxte den myrdede Vesteins Sönner, Berg og Helge, indtil de, i Barndomsalderen, hævnede deres Faders Mord paa dets Ophavsmand, Thorkel Sursön, saaledes som det berettes i de efterfölgende Saga-Uddrag.

Södskendene Geirmund og Gudrid, som efter Recensionen *D, H,* kom til Grönland med Helge Vesteinsön, og bleve anseelige blandt dets Indbyggere, vare, efter samme Recension, (hvilket og tildeels kan sluttes af den anden mere bekjendte), Börn af Ingjald paa Hergilsö i Bredefjorden, som var de Surs-Sönners Frænde og Ven, hvorfor Gisle, som i Förstningen forestod det fælles Bo, havde taget dem som smaae Börn til Opfostring. Da Thorkel flyttede bort og Fællesskabet blev hævet, tog han Geirmund med sig, men Sösteren Gudrid blev tilbage hos Aude og Gisle. Dagen förend Thorgrim blev myrdet, havde han, uden skjellig Aarsag, givet Drengen Geirmund en Kindhest, hvorover han blev höilig forbittret; heraf benyttede Gisle sig, for at formaae ham til at lade Dören til Thorgrims Huus staae hemmelig aaben om Natten og til i Tide at slukke den i Sovestuen brændende Lampe, saa at Mordet paa den Maade let lod sig udföre. Gudrid var stedse hos Aude, för og efter Gisles Drab, som det endelig lykkedes Börk, ved sin Medforbundne Eyolf den Graa, med stor Overmagt at udföre, — indtil de begge, tilligemed Geirmund og Vesteins Sönner, forlode Island.

Börk havde hverken stor Glæde eller Fordeel af sin magelöse Hævn for en Svoger paa en anden Svoger; de for ham skadelige og haanlige Fölger deraf ere berettede, efter Eyrbyggja ovenfor (I, 596-604); dermed stemmer i det Væsentlige Gisle Sursöns Sagas 35te Capitel. Disse Begivenheder have sikkerlig havt betydelig Indvirkning paa Vesteins Sönners og de övrige af Börk forfulgte Personers Skjæbne, hvilket vi nu ville söge at udvikle, for derved, saavidt muligt, at udfinde Tiden for vor Helges o. fl. Udvandring til Grönland.

Arne Magnussen har nöie undersögt Eyrbyggja-Sagas Chronologie. Efter gamle paalidelige Uddrag af hans

hertil hörende Bemærkninger, af hvilke jeg, Finn Magnusen er i Besiddelse, maa Gisle Sursöns Drab være skeet næsten sidst i Aaret (maaskee i October) 980, men Börks Skilsmisse fra hans Kone og Bortflytning fra Helgafell 981. Hvor pludselig denne skete, erfares af Beretningen derom, og han maa ikke have været i liden Vaande med at skaffe sig Bopæl paa en Gaard, hvor han strax kunde drive sin betydelige Qvægavl. Navnet paa den Bopæl han erholdt, Barkarstaðir (Börks Stade eller Bolig), mellem tvende forhen bekjendte Gaarde (Orrahol og Tunga), viser og, at han har maattet anlægge den fra först af paa en öde Mark. Alt dette har medfört for ham, som nylig havde lidt stort Pengetab paa forskjellige, tildeels harmfulde og nærgaaende Maader, saa mange Bryderier og Ubehageligheder, at han umulig paa den Tid kunde tænke paa at fortsætte Hævnen for Thorgrims Drab, som nu desuden var kommet ham saa dyrt til at staae, paa Vesteins Sönner eller andre. Paa Barkarstade har Börk sandsynligligviis boet adskillige Aar og saaledes flyttet derfra henved 986 til Gleraaskoge ved Hvamsfjorden. Nu var han da kommen nærmere til de ovenmeldte af ham forfulgte Personers Opholdssteder, for hvilke også hans atter tiltagende Magt begyndte at blive frygtelig, saa at de derfor besluttede at forlade Landet. De have da i det eller snarere det fölgende Aar forladt Landet, og saaledes rimeligviis i 987 udvandret fra Norge til Grönland og Erik den Rödes nye Colonie-Anlæg, som da var i fuld Opblomstren.

Med Hensyn til Gudrid Ingjaldsdatter, om hvis Opholdssted Sagaernes Hovedrecensioner ere uenige, tillade vi os at gjætte at de begge, i visse Maader, have Ret, saaledes nemlig: at hun först har opholdt sig i Norge og siden i Grönland. Vi antage det for rimeligt at hun egentlig er den Gudrid der ommeldes i Erik den Rödes

Saga, som en Islænderinde, men kommen fra Norge til Grönland med sin Mand Nordmanden Thorer, som kort efter döde, da hun af Sagaskriveren (eller mulig en senere Interpolator) kan være bleven forvexlet med en Landsmandinde af hende, Gudrid Thorbjörnsdatter, især da begge vare komne fra Islands Vesterland. Denne Gudrid Ingjaldsdatter er vel neppe bleven döbt förend i Grönland, men hun havde i Island havt, hvad der i de Dage var sjeldent, en halvchristen Huusfader, Gisle Sursön; han var nemlig i Viborg i Danmark bleven optaget i de christelige Catechumeners Tal ved den saakaldte Primsignelse, Isl. *primsigning*, egentlig (*prima signatio*). Dette er rigtig blevet berettet af Torfæus (i hans *Trifolium historicum* S. 49) og efter ham af Pontoppidan o. fl., men modsagt af Finn Johnsen (*Hist. eccl. Island.* I, 40), som i den Henseende beraaber sig paa Gisle Sursöns Sagas trykte Udgave S. 136, hvor ikke et Ord findes derom. Den höilærde Forfatter har her sat alt for stor Lid til denne yderst ufuldkomne Kilde, men Torfæus har vistnok Ret, da han havde öst sin Underretning af Sagaens fuldstændigere Hovedrecension, af hvilken vi ovenfor have seet at han selv har været i Besiddelse; — denne har derimod været Finn Johnsen ubekjendt, skjönt denne Forfatter gaaer for vidt i at benægte at Sagaen, selv efter den trykte Udgave, ikke röbede det mindste Spor af Gisles Christendom, (*nec ullum christianismi in ipsius vita reperitur signum*), thi der siges netop udtrykkelig (S. 139) at Gisle havde ophört med at offre til de hedenske Guder, siden han var i Viborg; jfr. Suhms Hist. af Danmark III, 227, hvor dette bemærkes, men denne Forfatter havde da (1787) rimeligviis ikke ladet Sagaen kritisk bearbeide eller oversætte, i det hin omtvistede Beretning da vilde have været ham bekjendt. Den synes heller ikke at have været kjendt af John Olafsen ved Udarbeidelsen

af hans ypperlige Skrift om Daaben blandt de gamle Nordboer[1], hvortil den kunde have været et ikke uvigtigt Bidrag. Vi anföre derfor den i den trykte Udgave udeladte og ubemærkede Periode efter Haandskrifterne *D. H.* „*Í þenna tíma var kristni komin í Danmörk ok létu þeir Gísli félagar primsignaz, því at þat var i þann tíma mikill siðvani þeirra manna er i kaupferðum voru, ok voru þeir þá i öllu samneyti með kristnum mönnum*, d. e. Paa den Tid (omtrent 962) var Christendommen kommen til Danmark, og Gisle, med hans Staldbrödre, lod sig (i Viborg) primsigne, thi da var det en meget udbredt Sædvane blandt de Mænd som vare paa Handelsreiser, — og da deeltoge de i alskens Omgang (eller Fællesskab) med christne Men-

[1]) *Syntagma historico-ecclesiasticum de Baptismo* &c. Hafn. 1779, 4. Deri handles S. 50–63 om Primsignelsen.

4. Öll lönd voru þá numin[1] á hvorru tveggju Strönd. [Nú keypti þorbjörn súr land á hinni suðri[2] Strönd, á Sæbóli í Haukadal; þar gjörði Gísli bæ, ok búa þar síðan[3]. Bjartmarr hèt maðr, er bjó[4] í Arnarfirði inn í botni, en kona hans hèt þuríðr, ok var Hrafnsdóttir [af Ketilseyri úr Dýrarfirði[5], en Hrafn var son Dýra, er fjörðinn nam. þau áttu sèr börn; hèt dóttir þeirra Hildr[6], hún var [elzt barna þeirra[7]; Helgi hèt son þeirra, Sigurðr ok Vestgeirr. Vesteinn hèt austmaðr einn, er út

[1]) *saal. rigtig C, D, E, G, H, I, K, L. Tr;* ónumin, *A, B.* [2]) syðri, *d. ö.* [3]) *fra* [þorkell Eiríksson (*í* Keldudal) seldi þeim þorbirni land *í* Haukadal; bygt var áðr fyrir innan ána. þeir feðgar húsa nú bæ sinn, þorbjörn ok Gísli ok þorkell. *Thorkel Eriksson (i Keldudal) solgte Thorbjörn og hans Sönner Land i Hökedalen; Strækningen inden for Elven var forhen bleven*

nesker." (Jfr. *Egils-Saga* Kh. Udg. S. 265). Blandt Gisles herommeldte Staldbrödre var hans Fostbroder Vestein, som saaledes modtog Primsignelsen tilligemed ham, men pleier heller ikke (af samme Aarsag) at regnes blandt Islands förste Halvchristne. Da baade Audes og Gunnilds Ægtemænd saaledes halvveis havde antaget Christendommen, bliver det let forklarligt at deres Enker, strax efter Ankomsten til det da endnu hedenske Norge, begave sig til Danmark for der at modtage Daaben; deres inderlige Hengivenhed til den christne Tro (som længe havde været forberedet) indlyser bedst deraf, at de strax tiltraadte en for dem vistnok meget besværlig Pilegrimsreise til Christenhedens Hovedstad paa de Tider, fra hvilken de ikke kom tilbage.

---

4. Alle Jorder vare da blevne tagne i Besiddelse paa begge Strandene[1]. Thorbjörn Sur kjöbte sig derfor Land paa den söndre Strand, paa Söbol i Hökedalen[2]. Der opförte Gisle en Gaard, og der boede de siden. Bjartmar hed en Mand som boede i Arnarfjorden, inde i dens Bund; hans Hustru hed Thurid Rafnsdatter fra Ketilsöre i Dyrefjorden, en Sönnedatter af Dyre, som först tog den Fjord i Besiddelse. De havde Börn sammen; Datteren, Hilde, var den ældste; Sönnerne hedde Helge, Sigurd og Vestgeir. En Östmand (eller Nordmand) ved Navn Vestein kom

---

bebygget. Faderen Thorbjörn med Sönnerne Gisle og Thorkel opförte da Huse til deres Gaard. [4]) bygði bæ þann er i Eyjum hèt, *opförte den Gaard som kaldtes Eyjum*, *D.* [5]) *fra* [*udel. Tr., D, H, K, N, M, L.* [6]) Gunnhildr, *D, H (stedse).* [7]) *fra* [frið kona sýnum, *en smuk Kvinde af Udseende, D, H.*

kom um landnám[1] ok vistaðist með Bjartmari; hann gengr at eiga Hildi dóttur hans[2]. Ok er þau höfðu eigi lengi ásamt verit, gátu þau II börn at eiga: Auðr hèt dóttir þeirra, en Vesteinn son. [Vesteinn austmaðr var Vegeirsson, bróðir Vebjarnar Sygnakappa. Bjartmarr var son Áns rauðfelds, Grímssonar loðinkinna, bróður[3] Örfarodds Ketilssonar hængs, sonar Hallbjarnar hálftrölls. [Móðir Áns rauðfelds var Helga, dóttir Áns bogsveigis[4]. Vesteinn Vesteinsson gjörðist farðreingr góðr, þó átti hann bú í Önundarfirði undir Hesti, er [þá var[5] komit sögunni. Kona hans hèt Gunnhildr. Bergr hèt son hans ok Helgi.

5. Gisli Súrsson bað systur Vesteins, Auðar Vesteinsdóttur, ok fèkk[6] hana; búa nú báðir saman í Haukadal.

28. Börkr (hinn digri) ferr til þorskafjarðarþíngs með fjölmenni, ok ætlar at hitta vini sína. Gestr (Oddleifsson) ferr vestan af Rauðasandi á Barðaströnd, ok þorkell Súrsson, ok ferr á sínu skipi hvorr þeirra. Ok er Gestr er albúinn, koma til hans sveinar tveir[7], ok klæddir illa, ok höfðu stafi í höndum. þess verða menn vísir at Gestr hefir launtal við sveinana; ok verða menn þess vísir, at þeir biðja hann fars, ok hann veitir þeim, [ok flytr hann þá á Hallsteinsnes; sveinarnir gánga nú

[1]) sumarit eptir, *den næste Sommer, (nemlig efter Bjartmars Ankomst til Landet) D, H.* [2]) Vesteinn var allra manna vápnfimastr, *Vestein var den ypperligste Fægter, t. D, H.* [3]) *udel. Tr.*; föður, *K.* [4]) *fra [udel. Tr., K; fra næstforrige [udel. D, H.*

til Landet i Landnamstiden, og tog sit Ophold hos Bjartmar, samt ægtede hans Datter Hilde. De havde ikke været længe gifte, da de fik to Börn, Datteren hed Aude og Sönnen Vestein. Östmanden Vestein var Vegeirs Sön, en Broder til Vebjörn, Sognboernes Kæmpe[3]. Bjartmar var en Sön af An Rödfeld, Sön af Grim Lodenkinne (men Broder til Örvar-Odd) Sön af Ketil Hæng, Hallbjörn Halvtrolds Sön[4]. An-Rödfelds Moder var Helga, en Datter af An Bogsveger[5]. Vestein Vesteinsön blev en dygtig Söfarer, dog drev han en Eiendomsgaard under (Bjerget) Hest i Önundarfjorden, paa den Tid, da de her fortalte Begivenheder indtraf. Hans Kone hed Gunhild, hans Sönner Berg og Helge....

5. Gisle Sursön friede til Vesteins Söster Aude Vesteinsdatter, og fik hende til Ægte[6]. De boede derefter begge sammen i Hökedalen....

28. Börk (den Tykke) drager til Torskefjords Thing med et stort Fölge, og agter at træffe sine Venner der. Gest (Oddleifsön) tog vestenfra, fra Rödesand paa Bardestrand, samt Thorkel Sursön; dog havde hver af dem sit eget Fartöi. Da Gest havde gjort sig færdig til Afreisen, kom til ham to Drenge, slet klædte med Stave i Hænderne. Folk lagde Mærke til, at Gest talte noget hemmelig med Drengene, og ligeledes til det, at de bade ham om Befordring over Vandet, hvilken han ogsaa tilstod dem. Han lod dem sætte over til Hallsteinsnæs[7]. Drengene gik

[5]) hèr er, *Tr.*; þá er hèr var, *B.* [6]) eignast, *L*, *M*, *N.* [7]) mjök fátækligir, *som saae ud til at være meget fattige*, *t. D*, *H.*

upp í Teigsskóg, fara eptir skóginum þartil[1] er þeir koma til þorskafjarðarþíngs. Maðr er nefndr Hallbjörn[2]; hann var gaungumaðr ok fór um hèruðin, eigi með færri mönnum en X eðr XII, en hann tjaldaði sèr búð á þínginu. þángat fara sveinarnir, ok biðja hann búðarrúms, ok segjast vera gaungumenn. Hann[3] kvezt veita búðarrúm hverjum[4] þeim er hann vill beitt hafa[5]; [hefi ek hèr verit mörg ár[6], sagði hann, ok kenni ek alla höfðíngja [ok goðorðsmenn[7]. þeir sveinarnir segja, at þeir vildi hlíta hans ásjá, ok fræðast af honum: [er okkr mikil forvitni á at sjá stóreflismenn, þar er miklar[8] sögur gánga frá[9]. Hallbjörn kvezt mundu fara ofan til strandar[10], ok sagðist mundu kenna hvert skip skjótliga sem kæmi, ok segja þeim til. þeir biðja hann hafa þökk fyri lèttlæti[11] sitt, fara nú ofan til [strandar ok svâ til[12] sjófarins; sjá nú at skipin sigla at landi. þá tekr sveinn hinn eldri til orða: hverr á þat skip er nú siglir híngat næst? Hallbjörn sagði at þat á Börkr hinn digri. En hverr siglir þar næst? Gestr hinn spaki[13], sagði Hallbjörn. En hverìr sigla þar næst ok leggja skip sitt við fjarðarhornit? þat er þorkell Súrs-

---

1) *Saal. rigtigst D, H.* þeir fara nú með honum til þíngsins; þar gánga þeir á land ok fara sem leiðir liggja fyri þeim til þess, *A, B, C, G, N, Tr. Videre herom see Anm.* 2) húsa *(Hue) till. D, H.* 3) var góðr viðtakna, *var tilböielig til at tage imod dem, t. D, H.* 4) hvervetna, *Tr.* 5) kvaðst hann ok eigi enn mundi spara við þá, *han sagde og at han endnu ikke skulde være sparsom imod dem, till. D, H.* 6) vor, *C, D, H; fra [*

derfra op til Teigs Skov, og over den indtil de kom til Torskefjords Thing. En Mand, ved Navn Hallbjörn, var i den Tid en Landlöber, som vandrede omkring i Herrederne med ikke mindre end 10 eller 12 Fölgesvende; han indrettede en Teltbod til sig paa Thinget. Dertil toge Drengene, bade ham om Plads i hans Bod, og udgave sig for Omlöbere. Han sagde at han var villig til at unde enhver Plads i sin Bod, som vilde bede ham derom. „Jeg har været her mange Aar," sagde han, „og kjender alle Hövdinger og Øvrighedspersoner. Drengene sagde at de vilde sætte Lid til hans Omhu, og belæres af ham; „vi (sagde de) ere meget nysgjerrige efter at see de overhaands mægtige Mænd, om hvilke mærkværdige Sagn fortælles." Hallbjörn svarede, at han vilde gaae ned til Stranden, og foregav at han snart kunde kjende ethvert Fartöi, som kom til den, og underrette dem derom. De bevidnede ham deres Tak for hans Beredvillighed, og de gik da tilsammen ned til Söen, hvor de saae at Fartöierne seilede til Landet. Da spurgte den ældre Dreng: „Hvem eier det Fartöi som nu seiler nærmest?" Hallbjörn svarede at Börk den Tykke eiede det. „Men hvo seiler dernæst?" „Gest den Kloge,"svarede Hallbjörn. „Men hvilke seile næst efter ham, og lande med deres Fartöi ved Fjordhukken"? „Det er Thorkel Sursön, "svarede Hallbjörn.

---

udel. Tr. [7]) Þá er goðorð hafa, *som have Godedömme, D, H.* [8]) *udel. Tr.* [9]) *fra [udel, D, H.* [10]) er skipin sigla at landi, *till, D, H.* [11]) lítilæti, *J, K, N.* [12]) *fra udel. Tr.* [13]) or Haga á Barðaströnd, *till. D, H.*

son, sagði Hallbjörn. Þeir sjá nú at Þorkell gengr á land ok sezt niðr einhversstaðar[1], meðan þeir flytja varnað þeirra af skipinu, svâ [sem sjórinn fèlli á land[2], [en Börkr tjaldar búð þeirra[3]. Þorkell hafði girzkan hatt á höfði ok feld grán, ok gulldálk um öxl, en sverð í hendi. Síðan gengr Hallbjörn[4] ok sveinarnir með honum þángat at sem Þorkell sitr. Nú tekr annarr sveinninn til orða, sá hinn eldri, ok mælti: hverr er hinn[5] göfugligi, er hèr sitr? ekki hefi ek sèð vænna mann nè tíguligra. Hann svarar: vel fara þèr orð, en Þorkell heiti ek. Sveinninn mælti: allgóðr gripr mun sverðit þat vera, sem þú hefir í hendinni, eðr hvört muntu lofa mèr at sjá? Þorkell svarar: furðu undarliga[6] lætr þú um þetta, en þó mun ek þetta leyfa þèr[7], ok rèttir at honum. Sveinninn tók ok við sverðinu ok [veik sèr [frá lítt at[8], ok sprettir[9] friðböndunum ok bregðr sverðinu, ok er Þorkell sá þat, þá mælti hann: [þat lofaði ek þèr ekki þarna[10] at bregða sverðinu. Þar spurða ek þik ekki at leyfis, sagði sveinninn, ok reiðir upp sverðit ok rekr á hálsinn Þorkeli, svo at af tók höfuðit. En þegar þessi tíðindi eru orðin, þá [hleypr upp Hallbjörn gaungumaðr[11], en sveinn kastar niðr

---

[1]) á einn stein, *paa en Steen, D, H.* [2]) *fra [* at eigi fèlli sjár undir, *for at den (ved höi Flod) ikke skulde overskylles af Söen, D, H.* [3]) *fra [udel. Tr.*; því at þeir höfðu báðir mágar eina búð, ok var með þeim jafnan allvingott, *thi de opholdt sig begge i den samme Bod, og vare stedse meget gode Venner, t. D, H.* [4]) með sveit sína, *med sine Folk, till. D.* [5]) *saal. de öv-*

De see nu at Thorkel gik i Land og satte sig etsteds ned, medens de andre bare deres Gods fra Fartöiet saa höit op, at Floden ikke kunde række det. Börk indrettede imidlertid deres Telthuus. Thorkel havde en russisk[8] Hat paa Hovedet, en graa Kappe med et Guldspænde paa Skulderen, men et Sværd i Haanden. Derpaa gik Hallbjörn og Drengene med ham dertil, hvor Thorkel sad. Den ene Dreng spurgte da: „Hvo er den Anseelige som sidder der? jeg har aldrig för seet en smukkere eller herligere Mand!" Han svarede: „Du taler ret vakkert, men jeg hedder Thorkel." Drengen sagde: „Det Sværd, som du holder i Haanden, er vist en Kostbarhed, og vilde du vel tillade mig at see det?" Thorkel svarede: „Det er höist besynderligt at du giver dig saaledes af med dette, men dog vil jeg tillade dig det — og han rakte ham Sværdet. Drengen tog mod det, vendte sig fra ham i en Hast og löste Skederemmen[9] op. Da Thorkel saae det, sagde han: „Dette hersens, at blotte Sværdet, tillod jeg dig ikke."[10] „Jeg spurgte dig ikke om Tilladelse dertil, sagde Drengen, og svang Sværdet saaledes, at det rammede Thorkels Hals og skilte Hovedet fra Kroppen. Da dette var skeet, sprang Landstrygeren Hallbjörn op, men Drengen kastede

rige; sinn *A, maaskee for* sá inn, *efter den Tids daglige Talebrug.* [6]) nýráðligu, *D, H,* [7]) ef þèr er allmikil forvitni á, *dersom du har stor Lyst til at see det, t. D, H.* [8]) *fra* [við litit, *Tr.; fra næstforrige* [leikr sèr við klótit, *legte med, M, N.* [9]) frá, *till. Tr.* [10]) *udel. C, G; fra* [eigi lofaði ek þèr, *Tr., R.* [11]) *fra* [ljóp hann Hallbjörn *i* brott, slíkt er hann mátti, ok

sverðinu alblóðugu, ok grípr upp staf sinn, ok hlaupa þeir með þeim Hallbirni, ok urðu gaungumenn næsta at gjalti[1]. Þeir hlaupa upp hjá búðinni er Börkr tjaldaði. Menn drífa þá at Þorkeli, ok[2] þikkjast ekki vita, hverr verkit hefir unnit. Börkr spyrr hverju gegndi þyss sá eðr kliðr er var hjá Þorkeli, ok er þeir Hallbjörn hlaupa upp hjá búðinni, [ok eru XII[3] gaungumenn; ok er hann Börkr spurði þessa[4], þá[5] svarar sá hinn ýngri sveinninn er Helgi hèt, en sá hèt Bergr er vígit hafði vegit: ekki veit ek hvat þeir þínga, en þat hygg ek, at þeir þræti um, hvort Vesteinn hefði átt eptir dætr einar, eðr hefði hann áttan son nokkurn. Hallbjörn hleypr til búðar, en sveinarnir til skógar [er þar var nærr[6], ok verða eigi fundnir.

29. Menn hlaupa nú til búðar Hallbjarnar, ok spyrja hve gegndi, en þeir gaungumennirnir segja at sveinar tveir úngir höfðu komit í flokk þeirra, ok [segja at þeim kom þetta (óvart), ok kvoðust[7] engi deili[8] á þeim vita. Þeir segja þó frá yfirlitum þeirra ok viðrtal þeirra, [hvílíkt verit[9] hafði. Börkr þikkist nú vita, af orðum þeim er Helgi hafði mælt, at synir Vesteins muni verit hafa;

---

vill eigi sín láta verða við getit, ok svá aðrir gaungumennirnir; *löb Hallbjörn derfra, saa hurtig som han kunde, og vil ikke at han skal ansees for at have Deel heri, og ligeledes de andre Omlöbere, D, H.*

[1]) fyri hræðslu sakir, *af Forskrækkelse, t. D,H.* [2]) styrma yfir honum dauðum, ok, *t. D,H.* [3]) *eller* XV, *A;* XVI, *B,C.* [4]) þá, *D.* [5]) *fra [* XV saman, *Tr.* [6]) *fra [udel. Tr.;* er nær var búðun-

det bloddryppende Sværd, og tog sin Stav atter i Haanden. Drengene löb da bort med Hallbjörn og hans Fölge; Omlöberne vare næsten ude af sig selv. De löb alle forbi det Telthuus, som Börk da var ifærd med at opreise. Folk stimlede sammen omkring Thorkels Lig, og ingen var istand til at sige hvo Ophavsmanden var. Börk spurgte, hvad det Oplöb eller Allarm omkring Thorkel havde at betyde, og da Hallbjörn löb forbi Boden med de andre, i alt 12 Omlöbere, men Börk spurgte dem herom, svarede den yngre Dreng som hed Helge (men den som havde fuldfört Drabet hed Berg): „Jeg veed ikke hvorom de raadslaae, men jeg troer at de trættes derom, om Vestein blot har efterladt sig Döttre, eller om han har havt nogen Sön. Hallbjörn löb til sin Bod, men Drengene til den Skov, som var der i Nærheden, og kunde ikke findes der.

29. Folk löb derpaa til Hallbjörns Bod og spurgte hvorledes Sagen hængte sammen. Omlöberne forklarede, at to unge Drenge havde givet sig i deres Selskab, men aldeles uformodentlig, og forsikkrede at de ikke kjendte det mindste til dem; dog beskreve de deres Udseende saaledes som det havde været, og fortalte hvad de havde talt med dem. Börk troede nu at kunne slutte sig til, af de Udtryk som Helge havde brugt, at disse Drenge havde været Vesteins Sönner. Derpaa gik han hen

---

um; *som var i Nærheden af Boderne*, *D*, *H*. [7]) *fra* [segjast, *Tr*. [8]) kunna, *till*. *Tr*. [9]) hvörnin farit, *Tr*.

ok eptir þetta [gengr hann til fundar við Gest ok ræðr[1] um við hann, hversu [með skal fara. Börkr mælti: mèr er þat skyldast allra manna at mæla eptir Þorkel mág[2], þikkir oss ekki [því ólíkt hafa til borit[3], sem synir Vesteins muni unnit hafa verkit, þvíat eigi vitum vèr annarra manna von, þeirra er sakir hafi átt við Þorkel, en þeir. Nú kann vera, at þeir hafi komizt burt at sinni[4]; gef þú til ráð; hversu[5] [málit skal upptaka[6]. Gestr svarar[7]: kunna munda ek mèr ráð, ef ek hefða vígit vegit[8], at hafa þat undanbragð at málit mætti ónýtt verða, ef á [mèr yrði haft, at nefnast[9] annan veg en ek hèta[10], ok letr[11] Gestr mjök, at sökin sè fram höfð. Þat hafa[12] menn fyri satt haft at Gestr hafi[13] verit í ráðum með sveinunum, þvíat hann var skyldr þeim at frændsemi. Nú hætta þeir, ok [falla niðr málin[14], en Þorkell er heygðr af fornum sið[15], ok fara menn heim af þínginu, ok gjörist ekki fleira til tíðinda á því þíngi. Börkr unir nú illa við sína ferð, sem þó átti hann stundum vanda til, ok hefir þó, [svâ búit[16], mikla sneypu [ok svívirðíng[17] af þessu máli. Sveinarnir fara nú

---

[1]) ræðst, *Tr., R; fra [* gánga þeir Börkr til búðar Gests, ok ráðast, *D, H.* [2]) minn, *till. Tr., D, H.* [3]) *fra [* ólíkligt til hafi borit, *Tr.;* ólíkt hlut til reka, *D, H.* [4]) em ek þess fúsastr at gera þá seka hèr á þínginu, *jeg har helst Lyst til at lade dem dömme til Fredlöshed her paa Thinget, t. D, H.* [5]) hvörnin með skuli fara, ok, *Tr.* [6]) *fra [* eptir skal mæla, *D.* [7]) eigi þikkir mèr hógligt hönd á at hafa, *den Sag forekommer mig ikke let at behandle, till. D, H.* [8]) unnit, *Tr.* [9]) *fra [* mig haft væri, at nefna mig, *Tr.* [10]) nú þætti mèr ok vera mega

for at besöge Gest og talte med ham om denne Sags Behandling. Börk sagde: „Af alle Mænd er jeg pligtigst til at paatage mig Eftermaalet for min Svoger Thorkel; os tykkes at det slet ikke er usandsynligt at Vesteins Sönner have gjort Gjerningen, thi vi have ingen Formodning om at nogen anden har havt Aarsag til Fjendskab mod Thorkel, end de. Nu er det muligt at de ere slupne for denne Gang; giv derfor gode Raad angaaende Sagens Anlæggelse. Gest svarede: Hvis jeg havde begaaet Drabet vilde jeg sikkert kunne hitte paa Raad til saadanne Udflugter, at Sagen nok skulde blive afviist, om man end vilde anke paa, at jeg havde kaldt mig anderledes end jeg hed — og overhoved raadte Gest meget fra at Sagen blev der anlagt. Man har antaget det for sandt, at Gest har deeltaget i Drengenes Anslag, fordi han var noget i Slægt med dem. Nu ophörer Samtalen, og Sagen faldt hen, men Thorkel blev jordet i en Höi efter Oldtidens Skik. Ellers forefaldt intet Nyt paa det Thing, hvorfra Folk nu begave sig hjem. Börk var da meget ilde tilfreds med sin Reise, ligesom det ellers sædvanligst gik for ham, og havde saaledes, som Tingene da stode, kun Skam og Skændsel af denne Sag.

---

at sá heffði svá hugsat, er verkit hefir unnit, *nu forudsætter jeg, som rimeligst, at den der har gjort Gjerningen, har tænkt sig det samme, till. D, H.* [11]) *saal. de övrige;* lætr, *som dog, efter gammel Skrivemaade, kan have den selvsamme Betydning, A, J.* [12]) sumir, *nogle, t. D.* [13]) heldr, *till. D.* [14]) *fra [* var eigi . málit fram haft, *Tr.* [15]) þar á þinginu, *derpaa Thinget, till. D.* [16]) *udel. Tr.* [17]) *udel. Tr.*

unnzt[1] þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok liggja úti X[2] dægr; koma þeir til Auðar, ok er Gísli þar fyri. þeir koma þar um nótt, ok drepa á dyrr. Auðr gengr til hurðar, ok heilsar þeim[3], [ok spyrr tíðinda, en[4] Gísli lá í rekkju sinni[5], ok var þar jarðhús undir niðri, ok beindi[6] hún raust þegar, ef[7] hann þyrfti at varast. þeir segja henni nú víg þorkels ok um[8] hvat væla var; segja henni ok, [hversu leingi matlausir þeir hafa verit[9]. Ek mun senda ykkr, sagði Auðr, yfir hálsinn í Mosdal til sona Bjartmars[10]; skal ek fá ykkr vistir[11] ok jarteignir, at þeir skjóti yfir ykkr nökkru skjóli, [ok gjöri ek því þetta, at ek nenni ekki at kveðja Gísla[12] bjargar við ykkr[13]. Nú fara sveinarnir í skóga, þá er þeir mega ekki finnast, ok neyta matar, þvíat þeir höfðu leingi matar mist ok leggjast síðan niðr ok sofa, [er þeir voru mettir[14], þvíat þeir voru mjök syfjaðir.

30. Nú er at segja frá Auði at hún gengr inn til Gísla ok mælti: nú skiptir mik miklu, hversu þú villt til[15] snúa at gjöra minn sóma meira, en ek em verð. Hann tók þegar undir ok mælti: veit ek at þú munt segja mèr víg þorkels bróður míns.

---

[1]) *saal. A;* unst, *Tr. maaskee for* unz at. [2]) IX, *D, H;* VIII, *N.* [3]) vel, *till. D.* [4]) *fra [udel. Tr.* [5]) er honum var sökótt, ok mátti ógörla vita hvaðan eðr hverir komu, *i den Tid da han var indviklet i Sager, og kunde ikke ret vide hvo der kom, eller hvorfra, till. D, H.* [6]) brindi, *Tr.* [7]) er, *Tr.* [8]) *udel. Tr.* [9]) kvoðust úti hafa verit IX dægr matlausir, *D, H,* [10]) þeir voru móðrbræðr hennar, *de vare hendes Morbrödre, till. D, H.* [11]) fararskjóta, *Reise-Befordring, till. D.* [12]) til, *t. Tr.* [13]) *fra [* en eigi mun ek biðja

Drengene gik deres Vei, indtil de kom til Geirthjofsfjorden, men kom ikke i Huus i ti (halve) Dögn; der kom de til Aude, hos hvem Gisle da var. De kom der om Natten og bankede paa Dören. Aude gik til den, og hilste dem og spurgte om Nyheder, men Gisle laae i sin Seng, under hvilken der var et Jordhuus (eller dyb Kjelder), men hun pleiede at forstærke sin Stemme, naar han behövede at tage sig i Agt. De fortalte hende Thorkels Drab, og hvorledes Sagerne nu forholdt sig, samt hvorlænge de ingen Mad havde faaet. Aude sagde: Jeg skal sende eder over Fjeldryggen til Mosdal, hvor Bjartmars Sönner boe; jeg skal give eder Födemidler og Jertegn (visse Kjendemærker) for at de skulle lade eder tilflyde nogen Beskyttelse, og dette gjör jeg af den Aarsag, at jeg ikke kan overtale mig til at opfordre Gisle til at komme eder til Hjelp. Drengene tyede da til Skove, i hvilke de ikke kunde findes, og toge Föde til sig, thi de havde længe maattet savne den; derefter lagde de sig til at sove, thi de vare blevne meget sövnige.

30. Det have vi at fortælle om Aude, at hun gik ind til Gisle og sagde: „Det er nu meget magtpaaliggende for mig, hvad du vil beslutte dig til, for at vise mig en större Hæder end jeg fortjener. Han svarede strax og sagde: „Det veed jeg, at du nu vil fortælle mig min Broder Thorkels Drab." Din Gis-

Gísla ykkr bjargar heðan af, *men herefter vil jeg ikke bede Gisle om nogen Hjelp for eder, D.* [14]) *udel. Tr.* [15]) þín, *till. D, H.*

Svo er sem þú getr, sagði Auðr, ok [eru hèr komnir sveinarnir, ok vildu[1] at þèr [byrgizt at[2] allir saman, ok þikkjast nú ekki traust eiga nema þetta. Hann svarar: ekki má ek þat standast at sjá bróðurbana mína [ok vera ásamt við þá[3], ok hleypr upp, ok [vill bregða[4] sverði, [ok kvað vísu:

Hverr of veit nema hvassan
hjaldrís dragi Gísli,
at[5] [mun firða frètta[6]
fæeri von úr sponum,
allz [sígi viðir[7] segja[8]
snyrti hríngs af þíngi,
drýgjum enn[9], til dauða,
dáð, Þorketil[10] ráðinn[11].

[Nú sagði Auðr þá á burtu[12], ok hafða ek vit til þess at[13] hætta þeim ekki hèr. Gísli sagði, at þann veg var ok allra bezt, at þeir hittist ekki, ok sefast hann brátt, ok [eru nú kyrr ein tíðindi[14].

38. Synir Vesteins fara til Gests[15] frænda síns, ok skora á hann at hann komi þeim utan með ráð-

---

[1]) *fra [* hafa þeir Vesteinssynir vegit hann, bræðrsynir minir, ok var þat eigi um sakleysi, þótt þeir vildi hefna föður sins er þeir Þorgrímr vogu, ok þótt Þorgrimr bæri vâpn á hann, þá hlaust þat mest af Þorkeli bróður þinum; eru þeir hèr komnir ok vildi ek, *Vesteins Sönner, mine Brodersönner, have ombragt ham, og det var ikke uden Aarsag at de vilde hævne deres Fader, hvem Thorgrim og Thorkel dræbte, thi om end Thorgrim angreb ham med Vaaben, saa var din Broder Thorkel dog mest Skyld deri; de ere komne her og jeg vil, D,H.* [2]) *fra [* byrgust, *Tr,* [3]) *fra [udel. Tr.* [4]) bregðr, *Tr.* [5]) át, *A, B.* [6]) *fra [* mèr fær at frèttir, *D,H.* [7]) sigr viðir, *D,H.* [8]) *saal. d. ö.*; seggja, *A.*

ning er rigtig, sagde Aude, og Drengene ere komne hid, samt önske, at I kunne forsvare eder her i Fællesskab, da de ikke troe at kunne have nogen anden Tilflugt. Han svarede: „Det vilde jeg ikke kunne udstaae at see min Broders Drabsmænd og være i samme Huus som de, hvorpaa han sprang op og vilde trække sit Sværd af Skeden, samt sang denne Vise:

Hvo veed, om snart ei Gisle
det hvasse Sværd vil drage
af Skeden, da jeg hörer
de Sagn, der sligt maa fordre;
thi de, som kom fra Thinget,
forkynde, der man Thorkel
med Svig har dræbt; vi skulle
end noget Drab udföre.

Da sagde Aude at de vare allerede borte, „og jeg havde saa megen Forstand at bringe dem ikke i Fare her." Gisle svarede at det vistnok var det bedste, at de ikke traf hinanden; hans Vrede sagtnedes snart, og nu skete der ingen mærkelige Begivenheder.

38. Vesteins Sönner tyede til Gest, deres Frænde, og opfordrede ham til at gjöre Udvei, for at de kunde komme bort fra Landet, tilligemed deres Mo-

---

9) vėr, *D, H.* 10) Þorkeli til, *B, C.* 11) *fra [udel. Tr., G, J, K.* 12) Auðr svaraði at hann þyrfti eigi at vera svå reiðr, *Aude svarede at han ikke behövede at blive saa vred, D,H.* 13) láta þá eigi koma í augsýn þèr ok, *lade dem ikke komme for dine Öine, og, t. D, H.* 14) *fra [* er nú kyrt tíðinda, *Tr.*; kyrt nokkura hríð, *D,H.* 15) á Barðaströnd, *till. Tr.*

um sínum ok Gunnhildi móður þeirra ok Auði[1], er Gísli hafði átta ~~ok Guðríði~~[2] Ingjaldsdóttur[3] ok Geirmundi bróður hennar. [Fara þau öll utan í Hvítá; kom Gestr[4] þeim [utan með fè sínu[5]. Þau voru skamma stund úti, ok komu[6] við Noreg; gengr Bergr á[7] stræti, ok vill kaupa þeim búðarrúm í kaupángi, ok II menn[8] með honum. Þeir mæta II mönnum, ok var annarr í skarlatsklæðum[9], úngr maðr ok mikill vegsti; sá spurði Berg at nafni. Hann sagði til hit sanna um nafn sitt ok kyn, þvíat hann ætlaði[10] at [hann mundi þar niðr[11] koma[12], at hann mundi[13] njóta [föður síns en gjalda eigi[14]; en sá, er í skarlatsklæðunum var, brá sverði, ok hjó Berg banahögg; þat var Ari Súrsson, bróðir Gísla ok Þorkels. Förunautar Bergs fóru til skips, ok sögðu tíðindin. [15]Stýrimaðr kom þeim undan ok tók Helga[16] far til Grænlands. Helgi [kom þángat, ok þroskaðist[17] þar, ok þótti hinn bezti dreingr, ok voru menn sendir til höfuðs honum, en þess varð ekki auðit[18]. Helgi týndist[19] í veiðiför, ok þótti þat[20] mikill skaði. Þær Auðr

---

1) föðrsystur þeirra, *deres Farsöster, till. D, I, II.* 2) Goðríði, *Tr.* 3) *udel. J.* 4) *fra [* ok svo gjörði Gestr, at hann kom, *Tr.* 5) utan, með Sigurði hvíta, *ud af Landet med Sigurd den Hvide, D.* 6) norðr, *nordpaa till. D, H.* 7) þá um, *Tr.* 8) norrænir, *norske, till. D, H.* 9) kirtli, *Kjortel, D, H.* 10) hugði, *Tr,, O.* 11) víðast, *maaskee rigtigere, Tr.* 12) *fra [* þat mundi heldr viðara fara þar, *till. D, H.* 13) þess, *till. D.* 14) *fra [* en gjalda eigi föður síns, þvíat Vesteinn var hinn vinsælsti maðr í kaupförum, *men ikke undgjælde for sin Faders Forhold, thi Vestein havde været almindelig yndet paa hans*

der Gunnild, Aude, som havde været gift med Gisle, Gudrid Ingjaldsdatter og hendes Broder Geirmund. De reiste alle ud af Landet fra Hvidaaes Havn; Gest skaffede dem bort paa sin Bekostning. De vare ikke længe paa Söen og anlöb Norge. Berg gik i Land, samt omkring paa Gaden og vilde leie Huusrum for dem der i Kjöbstedet, tilligemed to andre Mænd. De mödte to Mænd, af hvilke den ene, som havde en Skarlagensklædning paa, var en ung Mand, anseelig af Væxt; han spurgte Berg om hans Navn. Berg fortalte rigtig om sit Navn og Slægt, thi han tænkte, at han kun skulde komme paa de Steder, hvor han snarere vilde nyde godt end vederfares noget ondt for sin Faders Skyld[10], men Manden i Skarlagensklæderne trak sit Sværd og tilföiede Berg et dödeligt Saar. Denne Mand var Are Sursön, Gisles og Thorkels Broder. De som havde ledsaget Berg begave sig til Skibet, og fortalte hvad der var skeet. Skipperen bragde de övrige Reisende i Sikkerhed, og skaffede Helge Plads i et Skib som var bestemt til Grönland. Helge kom dertil, blev stor, för og stærk, samt ansaaes for en særdeles ypperlig Mand. Snigmordere udsendtes for at skille ham ved Livet, men det lykkedes ikke. Helge omkom paa Fiskefangst, og det blev anseet for et stort

Handelsreiser, D, H. 15) Sigurðr, *till. D, H.* 16) Helgi, *Tr., B*; þeim, *D, H.* 17) *fra [* staðfestist, *fik stadig Bopæl (eller eget Huus) D, H.* 18) at þeir fengi hann drepit, *at de kunde dræbe ham, till. D, H.* 19) siðar, *till. Tr.*; siðan, *D, H.* 20) at honum, *Tr., D, H.*

ok Gunnhildr fara til Danmerkr, í Hejðabæ; tóku þær[1] við trú, ok gengu suðr, ok komu ekki aptr. Geirmundr [var eptir i Noregi, ok kvongaðist, ok varð vel at þroska. Guðríðr systir hans var manni gefin[2], ok þótti skír kona, ok eru margir menn frá henni[3] komnir. Ari Súrsson fór[4] til Íslands[5]; hann kom í Hvítá, ok seldi skipit, en keypti sèr land at Hamri[6], ok bjó þar nökkra vetr. Víðar[7] hefir hann búit á Mýrum, ok eru[8] menn komnir fra honum.

[1]) þar, *der, Tr., D.* [2]) *fra [* fór til Grænlands ok kvongaðist þar, ok varð vel auðigr at fè, *reiste til Grönland, giftede sig der og erhvervede sig en betydelig Formue, D, H.* [3]) frá þeim systkynum á Grænlandi, *fra de Södskende paa Grönland, D, H.* [4]) bjóst, *D, H.* [5]) ok átti hann þá skip í förum, *D, H.* [6]) i

ANMÆRKNINGER.

[1]) nemlig den sydlige og nordlige Strandbred eller Kyst af Dyrefjorden.

[2]) Endnu er der udenfor Dyrefjorden, men snarere hörende til Önundarfjorden, en Gaard, kaldet Söbol (*Sæból*) paa Ingjaldsand; der er nu en Annexkirke for Dyrefjordens Kald. Her skal endnu sees Spor til Fortidens Agerdyrkning, efter Olavii oec. Reise g. Isl. S. 14. I denne Egn (Dyre- og Önundarfjorden) have den islandske Almues ældgamle Tænkemaader, Sæder og Dragt holdt sig længst vedlige (sammesteds, S. 16-17) Jævnför herom, Hendersons Iceland S. 100 o. f. Hin Gaard er dog vist forskjellig fra den i Sagaen ommeldte, som har ligget i Hökedalen, der nu er ganske ubeboet og öde, men bruges kun til Græsgange for Kvæget om Sommeren.

[3]) Dette m. m. stemmer overeens med Landnama 2 B. 27 og 29 Cap., hvor ogsaa adskilligt fortælles om Vegeir og hans Sönner, især Vebjörn (kaldet baade *Sygna-*

Tab. Aude og Gunnild reiste til Danmark, til Hedeby[11]; der gik de over til Christendommen, og begave sig paa en Pilegrimsreise til Rom, men kom ikke tilbage. Geirmund blev tilbage i Norge[12] giftede sig og blev en holden Mand; hans Söster Gudrid blev givet en Mand til Hustru, blev anseet for en meget fornuftig Kone, og en vidtlöftig Slægt nedstammede fra hende[13]. Are Sursön kom til Island, i Hvidaaes Havn, solgte sit Skib og kjöbte Gaarden Hammer, hvor han boede nogle Aar, samt ellers siden paa flere Steder i Myre Egnen, og adskillige nedstamme fra ham[14].

Borgarfirði út frá Borg, *till. D, H,* [7]) *saal. D, H;* viða, *paa mange Steder, A og de ö.* [8]) miklir, *store (eller fornemme) t. Tr.*

---

trausti og *Sygnakappi*). Bjartmars Datter, Vesteins Hustru, kaldes der Thorhilde (*Þórhildr*).

[4]) Jfr. Landnama 2 B. 26de Cap. En Sön af den Grim Lodinkinne om hvem en særskilt Saga handler, kan denne An Rödfeld umulig have været og nævnes heller ikke der. Jfr. Fornaldar-Sögur Norðrl. II, 155-157. Landnamas Udtryk Sön (*sun*) maa vel derfor her, som paa flere Steder, blot betegne „Efterkommer, Afkom". Dog kunde det være muligt, at der af den samme Hrafnista-Slægt gaves ligesaavel en yngre Grim Lodinkinne som en yngre Ketil Hæng, der selv blev een af Islands Landnamsmænd.

[5]) Dette berettes og i Landnama l. c. og Udtrykket Sön maatte da her forklares paa samme Maade som i næstforegaaende Anmærkning. Denne An nævnes heller ikke blandt An Bogsveigers Efterkommere i den Sidstnævntes Saga; jfr. Fornaldar-Sögur Norðrl. l. c. II, 361-362.

[6]) I Landnamas 2. B. 27 Cap. fortælles det samme, samt at den ældre Vestein allerede för havde skjenket Thorbjörn Sur, Gisles Fader, det Halve af Hökedalen.

[7]) I Recensionen *D*, *H*, tilföies her en uden Tvivl nyere Glosse: *gengu þeir þar á land fyri innan bæinn á Hallsteinsnesi, þar sem heitir Nesgranatrè; þar blótaði Hallsteinn syni sínum til þess, at þar ræki trè sextug, ok eru þar enn þær öndvegis súlur er hann lèt or trèno gera;* d. e.: „De gik paa Land indenfor Gaarden paa Hallsteinsnæs paa det Sted som kaldes Nesgranatræ (Næs-Odins-Træ?); der ofrede Hallstein sin Sön for at 60 Alens Træer skulde drive der til Stranden, og der ere endnu Höisædes-Söiler som han lod forfærdige af det Tömmer." Hallstein, en Sön af den berömte Thorolf Mostrarskæg (see ovenfor I, 536-546 o. f.) blev Torskefjordens förste Gode eller Hövding, og, ligesom Faderen, Thors ivrige Dyrker. Are Frodes Landnama, eller dette Skrifts förste og oprindelige Bearbeidelse, fortæller vel, i 2 B. 23 Cap. om et stort Offer, som Hallstein havde bragt Thor for at Guden skulde (fra Havet) sende ham Höisædessöiler, o. s. v., men omtaler ikke der hans Sön med et eneste Ord. Derimod tillægger den saakaldte Hauksbog (forfattet i det 13de Aarhundrede) disse Ord: *ok gaf þar til son sinn* (og gav derfor sin Sön). Traditionen kan være ældgammel, men er da vistnok, efter Christendommens Indförelse, bleven aldeles misforstaaet. Dens rette Betydning var nemlig den samme som af de Ord der forekomme i Eyrbyggjas 7de Cap. (her ovenfor I, 552) om Hallsteins Fader Thorolf og hans Sön som derfor blev kaldet Thor-Stein: *þann svein gaf Þórólfr Þór,* og det selvsamme gjorde igjen denne Thorstein siden ved sin Sön Grim, som derfor blev kaldet Thor-Grim (l. c. 11 Cap., I, jfr. ovenfor 566). Meningen er da blot at Hallstein helligede sin Sön Thorstein, siden kaldet Surt, paa den samme Maade til Thors Tjeneste; derfor var det vel og at

han blev opdraget af sin Bedstefader Thorolf. Hine Udtryk (om Hallstein og hans Sön) forklarede siden de Christne, som afskyede og lastede Hedningernes Gudsdyrkelse, om et Menneske- og Sönne-Offer. Hallsteinsnæs, hvor Goden Hallstein först boede, ligger i Nærheden af det saakaldte Torskefjords-Thing, hvortil fordum den störste Deel af Vestfjordene — nemlig norden for Thorsnæs store Thingsogn — hörte; disse Benævnelser og Inddelinger vedbleve efter at den Kongelige Regjering indförtes i Landet, ja endog tildeels til Begyndelsen af det 18de Aarhundrede.

8) Efter Ordene: fra Garde eller Garderige *(girzkan)*, det nuværende europæiske Rusland. I den Tid hörte russiske Hatte her i Norden til de kostbareste og bedste.

9) efter Ordet: i Fredsbaandene, egentlig de Remme, hvorved Sværdet er blevet heftet fast til Skeden, for at det ikke let skulde kunne falde ud af den.

10) Om Aarsagen hertil giver et Tillæg af *D* den bedste Oplysning, ved at ommelde den almindelige Yndest som Vestein havde erhvervet sig paa sine Handelsreiser.

11) Nu en Landsby, Hadeby, ved Staden Slesvig, hvor det gamle Kjöbsted egentlig har ligget ved Vigen *Slésvík*.

12) Man maa herved bemærke den betydelige Afvigelse i *D, H*, som fortælle at Geirmund reiste fra Norge til Grönland, fik der en Hustru og stor Formue, samt blev Stamfader til en talrig Slægt der i Landet. Begge Beretninger kunne forenes paa den Maade, at Geirmund og Gudrid vel den Gang bleve tilbage i Norge, men siden, eet eller flere Aar derefter, ere komne til Grönland (maaskee indbudne dertil af Helge, som da havde det godt der) og dette antage vi for det sandsynligste.

13) Efter Recensionen *D, H* kom Gudrid ogsaa til Grönland, blev gift der, og blev Stammemoder til en vidtlöftig Slægt. Det kan ikke være andet end en aabenbar Hukommelsesfeil af Islands ellers ypperlige Historiker Finn John-

sen, naar han beretter (*Hist. eccles. Isl.* I, 39-40) at Gudrid drog med Aude, som hendes Tjenestekvinde (*famula*) til Danmark, hvor de blev döbte, og siden til Rom, hvor de döde.

[14]) Denne Are nævnes blot i Landnamas 2 B. 27 Cap., som den 3die og yngste af Thorbjörn Surs Sönner.

XV. FORTÆLLING OM THROND FRA OPLANDENE.

Vor forevigede P. E. Müller yttrer sig saaledes meget rigtig om nærværende Fortælling i Sagabibliotheket III, 319-321: „Torfæus nævner den i *Hist. Norv.* III, 199 og har givet et Udtog deraf i sin *Grönlandia* S. 212-217. Han anseer den for en Fabel, men blot i Fölge de svage Grunde, at det havde været uværdigt for Kong Harald at efterstræbe en Bonde, og at der var andre Steder i Verden, hvor Thrond kunde være i Sikkerhed, end netop i Grönland. Thrond var vel ikke Lehnsmand, men dog, som Fortællingen antyder, rig og mægtig i sin Egn. Naar man antager, at Kong Harald havde været i denne Egn og ikke erholdt slige Æresbeviisninger, kunde han gjerne være bleven avindsyg over at see, man gjorde denne Forskjel mellem ham og Magnus. Om han ved sine Udsendinge (först) har villet aflive Thrond eller blot afpresse ham Penge, er uvist. Siden, da hans Folk vare blevne mishandlede, havde han Grund til at forfölge Thrond. Island og Grönland vare de Egne, hvortil de misfornöiede Nordmænd sædvanligen tyede; men selv did naaede undertiden de norske Kongers Forfölgelse; dog var Grönland

det fjernere og sikkrere Tilflugtssted. Fortællingen er da ikke i sig selv usandsynlig; den bærer heller ikke Præg af senere Opdigtelse."

Endskjönt vi, ved Hjelp af visse ligelydende Forbindelser, Ord eller Sætninger, her have sögt at udgive Fortællingen som en Eenhed, bestaaer den dog, nöie betragtet, af to forskjellige, som dog omhandle og berette de selvsamme Tildragelser. Den ene, og efter vor Mening oprindelig ældre, er den i Flatöbogen; thi den viser sig at være enten ligefrem nedskreven efter mundtlig Recitation, uden mindste Hensyn til en smuk eller concis Stilemaade, eller og som en i skjödeslöst Hastværk udkastet Paraphrase af et gammelt fortællende Digt. Denne Afskrift sees tydelig (skjönt den er fra det 14de Aarhundrede) at være tagen efter en ældre Original, i hvilken Afskriveren ikke ret har kunnet læse enkelte Ord, efter hvad der tildeels nærmere skal oplyses i Anmærkningerne. Den anden Fortælling (som dog tildeels haves i ældre Afskrifter) har de modsatte Egenskaber, men nedstammer dog, efter vor Formening fra den samme historiske Almuessang som den förstommeldte Recension, maaskee noget anderledes reciteret, saaledes som den sees at være lagt til Grund for Sagnet, der her nu, paa en dobbelt Maade, skriftlig meddeles.

De af os benyttede Pergaments-Haandskrifter ere:

A) Den særegne Recension af Fortællingen, som er lagt til Grund for vor Text, efter den berömte af os tit ovenfor benyttede og ommeldte Flatöbog (Col. 783 o. f.)

B) En anden herfra næsten aldeles afvigende Recension, der findes i den udmærkede Membran i den Arna-Magnæanske Samling under Nr. 66 i Folio (efter hvilken vor Fortælling er indfört i *Fornm. Sögur* VI, 168-191). Udgiverne have antaget den for at være skrevet först i det 14de Aarhundrede, og Arne Magnussen har rigtig bemærket,

at den er skrevet efter et ældre Haandskrift, hvilket og kan sees af de Rettelser og Lacuner som hist og her findes; jfr. Saga-Bibliotheket III, 453.

C) Den saakaldte *Hrokkinskinna* (Rynkehud) i det store Kongelige Bibliotheks ældre Haandskriftssamling Nr. 1010 Fol. See om den Sagabibliothekets III, 452-453, samt Fortalen til *Fornm. S.* VI, S. 2-3. P. E. Müller troer at Torfæus har givet denne Codex ovenanförte Navn formedelst dens Ælde, men Rask har anseet den for yngre end Flatöbogen, og iövrigt med Rette anket over dens forskjellige Ufuldkommenheder. Dog er det aldeles upaatvivleligt at den ingenlunde er skreven af Forfatteren selv, men efter en anden, rimeligviis meget ældre Membran, hvorpaa den sidste Haand er bleven lagt i 13de eller först i det 14de Aarhundrede, om ikke endda noget för. Den stemmer her meget nöie overeens med *B.*

D) Morkinskinna, (Mörhud eller Skjörhud), en meget gammel og mærkværdig Codex i samme Afdeling af det Kongelige Bibliotheks Haandskriftsamling Nr. 1009, Fol. See om den Sagabibl. III, 449-452, samt *Fornm. S.* VI, Indl. 3-4, og VII, Indl. S. 7. Dette mærkelige Haandskrift stemmer her, paa enkelte smaae Afvigelser eller Tillæg nær, overeens med *A.*

Af de her anförte literærhistoriske Bemærkninger troe vi at kunne slutte: at Fortællingens förste skriftlige Affattelse maa henföres til det 13de, om ikke 12te Aarhundrede, samt at en, ganske eller næsten, samtidig Folkesang eller Sagavise *(söguljóð)*, som nu ellers er tabt, har ligget til Grund derfor, eller og for det Folkesagn, som endnu, skjönt Visen var glemt, var tilbage i Erindringen, da dennes vigtigste Indhold saaledes nedskreves.

Müllers ovenanförte Bemærknings Rigtighed, med Hensyn til vor Fortællings Troværdighed, maa snart indlyse ved Tidens Histories Undersögelse. Kong Magnus,

Olaf den Helliges Sön, havde ene regjeret over Norge i henved 11 Aar (fra 1035 af til 1046), samt var da yndet og elsket af det hele Folk, som med Rette havde givet ham Tilnavnet den Gode. Da havde (1045) hans Fætter Harald Sigurdsön, med lige Ret kaldet den Haardraade, paafört ham Krig i Forening med Kong Svend Ulfsön (eller Estridsön) af Danmark, som, for hans Vedkommende, kun kunde afvendes ved det Tilbud af Kong Magnus, at Harald skulde dele Thronen og Riget med ham. Dette Forlig kom til Udförelse 1046, og det er let at begribe, at Fleerheden af Folket var misfornöiet dermed, og helst önskede at beholde den gode Magnus som Enehersker. Enhver af Kongerne holdt sit eget Hof for sig selv. Kort efter Haralds Tiltrædelse til Regjeringen, i Hösten eller Efteraaret, som det hedder i *Fornmanna-Sögur* (VI, 185), eller i Vinteren (som da regnedes at begynde midt eller sildig i October), efter Snorre Sturlesöns Beretning (*Hkr.* III, 82), droge begge Kongerne til Oplandene, hvor de af Lehnsmændene, Hövdingerne og de Rige modtoges med Gjæstebud; snart vare de begge sammen, snart hver for sig. Oplandenes Indbyggere vare et haardfört og stridigt Folk, og de have (efter hvad Fortællingen ogsaa viser) neppe modtaget den indtrængte, af Character ufordeelagtig bekjendte nye Konge med synderlig Velvillie, hvorimod de, som vor ThroND, ved samme Leilighed kappedes om at vise deres elskede Kong Magnus al Hyldest og Hæder. At ThroND var een af Oplændernes mest anseete Hövdinger, viser Fortællingen tilstrækkelig; det synes af den at være klart, at han slet ikke indböd Kong Harald til sig, end mindre gav ham den mindste Skjenk, som et Tegn paa hans Hylding eller Hengivenhed. Harald, der just nylig var tiltraadt Regjeringen, og derefter förste Gang kom til Oplandene, kunde saaledes have nogen Grund til at mistænke hans Troskab mod sig. Hans Fremfærd mod ThroND

svarede vistnok til den, som han viiste mod andre i lignende Tilfælde.

Vor Thrond har, som en saa rig og anseet Hövding, rimeligviis nedstammet fra en gammel oplandsk Kongefamilie; dette formode vi tildeels af Navnet, thi Saxo omtaler (i 8de Bog) en Kong Throud paa Tellemarken (maaskee tillige, som Schöning mener, over Valders og Gudbrandsdalen). Af hans Slægt var maaskee ogsaa den Throud *ramme* (eller stærke) fra Tellemarken, som (Aar 1000) var een af Olaf Tryggvesöns fornemste Krigere i Slaget ved Svolder. Jfr. herefter, Anm. 13. At en saa anseelig og rig Mand har bragt en betydelig Formue med sig til Grönland er sandsynligt, men desværre vide vi intet om ham efter hans Ankomst der, med Undtagelse deraf, at han boede der længe, eller, efter den anden Recensions Udtryk, i nogle Aar. Ingensteds ommeldes hans Tilbagekomst til Norge eller Reise fra Grön-

---

Um mál Þrándar Upplendíngs.

[1] Svâ bar [at eitt sinn, þá er Magnús konúngr fór at veizlu um Upplönd, ok átti þar þíng víða, ok sagði þat jafnan, at hann vildi þat mál upp gefa er kom til föður hans, ef menn vildu nú til hans víkjast með ástúð ok alhuga, þá er þess við getit, at á einu þíngi stóð upp maðr einn er Þrándr var nefndr[2], ok svaraði konúngs [máli: þakka vilj-

---

[1]) *Særegen Begyndelse til Fortællingen:* Þrándr hèt maðr, upplenzkr (útlennr, *D)*, frændi Kálfs Arnasonar; hann var maðr vinsæll ok ríkr af fè; *en oplandsk Mand hed Throud, Kalf Arnesöns Frænde; han var yndet af mange og rig paa Penge, B, C;* (fríðr ok auðigr, *smuk og meget rig, D*). [2]) *fra [* til á Upplöndum, um haustit, at Magnús konúngr átti þíng við bændr, en Haraldr konúngr var þar eigi við. Magnús konúngr þakkaði bóndum góðvilja ok ástsemd, er þeir sýndu

land, saa at vi maae antage at han til sin Död har boet i det sidstmeldte Land, blandt hvis Indbyggere han i sin Tid uden Tvivl har staaet i höi Anseelse.

Nærværende Fortælling har sandsynligen været Snorre Sturlesön bekjendt, thi han ommelder (i Harald Haardraades Saga 25de og 27de Cap.) at der paa den Tid, da Kongerne foretoge den ovenmeldte Omreise i Oplandene, og noget derefter, indtraf mange Tilfælde, som foraarsagede stor Uenighed mellem dem, endskjönt han selv, i sit Værk, kun vilde optegne meget lidet derom (*Hkr.* III, 82, 84).

Kong Magnus's förste Sammenkomster med Thrond ere skete i Efteraaret 1046, og strax derefter ere Haralds Efterstræbelser begyndte. Efter Nytaar 1047 har Kong Magnus besögt Thrond paa ny og taget ham med til sit Hof; samme Foraar, eller tidlig paa Sommeren har Thrond afseilet til Grönland.

Om Thrond Oplænders Sager.

Fölgende Tildragelse hændtes engang, da Kong Magnus drog omkring til Gjesteri paa Oplandene, holdt der Thing paa mange Steder, og gjorde det vitterligt for alle, at han vilde opgive den Sag som angik hans Fader[1], hvis Folk vilde vende sig til ham med Kjærlighed og sand Oprigtighed. Da er det blevet ommeldt, at paa eet af disse Thing reiste en Mand sig, ved Navn Thrond, og besvarede saa-

---

honum síðan hann tók ríki í Noregi; vil ek þat ok kunnigt gera hèr sem annarsstaðar í landi, segir hann, at ek gef upp þat mikla mál, er beyrir til föður míns, öllum þeim mönnum er halda vilja upptekinni vináttu (uppteknum hætti ok v., C) við oss, Þá stóð upp fyrrnefndr Þrándr, *om Hösten i Oplandene at Kong Magnus holdt Thing med Bönderne, men Kong Harald var ikke*

um vèr yðr, herra, þessa góðvild til manna, sem marga aðra er þèr gjörit, en frændr vorir voru[1] óvinir yðvarra frænda, [sem guð láti þá þess bætt fá, en vèr höfum ekki við verit þau enu[2] miklu tíðindi er þèr hafit við hatazt, [fráfall föður yðvars. En til yðvar viljum vèr gjöra allt hit bezta, ok reyna vilda ek nú lítilæti þitt í einum hlut. Ek vilda at við skiptum[3] yfirklæðum okkrum. Konúngr [kvað þat vera skyldu, at vísu, því at ek sè at þín eru mikið betri. Þat var pells[4] skikkja er konúngr hafði af honum. Þeir skiptu ok vopnum eptir bæn Þrándar, ok var þeirra eigi minni munr. Síðan bauð Þrándr konúngi til veizlu, ok [tók konúngr því vel, ok nú hefir konúngr virðuliga veizlu nær Þrándi; ok er nokkur stund er liðin frá veizlunni, þá[5] spurði þetta Haraldr konúngr, ok þótti [Þránd breytt hafa á lítit, ok sýnt sik í því berliga[6], at hann vildi meira [sóma

---

tilstede. Kong Magnus takkede Bönderne for den Velvillie og kjærlige Hengivenhed som de havde viist ham, siden han kom til Regjeringen i Norge. „Jeg vil vitterliggjöre det her som andre Steder i Landet," sagde han, „at jeg opgiver den vigtige Sag, angaaende min Fader, for alle dem som ville holde det mellem os indgaaede Venskab." Da stod fornævnte Thrond, op B, C.

[1]) *fra [* eyrendi: kunnigt er mönnum þat, herra, segir hann, at (sumir, *u. D)* vârir frændr hafa verit, *det er Folk bekjendt, sagde han, at nogle af vore Frænder have været, B, C, D.* [2]) *fra [* en ekki var ek við staddr þau, *men jeg var ikke tilstede ved de, B, C;* var ek þá eigi í landi, *jeg var den Gang ikke (her) i Landet, D.* [3]) *fra [* er faðir yðvar var felldr; var ek þá eigi í landi, en allir góðir menn munu vilja vel til yðvar gera, sem makligt er: en þótt mèr sè djörfúng í, vil ek beiða at þèr sýnit mèr yðvart lítilæti ok skiptim við; *da eders Fader blev fældet jeg var da ikke her i Landet, men alle gode Mænd ville vist*

ledes Kongens Tale: „Vi ville takke eder, Herre, for den Velvillie mod Folk som I viser, ligesom i saa meget andet, da vore Frænder vare eders Frænders Uvenner, hvilket Gud unde dem at kunne afsone, men vi have dog ikke været tilstede ved den store Begivenhed, som har været eder saa forhadt, eders Faders Afgang. Mod eder ville vi vistnok handle paa det bedste, og jeg selv önskede nu gjerne at pröve din Nedladenhed paa en vis Maade; jeg vilde nemlig gjerne at vi bytte vore Overklæder." Kongen svarede at det nok kunde lade sig gjöre: „thi jeg seer at dine ere meget bedre." Det var en Peldskappe[2], som Kongen fik af ham; de byttede ogsaa Vaaben, efter Thronds Begjering, og paa dem var der ingen ringere Forskjel[3]. Dernæst indböd Throng Kongen til et Gjestebud, hvilket Kongen modtog, og indfandt sig hos ham til et herligt Gilde. Efter nogen Tids Forlöb spurgte Kong Harald dette, og det forekom ham at Throng var veget fra den rette Vei og havde aabenbar viist sig

---

handle vel mod eder, som det bör være, men skjönt det er dristigt for mig, vil jeg bede eder at I vise mig den Nedladenhed, at vi skifte, B, C. [4]) *fra [* játtaði því bliðliga; var þat hin besta guðvefjar skikkja ok góð skinn undir, er þrándr fékk konúngi; *Kongen gav med Mildhed sit Samtykke hertil; det var en Kappe af meget kostbart Töi, foret med dyre Skind, som Thrand gav Kongen, B, C.* [5]) *fra [* veitti virðuliga; gaf hann konúngi þá enn sæmiligar gjafir; litlu siðarr, *beværtede ham prægtig, og da gav han Kongen endnu flere anstændige Foræringer, B, C.* [6]) *fra [* þrándr hafa gjört sik opinberan at því, *at Throng havde aabenbarlig viist, B, C, D.*

gjöra[1] Magnúsi konúngi en [sèr, ok líkar honum þetta stórilla, ok leggr á þránd[2] mikinn óþokka. Sveinn girzki hèt maðr; hann kom í land með Haraldi konúngi, ok hafði nú[3] þegit af honum nokkut lèni; var hann ok búinn [til slíks jafnan er hann vildi gjöra láta, þó öðrum þætti órífligt. Hann var ok garpr enn mesti. Nú[4] sendir Haraldr konúngr Svein á Upplönd [með XII menn[5]; þeir höfðu allir svört klæði ok lètust[6] múnkar vera; [setti Haraldr konúngr allt ráðit, hversu þeir skyldu at orka at ná þrándi, þvíat konúngr vildi hafa líf hans[7]. þeir koma nú snemma um morguninn [skamt frá[8] bæ þrándar; þar voru [menn á akri[9] í þrim stöðum. Sveinn spurði menn þá, er hann hitti fyrst, hvört þrándr væri heima. þeir svara at hann væri eigi heima. Síðan fóru þeir ok hittu aðra menn[10], ok spyrja ens sama, ok [leystu þeir samt or sem fyrr[11]. þá mælti Sveinn[12]: þetta mál ferr undarliga; [þèr segit allir[13] eitt til, en mèr þikkir [allt at einu[14] sem þèr munið ljúga[15]. Nú skal reyna til framar [um þessa menn[16]. [þetta voru[17] II feðgar [er þeir voru nú hjá; þeir tala nú við enn ýngra manninn, ok hlýða á um stund, ok þetta má enn ellri eigi standast, ok segir nú at

---

1) virðíng veita, *B, G.* 2) *fra [* honum ok lagði til þrándar, *B, C, D.* 3) *udel. B, C.* 4) *fra [* at gera hvat er Haraldr vildi, *B, C.* 5) *fra [* við XIIta mann, *selv tolvte, B, C.* 6) sögðust, *B, C.* 7) *fra [udel. B.* 8) *saal. B; utydeligt i A, som* eir á *eller* einn á, *da Afskriveren her ikke har kunnet læse, men sögt at efterligne sin Originals Abbreviering.* 9) *fra [* verkmenn hans at akrverki, *hans Arbeidskarle paa Markarbeide, B, C.* 10) akrmenn, *B, C, D.* 11) *fra [* sögðu þeir slíkt et

fra den Side', at han vilde vise Kong Magnus en större Hæder end ham, hvormed han var meget misfornöiet, og fattede stor Misgunst mod ThroND. En Mand kaldtes Svend den Gerdske[4]; han var kommen ind i Landet med Kong Harald[5] og havde den Gang faaet en Forlening af ham; han var og stedse beredt til at udrette alt hvad Kongen vilde paalægge ham, skjönt andre ansaae det for uanstændigt[6]. Han var tillige en kjek Karl. Kong Harald sendte denne Svend til Oplandene med 12 Mænd. De bare alle sorte Klæder, og udgave sig for Munke[7]. Kong Harald udtænkte det hele Anslag, hvorledes de skulde faae fat paa Thrond, thi Kongen vilde lade ham skille ved Livet. En Morgen tidlig kom de i Nærheden af Thronds Gaard. Folk var der paa Agrene (ved Markarbeide) paa tre Steder. Svend spurgte dem, som han traf först, om Thrond var hjemme. De svarede at han ikke var hjemme. Dernæst gik de til et andet Parti, og spurgte om det samme, men fik det samme Svar. Da sagde Svend: Dette gaaer underlig til, men alligevel troer jeg at I lyve. Vi skulle da foretage et Forsög med disse Mænd. Det var Fader og Sön, hos hvilke de da vare. De talte da til den yngre Mand, og lagde en Stund vel Mærke til hans Ord; dette kunde den æl-

sama sem enir fyrri, *B, C.* [12]) við sina menn, *til sine Mænd, till. B, C.* [13]) hèr segja hvârirtveggju, *her sige begge Partier, B.* [14]) *fra [* þó, *dog, B, C.* [15]) eigi satt segja, *D.* [16]) *fra [* við hina þriðju, *det tredie Partie, B. C.* [17]) *fra [* þeir komu þar; voru þar, *de kom til dem, der vare Fader og Sön, B, C.*

Þrándr er heima. Þetta grunaði mik, segir Sveinn. Þeir hýða síðan verkmennina. Sigurðr hèt fóstbróðir Þrándar; hann gekk út í þetta brum, ok sèr þetta, ok segir Þrándi[1] at menn voru komnir á akrinn í múnkaklæðum ok börðu [verkmenn hans. Þeir munu biðja fjár[2] til heilagra staða, [ok mun ekki svâ vera sem þèr hefir sýnzt, ok munu múnkar ekki berja á mönnum[3]. Vera má þat, segir Sigurðr, en [kynlega þikja mèr þessir múnkar hátta[4]. Þá munu þeir gánga híngat til skemmunnar[5] ok biðja fjár[6], en ek mun [mæla at þeir gángi til stofu ok bíði þartil[7] er meir mornar, ok ef [þeir eru njósnarmenn[8], munu þeir eigi þat vilja, ok munu þegar bera at húsinu konúngs lykil[9]. [En ek á hèr jarðhús eitt, ok sakar mik aldri, þótt þeir hlaupi inn ef þeir vilja, en þú skalt standa uppi á hurðarbaki, en ek get at þeir muni hlaupa inn allir sem tíðast, ok munu vinna ætla slíkt er þeim er boðit, ok ef svâ

---

[1]) *fra [* at vinnu; þeir tóku enn ýngra manninn ok hýddu (um stund, *till. D)* þartil er þeir sögðu at Þrándr væri heima. En er þeir voru at berja verkmennina, þá gekk út á bænum frændi ok fóstbróðir Þrándar er hèt Sigurðr, ok er hann sá athöfn þeirra, sneri hann inn ok sagði; *ved deres Arbeide. De grebe den yngre af dem og pidskede ham, indtil de sagde at Thrond var hjemme. Men da de vare i Færd med at prygle ham, gik Thronds Frænde og Fostbroder, ved Navn Sigurd, ud ved Gaarden, og da han saae deres Adfærd, vendte han tilbage og sagde til Thrond, B, C, D.* [2]) *fra [* þá er fyri voru. Þat munu vera múnkar, sagði Þrándr, ok biðja ölmusu; *de Folk som vare der. Det maa være Munke, sagde Thrond, som indsamle Almisse, B, C.* [3]) *fra [udel. B, C.* [4]) *Dette Ord till. D.* [5]) *fra [* undarliga fara múnkar þessir með sèr. Þat kann ok vera, segir Þrándr,

dre ikke holde ud, og sagde da silsidst at Throud var hjemme. „Det tænkte jeg nok," sagde Svend. Dernæst ſpidskede[8] de Arbeidsfolkene. Thronds Fostbroder hed Sigurd. Han gik ud i den tidlige Morgenstund[9], blev dette var, og sagde til Throud at Mænd i Munkeklæder vare komne paa hans Mark og pryglede hans Arbeidsfolk. „De (svarede Throud) ville bede om Gaver til hellige Steder, og du har vist seet feil, thi Munke ville vist ikke give sig til at prygle Folk." „Det kan være," sagde Sigurd, „men disse Munke tykkes mig underlige." „Da (svarede Throud) ville de gaae hid til Soveværelset og bede om Penge, men jeg skal sige at de kunne gaae til Stuen og vente der til noget ud paa Morgenen; hvis de ere Speidere ville de vist ikke gjöre det, men strax bruge Kongens Nögel[10]. Jeg har her et Jordhuus[11], og det vil slet ikke være til min Skade at de löbe der ind, saasnart de ville; du maa staae bag ved Dören, thi jeg formoder at de alle ville löbe ind i en Fart, og agte at udföre det som er blevet dem

at þat sè flugumenn nökkurir, ok vili dyljast undir múnka búnaði, ok skulum vèr nú gera tilraun; þeir koma hèr skjótt á bæinn, ok ef múnkar eru, þá munu þeir gánga higat til svefnskemmunnar; *underlig bære disse Munke sig ad. Det kan ogsaa være, sagde Throud, at det ere nogle udsendte Mordere, som vil skjule sig under Munkedragten. Vi vil nu strax gjöre et Forsög: de komme snart herhen til Gaarden; hvis det er Munke, saa vil de gaae herhen til Soveværelset, B, C.* [6]) *udel. B, C.* [7]) *fra* ſ vísa þeim inn í bæinn, at þeir bíði þar þess, *B, C.* [8]) *fra* ſ svikarar eru, þá, *hvis de er Forrædere, da, B, C.* [9]) ok brjóta upp húsit, *og bryde Huset op, till. C.*

er, þá skaltu skjótast út ok reka aptr hurðina, ok þá mun ek þar koma, ok mætti þá svá vera at vær ættim eigi síðr vald á þeim, en þeir á oss. Þetta gengr beint eptir getu Þrándar, at þeir koma[1] á bæinn, ok [snúa þángat til stofunnar, ok biðja bónda[2] fjár; ok er þeir Þrándr [láta seint við at lúka upp hurðina[3], þá mælti Sveinn at þeir mundi bera at[4] konúngs lykil, ef eigi væri upp lokit. Kappsamliga fara múnkar þessir, segir Þrándr, ok skal heldr láta upp hurð en brotin sè[5]. Sveinn skipaði þá mönnum til [um inngaunguna, ok[6] bað úti vera suma; en þat var sem ekki mælt[7], ok hljópu[8] allir inn, en Sigurðr komst[9] út hjá þeim, ok [skellir í lás hurðunni[10], enda kom Þrándr þá þar[11], ok [eru þeir Sveinn ok hans fylgjarar nú í[12] valdi Þrándar, [skorti Þránd ok alldri fjölmenni fyri[13]. Síðan [tóku þeir Þrándr þá höndum ok hýða alla[14], ok hafði af

[1]) *fra [* ok gánga svá inn, ok mun þá enn nokkut verða til ráða; skal þú, Sigurðr, þegar þeir koma at dyrum, hlaupa at hurðarbaki, ok ef þeir brjóta upp húsit (hurðina, *C*), þá munu þeir allir inn gánga, svá sem þeim er skipat; skaltu þá skjótast út ok kippa aptr hurðu, en ek mun gera af mèr slíkt sem verða má (mèr líkar, *C*); því næst komu þeir; *komme saaledes ind, og da maae vi endnu finde paa noget: du, Sigurd, skal, strax naar de komme til Dören, löbe bag ved den, og hvis de bryde Huset op, saa ville de alle gaae ind i den Orden som bliver dem foreskrevet; du skal da springe ud og slaae Dören i efter dig, men jeg vil da selv forholde mig efter som Leiligheden er til (som mig bedst tykkes, C) B, C.* [2]) sneru þegar til skemmunar, ok báðu, *B, C.* [3]) svöruðu tómliga, ok lètu seint upp hurð, *gave sig gode Stunder baade med at svare og lukke op, B, C;* var fyri rent lítt at lokum, *D.* [4]) svefnbúrinu, *till. B.* [5]) skaut Sigurðr þá frá lokum, *Sigurd lukkede da op, till. B, C.* [6]) inngaungu,

befalet; hvis dette forholder sig saaledes, skal du springe frem og slaae Dören i Laas; da skal jeg strax indfinde mig, og det er da vel muligt at vi ligesaa fuldt have dem i vor Vold, som de os i sin." Denne Thronds Forudsætning opfyldtes ganske. De Fremmede kom til Gaarden, og gik til Stuen for at bede Huusbonden om Penge. Da Throndog hans Ven ikke viste sig meget hurtige i at lukke Dören op, sagde Svend at de skulde bryde den med Kongens Nögle, hvis man ikke vilde lukke op. „De Munke fare heftig afsted," sagde Thrond, „og Dören maa da för aabnes end den skal brydes op. Svend ordnede da sine Mænd saaledes som de skulde gaae ind, men bad nogle af dem blive udenfor; de lode som de ikke hörte det og löb alle ind, men Sigurd smuttede ud blandt dem og slog Dören i Laas; i det samme kom Thrond der, saa at Svend og hans Fölgesvende nu vare i Thronds Vold. Dernæst lod Throng dem alle gribe og pidske[12], samt lod dem bekjende Sandheden, hvad de vare for

---

en, *B, C.* [7]) mælti, *B, C.* [8]) gengu, *B, C.* [9]) skaut sèr, *smuttede, B, C.* [10]) *fra [* keyrði þegar aptr hurðu, *B, C.* [11]) var þat reyndar, at hann átti jarðhús í svefnbúrinu, ok var annarr munni í skála hans, hafði hann þar í hlaupit, þegar þeir Sveinn gengu í skemmuna; *i Virkeligheden havde Throng en underjordisk Gang fra Soveluset, hvoraf den ene Ende förte ind i hans Dagligstue; den var han löbet ind i, saa snart Svend, med sit Fölge, gik ind i Soveværelset, till. B, C.* [12]) *fra [* voru þeir nú allir á, *B, C.* [13]) *fra [* Þrándr sendi orð næstum bygðarmönnum, *Throng sendte Bud til de nærmestboende Folk i Bygden, B, C.* [14]) förunauta ok lèt þá hafa skapnaðar örendi, *D.*

þeim sannar sögur, hvers háttar menn þeir voru; hafa þeir nú þángat skammar erendi. Síðan fara þeir í brott, en Svein[1] lætr hann eptir vera með sèr ok vel haldinn. Hann var hljóðlyndr, [ok undi illa við sinn hlut, ok þótti honum verri vistin en var. Ok nú[2] spyrr þetta Haraldr konúngr, ok líkar honum allþúngt. Magnús konúngr [spyrr ok þetta, ok líkar honum megin vel, ok gjörir nú ferð á Upplönd með miklu liði, ok koma við skóga nokkura í nánd bæ[3] þrándar, ok dvaldist þar, ok vill reyna[4] hvað þrándi yrði fyri. [Ok nú[5] var honum sagt at lið[6] mikit var komit at bæ hans: ok [hyggjum vèr[7] at vera muni Haraldr konúngr. [Ok þegar stefnir þrándr at sèr liði ok sendir orð um alla bygðina, ok kom þar saman mikit lið ok frítt. Nú er sagt Magnúsi konúngi[8] at þrándr hefir

---

[1]) *fra* [lauk hann upp skemmunni, lèt taka þá Svein alla ok leggja fast líma á bak þeim; fóru við þat á brott förunnautar Sveins, en sjálfan hann; *aabnede han Værelset, samt lod Svend og alle de andre gribe, og lod dem pidske dygtig med Riiskoste; med den Affærdigelse droge Svends Ledsagere bort, men ham selv, B, C.* [2]) *fra* [þótti honum ill svívirðíng sín öll saman, ok þat er hann var nú eigi sjálfráði; *thi han syntes at det hele Foretagende var faldet ud til hans störste Skam, og dertil havde han mistet sin Frihed, B, C.* [3]) bygðum, *Bygder, D* [4]) *fra* [frètti ok skjótt þessi tíðindi ok lèt vel yfir tiltekju þrándar, hugsar þó at hann myndi eiga afarkosta vån af Haraldi konúngi; sneri hann þá aptr til þrándar með miklu liði. En er Magnús konúngr var kominn í skóg nökkurn nærr bænum, stöðvaði hann lið sitt, ok vildi vita; *erfarede og snart denne Begivenhed og var vel fornöiet med Thronds Adfærd, men han formodede at Thrond derved vildè være udsat for voldsom Behandling af Kong Harald; han vendte da tilbage til Thrond*

Folk. Deres Ærende fik saaledes et beskæmmende Udfald. Derefter forföiede de sig bort, men Thrond lod Svend blive tilbage hos sig og behandlede ham vel. Svend var taus og misfornöiet med sin Skjæbne, og hans Opholdssted forekom ham slettere end det var. Kong Harald spurgte snart disse Tildragelser, og tog sig dem meget nær. Kong Magnus fik dem og at höre, men de vare ret efter hans Siud. Han foretog sig da en Reise til Oplandene med et stort Fölge; han holdt i en Skovstrækning i Nærheden af Thronds Gaard og tövede der nogen Tid, for at erfare hvad Throng vilde gribe til, og nu blev det fortalt ham, at en stor Trop var kommen til hans Gaard „og vi troe at det er Kong Harald". Strax stævnede Throng Folk til sig og sendte Bud omkring i hele Bygden, saa at der snart blev samlet en talrig og anseelig Trop. Da blev det berettet til Kong Magnus at Throng havde en heel Mængde

med stort Fölge. Men da Kong Magnus var kommen i Nærheden af Gaarden, lod hañ sine Folk gjöre Holdt for at see, B, C. [5]) ef hann yrði við vápnat lið varr, því næst; *naar han mærkede at der kom en bevæbnet Trop, Dernæst, B.* [6]) fólk, *B, C.* [7]) *fra [* þótti mönnum líkast, *man ansaae det for rimeligst, B, C.* [8]) *fra [* Þrándr brá við skjótt, sendi boð alla vega í bygðina frá sèr, ok stefndi at sèr mönnum, en því at hann var vinsæll við bændr, voru allir búnir at veita honum lið; kom skjótt saman mart fólk ok vel búit. Magnús konúngr frètti; *Throng gjorde strax Anstalt, sendte Bud allevegne omkring i Bygden og stævnede Folk til sig, men saasom han havde mange Venner blandt Bönderne, vare alle villige til at hjelpe ham, og der kom snart mange og raske Folk sammen. Kong Magnus spurgte, B, C.*

fjölda liðs fyri ok búit sem til bardaga. [Konúngr mælti: ek veit þat at þrándr ætlar Harald frænda vera munu, ok skal gjöra heim vissu at vèr erum friðmenn[1], ok munu slíkt vera fyrimenn[2] til karlmennsku, ok mikill skaði er þat, ef Haraldr skal hafa líf hans, enda fái hann eigi undan stýrt. Ok er þrándr veit hvat títt er, kastar þar þá niðr hverr sínum vâpnum sem kominn var, ok gengu í móti þeim, ok þá konúngr þar veizlu. Nú segir konúngr þrándi at Haraldr konúngr hefir[3] þúngan hug á honum, ok [kvað hann eigi mundu þar mega vera lengr. Býðr konúngr nú honum til sín, en lèzt mundu[4] skipa jarðir [hans, ok er þetta ráða tekit[5]. Haraldr [konúngr sitr nú[6] um hann [allt at einu[7], ok vildi gjarna[8] ná honum, en[9] eigi gjörist[10] færi á því [eptir því sem hann vildi[11]. Ok er vora tók, mælir Magnús konúngr við þránd, [at

[1]) *saal. D som ellers har fölgende*: ek veit hverju gegnir; geri nú menn til böiarins ok segi til þeirra, at *o. s. v.; utydeligt i A.* [2]) *utydeligt i A, thi Ordene* friðmenn *og* fyrimenn *synes af Afskriveren at være blevne urigtig omsatte.* [3]) *fra [* bað konúngr þá segja þrándi at þat (þeir, *C*) voru friðmenn, ok hann átti við engum úfriði at búast. En er þrándr ok hans menn heyrðu þetta, köstuðu þeir vâpnum, ok gengu allir móti Magnúsi konúngi með fagnaði ok blíðskap. Tók konúngr þá enn veizlu með þrándi; sagði Magnús konúngr honum at hann hefði þat spurt at Haraldr hefði; *Kongen bad dem da sige til Thrond, at de som kom vare fredelige Folk, og at han ikke behövede at ruste sig til nogen Feide. Men da Thrond og hans Mænd hörte dette, kastede de deres Vaaben, og gik alle Kong Magnus imöde med megen Glæde og Blidhed, Kongen modtog da atter Thronds Indbydelse til et Gjestebud. Kong Magnus fortalte ham, at*

Folk hos sig, saaledes udrustet, som om de skulde holde et Slag. Kongen svarede: „Jeg veed nok at Thrond antager mig for min Frænde Harald, og derfor skulle vi lade dem paa Gaarden vide for vist at vi ere fredelige Folk; men slige Mænd ere sikkert, ved deres Mandighed, brave Anförere[13], og det er en stor Skade, hvis han ikke skal kunne undgaae Haralds Efterstræbelser, som sigte til at skille ham ved Livet." Da Thrond fik det Rigtige at vide, kastede enhver af hans Trop sine Vaaben öieblikkelig fra sig, og de gik alle de Kommende imöde. Kongen blev modtaget med et höitideligt Gilde; han gav da Thrond tilkjende, at Kong Harald var meget vred paa ham, og at han neppe vilde kunne opholde sig, længere der paa Stedet. Kongen indböd ham da til sig og lovede at bestyre hans Jordegods; Thrond fulgte ogsaa disse Raad. Kong Harald efterstræbte ham ikke desmindre, og vilde gjerne have ham fat, men en saadan Leilighed, som han önskede, gaves ham dog ikke dertil. Ved Foraarets Begyndelse sagde Kong Magnus til Thrond,

han havde spurgt at Harald havde, B, C. [3]) *fra [* er þat mitt ráð, sagði konúngr, at þú gefir upp búnaðinn ok fylgir mèr, en ek mun; *er det mit Raad, sagde Kongen, at du opgiver din Huusholdning og fölger med mig, men jeg skal, B, C.* [5]) *fra [* þinar. Þrándr gerði svá; var hann með Magnúsi konúngi um vetrinn, *Thrond gjorde saa, og var hos Kong Magnus om Vinteren, B, C.* [6]) *fra [* lèt sitja, *B, C.* [7]) *udel. B, C.* [8]) *udel. B, C.* [9]) Magnús konúngr geymdi svá til at, *Kong Magnus passede da saaledes paa, at, B, C.* [10]) fengust, *B, G.* [11]) *fra [udel. B, C.*

honum þikir osýnt, hvort hann getr haft varðhöld yfir honum[1] innan lands fyri Haraldi konúngi; hefi ek nú látit skip búa[2] [af launúngu[3], ok vilda ek þú hèldir[4] til Grænlands[5] [ok staðfestist þar, þvíat þar fær þú vel gætt þín fyri Haraldi konúngi; ok svâ er nú gjört[6]. Ok svâ mikla varygð hafði[7] Magnús konúngr á honum[8], at [hann sjálfr fylgir honum til skips, ok skilst svâ við hann at hann lætr frá[9] landi. Ok [þegar er[10] þeir höfðu nær nýskilið við Magnús konúng, þá[11] var þar fyri honum[12] Haraldr konúngr [við eyjar nefit[13], ok þegar leggr Haraldr at þeim, ok tekst þar þegar[14] bardagi. [Nú íhugar[15] Magnús konúngr, [ok þikist ófyrisynju munu hafa við skilizt[16] Þránd, ok þikir[17] við ráðugan[18] um at eiga, þar sem[19] frændi hans var, [ok leggr nú aptr til, ok sèr at þeir berjast; taka nú atróðr harðan, ok er[20] Haraldr konúngr sèr atróðr [Magnúss konúngs, þá[21] leggr hann þeg-

---

1) *fra* [úsýnt þikkir mèr hvart ek fær haldit þèr innanlands, *jeg anseer det for uvist om jeg kan beskytte dig her i Landet, D, C.* 2) þèr, *for dig, till. B, C.* 3) *fra* [á laun, *B, G.* 4) út, *till. B, C.* 5) Grænalands, *B, C.* 6) *fra* [svâ er nú til ætlat, *D.* 7) *fra* [þessu játtar Þrándr. En svâ mikinn vörð hèlt, *dette samtykkede Thrond, men saa omhyggelig vogtede, B, C.* 8) Þrándi, *B, C.* 9) *fra* [eigi skildist hann við fyrr en hann var á skip kominn ok lèt undan landi, *ikke forlod ham, förend han var kommen om Bord og holdt ud fra, B, C.* 10) *fra* [er þeir Þrándr lögðu út um eyjar, *D.* 11) *fra* [Veðr var litit, ok tók þeim skamt frá landi, lögðu þeir skipinu undir eina ey, en er þeir komu til hafnar, *Vinden var ikke stærk saa at de kom kun kort fra Land, förend de maatte lægge ind under en*

at han antog det for usikkert, om han fremdeles kunde vogte ham der i Landet for Kong Haralds Forfölgelser; „Jeg har hemmelig ladet et Skib udruste, og vil raade dig til at drage med det til Grönland og bosætte dig der, thi der kan du vel tage dig iagt for Kong Harald". ThroND samtykkede heri, og saa megen Omhu bar Kong Magnus for ham, at han selv fulgte ham ombord, og skiltes ikke fra ham, förend han lagde fra Land. Kort efter at de havde taget Afsked fra hinanden, traf Thrond, paa den anden Side af Öens yderste Spidse[14], Kong Harald, som anfaldt ham med sit Skib, saa at det strax kom til en Fægtning. Imidlertid overveiede Kong Magnus at han vel alt for tidlig havde forladt Thrond, thi hans Fætter Harald kunde let blive ham for klog; han tog da atter til Söes, og saae snart at de sloges; han lod da sine Folk roe saa stærkt som de kunde. Da Kong Harald saae at Kong Magnus saaledes nærmede sig, lagde han

Ö, men da de kom til Havnen, B, C. [12]) *udel. B, C.* [13]) *udel. B, C.* [14]) *udel. B, C.* [15]) *fra* [en í annan stað, íhugaði, *men paa den anden Side betænkte, B, C.* [16]) *fra* [at eigi væri örvænt, at hann hafði of skjótt skilit við Þránd; *at det var at befrygte, at han alt for hastig havde forladt, B, C.* [18]) ráðgan, *B, C.* [19]) Haraldr, *till. B, C.* [20]) *fra* [gekk hann á skip með hirð sína, ok reyri út til eyjarinnar; ok er hann sá at þeir börðust, eggjaði hann sína menn at leggja (at) djarfliga ok duga Þrándi; *gik han ombord med sin Livvagt og roede ud til Öen, og da han saae at de sloges, opfordrede han sine Mænd at roe ret djærveligen til og komme Thrond til Hjælp, B, C.* [21]) *fra* [þeirra harðan, *B, C.*

ar[1] frá, [ok skilja þeir við þat. Ferr þrándr nú úr landi, sem ætlat var, ok[2] út til Grænlands[3], ok var þar [nokkura vetr[4].

[1]) *udel. B, C.* [2]) *fra* [en Magnús konúngr lá þar til þess er Þrándi gaf (á braut ok, *till. C*) í haf; fór hann,' *men Kong*

AMMÆRKNINGER.

[1]) Kong Olaf Haraldsön, för kaldet den Tykke, men da den Hellige, mod hvem Oplandsboerne tilligemed Thrönderne havde gjort Oprör, som endtes med det berömte Slag paa Stiklestad, i hvilket Kongen faldt 1030.

[2]) Peld *(pell)* kaldtes fordum et fremmedt meget kostbart Töi; jfr. ovenfor S. 558. I den anden Recension siges denne Kappe at have været af *guðvef*, et andet ikke mindre kostbart Klædningsstof, hvilket nogle mene have svaret til vort Flöiel; andre have antaget det for et Slags Purpur. Navnet synes at betyde enten Gudernes Væv, (vævet af Guderne), eller guddommelig (overmaade herlig) Vævning. Det har svaret til Angelsaxernes *goðveb, goðeveb.* Jfr. *Edd. ant.* II, 649 og Cædmon, *edited by B. Thorpe* (*London* 1832) S. 215. I Sagabibliotheket III, 319 oversættes vor Texts *guðvefjarskykkja* (efter Haldorsens islandske Ordbog) ved „en skjön broget Kappe."

[3]) Throndns Vaaben vare, ligesom Overklæderne, bedre end Kongens. At der selv i det hedenske Norge har blandt de Store eller Rige hersket megen Pragt, derom vidne mange i nyere Tider i Gravhöiene fundne Kostbarheder.

[4]) Det vil sige den Russiske, eller fra Rusland komne, af *Garðar, Garðariki,* Rusland. At Navnet *Swen* har (ogsaa som *Sphaindr?*) været temmelig almindeligt blandt Russerne eller de russiske Vareger, sees af deres Kröniker og de i dem opbevarede Traktater. P. E. Müller har vist havt en feilagtig Afskrift for sig, hvori, ved en Misforstaa-

strax fra. Saaledes skiltes de ad. Throud seilede til Havs, som han havde foresat sig, og kom til Grönland, hvor han opholdt sig nogle Aar[15].

---

nus laa der, indtil Throud fik Bör og seilede til Havs, B, C.
[3]) Grænlands, *B, C.* [4]) *fra*] leingi síðan, *længe siden, B, C.*

---

else af Abbreviationen, *griski* er blevet sat istedenfor *girðski*, og saaledes har han oversat Navnet „Svend Græker".

[5]) Fra hans langvarige Ophold i Udlandet især i Rusland og det græske Keiserrige.

[6]) Den listige Harald kunde let indsee, at en Fremmed, som ikke havde nogen indenlandske Slægtskabs- eller Venskabsforbindelser, og tillige ikke deelte Indbyggernes Fordomme eller andre Meninger, men kun rettede sig efter sin Herres Villie, var bedst skikket til saadanne Foretagenders Udförelse.

[7]) Heri ligger aldeles intet usandsynligt, da allerede i 1031 (om ikke för) Munkeklostre vare oprettede i Norge. See Münters Kirchengesch. Dänemarks u. Norweg. II, 668. Blandt de förste Munke i Norge vare Cluniacenserne, indkomne til det Throndhjemske, i Knud den Stores Tid, fra England. Deres Ordensdragt var sort (som den falske her beskrives).

[8]) Rimeligviis have Voldsmændene bundet Arbeidsfolkene, for at de ikke skulde kunne komme Throud, hvem de agtede at overfalde, til Hjelp, og derpaa, maaskee tildels af Kaadhed, pidsket dem med Riis, maaskee medbragte som et Slags Attribut for Munke (der tit pleiede at pidske sig selv, til Bodsövelser, eller og saaledes at straffe andre af deres Selskab, for Overtrædelse af Ordensreglerne).

[9]) Eller og: netop i det samme (paa samme Tid).

[10]) „At bruge Kongens Nögle" er en gammel Talemaade, isteden for at bryde Döre eller Laase op, som underti-

den kan skee efter Kongens eller Övrighedens Befaling, hvilket ogsaa her virkelig var Tilfældet.

[11]) Eller en dyb og rummelig Kjelder. I den anden Recension synes Indretningen af Thronds Jordhuus (eller underjordiske Gang) at beskrives noget anderledes.

[12]) Her synes dog kun Svends Fölgesvende, ikke han selv, at menes, baade med Hensyn til det Efterfölgende og til den anden Recensions Udtryk.

[13]) Eller Formænd (Hövdinger, fornemme Mænd), til hvilke Thrond vistnok har maattet regnes; sandsynligviis har han været i Slægt med een af de fem Oplandske Konger (thi saaledes kaldtes da slige smaae Fyrster, eller rettere Friherrer), hvilke Olaf den Hellige overvandt i et Hovedslag, og hvis Lande han siden bemægtigede sig. Dette har maaskee faldet Kong Magnus den Gode ind, i det han sagde disse Ord, ved hvilke han synes at have villet antyde det, at Thrond og hans Bundsforvandte (hvilke han havde kaldt til Hjelp) vare værdige til at være Oplandenes Hövdinger.

[14]) Denne Ö ommeldes ikke i det Foregaaende, men derimod (paa sit Sted) i den anden Recension. Den er fölgelig her enten udeladt af Fortælleren, (efter hvis Udságn Beretningen er nedskrevet) eller ogsaa af Afskriveren.

[15]) Eller, efter den anden Recension, længe derefter, formodentlig til hans Dödsdag.

XVI. UDDRAG AF FORTÆLLINGEN OM AUDUN DEN VESTFJORDSKE.

Indledning.

Nærværende Fortælling, (af hvilken Suhm allerede i Danmarks Historie, IV, 178-180 havde gjort et Udtog),

omhandles meget kortelig i Sagabibliotheket (I, 345-46), hvor det bemærkes, at den vel indeholder intet utroligt, men synes dog udsmykket, samt at den ikke er yngre end det 14de Aarhundrede, da den findes i Flatöbogen, ligesom den og i Indholdsregisteret ansættes til samme Aarhundredes Begyndelse. Man kan dog, paa Grund af andre Membraners, hvori den indeholdes, höie Alder og övrige Beskaffenhed, samt paa flere Grunde (hvorom mere i det Fölgende) antage, at den i sin förste Oprindelse er betydelig ældre, sandsynligviis endogsaa fra det 12te Aarhundrede.

Af denne Fortælling have vi i det mindste to forskjellige Hoved-Recensioner, som ved Jevnförelse tydelig vise, at de begge, hver for sig, ere nedskrevne efter Forskjelliges mundtlige Tradition. De Membraner i hvilke de findes ere omhandlede ovenfor S. 610. Vi have, for saa vidt vort Uddrag angaaer, lagt den udförligste af dem til Grund, nemlig:

A) Den som findes i Flatöbogen (Col. 828-829). Den anden Hovedrecension, tildeels i lidet afvigende Afskrifter, findes i *B,* Arn. Ma. 66 Folio, efter hvilken Fortællingen er indfört i *Fornm. Sög.* VI, 297-307; *C) Hrokkinskinna,* og *D) Morkinskinna.* See om dem ovenfor, II, 610.

Mange blandt Norges og Islands gamle Fortællinger eller Sagnhistorier skylde deres skriftlige Opbevarelse enten til een eller flere, paa Optegnerens Tid levende, mægtige eller rige Mænd, (hvis de ikke endog tillige vare byggede paa ældre Kvad, som i sin Tid vare digtede til Sliges Ære), som enten af egen Drift lode deres mest berömte Forfædres mærkværdige Begivenheder optegne, eller modtoge, uden egen Opfordring, saadanne skriftlige Beretninger af ubemidlede Klerke, eller andre, som saaledes sögte at erhverve Hövdingens eller Rigmandens Gunst. Paa lignende Maade have ogsaa, endog sildige Afskrivere,

ofte fortsat den af dem afskrevne Histories Slægtregistre eller genealogiske Bemærkninger, til deres egne med dem samtidige Patroner. Et tydeligt Exempel herpaa afgive de forskjellige gamle Afskrifter af Floamanna-Sagas Slutning, saaledes som vi have meddeelt dem, (ovenfor II, 174-175). Saadanne Omstændigheder lede undertiden til Bestemmelsen af Sagaens förste Affattelsestid, men kunne i andre Tilfælde vildlede den granskende Læser, naar han ikke behörig kan adskille saadanne nyere Tillæg fra den oprindelige Text, saa at han let, paa slige Grunde, kan erklære selve Sagaen for langt nyere end den virkelig er. Et Hoved-Indicium af den för ommeldte Art forekommer i samtlige 4 ældgamle Exemplarer af nærværende Fortælling; i dens Slutning nævnes nemlig en Thorstein Gydesön, som den mest berömte af den omhandlede Auduns Efterkommere. Undersöge vi hans Levetid, finde vi den i det 12te Aarhundrede, og erfare, at han har været en rig Mand, der boede paa Gaarden og Öen Flatö i Bredebugten, som tilhörte ham selv tilligemed flere faste Eiendomme. Han ommeldes vel paa forskjellige Steder i Sturlunga-Saga (2den Bogs 21de Cap., samt 3die B. 37te og 41de Cap.) men intet forekommer deri eller i Landnamas Fortsættelse om hans Herkomst eller Forfædre, saa at man maa formode at de kun have været ubekjendte Bönderfolk, med Undtagelse af denne Audun, hvis Rigdom, erhvervet i Danmark, som Fölge af hans heldige Reise til Grönland, muelig har været Grundvolden for Thorstein Gydesöns store Formue. Vi see ikke, at denne Thorstein har befattet sig synderlig med sit Födelands i hine Tider forvirrede Politik; dog synes det at han i nogen Tid (omtrent 1168) har huset fem, for et begaaet Drab, til Fredlöshed dömte Karle, ved hvilke han dog snart skilte sig, da de tyede til hans Ven, den mægtige Hövding Einar Thorgilssöns Beskyttelse. Da den sidst-

nævnte i Aaret 1185 var bleven ombragt, blev hans betydelige Bo paa Stadarhol overdraget til Thorsteins Bestyrelse. Efter Annalerne döde Thorstein Gydesön 1190. Hans Sön Geller arvede Hovedgaarden Flatö, og blev gift med Vigdis Sturledatter, den berömte Snorre Sturlesöns Heelsöster; desuagtet synes han at have holdt sig fra Sturlungernes Feider, paa det nær, at han i Aaret 1211 (eller 1212) ledsagede sin Svoger Thorvald Snorresön paa et Tog mod hans Fjende Rafn, som dog endtes med et Forlig. Af hans Döttre blev een, Thordis[1], gift med Hövdingen Gisle Marcussön paa Rödesand, död 1258, som efterlod sig en talrig Afkom.

Dette er alt hvad Islands historiske Skrifter melde om Rigmanden Thorstein Gydesön, hvis Levnet dog maatte være meget mærkeligt for dets Kultur-, Literatur og Kirkehistorie, da han uden Tvivl har havt megen Deel deri at et Munkekloster i Aaret 1172 (eller 1173) blev oprettet paa hans Eiendomsgaard Flatö. Man maa saaledes formode, at han paa den Tid var en stor Ven af Klerke og Munke, men denne Yndest er maaskee sildigere bleven svækket, thi i Aaret 1182 (eller 83) blev Klosteret paa Flatö vel ikke aldeles ophævet, men dog flyttet til Gaarden Helgafell paa Fastlandet, hvor det holdtes vedlige til Kirkereformationens Indförelse i Landet. Flatö-Klosterets Historie er nu saa aldeles ubekjendt, at de af Islands Kirkehistorie saa höist fortjente Mænd, Finn Johnsen og Hans Finsen, intet have fundet at anföre derom

[1]) Hun er den förste (som födt paa Nytaarsdag) der findes anført i det mærkelige Norsk-Islandske *Obituarium*, oversat og oplyst af Hans Finsen, udgivet af Engelstoft og Werlauff i *Script. rer. Dan. med. ævi* VIII, 552; ogsaa hendes Mand Gisle Marcussön nævnes der ved 15de Juni. Jfr. sammesteds S. 558, samt den 3die af de genealogiske Tabeller.

uden dets i Annalerne angivne Stiftelses- og Fytningsaar[1]. Vi kunne heller ikke tilföie det mindste herom, med Undtagelse af den ovenstaaende Bemærkning, og Thorstein Gydesön bliver saaledes den eneste Person, vedkommende det nævnte Kloster, som med nogen Sikkerhed kan navngives, thi det er vist, at et Kloster ikke, mindst i hin Tid, da Hierarchiet ingenlunde i Island havde opnaaet den Höide, hvortil det mere end et Aarhundrede derefter siden steg, havde kunnet anlægges, bygges og indrettes paa hans Eiendoms-Gaard uden hans Tilladelse og Medvirkning, ja vel ikke heller uden Opfordring og Opoffrelse fra hans Side. At det har været Munkene paa Flatö meget om at gjöre, at erhverve og vedligeholde Godseierens, Thorstein Gydesöns Yndest, saalænge som de opholdt sig der, maa fölge af sig selv. Vi antage det saaledes for sandsynligt, at een eller flere af dem (og i sidste Tilfælde efter forskjellige Personers mundtlige Overlevering) have optegnet Thorsteins mest berömte Forfaders, den vestfjordske Auduns, mærkværdigste Levnetsbegivenheder, enten efter hans Begjering, eller, for dermed at fornöie ham, af egen Drift. Er denne Formodning rigtig, maatte Fortællingens skriftlige Affattelse henföres til den sidste Trediedeel af det 12te Aarhundrede, og fölgelig mindre end et Aarhundrede efter Auduns Död; den omtrentlige Bestemmelse af hans Levetid og især hans Reise til Grönland o. s. v. komme vi da nu til at omhandle, i det vi tillige meddele Læseren en kortfattet Udsigt over hele Fortællingen, især for saavidt dens senere Halvdeel her næsten ganske er udeladt, hvorimod den förste indrykkes her, som vedkommende Auduns Reise til Grönland og hans Handel der, samt dens egentlige Udfald.

Den islandske Bondekarl Audun opholdt sig hos sin

---

[1]) See *Hist, ecclesiast. Isl. T. I,* 117; *IV.* 65 o. fl. St.

Frænde Thorstein, en formuende Bonde i Vestfjordene, da Thorer, en norsk Skibseier eller Skibsförer, som handlede paa Island, tog sin Vinterbopæl der paa Stedet. Audun gik Thorer vel tilhaande i hans Handelsanliggender, og fik, efter sit Önske, til Lön derfor, 1060, fri Reise med ham til Norge. Dog sörgede Audun först derfor, at hans Moder i hans Fraværelse, beregnet til 3 Aar, ikke skulde lide Mangel. Da Audun i Fortællingen ved denne Tid kaldes en Mand, har han sandsynlig da været henved 25 Aar gammel (altsaa födt omtrent 1034 eller 1035). Den næste Vinter havde Audun frit Ophold hos sin Ven Thorer, i hans Gaard paa Möre, som og i Sommeren 1061 tog ham med paa en ny Handelsreise til Grönland. Der opholdt de sig begge den næste Vinter, Thorer i Östbygden, Audun derimod i Vestbygderne. Der kjöbte han, for alt hvad han da eiede, af Erik, en grönlandsk Jæger, en udmærket smuk Björn, hvem denne havde fanget levende, samt siden tæmmet eller afrettet efter de Tiders Skik. I Foraaret 1062[1] reiste han med Thorer og sin Björn, tilbage til Norge, og vilde da strax udföre det Forsæt, at skjenke det sjeldne Dyr, som især uden for Grönland ansaaes for en stor Kostbarhed, til Kong Svend Ulfsön (ellers ogsaa kaldet Estrithsön) i Danmark; dets Udförelse var dog vovelig da den langvarige Krig mellem ham og Kong Harald Sigurdsön endnu vedvarede. Den sidstnævnte traf ogsaa Audun med sit Dyr (enten paa Hordeland eller i Oslo, efter de forskjellige Hovedrecensioner) og forlangte det tilkjöbs, men Islænderen nægtede at ville sælge det og fortalte ligefrem sin Hensigt. Kongen forestillede ham vel det Urimelige der-

[1]) Vor lærde Medarbeider, Egilson, antager og i sin Udsigt over det gamle Nordens Chronologie (*Fornm. Sög.* XII, 9), at Audun den Vestfjordske i dette Aar havde sin förste Sammenkomst, i Oslo, med Kong Harald.

ved, men gav dog efter, maaskee af Agtelse for den Fremmedes raske og bestemte Beslutning, samt tillod ham at reise med sin Björn til Danmark, blot med den Betingelse at han, naar han kom tilbage, skulde indfinde sig hos Kongen, og underrette ham om hvorledes Reisen havde gaaet, og især hvilken Belönning han havde faaet af Kong Svend for den grönlandske Björn. Da Audun kom til Danmark, vare alle hans Penge fortærede, og han maatte nödes til at tigge om Föde for sig og Björnen. Saaledes kom han til Aage, Kong Svends Godsforvalter, som paa en lumsk Maade vilde benytte sig af Auduns Forlegenhed, og tvinge ham til at overlade sig Halvparten i Björnen, for de Levnetsmidler som han overlod Audun, til hans og Dyrets Underholdning, indtil det kunde bringes til Kongen. Vilkaarene vare vel egentlig saaledes at Audun, naar han havde faaet Vederlaget for Björnen, skulde overlade Aage det Halve deraf, men denne Plan gik ganske overstyr, da Audun strax fortalte Kongen Sagens Sammenhæng, men Aage derfor faldt i hans höieste Unaade og blev forvist Riget. Kong Svend gav derimod ikke strax nogen Lön eller Betaling for Dyret, men tilböd Audun kun at blive hos sig. Noget derefter besluttede Audun sig til at foretage en Pilegrimsvandring til Rom, og bad Kongen om Tilladelse dertil, hvilken han og fik, tilligemed en betydelig Sum Sölvpenge. Denne Gave var vel af et saadant Belöb, at Kongen ansaae den for at svare til Björnens rette Værdi der paa Stedet. Da denne Handel saaledes var afgjort, som den umiddelbare Fölge af Auduns Grönlandsreise, antage vi at Resten af Fortællingen ikke egentlig vedkommer det gamle Grönlands Historie, og udelade den derfor her, paa selve Slutningen

---

Maðr hèt Auðun[1], vestfirðski[2] ok fèlitill[3];

---

[1]) islenzkr, *till. A.* [2]) at ætt, *till. B*; *kyni*, *D.* [3]) ok at

nær, som kortelig ommelder Auduns vigtigste Livsforhold og nævner hans mest berömte Efterkommer. Vi bemærke kun af Fortællingens her udeladte Deel, at Auduns Pilegrimsreise havde et saa slet Udfald, ved Sygdom og Uheld, at han ved Paasketider (formodentlig 1064) kom tilbage til Danmark som en ussel Tigger. Det lykkedes ham dog at tildrage sig paa ny Kong Svends Opmærksomhed og Yndest. Kongen mindedes nöie Auduns sjeldne Hengivenhed og vel tillige Kong Haralds yttrede Lyst til at erfare den Maade, hvorpaa Svend vilde lönne Audun for hans Gave. Da Audun, ud paa Foraaret, ikke vilde modtage hans gjorte Tilbud om en anseelig Ansættelse ved Hoffet, men agtede, over Norge, at tage tilbage til Island, skjenkede Kongen ham et vel udrustet Handelsskib med dets Ladning, en betydelig Sum Sölvpenge og en kostbar Guldring (eller Armbaand), hvilken Audun, ved Tilbagekomsten til Norge (efter Kong Svends ham givne Vink) forærede Kong Harald, som et Beviis paa den Taknemmelighed han skyldte ham, for det mod ham för viiste Ædelmod.

Fortællingen viser tydelig nok, at en klog og driftig Mand allerede i det 11te Aarhundrede kunde gjöre Lykke i Danmark ved den grönlandske Handel, uden at denne (som det var Tilfældet med Thorfinn Karlsefne) behövede at forbindes med den amerikanske. Ved Meddeleisen af de gamle chorographiske og statistiske Efterretninger om det gamle Grönland ville vi faae bedre Leilighed til at vise den höie Priis som Middelalderens nordiske Fyrster satte paa de grönlandske Hvidbjörne, samt at disse, i Fölge deraf, endog lige til vore Dage ansaaes for et Regale, först af Norges og siden af Danmarks Konger.

En Mand i Vestfjordene, som var temmelig

---

góðu kendr, *bekjendt for en brav Mand, B.*

[hann var á vist með þeim manni er þorsteinn hèt ok var frændi hans. þat sumar kom skip vestr í Vaðil, hèt þórir stýrimaðr, ok fór hann til vistar með þorsteini, þvíat sú var bezt vist. Auðun var stýrimanni ráðhollr, ok seldi varníng hans í góða skuldarstaði, er honum var kunnigt fyri. Stýrimaðrinn bauð honum laun fyri, en hann kaus at fara utan með honum. þórir kvað honum heimilt at vera á skipi með honum. Auðun sagði þorsteini ætlan sína, ok kvað mjök á endum standast, þá er hann hefði selt sauðfè sitt til bjargar móður sinni, ok þá voru eptir III merkr silfrs, ok hafði hann þat ætlat henni III vetra björg með þorsteini. þorsteinn kvað hann líkligan til gæfu, ok fór hann utan um sumarit með þóri[1]. Ok er þeir koma um haf, þá bauð þórir (Auðunni) til vistar með sèr á Mæri, þar sem hann átti bú, ok var þar gott at vera, ok spyrr þórir hvat hann ætlaði fyri sik at leggja; en vita skaltu ætlan mína, at ek ætla til Grænlands, ok er þèr heimilt at fara með mèr. Auðun kveðst þat vilja, ok fara þeir nú annat sumar til Grænlands, ok kvomu í Eiríksfjörð, ok vistuðust þar allir hinir fèmeiri menn, en hinir fóru í Vestrbygðir, ok svâ

[1]) *fra* [Auðun fór utan með umbráði þorsteins, búanda góðs, ok þóris stýrimanns, er þá hafði þegit vist of vetrinn með þorsteini. Auðun var þar ok starfaði með honum þóri ok þá þessi laun af honum, utanferðina ok hans umsjá; *Audun reiste ud af Landet, med Hjelp dertil af Thorstein, en brav formuende Bonde, og Skipperen Thorer, som om Vinteren havde været Thorsteins Gjest. Audun havde ogsaa været der og gaaet Thorer vel*

fattig, hed Audun; han opholdt sig hos sin Frænde Thorstein. Den Sommer kom et (fremmedt) Skib, vestpaa, til Vadil; Skipperen hed Thorer; han tog ogsaa sit Ophold hos Thorstein, da det Sted ansaaes for det bedste. Audun stod Skipperen bi med gode Raad, og solgte hans Varer til paalidelige Skyldnere, da han var nöie bekjendt der i Egnen. Skipperen tilböd ham Lön derfor, men han önskede at maatte reise med ham ud af Landet. Thorer svarede at han gjerne overlod ham Plads i sit Skib. Audun underrettede Thorstein om sit Forehavende, og sagde det vilde saaledes slaae til for ham, at naar han havde solgt de Faar, han eiede, til Livsophold for sin Moder hos Thorstein, efter hans Regning i tre Vintre (Aar), saa havde han selv 3 Mark[1] tilbage. Thorstein svarede at det var sandsynligt at Audun vilde have Lykken med sig, og denne tog den Sommer bort med Thorer. Da de vare komne over Havet, indböd Thorer Audun til at blive hos sig paa Möre[2], hvor han havde en Gaard, og der var det godt at være. Thorer spurgte ham, hvad han agtede at tage sig for, „men (sagde han) du skal vide hvad mit Forehavende er, det nemlig at reise til Grönland, og det staaer dig frit for at tage med derhen." Audun tog mod Tilbudet. De seilede den næste Sommer til Grönland, og ankom til Eriksfjorden, hvor alle de rigere Mænd toge sit Ophold, men

tilhaande, hvorfor han og nu til Lön erholdt af ham baade fri Reise og hans Tilsyn, D.

gjörði Auðun, ok tók sèr þar vist. Eirekr hèt veiðimaðr þeirra Grænlendínga; hann hafði veitt bjarndýr eitt, ákafa fagrt ok rauðkinna, ok er Auðun vissi þat, falaði hann dýrit. Veiðimaðrinn sagði honum: það er (eigi) haglegt at gefa við alla eigu sína, ok veit ek at þat mun á endum standast. Auðun lèzt það eigi hirða, ok kaupir dýrit, ok gaf þar fyri aleigu sína. Hann fór nú til Noregs með Þóri, ok bauð Þórir honum með sèr at vera, en hann lèzt fara mundu með byrðíngsmönnum suðr til Danmerkr á fund Sveins konúngs Úlfssonar ok gefa honum dýrit. Þórir kvað þat hættumikit at fara með gersimar slíkar, svâ mikill ófriðr sem er í milli Haralds konúngs ok Sveins konúngs. Síðan fór Auðun suðr [á Hörðaland[1], ok var þar fyri Haraldr konúngr [á veizlu[2]. Konúngi var sagt at þar var komit bjarndýr, ok hin mesta gersimi; hann sendi eptir þeim er átti. Auðun fór á konúngs fund[3], ok kvaddi hann. Kon-

---

[1]) *i* land, *D.* [2]) *fra* [Þá gengr hann upp af skipi ok leiðir eptir sèr dýrit, *C.* [3]) *fra förste* [Auðun fór utan á einu sumri vestr þar *i* Fjörðunum með norrænum manni er Þórir hèt; en áðr Auðun fór utan, lagði hann mestan hluta fjár þess, er hann átti, fyri móður sína, ok var þat eigi meira en tveggja (þriggja, *C*) vetra forgift. Síðan sigldu þeir *i* haf, gaf þeim vel byri, ok tóku Noreg. Auðun var hjá Þóri um vetrinn. Um sumarit eptir fór Auðun með Þóri út til Grænalands (Grænlands, *stedse C*), ok voru þar vetr annan. Þar keypti Auðun eitt bjarndýri vel vanit; gaf hann þar við allt þat er hann átti *i* fèmunum; var dýr þat hin mesta gersemi þess kyns. A næsta sumri eptir fóru þeir aptr til Noregs, ok urðu vel reiðfara. Þórir stýrimaðr fór þá til bús sins, en Auðun fèkk sèr far austr til Víkur, ok hafði dýr

de andre droge derimod til Vestbygderne[3]; blandt dem var Audun, som tog sit Ophold der. Erik hed en Jæger blandt (for) Grönlænderne[4]. Han havde fanget en overmaade smuk Björn[5] med röde Kjæver[6]; da Audun fik det at vide, önskede han at faae Dyret tilkjöbs. Jægeren svarede ham: „Det er neppe raadeligt at give alt hvad man eier derfor, men dog vil Prisen (for dig) slaae saaledes til." Audun svarede at han ikke bröd sig derom, men kjöbte Dyret, og betalte det med alle sine Eiendele. Han reiste derpaa til Norge med Thorer, som tilböd ham at blive hos sig, men han gav tilkjende, at han agtede at tage, med en Lastdrager[7], sydpaa til Danmark, for at besöge Kong Svend Ulfsön og forære ham Dyret. Thorer sagde at det var meget farligt at reise (derhen) med saadanne Kostbarheder, paa den Tid da der var den heftigste Ufred mellem Kong Harald og Kong Svend. Derpaa drog Audun sydpaa til Hördeland, hvor han traf Kong Harald ved et Gjæstebud. Det blev fortalt Kongen at en Björn, som var den störste Sjeldenhed, var kommen der. Kongen sendte Bud efter dens Eier. Audun begav sig til Kongen og hilsede ham. Kongen

---

sitt með sèr, en er hann kom til Osló, gekk hann á land med dýr sitt ok leitaðist um herbergi, meðan hann dveldist þar, ætlaði síðan suðr til Danmerkr ok gefa Sveini konúngi dýrit, en þá var sem mestr agi ok úfriðr með Haraldi konúngi ok Sveini. Haraldr konúngr var þar í bænum, ok var honum skjótt sagt at þar var kominn íslenzkr maðr af Grænalandi með allspakt bjarndýr. Konúngr sendi þegar eptir Auðunni, ok er hann kom fyri konúng, *d. e. Audun reiste en Sommer ud af Landet, der vesterpaa i Fjordene, med*

úngr tók kveðju hans, ok mælti: áttu [gersemi mikla? Hann kveðst eiga gersemi ok sagði at þat væri eitt bjarndýr[1]. [Konúngr mælti[2]: [villtu selja mèr[3] við slíku verði sem þú keyptir? [Hann kveðst þat eigi vilja[4]. Konúngr mælti: [þat er ok eigi rètt mælt; villtu fyri tvenn verðin þvílík sem þú keyptir, ok er þá ávöxtr þèr í því, ok samir þat, ef þú gaft hèr fyrir alla eigu þína, sem þú segir. Auðun lèzt þat eigi vilja. Konúngr mælti; villtu gefa mèr þá? Hann kvað eigi þat vera[5]. Konúngr spyrr, hvað hann vill þá af gjöra. Auðun [mælti: ek ætla[6] suðr til Danmerkr ok gefa Sveini konúngi. Haraldr konúngr mælti: hvart er[7], at þú ert maðr svâ heimskr[8] at þú [veizt eigi ófrið

---

en norsk Mand som hed Thorer. Förend Audun reiste bort, efterlod han det meste af det Gods, som han eiede, til sin Moders Forsörgelse, og det blev dog ikke mere end 2 (3, C,) Aars Underholdningspenge. Derpaa gik de til Söes, fik god Vind og kom til Norge. Audun var hos Thorer Vinteren over. I den næste Sommer reiste Audun med Thorer ud til Grönland, og der bleve de den paafölgende Vinter. Der kjöbte Audun en vel afrettet Björn, men gav derfor alt hvad han eiede af nogen Værdi. Det Dyr var den störste Sjeldenhed i sit Slags. Den næste Sommer derefter seilede de tilbage til Norge og fik en god Reise. Skipperen Thorer tog da hjem til sin Gaard, men Audun fragtede Skibsrum for sig og sit Dyr österpaa til Vigen. Da han kom til Oslo, gik han i Land med sit Dyr, og sögte der et Herberge, hvor han kunde opholde sig, medens han blev der, da han agtede at reise sydpaa til Danmark, for at forære Kong Svend Dyret, men da var der dog den heftigste Feide og Ufred mellem Kong Harald og Svend. Kong Harald var der i Byen, og det blev snart fortalt ham, at en islandsk Mand var kommen dertil fra Grönland med en meget tam Björn. Kongen sendte strax Bud efter Audun. Audun fremtraadte for Kongen og, B, C.

besvarede hans Hilsen og sagde: „Eier du noget, som er særdeles kostbart her?" han svarede, at han eiede en Sjeldenhed, nemlig en Björn. Kongen spurgte: „Vil du sælge mig den for den samme Priis, hvorfor du kjöbte den?" Audun svarede, at det vilde han ikke. Kongen sagde: „Det var heller ikke rigtig sagt (af mig); vil du da overlade den for det dobbelte, mod hvad du selv kjöbte den for, og da har du Fordeel af Salget, og det er billigt, hvis du har givet al din Eiendom derfor." Audun lod, som om han ikke vilde det. Kongen sagde: „Vil du da give mig den?" Audun sagde at det var ikke saa[8]. Kongen spurgte, hvad han da vilde gjöre derved. Audun svarede: „Jeg agter at reise sydpaa til Danmark, og at forære Kong Svend Björnen." Kong Harald sagde da: „Enten maa du være en saa eenfoldig Mand at du ikke veed noget om den Ufred, som er her mellem Landene, eller du tiltroer

---

¹) *fra [* bjarndýri þat sem mikil gersemi er? Hann sagði at svå var, *den Björn, som er en stor Kostbarhed. Han sagde at det var saa, B.* ²) *till. B.* ³) *fra [* vill þú selja oss dýrit, *B.* ⁴) *fra [* eigi vil ek þat, herra! segir Auðun. ⁵) *fra [* vill þú at ek gefi þèr fyri II verð slík, ok mun þat rèttara, ef þú gaft þar við alla eigu þina. Eigi vil ek þat, herra! sagði hann. Vill þú gefa mèr þá, segir konúngr. Þat vil ek ok eigi, segir Islendingr, *„Vil du at jeg da giver dig saaledes dens dobbelte Værdi, og det er vel rigtigere, hvis du har givet al din Eiendom for den." „Det vil jeg ikke, Herre," sagde han. „Vil du da give mig (Dyret)", sagde Kongen. „Det vil jeg ikke heller," svarede Islænderen, B.* ⁶) *fra [* svarar: þat sem ek hefi áðr ætlat, fara, *svarede: „Det som jeg forhen havde foresat mig, reise, B.* ⁷) heldr, *till. B.* ⁸) ófróðr, *ukyndig, B.*

hèr í[1] milli landa, eðr ætlar þú giptu þína svâ [miklu meiri en annarra manna[2], at þú munir [komast þar með gersemar, er aðrir mega varla fara lausir, þó at [aungvar hafi sakir[3]. Auðun mælti: þat mun nú á yðar valdi [um mína ferð, ok opt hefi ek þat heyrt, at þið Sveinn konúngr hafið deild illa, ok má vera, at mik saki það ekki[4]. Konúngr mælti: [ek ætla þat[5] ráð at þú farir [leiðar þinnar, ok má vera at þú verðir gæfumaðr[6], en það vil ek [at þèr eiga, at þú segir mèr frá ferð þinni. Auðun hèt því. Síðan fór hann suðr fyri land, ok austr í Vík, ok svâ til Danmerkr, ok var uppi þá fèð allt[7], ok varð hann þá at biðja matar [fyri þá báða. Eitt kveld kom hann til þess manns er Áki hèt; hann var ármaðr Sveins konúngs, ok sagði Auðun honum um ferð sína, ok beiddi hann vista nökkurra fyri dýrit, er þá var at bana komit, en hann kveðst mundu selja honum vistir. Auðun kveðst ekki hafa til fyrir at gefa: en ek vildi gjarna fá Sveini konúngi dýrit. Ármaðr svarar:

[1]) *fra* [hefir eigi heyrt getið úfriðar þess sem hèr er, *har ikke hört Tale om den Ufred som er her, B.* [2]) *fra* [mikla. [3]) *fra* [*uforstaaeligt i A, som egentlig synes at have disse Ord fra næstforegaaende* [ná at færa Sveini konúngi gersimi, þar sem aðrir komast eigi klakklaust, þótt nauðsyn beri til, *opnaae det, at bringe Kong Svend en Kostbarhed, da andre dog ikke kunne komme frem uden Skade. skjönt de have nödvendigt Ærende, B.* [4]) *fra* [en engu játta ek öðru, en ek hefi nú sagt ok áðr ætlat, *men jeg siger ikke ja til noget andet, end hvad jeg nu har sagt og för havt i Sinde, B.* [5]) *fra* [hvi mun eigi, *B.* [6]) sem þèr líkar, *som du finder for godt, B* [7]) *fra* [til skilja, at þú komir til mín, þá er þú ferr aptr, ok seg mèr hversu Sveinn konúngr launar þèr dýrit; kann vera at þú sèr gæf-

dig en saadan Lykke frem for andre Mennesker, at du kan slippe der igjennem med Kostbarheder, hvor andre neppe kunne komme löse og ledige frem, endskjönt de slet ikke ville befatte sig det mindste med Krigssager[9]." Audun sagde: „Hvad min Reise angaaer, saa er jeg nu aldeles i eders Vold; jeg har ofte hört sige, at I og Kong Svend have en slem Trætte sammen, men det kan være at jeg ikke har nogen Skade deraf." Kongen svarede: „Jeg anseer det og for raadeligst at du reiser din Vei, og det kan være at du bliver en lykkelig Mand; men det vil jeg have forskyldt af dig, at du fortæller mig Udfaldet af din Reise." Audun lovede det. Derefter reiste han sydpaa, langs med Kysten, samt österefter til Vigen, og derfra til Danmark. Da han kom der, vare alle hans Penge fortærede, og han maatte da bede om Föde til dem begge to. En Aften kom han til en Mand som hed Aage; han var Kong Svends Forvalter. Audun fortalte ham om sin Reise, og bad ham om Föde for Dyret, som da var forhungret. Aage svarede, at han var villig til at sælge ham Levnetsmidler. Audun sagde, at han intet havde at betale dem med, men (lagde han til) jeg vilde

umaðr. Því vil ek heita yðr, segir Auðun. Fór hann þá, ok fékk sèr far suðr til Danmerkr. En er hann kom þar, þá var uppi hverr penningr fjár, sá er hann átti; *betinge mig, at du kommer til mig, naar du reiser tilbage, og siger mig hvorledes Kong Svend har godtgjort dig Dyret; det kan være at du bliver en lykkelig Mand. Det vil jeg love eder at gjöre, svarede Audun. Han reiste da, og fik Plads i et Skib, som seilede syd paa til Danmark; da han kom der, var hver Skilling fortæret af alle hans Penge.*

ek vil[1] eiga hálft dýrit, ok máttu [sjá at dýrit mun deyja nú, ef þú veldr einn um. En er Auðun sá, í hvert efni komit var, þá tók hann þenna kost[2], at hann seldi honum hálft dýrit, [ok fara nú þaðan á konúngs fund, ok mart manna með þeim. Ármaðr kvaddi konúnginn, ok stóð fýri borðinu ok hann Auðun. Konúngr spyrr Auðun, hverr útlendr hann væri?[3] Hann svarar: ek er íslenzkr, ok kominn[4] af Noregi, ok áðr[5] af Grænlandi, [ok ætla ek at færa þèr[6] bjarndýr þetta, ok keypta ek þat[7] allri eigu minni. [Ek kom á fund Haralds konúngs, ok leyfði

---

[1]) *fra [* bæði fyri sik ok dýrit. Hann kom þá til ármanns Sveins konúngs þess er Aki hèt. Auðun bað hann fá sèr vistir, svå at hann mætti fæða sik ok dýrit, þat er hann ætlaði at gefa Sveini konúngi. Aki svaraði: selja mun ek þèr vistir ef þú vill. Ek hefi nú ekki til fyrir at gefa, sagði Auðun, en ek vildi þó gjarna koma því til leiðar at færa konúngi dýrit, *B, C. [* því þat er skaði ef svå góðr gripr deyr fyri mèr. Aki mælti: þit þurfit enn miklar vistir, áðr þit komit til konúngs; ek mun gera þèr þann kost, at ek mun fæða ykkr báða þartil, en ek vil þá, *baade for sig og Dyret. Han kom da til Kong Svends Forvalter, som hed Aage. Audun bad ham om at overlade sig Födemidler, baade for sig og Dyret, hvilket han agtede at skjenke Kong Svend. Aage svarede: „Jeg skal sælge dig Födemidlerne, hvis du vil.“ „Jeg har intet at give for dem,“ sagde Audun, „men jeg vilde dog gjerne udrette det, at kunne bringe Dyret til Kongen (B, C), thi det er Skade, hvis et saa herligt Dyr döer for mig.“ Aage svarede: „I behöve endnu en stor Deel Levnetsmidler, inden I kommer til Kongen; jeg vil foreslaae dig den Betingelse, at jeg skal föde eder begge saa længe, men da vil jeg og, till. C.* [2]) *fra [* á þat líta, at þú hefir þess ekki, ef þat sveltr til bana fyri þèr. Auðunni þótti þúngr þessi kostr, en sá þó eigi annan fyri liggja líkara, þar sem þá var komit; urðu þeir á þat sáttir, *tage det i Betragtning, at du faaer intet for det, hvis det sulter ihjel. Audun fandt disse Vilkaar svære,*

gjerne overlade Kong Svend Dyret. Forvalteren svarede: „Jeg vil have Halvparten i Dyret; du kan jo see at det maa omkomme ret snart, hvis du alene skal have Raadighed over det." Audun indsaae, i hvilken Vaande han da var kommen, og indgik derfor de Vilkaar, at han solgte Aage Halvparten i Dyret. Derefter begave de sig til Kongen, ledsagede af et stort Fölge. Forvalteren hilsede Kongen, og stod foran Bordet tilligemed Audun. Kongen spurgte Audun, fra hvilket fremmedt Land han var. Han svarede: „Jeg er en Islænder, kommen fra Norge, og forud fra Grönland. Jeg agtede at bringe eder denne Björn, som jeg har kjöbt for min hele Eiendom. Jeg kom til Kong Harald, og han tillod mig at reise, hvorhen jeg vilde, endskjönt

---

men saae dog ingen rimeligere Udvei i den Forfatning han var kommen, B, C. [3]) *fra* [með því skilorði at þeir skyldu þá þegar báðir fara á konúngs fund, ok skyldi (skal hann, *C*) virða hvartveggja, vistir þær sem Aki fékk honum, ok dýrit, en Aki bæta Auðuni svá mikit sem vert er, ef konúngi þætti betra hálft dýrit. Þeir fóru báðir samt, þartil er þeir fundu Svein konúng. Hann fagnaði vel Aka ármanni, en spurði þann, er fór með honum, hverr sá maðr væri, er hann kendi hann eigi, *med den Betingelse, at de begge strax skulde begive sig til Kongen, og skulde man (Kongen, C) da vurdere baade de Levnetsmidler, som Aage havde overladt ham, og Dyret, men Aage erstatte Audun hvad Værdien kunde være, hvis Kongen syntes bedre om Halvparten af Dyret. De reiste begge sammen, indtil de traf Kong Svend. Han tog vel imod sin Forvalter Aage, men spurgte den som var med ham, hvad han var for en Mand, da han ikke kjendte ham, B, C.* [4]) nýkominn, *nylig kommen, B, C.* [5]) utan, *till. B, C.* [6]) *fra* [var þat eyrindi mitt higat, at gefa yðr, *det var mit Ærinde hertil at give eder, B, C.* [7]) þar á Grænlandi með, *B, C.*

hann mèr at fara sem ek vilda, þótt hann næði eigi at kaupa; en þá, herra, er ek sótta heim Áka þenna, þá var farit fènu, en ek var at þrotum kominn, ok svâ dýrit; en nú er orðinn galli á gjöfinni, því hann vildi hvârki við hjálpa mèr nè dýrinu, nema hann ætti hálft[1]. Konúngr mælti: er svâ[2], Áki, sem maðrinn segir? [Áki kvað hann satt eitt segja: ok vilda ek því gefa honum hálft dýrit[3]. Konúngr mælti: þótti þèr þat til liggja, þar sem ek [setta þik, mikinn mann or litlum, ok hefta þat er maðr[4] gjörðist til at færa mèr gersimi, ok gaf þar fyri[5] alla eigu sína, ok [þat ráð sá Haraldr konúngr[6] at láta hann fara í friði, ok er hann óvinr minn[7]. Nú væri þat makligt at [ek lèta drepa þik, ok far nú þegar or landi brutt[8], ok kom[9] aldri mèr í augsýn; [kann ek þèr, Auðun, slíka þökk sem þú gæfir[10] mèr allt dýrit[11], ok ver[12] með mèr [bæði lengi, ok þó vel

[1]) *fra* [en nú er þó á vorðit mikit fyri mèr; ek á nú eigi meir en hálft dýrit; sagði hann síðan konúngi allt upp, hversu farit hafði með þeim Aka, *men nu har et stort Uheld rammet mig; jeg eier nu ikke mere end det halve Dyr; derefter fortalte han Kongen alt hvad der var foregaaet mellem ham og Aage*, B, C. [2]) þat satt, B, C. [3]) *fra* [Satt er þat, segir Aki, B, C. [4]) *fra* [hafði þik settan yfir minn varnað, ok fengit þèr mikit lèn, at tefja ok tálma þat, er útlendr maðr ok mèr úkunnr; *havde sat dig over mit Gods (Vorned) og givet dig et stort Lehn at du skulde opholde og forhindre det, at en udenlandsk og mig ubekjendt Mand*, B, C. [5]) til, B, C. [6]) *fra* [vârir hinir mestu úvinir sá þat at ráði; *vore störste Uvenner ansaae det for raadeligst*, B, C. [7]) hygg at þá, hversu sannlikt (ósannligt, C) þèr var slíkt at gera, ok er þat vânlikt, at mart ok mikit skili ykkr Harald konúng, er hann gaf honum frið; *betænk da, hvor billigt (ubilligt, C) det var for dig at handle saaledes, og det var at vente at der i meget og paa*

han ikke kunde faae den tilkjöbs, men da jeg, Herre, hjemsögte denne Aage, vare Pengene fortærede, men baade jeg og Dyret næsten omkomne; nu er da Gaven bleven storlig forringet, thi han vilde hverken yde mig eller Dyret den mindste Hjælp, med mindre han fik Halvparten i det til Eiendom. Kongen sagde: „Forholder det sig saaledes, Aage, som Manden siger?" Aage svarede, at det var alt sandt hvad han sagde, „og derfor vilde jeg nok skjenke ham Halvparten i Dyret[10]. Kongen sagde da: „Ansaa du det for vedbörligt, i det jeg har gjort dig til en stor Mand af en ringe[11], at standse den Mand paa sin Vei, som var reist hertil, for at bringe mig en Sjeldenhed, hvorfor han havde opoffret sin hele Eiendom, men Kong Harald fandt det raadeligst at lade ham fare i Fred, endskjönt han er min Fjende. Nu vilde det vistnok være vel forskyldt, om jeg lod dig dræbe; pak dig nu strax ud af mit Land og kom aldrig mere for mine Öine! Dig, Audun, skylder jeg en lige stor Tak, som om du havde givet

mange Maader er stor Forskjel paa dig og Kong Harald, t. B, C. [8]) *fra [* þú lètir eigi at eins alla eigu þina, heldr ok lífit með, en þótt ek láti eigi drepa þik at sinni, þá skal þú allt at einu þegar í stað brottu verða [fèlauss or mínu riki, *ikke alene mistede din hele Eiendom, men desuden ogsaa Livet, men skjönt jeg ikke lader dig dræbe denne Gang, da skal du dog alligevel have forbrudt al din Formue og nu strax forvises af mit Rige, B, C.* [9]) koma, *B, C.* [10]) *fra [* en ek kalla, Islendingr, sem þú hafir gefit, *B, C.* [11]) ok því öllu betr, sem vist sú er verð, sem Aki seldi þèr en hann átti at gefa, *og det saa meget des snarere, naar man tillægger Værdien af de Levnetsmidler, hvilke Aage solgte dig, men som han burde have givet, t. B, C.* [12]) hèr, *t. B, C.*

kominn, ok þat þekktist hann. Ok eitt sinn mælti Auðun: herra, sagði hann, brott fýsir mik nú[1]. Konúngr svarar[2] seint, [ok spyrr þó, hvað hann vili. Hann sagðist vilja suðr gánga[3]. Konúngr mælti: ef þú [vildir eigi svâ [góð ráð[4], þá mundi mèr [at þikja, en nú mun ek fá þèr fè ok föruneyti með pilagrímum; ok bað hann nú einkum til sín koma[5], er hann kæmi aptr....

Auðun fór [til Íslands um sumarit, ok kom út vestr í Fjörðu[6], ok varð hinn mesti gæfumaðr. Frá [honum er komin góð ætt, ok þángat átti at telja[7] þorsteinn Gyðuson [ok margir aðrir góðir menn[8].

---

[1]) *fra* [Auðun þakkaði konúngi orð sín ok boð, var þar um hrið, en Aki fór á brott úfeginn, ok týndi miklu góðu fyri þat, er hann ágirntist þat er honum heyrði ekki til. Auðun var litla stund með Sveini konungi, áðr hann sagði sik fýsast á brott; *Audun takkede Kongen for hans Ord og Tilbud, han blev der for det förste, men Aage gik sörgende bort, og mistede meget Godt, fordi han higede efter det som ikke hörte ham til. Audun var en kort Tid hos Kong Svend, inden han sagde, at han længtes efter at komme bort, B, C.* [2]) honum beldr, *till. B, C.* [3]) hvat vill þú þá, sagði hann, ef þú vill eigi með oss vera. Ek vil gánga suðr til Róms, segir hann, *hvad vil du, sagde Kongen, hvis du ikke vil være hos os? Jeg vil gaae syd paa til Rom, sva-*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Efter vor Vægt og Mynt 48 Lod Sölv, 24 Specier eller 48 Rigsbankdaler.

[2]) Her uden Tvivl det samme som *Mærafylki*, för som nu inddeelt i Söndmör og Nordmör.

[3]) Denne Benævnelse er mærkelig, da Vesterbygden selv, af dette Udtryk her at slutte, allerede tidlig har været inddeelt i forskjellige Hovedafdelinger, til hvilke vi mene at

mig det hele Dyr; vær mig da velkommen og bliv længe hos mig." Audun tog mod dette Tilbud. Engang sagde Audun (til Kongen): „Herre, nu længes jeg efter at drage bort." Kongen svarede langsomt, og spurgte dog hvad han vilde. Audun svarede at han vilde gaae til de sydlige Lande[12]. Kongen svarede: „Hvis du ikke havde fattet et saa godt Forsæt, vilde sligt have mishaget mig, men nu vil jeg skaffe dig Penge og Fölgeskab med (andre) Pilegrime. Kongen bad Audun meget om, at besöge sig, naar han kom tilbage[13]....

Audun reiste den Sommer (fra Norge) til Island, og kom til Vestfjordene. Han blev en meget lykkelig Mand. Fra ham nedstammer en hæderlig Æt, og fra ham kunde Thorstein Gydesön[14] og mange andre gode Mænd udregne deres Slægtskab.

---

rede Audun, *B*, *C*. [4]) *fra* [gott ráð fyri þèr gjöra, *C*; *fra næstforrige* [tækir eigi svå gott ráð upp, *B*. [5]) *fra* [hafa mjök mislikat, ef þú fýsist á brott hèðan, en nú skal þetta með eingu móti tálma. Gaf konúngr honum þá silfr mikit, ok skipaði til um ferðir hans; kom honum í föruneyti með öðrum Rómferlum, ok bað hann vitja sín, þá, *B*,*C*. [6]) *fra* [út til Islands þegar hit sama sumar, *B*,*C*. [7]) *fra* [þessum Auðunni var kominn, *B*,*C*. [8]) *fra* [*u*. *B*,*C*.

---

de saakaldte Midfjorde ogsaa, i sin Tid, have været regnede. Man seer ellers af dette Sted, at formuende Handels- og Sömænd om Vinteren pleiede at opholde sig i Österbygden, vistnok fordi den var rigere, folkerigere og morsommere, vel og fordi den laae under en mildere Himmelegn, men af de samme Aarsager har Opholdet der og været dyrere; alt det Modsatte har da vel fundet Sted i Vestbygderne.

[4]) Af Textens Udtryk lader det til at Grönlænderne paa den Tid (midt i det 11te Aarhundrede) have paa fælles Bekostning udrustet eller underholdt visse Jægere, for at fange eller udrydde Björne og andre skadelige Dyr.

[5]) Det er rimeligt at de store Björnefælder, som endnu skal være til i Grönland fra de gamle Nordboers Tid (see f. Ex. Ant. Ann. IV, 332-333) have, i det mindste tildeels, været indrettede til at fange Björnene levende, maaskee endog til i Förstningen at tæmme og afrette dem i, indtil de havde aflagt den ubændigste Vildhed.

[6]) Egentlig ordret „med röde Kinder" men dette Udtryk bruges nu ikke længer om Dyr.

[7]) Denne nu brugelige Benævnelse for visse Skibe, svarer ganske til det gamle *byrðingr* (som maaskee endnu rettest burde oversættes ved Byrding, Börtfartöi). See ellers ovenfor I, 668, 732.

[8]) Auduns Benægtelse kan her have en dobbelt Betydning, nemlig, at deels havde Björnens Underholdning og Bevogtning paa Reisen kostet ham saa meget, at han alligevel ingen Fordeel havde af Salget til den Priis, og deels den, at han paa ingen Maade vilde sælge Kong Harald Björnen.

[9]) Her er Textens Mening utydelig, formodentlig formedelst dens Originals Misforstaaelse eller feilagtige Læsning. Fölgende Oversættelse synes at nærme sig mere til Ordene: skjönt de ikke ville tage til en (fjendtlig) Hær (for at gaae i Krigstjeneste der).

[10]) Aage var maaskee da saa forblöffet, at han ikke ret kunde belægge sine Ord; i det mindste synes deres Mening her at være tvetydig, da man ikke af dem kan vide, om Aage meente, at han, ved at frelse Audun og Dyret fra Hungerdöden, var bleven dets retmæssige Besidder, og at det fölgelig var ædelmodigt nok af ham at lade Audun beholde Halvparten som sin Eiendom, eller

og at han nu, da han mærkede, hvilken Vending Sagen vilde tage, anstillede sig som om han nu var til Sinds at skjenke Audùn den Halvpart i Dyret, som denne allerede havde solgt ham.

[11]) Godsforvaltere bleve her i Norden i den tidligere Middelalder (som tildeels ogsaa sildigere) som oftest tagne af Trælle- eller Vornedstanden, da de vare blevne opdragne ved Jordbruget fra Barndomsalderen af.

[12]) Efter Ordene og den i Middelalderen gjeldende Talebrug: sydpaa, nemlig (især) til Rom, som det helligste Sted, hvortil Pilegrimme pleiede at söge. Jfr. Varianten 3.

[13]) Om denne Auduns Tilbagereise til Danmark, hans Ophold der og Tilbagekomst til Norge, er det vigtigste uddraget ovenfor (S. 637) i Indledningen.

[14]) Om denne i sin Tid mærkværdige Rigmand have vi anfört det lidet, som de gamle historiske Optegnelser om ham have levnet os, i Indledningen til nærværende Brudstykke.

XVII. SAMMENDRAG AF BERETNINGERNE OM LIG-LODIN.

Disse Beretninger ere kun adspredte Levninger af andre vidtlöftigere, som nu ere tabte, men fordum indeholdtes i en gammel Fortælling, kaldet *Tosta-þáttr* (Fortællingen eller Sagn-Afdelingen om Toste, den engelske Kong Harald Godvinsöns bekjendte Broder og Fjende), hvilken Björn Johnsen i hans Grönlands Annaler nævner som sin Kilde, men nu ikke haves complet. Vi kjende kun enkelte Fragmenter af den, indflikkede i visse Recensioner af Fortællingen om Heming Aslaksön (*þáttr af Hemingi Áslaks-*

syni); see Sagabibliotheket III, 356-358. Dets Forfatter har kjendt og benyttet Fortællingens Begyndelse i Flatöbogen, samt een af dens Fortsættelser, nemlig den som haves i det Arna-Magnæanske Papiirs Haandskrift Nr. 65, i Folio (blandt de Suhmske 148 Fol.), hvilken Torfæus ogsaa har kjendt. I ingen af disse indeholdes noget om Grönlænderen Lika-Loðin, hvorfor vi have gjort os megen Umage for at eftersee alle de gamle Haandskrifter, hvori noget om ham kunde, med Rimelighed, ventes at forekomme. I den ovenfor II, 610, beskrevne Membran, *Hrokkinskinna*, fandt vi Begyndelsen til Fortællingen om Toste, men afbrudt og ufuldstændig. Ligeledes opdagede vi en Fortsættelse af samme Fortælling, i det Arna-Magnæanske Pergaments Haandskrift 544, i 4to, beskrevet her ovenfor I, 343-346, hvori den af Björn Johnsen omhandlede Lodin virkelig nævnes, paa en Maade som stemmer overeens med hans Uddrag, men det meste af dette Stykke sees desværre at være bortkommet af Membranen. Da intet videre hertil hörende fandtes i Skindbögerne, udvidede vi Undersögelsen til Papiirs-Haandskrifterne, og fandt da en Afskrift, tagen i sin Tid af Asgeir Johnsen af nogle Fragmenter af *Hemings Þáttr*, i den Arna-Magnæanske Samling 326 b, indfört strax bagefter samme Fortællings Udskrift af Flatobogen ved samme Haand, men uden Tvivl tagen af en anden Membran, rimeligviis den ovenommeldte Arna-Magnæanske, thi det lille Stykke i den, hvor Lodin nævnes, som vi have collationeret med Afskriften, stemmer ganske overeens med den, paa tvende Ord nær, *herra* for *vera*, hvilket Afskriveren muelig har villet læse paa tidtmeldte Maade, da det ikke er ganske tydeligt, samt *má* for *verð*. Denne mærkelige Afskrift (ligesom ogsaa dens Original) har hidindtil været vore Historikere aldeles ubekjendt, hvorfor P. E. Müller har udarbeidet sit Uddrag af Slutningen af Fortællingen om Heming, efter Torfæus's Beretninger (*Hist.*

Norveg. III, 371 o. f.), der blot grundedes paa mundtlige Sagn, som endnu i hans Tid vare i Omlöb. Den indeholdes (fra Tostes förste Forsög paa at overtale Kong Harald Sigurdsön til Englandstoget) deels i den sidst omhandlede Afskrift, deels i Membranen 544.

Först meddele vi her Björn Johnsens Sammendrag af Fortællingen om Lig-Lodin af hans Grönlands Annaler, da det maa være os klart, at han har havt en meget udförligere Original for sig, end nogen af dem vi nu kjende, og som saaledes maa formodes for længst at være aldeles tabt. Til Grund for vor Text have vi lagt Exemplaret Nr. 115 i 8vo, og jevnfört det med de övrige som haves i den Arna-Magnæanske Samling, samt ere beskrevne her ovenfor I, 84-85.

Det andet Brudstykke eller Uddrag er taget af det Arna-Magnæanske, ovenfor beskrevne Papiirs-Haandskrift, Nr. 326 b i 4, og Slutningen deraf jevnfört med Membranen 544 i 4to, som, forsaavidt Levninger af Texten haves, sees at have været ganske overeensstemmende dermed, efter hvad vi ovenfor have udviklet, og bemærke kun endvidere, at det samme Resultat viser sig ved begge Haandskrifters Jevnförelse i det fölgende, lige til Slutningen af den saakaldte *Hemings-Þáttr*, i hvilken Uddrag af tvende ældre Fortællinger, om Toste og om Lodin, synes af dens Forfatter at være blevne indskudte.

Den Tid, hvori de her beskrevne Tildragelser skete, er uden al Tvivl Aaret 1066. Da foretog Kong Harald Sigurdsön af Norge, kaldet den Haardraade, i August Maaned, sit sidste ulykkelige Orlogstog mod Kong Harald Godvinsön, (ophidset dertil af dennes Broder, Jarlen Toste eller Tostig), for at fravriste ham den engelske Krone.

Den norske Konge faldt i Slaget ved Stanford eller Batlebridge, i Nærheden af York, den 25de September næstefter. Efter Björn Johnsens Uddrag synes den grön-

landske Skibsförer Lodin, som fulgte Flaaden, at have, efter sit Löfte, været behjælpelig ved Kong Haralds og hans Krigeres forelöbige Jordefærd, (thi Kongens Lig blev næste Aar höitidelig fört tilbage til Norge). Hvorledes

---

A. Björns Jónssonar samandráttr.

Í þessum Norðr-hafsbotna ís hafa flest skip forgengið alltíð forðum, sem margt segir af í Tosta þætti, því at Líka-Loðinn tók þar af auknefni sitt, að hann kannaði opt á sumrum norðr-óbygðir, ok flutti lík manna til kirkju, er hann faun í hellum ok skútum, þar sem þeir höfðu af ísum eðr skipbrotum komit, en hjá þeim láu jafnan ristnar rúnir, um alla atburði þeirra ófara ok kvalnínga.

Þessi grænlendski maðr, Líka-Loðinn, var vitr maðr ok margfróðr. Hann sigldi skipi sínu eitt sumar af Grænlandi, ok mætti Haraldi konúngi Sigurðarsyni, er hann var á reisuna kominn til Suðreyja, með Tosta trèspjót, Guðjna syni[1]. Konúngr spurði hann tíðinda, en Loðinn sagði mörg, þó þótti konúnginum mest vert um þau þrjú undr, sem [til fèllu[2] í þrjá daga. Hið fyrsta var, at hafit fyri þeim logaði í einu báli allt við himni at sjá, en Loðinn sigldi þar á, sem lægstr var loginn; byrr var greiðr; hafði hann konúngi þat til teikns at sýna, at brunninn voru bæði skaut af segli hans. Annan daginn sáu þeir í lopti yfir skipinu eitt blóðský, þat kom niðr yfir skip-

---

[1]) *I Texten anföres Navnet, i Overeensstemmelse med den ny-islandske Skrivemaade:* Guðnasyni. [2]) *fra [* skeðu, 769, a.

det siden er gaaet denne Lodin, som formodentlig, efter fuldfört Handelsreise, har vendt tilbage til Grönland, er aldeles ubekjendt.

A. Björn Johnsens Sammendrag.

I denne Iis fra de nordlige Havbugter[1] ere stedse de fleste Skibe fordum forgaaede, hvorom meget berettes i Fortællingen om Toste, thi Lig-Lodin fik sit Ögenavn deraf, at han tit om Sommeren bereiste de nordlige Ubygder, og förte tilbage med sig til Kirken de menneskelige Lig, som han fandt i Huler og Klöfter, hvortil de vare komne fra Isflager eller Skibbrud, men hos dem laa ofte ridsede Runer om alle de Tildragelser ved deres Uheld og Lidelser[2].

Denne grönlandske Mand, Lig-Lodin, var klog og vidste meget. Han seilede en Sommer med sit Skib fra Grönland, og mödte Kong Harald Sigurdsön paa hans Reise til Syderöerne[3] med Toste Træspyd[4], Godvins Sön. Kongen spurgte ham om Nyheder, men Lodin fortalte ham mange; dog syntes Kongen at de tre Undere, som tildroge sig i tre Dage, vare de mærkværdigste. Det förste var nemlig, at Havet foran dem stod i lys Lue, op imod Himlen, men Lodin seilede over Ilden, hvor Luen var lavest; de havde rask Medbör. Lodin kunde vise Kongen, som Tegn paa Sandheden af hans Udsagn, at begge Skjöderne af hans Seil vare forbrændte[5]. En anden Dag saae de i Luften en Blodsky over Skibet; Blodet faldt ned paa det og störknede; det var i

ið ok storkráði. Þát var svâ mikit, at fossaði af þiljum út; þetta annat teikn hafði Loðinn konúnginum at sýna, bæði í skálum, skipi ok á tjöldum ok seglum. Þriðja daginn sáu þeir yfir sèr í lopti ótöluligan fuglafjölda fljúga úr Noregs átt at Englands átt; þeir kvökuðu allir mjök glaðliga, hvör með sinni röddu, ok flugu kappsamliga fram leið sína; þetta var árla morguns. En at kvöldi voru þeir Loðinn komnir í sýn við eyjar nökkrar; þá sýndist þeim sami fuglaflokkr aptr fljúga at vestan, austr[1] at Noregs átt, ok sýndust þá allir höfuðlausir, ok voru þá allir þegjandi, ok flugu mæðiliga. Haraldr konúngr hrygðist við, en Tosti lofaði eigi berlega Loðni samræður við konúng. Þó gjörðist þat leyniliga með þeim konúngi ok Loðni, at Loðinn skyldi eptir þeim sigla til greftrunar konúngsmönnum, ef með þyrfti, sem ok skeði. Þessi teikn ok undr vurðu fyri lífláti Haralds konúngs, því hann fèll þar, með Tosta, á Englandi, ok hlaut alla ólukku fyrir hans vonda áeggjan ok allt sem sá þáttr útvísar.

[1]) austan, *de övrige (urigtig)*.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Grændsende til de grönlandske Kyster.

[2]) Det Stykke, hvoraf Björn Johnsen har gjort disse mærkelige Uddrag, findes nu ikke mere i noget af de Fragmenter, som haves af den gamle *Tosta-Þáttr*. Anledningen til Lodins Navn fortælles her anderledes end i det næstfölgende gamle Uddrag eller Brudstykke. Noget lignende om de sædvanlige Omstændigheder ved Skibbrud

en saadan Mængde, at det strömmede fra Dækket ud i Söen; Lodin kunde vise Kongen det, som det andet Tegn, baade i Skaaler og i Skibet, samt paa Telte og Seil[6]. Den tredie Dag saae de i Luften over sig en utallig Mængde af Fugle, der flöi, som fra Norge mod den Kant hvor England laa; de kviddrede alle meget muntert, hver med sin Stemme, og flöi af alle Kræfter frem paa deres Bane; dette var tidlig om Morgenen. Men om Aftenen havde Lodin med sine Skibsfolk faaet nogle Öer i Sigte[7]; da forekom det dem som om den samme Sværm af Fugle kom flyvende fra Vest mod Öst, hen ad Norge til, samt at de da alle vare hovedlöse og tause, og at Flugten faldt dem meget besværlig[8]. Kong Harald blev sörgmodig herover, men Toste tillod Lodin ikke at tale (mere) offentlig med Kongen. Dog blev det hemmelig afgjort mellem Kongen og Lodin, at Lodin skulde seile bag efter Flaaden, for at jorde Kongens Mænd, hvis det skulde behöves, hvilket og virkelig blev Tilfældet[9]. Disse Tegn og Undere skete förend Kong Harald blev skilt ved Livet[10], thi han faldt der, tilligemed Toste, i England, og fik al Ulykke for hans onde Tilskyndelses Skyld, eftersom den ovenmeldte Fortælling udviser.

---

paa Grönland forekommer dog (men fra noget sildigere Tider) baade i Fortællingen om Einar Sokkesön og i Gudmund den Godes Saga, hvilke Beretninger vi siden skulle meddele vore Læsere.

[3]) Efter andre Beretninger kom Kong Harald Si-

gurdsön ikke, paa dette Tog, til Syderöerne, men vel til Shetlands- og Örkenöerne, hvilke Forfatteren eller Björn Johnsen have forvexlet med hine. Grönlands- og Islandsfarerne see sædvanlig de sidstnævnte Öer paa Reisen til Norges sydligere Kyststrækning og her har da formodentlig, efter nærværende Uddrag, Lodins Skib mödt Kong Haralds Flaade.

[4]) Dette Tostes Tilnavn forekommer kun, saavidt vi vide, i disse Fragmenter af *Tosta-Þáttr* og i Fortællingen om Heming Aslaksön, i hvilken hin er bleven indflikket. Saaledes bar Wilhelm, Hertug af Normandiet, det noget lignende Tilnavn Langspyd.

[5]) At den underjordiske Ild tit er opkommen i Havet mellem Island og Grönland, især uden for Reikjanes, selv i det næstafvigte og indeværende Aarhundrede, er almindelig bekjendt. See f. Ex. herovenfor I, 143-144. Skippere, som havde skullet seile til Island eller Grönland tidlig i Foraaret 1783, vilde være komne i alt for stor Fare ved at komme denne Havbrand for nær. De kom först til disse Farvande efter at det egentlige Udbrud var sket. Dog mödte de en forfærdelig Rög i en Afstand af 6 til 8 Mile fra Brandstedet, men Pimpstene, som hindrede Skibenes Gang, bedækkede Havet, selv i 30 Miles Frastand. En Klippeö, da i fuld Brand, (som nogle forbiseilende antoge for at være en Miil i Omkreds), var i denne Natur-Revolution opkommen af Söen, men sank igjen inden et Aars Forlöb. See M. Stephensens Beretning i Philosoph. Schilderung von Island S. 386 (og paa flere Steder), hvor det og ommeldes at Söfarende i Aaret 1783 bemærkede et Ilds-Udbrud i Havet mellem Grönland og Island; jfr. de Berlingske Tidender for s. A. Nr. 96 o. fl. Jeg, Finn Magnusen, har selv, i Aaret 1814,

paa en Söreise fra Kjöbenhavn til Island, omtrent i S. O. derfra, været Vidne til at Skibets Dæk og Takkelage vare bedækkede med en fra Luften nedfalden fiin, rödagtig Aske, som da af alle meentes at være kommen fra en Vulkan, enten fra Island eller Grönland, eller og i det nordlige Ishav. I Island selv mærkedes da og det samme Askefald, men intet vulkansk Ildsudbrud der i Landet.

[6]) Ogsaa den her (maaskee noget overdrevent) skildrede Begivenhed har været fuldkommen naturlig. At den saakaldte Blodregn, som saa tit har forfærdet overtroiske og vankundige Folk, har forskjellige physiske Aarsager, er nu tilstrækkelig bekjendt. Vulkanske Udbrud ledsages gjerne af besynderlige, meget heftige, Regnbyger, Ilinger eller Skybrud, i hvilken Svovelstöv og fiin rödagtig Aske blandes med Vandet; her har vel dette givet Anledning til Regnvandets Tykhed og röde Farve. Ved Ildsprudningen i Island 1783 fremkom megen Lava, som tildeels var mörkeröd eller blodröd.

[7]) Disse Öer vare vel enten Færöerne eller Shetlandsöerne, som sædvanlig sees af de tilbagevendende Islands- og Grönlandsfarere.

[8]) Det her beskrevne formeentlige Mirakel eller Varsel, behöver vistnok ingen videre Forklaring.

[9]) Intet af det her berettede haves nu i de af os leverede Levninger af *Tosta-Þáttr*.

[10]) Snorre Sturlesön bemærker, at man har fortalt mange underlige Begivenheder, som antoges for Varsler for et ulykkeligt Udfald af Harald Haardraades forvovne Tog til England, men han fortæller af alt sligt kun tre Drömme, som i sig selv vare naturlige nok under saadanne Omstændigheder. Jfr. det næstfölgende Brudstykke.

Ur Tosta-þætti.

Svâ er sagt, þá er konúngr lá í Súlundum, þá sigldi þar eitt Grænlandsfar af hafi. Fyri því skipi var sá maðr er Líka-Loðinn hèt, þvíat hann hafði flutt lík Finns fegins ok þeirra skippara or Finnsbúðum, fyrir austan jökla á Grænalandi, með boði Ólafs konúngs helga, þvíat Finnr var son Ketils kálfs af Ríngunesi á Heiðmörk ok Gunnildar, systur Ólafs konúngs. Þeir skjóta báti ok roá til konúngs skipsins, ok heilsaði Loðinn konúngi. Konúngr spurði, hversu lengi þeir hefði í hafi verit. Loðinn svarar: VII nætr. Konúngr spurði: urðu þèr við enga nýlundu varir? Loðinn svarar: engi nýlunda þikki mèr nú. Þá vindu hans kumpánar bátinum. Þá mælti konúngr: eigi þikkir þínum mönnum sem þú segir satt, ok seg nú. Loðinn svarar: þá er vèr höfðum siglt II nætr undan landi, þá sám vèr eld brenna; hann var svâ lángr, at vèr sám fyri hvarngan enda; hann var blár sem einn logi. Byr var enn bezti, ok mátti hvergi hjá sigla; var mitt ráð at sigla þar á eldinn sem vèr komum at ok lægstr var loginn. Vèr ..... hita af eldinum, ok brann hvârtveggja skautið ok ....skautin ok líkin með nýrri grænlenzku. Ok er vèr höfðum siglt .... skýflóki yfir skip vârt; þar fylgði svâ mikit myrkr at menn sá eigi hendr sínar. Þá heyrðu vèr brest mikinn, ok leit ek upp; var þá skýflókinn sundr brostinn; ok blæddi or

B. Et andet Uddrag fra Middelalderen.

Man har sagt, at da Kongen laae ved Suleöerne[1], kom der en Grönlandsfarer seilende fra Havet. Det Skib förtes af en Mand som kaldtes Lig-Lodin, fordi han havde fört Finn Fegins[2] og hans Skibsfolks Lig fra Finsboder, som ligge östen for Jöklerne paa Grönland[3], efter Kong Olaf den Helliges Budskab[4], fordi denne Finn var en Sön af Ketil Kalf til Ringenes[5] paa Hedemarken og Gunild, Kong Olafs Söster. De (Ankommende) satte en Baad ud, og roede til Kongens Skib. Lodin hilsede Kongen, som spurgte hvor længe de havde været i Söen. Lodin svarede: „7 Nætter[6]." Kongen spurgte: „Have I der bemærket noget usædvanligt nyt?" Lodin svarede: „Ikke noget, som nu forekommer mig forunderligt." Da vendte hans Reisefæller Baaden[7]. Kongen sagde da: „Dine Mænd synes ikke at du siger sandt, men siig det da nu." Lodin svarede: „Da vi havde seilet to Nætter fra Kysten[8], saae vi en brændende Ild af den Længde, at vi ikke kunde öine Ende paa den til nogen Kant; den var blaae som en Lue. Vi havde den bedste Bör, men kunde ikke seile forbi Ilden; jeg beslüttede da at seile over Ilden, hvor vi kom til den, og hvor Flammen var lavest. Vi ..... lede af Ilden og begge Seilskjödene brændte og ...... Skjödene og Ligene med nyt grönlandsk ..... [9]. Og da vi havde seilet .... [10] .... en tyk Sky over vort Skib; dermed fulgte et saadant Mörke, at man ikke kunde see sine egne Hæn-

hvârumtveggja .... með stóru forsfalli, ok þessi blóðstraumr kom ofan í skip vârt, ok lèt ek setja undir ... ok má þat blóð enn hèr sjá, ok er nú samanlaupið, síðan kólnaði, þvíat varmt var þá er ofan kom. Ok er vèr höfðum enn siglt III døgr, þá heyrðum vèr gný mikinn, vèr sám þá marga fugla fljúga, sem ek veit þar nöfn til í Noregi; flugu þeir næst oss er ... voru; þeir gullu ok klökuðu með mikilli gleði. þessi flaug vanst um eina eykt dags, svâ at eigi mátti sjá heiðan himin fyri, ok flugu þó alldri enir sömu. Síðan sigldum vèr í II dægr, áðr vèr komum at landi í gærkveld; þá sám vèr ena sömu fugla fljúga vestan, ... voru þá brottu allir enir stærstu fuglarnir; flugu þeir þá allir þegjandi ok svâ sem sorgfullir; ok er þeir komu at landi, dreifðust þeir ok settist sèr hverr. Nú hefi ek yðr ekki meira at segja. Konúngr mælti: leyna vildir þú mik þessu, þar þú kallaðist ekki sèð[1] hafa. Loðinn svarar: svâ sagða ek at vera[2] at mèr þótti þetta nú engi undr, er ek veit yðra ferð ráðna or landi. Hvar fyri? sagði konúngr. Loðinn mælti: þvíat þèr munuð eigi aptr koma, en þess er von at mikil furða verði fyri slíkra höfðíngja fráfalli. Konúngr mælti: villtu fylgja mèr? Loðinn svarar: þèr verðit at ráða, en sækja verð[3] ek lík yðarra manna þeirra er látast. (....) Betra man mèr til manna verða, meðan ek lifi, en því muntu fara

[1]) *Med dette Ord begynder Membranen.* [2]) herra, *Mbr.* [3]) má, *Mbr.*

der. Da hörte vi et svært Knald[11] og jeg saae op mod Luften; der var Skymassen splittet ad, og Blod dryppede ned fra den, fra begge (Aabningens) Sider. .... som i et heftigt Vandfald, og denne Blodström kom over vort Skib, og jeg lod sætte der under... Det Blod kan man endnu see her, og det er nu löbet sammen, siden det blev koldt, thi det var varmt, da det kom ned[12]. Og da vi endvidere havde seilet 3 Dögn hörte vi et stort Gny, og saae da mange Fugle flyve, hvis Navne jeg kjender fra Norge[13]. De flöi næst os som vare ..... [14]. De gjaldede og klukkede med megen Glæde. Denne Flugt varede uophörlig hele tre Timer[15], saa at man for dem ikke kunde see den klare Himmel, og dog flöi aldrig de samme Fugle tilbage. Derefter seilede vi i to Dögn, indtil vi kom til Land i Gaaraftes; da saae vi de samme Fugle flyve vestenfra, men da vare alle de störste Fugle borte; nu flöi disse alle tause og ligesom sörgmodige, og da de kom til Landet, adspredtes de, og satte sig hist og her[16]. Nu har jeg ikke mere at fortælle eder." Kongen sagde: „Dette vilde du dölge for mig, da du sagde at du ikke havde seet noget (mærkværdigt)." Lodin svarede: „Det sagde jeg af den Grund, at det, som jeg havde seet, forekom mig ikke længer underligt, efterat jeg havde faaet at vide at I havde besluttet eders Bortreise fra Landet." „Hvorfor?" spurgte Kongen. Lodin svarede: „Fordi at I ikke vil komme hid tilbage, men det er sandsynligt at vidunderlige Varsler forkynde slige Hövdingers Död."

verða at þú kallast vita um várar ferðir. Þá mælti konúngr: þikki þèr, Tosti, þetta nokkr undr? Tosti svarar: hefði fyri merkan mann borið, þá væri þetta nýbreytni. Loðinn svarar: miklu mundi kaupanda, at þú, Tosti, lýgir eigi fleiri lýgar millim landa en ek. Konúngr gaf Loðni orlof.

AMMÆRKNINGER.

¹) Suleöerne, to i Tallet, beliggende uden for Sogn, kaldtes fordum *Sólundar*, og den tilgrændsende Deel af Nordsöen efter dem *Sólundarhaf*. Fra disse Öer var det at Kong Haralds norske Orlogsflaade begyndte det ommeldte Tog mod England. Derfor har vel den, som her har indrykket et Brudstykke af en ældre og vidtlöftigere Fortælling om Lika-Lodin, berettet at denne kom til Flaaden ved de nævnte Öer, hvorimod vi ansee den afvigende Underretning hos Björn Johnsen om dette Punkt for sandsynligere.

²) Tilnavnet *fegin* betyder glad, fornöiet. Jvf. Anm. 5.

³) Om dette Sted komme vi nærmere til at handle i Anmærkningerne til Ivar Beres Beskrivelse over det gamle Grönland samt vore hertil hörende Undersögelser.

⁴) Originalens *boð* kan, ligesom det nydanske Bud, baade betyde Befaling og Budskab.

⁵) Nu Ringnes i Stange Sogn. Denne Finn har saaledes formodentlig været af den samme Slægt som Ketil Kalfsön, der handlede paa Grönland omtrent 100 Aar efter Finn Fegins Död (hvorom mere i Fortællingen om Einar Sokkesön og sammes Indledning, samt Anm. 18).

⁶) Eller (som vi udtrykke os) Dage. Mulig er her en Skrivefeil indlöbet, nemlig VII for XII eller XVII. Dog kan det tænkes at Meningen er: siden Lodin sidst havde seet (eller forladt) Grönlands Kyst eller og at Lodin (hvil-

Kongen sagde: „Vil du fölges med mig, Lodin!" Lodin svarede: „I maa raade, men jeg kommer til at afhente de af eders Krigeres Lig som falde ….. [17]. „Jeg vil nok kunne skaffe mig dygtigere Folk (Krigere) saa længe jeg lever, men dog maa du tage med, da du lader som om du veed Besked om vort Togs Udfald. Da sagde Kongen: „Anseer du, Toste, dette for virkelige Varsler?" Toste svarede: „Dersom en troværdig Mand havde seet det, vilde jeg have anseet det for vidunderligt[18]." Lodin sagde da: „Det vilde være mange Penge værdt, at du, Toste, ikke förte flere Lögne mellem Lande end jeg gjör." Kongen gav Lodin Orlov[19].

ket her er det sandsynligste) sidst havde taget fra Island, men ikke lige fra Grönland. Da vilde Tidsrummet af 7 Dage, med en nogenlunde god Vind, være meget vel passende for en Reise til Sogn i Norge, og dog endnu bedre for Seiladsen til Shetlands- eller Örkenöerne; jfr. Anm. 1, samt ovenfor S. 660-61.

[7]) Udtrykket *vindu* i Originalen er noget utydeligt; enten vendte Folkene Baaden eller de heldede den til Siden (maaskee for at det formeentlig nedregnede Blod ikke skulde sees af Kongen).

[8]) Enten Grönlands eller Islands Kyst. See ovenfor, Anm. 6.

[9]) Her ere adskillige Ord borte af Texten og Meningen saaledes fuldkommen utydelig. „Nyt Grönlandsk …." skal vel betegne et Slags stærkt i Grönland forfærdiget Töi, lignende det i Norge, efter Diplomer af 1337, i Middelalderen gangbare *Íslenzka*, Islandsk, d. e. Töi, der ellers kaldtes Pakkevadmel, som Seildug eller Vadmel hvormed Seilene bleve ögede, men Ligene (?) indviklede deri.

Maaskee Lodin ogsaa den Gang, som tiere, förte anseelige ved Grönlands Udbygder forliste Personers Lig med sig tilbage til Norge. Om den her beskrevne Ilds naturlige Beskaffenhed kunne vi ellers henvise til vor 4de Anmærkning ved Björn Johnsons næstforegaaende Uddrag.

[10]) Her har formodentlig Dagetallet været utydeligt for Afskriveren.

[11]) Et saadant pludseligt Mörke, foranlediget af Aske og Svovelstöv, (der i Förstningen vise sig som tykke Skyer), samt dermed fölgende Knald ledsage som oftest vulkanske Udbrud.

[12]) Om denne Blodregn (som dog maaskee her, i en Bearbeidelse af Fortællingen som er sildigere end den oprindelige, synes at være skildret med vel stærke Farver) see ovenfor S. 661 Anm. 6.

[13]) Originalens Stiil er her noget besynderlig eller utydelig, men Ordene kunne dog neppe have nogen anden Mening.

[14]) Maaskee her er udeladt „de störste" eller noget sligt.

[15]) I Originalen „*eykt*" ellers vel ogsaa *öikt*, hvoraf det endnu brugelige Færöisk-Nordlandsk *Ökt*, den övrige norske Almues *Ögt* o. s. v. — et Tidslöb af 3 Timer, af hvilke 8 udgjorde en naturlig Dag.

[16]) Jfr. ovenfor S. 758, hvor det hedder at Fuglene syntes at være hovedlöse (eller uden Hoved). Dette m. m. viser at den *Tosta-Þáttr*, som Björn Johnsen har benyttet, her (som paa flere Steder) har været forskjellig fra de Brudstykker af den, som vi nu kjende.

[17]) Afskriveren har her sikkert udeladt Navnet paa den Mand, hvem den fölgende Replik bör tillægges, nemlig enten Kong Harald eller ogsaa Toste.

[18]) Nærmest efter Ordet: noget nyt. Efter andre Beretninger synes Toste, med sine Tropper, at være kommen fra Flandern til England, og at have forenet sig der med sin

Bundsforvandt; men det er fuldt saa sandsynligt at de, efter tidligere Aftale, have truffet hinanden ved Shetland eller Örkenöerne, thi paa begge disse Steder havde den norske Flaade ligget stille i nogen Tid.

[19]) Enten dette skal betyde: for den Gang, eller for den hele, ham för paalagte Reise, kunne vi ikke bestemt sige. Mulig har Lodin solgt sin Ladning i Norge og derefter (hvis man antager den udförligere Original, hvoraf Björn Johnsen tog sine Uddrag, ogsaa for troværdigere) begivet sig til England, for nærmere at erfare Udfaldet af Kong Haralds Krigstog, og i fornödne Tilfælde at kunne opfylde sit ham givne Löfte om at sörge for hans faldne Krigeres Begravelse.

XVII. FORTÆLLING OM EINAR SOKKESÖN.

Indledning.

For nærværende mærkelige Stykke have vi, som for saa mange andre, den indholdsrige Flatöbog at takke. Torfæus har givet et latinsk Uddrag deraf, i hans *Grönlandia* S. 217-239 (forkortet til et tydsk af Cranz i hans Historie von Grönland I, 322-324), samt P. E. Müller et endnu kortere „paa Dansk, i Sagabibliotheket I, 288-290, hvor han bemærker at Beretningen formedelst sin Omstændighed og sin Troværdighed synes at være skreven i det 13de Aarhundrede." Vi mene endog at den först er nedskreven sidst i det 12te Aarhundrede, sandsynligst af Munkene i Flatö eller Helgafells Kloster, hvis Haandskrift da lettest kunde overgaae til Flatöbogen, som den eneste gamle Afskrift vi nu kjende. Fortællingen skjönnes tydelig at være nedskreven efter mundtlige Sagn, og Udtrykkene i

dens Slutning pege til at Islænderen Hermund, rimeligviis een af dens vigtigste Meddelere, da var Forfatteren nöie bekjendt, og levede endnu paa den Tid, hvorfor intet videre om ham berettes. Müller bemærker meget rigtig, at til denne Fortællings Slutning findes föiet (i Flatöbogen) en Liste over Grönlands Biskopper og Kirker, men vi skulle paa sit Sted godtgjöre at den dog ingenlunde er af den samme Forfatter.

Stykket er ellers, i forskjellige Henseender, særdeles vigtigt. Det meddeler os blandt andet, en temmelig udförlig Beretning om Stiftelsen af Grönlands Bispestol i Garde, og saaledes havde det været meget at önske at den kunde have været vor forevigede Münter bekjendt, som ikke, efter da udgivne Kildeskrifter kunde vide rettere end at Bispesædet Garde först nævntes, i noget saadant, Aar 1276, altsaa fuldt 150 Aar efter dets virkelige Oprettelse. (Kirchengesch. von Dänem. und Norw. I, 558, II, 100, Anm. 5). I det have vi og de eneste udförlige Efterretninger om Nordmanden Arnald, Grönlands förste virkelige Biskop[1], og en, som det synes, tro Skildring af denne Prælats altfor vidt gaaende hierarchiske Bestræbelser til hans nye Bispestols Fordeel og Opkomst, m. m. I geographisk Henseende har den en særdeles mærkelig Antydning af Isbjerget Hvidserks virkelige Beliggenhed, (hvilken vi forbeholde os nærmere paa sit Sted at udvikle).

For Grönlands Historie og Forfatning er Fortællingen særdeles lærerig, da vi ellers næsten intet vide derom (paa Annalernes törre og korte Noticer nær) i den förste Halvdeel af det 12te Aarhundrede. Stor Skade er det dog vist-

[1]) At han har været Grönlands förste fast ansatte Biskop er vel uden for al Tvivl, skjönt gamle Efterretninger melde, at en vis Biskop Erik för har opholdt sig i Grönland, hvorfra han drog til Viinland (i Nord-Amerika) for at udbrede Christendommen der; herom mere paa sit Sted i det Fölgende.

nok at det 11te Aarhundredes sidste Halvdeel i den Henseende er for os fuldkommen dunkel. Ovenfor have vi (II, 441-42) seet, at Grönlands Hovedgaard, Brattelid, tilligemed Laugmandsembedet, Landets vigtigste og höieste Övrighedspost, formodentlig (efter at Erik den Rödes mandlige Afkom i lige Linie var uddöd) henved Aar 1030 tilfaldt Islænderen Skjald-Helge, dog vel tildeels paa Grund af hans Ægteskab med den rige og höit anseete Grönlænderinde Thorun, som endog efter at være bleven gift med ham havde en stor Indflydelse paa hele Landets Bestyrelse. Hun har vistnok selv været af een af Grönlands anseeligste Slægter, maaskee nærbeslægtet med den i sin Tid mægtige Enke Thorun af Langenes i Einarsfjorden og saaledes havende dette i Familien yndede Navn. Det er ikke usandsynligt at Einar, Einarsfjordens förste Hövding, næst efter Erik i Anseelse og Magt, har været besvogret med Erik den Röde og maaskee været gift med en Datter af ham, skjönt hun ikke nævnes; deraf kunde man lettest forklare det Suppremati, som Thorgrim Einarsön Trolle, som man neppe kan paatvivle at have været Landnamsmanden Einars Sön, allerede i Eriks Sönnesöns bedste Alder synes at have erhvervet sig over Grönland, med Hensyn til Laugmands-Embedets Bestyrelse. I dette blev Skjald-Helge hans Eftermand. Vi have ovenfor gjættet at hans, af Navn, ubekjendte Svigersön har været af Erik den Rödes Slægt; vi fortsætte nu denne Gisning saaledes, at han tillige har været af den mægtige Einarsfjordske og at han har været den Thorer, der nævnes i nærværende Fortælling som Fader til den gamle Sokke paa Brattelid, der da har arvet Gaarden efter sin Fader, der igjen, paa sin Kones Vegne havde arvet den efter Skjald-Helge. Denne Sokkes ældste eller ypperste (om ikke eneste) Sön har og ikke usandsynlig arvet sit Navn efter Einar, Einarsfjordens ældste Eier og Herre. Paa denne Maade vilde en vedvarende Forbin-

delse udfindes mellem Grönlands herskende Stammer, men vi kunne dog ingenlunde sige noget bestemt herom, da vi, formedelst de gamle Efterretningers Ufuldstændighed, maae nöies med blotte Gisninger. Torfæus har og været af den Mening at Sokke Thorersön var af Erik den Rödes Stamme (*Eirico Rufo prognatus videtur*) *Groenl.* p. 218. Mere bestemte og tilfredsstillende ere de Efterretninger vi af andre Kilder kunne öse om adskillige af denne Fortællings norske og islandske Hovedpersoner. Dem ville vi da her i Korthed antyde og meddele.

Nordmanden Arnald var som sagt, Grönlands förste faste Biskop. Synderlig nok vide vi hans Födselsdag (den 18de Januar) og hans Dödsdag (den 20de Mai[1]), men hverken hans Födsels- eller Dödsaar. Han blev, efter de gamle Islandske Annaler, viet i Norge, til dette Embede i Aaret 1125. Ved Aaret 1126 have de fölgende Bemærkning: „Tre Biskopper paa Althinget," (i Island, hvoraf vi see at Biskop Arnald af Grönland, som i den næstforegaaende Vinter havde været Sæmund Frodes Gjest paa Odda, har (formodentlig i hans Selskab) reist til hin almindelige Folkeforsamling, hvilken det maatte være ham vigtigt at lære at kjende, som et Forbillede paa den grönlandske, med hvilken han i Fremtiden vilde faae meget at afgjöre. Dette islandske Landsthing pleiede da at begynde næsten sidst i Juni Maaned, saa at Biskoppen neppe har kunnet afreise fra Island förend först eller midt i Juli. Efter de samme Annaler forestod Arnald Grönlands Bispestol lige til Aaret 1150 da han, formodentlig efter hans eget Önske, er blevet entlediget derfra, og John Knud igjen blev viet til hans Eftermand. Biskop Arnald har vel i samme Aar reist til

[1]) See det (i Stockholm bevarede) af Hans Finsen udgivne *Obituarium Norvego-Islandicum* i *Finni Johann. Hist. eccl. Island* I, 595-596, ogsaa aftrykt i *Langebek Script. Rer. Dan. med. ævi Tom. II.*

Norge, hvor han 1152 blev ansat som den da i Kjöbstaden Hammer nyoprettede Bispestols förste Biskop, og har rimeligviis da været en temmelig bedaget Mand.

Om Nordmanden Arnbjörn og hans Slægtning Össur (eller Adzer), Biskop Arnalds fornemste norske Modstander, have vi intet videre kunnet opspörge end hvad Fortællingen selv meddeler om disse (især den förstnævnte) formodentlig rige Handelsmænd.

Hvad der her fortælles om Kolbein Thorljotsön (fra Hadeland) med Hensyn til hans Foretagender og Begivenheder efter Tilbagekomsten fra Grönland, (da han 1136 gjorde sig skyldig i Kongemord og selv tilsidst fik en ulykkelig Ende) stemmer vel overeens med den bekjendte norske Historie, efter hvad vi i Anmærkningerne nærmere skulle udvikle. Vi bemærke kun her, med Hensyn til Chronologien, at hans Död maa have indtruffet 1137.

Kolbeins Landsmand og Staldbroder i Grönland, Ketil Kalfsön, havde en heldigere Skjebne. Af hans fulde Navn at slutte kan han have nedstammet fra den i sin Tid meget anseelige Ketil Kalf (eller Kalfsön) paa Ringenæs og hans Hustru Gunnhild, Kong Harald Sigurdsöns Söster, men Kong Sigurd Syrs Datter og Olaf den Helliges Halvsöster. Det er da mærkeligt, hvis han saaledes har været nærbeslægtet med den Finn Fegin, (den ældre Ketil Kalfsöns Sön) som allerede för eller henved 1028 havde forlist med sit Skib paa Grönlands Östkyst, thi da maatte Handelen paa dette Land synes at være bleven fortsat af den samme Familie i henved 100 Aar. See ovenfor II, 662, 666. Vist er det, at vor Ketil Kalfsön, efter Hjemkomsten fra Grönland, bosatte sig i Bergen i Norge, hvor han stod i en saa höi Anseelse hos Kong Inge Haraldsön, at han udvirkede fuldkommen Benaadning for en ung Islænder, Thorvard Thorgeirsön (som strax efter sin Ankomst til Norge, tilföiede een af Kongens Hirdmænd,

som havde fornærmet ham i Island, et dödeligt Saar) paa de Vilkaar, at Thorvard selv blev beskikket til Hirdmand (maaskee i den Saaredes Sted). See Sturlunga-Saga, 2 Bogs 39te Capitel. Dette maa være skeet efter 1136.

De for os vigtigste Personer, blandt dem som forekomme i Sagaen, er Islænderen Hermund Kodransön og hans Broder Thorgils, da enten de, eller een eller flere af deres Skibsmandskab, efter al Sandsynlighed ere de förste Ophavsmænd til denne Fortælling, som dog formodentlig ved andre er bleven fört i Pennen efter deres mundtlige Foredrag. Det er meget at beklage at vi nu kun vide lidet om den ovennævnte Hermund, da Biskop Pauls Saga (formodentlig skreven af Biskop Magnus Gissursön, som döde 1236) nævner ham (i 20de Cap. Udg. S. 250) som een af de ypperste Mænd i Island, der döde i den förstnævnte Biskops Levetid. Det er vel gaaet ham, som nogle andre af hans udmærkede Landsmænd i det 11te og 12te Aarhundrede, at deres Levnet, fordi det, i Fölge af deres Tilböieligheder, saavidt muligt, var fredeligt og stille, ikke greb synderlig ind i de politiske Begivenheders oprörte Kreds, er blevet mestendeels ubemærket og ubeskrevet, paa det nær at enkelte boglærde Klerke, hvis Velyndere slige Mænd paa den Tid gjerne vare, have optegnet deres Dödsdag eller Dödsaar. Hans egentlige Herkomst er os ubekjendt; vi formode kun at han har været af den saakaldte Gilsbakkeslægt i Borgarfjorden, og nedstammet fra Hermund Illugesön (see ovenfor II, 482, 566). Vor Hermund synes, med sine Islændere, i de grönlandske Stridigheder, i hvilke han uforskyldt indvikledes, kun at have, forsaavidt det var gjörligt, overholdt en Art af bevæbnet Neutralitet, og tillige været en omhyggelig Iagttager af Begivenhederne. Efter sin Tilbagekomst til Island (omtrent 1133) synes han at have giftet og bosat sig; hvor, vide vi ikke engang be-

stemt, men kun at hans Bopæl i hans ældre Dage har været i Borgefjordens Bygdelag. Efter Sturlunga-Sagas I, 100 (ikke anført i Udgavens Register), synes det at have været i Kalmanstunga, en stor Gaard, men noget afsides og næsten höit oppe til Fjelds, kort fra Gilsbakke, i det nuværende Myre Syssel. Han har allerede været temmelig bedaget, da han (saavidt vi vide) först indvikledes i sit Fædrelands politiske Stridigheder. I Aaret 1160 maatte han, efter Opfordring af Hövdingen Einar Thorgilssön, med forskjellige andre höit anseete Mænd (*virðingamenn*) deeltage med ham i et Tog mod Sturla Thordsön, (den ældre) af Hvamm (Sturlungernes Stamfader), som dog for den Gang faldt fredelig ud. 1176 kaldte Sturlungen Bödvar Thordarsön Hermund til Hjælp, som sin Ven, i en Arvesag, mod Præsten og Hövdingen Paul Sölvesön paa Reikholt, tilligemed hans to Sönner, Karl og Kodran[1], „fordi de da vare de raskeste Mænd" i Herredet. Den forlangte Hjælp behövedes dog ikke, da Sagen snart derefter blev forligt. 1181 ansaae den ovennævnte Sturla Thordsön (den yngre) vor Hermund for sin Ven, indtil den Förstnævntes Modstander, Præsten Paul, opgav ham som een af de Mænd, til hvilke han vilde voldgive den Sag, hvorom de trættedes; da erklærede Sturla, i sin Vrede, at han deraf erfarede at Hermund havde forraadt hans Sag, eller endog, ved svigfulde Raad, efterstræbt hans Liv. Præsten forklarede, at dette ikke maatte forstaaes saaledes, men at han kun ventede sig nogen Hjælp af Hermund. Ogsaa denne Sag blev kort derefter fuldkommen forligt. (See Sturlunga S. 2 Bogs 14, 34 og 36 Cap). Efter de Islandske Annaler döde Hermund Kodransön (formodentlig næsten 90 Aar gammel) 1197.

[1]) Kodran Hermundsön maa og være bleven en udmærket Mand, da hans Dödsfald (1189, 8 Aar förend hans Faders) bemærkes i Annalerne. Ellers er vor Hermunds Afkom ubekjendt.

Vi tillægge de i nærværende Fortælling forekommende vigtigste Begivenheder fölgende Tidsbestemmelse:

1123. Grönlænderne beslutte, paa et almindeligt Thing, efter Hövdingen Sokke Thorersöns Forslag, at en Bispestol skal oprettes der i Landet. Einar Sokkesön afreiser, for dette Anliggendes Skyld, til Norge.

1124. Efter Kong Sigurd Jorsalefarers Foranstaltning paatog Præsten Arnald sig Bispe-Embedet i Grönland (efter at Einar Sokkesön, i Fölge af hans Opfordring, havde edelig forpligtet sig til af al Magt at hævde den nye Bispestols Rettigheder) og viedes höitidelig af Biskop Adzer i Lund.

1125. Biskoppen og Einar seile fra Norge, men fordrives af Storm til Island og overvintre der. Biskoppen opholder sig paa Odde, hos Sæmund Frode, men Einar i Öfjeldsbygden. Nordmanden Arnbjörn, som med 2 Skibe ogsaa agtede at opseile Grönland, fordreves af Uveiret til dets Ubygder, og omkom (maaskee dog ikke förend efter eet eller flere Aars Forlöb) med sit hele Mandskab.

1126. Biskop Arnald reiser til Islands Althing, og afseiler siden, tilligemed Einar til Grönland. Bispestolen paa Garde oprettes. Fortællingen bestemmer kun den Tid som forlöb fra Arnbjörns Skibes Stranding til deres Gjenopdagelse, til nogle Sommere; de have da vel i det mindste været 4 (men kunne og have været flere); vi antage saaledes at (omtrent)

1129 findes Arnbjörns og hans Staldbrödres Lig, tilligemed deres strandede Skibe og Gods, længst inde i en Fjord, i Nærheden af Isbjerget Hvidserk. Det större Skib bringes tilligemed Godset og de Afdödes Been til Grönlands Östbygd. Skibet m. m. overdrages til Biskoppen eller Garde Domkirke.

1130. Efterretning herom spörges i Norge.

1131. Nordmanden Össur og flere af de Forlistes

Slægtninge drage til Grönland, for at kræve deres formeentlige Arvegods, men faae intet deraf. Kolbein Thorljotsön og Ketil Kalfsön, samt Islænderen Hermund Kodransön m. fl. ankomme ogsaa til Grönland, hvor de overvintre med 3 Skibe og Arnbjörn tager sit Ophold paa Garde, men de övrige Anförere i Vesterbygden.

1132 ud paa Vinteren, fremförer Össur sin og Medarvingers Begjering om Udleveringen af deres Slægtning Arnbjörns Efterladenskaber for Biskoppen, men faaer Afslag, hvorpaa han strax forlader Garde og flytter til Gaarden Kideberg. Hans Sögsmaal mod Grönlænderne afvises paa Herredets Vaarthing. I Hidsighed og ondt Lune faaer Össur det Indfald at tilföie Arnbjörns efterladte herlige Skib, som Biskop Arnald nægtede at afstaae, en Hovedbeskadigelse. Derefter tyede han til de i Vesterbygden daværende Nordmænd, som raadte ham strax at forene sig der med dem (tilligemed hans Mandskab), men han vendte dog (saavidt vi kunne skjönne) for fuldt og fast tilbage til Österbygden. Fölgerne af denne hans Uforsigtighed udebleve ikke længe. Imidlertid havde Biskoppen fordret Hævn over Össur, af Einar, i Fölge af hans edelige Forpligtelse, hvilken Sidstnævnte dog, i dette Tilfælde, neppe troede at burde efterkomme. Ikke desmindre benyttede han sig, ved snart faldende Leilighed, af Össurs nye Uforsigtighed, i det han, stolende paa Höitids- og Kirkefreden, var tilstede ved en Kirkemesse paa Langenæs. Der overfaldt Einar Össur aldeles uforvarendes og skilte ham ved Livet; dog kunde han kun med Möie udvirke Biskoppens Tilladelse til en christelig Begravelse for hans myrdede Modstander. En vis Simon, Össurs Frænde, var den nærmeste Eftermaalsmand, men synes at have havt större Mangel paa Klogskab og Driftighed end paa Kræfter. Ketil Kalfsön var den anseeligste Mand af Besætningen paa Össurs Skib

over hvilket han strax fik Befaling og begyndte at udruste det til Tilbagereisen. Han kjendte de grönlandske Love vel, og lod Simon overdrage til sig Sögsmaalet i Drabssagen. Til Thinget (formodentlig Landsthinget paa Garde), der sandsynligviis holdtes midt eller sidst i Juni Maaned, ledsagedes han af Kolbein Thorljotsön og nogle af hans Folk, efter Aftale, men Handelsskibene, med Resten af deres Mandskab, kunde ikke komme saa snart til Österbygden formedelst Modvind. Paa Thinget forstyrrede Einar Sokkesön Rettergangen med Vold, saa at de Fremmede ikke kunde faae deres Sögsmaal fremmet. Ved den gamle Sokke Thorersöns Mægling blev dog et nyt Stævnemöde berammet, til endeligt Forlig, ved Midsommerstid, omtrent midt i Juli Maaned, paa Eide, nær ved Garde Bispesæde. Der mödte Össurs rette Eftermaalsmand Simon, og alle de fremmede Skibsförere, Ketil, Kolbein og Hermund, med deres Mandskab, (som dog tildeels, i Begyndelsen, synes at have ligget i et for Grönlænderne skjult Baghold). I det at Forliget næsten var kommet fuldkommen i Stand, viste Simon, som især skulde modtage Böderne, sig misfornöiet med disses Ydelse, og vragede den paa en foragtelig Maade. Til Hævn derfor blev han nedlagt af den hidsige Einar, som i det samme fik et dödeligt Saar af Kolbein, og et almindeligt Slag opstod derpaa mellem Grönlænderne og Östmænderne (thi saaledes kaldtes Nordmænd og Islændere tilsammen der i Landet). Disse tyede tilsidst til deres Baade og paa dem til deres i Havnen ved Skjalgsboder liggende Skibe. Sokke pönsede paa et almindeligt Angreb paa disse, men overtaltes af en i Landet meget anseet Mand, Hall paa Solarfjeld, til at lade dette Anslag fare, og endnu engang at tilbyde de Fremmede Forlig. End et Möde dertil berammedes, (med den forelöbige Betingelse at de Fremmede, saasnart muligt, som det sy-

nes inden en Maaned fra Halls Besög paa Skibene at regne, skulde forlade Landet), men imidlertid foretog Ketil dog et Tog med 30 af Mandskabet op i Bygden, for at skaffe Levnetsmidler til Reisen, hvilke de og fandt forvarede i et stort Jordhuus eller skjult Kjelder. Paa Fredsmödet afsagde Hall, efter fælles Aftale, en Voldgiftskjendelse, ved hvilken hele Sagen afgjordes. Imidlertid bedækkedes Kysterne af Driviis, men heldigviis forlod den dem pludselig atter, just da den Maanedstid var forlöben, (formodentlig midt eller sidst i August), ved hvis Udgang de Fremmede skulde afseile derfra, af hvilken gode Leilighed de ogsaa strax benyttede sig. I det samme Efteraar ankom de vel beholdne til Norge.

1133 have Hermund og hans Skibsfolk, efter at have solgt deres Ladning i Norge, rimeligviis afseilet derfra, og vendt tilbage til Island.

Nærværende Fortælling giver os, saa at sige, et pludseligt klart Glimt over Grönlands Historie, som derefter, i en Periode af henved 70 Aar, paa Annalernes korte Noticer om Biskopper og Söfarende nær, indhylles i et uigjennemtrængeligt Mörke. Landets politiske Udsigter vare vistnok og, i det Öieblik, dunkle. Dets ypperste Hövding Sokke Thorersön var affældig af Alderdom, og dets Haab, den kraftfulde, men altfor hidsige og voldsomme, Einar, bortreven i sin blomstrende Alder. Biskop Arnald, den snedige og virksomme Hierarch, synes da at maatte være bleven Landets överste Hersker baade i aandelige og verdslige Anliggender, med mindre den kloge og dygtige Hall paa Solarfjeld, som rimeligviis, med Hensyn til den vigtigste Andeel i Bestyrelsen, i det mindste af Navnet, er kommen i Einars Sted, har kunnet holde ham Stangen. Dog, det eneste visse er vel det at Biskoppen Arnald forlod Landet henimod Aarhundredets Midte, og da han der havde tilbragt mere end 20 Aar af sin bedste

Alder, var det ikke at undres over at han, om han end havde været vel fornöiet med Grönlændernes Lydighed og Föielighed, her i sin bedagede Alder længtes efter sit Fædreland Norge, hvor han og, som ovenmeldt, i Aaret 1152 fik en passende og hæderlig Ansættelse, saa at hans her beskrevne fjendske Forhold mod hans i Grönland fremmede Landsmænd der har været skrevet i Glemmebogen. Da styredes ogsaa Riget af Kong Harald Gilles Sönner, hvem det mulig var blevet forebragt, at Kolbein Thorljotsön, deres Faders Morder, havde i Grönland vist sig som Biskop Arnalds heftigste Fjende.

Grænlendínga þáttr.

Sokki hèt maðr, ok var þóris son; hann bjó í Brattahlíð á Grænlandi; hann var mikils virðr ok vinsæll. Einarr het son hans, ok var mannvænligr maðr. þeir feðgar áttu mikit vald á Grænlandi, ok voru þeir þar mjök fyrir mönnum. Einhverju sinni lèt Sokki þíngs kveðja, ok tjáði þat fyrir mönnum, at hann vildi at landit væri eigi lengr biskupslaust, ok vildi at allir landsmenn legði sína muni til at biskupsstóll væri efldr. Bændr játtuðu því allir. Sokki bað Einar, son sinn, fara þessa ferð til Noregs, kvað hann vera sendiligstan mann þéss erendis at fara; hann kveðst fara mundu sem hann vildi. Einarr hafði með sèr tannvöru mikla ok svörð, at heimta sik fram við höfðíngja. þeir kvomu við Noreg; þá var Sigurðr Jórsalafari konúngr at

Fortælling om Grönlænderne.

En Mand, ved Navn Sokke Thorersön boede i Brattelid[1] paa Grönland; han var meget agtet og havde mange Venner. Hans Sön hed Einar, en særdeles rask Mand. Baade Fader og Sön havde megen Magt over Grönlænderne, som deres ypperste Foresatte. Engang sammenkaldte Sokke Folket til et almindeligt Thing, hvor han tilkjendegav sin Villie, at Landet ikke længer skulde undvære en Biskop, og önskede at alle dets Indbyggere, ved fælles Sammenskud, skulde bidrage til en Bispestols Oprettelse. Alle Bönderne gave deres Samtykke dertil. Sokke bad sin Sön Einar om at foretage i den Hensigt en Reise til Norge, og sagde, at han var den som var bedst skikket til at paatage sig et saadant Hverv. Einar svarede at han var villig til at reise, efter sin Faders Ønske. Einar tog en heel Deel Hvalrostænder og Skindvarer med, for dermed at erhverve sig (de norske) Hövdingers Yndest. Han og hans Skibsfolk kom til Norge, da Sigurd Jorsalefarer var dets Konge[2]. Einar kom til Kongen, tilvendte sig hans Opmærksomhed ved betydelige Gaver, samt foredrog derefter sit Anliggende og Ærende, og ansögte om Kongens kraftige Bistand til sit Ønskes Opfyldelse formedelst Landets store Trang dertil. Kongen tilstod og at den vilde være meget nyttig for Grönlænderne. Han lod da kalde til sig en Mand som hed Arnald, en from Klerk og vel skikket til Folkets Lærer. Kongen bad at han vilde, paatage sig dette van-

Noregi. Einarr kom á fund konúngs, ok heimti sik fram með fègjöfum, ok tjáði síðan mál sitt ok erendi, ok beiddi konúng þar till fulltíngs, at hann næði slíku sem hann beiddi fyrir nauðsyn landsins. Konúngr lèt þeim þat víst betr henta. Síðan kallaði konúngr til sín þann mann er Arnaldr hèt; hann var góðr klerkr, ok vel til kennimanns fallinn. Konúngr beiddi at hann rèðist til þessa vanda fyrir guðs sakir ok bænar hans: ok mun ek senda þik til Danmerkr á fund Auzsurar erchibiskups í Lund með mínum brèfum ok insiglum. Arnaldr kvaðst ófúss til at ráðast, fyst fyrir sjálfs síns sakir er hann væri lítt til fallinn, ok síðan at skilja við vini sína ok frændr, í þriðja stað at eiga við torsóttligt fólk. Konúngr kvað hann því meira gott mundu eptir taka, sem hann hefði meiri skapraun af mönnum. Hann kveðst eigi nenna at skerast undan hans bæn: en ef þess verðr auðit at ek taki biskupsvígslu, þá vil ek at Einarr sveri mèr þess eið at halda ok fulltíngja rètt biskupsstólsins, ok eignum þeim er guði eru gefnar, ok hegna þeim er á gánga, ok sè varnarmaðr fyrir öllum lutum staðarins. Konúngr kvað hann þat gera skyldu. Einarr kvaðst mundu undir þat gánga. Síðan fór biskupsefni á fund Auzsorar erchibiskups, ok sagði honum sitt erindi með konúngs brèfum. Erchibiskup tók honum vel, ok reyndust hugi við; ok

skelige Embede for Guds og hans Begjerings Skyld, „og da skal jeg," sagde han, „sende dig til Erkebiskop Össur i Lund[3] med mine beseglede Breve." Arnald svarede at han ikke havde nogen Lyst til at indlade sig herpaa, af forskjellige Aarsager, först for sin egen Skyld, da han ikke var vel skikket dertil, dernæst fordi han da maatte forlade sine Venner og Slægtninge, og for det tredie med Hensyn dertil, at han vilde faae med et vanskeligt Folk at bestille. Kongen svarede, at jo större Sorger Menneskene tilföiede ham, des större vilde hans Lön siden blive. Arnald sagde da, at han ikke nænnede at afslaae Kongens Bön, men (lagde han til) „hvis jeg bliver viet til Biskop, da betinger jeg mig det, at Einar aflægger den Eed til mig at han vil hævde og styrke den Bispestolens Ret og Eiendomme, som ere givne til Gud, men straffe enhver som antaster dem, samt at han vil forsvare alt Bispestolens Tilbehör." Kongen önskede, at Einar indvilgede heri. Einar erklærede sig og at være villig dertil. Derefter begav den til Biskop udnævnte Præst sig til Erkebiskop Össur, forebragde ham sit Ærende og indhændigede ham Kongens Brev. Erkebiskoppen tog vel imod ham, samt undersögte hans Aands- og Sindsgaver, og da han saaledes kom til Kundskab om at denne Mand var vel skikket til en saa höi Værdighed, viede han Arnald til Biskop og affærdigede ham hæderlig. Derefter drog Biskop Arnald til Kongen, som tog vel mod ham. Einar havde bragt en Björn med

er biskup sá at þessi maðr var vel til tignar fallinn, vígði hann Arnald til biskups, ok leysti hann vel af hendi. Síðan kom Arnaldr biskup til konúngs, ok tók hann við honum vel. Einarr hafði haft með sèr bjarndýri af Grænlandi, ok gaf þat Sigurði konúngi; fèkk hann þar í mót sæmdar ok metorð af konúngi. Síðan fóru þeir á einu skipi, biskup ok Einarr; á öðru skipi bjóst Arnbjörn austmaðr, ok norrænir menn með honum, ok vildu ok fara út til Grænlands. Síðan lètu þeir í haf, ok greiddist eigi byrrinn mjök í hag þeim, ok komu þeir biskup ok Einarr í Holltavatsós undir Eyjafjöllum á Íslandi. Þá bjó Sæmundr enn fróði í Odda; hann fór á fund biskups, ok bauð honum til sín um vetrinn. Biskup þakkaði honum, ok lèzt þat þiggja mundu. Einarr var undir Eyjafjöllum um vetrinn. Þat er sagt, þá er biskup reið frá skipi ok menn hans, at þeir áðu á bæ nokkurum í Landeyjum, ok sátu úti. Þá gekk út kerlíng ein, ok hafði ullkamb í hendi; hún gekk at einum manni ok mælti: muntu festa, bokki, tindinn í kambi mínum. Hann tók við, ok kvaðst mundu at gera, ok tók hnjóðhamar or mal einum, ok gerði at, ok líkaði kerlíngu allvel; en þat var biskup raunar, hann var hagr vel; ok er því frá þessu sagt, at hann sýndi lítillæti sitt. Hann var í Odda um vetrinn, ok fór með þeim Sæmundi

sig fra Grönland og skjenkede Kong Sigurd den, hvilket Kongen lönnede ham med hæderlige Gaver og Æresbevisninger. Biskoppen og Einar agtede at reise paa det samme Skib, men et andet Skib udrustedes af Arnbjörn Östmand, med forskjellige Nordmænd, som ogsaa havde besluttet at reise til Grönland. De gik til Söes, men Vinden blev ingenlunde föielig for dem, saa at Biskoppen og Einar maatte med deres Skib söge Havn paa Island, i Holtevatnsos[4] under Öfjeldene. Da boede Sæmund den Lærde paa Odde. Han begav sig til Biskoppen, og indböd ham til at tage Ophold hos sig i Vintertiden. Biskoppen takkede ham og tog mod hans Tilbud. Einar opholdt sig, Vinteren over, under Öfjeldene[5]. Det fortælles at da Biskoppen og hans Mænd rede fra Skibet, lode de Hestene hvile paa en Bondegaard i Landöerne[6], og sade selv ude. Da kom en Kjælling ud med en Uldkradser, til een af de Fremmede og sagde: „Vil du ikke, Broerlille, sætte Tanden fast i min Kradser." Han tog mod den og lovede at gjöre den i Stand, tog en Smedehammer op af en Vadsæk, og satte Tanden fast, saa at Kjællingen blev ret fornöiet. Den Mand var Biskoppen selv; han havde et godt Haandelav til alt sligt, og dette er blevet fortalt som et Exempel paa hans Nedladenhed. Han var i Odde[7] Vinteren over, hvor Sæmund og han forligtes meget vel. Derimod hörte man aldeles intet til Arnbjörn eller hans Reiseselskab, hvilket forekom Folk underligt, og saaledes

allvel. En til þeirra Arnbjarnar spurðist (ekki), ok þótti þat undarligt, ok liðu svâ nokkur sumur. Ætluðu þeir biskup at hann mundi komino til Grænlands. Um sumarit eptir fóru þeir biskup ok Einarr af Íslandi, ok komu við Grænland í Eiríksfjörð, ok tóku menn við þeim allvel, spurðu þeir þá enn ekki til Arnbjarnar; gerðist nú á umræða mikil at þeir muni týnzt hafa. Biskup setti stól sinn í Görðum, ok rèðst þángat til; var Einarr honum þá mestr styrktarmaðr, ok þeir feðgar; þeir voru ok mest metnir af öllum landsmönnum af biskupi.

Arnbjörn fannst dauðr ok hans menn.

2. Sigurðr hèt maðr ok var Njálsson, grænlenzkr maðr; hann fór opt á haustum til fángs í úbygðir; hann var sægarpr mikill; þeir voru XV saman. Þeir komu um sumarit at jöklinum Hvítserk, ok höfðu fundit nokkurar eldstóar manna ok enn nokkurn veiðiskap. Þá mælti Sigurðr: hvârs eru þèr fúsari at hverfa aptr, eðr fara lengra; er nú ekki sumars mikit eptir, en fáng vorðit lítit. Hásetar kvoðust fúsari aptr at hverfa, ok sögðu mannhættu mikla at fara um stórfjörðu undir jöklum. Hann kvað þat satt: en svâ segir mèr hugr um, at eptir muni et meira fángit, ef því náir. Þeir báðu hann ráða, kvoðust lengi hans forsjá hlítt hafa, ok þó vel gefizt. Honum kveðst

forlöb nogle Sommere. Biskoppen og hans Reiseselskab troede at de allerede vare ankomne til Grönland. Næste Sommer afreiste Biskoppen og Einar fra Island og kom til Grönland i Eriksfjorden, hvor Folk toge særdeles vel mod dem. Da spurgte man intet videre til Arnbjörn, og Folk begyndte da almindelig at tale om, at han og hans Mandskab maatte være forliist. Biskoppen anlagde sin Bispestol paa Garde[8], og tog sit Ophold der. Einar og hans Fader ydede ham kraftigst Hjælp af alle, ligesom de og blandt alle Landets Indbyggere bleve mest ærede af Biskoppen.

Arnbjörn og hans Mænd fandtes döde.

2. En grönlandsk Mand hed Sigurd Njalsön. Han drog tit, især om Efteraaret, paa Fangst, til Ubygderne; han var en stor Sömand; han og hans Folk vare 15 sammen paa et Tog. En Sommer kom de til Jökelen Hvidserk[9], hvor de fandt nogle Ildsteder, anlagte af Mennesker, og nogen Leilighed til Fangsten. Da sagde Sigurd: „Til hvilket have I nu mest Lyst, enten til at vende tilbage eller drage længere frem; meget er nu ikke tilbage af Sommeren, men vor Fangst er kun bleven ringe." Skibsfolkene svarede, at de havde större Lyst til at vende tilbage, og sagde at det var meget farligt for Menneskenes Liv at krydse i de store Fjorde under Isbjergene. Han tilstod at det var sandt, „men," lagde han til, „det ahner mig dog, at den störste Fangst er tilbage, hvis den kun kan naaes. De bade ham selv raade, og sagde, at de længe havde sat Lid

meira um at halda fram, ok svâ var gert. Steinþórr hèt maðr, er á skipi þeirra var; hann tók til orða: dreymdi mik í nótt, Sigurðr, sagði hann, ok mun ek segja þèr drauminn; nú er vèr fórum á fjörðinn þenna enn mikla, þóttumst ek kominn í milli bjarga nokkurra ok æpa til bjargar mèr. Sigurðr kvað draum meðallagi góðan: ok skyldir þú þar ekki björg undir fótum troða, ok hitta ekki í þann einángr at þú mættir eigi munni halda. Steinþórr var heldr æðimaðr í skaplyndi ok úforsjáll, ok er þeir sækja inn á fjörðinn, þá mælti Sigurðr: hvart er sem mèr sýnist, at skip sè inn á fjörðinn. Þeir kváðu svâ vera. Sigurðr kvað þat tíðindum mundu gegna. Hèldu nú síðan inn at, ok sá at skipit var sett upp í einn árós, ok gert fyrir ofan; þat var mikit hafskip. Síðan gengu þeir á land, ok sá skála, ok tjald skamt frá. Þá mælti Sigurðr, at þeir munu tjalda fyrst; ok er nú liðit á dag, ok vil ek at menn sè kyrrlátir ok varúðgir; ok svâ gerðu þeir. Ok um morgininn gánga þeir, ok sjást um; þeir sjá stokk einn hjá sèr ok stóð í bolöx, ok mannshræ hjá. Sigurðr kvað þann mann viðinn höggit hafa, ok hafa vorðit vanmeginn af megri. Síðan gengu þeir at skálanum, ok sá þar annat mannshræ. Sigurðr kvað þann gengit hafa, meðan hann mátti: ok munu þessir verit hafa þjónustumenn þeirra, er í skálanum eru.

til hans Ombu, saaledes at alt var gaaet ret godt. Han erklærede da at ville helst drage videre frem, og det blev da sat i Værk. Een af Skibsfolkene hed Steindor; han udtrykte sig paa fölgende Maade: „Jeg drömte i Nat, Sigurd," sagde han, „en Dröm, som jeg skal fortælle dig, nu da vi begynde at seile over denne store Fjord; jeg syntes at jeg var kommen mellem nogle store Bjerge (Klipper) og skreg om Hjælp. Sigurd sagde, at den Dröm kun var maadelig god; gid du kun ikke træder din egen Bjergning under Födder[10], eller kommer i den Vaande, at du ikke kan holde Munden lukket. Steindor var meget heftig af Sind og uforsigtig. Da de kom længer ind paa Fjorden, sagde Sigurd: „Er det vel, som mig synes, at et Skib ligger der inde i Fjorden?" De andre sagde at det var saa. Sigurd sagde, at de snart vilde faae noget nyt at vide. De styrede da ind efter Fjorden, og saae at Skibet var sat paa Strand i (eller ved) Mundingen af en Flod, og et Gjerde opfört oven for det. Det var et stort Havskib. De gik der paa Land, og saae da en stor Hytte og et Telt kort derfra. Da sagde Sigurd, at de skulde selv opslaae deres Skibstelt, „thi nu er Dagen snart forbi, men jeg önsker at Folk nu holde sig stille og bære sig forsigtig ad," hvilket de ogsaa gjorde. Næste Morgen gik de i Land og saae sig om; de saae der en Tömmerstok, i hvilken en Bulöxe stod fast, men en Mands Lig laa tæt ved den. Sigurd sagde, at den samme Mand vistnok havde været ved at hugge Tömmeret, men var bleven afmægtig af Hunger. Siden

Öx lá ok hjá þessum. Þá mælti Sigurðr: þat kalla ek ráð at rjúfa skálann, ok láta leggja út daun af líkum þeim er inni eru ok ýldu, er lengi mun legit hafa, ok varist menn fyrir at verða, þvíat þess er ekki lítil von at mönnum verði at því mein, ok mjök er á mót eðli manna; þótt líkendi sè á því, at menn þessir muni oss ekki íllt gera. Steinþórr kvað slíkt undarligt at gera sèr meira fyrir en þyrfti, ok gekk á hurðina, en þeir rufu skálann. Ok er Steinþórr gekk út, þá leit Sigurðr til hans ok mælti: allmjök er manninum brugðit. Hann tók þegar at æpa ok hlaupa, en þeir eptir, fèlagar hans; hann hleypr síðan í hamarrifu nokkura, þar er eingi mátti at honum komast, ok þar fèkk hann bana. Sigurðr kvað hann of berdreyman. Síðan rufu þeir skálann, ok gerðu eptir því sem Sigurðr mælti, ok varð þeim ekki mein at. Þeir sá þar í skálanum menn dauða ok fè mikit. Þá mælti Sigurðr: þat sýnist mèr ráð at þèr hleypit holdi af beinum þeirra í heitukötlum þeirra er þeir hafa átt, ok er svâ hægra til kirkju at færa, ok er þat líkast at Arnbjörn muni hèr verit hafa, þvíat skip þetta annat it fagra, er hèr stendr á landi, hefi ek heyrt at hann hafi átt; þat var höfðaskip ok steint ok mikil gersemi. Kaupskipit var brotit mjök neðan, ok kvaðst Sigurðr ætla at þat mundi at engum nytjum verða. Þeir taka or

gik de til Hytten og saae der (ved den) et andet Menneske-Lig. Sigurd sagde, at han havde gaaet saa længe som det havde været ham muligt, „og disse have vel været Tjenestekarle hos dem som ere inde i Hytten." En Öxe laae ogsaa ved ham. Da sagde Sigurd: „Det er mit Raad, at Taget tages först af Hytten, for at Dunsten af de Lig, som ere der inde, og formodentlig længe have ligget i Forraadnelse, kan trække ud; man maa derfor med Forsigtighed söge at undgaae den, thi det er meget at befrygte, at Folk faae Skade af sligt, som saa meget strider mod (levende) Menneskers Natur, endskjönt der ellers er Sandsynlighed for, at disse Mænd ikke skulle tilföie os noget Ondt." Steindor sagde, at saadant noget var underligt, at man skulde anvende större Umage, end fornödent var, og sögte at stöde Dören ind, medens de andre toge Taget af Hytten. Da Steindor gik ud, saae Sigurd til ham og sagde: „Det Menneske har meget forandret sig." Steindor begyndte strax at skrige og löbe, men hans Kamerader löb efter ham. Han sprang ned i en Klipperift, hvor ingen kunde komme til ham, og der fik han sin Död. Sigurd sagde, at hans Drömme havde været alt for klare at udtyde. Derefter aftoge de Hyttens Tag, og bare sig ad paa den Maade som Sigurd havde anordnet, og de fik ikke heller nogen Skade deraf. De saae inde i Hytten döde Mænds Lig og meget Gods. Da sagde Sigurd: „Det forekommer mig raadeligst, at I lægge Ligene i de Kjedler som have tilhört de Afdöde, med kaagende Vand, for at Kjödet saaledes kan skil-

sauminn, en brendu skipit, ok höfðu hlaðna ferjuna or óbygðum, eptirbátinn ok höfðaskipit. Þeir kvomu í bygðina, ok fundu biskup í Görðum, ok sagði Sigurðr honum tíðindin ok fjárfundinn; nú kann ek ei annat at sjá, sagði hann, enn þat fè þeirra muni bezt komit er beinum þeirra fylgir, ok ef ek á á nokkuru ráð, þá vil ek at svá sè. Biskup kvað hann vel hafa með farit ok vitrliga, ok þat mæltu allir. Mikit fè fylgði líkum þeirra. Biskup kvað gersemi mikla vera höfðaskipit. Sigurðr kvað ok þat sannligast, at þat færi til staðarins fyrir sálum þeirra. Öðru fè skiptu þeir með sèr, er fundit höfðu, at grænlenzkum lögum. Ok er þessi tíðindi komu til Noregs, þá spurði þat sá maðr er Özsor hèt, ok (var) systurson Arnbjarnar, ok fleiri menn voru þeir á því skipi, er sína frændr höfðu mist, ok væntu til greiðlu um fèið. Þeir komu í Eireksfjörð, ok sóttu menn til fundar við þá ok slógu kaupum. Síðan tóku menn sèr vistir. Özsorr stýrimaðr fór í Garða til biskups, ok var þar um vetrinn. Í Vestri-bygð var þá annat kaupskip, þar var Kolbeinn Þorljótsson, norrænn maðr; hinu þriðja skipi rèð sá maðr er Hermundr hèt, ok var Koðransson, ok Þorgils bróðir hans, ok höfðu mikla sveit manna.

les fra Benene, hvilke det da vil blive lettere at före til Kirke; jeg anseer det for rimeligt, at det er Arnbjörn, som er landet her; thi det ene skjönne Skib, som staaer her oppe paa Landet, har jeg hört at han har eiet." Det var et stort Skib med Gallion og Billedhuggerværk[11], malet, og en stor Kostbarhed. Handelsskibets nederste Deel var ganske sönderknust, og Sigurd sagde at han troede ikke at det kunde blive til nogen Nytte. De toge Sömmene ud af dette Skib, og opbrændte det, men seilede fra Ubygderne med deres eget Fartöi, Skibsbaaden og det store Skib. De kom til Bygden, og besögte Biskoppen i Garde. Sigurd fortalte ham Nyhederne og Godsets Opdagelse. „Nu" sagde han, „kan jeg ikke indsee andet, end at det af deres Gods anvendes bedst, som fölger med deres Been, og hvis jeg kan raade over noget heraf, vil jeg at det skal blive derved." Biskoppen sagde at han havde baaret sig vel og viselig ad, og det samme sagde alle andre. Meget Gods fulgte med de Afdödes Lig. Biskoppen sagde at Gallionskibet var en stor Kostbarhed. Sigurd svarede, at det og var billigst at det faldt til Bispestolen for deres Sjæle. Andet Gods skiftede Finderne mellem sig selv efter grönlandske Love[12]. Da disse Tidender spurgtes til Norge, hörtes de og af en Mand som hed Össur, og var Arnbjörns Sösterсön; han og flere Mænd, som havde mistet deres Slægtninge, udrustede et Skib og haabede at Godset der vilde blive dem indhændiget. De kom ind i Eriksfjorden, og Folk sögte til dem, og de dreve Handel ind-

Frá Özsori ok biskupi.

3. Um vetrinn kom Auzsor[1] at máli við biskup, at hann ætti þángat fèvân eptir Arnbjörn frænda sinn, ok beiddi biskup þar gera greiða á bæði fyrir sína hönd ok annarra manna. Biskup kvaðst fè tekit hafa eptir grænlenzkum lögum eptir slíka atburði; kvaðst þetta ekki gert hafa með einræði sitt, kvað þat makligast at þat fè færi þeim til sáluhjálpar er aflat höfðu, ok til þeirrar kirkju, er bein þeirra voru at grafin, sagði þat manndómsleysi at kalla nú til fjár þess. Síðan vildi Auzsur ekki vera í Görðum með biskupi, ok fór til sveitúnga sinna, ok hèldu sik svâ allir samt um vetrinn. Um vorit bjó Özsur mál til þíngs þeirra Grænlendínga, ok var þat þíng í Görðum; kom þar biskup ok Einarr Sokkason, ok höfðu þeir fjölmenni mikit. Özsur kom þar ok skipverjar hans. Ok er dómr var settr, þá gekk Einarr at dómi með fjölmenni, ok kveðst ætla at þeim mundi erfitt at eiga við útlenda menn í Noregi, ef svâ skyldi þar: viljum vèr þau lög hafa, er hèr gánga, sagði Einarr, ok er dómrinn fór út, náðu Austmenn

---

[1]) *Det er mærkeligt nok at dette Egennavn i Flatöbogen snart begynder med* O, *snart i dets Sted med* Au *(eller* Av*), ligesom og, som bekjendt, en saadan vaklende Skrivemaade for den samme Lyd hyppig forekommer baade i ældre og nyere islandske Skrifter; dertil kommer at* ö *meget tit i de ældre blot udtrykkes ved* o.

byrdes. Derefter valgte de sig Opholdsteder. Skibsföreren Össur tog til Garde til Biskoppen, og blev der om Vinteren. I Vesterbygden var der da et andet Handelsskib, og Kolbein Thorljotsön, en norsk Mand[13]. Det tredie Skib anförtes af Hermund Kodransön[14], og hans Broder Thorgils; de havde et talrigt Mandskab.

Om Össur og Biskoppen.

3. Om Vinteren kom Össur til at tale med Biskoppen derom, at han havde Arvegods i Vente efter sin Slægtning Arnbjörn, og bad Biskoppen om at afhænde det til ham, baade paa hans egne og andre Mænds Vegne. Biskoppen sagde at han havde taget mod Godset efter grönlandske Love[15] om slige Tilfælde, samt at han ikke havde været eneraadig herom[16], og at det var billigt at detGods anvendtes til dets Erhververes Salighed og til den Kirke, hvor deres Been vare begravne, hvorimod det var umandigt nu at gjöre Fordringer paa saadant Gods. Derefter vilde Össur ikke blive længere paa Garde hos Biskoppen, men begav sig til sine Skibskammerader, og de vare alle sammen Resten af Vinteren. Om Foraaret anlagde Össur Sag mod Grönlænderne paa et Thing, som holdtes i Garde; der kom Biskoppen og Einar Sokkesön med et meget talrigt Fölge. Össur kom der ogsaa med sit Skibsmandskab. Da Retten var sat, gik Einar til Dommerne med mange Folk, og sagde at det vist vilde falde vanskeligt for dem[17] at have med udenlandske Folk at gjöre i Norge, hvis det samme var

ekki málum fram at koma, ok stukku frá. Nú líkar Özsori illa, þikkist hafa af úvirðíng, en fè ekki, ok varð þat hans úrræði at hann ferr til, þar er skipit er, þat ið steinda, ok hjó or tvö borð, sínu megin hvârt, upp frá kilinum. Eptir þat fór hann til Vestri-bygðar, ok hitti þá Kolbein ok Ketil Kálfsson, ok sagði þeim svâ búit. Kolbeinn kvað úsæmd til tekna, enda sagði hann orræðit ekki gott. Ketill mælti: fýsa vil ek þik at þú ráðist híngat til vor, þvíat ek hefir spurt fastmæli biskups ok Einars; en þú munt vanfærr at sitja fyrir tilstilli biskups en framkvæmd Einars, ok verum heldr allir saman. Hann kvað þat ok líkligast at þat mundi af ráðast. Þar var í sveit með þeim kaupmönnum Ísa-Steingrímr; Özsur fór þá aptr til Kiðjabergs; þar hafði hann áðr verit.

Víg Özsorar.

4. Biskup varð reiðr mjök, er hann spurði at spillt var skipinu, ok kallar til sín Einar Sokkason, ok mælti: nú er til þess at taka, er þú hèzt með svardaga, er vèr fórum af Noregi, at refsa svívirðíng staðarins ok hans eigna við þá er þat gjörðu. Nú kalla ek Özsur hafa fyrir gert sèr, er hann hefir spillt eign vorri, ok sýnt oss í öllum hlutum óþektar svip; nú er ekki at dyliast við, at mèr líkar ekki svâ búit, ok ek

Tilfældet der. „Vi ville fölge de Love, som gjelde her" sagde Einar, og da Retten holdtes kunde Östmændene ikke faae deres Sag fremmet, men maatte vige Pladsen. Hermed var Össur ilde tilfreds, da han selv syntes at han her havde erhvervet sig en Ydmygelse men intet Gods, og han greb da til den Udvei, at han gik til det Sted, hvor det malede Skib laa, og hug to Bræder ud af det, eet paa hver Side, lige over for Kjölen. Derefter drog han til Vesterbygden, hvor han traf Kolbein og Ketil Kalfsön[18], og fortalte dem disse Tildragelser. Kolbein svarede, at Sagen var blevet uvedbörlig behandlet, „men den Udvei," sagde han, „som blev taget, var heller ikke god." Ketil sagde: „Jeg vil meget raade dig til at du tyer hid til os, thi jeg har hört at Biskoppen og Einar have indgaaet et fast Forbund sammen, men du vil ikke være i Stand til at modstaae Biskoppens Anslag og Einars Driftighed, men lader os heller alle holde sammen." Össur svarede at det og var rimeligst, at denne Beslutning vilde blive taget. En vis Mand kaldet Is-Steingrim[19], var der i Kjöbmændenes Flok. Össur vendte da tilbage til Kideberg[20], hvor han för havde opholdt sig.

Össurs Drab.

4. Biskoppen blev meget vred da han hörte at Skibet var blevet fordærvet. Han lod Einar Sokkesön kalde til sig og talte ham saaledes til: „Nu maa jeg erindre dig om det edelige Löfte som du aflagde, da vi reiste fra Norge, at hevne Bispestolens og dens Eiendommes skammelige Forurettelser paa dem, som

kalla þik eiðrofa, ef kyrt er. Einarr svarar: ekki er þetta vel gert, herra; en mæla munu þat sumir at nokkur vorkunn sè á við Özsur, svâ miklu sem hann (er) sviptr, þótt eigi sè vel í höndum haft, þá er þeir sá góða gripi, er frændr þeirra höfðu átt, ok náðu ekki; ok veit ek varla, hverju ek skal hèr um heita. þeir skildu fáliga, ok var reiði svipr á biskupi. Ok þá er menn sóttu til kirkjumessu[1] ok til veizlu á Lánganes, var biskup þar ok Einarr at veizlunni. Mart fólk var komit til tíða; ok saung biskup messu. þar var kominn Özsur, ok stóð undir kirkju sunnan ok við kirkju vegginn, ok talaði sá maðr við hann, er Brandr hèt, ok var þórðarson, heimamaðr biskups. þessi maðr bað Özsur vægja til við biskup: ok væntir ek, sagði hann, at þá muni vel duga, en nú agir við svâ. Özsur kvaðst ekki fá þat af sèr, svâ illa sem við hann var búit, ok áttu þeir nú um þetta at tala. þá gengu þeir biskup frá kirkju ok heim til húsa, ok var Einarr þar í göngu. Ok er þeir komu fyrir skáladyrnar, þá snerist Einarr frá fylgðinni, ok gekk einn í burt till kirkjugarðsins, ok tók öxi or hendi tíðamanni einum,

[1]) *Originalen har her blot* kkm, *men Udtydningen kan dog ikke blive tvivlsom, skjönt Torfæus neppe synes at have læst Ordet saaledes; see hans kortfattede latinske Uddrag af vor Fortælling i hans Groenlandia S.* 229.

have gjort sig skyldige deri; nu antager jeg det for vist at Össur har forbrudt sit Liv, da han har fordærvet vor Eiendom, og paa alle Maader viist sig gjenstridig mod os; nu kan jeg ikke fortie det, at jeg ikke er fornöiet med at det skal blive herved, og jeg anseer dig for en Meeneder, hvis alt gaaer rolig af." Einar svarede: „Dette er ikke vel gjort, Herre, men nogle ville sige at Össur kan have noget til sin Undskyldning, da man har skilt ham ved saa meget, skjönt han ikke just har baaret sig vel ad, da de Folk saae saa store Kostbarheder, som deres Slægtninge havde eiet, og kunde ikke faae dem, — og jeg veed neppe selv hvad jeg bör love i den Henseende." De toge en kold Afsked med hinanden, og Biskoppen havde et vredladende Udseende. Da Folk samledes til Kirkemesse og til Gilde paa Langenæs[21], vare Biskoppen og Einar der sammen i Gjestebudet. Mange Mennesker besögte Gudstjenesten, og Biskoppen sang selv Messe. Össur var ogsaa kommen der, og stod sönden for Kirken, tæt ved dens Væg, og talte med en Mand som hed Brand Thordsön, der opholdt sig hos Biskoppen. Denne Mand raadte Össur til at give efter for Biskoppen: „Jeg haaber," sagde han, „at alt da vil gaae vel af, men nu er der Fare paa Færde." Össur svarede at han ikke kunde bringe det over sit Sind, saa ilde som han var bleven behandlet, — og herom vare de i dyb Samtale. Da gik Biskoppen fra Kirken til Gaardens Huse; Einar var med i hans Fölge. Da de kom til Storstuens Indgang, vendte Einar sig fra Fölget, gik

ok gekk suðr um kirkjuna. Özsur stóð þar, ok studdist á öxi sína. Einarr hjó hann þegar bana högg, ok gekk inn eptir þat, ok voru þá borð uppi. Einarr steig undir borðit gegnt biskupi, ok mælti ekki orð. Síðan gekk hann Brandr þórðarson í stofuna, ok fyrir biskup, ok mælti: er nokkut tíðinda sagt yðr, herra? Biskup kvað ekki spurt hafa, eðr hvat segir þú? Hann svarar: sígast lèt nú einn hèr úti. Biskup mælti: hverr veldr því, eðr hverr er fyrir vorðinn? Brandr kvað þann nær, er frá kunni at segja. Biskup mælti: veldr þú, Einar, líftjóni Özsorar? Hann svarar: því veldr ek víst. Biskup mælti: eigi eru slík verk góð, en þó er vorkunn á. Brandr bað at þvâ skyldi líkinu ok syngja yfir. Biskup kvað mundu gefa tóm til þess, ok sátu menn undir borðum, ok fóru at öllu tómliga, ok fèkk biskup svâ fremi menn til at syngja yfir líkinu, en Einarr bað þess, ok kvað þat sama at gera þat með sæmd. Biskup kvaðst ætla at þat mun rèttara at grafa hann ekki at kirkju: en þó við bæn þína skal hann hèr jarða at þessi kirkju, at ekki er heimilisprestr, ok fèkk hann ekki fyrr til kennimenn yfir at syngja, enn áðr var um lík búit. Þá mælti Einarr: nú hafa vorðit í stökki brögð[1],

---

[1]) *Rettet som en Skrivefeil, istedenfor* hraug (*eller* brög), *der ikke synes at give nogen Mening.*

allene bort til Kirkegaarden, tog en Öxe af Hænderne paa en Mand, som var kommen derhen for at bivaane Gudstjenesten, og gik sönden for Kirken. Össur stod der, og stöttede sig ved sin Öxe. Einar tilföiede ham strax et dödeligt Saar, og gik derefter ind; da vare Bordene dækkede[22]. Einar traadte frem for Bordet[23], lige over for Biskoppen, men mælte ikke et Ord. Dernæst gik Brand Thordsön ind i Stuen til Biskoppen, og sagde: „Har man sagt eder noget nyt, Herre!" Biskoppen svarede at han ikke havde hört noget, „hvad veed du vel at berette?" Han svarede: „Een maatte nu segne her uden for?" Biskoppen spurgte: „Hvo volder det, eller hvem har det truffet." Brand svarede at den var i Nærheden som kunde fortælle det. Biskoppen spurgte da: „Voldte du, Einar, Össurs Död?" Han svarede: „Vist volder jeg den." Biskoppen sagde: „Ikke ere slige Handlinger gode[24], men denne kan dog undskyldes." Brand bad at Liget skulde vadskes og begraves christelig. Biskoppen svarede at han vilde give Tid dertil. Imidlertid sad man tilbords, men tog sig kun lidet heraf, og Biskoppen ligeledes, med Hensyn til den Foranstaltning at lade synge over Liget[25], men Einar bad derom, og sagde det vilde sömme bedst at det blev hæderlig udfört. Biskoppen svarede derimod at han troede det var rigtigst, at Liget ikke blev begravet ved Kirken, „men dog skal han, for din Bön's Skyld, jordes ved denne Kirke, ved hvilken ingen Præst boer", — og Biskoppen tilsagde ingen Præster at synge over Liget, förend det var ble-

ok ekki lítt af yðru tilstilli; en hèr eiga þó hlut í ofsamenn miklir, ok get ek at stórir úfar rísi á með oss. Biskup kvaðst vænta at menn munu þessúm ofsa af sèr hrinda, en unna sæmdar fyrir mál þetta ok umdæmis, ef ekki væri með ofsa at gengit.

Dráp Einars Sokkasonar.

5. Tíðendi þessi spurðust, ok frèttu þat kaupmenn. Þá mælti Ketill Kálfsson: ekki fór fjarri getu minni, at honum mundi höfuðgjarnt verða. Maðr hèt Símon, frændi Özsurar, mikill maðr ok sterkr. Ketill kvað vera mega, ef Símon fylgði atgerfi sinni, at hann mun muna dráp Özsorar frænda síns. Símun kvaðst þar eigi mundu ferlig orð um hafa. Ketill lèt búa skip þeirra, ok sendi menn á fund Kolbeins stýrimanns, ok sagði honum tíðendin: ok segit honum svâ, at ek skal fara með máli á hendr Einari, því mèr eru kunnig grænlenzk lög, ok er ek búinn til við þá; höfum vèr ok mikinn liðs kost, ef at oss kemst. Símon kvaðst vilja Ketils ráðum framfara. Síðan fór hann, ok hitti Kolbein, sagði honum vígit, ok þar til orðsending Ketils[1], ok þeir skyldu snúast með liðveizlu við þá or Vestri-bygð, ok sækja til þings

[1]) *rettet istedenfor den aabenbare Skrivefeil* Kolbeins.

vet iført Ligklæderne. Da sagde Einar: „Her ere Kunstgreb skete i en Fart, vistnok for en ikke ringe Deel ved eders Anslag, men nu have vi med overmodige Modstandere at gjöre, og det aner mig, at store Ulykker snart reise sig iblandt os." Biskoppen svarede, at han haabede at man vilde tilbagevise det Overmod, men tilbyde hæderlig Erstatning og Voldgiftskjendelse for denne Sag, om den ikke anlagdes altfor voldsomt.

Einar Sokkesöns Drab.

5. Disse Tidender rygtedes og Kjöbmændene spurgte dem. Da sagde Ketil Kalfsön: „Det gik ikke meget anderledes end jeg spaaede, at han satte sit Hoved i Vove." Simon, Össurs Frænde, var en stor og stærk Mand. Ketil sagde det kunde være muеligt, at hvis Simon bar sig ad som han var rask til, han da nok vilde huske sin Slægtning Össurs Drab. Simon svarede at han ikke vilde tage sig deraf med store Ord. Ketil lod deres Skib udruste[26], og sendte Bud til Skibsföreren Kolbein, for at lade ham vide, hvad der var sket, „og siger det til ham, at jeg vil anlægge et Sögsmaal mod Einar, da de grönlandske Love ere mig bekjendte, og jeg er beredt paa at möde; vi have og anseeligt Mandskab, hvis vi kun kan faae det samlet." Simon sagde at han var villig til at fölge Ketils Raad. Derefter tog han afsted og traf Kolbein, samt fortalte ham Drabet og Ketils Budskab, at de vilde komme ham til Hjælp fra Vesterbygden og söge til Grönlændernes (almindelige) Thing. Kolbein svarede: at han vist vilde komme, naar han blot kunde, samt at det

þeirra Grænlendínga. Kolbeinn kvaðst koma mundu at vissu, ef hann mætti, ok kvaðst vilja at Grænlendíngum yrði þat eigi hagkeypi at drepa menn þeirra. Ketill tók þegar mál af Símuni, ok fór með nokkura sveit manna, en sagði at þeir kaupmenn skyldu halda skjótt eptir: ok hafit varníng með yðr! Kolbeinn fór þegar er honum kvomu þessi orð, bað ok fèlaga sína fara til þíngs, ok kveðst þá hafa svâ mikla sveit, at úvíst væri at Grænlendíngar sæti yfir lut þeirra. Nú hittust þeir, Kolbeinn ok Ketill, ok báru ráð sín saman; hvârtveggi þeirra var gilldr maðr. Nú fóru þeir, ok bægði þeim veðr, ok komast þó fram, ok höfðu mikla sveit manna, en þó minni enn þeir hugðu. Nú komu menn til þíngs. Sokki var þar kominn þórisson. Hann var vitr maðr, ok var þá gamall, ok mjök tekinn til at gera um mál manna; hann gengr á fund þeirra Kolbeins ok Ketils, ok kvaðst vilja leita um sættir; vil ek bjóðast til, segir hann, at gera í milli yðvar, ok þótt mèr sè meiri vandi á við Einar, son minn, þá skal þat þó um gera er mèr ok öðrum vitrum mönnum lízt nær sanni. Ketill kvaðst ætla, at þeir mundi málum fram halda til máls fyllíngar, en fyrir kveðast ekki at taka sættir: en þó er ört at gengit við oss, en höfum ekki vanizt því hèr til at mínka vorn hlut. Sokki kveðst ætla at

var hans Önske at Grönlænderne ikke skulde finde Fordeel ved at dræbe Östmændenes Folk. Ketil lod da Simon strax overdrage Sögsmaalet til sig, og tog afsted med en Trop, men bad sige til de andre Kjöbmænd, at de skulde fölge snart bag efter, „og bringer kun eders Varer med." Da Kolbein fik dette Budskab, tog han strax afsted, og bad sine Staldbrödre drage til Thinget, da han nok vilde have et saa stort Fölge, at det vilde blive uvist om Grönlænderne kunde faae Bugt med dem. Kolbein og Ketil traf snart hinanden, og oplagde Raad sammen; begge vare de dygtige Mænd. De toge da afsted, men Veirliget var dem til Hinder, dog kom de endelig og havde et talrigt Mandskab, men ikke saa mange Folk som de havde gjort Regning paa[27]. Saaledes kom de til Thinget. Sokke Thorersön var allerede kommen der. Han var en viis og bedaget Mand, og blev hyppig valgt til at behandle Rettergangssager. Han gik til Kolbein og Ketil, og sagde til dem, at han vilde söge at opnaae Forlig; „Jeg byder mig til," sagde han, „at paakjende Sagen mellem eder, og skjönt det kunde være vanskeligt nok for mig, ved det Einar er min Sön, saa skal Kjendelsen dog falde saaledes ud, som det synes mig og andre vise Mænd at være billigt." Ketil svarede, at han troede, at han og hans Medforbundne vilde forfölge Sagen til dens lovlige Fuldbyrdelse, men ikke derfor forsværge at indgaae Forlig; „dog har man behandlet os temmelig haardt, men vi have hidindtil ikke været vante til at lade os kue." Sokke

þeir munu ekki jafnt at vígi standa, ok kvað úvíst at þeir fengi meiri sæmd, þó hann dæmdi ekki. Kaupmenn gengu at dómi, ok hafði Ketill mál frami á hönd Einari. þá mælti Einarr: þat mun víða spyrjast, ef þeir bera oss hèr málum, ok gekk at dóminum, ok hleypir upp ok fengu þeir ekki haldit. þá mælti Sokki: kostr skal enn þess er ek bauð at sættast, ok gera ek um málit. Ketill kveðst ætla, at þat mundi nú ekki verða, er þú leggr til yfirboða þat, er þó er hinn sami újafnaðr Einars um þetta mál, ok skildu at því. En því komu kaupmenn ekki or Vestri-bygð til þíngs, at þá var andviðri, er þeir voru búnir með II skipum. En at miðju sumri skyldi sætt gera á Eiði. þá komu þeir kaupmenn vestan, ok lögðu at við nes nokkut, ok hittust þeir þá allir saman, ok áttu stefnu. þá mælti Kolbeinn, at ekki skyldi svâ nær hafa gengit um sættirnar, ef þeir hefði allir samt verit: en þat þikki mèr nú ráð, at vèr farim allir til þessa fundar með slíkum faungum sem til eru; ok svâ var at þeir fóru, ok leyndust í leynivogi einum skamt frá biskupsstólinum. þat bar saman at biskupsstólinum, at hríngði til hámessu, ok þat at Einarr Sokkason kom. Ok er kaupmennirnir heyrðu þetta, þá sögðu þeir at mikla skyldi gera virðíng til Einars, at hríngja skal í mót honum, ok kváðu slíkt mikil endemi, ok urðu illa við.

svarede, at han troede at deres Antal, naar det kom til Kamp, ikke vilde være lige, og at det var uvist at deres Hæder blev större, om han end ikke kom til at paakjende Sagen. Kjöbmændene gik til Retten, og Ketil indklagede for den sin Sag mod Einar. Da sagde Einar: „Det vil rygtes vidt omkring, at de har anfaldt os med Sögsmaal." Han gik derpaa til Retten, og adsplittede den, saa at de Fremmede ikke kunde komme til Orde[28]. Da sagde Sokke: „Endnu skulle I kunne vælge de Kaar, jeg för har tilbudet, og indgaae Forlig, paa den Maade, at jeg paakjender Sagen". Ketil svarede, at det var hans Mening at det ikke kunde tages i Betragtning, „hvad du vil byde os som Erstatning, da Einars voldsomme Ubillighed i denne Sag dog stedse bliver den samme." Saaledes skiltes de den Gang ad. Kjöbmændene kunde ikke komme fra Vesterbygden til Thinget, af den Aarsag, at Modvind indtraf, da de vare seilfærdige med deres tvende Skibe. Ved Midsommer[29] skulde, efter Aftale, et Forlig indgaaes paa Eide[30]. Da kom Kjöbmændene vesten fra, og ankrede ved et Næs; de traf der allesammen hinanden og holdt fælles Stevnemöde. Da sagde Kolbein at det för ikke skulde have været saa nær ved Forlig, hvis de havde alle været samlede, „men det tykkes mig nu raadeligt, at vi alle drage til dette Möde med al den Udrustning som kan haves", og dette blev sat i Værk, men de toge afsted, og skjulte sig i en afsides Vig kort fra Bispestolen; det traf ind paa een Gang at der ringedes til Höimesse paa Bispe-

Ketill mælti: verðit ekki illa við þetta, þvíat svâ mætti at berast, at þetta yrði at líkhríngíngu, áðr kveld kæmi. Nú komu þeir Einarr, ok settust niðr í brekku einni. Sokki lèt fram gripi til virðíngar, ok þá er til gjalds voru ætlaðir. Ketill mælti: þat vil ek at við Hermundr Koðransson virðim gripina. Sokki kvað svâ vera skyldu. Símon, frændi Özsorar, sýndi á sèr úþektar svip, ok reikaði hjá, meðan gripa gjaldit var sett. Síðan var framborin spángabrynja ein forn. Símon mælti þá: svívirðliga er slíkt boðit fyrir slíkan mann sem Özsur var, ok kastaði brynjunni á völlinn á burt, ok gekk upp at þeim, er þeir sátu í brekkunni. Ok er þat sá þeir Grænlendíngar, þá spretta þeir upp, ok horfðu forbrekkis ok í móti honum Símoni, ok því næst gekk Kolbeinn upp hjá þeim, er þeir orfðu[1] allir frá, ok slæst á bak þeim, ok fór einn frá sínum mönnum, ok var þat jafnsnemma at hann komst á bak Einari, ok hjó með öxi milli herða honum, ok Einars öx kom í höfuð Símoni, ok fengu báðir bana sár. Einar mælti er hann fèll: slíks var at von. Síðan ljóp Þórðr fóstbróðir

---

[1]) orfþu *er her aabenbare det samme som det nysanförte* horfðu; *end et tydeligt Béviis paa den i Oldskrifterne saa tidt forekommende vaklende Skrivemaade; saaledes elideres ellers* h *undertiden foran Vocalen; at* þ *og* ð *afvexle, midt i Ordene (hvor det sidste dog er rigtigst) er mere bekjendt.*

stolen, og at Einar Sokkesön kom dertil. Da Kjöbmændene hörte det, sagde de at Einar vederfores en stor Ære, naar der ringedes med Klokkerne for at tage imod ham[31], og sagde at sligt var en stor Skam, samt yttrede deres Vrede derover. Ketil sagde: „Tager kun dette ikke saa ilde op, thi det er vel muligt, at dette kunde blive til en Ligringning, inden Aftenen kommer." Dernæst kom Einar med sit Fölge; de satte sig ned paa Skraaningen af en Bakke. Sokke fremlagde forskjellige Lösöre til Vurdering, bestemte til Erstatningen[32]. Ketil sagde: „Jeg önsker, at Hermund og jeg skulle vurdere Godset." Sokke tilstod det. Simon, Össurs Frænde, gav sig en fortrædelig Mine, og vankede deromkring, medens Lösörets Afhændelse gik for sig. Dernæst blev et gammelt Pladepandser baaret frem. Simon sagde da: „Det er et skjændigt Bud for en saadan Mand som Össur var", kastede Pandseret bort, ud paa Sletten, og gik op efter til dem der sade paa Skrænten. Da Grönlænderne saae det, sprang de op og vendte ned ad Bakken mod Simon; dernæst gik Kolbein op forbi dem, da de alle vendte sig fra, og angreb dem i Ryggen, i det han ganske allene gik bort fra sit Mandskab, og det var lige i det samme at han gav Einar bagfra et Hug mellem Skuldrene og Einars Öxe rammede Simons Hoved, hvorved de begge fik dödelige Saar. Einar sagde, da han faldt: „Sligt kunde man vente". Dernæst löb Thord, Einars Fostbroder, til Kolbein, og agtede at hugge ham ned, men Kolbein svang sig hastig

Einars at Kolbeini, ok vildi höggva hann, en Kolbeinn snaraðist við honum, ok stakk fram öxar hyrnunni, ok kom í barkann Þórði, ok hafði hann þegar bana. Síðan slær í bardaga með þeim. Biskup sat hjá Einari, ok andaðist hann í knjám honum. Steingrímr hèt maðr, er þat mælti, at þeir skyldu gera svâ vel at berjast ekki, ok gekk á milli með nokkura menn; en hvorirtveggju voru svá óðir at Steingrímr var lagðr sverði gegnum í þessi hríð. Einarr andaðist uppi á brekkunni við búð Grænlendínga. Ok nú urðu menn sárir mjök, ok komust þeir Kolbeinn til skips með III sína menn vegna, ok fóru síðan yfir Einarsfjörð til Skjálgsbúða; þar voru kaupskipin, ok voru þá mjök í búnaði. Kolbeinn kvað í hafa gjörzt nokkura róstu, ok vil ek ætla at Grænlendíngar uni nú ekki betr við enn áðr. Ketill mælti: sannyrði gafst þèr, Kolbeinn, sagði hann, at vèr mundim heyra líkhríngina, áðr vèr færim í burt, ok ætla ek at hann Einarr sè dauðr borinn til kirkju. Kolbeinn kveðst heldr þannig hafa at stutt. Ketill mælti: þess er von, at Grænlendíngar muni sækja vârn fund; ok kalla ek ráð, at menn haldi á búnaði sínum eptir faungum, ok sè allir á skipum um nætr; ok svá gerðu þeir. Sokki harmaði mjök þessi tíðindi, ok bað menn fulltíngis, at veita sèr vígsgengi.

mod ham og stak ham med Öxebladets skarpe Spidse lige i Struben, hvoraf han strax fik sin Död. En haard Træfning opstod dernæst mellem dem. Biskoppen sad hos Einar, som opgav Aanden i hans Skjöd. En Mand, ved Navn Steingrim[33], bad (de stridende Flokke) at de skulde gjöre saa vel at ophöre med at slaaes, og sögte, med nogle Mænd, at skille dem ad, men begge Parter vare saa rasende, at Steingrim blev gjennemstukket med et Sværd i Stridens Hede. Einar döde oppe paa Skrænten ved Grönlændernes Teltbod. Nu fik Folk store Saar, men Kolbein og hans Folk naaede Baadene med 3 af deres Flok, som vare blevne ombragte; de toge derefter over Einarsfjorden, til Skjalgsboder[34]; der laae Handelsskibene, som da med Iver bleve tiltaklede. Kolbein sagde (til Skibsfolkene) at det var kommet til et alvorligt Slagsmaal „og jeg vil troe at Grönlænderne nu ikke ere bedre fornöiede med Udfaldet end de vare forhen". Ketil sagde: „Du kom til at sige et sandt Ord, Kolbein", sagde han, „at vi nok skulde höre Gravringningen, förend vi tog bort, og jeg tænker at Einar er blevet baaren död til Kirken." Kolbein svarede: at han havde nok sögt at hjælpe dertil. Ketil sagde: „Det er at vente at Grönlænderne ville hjemsöge os; jeg anseer det for raadeligt at Folk berede sig derpaa efter Evne, og at alle holde sig ombord paa Skibene om Natten." Det gjorde de ogsaa. Sokke tog sig disse Begivenheder meget nær, og opfordrede

Sætt Grænlendínga ok kaupmanna.

6. Hallr hèt maðr; hann bjó at Sólarfjöllum, vitr maðr ok góðr bóndi; hann var í liði með Sokka, ok kom síðast með sínu liði; hann mælti til Sokka: ekki vænlig lízt mèr þín ætlan at leggja smáskipum at stórskipum við slíkan viðbúnað, sem ek hyggr at þeir munu hafa, en ek veit ekki, hversu traust lið er þú hefir, en allir vaskir menn munu vel gefast, en hinir munu hlífast meirr, ok verða höfuðsmenn fyrir þat uppgefnir, ok horfir þá enn þúngligar vorr málalutr enn áðr; nú sýnist mèr ráð, ef menn skulu at leggja, at eiðar fari fram, at hverr maðr skyli annat hvârt hèr falla eðr hafa sigr. En við þessi orð Halls dignuðu menn mjök. Sokki mælti: ekki munu vèr þó skilja við þetta at úsett[1] sè málunum. Hallr kveðst mundu leita um sættir milli þeirra, ok kallaði á kaupmenn ok mælti: hvârt skal mèr fritt at gánga á fund yðvarn. Þeir Kolbeinn ok Ketill svara, at honum skyldi fritt. Síðan hitti hann þá, ok lèt nauðsyn at málum væri sett[2] eptir slík stórvirki. Þeir kváðust nú búnir við hvoru sem aðrir vildi, kváðu af þeim landsmönnum allan þenna újafnað staðit hafa: en nú er þú sýnir svâ mikla góð-

---

[1]) *Rimeligviis ellers almindeligst udtrykt ved* úsætt *eller* ósætt.
[2]) *eller* sætt *(jfr. strax ovenfor).*

Indbyggerne til at komme sig til Hjælp i den forestaaende Kamp.

Grönlændernes og Kjöbmændenes Forlig.

6. En Mand hed Hall; han boede paa Solarfjelde[35], en forstandig og dygtig Bonde. Han var i Sokkes Trop, og kom sildigst til den med sine Folk. Han sagde til Sokke: „Jeg venter ikke noget godt Udfald af dit Forehavende, at udruste Baade til Anfald paa store Skibe, med saadan Rustning, som jeg troer de ville anbringe til deres Forsvar, men jeg veed ikke, hvor paalidelige dine Folk ere; alle kjække Mænd ville staae sig tappert, men de andre ville skaane sig selv, og derfor ville Anförerne snarere udmattes, men da vil det see endnu mörkere ud for Udfaldet af vore Sager, end forhen; det forekommer mig saaledes at være raadeligt, hvis Angrebet skal skee, at man med Ed höitidelig forpligter sig dertil, at hver Mand enten skal falde her eller vinde Seier." Ved disse Halls Ord bleve Folk meget forsagte. Sokke sagde: „Vi skulle dog ikke saaledes skille os ved dette Anliggende, at Sagerne blive uforligte." Hall lovede at ville pröve paa at stifte Forlig mellem dem. Han raabte ombord til Kjöbmændene: „Staaer det mig frit for at komme til eder?" Kolbein og Ketil svarede, at det stod ham frit for. Dernæst gik han til dem og forestillede dem Nödvendigheden af at de Sager bleve bilagte som foraarsagedes af saadan Stordaad. De svarede, at de nu vare belavede paa alt hvad de andre havde i Sinde, men at alle disse Voldsomheder vare

girnd þá unu vèr því, at þú gerir í milli vor. Hann kveðst eptir því gera mundu, ok dæma er honum sýndist rèttligast, hvorsu sem hvorum líkaði. Síðan var þetta fyrir Sokka borit. Hann kveðst ok mundu una umdæmi Halls. Kaupmenn skyldu um nætr at búnaði sínum vera, ok kvoðu Sokka ekki annat líka, en þeir yrði í burtu sem fyst, en ef þeir seinka búnað sinn ok gera mèr skapraun í því, þá er vís vân at þeir skulu bóta lausir, ef þeir verða teknir. Nú skildu þeir at því, ok var á sáttar fund kveðit. Ketill mælti: ekki horfir skjótliga búnaðr vorr, en vistafaung þverra heldr, ok er þat mitt ráð, at leita eptir vistunum, ok veit ek hvar sá maðr býrr, er mikinn mat á, ok kalla ek ráð at sækja eptir. Þeir kvoðust þess albúnir. Síðan lupu þeir upp eina nátt frá skipum, XXX manna saman, allir vâpnaðir, ok komu at bænum, ok vâr þar autt allt. Þórarinn hèt bóndi sá, er þar bjó. Ketill mælti: ekki hefir mitt ráð vel gefizt; ok fara síðan í burt frá bænum ok ofan á leið til skipa, ok var þar hrisótt, er þeir fóru. Þá mælti Ketill: syfjar mik, sagði hann, ok verð ek at sofa. Þeir kvoðu þat ekki mjök ráðligt, en þó lagðist hann niðr ok sofnaði, en þeir sátu yfir. Litlu síðarr vaknaði hann, ok mælti: mart hefir fyrir mik borit, hvat mun varða, þótt vèr kippim upp hríslu þessi, er hèr er undir höfði mèr. Þeir kipptu upp hríslunni, ok var

udsprungne fra Landets Indbyggere; „da du nu dog viser en saa stor Velvillie, ville vi være fornöiede dermed, at du mægler Sagen mellem os." Han erklærede sig villig dertil, samt til at dömme saaledes som det forekom ham rettest, i hvad end nogen af Parterne kunde synes derom. Dernæst blev dette forebragt Sokke. Han erklærede sig ogsaa fornöiet med Sagens Paakjendelse ved Hall. Kjöbmændene skulde, selv om Natten, fremme deres Skibes Udrustning, thi man sagde at Sokke ikke var tilfreds med andet, end at de forföiede sig bort saasnart som muligt, „men hvis de forsinke deres Afreise og saaledes opirre mit Sind, kan de vist vente at falde, som Fredlöse, hvor de end kunne træffes." De skiltes saaledes ad, og et Möde blev berammet til endeligt Forlig. Ketil sagde: „Det seer ikke ud til at vi snart kunne blive seilfærdige, men vort Forraad paa Födemidler tager af, hvorfor jeg vil raade til at opsöge Levnetsmidler, thi jeg veed hvor en Mand boer som har Overflod af Madvarer, og hos ham vil det blive bedst at afhente det." Skibsfolkene svarede at de vare fuldkommen beredte dertil. Dernæst löb de en Nat fra Skibene, 30 Mand sammen, alle bevæbnede og kom til den omtalte Gaard, men der var alt tomt og öde. Den Bonde, som boede der, hed Thoraren. Ketil sagde da: „Mit Anslag har her ikke faaet det bedste Udfald." De vendte tilbage fra Gaarden, og begave sig paa Veien ned til Skibene. De gik gjennem et Krat. Da sagde Ketil: „Jeg bliver sövnig og maa lægge mig til at sove." De andre sagde

þar undir jarðhús mikit. Ketill mælti: vitum fyrst, hvat hèr er fánga. þeir fundu þar LX slátrgripa ok XII vettir smjors, skreið mikla. Vel er þat, sagði Ketill, at ek hefi ekki villt uppborit fyrir yðr. Nú fara þeir til skips með feing sinn. Nú líðr at sáttar fundinum, ok komu hvorir tveggju til þess fundar, kaupmenn ok landsmenn. þá mælti Hallr: sú er sáttargerð mín yðvar í milli, at ek vil at á standist víg Özsurar ok Einars, en fyrir manna mun skulu koma sektir Austmanna at þeir skulu hèr ekki eiga vist nè væri; þau víg skulu ok jöfn vera, Steingríms bónda[1] ok Símonar, Kráks Austmanns ok þorfinns Grænlendíngs, Víghvats Austmanns ok Bjarnar Grænlendíngs, þóris ok þórðar. Nú er einn úbættr vorr maðr er þórarinn heitir, ómegðar maðr, hann skal fè bæta. Sokki kvað sèr þúngt gerðir líka ok svâ öðrum Grænlendíngum, er þannig fór um mannjafnað. Hallr kvaðst ætla at þar muni þó staðar nema hans ummæli, ok við þat skildu þeir. Síðan rak ís at, ok þakti alla fjörðu, ok hugðu Grænlendíngar þá gott til, ef þeir mætti taka þá, ok þeir færi eigi svâ burt sem mælt var; en við þat sjálft at mánaðar mótið kom, þá rak í burt allan

---

[1]) *Dette, her anvendte, Udtryk, synes at vise, at denne Steingrim var bosat, og tillige Huusfader, i Grönland.*

at det var ikke særdeles raadeligt, men alligevel lagde han sig ned og sov ind, men de sade imidlertid omkring ham. Kort efter vaagnede han og sagde: „Jeg har seet meget i Drömme; det er ikke af Veien at vi rykke den Busk op som staaer ved mit Hoved." De rykkede Busken op og saae da et stort Jordhuus[36] derunder. Ketil sagde: „Lad os förstsee, hvad Fangst vi kunne gjöre her." De fandt der 60 slagtede Kreature, 12 Vætter (960 Pund)[37] Smör og en stor Deel törret Fisk. „Det er vel," sagde Ketil, „at jeg ikke har forebragt eder nogen falsk Angivelse." De toge tilbage til Skibene med hvad de havde faaet. Imidlertid nærmedes Fredsmödet, paa hvilket baade Kjöbmændene og Landets Indbyggere indfandt sig. Da talte Hall saaledes: „Fölgende Forlig stifter jeg mellem eder: Jeg vil at Össurs og Einars Drab gaae op mod hinanden, dog saaledes, at formedelst den Forskjel som var mellem disse Mænd, skulle Östmændene være fredlöse, saa at de ikke maae have Næring eller Ophold her. Disse Drab skulle og gaae lige op mod hinanden: Steingrim Bondes og Simons, Östmanden Krags og Grönlænderen Thorfinns, Östmanden Vighvats og Grönlænderen Björns, Thorers og Thords. End er der een blandt vore Mænd, for hvis Drab ingen Böder ere erlagte, nemlig Thoraren, som efterlod mange uforsörgede Börn, og det skal erstattes med Penge." Sokke yttrede, at denne Kjendelse var baade ham og andre Grönlændere meget imod, naar de Faldnes Drab saaledes skulde gaae lige op

ísinn, ok gaf kaupmönnum burt af Grænlandi, ok skildu við þat. þeir komu við Noreg. Kolbeinn hafði haft einn hvítabjörn af Grænlandi, ok fór með dýrit á fund Haralds konúngs gilla, ok gaf honum, ok tjáði hann fyri konúngi, hversu þúngs hlutar Grænlendíngar voru af verðir, ok færði þá mjök í róg. En konúngr spurði annat síðar, ok þótti honum Kolbeinn hafa fals fyrir sik borit, ok komu eingi laun fyrir dýrit. Síðan hljóp Kolbeinn í flokk með Sigurði slembidjákn, ok gekk inn at Haraldi konúngi gilla, ok veitti honum áverka. Ok síðan er þeir fóru fyri Danmörk, ok sigldu mjök, en Kolbeinn var á eptirbáti, en veðr hvast, þá sleit frá bátinn, ok druknaði Kolbeinn. En þeir Hermundr komu til Íslands til ættjarða sinna. Ok lýkr þar þessi sögu.

ANMÆRKNINGER.

¹) Grönlands fordum mest berömte Gaard, Erik Rödes siden hans Söns og Sönnesöns, samt end senere Skjald-Helges Bopæl, hvorom vi henvise til det Foregaaende, især den nærværende Fortællings Indledning.

²) Han regjerede da ene over Norge, men forhen i Fællesskab med sine, da afdöde Brödre, Eystein og Olaf; (alle Kong Magnus Barfods Sönner).

³) Han var (siden 1104) de nordiske Rigers Erkebiskop, den förste af dem som residerede i Lund. Norge (med Island, Grönland o. s. v.) fik först 1152 sin egen Erkebiskop.

⁴) Nu kaldet *Holtsárós*, som Udlöbet af Holtsaaen.

imod hinanden. Hall svarede, at han troede dog at hansKjendelse i Sagen maatte staae ved Magt; og saaledes skiltes de ad. Derefter drev Is til Kysten, og spærrede alle Fjorde, saa at Grönlænderne glædede sig ved det Haab at kunne faae fat paa de Fremmede, naar de ikke kom saa hurtig afsted, som det var blevet aftalt; men lige ved Maanedsskiftet[38] drev hele Isen bort, og Kjöbmændene fik god Vind til at seile bort fra Grönland, og forlode da dets Kyster. De kom til Norge. Kolbein havde havt en Hvidbjörn med sig fra Grönland, og bragde Dyret med sig til Kong Harald Gille, for hvem han androg at Grönlænderne fortjente en svar Tugtelse, og bagtalte dem ret ivrig, men Kongen fik siden andet at vide, saa at han ansaae Kolbein for en falsk Angiver, og gav ham intet til Betaling for Dyret. Derpaa löb Kolbein over til Sigurd Slembedegns Flok, overfaldt Kong Harald Gille i hans Bolig og tilföiede ham et Saar. Da Troppen siden seilede forbi de danske Kyster i en skarp Kuling med stærk Fart, var Kolbein paa en Skibsbaad paa Slæbetoug, men det gik i Stykker, og Kolbein druknede der[39]. Hermund og hans Mandskab kom til Island til deres Slægt og Eiendomme[40]. Saaledes slutter denne Saga.

Det har og ellers forhen været brugt som Handelshavn, ved hvilken man endnu seer Tomterne af Kjöbmændenes Huse. (Olafsens og Povelsens Reise gjennem Island, II, 1036).

[5]) Saaledes kaldes endnu dette Bygdelag, i det nuværende Rangaavalle Syssel, i Islands Sönderamt.

[6]) Ligeledes endnu et Bygdelag i samme Syssel og Amt.

[7]) Paa Rangaavalle, i det efter dette Bygdelag opkaldte Syssel, endnu et af Islands bedste Præstekald. Förend Biskop Arnold forlod Island, reiste han til dets Althing. Jfr. Indledningen.

[8]) Her havde Freydis, (Erik den Rödes Datter) og hendes Mand fordum boet. Der holdtes ogsaa Landets almindelige Thing; see ovenfor I, 210, 265-266, samt II, 328, 411.

[9]) Nærværende Beretning synes at vise, at dette fordum berömte Isbjerg, Hvidserk, har ligget langt borte fra Grönlands Östbygd, og er vel overhoved eet af de mærkeligste Hjælpemidler til at udfinde dets sande Beliggenhed, hvorom mere paa sit Sted i det Fölgende.

[10]) Her synes et Ordspil at ligge til Grund for Drömmens Udtydning, da *björg (neutr. plur.)* baade betyder Bjerge eller store Klipper og (som *fæminin. sing.*) Bjergning, Redning. En lignende Udtydning af samme Art, af een af Kong Sverrers Drömme, fortælles i hans Sagas 42de Capitel (*Fornm. Sögur* VIII, 107; Oldnord. Sager VIII, 73-74) hvor Ordspillet og den derpaa grundede Forklaring tyder derhen at Ordet *eldast* baade betyder at „steges eller koges over en Ild" og at „ældes" eller „blive gammel."

[11]) Efter Ordene: et Skib, forsynet med (udskaarne) Hoveder.

[12]) Af disse Udtryk synes det som om dette Gods er blevet behandlet som fundet, men ikke som Vrag. Det er rimeligt at de gjeldende grönlandske Love, om begge Slags Ting, have lignet samtidige islandske, efter hvilke Finderen tilkom Hittegodset, naar ingen Eier meldte sig i 3 Aar efter at det var blevet oplyst paa hvert Aars

Althing (*Gragás, Kaupab.* 6 Cap. Udg. I, 403, *Landabr. b.* 81 *Cap.*, Udg. II, 351-52), men et strandet Skibs Eier kunde gjöre Fordring paa det og dets Ladning, blot med Undtagelse af det som Forstrandseieren eller andre Vedkommende havde udbetalt deraf til Begravelsesomkostninger (til Kirke og Præst) for de Lig, som vare opdrevne paa eller tilligemed Vraget (samme Bogs 71de Cap. Udg. II, 387-391). Jfr. ovenfor II, 442-443.

[13]) Her ere vel et Par Ord (som antyde at denne Kolbein var Skibets Förer) ved en Skrivefeil udeladte af Texten. Snorre Sturlesön kalder ham Kolbein Thorljotsön af Batalder (*Batalldri*); Bataldur hed en Gaard paa Hadeland, som maaskee var hans Odelsgods.

[14]) Om denne Islænder henvise vi til Indledningen her ovenfor S. 674 o. f.

[15]) Jfr. ovenfor Anm. 12 samt nedenfor Anm. 28. De af Biskoppen anförte grönlandske Love vare maaskee egentlig et Slags Kirkerets-Statuter, hvilke han selv, som Landets förste Biskop havde indfört, eller (som det længe var Tilfældet med de islandske Biskopper) kun prövet paa at indföre der i Landet.

[16]) Her vil Biskoppen skyde Skylden paa Godsets Findere, Sigurd Njalsön og hans Skibsfolk, eller gjöre dem til (Bispestolens eller Domkirkens) Hjemmelsmænd for den betydelige Sjælegave m. m.

[17]) Nemlig, som det synes Grönlænderne (at hvis de vare stedte i Norge, som disse Fremmede i Grönland, vilde det falde hine vanskeligt at anlægge der, i lignende Tilfælde, noget Sögsmaal mod Nordmændene). Originalen er her noget tvetydig eller vanskelig at forstaae.

[18]) Denne Mand forekommer ikke för i Fortællingen; han synes at have været en ung Nordmand af en anseelig Slægt. Jfr. det om ham i Indledningen anförte.

[19]) Denne Mand har formodentlig været en Grönlæn-

der, som (af hans Tilnavn at slutte) var nöie bekjendt med Drivisens sædvanlige Gang i de Farvande, og derfor har staaet de fremmede Söfarende bi, som en Art af Lods. Jfr. herefter Anm. 33. Torfæus har antaget ham for en af de fremmede Kjöbmænd, men kalder ham, (maaskee ved en Trykfeil) Iis-Grim, (*inter mercatores unus quoque nominatur Isagrimus*) l. c. S. 227. Dog nævner han S. 235 Manden ved sit rette Navn (*Steingrimus*).

[20]) Denne ellers nu, saavidt vi vide, ubekjendte Gaard (*Kiðaberg*), synes at have ligget i Österbygden. Dens Navn betyder: „Kidenes Bjerg" eller „Klippe." En Gaard kaldet Kiðafell (af selvsamme Betydning) ligger i Kjosen (Kjose Syssel, Islands Sönder-Amt).

[21]) Een af det gamle Grönlands mest berömte Gaarde. liggende i Einarsfjorden, see ovenfor II, 318 o. fl. 409. At en Annexkirke da var opfört der, see vi af det Fölgende. Mærkelig nok nævnes den ikke i Flatöbogens Fortegnelse over Grönlands Kirker, som herefter paa sit Sted vil blive indfört. *Kirkemesse* (i ældre Dansk Kirkemisse og Kærmisse, Tydsk Kirchmiss, Kirms o. s. v.) kaldtes i de katholske Tider en Kirkes höitidelige Indvielse, og derefter en Fest som paa samme Sted og Dag aarlig pleiede at holdes til dens Erindring.

[22]) Eller, nærmere efter Ordene, satte frem.

[23]) Synes og at kunne oversættes: satte sig ned ved Bordet.

[24]) Sandsynligviis har Biskoppen, efter hans Anskuelse af Sagen, her mest taget Hensyn til Stedets og Tidens Hellighed, da han selv för (skjönt maaskee kun under fire Öine) havde erklæret, at Össur med Rette havde forbrudt sit Liv.

[25]) Her ere Textens Udtryk temmelig dunkle. Talemaaden „at synge over et Lig" betegner endnu i Island den christelige Begravelsesmaade overhoved.

[26]) Ved disse og de paafölgende Udtryk synes det at tilkjendegives at Ketil Kalfsön, efter Össurs Död, har paataget sig at udruste og före hans efterladte Skib.

[27]) Hermund og hans islandske Skibsfolk lade til at være, tillige med mange af Kolbeins egne Skibsfolk, denne Gang blevne tilbage. Kolbein har vel og, for desmere at skynde sig, med nogle faa Mænd begivet sig i en Baad til denne Sammenkomst med Ketil, da hans og Hermunds Kjöbmandsskibe ikke vare seilfærdige, og kunde derfor, da de tillige siden hindredes af Modvind, ikke komme til rette Tid.

[28]) Dette Einars Forhold (jevnfört med hans Samtale med Biskoppen S. 698) synes at vise hans Frygt for at Nordmændene, ved ordentlig Rettergang, maatte, efter de grönlandske Love, vinde Sagen.

[29]) Midsommer indtraf da, efter islandsk Tidsregning, hvilken Grönlænderne paa den Tid vistnok ogsaa have fulgt, omtrent midt i Juli Maaned.

[30]) Dette Stedsnavn forekommer ellers ikke, saavidt vi vide, i det gamle Grönlands Historie. At Stedet laa nær ved Garde, see vi af det fölgende. Navnet *Eið*, Eide, (gammel Svensk Ed) betyder endnu en smal Land- eller Jordstrimmel, mellem to Vande, som forbinder to Landstrækninger med hinanden.

[31]) Paa den Tid pleiede man, ved almindelig Klokkeringning, kun at modtage Konger, Fyrster eller höiere Prælater, som paa en særdeles höitidelig Maade.

[32]) Eller den Mandebod, som skulde erlægges for Össurs Drab.

[33]) Formodentlig den samme Mand som ovenfor nævnes Iis-Steingrim (*Ísa-Steingrímr*), der da för havde opholdt sig hos de Fremmede som deres venskabelige Ledsager, og derfor nu gjerne vilde forlige dem med sine Landsmænd.

[34]) Dette Sted er nu, saavidt vi vide, ellers ubekjendt; det har rimeligviis faaet sit Navn af en Mand, der, (ligesom adskillige Nordmænd paa den Tid) bar Navnet Skjalg, og af de Boder, som han, maaskee for Handelens Skÿld, havde opfört der paa Stedet, som overhoved nu maae söges ved en Havn, der i Oldtiden kunde rumme tre store Kjöbmandsskibe.

[35]) Een af det gamle Grönlands störste og mest bekjendte Gaarde; see ovenfor II, 506.

[36]) Eller, med andre Ord, en dyb og rummelig Kjelder.

[37]) Væt (*Vætt*) er en gammel Vægt, endnu brugelig i Island, paa 80 Skaalpund.

[38]) Det er uvist om herved skal forstaaes, enten a) Nymaane, b) Maanedsskifte efter oldnordisk eller og juliansk Tidsregning eller c) Udlöbet af en Uge- eller Kalendermaaned, der var blevet bestemt som den sidste Termin for de Fremmedes Bortreise, til hvilket Fortællingens Udtryk her synes at pege.

[39]) Hvad der her fortælles om Kolbeins Andeel i Harald Gilles Mord og hans eget Endeligt stemmer ganske overeeens med Snorre Sturlesöns Beretning i *Hkr.* l. c. III, 325 og 337. I Fornmanna-Sögur (hvor han og kaldes Kolbein Thorljotsön af Hadeland) fortælles de samme Begivenheder VII, 214, 333, 342 (i Haandskriftet Morkinskinna skrives det fulde Navn, ved tvende Skriverfeil, paa forskjellige Maader). Om disse Begivenheders Tidsbestemmelse have vi bemærket noget i Indledningen (ovenfor S. 673).

[40]) Saavel om Hermunds, som om Ketil Kalfsöns senere Skjæbne, henvise vi til Fortællingens Indledning.

XIX. UDTOG AF RAFN SVEINBJÖRNSÖNS SAGA.

Denne, af Heltens Samtidige, fortalte Saga (omhandlet i Sagabibliotheket I, 236-243)[1] er for en stor Deel, men dog ikke ganske, samt egentlig kun udtogsviis, indfört i Sturlunga-Saga. Den er vistnok, saaledes som vi nu have den, forfattet af den berömte Sturla Thordsön (eller Thordarsön), den yngre, men det er vel mueligt, at han dertil har benyttet sig af skriftlige Forarbeider af een af de to Mænd blandt Rafns nærmeste Omgangsvenner, som vi ret strax komme til at nævne, og i al Fald maa han af dem, ved mundtlig Overlevering, have erholdt mange af de i nærværende Levnetsbeskrivelse meddeelte Efterretninger. De nævnes begge i nærværende Brudstykker. Den ene, Præsten Thomas Thorarensön, blev ofte (efter sin Moder, som længe var en meget agtet Enke) kaldet Ragnheides Sön. Han var i tredie Led beslægtet med Vatnfjords Hövding, Rafn Sveinbjörnsön, og hörte saaledes, efter den Tids Begreber, til den samme Stamme. Han synes og, idetmindste fra Aaret 1202 af, da han fulgtes med Rafn og Biskop Gudmund Aresön paa deres Udenlandsreise, at have været Rafns fortroligste Ven og Ledsager. Paa den anden Side var han gift med Halla, Sturla Thordsöns Halvsöster, og

---

[1]) Den höilærde Forfatter udtrykker sig saaledes: „Sagaen selv citeres af Sturle Thordsen i Sturlunga-Saga, 2 Þáttr." See Udgavens I, 106-107, hvoraf det dog erfares, at Citatet ikke er af Sturla selv, men er tilföiet af den store Sturlunga-Sagas sidste Omarbeider, som har „inddeelt den i Böger (*þættir*)," hvorimod denne ikke utydelig angiver Sturla som Forfatter til Rafn Sveinbjörnsöns Saga, og andre saadanne, der omhandle Tildragelser, skete efter Biskop Brands Död. Jvfr. ovenfor I, 65 o. f.

roses af ham som en særdeles god og ypperlig Mand. De Efterretninger, som haves om ham, ere temmelig fuldstændig samlede af Hans Finsen, i Noterne til det ovenmeldte sildigere islandske Obituarium (*Script. Rer. Dan. med. ævi,* T. VIII, p. 555-56), hvori hans Dödsdag ansættes til 7de Mai; dog mangler der Dödsaaret, som efter Annalerne var 1252. Den anden Mand var Sturla Baardsön, Sturla Thordsöns Fætter, men beslægtet i tredie Led med Rafn, og lige til dennes Död een af hans trofasteste Fölgesvende. Han var en ikke uheldig Digter, og var, som det synes, viet til Diaconus. Desuden var Thord Sturlesön, vor Forfatters Fader, een af Rafns bedste Venner, og saaledes vel ogsaa een af Biographens paalideligste Hjemmelsmænd. Til disse kan nok ogsaa regnes Gisle Marcussön, Broder til den Magnus Marcussön, som her ommeldes og som allerede i sin Manddomsalders förste Aar udvandrede til Grönland. Gisle, som blev en meget gammel Mand, var stedse een af Sturlungernes ivrigste Tilhængere og Omgangsvenner; han döde den 15de Juni 1258; see ellers om ham *Script. Rer. Dan. med. ævi* VIII, 558. Om hans Fader, Marcus Gislesön, vide vi, at han allerede afgik ved Döden, efter nærværende Saga, den 3die November, i Aaret 1196. Jvfr. ovenfor II, 633, saavel Texten, som Anm. 1. Selve Forfatteren Sturla Thordsön (eller Thordarsön) er meget mere bekjendt; om ham have vi anfört adskilligt ovenfor I, 29-31, 65, 69-70, 504. Hans Levnet er udförlig beskrevet paa Latin af Finn Johnsen *Hist. eccl. Isl.* I, 108, 110-111, og ellers foran den af Sturla forfattede Hakon Hakonsons-Saga (*Hkr.* V, XVII-XXVI); jvfr. Amtmand Bjarne Thorsteinsons Fortale til Sturlunga-Saga (1 D. 1817) S. VII-XI. Her bemærke vi kun, at Sturla Thordsön födtes Aar 1214, altsaa et Aar efter Rafn Sveinbjörnsöns Död. Han blev en Omgangsven ikke alene af Rafns ovenmeldte Venner,

men ogsaa af hans fire Sönner, fra hvilke han vist har havt adskillige Underretninger om deres Faders Levnet, og med hvilke han, under Sigvat Sturlesöns Anförsel, deeltog i Slaget ved Örlygstade 1238, hvor to af dem faldt for Seiervinderen Gissur Jarl, men Sturla selv blev taget til Fange.

Det her meddeelte Stykke udgjör vel kun en Episode af den vestfjordske Hövding Rafn Sveinbjörnsöns Saga og derfor indskrænke vi os her til at meddele fölgende kortfattede Efterretninger om dens egentlige Helt. Han har formodentlig været födt henved 1170, paa Eyre (eller Öre) i Arnarfjorden, hvor han siden boede. I sin Ungdom blev han oplært til Præst og reiste udenlands til Norge, Örkenöerne, England, Spanien, Italien og flere sydlige Lande. Da han kom hjem, lod han den geistlige Stand fare, men giftede sig med den ovenfor (II, 175) nævnte Hallkatla Einarsdatter (der nedstammede fra den for Grönlands Historie og ældste Beskrivelse höist mærkværdige Thorgils Orrabeinsfostre) og blev ved hende Stamfader til en yderst talrig, endnu i Norden blomstrende Slægt, til hvilken disse Liniers Forfatter ogsaa hörer. Rafn havde udenlands lagt sig efter Lægevidenskaben men langt fra ikke for Fordeels Skyld, da han aldrig tog nogen Betaling for dens Udövelse, men tvertimod underholdt og pleiede (tit meget længe) de trængende Syge, der tyede til ham, i sit Huus, paa sin egen Bekostning. Mod mange gjorde han ellers vel, og deriblandt en (i det fölgende Stykke ommeldt) Thorvald Snorresön, hvem han husede, forsörgede og hjalp frem, da han var i trange Kaar, men siden kom Thorvald til Rigdom og Anseelse, da han blev Rafns Naho-Gode, i hvilken Anledning han ofte kom i Strid med ham, skjönt Rafn stedse paa den ædleste Maade gav efter og viste sig villig til Forlig. Tilsidst lönnede Thorvald sin Velgjörer Rafn med en saa

sort Utaknemmelighed, at han i Fasten 1213 overfaldt ham i hans Hjemstavn om Natten med væbnede Folk, og satte Ild paa hans Gaard. For at den ikke skulde afbrænde, og Uskyldige ikke omkomme, overgav Rafn sig til Thorvald, som strax lod ham skille ved Livet og udplyndrede hans efterladte Bo [1]. Denne Udaad blev længe derefter hævnet af Rafns efterladte Sönner, som ved et lignende Overfald skilte Thorvald Snorresön ved Livet 1228.

Den her omhandlede Viga-Hauks, eller Hauk Ormsöns Udvandring fra Island til Grönland er sandsynligviis skeet i Aaret 1207 eller 1208. Hans Svoger, den ovenmeldte Magnus Marcussön, har da enten gjort ham Fölgeskab, eller ogsaa, noget senere, efter Hauks Raad eller Indbydelse, grebet til den samme Beslutning.

Til Grund for vor Text af det fölgende Uddrag have vi lagt et Papiirs Haandskrift, tilhörende den Arnæ-Magnæanske Samling, som Nr. 487 i 4to, skrevet af den bekjendte Asgeir Johnsen. Foran Sagaens Begyndelse har Arne Magnusen skrevet disse Ord: „*Ex membrana regia,*" samt vedheftet en Forklaring, skrevet med en anden Haand, hvor det bevidnes: at en foran tilföiet Collationering er skeet efter en anden ældre Afskrift fra den samme Codex. Denne saaledes paa en Maade dobbelte Afskrift betegne vi

[1]) Ved dette Ran bemægtigede Thorvald Snorresön sig mange Kostbarheder, hvilke Rafn vistnok tildeels havde erhvervet paa sine Reiser i det sydlige Europa. Deriblandt har rimeligviis været den skjönne Kobberlöve af Bronce, hvilken Thorvald og hans Hustru Thordis (Snorre Sturlesöns Datter), efter en Runeskrift, indgravet paa et (som det synes) forhen blank Vaabenskjold, baaret af Löven, siden gave til Vatnsfjords Kirke, Gud og den hellige Kong Olaf til Ære. Dette höist mærkværdige Stykke (som i sin Tid tilhörte Skule Thorlacius og hans Sön Börge) bevares nu i det Kongelige Museum for nordiske Oldsager paa Christiansborg Slot.

her med *A*. Desuden have vi benyttet fölgende Haandskrifter.

B) En mig, Finn Magnusen tilhörende, ikke gammel Afskrift, skrevet her i Kjöbenhavn og af mig her kjöbt paa en Auction. Paa Titelbladet foregives den at være skrevet efter den Arnæ-Magnæanske Membran 557 i 4to, men, ved at eftersee denne, erfares at den iblandt andet kun indeholder Begyndelsen af Rafn Sveinbjörnsöns Saga, og enkelte flere Fragmenter. I Arne Magnussens Tid har den heller ikke været her complet, da hans egenhændige Indholdsliste kun angiver eet eller flere Brudstykker af samme. De, som nu forefindes, indeholde intet af vor Text.

C) En Papiirsafskrift med Asgeir Johnsens Haand, i den Magnæanske Samling, Nr 154 i 4to og

D) Ligeledes, skreven af John Erlendsen, Nr. 155, 4to, ere begge ligelydende med *A*.

E) Nr. 552, i 4to, skrevet af den berömte Björn Johnsen paa Skardsaa, mest fra samme Kilde som *B*, dog med nogle Afvigelser; den maa dog uden Tvivl betragtes som den vigtigste Repræsentant for den ovenmeldte magnæanske Membran, forsaavidt som den ikke mere haves.

F) Nr. 560, C, skrevet i Island, omtrent 1707, men er defect, og har kun noget lidet af vor Text.

Da endeel af det her Meddeelte ogsaa indeholdes i *Sturlúnga-Saga* eller *Íslendinga-Saga hin mikla* (see ovenfor I, 65 o. f.) have vi jevnfört den i forskjellige Exemplarer, som ere saaledes betegnede:

St.) Den trykte *Sturlúnga-Saga* (med de til den meddeelte Varianter).

M) Et, med Hensyn til Indholdet, usædvanlig fuldstændigt Haandskrift af Sturlunga-Saga, tilhörende mig, Finn Magnusen (forskjelligt fra det af mig til Benyttelse

ved den trykte Udgave udlaante), skrevet, som det synes, i Island i det 16de Aarhundrede.

Mbr. **De betydelige Membranfragmenter af samme**

Markús hèt maðr, hann var Gíslason þórðarsonar Úlfssonar. Guðríðr hèt móðir Markúss; hún var Steingrímsdóttir. Ingibjörg hèt kona Markúss, [hún var dóttir Odds af Söndum or Dýrafirði[1]. þau Markús ok Ingibjörg [bjoggu í Saurbæ á Rauðasandi, ok[2] áttu tvo sonu ok eina dóttur, svâ at or barnæsku kæmist. Gísli hèt son þeirra enn ellri, en[3] Magnús [enn ýngri[4], en Hallbera dóttir. Loptr hèt son Markúss; hann var[5] laungetinn. Ragneiðr hèt móðir hans; [hún var Bjarnardóttir[6]. Markús var búþegn góðr ok mikill atferðarmaðr. Hann fór utan, ok lèt höggva [í Noregi kirkjuvið góðan[7]; síðan fór hann út híngat, ok kom í Austfjörðu[8], ok gaf kirkjuviðinn allan Sigmundi Ormssyni[9]; sú kirkja stendr nú austr á Valþjófsstöðum. Sigmundr var þá[10] mestr höfðíngi í Austfjörðum. [Síðan fór Markús[11] vestr á Rauðasand til bús síns, ok bjó þar lengi síðan í góðri virðíngu. Markús var eigi[12] goðorðsmaðr, ok var þó[13] með öllu ríkr[14] í hèraði sínu. Svâ lèt hann bæ sinn

---

1) *fra [udel. B.* 2) *fra [* flutti sik af Söndum i Dýrafirði ok til Saurbæjar á Rauðasandi, ok bjuggu þar; þau, *flyttede fra Sande i Dyrefjorden til Saurbœ paa Rödesand og boede der, de, B, E.* 3) *udel. B, E.* 4) *udel. B, E.* 5) eigi Ingibjargar son; hann var, *ikke Ingeborgs Sön; han var, till. B, E.* 6) *fra*

Saga, som endnu haves i den Arnæ-Magnæanske Manuscript-samling under Nr. 122, i Folio.

En Mand hed Marcus, Sön af Gisle, Sön af Thord, Sön af Ulf. Hans Moder hed Gudrid Steingrimsdatter. Hans Kone hed Ingeborg, en Datter af Odd fra Sande i Dyrefjorden. Marcus og Ingeborg boede i Sörbai paa Rödesand[1]. De havde to Sönner og en Datter, som overlevede Barndomsalderen. Deres ældre Sön hed Gisle, men den yngre Magnus; Datteren hed Hallbera. End en Sön af Marcus hed Lopt; han var en Slegfredsön; hans Moder hed Ragneide Bjarnedatter. Marcus var en formuende og særdeles driftig Landmand. Han reiste udenlands og lod i Norge hugge godt Bygningstömmer til en Kirke; derefter seilede han hid til Landet og kom til en Havn i Östfjordene; der skjenkede han Sigmund Ormsön Kirketömmeret; den Kirke, som er opbygget deraf, staaer endnu der öst paa, paa Valthjofsstade[2]. Sigmund var paa den Tid den största Hövding i Östfjordene[3]. Derefter drog Marcus vest efter til sin Gaard paa Rödesand, og boede der længe siden i en hædret Stilling. Marcus var vel ingen Övrighedsperson, men havde dog en afgjörende Indflydelse paa det Herred, hvori han boede. Han lod opföre saa store Bygninger paa sin Gaard, at dens Huse vare ligesaa gode som paa de, i den Hen-

---

[udel. B, E. [7]) *fra [* sèr kirkjuviði, *B, E.* [8]) við (í) Gautavik, *ved (til) Gautevig, till B, E.* [9]) *udel. B, E.* [10]) *udel. B, E.* [11]) *fra [* Marcús reið um vorit, *B, E.* [12]) *udel. B, E.* [13]) þá, *de, B, E.* [14]) kyrr, *stille, rolig, B, E.*

húsa stórkostliga, at hans bær var svâ húsaðr, sem þeir er bezt voru húsaðir[1] í Vestfjörðum. Síðan andaðist Íngibjörg, kona Markúss, ok eptir hennar andlát fór Markús í brott af landi, ok lèt höggva í Noregi kirkjuvið góðan. Hann fór[2] suðr til Róms, ok er hann fór sunnan [frá Róm[3], keypti hann klukkur góðar í Englandi, ok hafði, þær með sèr í Noreg. Síðan fór hann til Íslands með kirkjuviðinn [ok klukkurnar[4]; ok er hann kom út híngat, lèt hann gera kirkju göfugliga á Rauðasandi, ok til þeirrar kirkju gaf hann klukkurnar ok [Ólafs skrín[5] er hann hafði út haft; sú kirkja var síðan vígð guði almáttkum[6] ok heilagri[7] Maríu drottníngu. Eptir andlát Íngibjargar var Markús óglaðr[8] laungum [af hugtrega þeim[9] er hann hafði [af hennar andláti[10]....

(Þá er Markús á Rauðasandi var veginn) voru þeir Gísli ok Magnús börn at aldri....

Loptr bjó nökkra vetr á Rauðasandi síðan, ok varðveitti bú[11] bræðra sinna, til þess er þeir höfðu aldr til [at taka við fjárvarðveizlu sinni[12]....

Maðr hèt [Haukr er kallaðr var[13] Víga-Haukr, son Orms Fornasonar[14]; hann var norðlenzkr at ætt[15]. Hann kvongaðist [vestr á Rauðasand[16], ok

---

1) *udel. B, E.* 2) gekk, *gik. B, E,* 3) *udel. B, E,* 4) *udel. B, E.* 5) *fra]* skrín þat, *det Skrin, B, E.* 6) til dýrðar, *til Ære, B, E.* 7) sælli, *den salige, B, E.* 8) ókátr, *B, E.* 9) *fra [* ok ángraði hugtregi honum, *B, E.* 10) *fra [* eptir hana, *B, E.* 11) fè, *Gods, B, C.* 12) *fra [* við at taka, *B, E. Det hele*

seende, ypperste Gaarde i Vestfjordene. Derefter döde Ingeborg, Marcus's Hustru; efter hendes Död reiste han ud af Landet, og lod (paa ny) i Norge hugge godt Bygningstömmer til en Kirke. Han reiste sydpaa, til Rom, og da han kom tilbage derfra, kjöbte han gode Klokker i England, som han bragte med sig til Norge. Siden seilede han til Island med Kirketömmeret og Klokkerne, og da han var kommen hertil, lod han opföre en herlig Kirke paa Rödesand, til hvilken Kirke han gav Klokkerne og det Olafs-Skrin[4], som han havde bragt med sig. Den Kirke[5] blev siden helliget den almægtige Gud og den hellige Maria Dronning[6]. Efter Ingeborgs Död var Marcus jevnlig sörgmodig af den Hjertesorg som hendes Afgang voldte ham[7]....

(Da Marcus paa Rödesand blev ombragt) vare hans Sönner Gisle og Magnus Börn af Alder[9]....

Lopt beede nogle Aar paa Rödesand, og forestod sine Brödres Bo, indtil de havde opnaaet den Alder, at de kunde forvalte deres egen Formue....

En Mand hed Hauk, bekjendt under Tilnavnet Viga-Hauk (eller Hauk Drabsmand); han var Orm Fornesöns Sön, og nordlandsk af Herkomst. Han giftede sig vesterpaa, paa Rödesand, med Hallbera,

---

Stykke fra Uddragets Begyndelse hertil udelades af Sturlunga.
[13]) *udel, Mbr., B.* [14]) forna, *A* (*for* Fornasonar) *maa efter B antages for en Skriverfeil.* [15]) kyni, *Mbr., M.* [16]) *fra [* i Vestfjörðum, *E.*

fèkk Hallberu, dóttur Markúss Gíslasonar, [ok fór þángat vistafari til Lopts[1].

Þá er Gísli Markússon var fulltíða [at aldri[2], þá beiddi hann Lopt[3] at gjalda fè þau er [hann hafði at varðveita, er[4] þeir Markússynir[5] áttu, ok Loptr [galt fèin af hendi, svâ sem Gísli beiddi, bæði[6] lönd ok lausa aura[7]. Nú er Loptr var staðfestulaus, þá fór hann[8] norðr [í Dýrafjörð[9] á Mýrar; þar bjó sá [maðr er Maugr[10] hèt[11]; [hann var á gömlum aldri ok auðigr at fè[12]; hann var[13] þíngmaðr Rafns, ok átti hann[14] mála[15] á [Mýra landi[16]. Loptr keypti landit [at Maug[17], svâ at hann spurði eigi Rafn at, ok fór þagat búi sínu. Víga-Haukr ræðst [þagat til fylgðar[18] með Lopti á Mýrar. [Nú er Rafn spurði at Loptr var kominn á Mýrar búi sínu[19], þá mislíkaði Rafni [við Lopt um[20] landskaupit [ok búgeyrð[21], því at[22] Loptr var hávaðamaðr mikill ok ódæll, [en þíngmenn Rafns voru nábúar Lopts, [ok hugðu eigi gott til[23]; hafði Loptr ok nokkvat[24] týgilig[25] orð við Rafn ok þíngmenn hans; kvezt [eigi undir þykkja[26] hvört þeim[27] þætti [vel eðr illa[28] hans bygð. Þá [samnaði Rafn liði, ok

[1]) *fra [udel. E.* [2]) *udel. Mbr., M.* [3]) bróður sinn, *till. B, Mbr. St.* [4]) *fra [udel. B, Mbr,* [5]) Magnús, *B, M, Mbr.;* bræðr, *till. B, M.* [6]) *fra [* greiddi Gísla, *B, Mbr.* [7]) fè, *B, Mbr.;* því at Loptr var laungetinn, *fordi Lopt var en Slegfredsön, till. St.* [8]) *fra [* Loptr fór, *B, Mbr.* [9]) *udel. B.* [10]) Mögr, *B, St.* [11]) *fra [* Maugr, er fyrr var getið, *E.* [12]) *fra [u. E, M, Mbr.* [13]) *fra [udel. B, St.* [14]) Rafn, *Mbr.* [15]) *till. B, E, St.; β har* lacuna pro málla, *rigtigere* mála, *Mbr., E, M, St.* [16]) landinu, *B, Mbr.*

Marcus Gislesöns Datter, og flyttede derhen, til stadigt Ophold, hos (hendes Halvbroder) Lopt.

Da Gisle Marcussön var kommen til sin Lovalder, forlangte han at Lopt skulde afhænde til ham det Gods som han havde bestyret og tilhörte de Marcus-Sönner. Lopt afhændede dette Gods, baade fast og löst. Da Lopt nu ikke længer havde noget vist Tilholdssted, tog han nord paa, til Gaarden Myre i Dyrefjorden[9]. Der boede en Mand som hed Mögur; han var gammel af Alder og meget rig. Han var Rafns Thingmand[10], og Rafn havde Lösningsret til Gaarden Myre. Lopt kjöbte Gaarden af Mögur uden at spörge sig for hos Rafn, og flyttede sit Bo dertil. Viga-Hauk tog Tjeneste hos Lopt paa Myre som hans Fölgesvend. Nu da Rafn hörte at Lopt var flyttet til Myre med sin Huusholdning, blev Rafn misfornöiet med hans Gaardkjöb og Besættelse, thi Lopt var en meget urolig og gjenstridig Mand, men Rafns Thingmænd vare Lopts Naboer og ventede sig intet godt af ham. Lopt havde ogsaa udladt sig med storagtige Ord om Rafn og hans Thingfolk, og sagde at det var ham ligegyldigt, enten de syntes vel eller ilde om hans Ophold der. Da samlede Rafn Folk, og tog til Myre med et talrigt

[17]) Maugi, *B; fra [udel. B, St., Mbr., M.* [18]) *fra [udel. B, St., Mbr.* [19]) *fra [udel. B, St., Mbr.* [20]) *fra [udel. B, Mbr., M.* [21]) *udel. E.* [22]) *udel B, St., Mbr.* [23]) *fra förste [u. E, M ; fra næstsidste [udel. B, St.* [24]) *udel. Mbr., M. Alt det foregaaende af nærværende Uddrag mangler i F.* [25]) ótýgilig, *haanlige, B;* rýgilig, *trodsige, C, E, F, M, St.* [26]) aldreigi hirða, *slet ikke bryde sig om, B, St., Mbr., M.* [27]) honum, *ham, B.* [28]) *fra [* góð eðr ill, *E, F.*

fór[1] á Mýrar með fjölmenni. Þá kom þar Þorvaldr Snorrason [með VI menn[2], ok [bauð Rafni lið sitt, ok gekk í flokk Rafns[3]. Síðan [leituðu menn[4] um sættir [milli þeirra[5], en Loptr var tregr [til sætta við Rafn[6]. Þá fóru þeir Rafn til, ok veittu á brott læk þeim er inn féll í húsin [á Mýrum[7]; [ok er þeir höfðu þat geyrt[8], þá grunaði þá Lopt, at þeir mundu ætla at [bera at húsum eld ok[9] brenna bæinn. Þá tók Haukr at leita um sættir, ok þat varð at [lyktum, at þeir sættust á þat[10], at Sighvatr Sturluson[11] skyldi geyra [á milli þeirra Rafns ok Lopts[12]. Eptir þenna fund ýfðust þeir Loptr[13] við Þorvald, fyri þat er hann hafði [gjörzt berr[14] í liðveizlu við Rafn[15]. [Eptir þenna atburð gaf Rafn Þorvaldi góða breiðöxi[16] silfrrekna [ok karskepta[17], áðr þeir skildust á Mýrum, ok mæltust þá enn vel við[18].

Of sumarit eptir, á alþíngi, [geyrði Víga-Haukr hlaupafar[19] til Þorvalds, ok hjó milli herða honum, en Þorvaldr [skeyndist[20] eigi[21], því at hann var í brynju. Þá hjó Haukr til förunauts Þorvalds, þess er Teitr hèt ok var son Árna[22] rauðskeggs; [þat högg kom á hönd Teiti á

---

[1]) *fra* [fór Rafn, *B,E,F,Mbr.,M.* [2]) *fra* [*udel. B.* með sètta mann, *selv sjette, E,F,M.* [3]) *fra* [gekk í lið með Rafni, *B.* [4]) var leitað *Mbr.* [5]) *udel. Mbr,M.* [6]) *fra* [*udel. St.,M*; fyri, *B.* [7]) *udel. Mbr.* [8]) *fra* [*udel. B. M,St.* [9]) *fra* [*udel. B, Mbr.* [10]) *fra* [sætt, *B.* [11]) *udel. St.* [12]) *fra* [með þeim, *B, Mbr.* [13]) ok Haukr, *og Hauk, till. B, St., Mbr.* [14]) *udel. B, E.* [15]) *fra* [gjört liðveizlu Rafni, *B.* [16]) öxi, *E, F.* [17]) bar-

Fölge. Thorvald Snorresön kom ogsaa der med 6 Mand, tilböd Rafn sin Hjælp og forenede sig med hans Trop. Derpaa forsögte man at tilveiebringe et Forlig mellem de Stridende, men Lopt var utilböielig til at forlige sig med Rafn. Da greb Rafn og hans Folk til det Middel, at de afledte Vandet fra den Bæk som faldt ind i Husene paa Myre[11]; da de havde gjort dette, formodede Lopt at de vilde stikke Ild paa Husene og brænde Gaarden af. Da begyndte Hauk at pröve paa Forlig, og dette kom tilsidst saaledes i Stand, at Sigvat Sturlesön[12] skulde afgjöre Sagen mellem Rafn og Lopt. Efter dette Möde fattede Lopt og hans Tilhængere Nag mod Thorvald, fordi han offentlig havde viist sig som Rafns Medforbundne. I Anledning af disse Tildragelser skjenkede Rafn Thorvald en Öxe med Sölvbeslag og smukt Skaft[13], förend de skiltes fra hinanden paa Myre, og de talte saaledes endnu venskabelig med hinanden.

Næste Sommer paa Althinget overfaldt Viga-Hauk Thorvald pludselig, og gav ham et Hug midt paa Skulderen, men Thorvald blev slet ikke saaret, da han havde en Brynje paa. Da hug Hauk til Thorvalds Ledsager, som hed Teit, en Sön af Arne Rödskæg. Hugget rammede Teits Haand over Haandledet, og man ansaae Saaret i Förstningen for ubetyde-

---

skepta, *B,β;* bjarskepta, (bjartskepta?) *Variant ved M; fra [* u. *B,F.* 18) *fra andet [udel. B, St., Mbr.* 19) *fra [* ljóp Haukr, *St, Mbr.* 20) særðist, *B, F.* 21) *fra [* varð ekki sár, *B, Mbr.* 22) Arnórs (*urigtigt*) *B.*

hreifann, ok var [kallat[1] eigi mikit[2] sár, en höndin fèll síðan af honum í hreifanum[3], [þá er þorvaldr[4] Bjarnason[5] skyldi græða hann[6]. Á þau mál var [þar þegar[7] sætt á þínginu[8], en þat kom upp síðan, at þeir Loptr ok Gísli höfðu verit í fjörráðum við þorvald, ok þeir hefði heitit at halda upp fèbótum fyrir Hauk, ef hann [hefði unnit[9] á þorvaldi. En er Loptr vissi at [þorvaldr hafði eigi skeinzt[10], þá vildi hann eigi fèbótum[11] upp[12] halda; [sem þeir höfðu heitit; svâ geyrði ok Gísli[13], en Hauki þótti þeir [eiga at efna mælt mál við sik[14], þar er hann hafði ráðit til þorvalds, þótt hann hefði eigi skeinzt[15]. þá sýndist Lopti óvarligt vera sèr at sitja í Dýrafirði fyrir ófriði þorvalds, ok fyri því fór hann á burt brátt er[16] menn kvomu af þíngi[17], suðr um land[18] til Eyjólfs goða[19] þorsteinssonar[20] mágs síns, [föður Álfdísar[21] konu hans[22], ok var þar um sumarit [ok öndverðan[23] vetr[24]. En þetta sumar fór þorvaldr vestr í Dýrafjörð [til leiðar[25], at vitja [fègjalda þeirra[26] er gjaldast skyldu[27] fyrir Hauk, [en fèin kvomu þar eigi fram. þá[28] beiddí þorvaldr Rafn at hann [skyldi fara

---

1) í fyrstu, *i Förstningen, till. St.* 2) *fra [* þat lítit, *E, F.* 3) *fra förste [* ok hjó á höndina, ok leysti af síðan í úlfliðnum, *B, Mbr.* 4) þorvarðr, *E, F.* 5) Bjarnarson, *F.* 6) *fra [udel. B. St.; fra tredie [udel. Mbr.* 7) *udel. B.* 8) þíngi, *B.* 9) *fra [* vinni, *B, E, F;* ynni, *St., Mbr.* 10) *fra [* hann hafði eigi sakat, *M, St., Mbr.* 11) gjöldum, *B, St., Mbr.* 12) *(her og tiere)* uppi, *E, St.* 13) *fra [udel. B, Mbr.* 14) *fra [* bæta eiga *B; Mbr.* 15) *her udelades en aldeles overflödig Gjentagelse i A.* 16)

ligt, men siden faldt Haanden af Manden i Haandleddet, da Thorvald Bjarnesön skulde læge Saaret. Den Sag blev strax forligt der paa Thinget, men sildigere blev det opdaget, at Lopt og Gisle havde staaet Thorvald efter Livet, og at de havde lovet at betale Pengeböder for Hauk, hvis han havde overvundet (eller saaret) Thorvald. Men da Lopt fik at vide at Thorvald ikke var bleven saaret, vilde hverken han eller Gisle erlægge Pengeböderne, som de havde lovet, men Hauk meente at de burde staae ved deres ham givne Ord, da han havde anfaldet Thorvald, skjöndt denne ikke var kommen til Skade derved. Da syntes Lopt at det vilde være uforsigtigt for ham at blive længere i Dyrefjorden, formedelst befrygtet Ufred fra Thorvalds Side, og derfor tog han, da Folk kom tilbage fra Thinget, hastig bort til Sönderlandet, til Goden Eyolf Thorsteinsön[14], sin Svigerfader, som Fader til hans Kone, Alfdis, og blev hos ham om Sommeren, samt noget ud paa Vinteren. Men i den Sommer drog Thorvald vest paa til Dyrefjorden, til Leid-Thinget, for at indkræve de Pengeböder, som skulde erlægges for Hauk, men der var intet at faae. Da bad Thorvald Rafn at drage med sig til Myre, for at udplyndre Lopts Bo, fordi Pengebö-

---

fyrr en, *E, F.* 17) *fra næstsidste [udel. B.* 18) heiði, *E, F.* 19) hins auðuga, *den rige, B;* auðga, *Mbr.;* hins óða, *den Rasende, St.; udel. E.* 20) *udel. B, Mbr.* 21) Valdísar, *E, F,* 22) *fra [udel. B, Mbr.* 23) *fra [udel. E.* 24) *fra [udel. B Mbr.* 25) Lopts, *E, F; fra [udel. B, Mbr.* 26) fjár þess, *B, Mbr.* 27) skyldi, *B, Mbr.* 28) *fra [udel. B.*

með[1] honum á Mýrar at ræna [bú Lopts, fyri þat er fègjöld kvomu eigi fram fyrir Hauk[2], en Rafn vildi [eigi í þeirri för vera[3]; kveðst veita mundu Þorvaldi til laga, [en eigi til ólaga[4]; [mælti at Þorvaldr skyldi[5] sækja Lopt [til laga[6] eðr Gísla, um fjörráð eðr fjárhald[7], ok kvaðst veita honum mundu til þess.

Eptir þat[8] fór Þorvaldr á Myrar, ok rænti þar mörgu fè[9], ok lagði ámæli til við Rafn, er hann vildi eigi [í þeirri för vera[10]. [Of þetta rán orti Heinrekr, þíngmaðr Þorvalds, vísu þessa[11]:

Ríkr[12] frá ek at ræki,
ráð er þat mikit dáða,
kynnist[13] kappgirnd manna,
kýr XX[14] af Mýrum:
[nú hefir hrunbirkis[15] hvartki
hlynr, veit ek á því skyni[16],
[illr mun kostr hans[17] kallaðr[18]
kýr, nè land á Mýrum[19].

Loptr kom[20] eptir jólin vestr á Mýrar í Dýrafjörð, at ráði [Sigvats Sturlusonar [ok[21] Eyjólfs Þorsteinsonar[22]. Ok er Þorvaldr frá [at Loptr var

[1]) *fra* [færi við, *Mbr.* [2]) *fra* [þar, *B, St., Mbr.* [3]) *fra* [þat eigi, *Mbr.* [4]) *fra* [*udel. St., Mbr.* [5]) *fra* [bað hann, *B, Mbr.* [6]) *udel. B*; at lögum, *Mbr.* [7]) fègjöld, *B*; fègjald, *Mbr.* [8]) *fra næstsidste* [*udel. E, F.* [9]) *udel. St., Mbr.* [10]) *fra* [fara, *F, E*; *fra andet* [*udel. Mbr.* [11]) *fra* [þá var þetta kveðit, *da blev dette digtet, B, St, Mbr.* [12]) *Rettet af Arne Magnussen, dog uden at udstryges, istedenfor* rekkr, *Mand, som ikke svarer til Halvrimet,* rekkar, *Mænd, B, St.*; Rækir, *Mbr.* [13]) kynnt, *B.* [14]) fimtán, 15, *B, St. synes at være XV i Mbr.* [15])

derne ikke bleve betalte for Hauk, men Rafn vilde ikke deeltage i det Tog; dog sagde han at han vilde understötte Thorvald i alt lovligt, men ikke i noget ulovligt, samt raadte Thorvald at sagsöge Lopt, eller ogsaa Gisle, efter Loven, for Mords Anstiftelse eller Indesidden med skyldige Böder, i hvilken Sag han lovede at ville yde ham sin Bistand.

Derefter drog Thorvald til Myre, og ranede der meget Gods, samt föiede dertil Bebreidelser mod Rafn, fordi han ikke vilde være med paa det Tog. Om dette Ran digtede Henrik, Thorvalds Thingmand, Fölgende:

Den Mægtige, jeg spurgte,
i Raad og Daad sig viiste:
fra Myre, fuld af Iver
han tyve Köer lod drive;
men Birkebrændets Klöver
nu har, det vel jeg skjönner,
(hans Kaar man tunge kalder)
ei Köer, ei Jord paa Myre.

Lopt tog, efter Julen, vestpaa til Myre i Dyrefjorden, efter Sighvat Sturlesöns og Eyolf Thorsteinsöns Raad. Da Thorvald hörte at Lopt var kommen tilbage, samlede han Folk og drog til Myre

---

hrínbirkis, *St*; hrumbirkis, *M*; hyrbirkis *eller* hýibirkis, *Mbr.* [16]) skynjar, *St.* [17]) sá, *Mbr.* [18]) *Denne Linie er skrevet af Arne Magnussen selv*; kallast, *St.* [19]) *fra næstsidste* [*udel. B*; *fra tredie* [*udel. B, F.* [20]) fór, *reiste B, St., Mbr.*; enn næsta vetr eptir, *till. R, F.* [21]) *fra* [*udel. B.* [22]) mágs sins *B, St., Mbr.*; *fra* (*udel. E, F.*

kominn á Mýrar, samnaði hann liði, ok fór[1] á Mýrar[2] með fjölmenni. Til þeirrar farar spurðu vinir Lopts, ok sömnuðu[3] liði, ok kvomu á Mýrar, þá er Þorvaldr var [þar kominn[4], ok leituðu um sættir [á milli þeirra[5] Þorvalds ok Lopts. Ok fyri því at[6] Þorvaldr sá at Loptr [hafði þar fleiri fulltíngsmenn[7], þá [sættist hann við Lopt[8], ok fór[9] í brott síðan[10]. [Ok er hann var í brottu, þá[11] treystist Loptr eigi at vera á Mýrum, [því at honum þótti einskis örvænt fyri Þorvaldi um tiltektir[12]. Loptr fór [þá til Rafns[13] á Eyri, ok [bað at hann skyldi taka við honum[14], kvað Sighvat hafa sendt honum orð til ásjár við sik. [En í þann tíð var Sighvatr mikill[15] vin Rafns. Nú fyri því at [Rafni var leitt at kveðja nei við þeim er hans þurfti, þá varð þat af, at hann tók[16] við Lopti. [Þat sannar Guðbrandr:

Betr [vill útlegs otra[17]
opt, tók Rafn við Lopti,
raun sannar þat, rennir
rausngjarn[18] hafa enn aðrir[19].

Ok er Þorvaldr frá at Rafn hafði tekit við

---

[1]) *fra* [fór hann, *Mbr.* [2]) *fra* [þat, fór hann þángat, *B, St.* [3]) þegar, *strax, till. E, F.* [4]) nýkominn, *nylig kommen, B, St., Mbr.* [5]) *udel. B.* [6]) *fra* [ok er, *Mbr.* [7]) *fra* [var fjölmennari en þeir, *B, Mbr.;* en hann vætti (ætlaði) *end han ventede, till. St. E, F.* [8]) *fra* [sættust þeir, *B, Mbr.* [9]) Þorvaldr, *B, Mbr.* [10]) við þat, *B.* [11]) *fra* [síðan, *B, E, F, Mbr.* [12]) *fra* [*udel. B, E, F, St., Mbr.* [13]) *fra* [*udel. B, Mbr.* [14]) *fra* [skoraði á hann til viðtöku, *E, F.* [15]) enn mesti, *den stör-*

med et stort Fölge. Lopts Venner fik Nys om dette Tog; de bragde og en Trop til Veie, og kom til Myre strax efter at Thorvald var kommen dertil, samt sögte at stifte Forlig mellem Thorvald og Lopt. Og fordi Thorvald mærkede, at Lopt havde flere Velyndere der, da indgik han og et Forlig med ham og tog bort derefter. Dog torde Lopt ikke opholde sig længer paa Myre, da han ansaae Thorvald for at være i Stand til alskens Foretagender. Lopt tyede da til Rafn, og bad ham om at tage imod sig, under det Paaskud at Sigvat lod ham hilse med den Begjering at tage ham i Beskyttelse, thi paa den Tid var Sigvat en god Ven af Rafn. Nu eftersom Rafn meget nödig vilde sige Nei til nogen, som behövede hans Hjælp, blev det Enden herpaa, at han tog mod Lopt. Det bevidner Gudbrand[15]:

Bedre vil tit rundhaandet
Rafn, visselig, end andre
sig tee, Erfaring viser
det: han mod Lopt har taget.

Og da Thorvald spurgte at Rafn havde taget

---

ste, E, F. [16]) *fra tredie [* sagði Sighvatr Sturluson hefði beðit Rafn at veita sèr ásjá; tók Rafn nú, *B, Mbr.; fra sidste [* þá var Sighvatr kallaðr vinr Rafns; tekr hann þá, *da blev Sigvat kaldet Rafns Ven; han tog da, St.; fra næstsidste [* Rafn vár góðr viðtöku, þá tók hann, *E, F.* [17]) *Her er en Lacune i Texten; β udfylder den med:* u illigs ottra; *(eller noget lignende) som er aldeles uforstaaeligt, M har:* Bet ... útlegis otra. [18]) *rettet efter Sandsynlighed;* rausgjarn, *A.* [19]) *fra [* ok þótti þar verða mikill manna munr með þeim, *og syntes Folk at de to Mænds Sindslag vare heelt forskjellige, E, F.*

Lopti, þá mislíkaði honum við Rafn sjá[1] tiltekja fyrir óþykktar sakir þeirrar, er milli þeirra Lopts var[2]. Eptir þat sendir Þorvaldr Rafni orð at hann skyldi koma til fundar[3] við hann í Dýrafirði, á þann bæ er á Granda heitir. Þángat kom Rafn við enn þriðja mann, fyrr enn Þorvaldr, ok beið hans inni. Ok er Þorvaldr kom við [múga manns[4], [þá sendi hann orð Rafni, at hann skyldi[5] út gánga. Þá gekk Rafn út ok hans förunautar, [Tómas Þórarinsson[6] ok Sturla Bárðarson[7]. Þá höfðu [þeir Þorvaldr[8] [skipazt fyri dyrnar ok geyrt kví[9] at Rafni ok förunautum hans[10], en Þorvaldr [stóð stund frá dyrunum, ok[11] hafði [sverð í hendi ok brugðit[12] á miðjar slíðrar; [ok Rafn hvarf til hans, en Þorvaldr tók kveðju hans, ok síðan settust þeir niðr ok hjöluðu, ok[13] Þorvaldi varð[14] eigi at orðum við Rafn, ok þat þótti Rafni undarligt, ok eigi sá Rafn eyrendi Þorvalds[15] við sik í því sinni. [Af þeim fundi fór hvor þeirra til síns heimilis[16].

Loptr keypti síðan [bæ þann er[17] á Rauðasandi var[18], er á Stökkum hèt[19], ok geyrði þar bú

---

[1]) *β har* sín. [2]) *fra [* Þetta líkar Þorvaldi illa, *Thorvald syntes ilde derom, B, St., Mbr.* [3]) móts, *Mbr.* [4]) *fra [* marga menn, *β, B, E, F, St., Mbr.* [5]) *fra [* ok bað Rafn, *B, E, F, St., Mbr.* [6]) *A har blot* Þ. s., *som upaatvivlelig skal læses saaledes;* Ragnheiðarson, *B, St., Mbr.; hvorved den samme Mand dog menes. See Anm.* [7]) *fra [udel. E, F.* [8]) *fra [* menn Þorvalds, *Thorvalds Mænd, St.* [9]) *saal β, E, F;* kurr, *A.* [10]) *fra [* gjört kví af þeim Rafni, *B, Mbr.* [11]) *fra [udel. B, Mbr.* [12]) *fra [* brugðit sverði, *St., Mbr.* [13]) *fra [* þeir Rafn gengu eptir kvínni ok at Þorvaldi; Rafn heilsaði honum ok mynntist

mod Lopt, da blev han misfornöiet med denne Handlemaade, formedelst det Fjendskab, som fandt Sted mellem Lopt og ham selv. Derefter sendte Thorvald Bud til Rafn, at han skulde indfinde sig til et Stevnemöde med ham i Dyrefjorden, paa den Gaard som kaldes Grande. Der kom Rafn selv tredie förend Thorvald, og biede efter ham inde i Husene. Og da Thorvald kom derhen med en talrig Trop, sendte han Bud til Rafn at han skulde komme ud. Da gik Rafn ud med sine Ledsagere Thomas Thorarensön og Sturla Bardsön[16]. Da havde Thorvald og hans Folk opstillet sig saaledes uden for Dören, at deres Rækker indesluttede Rafn og hans Ledsagere, men Thorvald stod noget fra Dörren, og havde i Haanden et Sværd, som var halvveis trukket ud af Skeden. Rafn gik til ham, og Thorvald besvarede hans Hilsen. Derefter satte de sig ned, og talte med hinanden, men Thorvald sagde dog intet alvorligt til Rafn, hvilket forekom ham underligt, og han indsaae den Gang ikke, hvad Thorvald egentlig havde villet ham. Fra det Möde tog enhver af dem tilbage til sit Hjem.

Lopt kjöbte siden en Gaard, som da var paa Rödesand og kaldtes Stakkar, samt tog sin Bopæl

---

(seildist) til hans, en, *Rafn og hans Ledsagere gik, midt i Geledet, til Thorvald; Rafn hilsede ham og vilde kysse ham, (give ham Haanden, St.) men Thorvald, B, St., Mbr.* [14]) nær, *næsten (intet) St., B, F.* [15]) *udel. B, St., Mbr.* [16]) *fra* [*udel. B, St., Mbr.* [17]) *udel. St., M.* [18]) *udel. St. M.* [19]) heitir, *St., M; fra* [Stakka land á Rauðasandi, *Stakke Marker paa Rödesand, B, Mbr.*

á. [Þat ætluðu margir menn at Eyjólfr Þorsteinsson, mágr Lopts, mundi rètta luta hans, ok þeir Sunnlendíngar, fyri þíngvistar sakir, um ránit, við Þorvald, en þat varð eigi. Þá var kveðin vísa þessi:

Víst eru fa̋rnir flestir
fáluhests, it mesta
þótt lýðir böl bíði,
bræðendr at harðræðum.
Menn eru sumir[1] sunnan,
slíkt spyrr ek opt, með Lopti,
stála strángra ela
stefni ráns at hefna[2].

Víga-Haukr ok Hallbera kona hans fóru [í brott af landi, fyrst í Noreg ok síðan[3] til Grænlands, ok þótti [Haukr mikilmenni[4], [hvar sem[5] hann kom; [Magnús Markússon fór ok til Grænlands, ok kom [eingi þeirra aptr[6].

[1]) *uden Tvivl rigtigere:* seinir (*seendrægtige, langsomme*) *E.* [2]) *fra* [*udel. B, St., Mbr.* [3]) *fra* [til Noregs ok þaðan, *B, St., Mbr.*; þá til Gautlands ok þá, *siden til Götland (Gulland) og derefter til, E, F.* [4]) *fra* [hann mikill maðr fyri sèr, *B, Mbr.*; hann mikill, mannhafnar maðr vera, *St.*; hinn mesti maðr, *E, F.* [5]) *fra* [hvargi er, *St.* [6]) *fra* [hvergi aptr síðan, *B.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Denne Gaard (undertiden kaldet *Bær*) i det nuværende Bardestrands Syssel, var i det 16de Aarhundrede beboet af Islands ypperste Hövding Eggert Hannessön; jfr. ovenfor I, 143.

[2]) Valthjofstade Kirke er nu en Annex-Kirke fra Eidar i Fljotsdalen, Norder-Mule Syssels Provstie. Den har en særdeles mærkelig Dör med udskaaret Billedværk og

der. Mange meente at Eyolf Thorsteinsön, Lopts Svigerfader, og andre (Hövdinger) paa Sönderlandet, til hvis Thingmænd han hörte, skulde skaffe ham Ret i Sagen mod Thorvald, for det af denne begaaede Ran, men der blev ikke noget af. Da blev denne Vise digted:

Fra Vaabendaad er vante
Vistnok de fleste Kæmper,
om end, i Vaande, Venner
den værste Uret lide;
nu sildig som jeg hörer,
sig Mænd hos Lopt indfinde,
det Rövertog ham gjæsted
for snart, med Kamp, at hævne.

Viga-Hauk og hans Kone Hallbera reiste ud af Landet, förste til Norge[17] og siden til Grönland. Hauk ansaaes for en særdeles rask Mand, hvor han end kom hen. Magnus Marcussön reiste ligeledes til Grönland, og ingen af dem kom derfra tilbage.

Runeskrift m. m., som menes at være fra Kirkens ældste Tider (altsaa, som vi her erfare, det 12te Aarhundrede). See Ant. Annal. IV, 363.

[3]) Dette bekræftes af Biskop Pauls Saga 20 Cap. Flatöbogens o. fl. Annaler henföre hans Död til Aaret 1198.

[4]) Den anden Recension har blot: et Skrin. Vor Texts Benævnelse er ogsaa besynderlig; i al Fald menes et Skrin til Reliqvier eller andre Helligdomme, mulig af samme Form og med sammeslags Zirater som det berömte Olafs Skrin i Nidaros (eller Trondhjem).

⁵) Denne Kirke er nu kun en Annexkirke til Saudlauksdal. Intet af dens gamle Mærkværdigheder er nu tilbage.

⁶) Maria, Jesu Moder, som ellers tit af Katholikerne kaldes Himmelens, Himlenes eller Englenes Dronning.

⁷) Her fölger i Texten en Beretning om Marcus's Uenighed med Bonden Inge Magnussön paa Hvalskjær i Patriksfjorden, som lod et Kapel (eller saakaldet Bedehuus) paa denne Gaard forfalde, og nægtede at betale til Rödesands Kirke det Pengebidrag, som den tilkom i samme Anledning, m. m. og om Marcus's Drab ved den samme Inge.

⁸) Her udelade vi en anden Beretning om Fölgerne af Marcus Gislesöns Drab, hvilket Lopt tildeels hævnede o. s. v.

⁹) Sande *(Sandar)* er endnu en Præstegaard med en Hovedkirke, i Isefjords Syssel.

¹⁰) Ordet *þingmaðr* (Thingmand) betegnede den Tid i Island et Slags undersaatligt Forhold til een eller anden Gode eller Hövding (i den Forbindelse, hvori Ordet her forekommer).

¹¹) Formodentlig ved en dertil anbragt Vandrende.

¹²) Sigvat Sturlesön (den berömte Snorres Broder) var den Gang een af Islands mægtigste Hövdinger.

¹³) Dette er vistnok Originalens Mening, men det Epithet, som forekommer om Öxeskaftets særegne Beskaffenhed, er uvist eller uforstaaeligt; jfr. Varianterne.

¹⁴) Denne Eyolf Thorsteinson boede paa Östre-Skard i det nuværende Rangaavalle Syssel; at han har været Gode, finde vi ikke andetsteds bemærket; mulig er Skrivemaaden *goða*, foraarsaget af en feilagtig Læsning, for h. oða *(hins óða)*, da han bar dette Tilnavn (den Rasende eller meget Heftige). Han var ellers ingen rig Mand, saa at han neppe synes at have været i Stand til at komme sin betrængte Svigersön, paa det fjerne Vesterland, til Hjælp. Der har man dog ventet det paa Grund af hans Forbindelse med de mægtige Hövdinger paa Odda.

[15]) En ellers ubekjendt Skjald, formodentlig (efter Udtrykkene) i et stort og paa Sagaskriverens Tid meget bekjendt Digt. Mulig er han den samme Gudbrand Gestsön, der ommeldes för i den samme Saga, i Anledning af en Dröm, og en Vise som han saaledes havde hört synge.

[16]) Om disse to Mænd, fra hvem rimeligviis mange af Sagaens Efterretninger ere komne, see Indledningen.

[17]) I et Par Haandskrifter siges Hauk og Hallbera at have taget fra Norge til Götland, og derfra til Grönland. See Varianterne.

XX. AF BISKOP GUDMUND ARESÖNS, KALDET DEN GODES LEVNETSBESKRIVELSE.

Denne mærkværdige Mands Levnet er, da han efter sin Död betragtedes som en Helgen, blevet beskrevet i forskjellige Sagaer, der kun löselig ere ommeldte i Sagabibliotheket I, 244-245, som tildeels indlemmede i den store Sturlunga-Saga, om hvis Affattelsesmaade vi og her foran (I, 65-70) have handlet, og af hvilken vi, i Afsnittet XXIV af nærværende Hovedafdeling, endvidere komme til at meddele enkelte Uddrag. Om Halvhelgenen Gudmund selv have vi da ikke synderligt at sige, og bemærke derfor kun at han var Biskop til Holum fra 1202 til 1237, samt blev efter Döden af mange, især i Island, betragtet og dyrket som en Helgen, skjöndt denne Dyrkelse kun blev paabuden for hans forrige Stift, mest af Geistligheden, og at den af ham attraaede Canonisation aldrig blev fuldbyrdet i Rom. Hans Navn findes i de Is-

landske Almanakker antegnet ved den 16de Marts (endnu kaldet i Island *Gvöndardagr*) og ligeledes i de Danske (dog kun fra henved 1700Tallets Begyndelse af). Fölgende tre Hovedbearbeidelser haves af hans Saga: *A)* en meget vidtlöftig, som sandsynligviis er oprindelig forfattet af Sturla Thordsön, hvis Fader Thord Sturlesön, var Biskop Gudmunds næsten eneste Ven blandt de islandske Magnater, men denne Saga synes dog at være bleven betydelig forögel og derefter indskudt i den större Sturlunga-Saga, efter hvad vi ovenfor *(l. c.)* have sögt at udvikle, af Abbed Thorstein Snorresön, og denne hans Bearbeidelse er da *B)*, eller Biographiens anden Hovedrecension, hvorimod end en, aldeles særskilt, udgjör *C)* eller den 3de, forfattet af Munken Arngrim, om hvem vi kun vide lidet andet, end at han, efter hvad man af enkelte Beretninger i hans Skrift med Vished kan slutte sig til, har levet sidst i det 13de og först i det 14de Aarhundrede. Originalen, som vi ikke mere besidde, har sikkerlig været paa Latin, rimeligviis skrevet saaledes, for at forberede Halvhelgenens tit i Island paatænkte og understöttede, men dog aldrig i Stand bragte Canonisation. Skjöndt den islandske Oversættelse vi endnu have kun indeholder lidet af historisk Interesse, og mest beskjeftiger sig med indbildte eller opdigtede Mirakler, er den dog meget mærkelig af den Aarsag, at den indeholder enkelte vigtige Beretninger om Islands physisk-oekonomiske Tilstand i det 13de Aarhundrede, optegnede i den Hensigt, at underrette de fjerne Sydboere derom. Den har saaledes rimeligviis været bestemt til at sendes til Rom, som et Hoveddocument, hvorpaa den Lovpristes Helliggjörelse skulde kunne grundes, og altsaa formodentlig henved Aar 1314, da Biskop Audun befalede at den hellige Gudmunds Been skulde opgraves af Jor-

den og fremstilles (i et Helgenskrin) til almindelig Dyrkelse. Endelig gives der *D)*, en fjerde Bearbeidelse af denne Saga; den kjende vi ikke fuldstændig, men kun Brudstykker deraf, hvilke, som det synes, Arne Magnussen har ladet afskrive, med den tilföiede Bemærkning, at den kun var et Uddrag af de tvende bekjendte (islandske) Hoved-Recensioner. Den Magnæanske Samlings Haandskrifter af Gudmund den Godes Levnet kunne da saaledes henföres til de opregnede 4 forskjellige Bearbeidelser:

A) i Folio 210 c. 220; i Qvart 394, 399, 657 c. Membraner, men alle ufuldstændige, og af hvilke ingen indeholder de her meddeelte Steder fuldstændig; i Folio 204 haves en Papirsafskrift ved Jon Gissursön, tildeels vidtlöftigere, end de andre af samme Slags, som ikke befindes at være af nogen Mærkværdighed for os.

B) Den hertilhörende, i Sturlunga (med enkelte Tillæg) indrykkede Text. Om dens Papirsafskrifter henvise vi til den trykte Udgaves Fortale — da de citeres her under de deri anförte og forklarede Mærker (som *B*, *Gr* og *E V*). Vi nævne her kun Membranfragmenterne i nysnævnte Samling Nr. 122, og da netop de indeholde alle de af os her meddeelte Stykker udförligst, have vi lagt dem til Grund for Texten i nærværende Udgave. Vi have confereret dem med een af Sturlungas fuldstændigste Papirsafskrifter, tilhörende mig Finn Magnusen, her betegnet *M.*, samt med den trykte Udgave og de i den anförte Varianter.

C) i Qvart: 396, en ufuldstændig Membran, og 398 en fuldstændig og gammel Papirsafskrift, uden Tvivl efter en i sin Tid fuldstændig Pergaments Original.

D) i Qvart: 400, Uddrag, paa Papiir. I *C* og *D* indeholdes intet som henhörer til vore Meddelelser.

A. (St. S. 2 þáttar 39 Kap).

Þorgeir Hallason bjó undir Hvassafialli í Eyjafirði. Hann átti Hallberu Einarsdóttur af Reykjanesi, Arasonar Þorgilssonar Arasonar[1] Márssonar. Þau Þorgeir ok Hallbera áttu X. börn, þau er or barnæsku komust, seni V ok dætr V. Þeirra son var Einarr; hann átti ekki barn; hann fèkk líflát á Grenlandi[2], ok [er tvenn frásögn um[3]. Sú er önnur sögn[4] Styrkárs Sigmundarsonar[5] [af Grænlandi[6], ok var hann [sannfróðr maðr[7], at skip þeirra [hefði fundizt[8] í óbygðum[9], en lið þeirra gengit í tvâ staði ok barizt[10] um þat er aðra [hafði fyrr þrotat vist[11] enn aðra, ok komst Einarr á brott við þriðja[12] mann, ok leitaði[13] bygðar[14]; [hann gekk[15] á jökla upp, ok [lèt þar lífi[16], er dagleið var til bygðar, ok fundust vetri síðar[17]. Lík Einars var heilt ok ósakat, ok hvílir hann á Herjólfsnesi.

---

1) *till. E, V.*. 2) Grænlands, *Tr.*, í úbygðum *till.* 394. 3) *till. Tr.*; *fra* [eru tvennar fraságnir, *M.* 4) frásaga, *Tr.* 5) Sæmundarsonar, *B. Gr.* 6) *fra* [er af Grænlandi kom, *som kom fra Grönland*, 394. 7) *fra* [sagnamaðr mikill ok sannfróðr, *en stor og vel kyndig Sagamand (eller Sagnfortæller)*, *Tr.* 394. 8) h. farizt, *forlist*, *Tr*, *fra* [færizt *(af samme Mening)*, *M. β.* 9) heilt, *heelt (eller ubeskadiget)*, *t.* 394. 10) svâ, *derefter*, *till. M.* 11) þraut fyrr vistir *Tr.* 12) VI, *E, V, M.* 13) vildi leiða, *Tr.* 14) bygða, *M.* 15) *fra* [ok gengu, 394. 16) *fra* [lètu þar líf, *M*, sitt, *till. Tr.* 17) eða II *(eller 2)*, 395.

ANMÆRKNINGER.

1) D. e.: Paa en Gaard der kaldes Hvassefjeld, liggende ved et Bjerg af samme Navn. Denne Thorgeir Hallesön blev i sin Tid (efter Kristni-Saga og Landna-

(Den trykte Sturlunga–S. 1 Deels S. 107).

THORGEIR Hallesön boede under Hvassefjeld[1] ved Öfjorden. Han var gift med Hallbera fra Reikenæs, Datter af Einar Aresön, Thorgils Aresöns Sön og Are Marsöns Sönnesön[2]. Thorgeir og Hallbera havde 10 Börn sammen, som alle overlevede deres Barndomsalder, nemlig 5 Sönner og 5 Döttre. Een af deres Sönner hed Einar[3], som ikke efterlod sig noget Barn. Han mistede Livet i Grönland, men om hans Dödsmaade har man tvende (forskjellige) Sagn. Det ene fortaltes af Styrkar Sigmundsön fra Grönland[4], som var en vel underrettet Mand, at det Skib, hvorpaa Einar var, var blevet fundet (strandet) i Ubygderne, men at Skibsfolkene havde deelt sig i to Flokke, som tilsidst kom i Strid sammen, fordi den ene Floks Levnetsmidler fortæredes förend den andens. Einar slap derfra selv tredie, og vilde opsöge Bygden. Han gik op paa Jöklerne, og der lode de deres Liv, da de blot havde en Dags Reise til Bygden tilbage. Ligene fandtes den næste Vinter derefter. Einars Lig var heelt og ubeskadiget; han hviler paa Herjolfsnæs.

mas Tillæg) anseet for een af Islands mærkværdigste Hövdinger; efter Annalerne döde han 1169.

[2]) Om Are Marsön, (som döde i Amerika) see ovenfor I, 150 o. fl., og om Thorgils, Einars Farfader, I, 152 o. f., 169; II, 246, 277-78, 306.

[3]) Denne Einar var maaskee den ældste af Sönnerne, da han nævnes först. Den anden Sön var Thorvard, som

reddedes fra Döden i Bergen af Ketil Kalfsön, der för havde handlet paa Grönland; see ovenfor II, 673-74. Den 4de af Brödrene var Præsten Ingemund, som og omkom ved en Stranding paa Grönland, hvorom Sturlungas næstfölgende Brudstykke handler.

B. (St. S. 3da þáttar 7 kapítuli).

Um vârit eptir ræðst Íngimundr prestr til skips þess er Stángarbolli[1] hèt, ok bjóst til Íslands [or Björgvin[2]. Þar var á skipi Bergþórr, son Þórðar Ívarssonar[3] ok mart íslenzkra manna ok svâ norænna, góðra drengja. Skip þeirra kom í óbygð á Grænlandi, ok týndust[4] menn allir, en þess varð[5] svâ víst, at [XIIII vetrum[6] síðar fannst skip þeirra ok [VII menn[7] í hellisskúta einum; þar var Íngimundr prestr; hann var heill ok ófúinn, [ok svâ[8] klæði hans, en VI manna bein voru þar hjá honum. [Vax var ok þar hjá honum[9] ok[10] rúnar þær er sögðu atburð um líflát þeirra. En þetta þóttu mönnum mikil merki, hve guði hafði líkat atferð Íngimundar prests, er hann skyldi svâ lengi legit hafa úti með heilum líkama ok ósköddum.

Þat sumar er Stángarbollinn týndist, kom af Græinlandi Ásmundr kastanraszi[11].

---

[1]) Stángarfoli, *Stangfolen, Tr.* 220. [2]) *Tr. G.*, 220. [3]) *stedse* Einarssonar, *M.* [4]) lýkr því máli svå, at þar týnast, *Tr.*, 220. [5]) verðr, *Tr.* [6]) *fra* [fjórtán árum, *Tr.* XIII vetrum 220. XVIII v. 399. [7]) *fra* [þá fundust menn sjö, *Tr.* [8]) *fra* [*udel.* 220. [9]) þeim, *dem, Tr.* [10]) *fra* [ok þar fundu þeir, 220. [11]) kastandrazi, 220, kastanrasti, *formodentlig rigtigst, St. Tr.*

*) (Jfr. Varianten). Om denne mærkværdige Mand, der rimeligviis i sine ældre Aar har opholdt sig i Island, og hvem formodentlig adskillige af de i nærværende Værk indeholdte Beretninger skyldes, vide vi desværre intet andet end det lidet som her bemærkes.

(Sturlunga-S. 1ste Deel S. 120).

I Foraaret[1] derefter betingede Præsten Ingemund sig Plads som Reisende med et Skib, kaldet Stangbollen(Stangfolen)som blev udrustet til Island fra Bergen. Der paa Skibet var Bergthor, Sön af Thord Ivarsön[2], og mange andre, saavel islandske som norske, brave Karle. Deres Skib kom til Grönlands Ubygder, og hele Mandskabet omkom, men dette opdagedes derved, at 14 Aar[3] derefter fandtes deres Skib og syv Mænd i en Klippehule. Blandt dem var Præsten Ingemund; hans Legeme var heelt og uforraadnet, saavel som hans Klæder, men sex Mænds Beenrader laae hos ham. Hos ham fandtes og Vox[4] og saadanne Runer[5], som berettede Omstændighederne ved deres Död. Men dette syntes Folk at være store Tegn, at Gud havde været saa vel tilfreds med Præsten Ingemunds Opförsel, at denne derfor havde ligget saa længe ude med heelt og ubeskadiget Legeme[6].

Den Sommer, da Stangbollen (Stangfolen) forliste, kom Asmund Kastanraste (til Island) fra Grönland.

ANMÆRKNINGER.

¹) I Texten tillægges „efter" at Præsten Ingemund sidst havde opholdt sig Vinteren over i Bergen i Norge. Det næste Efteraar i Forveien var han kommen dertil med et Handelsskib fra England, især ladet med Viin, Hvede, Honning og Klæde, i hvis Ladning han selv havde en Part, men mistede noget deraf ved Kuflungernes Ran.

²) Denne Thord Ivarsön var paa den Tid en anseet Hövding paa Islands Nordland (i det nuværende Hunavatns Syssel), og en god Ven af Biskoppen til Holum, Brand Sæmundsön. Om Bergthor selv vide vi ellers intet.

³) Efter Annalerne skulde dette være skeet 10 til 11 Aar efter at Skibet afseilede fra Norge.

⁴) Udentvivl som en Voxtavle, paa hvilke man i Middelalderen, som ellers baade för og efter, pleiede at ridse eller skrive. Jfr. ovenfor II, 656.

C. (St. S. 3 *þáttr, 3 kapítuli).*

Um várit eptir bregðr Þorgeir[1] búi sínu, ok [snýst til utanferðar, ok rèðst til skips í Eyjafirði[2]. Þat skip átti Ögmundr Rafakollr[3]; hann var faðir Helga[4] er síðan var biskup á Grænlandi; þar ferr til skips við honum Þórálfr prestr Snorrason, Þorsteinn ok Ketill[5] Eirekssynir.

---

¹) biskupsson, *t. Tr.* ²) *saal. Tr.;* raz til utanferðar, *Mbr.* ³) rapakollr, *C. St. þ.;* kappakollr *A. B. Gr. (Tr.)* ⁴) prests, *Præst, till. Tr.* ⁵) Þorkell, *Tr.*

ANMÆRKNINGER.

¹) Nemlig i Aaret 1185.

²) En Sön af Biskop Brand Sæmundsön til Holum og en i sin Tid udmærket Mand.

*) At Præsten Ingemund vel kunde skrive den i Middelalderen overalt i Europa brugelige latinske eller latinsk-gothiske Skrift, er uden for al Tvivl, især da han var en for sin Tid særdeles lærd Mand, som paa sine Reiser pleiede at före en stor Bogkasse med sig. Ved denne Leilighed har han da sikkerlig benyttet sig af Runeskriften, som den, der bedst kunde læses og forstaaes af grönlandske Lægmænd, hvilke, som han maatte vente, snarest vilde finde og læse den. Denne vor Anskuelsesmaade synes tilstrækkelig at bekræftes af forskjellige, i Grönland fundne Runestene, som nærmere skulle beskrives og forklares i nærværende Værks 3die Bind. Jfr. ovenfor II, 656.

[6]) Den selvsamme Omstændighed ved Kong Olaf den Tykkes Lig overbeviste de fleste om hans Hellighed.

(St. S. Udgave 1 Deel S. 121).

I Foraaret[1] ophævede Thorgeir Biskopsön[2] sin Huusholdning, og besluttede at foretage en Udenlandsreise; han fik Plads i et Skib som laae i Öfjorden; dets Eier var Ögmund Rafukoll[3]. Han var Fader til Helge, som siden blev Biskop i Grönland[4]. Tilligemed ham toge til Skibet Præsten Thoralf Snorresön[5], Thorstein og Ketil Erikssönner.

---

[3]) Dette Tilnavn kan neppe oversættes i eet Ord, uden at misforstaaes, da *raf* egentlig betyder Helleflynderens fede Sider eller og blot dens store Finner, men *kollr* Hoved; dog er Ordet *Rav* i den ovenommeldte Betydning optaget i Dansk, (hvoraf *Ravrækling*); see Videnskabernes Selskabs Danske Ordbog V, 44. Ögmund har formodentlig faaet dette besynderlige Tilnavn af sin Handel

med grönlandske og islandske Fiskevarer. Da han ellers ingensteds forekommer i vore Oldskrifter, har han sandsynligst været bosat i Grönland.

[4]) Om ham, saavelsom andre Grönlands Biskopper,

D. (St. S. 3 þáttr, 3 kapítuli.)

Þat sumar fór ok utan í Eyjafirði á öðru skipi Karl ábóti ok Íngimundr prestr þorgeirsson ok Ögmundr þorvarðsson ok mart annarra íslenzkra manna. [þenna vetr fórst Grænlandsfar[1]; [þessi misseri[2] týndist [Einarr káti[3] ok mart góðra drengja við honum allraheilagra messu dag.

---

[1]) *fra [till.* 394. [2]) *fra [till. Tr.* [3]) *fra [* skip Einars káta, *Einar den Muntres Skib,* 394.

ANMÆRKNINGER.

[1]) See Anm. 1 til næstforegaaende Afsnit, hvoraf dette er en Fortsættelse.

[2]) Til Thingöre Kloster i Island; see om ham ovenfor I, 57.

[3]) Omhandlet i denne Afdelings Indledning, samt i det næstforegaaende Afsnit.

[4]) Præsten Ingemunds og hans Brödres Fætter. Ögmunds Fader Thorvard var Biskop Gudmund Aresöns (kaldet den Godes) Farbroder, men ingenlunde hans Far-

---

E. (St. S. 3 þáttr, 4 kapítuli)

Nú fara skip þessi utan í Eyjafirði, ok taka Noreg, [ok eru í þrándheimi um vetrinn[1]; þorgeirr, [son Brands[2] biskups, er með Eysteini erkibiskupi of vetrinn, en Íngimundr prestr hafði bæjarsetu, ok

komme vi nærmere til at handle i den dem angaaende historisk-chronologiske Undersögelse.

[4]) Broder til den bekjendte Historieskriver Odd Snorresön, Præst og Munk i Thingöre Kloster. *Landn.* 2 B. 32 Cap.

(*St. S. Udgaves 1 Deel S. 124*).

Den Sommer[1] reiste og ud af Landet, fra Öfjorden, paa et andet Skib, Abbed Karl[2], Præsten Ingemund Thorgeirsön[3], Ögmund Thorvardsön[4] og mange andre islandske Mænd. I det samme Aar forliste Einar den Muntre og mange brave Karle paa Allehelgensdag[5].

fader, som Hovedtexten til Landnamas nyeste Udgave vil (S. 169, 3 B. 16 K.), dog med Anförelse, i Varianterne, af den rette Læsemaade, i *B*; den næstældste Udgaves Text er ikke rigtigere, men har der Navnet Thorvald istedenfor Thorvard, og udelader Varianten af *B*. Et nyt Beviis for Landnamas Trang til en, saavidt mulig, kritisk Udgivelse.

[5]) Annalerne bevidne og, at Einar den Muntres Skib gik under 1185, tilligemed 18 Mand; om ham, hans Slægt eller Bestemmelse er intet videre os bekjendt.

(*St. S. Udgaves 1 Deel S. 125*).

Disse Skibe gik da til Söes fra Öfjorden, kom til Norge og overvintrede i Trondhjem. Thorgeir, Biskop Brands Sön, opholdt sig den Vinter hos Erkebiskop Eystein, men Præsten Ingemund boede i Byen, hvor man havde overladt ham St. Hanses Kapel i Kristkirken til Messesang[1]. Men om Höitiderne, Juul og Paaske, var han hos Erkebiskoppen,

var honum gefin Jónsstúka at Kristskirkju til saungs. En um hátíðir, um jól ok páska, (var hann) með êrkibiskupi, ok hafði góða virðíng af honum. Um vârit eptir fór þorgeirr til Íslands ok fèlagar hans, en Íngimundr prestr er eptir í Noregi, ok tekr Maríukirkju til saungs á Staði, ok er þar[1] II vetr, ok var þat til marks hve vel erkibiskupi reyndist hans klerkdómr[3], at þá er Jón biskup er Knútr var kallaðr, á Grænlandi, andaðist, þá vildi Eysteinn erkibiskup vígja Íngimund þángat til biskups, en [þat fèkkst eigi af honum[4].

[1]) *fra [t. Tr.* [2]) *t. Tr.* [3]) lærdómr, 394. [4]) *fra [* í því mátti sjá metnað hans at hann vildi þat eigi; *deraf kunde man see, hvor ærgjerrig han var, at han vilde det ikke,* 394.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Ordet *saungr*, Sang, betydede i Middelalderen, i en saadan Forbindelse som her, ikke allene den egentlige Sang efter den katholske Cultus, til hvis fleste Dele Messen udfordres, men og overhoved al præstelig Gudstjeneste ved et sligt Kapel som det herommeldte.

[2]) Thorgeir Brandsön blev meget syg paa Hjemreisen

F. (St. S. 3 þáttr, 5 kapítuli)

Um vârit eptir fór Guðmundr á Miklabæ til [vistar; þar bjó þá Björn enn auðgi[1], ok var (hann) þar twâ vetr; ok inn fyrra vetr er hann var þar, andaðist Eysteinn erkibiskup; þá hafði hann áðr vígðan Jón til biskups, Sverrisfóstra, til Grænlands. — En inn síðara andaðist Henríkr, konúngr á Eng-

som viste ham megen Agtelse. I det næstpaafölgende Foraar tog Thorgeir og hans Medreisende tilbage til Island[2], men Præsten Ingemund blev tilbage i Norge, og forrettede præstelig Tjeneste i Maries Kirke paa Stad[3], hvor han opholdt sig den anden Vinter. Det er et Beviis derfor, hvor vel tilfreds Erkebiskoppen var med hans Embedsförelse, at da Biskop Jon, som kaldtes Knud, paa Grönland[4], döde, vilde Erkebiskop Eystein vie Præsten Ingemund til Biskop der, men han lod sig ikke overtale dertil.

---

til Island, og döde strax efter at han var bleven bragt i Land.

[3]) Formodentlig paa Stad (nu Stadsböigden) ved Thorsbjerg, i Nærheden af Nidaros eller Staden Trondhjem.

[4]) Saaledes maa dette Sted oversættes efter Membranens Construction; dog er det uvist om Originalens *knútr* egentlig betyder Navnet *Knud* eller Tilnavnet *Knude.*

(*St. S. Udgaves 1 Deel S. 127*).

I det næste Foraar tog Gudmund[1] fast Ophold paa Miklabö[2]; der boede da Björn den Rige[3]. Han var der 3 Vintre over. Den förste Vinter döde Erkebiskop Eystein, efter at han havde viet Jon Sverresfostre[4] til Biskop paa Grönland. Men den anden Vinter döde Kong Henrik af England[5]. Den Vinter var Jon, Grönlændernes Biskop, paa Island[6] i Östfjordene.

landi. Þann vetr var Jón Grænlendínga biskup á Íslandi í Austfjörðum.

[1]) *fra [* Auð-Bjarnar, 394.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Gudmund, kaldet den Gode, siden Biskop over Holums Stift.

[2]) Efter Varianten ogsaa kaldet Auð-Björn (Grunke-Björn); en saaledes benævnt Mand eiede, efter de islandske Annaler, et stort Skib, som forliste 1223 med hele Mandskabet, der efter nogle bestod af 45, efter andre af 63 Personer; dog var han selv ikke ombord i Skibet. Om ham vide vi ellers intet; den *Auð-Björn*, som nævnes i Landnama, boede ogsaa paa Nordlandet, men i et andet Herred og i en meget ældre Tid.

(St. S. 3 þáttar 8 kapítuli).

Þá er Guðmundr prestr var á Miklabæ, týndist skip Ásmundar kastanraza[1], ok fórust[2] þar margir íslenzkir menn, þeir er mikill skaði var at.

[1]) kastanrasta *(som forhen) St. Tr.* [2]) *saal. Tr;* fóru, *Mbr.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) See ovenfor S. 750.

[2]) See ovenfor S. 754.

XXI. UDDRAG AF BISKOP PAULS SAGA.

Denne Saga (ommeldt i Sagabibliotheket I, 188), som beskriver Biskoppen til Skalholt (fra 1195 til 1211) Paul

³) I Skagefjorden paa Islands Nordland, hvor den store Billedhugger Thorvaldsens Farfader i sin Tid boede som Sognepræst.

⁴) Han èr bleven kaldet saaledes, fordi han var opdraget af, eller hos Kong Sverre.

⁵) Nemlig Kong Henrik den Anden (kaldet *Courtmantle*), död, ogsaa efter fremmede Annaler, 1189.

⁶) Ved dette Aar bemærke de islandske Annaler: „Tre Biskopper paa Island" ved den 3die menes nemlig den Grönlandske, John (den 2den). Jfr. herefter vore Uddrag af Biskop Pauls Saga.

(St. S. Udgaves 1ste Deel S. 130.)

Da Gudmund opholdt sig paa Miklabö[1], forliste Asmund Kastanrastes Skib[2] tilligemed mange islandske Mænd, hvis Död var Landet til stor Skade[3].

---

³) Af disse Mænd nævnes dog, saavidt vi vide, ingen, som omkommen ved den Leilighed, undtagen en vis Haflide Snorresön, af een af Islands ypperste Slægter; han ommeldes i Rafn Sveinbjörnsöns Saga og i Sturlunga-Sagas 2den Bog 6te Cap., efter Membranen: *Snorri var faðir Hafliða er týndizt með Ásmundi kastanrasta* d. e. „Snorre var Fader til den Haflide, som forliste med Asmund Kastenraste." Jfr. den trykte Udgave I, 52, Var. 7, samt herefter paa sit Sted i vore Uddrag af Annalerne. Haflide var en Broder til den Thorvald Snorresön, som forekommer her ovenfor II, 727 o. f.

Jonsöns Levnet, er rimeligviis forfattet af hans Eftermand i Embedet (fra 1215 til 1237) Biskop Magnus Gissursön, en Sön af den lærde Gissur Hallsön. Af den (under eet med flere Oldskrifter) haves en god Udgave, foranstaltet af den Arnæ-Magnæanske Commission, under Titel: *Húngurvaka, Páls biskups Saga ok þáttr af Thor-*

valdi viðförla o. s. v., med latinsk Oversættelse og andet Apparat, i Kjöbenhavn 1778, 8. I disse Skrifters Bearbeidelse og Udgivelse have fölgende udmærkede Lærde især deeltaget: John Erichsen, John Olafsen (fra Svefn-

---

Úr 9da kapítula.

A dögum Páls biskups kom utan af Grænlandi Jón biskup, ok var í Austfjörðum um vetrinn, en kom síðan á ofanverðri lángaföstu í Skálaholt, á fund Páls biskups, ok kom þar at skírdegi, ok vígðu þeir báðir biskupar [mikin krisma[1], ok höfðu þeir margar tölur trúligar ok spakligar ræður sín á millum. Tók Páll biskup við honum með hinni mestu sæmd, ok veitti honum virðuliga veizlu meðan hann var, en leysti hann á brott með mikilli stórmensku, bæði í fègjöfum ok annari virðíngu. Jón biskup gaf mönnum ráð til, hversu vín skal göra af krækiberjum, eptir því sem Sverrir konúngr hafði honum fyri sagt. En svâ bar til at hit næsta[2] sumar eptir gat nær hvergi ber á Íslandi; en sá maðr er Eiríkr hèt ok bjó skamt frá Skálaholti, á bæ þeim er heitir á Snorrastöðum, bar saman nokkut[3] vín, ok varð vel á því hinu sama sumri. En Jón biskup fór til Noregs ok síðan til Róms, ok ræddi hvervetna þar sem hann kom frá rausn ok tign Páls biskups.

---

¹) *till. af Sv.* ²) sama, (*den samme Sommer; her menes dog vist det samme Aar*) *Sv.* ³) mikit, *megen* (*en stor Deel*) *B, C. o. fl.*

öerne), Hans Finsen, Grim Thorkelin og Gudmund Magnæus. Om det her meddeelte Sted have vi efterseet de i Fortalen beskrevne Haandskrifter af nærværende Saga, og fundet dets, samt de tilföiede Varianters, fuldkomne Rigtighed derved bekræftet.

Udgavens Side 186–187.

I Biskop Pauls Dage kom Biskop Jon fra Grönland (til Island), og opholdt sig om Vinteren i Östfjordene, men siden reiste han sildig i den lange Fastetid[1] til Skalholt, for der at træffe Biskop Paul, og kom der paa Skjærtorsdag, da begge disse Biskopper indviede et stort Forraad af Chrisma[2]; de havde ellers mange fortrolige og lærerige[3] Samtaler. Biskop Paul tog mod ham med de största Æresbeviisninger, og gjorde et prægtigt Gjæstebud for ham, medens han opholdt sig der, men til Afsked viste han sig meget höimodig mod ham, baade ved at skjenke ham betydelige Pengegaver[4] og ved at hædre ham paa flere Maader. Biskop Jon gav Folk Underviisning om Vinens Tillavning af Kragebær[5], efter den Forskrift som Kong Sverre havde givet ham derom[6]. Men det traf sig saaledes, at den næste Sommer var der Misvæxt paa Bær i Island; dog lavede en Mand, ved Navn Erik, som boede paa en Gaard, kaldet Snorrastade, kort fra Skalholt, endeel Viin (deraf), som lykkedes vel, den samme Sommer. Biskop Jon reiste bort til Norge, og siden til Rom, samt fortalte allevegne, hvor han kom, om Biskop Pauls Gavmildhed og Ypperlighed.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Som nu paa Dansk i Almindelighed blot kaldes Faste, men endnu i Island, som ovenmeldt, den lange eller store Faste.

[2]) En hellig Salve, bestaaende af Olie og Balsom, som endnu, i den katholske Kirke, pleier at indvies höitidelig paa Skjærtorsdag, for siden at bruges ved Daaben, Confirmationen, den sidste Salvelse o. s. v.

[3]) Kan ogsaa oversættes: fornuftige eller vise, videnskabelige.

[4]) Efter den gamle nordiske Skik ved saadanne Leiligheder, der og anvendtes ved Gjæsters Afsked fra et Gilde, hvortil de vare blevne indbudne.

[5]) Den Lyngplante, hvorpaa de voxe, kaldes af Botanikerne *Empetrum nigrum.* Den voxer meget hyppig i Island, Grönland, ligesom og i Norge og flere Lande. Bærrene indeholde en mörkeröd, södagtig og lædskende Saft. Nordmændene lave endnu en viinlignende Drik af dem, ved at bringe Saften til at gjære; Boerhave har givet Anviisning til dens Tillavning. Jfr. herefter Middelalderens Islandske Annaler til Aaret 1203, samt Olafsens og Povelsens Reise g. Isl. I, 171-172; i det sidstnævnte Værk anföres fölgende, höist usandsynlige Tradition om Biskop Paul: „Til at berede denne Viin skal han have betjent sig af en Mand, som var kommen fra de Canariske Öer, og havde seet, hvorledes Indbyggerne lavede Viin sammesteds." Disse Öer vare, saavidt man nu veed, ikke blevne opdagede eller bekjendte paa den her omhandlede Tid og neppe förend 200 Aar derefter. Jfr. Anm. 6.

[6]) Som det synes var Biskoppen bleven opdragen af denne Konge, og har deraf faaet Tilnavnet *Sverrisfóstri.* Herom mere paa sit Sted i 3die Bind. Her bemærke vi kun at Kong Sverre, henved 1186, formedelst de tydske Handlendes store Tilförsel af Viin til Bergen, samt Ind-

byggernes deraf foraarsagede Drukkenskab og Slagsmaal, bortviste Tydskerne, og forböd Viinhandelen; i dens Sted har han da sögt at fremme Frugtviins Tillavning af Bær. Rimeligviis var det en saadan Viin, til hvis Benyttelse i Alterens Sakramente Nordmændene adskillige Gange, formedelst Mangel paa Viin (mulig og dens store Kostbarhed der i Landet), skal have sögt og erholdt Pavens Tilladelse, fornyet i Aarene 1250 og 1290 efter Hvidtfeldts Beretning; dog skulle Udtrykkene især have lydt paa „Mjöd" (*mulsum?*) og anden Drik." Traditionen vil at Kragebærviin i hine Tider, af samme Aarsag, er bleven anvendt til samme Brug i Island, og vi ansee den med Münter for at være troværdig. I Grönland har dog formodentlig Vinens Sjeldenhed og Dyrhed som oftest været endnu större. Selv i vore Dage har man i Island, da Viin ei var at faae formedelst Krigen med England, foreslaaet at bruge Viin af Blaabær ved Communionen. See Münter D. u. N. Kirchengesch. II, 860-861 og Pontopp. *Annal. Eccl. Dan.* II, 329; jfr. III, 538, hvoraf det erfares at selv nogle Præster i Danmark, endog til længe efter Reformationen, have til samme Brug benyttet Most og andre lignende Drikke, hvilket Synodet i Roeskilde maatte saaledes forbyde 1599: „*Pastores sunt admoniti, ad communionem uti, non musto aut aliis liquoribus illicitis, sed puro vino, juxta institutionem.*" Jfr. Anm. 5.

XXII. UDDRAG AF DEN HELLIGE BISKOP THORLAKS LEVNET.

Det republikanske Island dyrkede i det mindste to indenlandske Helgene, begge Biskopper, den ene til Holum (fra 1106 til 1121) John Ögmundsön, den anden til

Skalholt (fra 1178 til 1193) Thorlak Thorarensön, som vel aldrig bleve regelmæssig canoniserede af Paven, men deres fuldstændige Dyrkelse paabödes dog for hele Landet af dets almindelige Folkeforsamling, som derved, da Paven ellers ansaaes for Guds Befuldmægtigede, hyldede den gamle Sætning at Folkets Röst var Guds Röst. Den Sidstnævntes Ophöielse til Helgen paa den ommeldte Maade gik for sig, efter hans Söstersöns, den ovenomhandlede Biskop Pauls Foranstaltning 1199. Om den tredie, Gudmund den Gode, som mest anbefaledes og dyrkedes af Geistligheden, der alvorlig forsögte at udvirke hans regelmæssige Canonisation, see især ovenfor II, 749 og flg. Af disse er Biskop Thorlak (til hvem Cathedralkirken i Skalholt, faa Aar efter hans Död, blev indviet) eftersom det fölgende Uddrag af hans Levnet viser, ogsaa bleven dyrket i Grönland, hvorfra betydelige Gaver ere blevne skjenkede til hans Helligdom eller Skalholts Domkirke i Island. De om han handlende tvende Sagaer ere skrevne af forskjellige Forfattere, saaledes, at den förste Deel, som kun naaer til hans Död og Begravelse, men ikke til hans folkelige Canonisation, synes at være skreven af den ovenfor (II, 763) nævnte Magnus Gissursön, men den anden, som foruden en Omarbeidelse af den ældre[1] mest indeholder en Fortsættelse af Beretningerne om hans formeentlige Mirakler, af een eller flere skalholtske Klerke; sandsynligviis har man ved den Domkirke, hvor hans jor-

[1]) Det er ellers sandsynligt, at Magnus Gissursön, efter Biskop Pauls Död, selv har omarbeidet og fortsat den hellige Thorlaks Levnet, i hvis förste Udkast alt Fornærmeligt om John Loptsön er udeladt, rimeligviis for ikke at stöde hans mægtige Söstersön, saalænge som han levede; da Magnus var bleven dennes Eftermand i Embedet, kunde han med Tryghed beskrive John Loptsöns Stridigheder med den hellige Biskop, uden at skaane den sidstafdöde Biskops Fader.

diske Levninger forvaredes, bestandig holdt Bog derover, i det mindste indtil Aaret 1325. Disse Sagaer ere hidindtil ikke udgivne i Trykken. Det nærværende Udtog er uddraget af den nyere og vidtlöftigere, da noget hertil hörende ikke findes i den ældre. Det er rimeligviis denne sidste, som ommeldes i den Arnæ-Magnæanske Commissions Fortale til *Hungurvaka*, hvorimod Finn Johnsen, efter hans Udtryk i *Histor. eccl. Island.* I, 287, mest synes at have benyttet den nyere. Jfr. hvad vi ovenfor II, 24 o. f. have anfört om disse Sagaer, med mere angaaende denne Biskop Thorlak, som formodet Forfatter til hans for det gamle Grönlands Historie og rigtige Beskrivelse særdeles mærkværdige Stamfader, Thorgils Orrabeinsfostres Saga. Sagabibliothekets Forfatter (see dets I, 336-337) har kun kjendt eller læst den nyere (eller rettere sagt den nyeste) Bearbeidelse af den hellige Thorlaks Saga, men ikke den ældste, som endnu er til og som vistnok er skreven enten först i det 13de, eller snarere sidst i det 12te Aarhundrede, thi senere har den vel af Forfatteren selv modtaget mange Tillæg og Interpolationer. Den hellige Thorlaks Navn læses endnu i den islandske Almanak ved hans to gamle Festdage, den 30te Juli og 23de December, hvilken sidste, ogsaa anfört i den danske, indfalder paa lille Juleaften, og kaldes endnu almindelig i Island *Þorláksmessa*, meget længe efter Reformationen betragtet som en halv Helligdag.

For Uddragets Text have vi lagt til Grund den eneste fuldstændige Membran af den vidtlöftigere Recension der haves i den Arnæ-Magnæanske Samling under Nr 379 i 4. I Pergamentsfragmenterne Nr. 382 og 385 mangler det her meddeelte Sted; ei heller findes det i de latinske Brudstykker Nr. 386. I Sagaernes Papiirsafskrifter haves der ingen anden Oplysning dertil.

Ur sögu Þorláks helga.

Margir menn fengu heilsu, þeir er hètu á hinn sæla Þorlák biskup, þótt þeir væri nær at bana komnir. Ef mold úr leiði hans var dreift á menn eðr fènað, eðr bundit við sár eðr sulli, þá varð þegar bót á. Svâ ok, hvat sem menn höfðu af klæðum hans eðr hári, ok kæmi þat við sjúka menn, þá fèkk jafnan bót af. Ef menn voru á sjó staddir, í miklum mannháska, þá greiddist jafnan vel, ef á hann var heitit. Þá er menn voru at veiðum, ok gæfi tregliga til, þá hètu menn á hinn heilaga Þorlák biskup, ok fóru þegar með fullum nótum ok hlöðnum skipum til lands. En ef mein þótti af[1] regnum eðr vatnavöxtum, þá grandaði þat hvergi, ef á hann var heitit. Ef menn týndu því er skaði þótti at vera, þá hittist flest, ef á hann var heitit. Ef menn bar í drauma hinn sæla Þorlák biskup, þá kom jafnan nokkut gott eptir. Hann hafði verit meðalmaðr á vöxt, jarpr á hárs lit, rètthárr ok rèttleitr, fagreygðr ok föllitaðr, ljós ok luthendr[2] ok hvítar hendrnar, þýðr ok þekkiligr, vænn ok grannvaxinn, holdlítill ok herðalútr nokkut. Af þessum táknum hins sæla Þorláks biskups gáfu menn mikit fè til staðarins í Skálaholti, Þorláki biskupi, þeir sem í nánd voru, en mest úr Noregi ok mikit af Einglandi, af Svíþjóð, af Gotlandi ok Gautlandi, Danmörk ok Skotlandi,

---

[1]) *saalедes andre; at, Membr.* [2]) *maa vel læses* lètthendr.

Af den hellige Thorlaks Saga.

Mange Mennesker, som gjorde Löfte til den hellige Biskop Thorlak, fik deres Helbred igjen, skjönt de havde været nær ved at döe. Naar Muld fra hans Grav enten blev ströet over (syge) Folk eller Fæ, eller anbragt som Omslag for Saar eller Bylder, indtraf der strax Bedring. I lige Maade, hvis noget havdes af hans Klæder eller Haar, og kom til at röre ved syge Mennesker, da fik de tit (stedse) Bedring deraf. Hvis Folk paa Söen vare stædte i stor Livsfare, da gik det stedse vel af, naar man gjorde Löfter til ham. Naar Folk vare paa Fiskeri, og det ikke ret vilde lykkes, aflagde de Löfter til den hellige Biskop Thorlak, og droge strax efter til Land med fulde Garn og ladte Fartöier. Om end Pladsregn og Vandflod syntes at blive farlige, skadede de dog aldeles ikke, hvis man anraabte ham om Hjelp[1]. Havde man mistet noget, og Tabet var föleligt, fandtes det som oftest igjen, naar man paakaldte ham. Dersom man i Drömme saae den hellige Biskop Thorlak, bebudede det stedse noget Godt[2]. Han havde været af Middelhöide, havt brunt og veldannet Haar, en regelmæssig Ansigtsdannelse, klare Öine, blegladent Udseende, men ellers lys Hud, og især hvide Hænder; han havde været lethændet, blid og tækkelig, smuk og smækker af Væxt, dog ikke kjödrig, og noget ludende (i sin Gang). Formedelst slige Jærtegn, som den hellige Biskop Thorlak viste,

Katanesi ok Suðreyjum, Orkneyjum ok Hjaltlandi, Færeyjum ok Grenlandi, ok mest hèr innanlands.

ANMÆRKNINGER.

[1]) For en Forandrings Skyld oversætte vi her, og strax efter, Talemaaden *heita á* o. s. v., ved at anraabe, paakalde, skjönt den som oftest betyder at gjöre Löfte (om Gaver, som her til en Helgen), og skal her vist allevegne tages i den Forstand, for at opmuntre Folk til idelig at love og give slige Foræringer til Skalholts Domkirke eller Bispestol, hvis Biskop eller Klerk Forfatteren sikkerlig har været.

[2]) Mærkelig nok fölge her Helgenens nöiagtige *Personalia* (som ere udeladte af Finn Johnsen i hans tit anförte islandske Kirkehistorie), for at Læser eller Tilhörer deraf kunde bedömme, om de i Drömme havde seet den hellige Biskop eller ikke.

[3]) Til de fra Grönland (maaskee især formedelst Biskop John den Andens Venskab med Biskop Paul) til Skalholt komne Foræringer maa vel især regnes den i Middelalderen kostbare Hvalrostand, hvoraf Billedhuggerarbeider da pleiede at forfærdiges. Den fra Grönland kommende Art ansaaes for at være den bedste; herom mere paa sit Sted i 3die Bind. Af dette Materiale lod Biskop Paul ved Præstekonen Margrete, kaldet den kunstfærdige (*Margrèt hin haga*) forfærdige en kostbar Bispestav, som han skjenkede den throndhjemske Erkebiskop Thorer, og ved den samme Konstnerinde adskillige Figu-

XXIII. UDDRAG AF KONG HAKON HAKONSØNS SAGA.

KONG Hakon Hakonsön, kaldet den Gamle, Norges Konge fra 1217 til 1263, erhvervede, som bekjendt, ikke allene

skjenkede de i Nærheden boende Folk betydelige Gaver til Skalholts Domkirke; dog gaves der mest fra Norge og meget fra England, Sverrig, Gulland og Götland, Danmark, Skotland, Katanæs, Hebriderne, Örkenöerne, Hetland, Færöerne og Grönland[3] — dog mest her indenlands[4].

---

rer til en Altartavle, hvilken Konstneren Thorstein, kaldet Skrinsmed, skulde fuldföre.

[4]) Biskop Pauls Saga giver (l. c. S. 180 o. f.) en lignende Underretning om den hellige Thorlaks af ham foranledigede og ivrig befordrede Dyrkelse paa Skalholt, blandt andet saaledes: „Folk tyede dertil fra hele Landet, for at dyrke den salige Biskop Thorlak med Vaagen, Faste, Bönner og Pengegaver; ligeledes sögte dertil i stor Mængde de Mænd, som aarlig foretoge Söreiser, baade Udenlandske og Islandske, og medbragde de Gaver, som de havde lovet, hvilke de indhændigede Biskop Paul, og fortalte ham alle Omstændighederne ved deres Löfter og de Jærtegn, som derimod vederfores dem; disse Underretninger glædede ham stedse meget, og de förte da bort med sig sandfærdige Beviser, saavel for den salige Biskop Thorlaks Hellighed og Herlighed som for Biskop Pauls Gjæstfrihed og Ædelmod." Af en saaledes indkommen Gave bekostede Biskop Paul et saakaldet Helligdoms Skrin, hvori Helgenens jordiske Levninger forvaredes, forfærdiget af den ovenommeldte Guldsmed Thorstein, smykket med Guld, skjært Sölv og Ædelstene, saa at det i alt kostede ikke mindre end 4000 Rigsbankdaler r. S. i vore Penge, som ved Sölvets Kostbarhed i hine Tider maatte ansees for en meget betydelig Sum, Jfr. Anm. 3.

Island, men ogsaa Grönland, for Norge. Om hans Bestræbelser til Islands Undertvingelse haves mange og vidt-

löftige Underretninger, især i den store Sturlunga-Saga, om Grönlands Erhvervelse derimod, der og skete meget hurtigere og fredeligere, haves kun meget faa og ufuldstændige, som indeholdes i bemeldte Konges Levnet, beskrevet af Islands Laugmand, Sturla Thordsön den yngre. Af Sagaen selv haves trende Udgaver, den ene som den

A. Úr 256 og 257 kapítula.

I þenna tíma rèð Eiríkr konúngr Valldimarsson fyri Danmörku; ... gerðist sundrþykki með þeim bræðrum Eiríki konúngi ok hertoga Abel, er þá var hertogi yfir Jótlandi. þá hèldu Danir ok stríð við Lybikumen ... En sumar þetta, er Vilhjálmr kardináli var í Björgyn, ... var vígðr Heinrekr Karsson[1] [til biskups[2] til Hólastaðar á Íslandi. þá fór sú skipan til Íslands, með ráði kardinála, at sú þjóð, er þar bygði, þjónaði til Hákonar konúngs, því at hann kallaði þat úsannligt, at þat land þjónaði eigi undir einnhvern konúng sem öll önnur í veröldunni. þá var sendr út þórðr kakali með Heinreki biskupi; skyldu þeir flytja þat eyrendi við landsfólkit, at allir játtaðist undir ríki Hákonar konúngs ok slíkar skattgjafir sem þeim semði. þetta sumar [var sendr[3] til Grænlands[4] Olafr biskup; [skyldi hann hafa sama eyrendi[5].

[1]) Karlsson, *Flat.* [2]) *till. Flat.* [3]) fór ok, *Flat.* [4]) Grænalands, *G.* [5]) *fra [till. Flat.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Kong Erik den 6te, Valdemar den 2dens Sön, ellers kaldet Plovpenning.

5te Tome af *Noregs Konúnga-Sögur*, udgivne af B. Thorlacius og E. C. Werlauff, Kjöbenhavn 1818; den anden i *Fornmanna-Sögur*, som deres 9de, samt Begyndelsen til 10de Bind, 1835 og 1836, i hvilke Værkers Indledninger de Codices, som ere brugte ved Udgaverne, fuldstændig ere beskrevne. Her er den Frisiske Codex lagt til Grund og nogle enkelte Varianter af Flatöbogen tilföiede.

A. Den nyeste Udgave 10 Bind S. 22–24.

Paa denne Tid regjerede Kong Erik, Valdemars Sön[1], over Danmark. ... Uenighed opstod mellem Brödrene Kong Erik og Hertug Abel, som da var Hertug over Jylland[2]. Da förte de Danske ogsaa Krig med Lybekkerne[3]. Denne Sommer, da Cardinal Vilhelm[4] opholdt sig i Bergen, blev Henrik Kars Sön[5] viet til Biskop over Holums Stift paa Island[6]. Da udgik den Befaling til Island, efter Cardinalens Raad[7], at det Folk, som boede der, skulde underkaste sig Kong Hakon, thi han erklærede det for uvedbörligt at dette Land ikke skulde være en Konge undergivet, ligesom alle andre Lande i Verden[8]. Thord Kakale[9] blev da sendt dertil med Biskop Henrik, for at udföre det Hverv blandt Landets Folk, at alle skulde erkjende Kong Hakons Regjering og forpligte sig til slige Skatteydelser som de kunde forenes om. Denne Sommer blev Biskop Olaf[10] sendt til Grönland; han skulde der udföre det samme Hverv[11].

---

*) Egentlig over Sönderjylland eller det nuværende Hertugdömme Slesvig.

[3]) Tilligemed Hamborgerne, de holsteenske Grever, Erkebiskoppen af Bremen m. fl.

[4]) Denne Cardinal, Biskop af Sabina (om hvem de udförligste Undersögelser findes i Estrups *Idea hierarchiæ Romanæ etc. Hafn. 1817*) var bleven udsendt af Pave Innocentius den 4de som hans *Legatus a latere* eller höieste Befuldmægtigede, især for at krone Kong Hakon, efter hans Begjering og tillige for at ordne Rigets (overhoved vort Nordens) geistlige, samt (som vi snart skulle see) ogsaa dets verdslige Anliggender. Han udvirkede da hos Kong Hakon mange af Nordmændene opkaprede danske og tydske Skibes Frigivelse, som det nærmere fortælles i Sagaen.

[5]) Eller Karls Sön, en Nordmand; fra det herombandlede Aar 1247 til 1260, da han döde i Norge, var han Biskop i Holum Stift, hvor han dog i alt kun opholdt sig i 5 Aar, i hvilken Tid han (som Finn Johnsen bemærker) fuldt saameget sögte at udbrede Kongens som Christi Herredömme i Island.

[6]) Indtil den Tid vare Islands Biskopper blevne valgte af Folket, men Kong Hakon, som stedse pönsede paa Landets Undertvingelse, fandt det meget tjenligt for sig, selv at kunne udnævne dem blandt de ham hengivneste norske Klerke, for ved deres Hjelp at kunne udföre sin Hovedhensigt. Hertil var ogsaa Biskop Henrik ham særdeles behjelpelig.

[7]) Eller ogsaa: Anslag, Samtykke, Myndighed.

[8]) Det var vel Cardinalens erklærede Mening at alle Lande i Verden burde adlyde een eller anden Konge eller Fyrste; — muelig kunde han og her i Norden fore-

Úr 311ta kapitula.

Þetta haust komu þeir utan af Grænlandi Oddr af Sjolltum, Páll Magnússon ok[1] Knarrar-Leifr.

[1]) *till. Flat.*

give det om alle christelige Lande, thi enkelte Stæder, som Hanseestæderne o. fl., der havde fri Forfatning, kunde neppe henföres under den Benævnelse. De vare og ellers mestendeels, i det mindste af Navnet, undergivne enten den romersktydske Keiser eller de andre Herskere over de Lande, i hvilke enhver af dem laae. De geistlige Ridderordener, bestemte til Hedningers og Vantroes Undertvingelse, hvis naturlige Hoved Paven selv maatte være, gjorde og en anden Undtagelse fra hin i de Dage næsten almindelige Regel. Vistnok vare Island og Grönland indtil den Tid de af Udstrækning störste Lande i den christelige Verden, som havde en republikansk Forfatning.

[9]) En Sön af Sigvat Sturlesön, og saaledes den berömte Snorres Brodersön, men Fætter til nærværende Sagas Forfatter. Han var, tilligemed sin personlige Fjende Gissur, Kong Hakon behjelpelig til Islands Undertvingelse, og döde i Norge (som Lehnshövding i Skeen) 1256.

[10]) Olaf var allerede, efter Annalerne, bleven indviet til Grönlands Biskop 1246. Jfr. ellers det næstfölgende Brudstykke.

[11]) Nemlig efter det ovenanförte, at forkynde Pavens, ved hans Legat udgivne Befaling: at Grönlænderne skulde ligesom Islænderne overgive deres Lands Regjering til Norges Konge; — et besynderligt Forbillede for det fra Island og Grönland först opdagede Americas Bortskjenkelse af Paven, henved halvtrediehundrede Aar derefter, til Kongerne af Spanien, dog i Betragtning af andre Skingrunde. Hverken Islænderne eller Grönlænderne agtede dog denne pavelige Befaling synderlig, thi Island kom först 15 og Grönland 14 Aar derefter under Norges Krone.

Den nyeste Udgaves 10 Bind S. 111–12.

Dette Efteraar[1] kom Odd fra Sjoltum[2], Paul Magnussön og Knarrar-Leif fra Grönland[3]. De hav-

þeir höfðu verit út[1] IIII vetr, ok sögðu at Grænlendíngar hefði gengit undir skattgildi[2], svâ ok at[3] bæta skyldi öll manndráp við konúng, hvârt sem drepnir væri norænir menn eða grænlenzkir, [ok hvârt sem þeir væri drepnir í bygð eðr Norðrsetu, ok[4] allt norðr undir stjörnuna [skyldi konúngr þegngildi taka[5], sem Sturla kvað:

Norðr líkar þèr allt at-auka
yðart vald um heiminn kalda,
gegnir munu því firðar fagna,
fjörnis álfr und leiðarstjörnu;
þengill hefir þar annarr engi
allvaldr enn þú ríki haldit,
lengra reiða[6] þjóðir þángat
þína dýrð enn röðull skíni.

---

[1]) bruttu, *Fl.* [2]) *saal. Fl.;* skatta, *de övrige.* [3]) *till. Fl.* [4]) *fra [till. Fl.* [5]) *saal. Fl.;* svå at gjalda þegngildi eptir, *de övrige.* [6]) telja, *Fl.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Nemlig i Aaret 1261.

[2]) *Sjolt* (i Flertallets Nævneform) synes at have været en ellers, saavidt vi vide, nu ubekjendt Gaard i Grönland.

[3]) Disse tre Mænd synes alle at have været Grönlændere eller boende i Grönland, og have rimeligviis hört til Landets da mest ansete Indbyggere.

[4]) De havde altsaa för været i Norge (da Kongen forelöbig havde vundet dem for sin Sag) og taget derfra til Grönland i Aaret 1257.

[5]) Om Norðrseta vil forekomme udförligere Underretning i Værkets geographiske Afdeling.

[6]) Efter Ordet: Vederlag for (den dræbte) Undersaat.

de været 4 Vintre borte[4], og berettede, at Grönlænderne havde forpligtet sig til Skats Ydelse, samt lovet at give Kongen Böder for alle Manddrab; hvad enten det var Nordmænd eller Grönlændere der bleve dræbte, enten dette skete i Bygden eller i de nordlige Sommeropholdssteder[5] til lige hen under Nordstjernen, saa skulde Kongen oppebære sin Mandebod[6]. Saa kvad Sturla:

At udvide eders Vælde
i det kolde Himmelbelte
hist hvor lysest Ledestjerne[7]
glimrer, höit mod Nord, I lyster.
För har ingen anden Konning
over saadant Rige hersket,
og din Herlighed udbredes
did hvor Sol ei længer skinner[8].

---

[7]) D. e. den veiledende Stjerne, Nordstjernen. See ovenfor II, 569 (Anm. 55.)

[8]) Nemlig i Vintertiden, da Solen i Polaregnene aldeles ikke sees i een eller flere Maaneder.

XXIV. UDDRAG AF STURLUNGA-SAGA.

Om dette vidtlöftige Værk, ellers bekjendt under Navn af *Íslendinga-Saga hin mikla* eller Islændernes store Historie, have vi handlet udförlig her ovenfor I, 65-70, samt om tvende andre i den heelt eller tildeels indskudte Sagaer, hvoraf Uddrag allerede ere meddeelte, II, 749 flg. Det

der bliver tilbage vedkommende Grönland, indskrænker sig til fölgende faa og korte Uddrag, af hvilke *A* er taget af den trykte Udgave efter den bedste for den til Grund lagte Codex, som og nu er jævnfört (ved alle disse Uddrag) med en anden gammel, mig Finn Magnusen tilhörende, her benævnt *M*. Et tilsvarende Capitel haves vel i Membranfragmenterne, men deri meddeles kun et höist ufuldstændigt Udtog, hvori den omhandlede Grönlænder aldeles ikke nævnes. *B* haves heelt i Membranen, og er udskrevet af den, i hvilken derimod intet af det fölgende findes.

Een af de nu ommeldte Sagaer, som vare ældre end Sturlunga selv, som vi nu have den, og saaledes tildeels ere blevne indrykkede i eller knyttede til den, er ellers ikke nu mere til, nemlig *Saga Guðmundar dýra* eller Gudmund Dyres Levnet. Deri forekommer fölgende korte Notice om en vis Thorbjörn, kaldet Grönlænder, som ri-

A. 3 þáttr, 29 kapítuli.

Þeir Þorsteinn tóku við þeim manni er Þorbjörn hèt, ok var kallaðr Grænlendíngr[1].

[1]) Grenlendingr, *Fl.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) Nemlig Thorstein Jonsön fra Odde; see Indledningen.

[2]) Om denne fra Norge til Island komne, saakaldede Grönlænder, meldes intet videre i Sturlunga-Saga; — det

B. 4 þáttr 22 kapítuli.

I Vestmannaeyjar kom knörr mikill, ok hafði verit Grænlandsfar. Þar voru þeir stýrimenn Grímarr[1] ok Sörli, hann var or Harðángri; lagði Sæmundr gjöld á þá sem á aðra menn. Voru þeir eigi allfáir, Austmennirnir.

[1]) *saal. ogsaa M, A, R, Gr., Þ.;* Grímr, *Tr. o. fl.*

meligviis har været födt i Grönland eller i andet Fald har faaet et saadant Tilnavn af idelige Reiser dertil eller et Slags fast Ophold der, naar han ikke var i Farten. Paa den Tid da Hövdingen Gudmund Thorvaldsön, kaldet den Dyre (Dyrebar eller Herlige) i Öfjords Egnen paa Islands Nordland, laae i Feide med Thorstein Jonsön, i Aaret 1199, kom denne fra Odde paa Sönderlandet med sin Kone Thordis og nogle faa Folk til Öfjorden, under det Paaskud, at de agtede at reise ud af Landet med de der liggende norske Handelsskibe. Der blev dog ikke noget af, da disses Förere besluttede at overvintre i Landet. Gudmund og Thorstein, hver med et talrigt Fölge af deres Tilhængere, kom paa een Gang til Handelsstedet; dog opförte de sig nogenlunde fredelig mod hinanden, og handlede hver for sig med de Fremmede. Især bemærkes det at de saaledes, fra begge Sider, indböde visse af Skibsfolkene til Ophold hos sig Vinteren over, og i den Anledning meldes fölgende:

Udgavens 1 *Deel S. 176.*

Thorstein[1] og hans Tilhængere toge mod den Mand som hed Thorbjörn og blev kaldet Grönlænder[2].

---

er vel muligt at noget mere har forekommet om ham i Gudmund den Dyres Levnet, som neppe deri (ligesaalidet som Rafn Sveinbjörnsöns) er bleven fuldstændig meddeelt.

Udgavens 2den Deel S. 47.

Til Vestmanöerne kom en stor Knör, der för havde været Grönlandsfarer. Den förtes af Grim og Sörle som var fra Hardanger; og Sæmund paalagde dem Afgift ligesom andre. Disse Östmænd (Nordmænd) vare temmelig talrige[1].

ANMÆRKNINGER.

[1]) Dette lille Stykke indföres her blot som et Bidrag til den grönlandske Söfarts Historie, da man deraf seer, at meget store Skibe brugtes til den i det 13de Aarhundrede. Dette norske Skib ankom til Vestmanöerne i Sommeren 1216, i et uheldigt Tidspunkt. Hövdingen Sæmund Jonsön paa Odde havde just da faaet den Efterretning, at hans Sön Paul, med mange Landsmænd, var druknet paa en Reise fra Bergen til Trondhjem; da Paul havde forladt den förstnævnte Stad formedelst et Slags Forfölgelse fra Indbyggernes Side, ansaae den overmodige Sæmund Nordmændene overhoved og Bergensboerne især for at have foranlediget hans Söns og dennes Medreisendes Död, og

---

C. 10 þáttr, 12 kapítuli.

Þat sumar er skattr var svarinn Hákoni konúngi á Íslandi, fór utan Brandr ábóti, ok þá kom Ólafr Grænlendíngabiskup til Íslands. Annat ár eptir var vígðr Brandr biskup til Hóla, ok kvam út til Íslands. .... þá fór Hákon konúngr til Skotlands. Þorleifr reimr var lögmaðr.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Nemlig i Aaret 1262.

[2]) Brand Jonsön, Forfatter eller Oversætter af det berömte bibelsk-historiske Værk, kaldet *Stjórn*.

[3]) Efter Annalerne led han Skibbrud ved Herdisar-Vigen paa Sönderlandet.

[4]) Biskoppen i Skalholt var nemlig den tredie.

[5]) Kong Hakon vendte ikke tilbage til Norge fra dette

tog deraf Anledning til at paalægge de norske Kjöbmænd, som kom til Island for at handle, meget betydelige Pengeböder; en Deel af disse maatte Grim og Sörle betale. De bleve naturligviis meget opbragte herover, og dræbte, for at hævne sig, Sæmunds Broder Orm og dennes Sön Jon, da de i næste Aars Sommer kom til Vestmanöerne for at drive Handel. Ved denne Leilighed ombragde de og flere Islændere, og bemægtigede sig for en kort Tid Herredömmet over Vestmanöerne, indtil de kunde gaae til Söes derfra. Af disse Tildragelser opstode de langvarige Stridigheder mellem Nordmændene og Islænderne, som först endtes med Islands Overgivelse til Norges Konge. Jævnför det næstfölgende Stykke.

Udgavens 3die Deel S. 129.

Den Sommer da Islænderne havde aflagt Ed paa at ville yde Kong Hakon Skat[1], reiste Abbed Brand[2] ud af Landet, og da kom Olaf, Grönlændernes Biskop, til Island[3]. Næste Aar derefter blev Brand viet til Biskop paa Holum, og kom tilbage til Island; da vare tre Biskopper der i Landet[4]. Da drog Kong Hakon til Skotland[5]. Thorleif Reim var Laugmand[6].

Tog, da han döde samme Aar paa Örkenöerne, saa at han neppe i levende Live har faaet Efterretning om Islændernes Underkastelse, hvilken han i ikke mindre end 46 Aar havde sögt at udvirke. See det næstforegaaende Stykke.

[6]) Hermed stemme Annalerne fuldkommen overeens. — Jævnför det næstfölgende Stykke.

D. 10 þáttr 18 kapituli.

Hit næsta sumar eptir andlát Hákonar konúngs andaðist Brandr biskup Jónsson at Hólum. Þá fór Ólafr Grænlendíngabiskup af Íslandi.

XXV. UDDRAG AF DET GAMLE TILLÆG TIL LANDNAMA.

Bagved de gamle Afskrifter af Landnama, som höre til dens 4de Hovedklasse, som en almindelig harmonisk Bearbeidelse, findes et Tillæg bestaaende af forskjellige usammenhængende Optegnelser, angaaende Nordens, især Norges og Islands Historie. Oprindelig skyldes disse, uden al Tvivl, Are Frode selv, ligesom nogle af dem ogsaa findes optegnede bagved hans *Kristni-Saga*, endskjönt de her öiensynligen ere blevne interpolerede eller forsynede med nye Tillæg af Landnamas sildigere Forfattere eller Bearbeidere, nemlig Styrmer Frode eller Sturla Thordsön og Hauk Erlendsön, hvilken Sidstnævnte ikke synes at have optaget dem i dette sit Værk, formodentlig af den Aarsag at han vel indsaae deres rette Beskaffenhed og Tilblivelsesmaade. De stemme ellers tildeels overeens med det Tillæg til eller Fortsættelse af *Kristni-Saga*, hvorom vi have handlet ovenfor I, 43-49. Blandt disse Optegnelser ere de fölgende, angaaende de Grönlandske Biskopper, födte udenfor Island, som havde besögt dette

---

Þessi eru nöfn biskupa þeirra útlendra, er verit hafa á Íslandi ... Ólafr Grænlendíngabiskup, ...

Udgavens 3die Deel S. 307.

I den næste Sommer efter Kong Hakons Död[1] döde Biskop Brand Jonsön paa Holum. Da reiste Olaf, Grönlændernes Biskop, fra Island[2].

ANMÆRKNINGER.

[1]) Nemlig i Aaret 1264.

[2]) See det næstfölgende Stykke. De foranförte Beretninger bekræftes ogsaa af Middelalderens Islandske Annaler.

Land eller opholdt sig der i nogen Tid; — dog angaaer Noticen selv alle saadanne fremmede Biskopper overhoved, ligesom de Efterretninger af selvsamme Art, hvilke Are, efter Teit Isleifsöns Beretning, havde meddeelt i sine Schedæ. I Tillægget tilföies Arnald, Grönlændernes Biskop, som kom til Island, hvor han opholdt sig i nogen Tid, 25 Aar förend Are döde, og denne Optegnelse skyldes da uden Tvivl ham selv; jfr. ovenfor II, 672, 684 o. f. De sildigere Biskopper Jon og Helge ere rimeligst tilföiede af Styrmer Frode, men den sidste, Olaf, enten af Sturle Thordsön eller Hauk Erlendsön.

Stykket er udskrevet af den paa det store Kongelige Bibliothek nylig fundne Pergaments-Codex. Den er vel ikke meget gammel (skjöndt vi for Tiden ikke med Sikkerhed kunne bestemme dens Alder), men er dog vistnok den egentlig ældste Afskrift af det herombandlede Tillæg blandt dem som nu haves. Det her meddeelte stemmer ganske overeens med den sidst trykte Udgave.

Disse ere Navnene paa de udenlandske[1] Biskopper, som have været paa Island. … Olaf, Grönlændernes Biskop[2] … Arnald, Grönlændernes Biskop[3],

Arnaldr Grænlendínga biskup, Jón Grænlendínga biskup ok Helgi Grænlendínga biskup.

ANMÆRKNINGER.

¹) Kan og oversættes: Udenlands födte. Jævnför vor 5te Anmærkning i Slutningen.

²) Her nævnes den af de grönlandske Biskopper först, som kom sidst (1262) til Island af dem alle. Her see vi altsaa tydelig en sildigere Interpolation, som ved Uagtsomhed er tilföiet paa et urigtigt Sted; see ellers ovenfor II, 774, 777, 782-784. De fölgende Biskopper nævnes alle i den rigtige chronologiske Orden.

³) Ankommen til Landet 1123. See ovenfor II, 785.

⁴) Den anden af dette Navn. Han var to Gange paa Island, den sidste Gang 1202. See ovenfor II 764 o. f.

XXVI. UDDRAG AF BISKOP ARNE THORLAKSØNS SAGA.

Denne Saga er udgiven af det Islandske Literære Selskab, som Fortsættelse af Sturlunga-Saga, til hvilken den tit i gamle Haandskrifter er föiet, eller Værkets 4de Deel (i 4to). Vi kunne henvise nærmere herom til Amtmand B. Thorsteinsons Fortale og Saga-Bibliothekets 1ste Deel S. 326, men om de Haandskrifter, som ere blevne benyttede ved Udgaven, tillige til dennes 1ste Binds Fortale. Arne Thorlaksön (födt 1237) forestod Skalholts Bispedömme fra 1269 til sin Död 1298, og er især bekjendt som Hierarkiets ivrigste Befordrer i Island. Samtlige Lærde, som have gjennemlæst hans Saga, ere af den, uden Tvivl rigtige Mening, at en samtidig Geistlig har forfattet den; vi antage det for temmelig vist at den er skreven

Jon, Grönlændernes Biskop[4], og Helge, Grönlændernes Biskop[5].

---

[4]) Han var Biskop paa Grönland omtrent fra 1212 til 1230; — at eller naar han har været paa Island, finde vi ikke optegnet paa noget andet Sted; det er dog sandsynligst, at han har været der i sine yngre Aar med hans Fader Ögmund Rafakoll, som handlede og foer paa Island; see ovenfor II, 756—758; — Erik, Grönlændernes ældste Biskop, ommeldes ikke her blandt de udenlandske, fordi han var en födt Islænder. Han reiste tilsidst fra Grönland til America, men hvad vi vide om ham, forbeholde vi os at udvikle paa sine Steder i Værkets 3die Bind

---

af hans Söstersön, Arne Helgesön, hvis Familieforhold og bestandige Yndest hos Morbroderen nöie omhandles strax i Sagaens Begyndelse; rimeligviis var den yngre Arne bleven opdragen af den ældre, og det er vist, at hin ledsagede denne som hans Præst eller Capellan paa Reisen til Norge 1288, og paa den norske Kong Eriks, kaldet Præstehaders Ledingstog til Danmark 1289, samt ellers indtil deres fælles Tilbagekomst til Island 1291. Ham overdrog Morbroderen ogsaa, da han 1297 atter reiste til Norge, Bispedömmets hele Forvaltning, hvilken han, efter Biskoppens Död 1298, kom til at beholde som hans Eftermand. — Ingen kunde saaledes bedre være i Stand til at beskrive Biskop Arne Thorlaksöns Levnet, eller have större Lyst dertil end hans elskede Söstersön, Præst, Secretair og fortroligste Ven. Levnetsbeskrivelsen er overhoved saa nöiagtig, at den maa grunde sig paa Biskoppens egne Dictater, Dagböger, Visitats- og Copieböger, saa at den enten maa være begyndt at affattes i hans levende Live (altsaa i det 13de Aarhundrede) eller ogsaa strax efter hans dödelige Afgang. Saaledes berettes da her (i Brudstykket *B*) en grönlandsk Biskops

Indvielse af et Öienvidne, som efter de gamle islandske Forfatteres Maade her nævner sig selv i tredie Person. Sagaen slutter med korte Noticer om Biskop Arne Helgesön. Den sidste meget korte, om hans Död 1320, er sikkerlig en Interpolation, tilföiet af en nyere Afskriver.

A. Ur 25 kapitula.

Á þessu sama ári andaðist[1] herra Nicolaus pávi ... þá andaðist Ólafr Grænlendínga biskup.

[1]) hafði andast, *M.*

ANMÆRKNINGER.

[1]) som Magnus den Sjette, Norges Konge (kaldet *Lagabætir*) döde, nemlig 1280.

B. Úr 69 da kapitula.

Herra Árni biskup lèt út in festo sancti Ægidii .. Tóku þeir Krákuvaðir[1] úti fyri þrándheimsmynni næsta dag eptir krossmessu, Síðan sigldu þeir til Niðaróss, ok var herra biskup þar um vetrinn, ok hafði herbergi í Maríu hospítali[2]. Varu þessir menn þá með honum: síra Árni, systurson hans ok kapallín[3] hans[4], ok síra [Ormr Dagsson[5]. þessu næst[6] kvam síra Sighvatr or Róma með pallíum, ok lögðu þeir þat á herra Jörund erkibiskup Árni Stafángrs biskup ok Árni[7] Oslóar biskup, in dominica XX[8], ok í þessari messu vígði Jörundr erki-

[1]) Biskupsváðir, *E.* [2]) spítali, *A, B, C, E, Cr. P.* [3]) kapellan, *de samme.* [4]) sá varð biskup eptir hann; *den Mand blev Biskop efter hans Död, till. de samme.* [5]) *fra* [Jón Ormsson ok Ormr Dagsson, *A, G, E, P.*; Jón Ormsson ok síra Jón Dagsson, *B, Gt.* [6]) nær, *M.* [7]) Eyvindr, *B, E, C, E, Gr., P, M.* [8]) þetta haust, *till. de samme.*

Blandt de Haandskrifter, vi her have kunnet finde, kunne vi ikke skjönne, at noget var bedre end det, som er blevet lagt til Grund for Udgaven, og hvilket vi saaledes have fulgt i disse korte Uddrag, samt tillige efter Udgaven bemærket de i den forekommende Varianter.

A. Udgavens Side 42.

I dette samme Aar[1] döde Herr Nicolaus Pave[2] ... Da döde ogsaa Olaf, Grönlændernes Biskop[3].

---

[2]) Nicolaus den 3die.

[3]) Hermed stemme Annalerne overeens. Jfr. ovenfor II, 787.

B. Udgavens Side 109–110.

Herr Biskop Arne gik til Söes[1] paa St. Ægidius's Dag[2]. De kom til Kragevaade[3] udenfor Indlöbet til Trondhjemsfjorden næste Dag efter Korsmisse[4]. Derefter seilede de til Nidaros[5], hvor Herr Biskoppen opholdt sig Vinteren over, og havde sit Herberg i Maries Hospital[6]. Disse Mænd vare da hos ham: Sira[7] Arne, hans Söstersön, og Capellan[8], og Sira Orm Dagsön[9]. Dernæst kom Sira Sighvat[10] fra Rom med Pallium[11], med hvilket Arne, Stavangers Biskop, og Arne, Oslos Biskop, beklædte Erkebiskoppen Herr Jörund[12] den 20de Söndag[13]; og i den Messe viede Erkebiskop Jörund, som för havde været Biskop til Hammer, Thord til Biskop over Grönland[14], og tilligemed ham Arne, Skalholts Biskop, og Thorstein, Biskop af Hammer. Dette

biskup, er áðr hafði verit biskup í Hamri, þórð biskup til Grænlands, ok með honum Árni Skálaholts biskup ok þorsteinn biskup af Hamri. þetta var hinn næsti drottinsdagr eptir festum beati Dionysii, en erkibiskup kvam heim áðr næsta drottinsdag fyrir Michaelis messu.

ANMÆRKNINGER.

[1]) Fra Öfjorden paa Islands Nordland.

[2]) Nemlig den 1ste September 1288.

[3]) En Udhavn, nu kaldet Kragevaag, ved den söndre Side af Indlöbet.

[4]) Om Hösten (Korsets Ophöielse), altsaa den 15de September.

[5]) Nu Staden Trondhjem.

[6]) Rimeligviis et Kloster-Hospitium og i Nærheden af den forrige Marie-Kirke (forskjellig fra den nyere af dette Navn, i Nærheden af Krist-Kirken eller den nuværende Domkirke). Trondhjems nuværende Hospital, som har sin egen Kirke og Præst, er en langt nyere Stiftelse for svage og aldrende Lemmer.

[7]) En Titel for fornemme Præster i Norge og Island, i Middelalderen; — nu tillægges denne Titel enhver, som er viet til Præst i Island. Det er af samme Oprindelse som det engelske *sir*, franske *sire*, *sieur* o. s. v.

[8]) Formodentlig Sagaens Forfatter, see Indledningen.

[9]) Ligeledes en Præst fra Island.

[10]) Provst og Kannik i det Thronhjemske Domcapitel, som var bleven sendt fra Erkebiskoppen til det pavelige Hof.

[11]) Et helligt Klædebon, hvormed Paven, mod betydelige Gebyrer, pleier at benaade höie Prælater.

[12]) Han forestod dette Embede fra 1288 til sin Död 1309.

Grönlands historiske
mindesmaerker

